Poſterio. Linco.

Habes accuratiſſime lectoꝛ Ariſtotelis Poſterioruꝫ opus cum duplici traductione: antiqua. ſ. ⁊ Argiropyli: ac eius luculentiſſimum interpꝛetem Linconienſem Burleũqꝫ. Ab eximio artium ⁊ medicine doctore Pamphilo de Monte Bononienſi: publice Theoꝛicam medicine: ⁊ oꝛdinarie docente: diligẽti ac ſumma vigilia nuper caſtigatos ⁊ expolitos: Necnon in margine plura addita et in oꝛdine poſita: plurimumqꝫ ad opus facientia.

In calce inſuper inuenies queſtiũculas quaſdaꝫ de Miſta ſyllogiſmi generatione. ſ. et de Demonſtratione ab eodem editas. que: vt ſpero: iſ parue: nõ parum te delectabũt.

Magnas Philippus ille Rex ſi gratias
Dis olim agebat, inclyti
Quod aeuo Ariſtotelis Alexãder ſuus
Natus fuiſſet. Maximas
Omnis profecto turba litteraria
Ipſis iam agere Dis Pamphile,
Tibiqꝫ debet. Nãqꝫ Ariſtoteles tua
Cura hoc renatus ſeculo eſt.

Pamphilus Montius Illuſtriſſ. Comiti Ugoni Pepulo. S. P. D.

Superioribus annis Inuictiſſ. Ugo quorūdam diſcipulorũ meorum rogatu librum Ariſtotelis, qui Poſteriorꝝ inſcribitur, olimiam mendoſiſſimum, totūq; plane cicatricoſum pro virili mea, non paruo cum labore emendatum, atq; integrum nōnullis, qui ſe noſtri amantiſſimos eſſe profitebantur, imprimendum dederam. Sperabã enim fore, vt Ariſtotelicae diſciplinae ſtudioſi magnam inde perciperent vtilitatem, tum vel hoc potiſſimũ noīe mihi non paruum deberent. Sed longe aliter, q̃ ratus eram, euenit, neſcio an negligentia dicam, an perfidia potius eorum, quibus temere vigilias meas ipſe crediderā. Nam cum librū iam Venetijs impſſum in manus ſumpſiſſem animaduerſurus an impreſſorꝝ vitio (vt fit) aliquod ineſſet erratũ, ecce tibi omnia prorſus ita inuerſa, mutilata, atq; trūca deprehendi, vt erubeſcere (ingenue fateor) occeperim, nomē mihi noſtrū fuiſſe appoſitum. Quāobrem diu mihi ipſe iaminde ſubiratus, nihil cuiq̃ credere, nihil edere amplius in lucem mecum ſoepe ſtatueram. Verūtamen cum etiam, atq; etiam nōnulli ex auditoribus noſtris efflagitarent quotidiano prope cōuitio, vt ⁊ honori meo pariter, ac eorũ vtilitati cōſulerem, ipſum Peripatheticorꝝ Principis librum recognoſcerem, ⁊ priſtino nitori ſecūdo labore reſtituerem, non potui non illorꝝ honeſtiſſimis votis morem gerere, quibus Hercle nihil negare poſſum, nec ſi poſſim, velim. Hanc itaq; rurſus ego haud grauatim ſubiui prouinciam, in qua ſatis me quidem feciſſe puto, ſi ſatis illum feciſſe putandum eſt, qui fecit q̃d potuit. Unum hoc aperte auſim profiteri, Editionem iſtam neq; negligentia cuiuſq̃, neq; perfidia mutilatam fore. Speroq; ſtudioſos olim etiam vere dicturos, Poſteriorem libri Poſteriorꝝ editionem longe meliorem eſſe. Sicuti adeo ait ille cogitationes poſteriores meliores. Caeterũ quoniã niſi ſub alicuius viri illuſtris nomine prodire in publicũ Ariſtoteles ipſe nolebat, nemo mihi pro tempore viſus eſt aptior, q̃ tu illuſtriſſ. Ugo, ſub cuius patrocinio tantus Auctor ederet, noſtri vo labores tutiſſimi a Maledicorꝝ iniuria ſub pſidio tuo non ſecus, ac Teucer ſub Aiacis Clypeo depugnarent. Tu enim ⁊ literatus es, ⁊ literatorꝝ fautor incomparabilis. Omitto alias innumeras virtutes tuas, quibus ſic emines, ſic eluces, vt cũ quolibet antiquorum cōparari merito queas. Eas ego ſi vel ſummatim memorare voluerim, me tēpus hercule maturius, q̃ res ipſa deficiet. Reliquum eſt vt hoc quodcūq; eſt muneris, benignissimo illo vultu tuo ſuſcipias Memor Pamphilum omnia tibi, vel animã ipſam debere. Vale Bononie ex Aedibus noſtris octauo Cal. Nouēbris. MDXIX.

¶ Diui Roberti Linconienſis Archiepi-ſcopi Pariſienſis ordinis Predicatoꝝ in Ariſtotelis pipatheticoꝝ principis Poſterioꝝ Analeticoꝝ librum. Elegātiſſima cōmentaria nuper ſumma cum diligentia recognita: Feliciter incipiunt.

Intētio Ariſtotelis in iſto li° eſt inueſtigare ꝛ manifeſtare eēntialia demōſtrationis. Quapp in ſciētia tradita in li° iſto eſt demonſtratio genus ſubiectū. Igit̄ qm̄ de ſubiecto opꝫ ſupponere qm̄ ipſum eſt: neceſſe eſt Ari. in li° iſto ſupponere demōſtratioē eſſe. Et cum demōſtratio ſit ſyll'ſs faciēs ſcire: per pn̄s opꝫ ſupponere qm̄ ſcire ſit. Cui ꝯdicebāt Achademici dicētes oīa ignorari: ꝛ Platonici dicētes ꝙ ſcire nō eſt ignotū addiſcere: ſꝫ oblitū reminiſci. Quia igit̄ eſt ꝯdictio phoꝝ circa id qd̄ ſcire ſit. Ariſtoteli aūt neceſſe ſit in h̄ libro ſumere ſcire eē: ꝛ cum in hoc libro nō poſſit demōſtrare qm̄ ſcire ſit: qꝛ nulli° artificis eſt ſtabilire ſuū ſubm̄: vel qd̄ eſt ante ſuū ſubm̄: [a] ne artē trāſgrederet̄: vel dubiū aut falſum penit° ſine rōne ſupponeret: [b] neceſſe habuit Ari. vt ante initiū huius ſcie ſaltē modū oſtēderet quo ꝯuenit ſcire eſſe: ꝛ aliqd addiſcē: ꝛ ſoluere opiones deſtruētes ſcire [c] ꝛ addiſcere. Modus autē quo ꝯuenit aliqd ſcire per diſciplinaꝫ: ꝛ ſolōnes oppoſitionū deſtruētiuꝫ ſcire: patētes ſunt in hac ꝓpōne. Omne qd̄ ſcimus per diſciplinā ꝓius ſciuimus in ſuo vl'i: ignorauimus autē in ſe. Quapropter intētio Ari. in h̄ caplo vſqꝫ ad locū illū. Scire aūt arbitramur: tota v'ſat̄ circa explanatiōeꝫ dicte ꝓpōnis: ꝛ in hac explanatione pro magna pte oſtendit qualr̄ per demōſtrōneꝫ venimus in ſciam: qꝛ ex ꝓcognitis: ꝛ oſtēdit etiā ex quoꝝ ꝓcognitiōe venimus in ſciaꝫ: ꝛ modos ꝓcognoſcendi diuidit. Incipit ergo ſic.

¶ Capitulum primum.

Omnis doctrina omniſqꝫ diſciplina intellectiua ex antecedēti cognitione fieri ſolet.

Omnis doctrina ꝛ omnis diſciplina intellectiua fit ex preexiſtēti cognitione.

Omnis ſciētia [d] acquiſita per doctrinā ꝛ diſciplinā nō dico ſenſitiuā ſed intellectiuā aggn̄ata eſt ex ꝓexiſtēti cogn̄e. Et dico ꝙ ſciētia pn̄[ar] nō eſt acq̄ſita per doctrinā: qꝛ nō docemur neqꝫ addiſcimus niſi illud qd̄ anꝫ ꝓ ꝯcipimus eſt nobis dubium vel apparet falſum. ꝛ poſt dubitationē: vel ꝯriā opinioneꝫ manifeſtat̄ nobis eius veritas. Nec ſolum illud voco doctrinā qd̄ ab ore doctoris audimus: ſꝫ ſcripturā etiā quā loco doctoris accipio. Et ſi verius dicamus: nec quicquid exterius ſonat docet: nec litteris ſcripture exterius viſa docet: ſed ſolū mouent h̄ duo ꝛ excitat mētē. Sꝫ verus doctor eſt qui interi° mētē ꝛ itell'm illuminat: ꝛ v'itatē oſtēdit.

¶ Id ſi oēs quo ſiūt pacto ꝯſiderabimus manifeſtum ꝓfecto fiet. Mathematice nāqꝫ ſciētie illo cōparātur modo: ꝛ queqꝫ ceteraꝝ artium. Sane circa quoqꝫ rōnes cum per rōcinationes aut inductionē ꝓcedit̄ idem ſeruari modus videt̄. In vtriſqꝫ nāqꝫ per antea nota doctrina nimirū fit. Quippe cum in altera tanqꝫ a cogſcentib° ꝓpōnes accipiant̄: in altera per ſingularia iam notuꝫ ipm̄ oſtēdatur vl'e. Sil'r ꝓfecto modo ꝛ oratorie rōnes ſuadēt. Aut.n. exēplis qd̄ eſt inductio: aut enthimematib°: qd̄ qdem eſt rōcinatio: facultas ipſa ſolet oratoria ſuadere.

¶ Manifeſtū eſt aūt hoc ſpeculātib° in oībus. Mathematice.n. ſciētiaꝝ ꝑ hūc modum accedunt: ꝛ aliaꝝ vnaqueqꝫ artium. Sil'r aūt ꝛ circa orōnes: que per ſyll'os: ꝛ que per inductionē: vtreqꝫ eniꝫ per prius nota faciūt doctrinaꝫ: he qdem accipiētes tanqꝫ a notis: ille v'o mōſtrātes [e] vl'e per id qd̄ manifeſtuꝫ eſt ſingulare. Silr̄ aūt ꝛ rhetorice: tum ꝑſuadent: aut enim per exēplum qd̄ eſt inductio: aut per enthimema qd̄ vere eſt ſyllogiſmus. [f]

¶ Hāc ꝓpōneꝫ a qua incipit Ariſ. explanat ipſe per inductiōeꝫ: qꝛ ſciētie mathematice: ꝛ etiā mechanice ſb alternate mathematicie: ꝛ ſyll'i: ꝛ inductiōes: ꝛ exēpla: ꝛ enthimemata que ſm̄ v'itatē eēntie ſunt ſyll'i: qꝛ nō differūt a ſyll'o niſi ſicut impfectū vel diminutum a completo: [g] iſta dico omnia faciūt ſcire prius ignoratum per precognita.

¶ Dupl'r aūt opꝫ ꝓcognoſcere. Quedā eniꝫ eſſe: quedā qd dictū ſignificent: quedā vtroqꝫ modo antea ꝑcipiamus oportet. Veluti de quis qdem affirmationē aut negationē dici verū eſſe: triangulū aūt hoc ſignificare. Vnitatē v'o vtroqꝫ modo ꝛ qd ſignificet ꝛ etiā eſſe. Non enim vnūquodqꝫ iſtoꝝ ſil'i modo nobis eſt manifeſtum.

¶ Dupl'r aūt neccīum eſt ꝓcognoſcere: alia nāqꝫ qꝛ ſunt: prius opinari neceſſe eſt. alia v'o qd eſt qd̄ dr̄: itelligere opꝫ. quedā autē vtraqꝫ: vt qm̄ omne qd̄ eſt aut affirmare aut negare verū eſt: qꝛ eſt: triāgulūꝫ autē: qm̄ hoc qd ſignificat: ſed vnitateꝫ vtraqꝫ: qd ſignificat: ꝛ qꝛ eſt. nō eſt enim ſil'r hoꝝ nobis vnumqdqꝫ manifeſtum.

¶ Eſt aūt ꝓcogn̄is ꝛ cogn̄is duplex via. ſ. a ſimplicioribus in cōpoſita vel ecōuerſo: qd̄ innuit̄ in hac l'ra. Vtreqꝫ.n. per ꝓius nota faciūt doctrinaꝫ. ¶ Diuidit̄ etiā ꝓcognitio in duas ptes per ea que ꝓcognoſcunt̄ de ꝓcognitis: que. ſ. ſunt duo. ſ. eſſe de principijs: ꝛ qd eſt qd̄ dr̄ de paſſione: ꝛ hec duo ꝯiūgunt̄ in 3°. ſ. in ſubiecto. Hic aūt nūc dicunt̄ hec per modū diuiſionis ſolū: poſterius aūt loco ſuo dicent̄ per moduꝫ v'ificationis.

¶ Similr̄ autē Ariſto. exēplum de paſſione queſita

[a] ¶ Nō intelligas ꝙ nullo° illud qd̄ ē ant ſubm̄ demōſtrari poſſit: qꝛ a phyſico. m̄aꝫ eē phyſ. ꝓbauit. Sꝫ vlꝫ ē ciꝫ ſubm̄ in ſcia iſti li° nō poſſe demōſtrari demōſtratione ꝓpter qd nō ſunt demōſtrōne ſignum ꝑ° phyſ. 2°. cō. 22. ꝛ 26. dicit Auer. idē 12. meta. cō. 5. Et h̄ vt dic̄ Auer. qꝛ cauſe ſubiecti latuerint.

[b] ¶ Cōſequentia ꝯcedit: qꝛ ſi qd̄ ſubm̄ ꝓbaret ꝑ notiora poſſet a poſteriori. ſi a poſteriori nō in illa ſcia: qꝛ in illa nihil eſt ꝑus. ſꝫ p cā īn alia ꝓ° ſcire ſic artes trāſgrederet̄. ſi aūt a poſteriori aut ꝑ noti°: aut minus notū: aut ꝑ eque notū. nō ꝑ noti°: qꝛ ipm̄ eſt notiſſimū. ſꝫ ſi ꝑ minus aut eque notū dubius ſupponeret. Et de ſubō ſic dꝫ: qꝛ mediū qd̄ ꝓbat ſubꝫ eēt: ſine ſit ciꝫ ſine nō erat falſe dicitur de eos aut vere. ſi falſe: tunc ꝓ min° eēt falſare ſic falſuꝫ ſupponeret. Si vere: aut noti° eſt ipſo ſubō aut minus notuꝫ aut eque notum. non notiꝰ: qꝛ in ſciētia nihil noti° ſubō. ſi min° notū vel eque notū: tūc dubiū ſupponeret: ꝛ hoc ſine rōne.

Tex. cō. 1.

[c] ¶ Cōtra. debet Ari. ſoluē anteqꝫ rōnes opiones ſcire deſtruentes. ſꝫ dꝫ argumētari cōtra eos negātes ſcire. Et ſic probare ſcire eſſe: et ipm̄ non ſupponē: vt dixiſti. ¶ Solo eſt. Arguit Ariſto. cōtra negātes ſcire: ꝛ nō mi directe contra hāc cōclōneꝫ: ſcire nō eſt: ſꝫ modum ſciendi ꝓbat inductiue.

[d] ¶ Hic hoc nomine ſcia vult cōuertere idē eſt q ꝯnitio p doctrinā ꝛ diſciplinā acq̄ſita.

Tex. cō. 2.

[e] ¶ Id eſt inferētes: vl'e. i. ꝓpōneꝫ vlem ꝑ id ſingulare qd̄ eſt manifeſtum ſenſui: ꝑ inductiones. n. mōſtrat̄ ꝓpoſitio vl'is. ꝛ non demōſtrat̄: demōſtrat̄ enim ꝓpe apud ſyll'ſm qd̄ demōſtratiue ꝯcludit̄.

[f] ¶ In textu greco l'ra legit̄ in plurali. Et tūc iſta eſt expoſitio. Rhetorice ꝑſuadent aut per exēpla qd̄ eſt inductio. i. qd̄ ꝑſuadere ꝑ exēpla tantum valet apud rhetoricū ꝗtum ꝑ inductiōem apud dialecticū: aut per enthimemata qd̄ eſt ſyll'o. i. aut ꝑſuadēt ꝑ enthimemata qd̄ ꝑſuadet̄ per enthimemata tātū valet apō rhetoricū quātū per ſyll'm apud dialecticum.

Tex. cō. 3.

[g] ¶ Contra hoc ē enthimema/ hō eſt aial. ergo aial eſt hō: qꝛ eſt ꝯūe ſimplex/et reduci nō pōt ad ſyll'um. idem ꝑꝫ de iſto in quattuor terminis. l'grāma eſt ſciētia. ſꝫ logica eſt ſcia. Solutio, enthimemata hec ſunt loquēdo de enthimemate: et eſt ꝑceſſus ab vna ꝓpōne ad aliā: ſꝫ ꝓpe loquendo non ſunt enthimemata: qꝛ enthimema eſt ſyll'o ꝛ cōuerſo: vt ſignificat̄ 2° prio. ra. capitu. 27.

triãgulũ:qꝛ hoc eſt pᵐ queſitũ in geometria.eſt enim hoc pᵐ theorema. Supra oẽm datã lineaꝫ eſt triãgulus eq̃laterus:ꝛ eſt linea data ↄceſſum:ꝛ nõ ſolũ eq̃laterũ querit̃:ſꝫ h̃ totũ triãgulus eq̃laterus:ꝛ ſunt duo ſylli ad oñdẽdũ p̃ ꝙ ſupra oẽm datã lineã eſt triãgulus:ꝛ deide aliꝫ tres ad oſtẽdendũ q̃m equilaterus.[a]

Exᵐ ſubꝭi eſt vnitas:quia ipa eſt pᵐ ſubm de quo ↄcludit̃ in arithᶜᵃ. Prima.n.ꝓpoſitio arithmetice ꝓbat̃ per ĩpoſſibile:ꝛ ĩpoſſibile qd̃ ↄcludit̃ eſt h̃. Unitas nũat̃ ab aliq̃ niſo.pᵐ igit̃ ſubm de quo aliqd ↄ̃cludit̃ directe in arithmetica eſt vnitas:q̃a in ꝓbõne per ĩpoſſibile aliqd ↄ̃cludit̃ directe.ſ.ĩpoſſibile:ꝛ aliquid indirecte ↄ̃ficat̃.ſ.ꝓpoᵐ. Et in eodem eſt hoc pnᵐ pᵐ:de quolibet affirmatio ꝛc̃.[b]

Fit aũt vt coĝſcamus quedã p̃us cognoſcẽtes. Quorũdaꝫ etiã ſimul accipiẽtes cogñem:veluti quecũq̃ ſunt ſub vli quoꝝ habet̃ cognitio. Naꝫ oẽm triangulũ tres angulos duobꝰ rectis eq̃les hẽre antea ſciuimus. At id qd̃ eſt in ſemicirculo triãgulũ eſſe ſimul inducẽtes agnouimus. Hoc eiꝫ pacto nõnullas diſcimus reruꝫ:ꝛ nõ per mediũ extremũ coĝſcimus:quecũq̃ iam ſingulares ſunt:ꝛ de nullo predicant̃ ſubiecto.

Tex.cõ.4. Eſt aũt coĝſcere alia quidẽ p̃ius cognoſcẽtem:quorũdaꝫ aũt ſimul accipere notitiã:vt quecũq̃ ↄtingunt eſſe ſub vli quoꝝ habet cognitiõeꝫ. Qꝛ eniꝫ ois triãgulus habet tres angulos eq̃les duobus rectis:preſciuit:ꝙ ṽo hic qui in ſemicirculo triãgulus ſit:ſimul inducẽs cognouit. Quorũdã eniꝫ hoc modo diſciplina eſt:ꝛ nõ per mediũ vltimũ coĝſcit̃:vt Quecũq̃ iaꝫ ſingulariuꝫ ↄtingũt eſſe ꝛ nõ de ſubꝭo aliquo.[c]

Diuidit̃ iteruꝫ p̃cognitio per p̃us ꝛ ſimul tp̃e:quedaꝫ.n.p̃oritas cogñis eſt cum p̃oritate tp̃is:qdd̃ã aũt p̃cognitũ ſimul tp̃e cognitũ eſt cum eo qd̃ cognoſcit̃ per ipm. Ubi.g.cognitio huius. Iſte triãgulus qui in h̃ ſemicirculo deſcribit̃ habet tres angulos equales duobꝰ rectis:depẽdet ex p̃cognitiõe huius: Ois triãgulus habet tres:ꝛ ex p̃cogñe huꝰ.hec figᵃ deſcripta in hoc ſemicirculo eſt triãgulus. Primũ hoꝝ p̃cognitoꝝ multo tp̃e ante cognoui. Scd̃m autẽ p̃cognitoꝝ ſimul tp̃e ſenſu p̃cognoui cũ inducerẽ ipm ex h̃ vli: Ois triãgulus ꝛc̃. Sꝫ ex p̃cogñe huius.hec figᵃ deſcripta in ſemicirculo eſt triãgulus:coĝui q̃m iſte triãgulus qui eſt in ſemicirculo hꝫ tres angulos ꝛc̃.[d]

Antea ṽo q̃ ſit inductio vel ratiocinatio facta partim ſortaſſe dicendũ eſt ſcire:partim neſcire. Qd̃.n.non ſciuit ſi ſit ſimpl̃r:id quoq̃ modo ſcit. Duobus rectis equales habere patet hoc pacto qdeꝫ ſcire:qꝛ vl̃iter ſcit:ſimpl̃r ṽo neſcire.

Ante aũt q̃ ſit inducere:aut accipe ſyllogiſmum quodãmodo ſortaſſe dicẽduꝫ eſt ſcire:mõ aũt alio nõ:qd̃ eniꝫ neſciuit ſi eſt ſimpl̃r:h̃ quodãmodo ſciuit:vt qd̃ duos rectos habet:ſed manifeſtuꝫ eſt ꝙ ſic qdeꝫ ſcit:q̃m vl̃iter ſcit:ſimpl̃r autẽ nõ ſcit.

Tex.cõ.5.

Cum igit̃ omne qd̃ ſcitur per diſciplinã ĩtellectiuã ex p̃cognitis ſciatur:ſiue ſint illa p̃cognita p̃us tp̃e cognita:ſiue nõ.p̃cognita aũt ex q̃bus coĝſcit̃ ignotũ p̃us:ſunt tria p̃ncipalia ex q̃bus eſt ſyll̃s:eſſe de p̃ncipys:vel circa p̃nᵒ ex q̃bus eſt ſyll̃s:ꝛ eſſe:ꝛ qd eſt qd̃ dĩ de ſubꝭo:ꝛ qd eſt qd̃ dĩ ſolũ de queſito. Principia ex q̃bus eſt ſyll̃s per modũ vl̃is ſe hñt ad ↄ̃nem. Manifeſtũ eſt ꝙ q̃cq̃d ſcitur per doctrinã erat aliq̃ modo p̃us cognitũ in ſuis p̃cognitis.ſ.in vli:ꝛ aliquo modo ignoratũ.ſ.in ſeip̃o. Cũ aũt dĩ omne qd̃ addiſcit̃ per doctrinã erat p̃cognitũ in vli:ſimpl̃r aũt ignoratũ p̃us.nõ eſt ĩtelligẽdũ h̃ de vli qd̃ eſt p̃us in ope nãe ꝛ maioris ambitꝰ in p̃dicãdo:qꝛ ſm̃ hec non eẽt demr̃atio in terminis paribꝰ:nec ↄtingeret aliqd cognoſcere ex poſterioribꝰ in ope nãe:[e] ſꝫ vocat̃ h̃ vl̃e omne qd̃ apud ĩtell̃m eſt minus ſignatũ p̃ dĩas:ꝛ ſic eſt diffõ formalis vl̃ior diffõne mãli eiuſdẽ rei:cũ tñ ſint pares in p̃dicãdo:[f] ꝛ apud ĩtell̃m reſoluẽtẽ:totũ acceptũ ↄfuſe vl̃iꝰ eſt p̃tibꝰ in q̃s reſoluit̃:tñ hec ṽba: p̃coĝſcunt̃ in vli ꝛ iĝrant̃ in ꝓpa forᵃ nõ ſunt in iſto loco ṽba Ari.ſꝫ exponẽtes Ari.ſic loquunt̃.

Quod niſi ita ſit eueniet ea profecto que eſt in Mẽnone dubitatio. Aut enim nihil q̃ſq̃ diſcet:aut ea que ſcit. Nõ enim ita dicẽdum eſt:vt quidam ſoluere enitũtur. Scis ne oẽm dualitatem eſſe parem. Annuenti ṽo interrogato offerũt ei dualitatẽ quãdam:quã quideꝫ nõ putabat eſſe:quare nec parem eſſe. Soluũt igitur nõ omnẽ ſe ſcire dicẽtes eſſe parem dualitatẽ:ſed eam quaꝫ ſciũt eſſe dualitatẽ. Et tamẽ ſciũt quidẽ id cuius habẽt demõſtrationẽ acceperũt. Acceperũt aũt nõ omnis eius:qd̃ ſciũt eſſe triãgulũ:aut numerũ:ſed ſimpliciter de omni numero atq̃ triãgulo demõſtrationẽ. Nulla enim huiuſcemodi ꝓpoſitio ſumitur:quẽ tu ſcis numerũ:aut quã ſcis rectaꝝ lineaꝝ figurã:ſed abſolute de q̃libet. Sꝫ nihil vt arbitror obſtat:vt id ſciat qd̃ diſcit. Sed ſi h̃ pacto velut ea rõne q̃ diſcit eodẽ mõ.

Si ṽo nõ:mẽnonis ambiguitas accidit:aut enim nihil diſcet:aut que nouit:[g] nõ.n. ſicut quidã aggrediunt̃ ſoluere dicẽdũ eſt. Nũquid ſciuiſti oẽm dualitatem:q̃m par eſt aut non:dicẽti autẽ: attulerũt quãdam dualitatẽ quã nõ opinatꝰ eſt eſſe[h]. Soluũt enim nõ dicẽtes coĝſcere oẽm dualitatem eſſe parem:ſed quã ſciunt ꝙ dualitas ſit:atqui ſciũt q̃dem cuius demr̃ationẽ hñt:ꝛ cuius acceperunt:acceperunt autẽ nõ de omni cuius vtiq̃ ſciũt:ꝙ triãgulus aut nũs ſit:ſed ſimpl̃r de omni nũo:ꝛ triangulo. nec enim vna ꝓpoſitio accipit̃ huiꝰ:ꝙ queꝫ tu noſti nũm:aut quã noſti lineã rectã:ſed de oi ſimpl̃r. Sed nihil vt opinor ꝓhibet.qd̃ addiſcit eſt ſic ſcire.eſt ãt ſic ignorare.incõueniens.n.nõ eſt ſi ſcit q̃dãmõ qd̃ addiſcit:ſed ſi hoc mõ:vt inquãtũ addiſcit ꝛ ſcit.

Hoc aũt oñſo ſoluta eſt opinio Plat.in liᵒ intitulato noĩe Mẽnonis q̃ ſic obꝭcit. Qd̃ q̃s addiſcit aut p̃us ſciuit aut nõ.ſi p̃us ſciuit.ḡ nõ addiſcit.ḡ qd̃ q̃s addiſcit nõ addiſcit. Si ṽo nõ p̃us ſciuit.ḡ ſi occurrat ei neſcit

a Hos quinq̃ ſyll̃os in q̃õne de ſubꝭo huꝰ libri poſuimus.

b Hoc totũ vi de in q̃õne de ſubꝭecto huius ſcie.

c Ex textu iſto elicit ꝓpõnẽ ſingularẽ poſſe ingredi ſyll̃m contra Albertum magnũ.

d Et ſere oẽs latini ita exponũt. Sꝫ ↄtrariũ ſeq̃t̃ ꝙ aliq̃ que ſunt p̃ accñs ſunt de cõſideratiõe ſcie:ↄ̃ñs falſuꝫ:ꝛ ↄ̃ Johẽn 5ᵒ phr.4.6 ꝓbat̃ ↄ̃ña:ꝛ qꝛ ꝙ minor ſit tp̃e cognoſcit̃ cũ ↄcl̃one eſt accñdẽtale. Solutio. hec que h̃ dr̃ nõ ſunt de p̃ꝰ ↄ̃ſideratiõe ſcie ſed ſolũ ve ↄ̃õnes Pla.ꝛ alio rũ ſcire deſtruentiũ ſoluerẽtur cõſideratur.

e Nulla n̄ eẽt poſſibilis demr̃atio ab effectu adequato ad cauſam adequatã:que demõſtratio eſt ex poſteriorib' ĩ ope nature.

f Cõtra.deſinitio eſt mĩꝰ ſignatũ q̃ eius diffinitio formalis.ḡ magis vl̃e.ḡ cuꝫ demr̃atio procedat a cã ad cãtum ꝛ definitũ.ↄcl̃o cognoſcet̃ p̃ magis ſignatuꝫ p̃ vl̃iꝰ.ꝛ ſic in p̃ncipio erit cognitũ tanq̃ in mĩꝰ vl̃i. Solutio eſt cognitio ↄcl̃onis in vl̃i ẽ p̃cognitio q̃ꝛ de q̃ntitatẽ ꝛ qd ꝛ q̃ ſubꝭi.ꝛ qd̃ ſolũ paſſionis.ꝛ hec ẽ ↄfuſa:ꝛ p̃ ↄ̃ñs minus ſignata p̃ differẽtias. Sed cognitio ↄcl̃onis in ꝓpa forma nõ eſt ↄfuſa:ꝛ ſed diſtincta:ꝛ ſic magis ſignata. Et hoc voluit Linco.ꝙ pꝫ eſt magis p̃cognita ex q̃bꝰ cognoſcit̃ ignotuꝫ p̃ncipalia ꝛc̃.

Tex.cõ.6.

g Huꝰ rõnis ꝓ̃onis Ari.ↄ̃ñtiã nõ deducit:qꝛ dubitatio erat famoſa. Sed expoſitores eã deducũt.

h Hec rõ ſuit heracliti. Et ſciendũ ꝙ rõ includit duos ſyll̃os. Primꝰ eſt hoc:ois nũs diuiſibilis in duo equalia ẽ nũs par:ꝛ ois dualitas ẽ hmõi.ḡ ois dualitas eſt nũs par. Scd̃s ſyll̃s eſt:tu ſcis oẽs dualitatẽ eẽ parẽ:iſta ẽ dualitas:demõſtrando dualitatẽ quã non opinatꝰ es eẽ.ergo tu ſcis iſtã dualitatẽ eſſe parem.

neſcit an ſcit illõ qḋ q̄rit/ nec ne. Et attulit Plato exᵐ de pr̃cefamilias ſeq̄nte ſuũ ſuũ fugitiuũ: qui ſi fuerit nõ no⸗ uus ſeq̄nti: lꝫ occurrat ei in via nõ cõpꝛehẽdet eũ magis q̄ꝫ aliũ aliquẽ. ℭ Rñdẽdũ eſt igit̃: qḋ .n. q̄ addiſcit/ nec ſimpl'r ſciuit illud/ nec penitꝰ ignoꝛauit: ſed ſm̃ q̄d nouit illud qḋ addiſcit: τ ſm̃ id qḋ nouit non addiſcit. ſed ſm̃ illud q̄dẽ q̄d nouit: cognoſcit de ſimpl'r ignoꝛato ſi oc⸗ currat ei q̄m ipm̃ eſt queſitum.

Capitulum. 2ᵐ.

Cire aũt vnãquãqꝫ rem ſimpl'r: ſꝫ nõ vt ſophiſte p acc̃ns arbitramur. Cũ cãꝫ ob quã res eſt: illiꝰ cãꝫ eẽ: τ fieri nõ poſſe: vt res aliter ſeſe hẽat: cog̃ſcẽ arbitramur. Pꝫ igit̃ ipm̃ ſcire tale q̄d eẽ. Nã τ hi qui neſciũt: τ hi qui ſciũt: ita ſeſe hr̃e putãt: q̄rũ ipſi ſciẽ⸗ tes: τ ita ſeſe etiaꝫ hñt. Quare cuiꝰ ſimpl'r eſt ſcia id vt aliter ſeſe habeat fieri omnino non põt. Si igit̃ τ aliꝰ ſciẽdi ſit modus: poſteriꝰ explicabimus.

a ℭ Propter rationẽ aſſi pſi⸗ cum appoſitis opinamur. Tex.cõ.7.

Cire autem opinamur:ᵃ vnũqḋqꝫ ſimpl'r: τ non ſophiſtico modo qḋ eſt ſm̃ accidẽs: cuꝫ cauſam arbitra mur cog̃ſcere pp̃ter quaꝫ res eſt: τ q̄m illiꝰ cã eſt. τ nõ ↄtingere hoc aliter ſe ha⸗ bere. Manifeſtũ igit̃ qḋ huiꝰ aliq̄d ſcire ſcit: nãqꝫ nõ ſciẽtes: τ ſcientes. Hi q̄dẽ opinãtur ſic ſe hr̃e. ſciẽtes aũt τ hñt: q̄re cuius ſimpl'r eſt ſciẽtia h̃ ipoſſe eſt aliter ſe hr̃e. Si q̄dẽ igit̃ τ alius eſt ſciẽdi modus dõm poſterius.

Explanatio mõ quo ↄuenit ſcire τ ſolut opiones deſtructiuũ ſcire: icboat Ari. ſciaꝫ quã trãdit in h̃ liᵒ docẽ. p̃ ponẽs duas diffõnes τ vnã ſuppõ⸗ nẽ ex q̄bꝰ ↄcludit ↄñter p̃ᵐᵃ ↄ̃neꝫ huiꝰ ſcie. Priᵃ aũt diffõ eſt eiꝰ qḋ eſt ſcire: q2 ſcire eſt p ſe finis huiꝰ ſcie. finẽꝫ aũt opꝫ eẽ p̃ᵐ in itenᵗᵉ τ cogñe: q2 ſm̃ exigẽtiã finis ↄrigit oĩa cetera moderari. Sꝫ nõ latet nos q̄ ſcire dĩ multipl'r/ cõiter/ pp̃e/ magis pp̃e: τ maxime pp̃e. Eſt .n. ſcia cõiter v̇itatꝭ cõpꝛehẽſio: τ ſic ſciunt̃ ↄtigẽtia erratica. Et dĩ ſcia pp̃a cõpꝛehẽſio v̇itatꝭ eoꝶ que ſemp vł freq̄ntiꝰ vnoᵈ ſe hñt: τ ſic ſciunt̃ aliq̃ ↄtigẽtia nãlia q̃ꝶ eſt demõſtratio cõi⸗ ter dicta. ℭ Dĩ aũt ſcia mag̃ pp̃e cõpꝛehẽſio v̇itatꝭ eoꝶ que ſꝑ vnoᵈ ſe hñt: τ ſic ſciunt̃ in mathe̅ᶜⁱˢ tã p̃nᵃ: q̄ꝫ ↄ̃nes. Cũ aũt v̇itas ſit illõ qḋ eſt: τ cõpꝛehẽſio v̇itatꝭ ſit cõpꝛe hẽſio eiꝰ q2 eſt: eẽ aũt eiꝰ qḋ depẽdet ab aliq̃ nõ cog̃ſcit̃ niſi p illõ eẽ a q̃ depẽdet. Manifeᵐ eſt q̄ maxie pp̃e dĩ ſcire cõpꝛehẽſio eiꝰ qḋ imutabil'r eſt p cõpꝛehẽſionẽ eiꝰ a q̃ illõ hꝫ eẽ immutabile. τ h̃ eſt p cõpꝛehẽſionẽ cãe imu⸗ tabilis in eẽndo τ in cãndo. h̃ eſt igit̃ ſimpˡ τ maxie pp̃e ſcire cog̃ſcẽ cãꝫ incõmutabilẽ rei in ſe: τ icõmutabilẽ in cãndoᵇ. τ reᵘ huiꝰ ſcire vocat Ari. alios modos ſciẽdi ſo⸗ phiſticos: τ ſm̃ acc̃nsᶜ. τ iſtud ſcire eſt finis ſp̃aliſſimus huiꝰ ſcie: τ acq̄rit̃ p demõſtrõneꝫ dictã pp̃t̃ q̄ꝫ ſimiᵈ. qḋ aũt h̃ mõ dicat̃ ſcire explanat p vſuꝫ accepᵗⁱᵒ vocabuli.

ℭ Addimus etiã p demõſtrõnẽ etiã ſcire. Demõſtrationẽ aũt dico: rõcinationẽ eam que ſciam efficit. Eã v̇o ſciaꝫ efficere dico: qua ſcimus eã ipam hñdo.

ℭ Dicimus aũt ſcire τ p demõſtrõnẽ itelligere: demõſtrationẽ aũt dico ſyll'm ſciẽtialẽ: ſed ſciẽ⸗ tialẽ dico ſm̃ quem in hñdo ipm̃ ſcimus.

ℭ Cõſeq̄nter ſubiũgit Ari. hãc ſuppõnẽ. Omne qḋ ſcit̃ p demõſtrõneꝫ ſcit̃. hec aũt ſuppoſitio p̃im ſumit̃ a liᵒ poꝶ. p̃im cog̃ſcit̃ in cog̃ſcẽdo q̄d eſt qḋ dĩ per hũc terminũ demõſtratio. Demõſtrat̃ aũt in analeticis p̃oꝛibꝰ: q̄ omne qḋ cog̃ſcit̃ poſtq̃ꝫ ſuit dubiũ vel opionis ↄ̃rie p ſyll'm cog̃ſcit̃. q̄ cognito q̄ demõſtratio eſt ſyll's faciẽs ſciã: nõ põt eẽ du⸗ biũ q̄n q̄cq̄d ſcit̃ p demõſtrõnẽ ſciat̃. Igit̃ pp̃ explanatio⸗ nem p̃cedẽtis ſuppõnis: τ pp̃ ſeq̄ntia ſubiũgit Ari. hãc diffõnẽ. Demõſtratio eſt ſyll's faciẽs ſcire: τ vt explanet q̃ mõ eſt faciẽs ſcire: ſubiũgit p quẽ ſcimꝰ in hñdo ipm̃.

d ℭ Ergo cũ tale ſcire ſit ef⸗ fectus demõſtrõnis potiſ⸗ ſime. Sola de⸗ mõſtratio erit potiſſime cu⸗ ius cã eſt imu⸗ tabilis in eẽn⸗ do τ icãndo. Et cũ ſeqȝ q̄ ſcire ipſꝰ ecli⸗ pſis hinc pone⸗ tur ſub ſcire ſe⸗ cundo modo dictis cuꝫ ſit p cãs mutabilẽ.

ℭ Si igit̃ ipm̃ ſcire tale eſt quale poſuimus: neceſſe eſt τ demõſtratiuã ſciẽtiã: ex veris τ p̃mis medioqꝫ vacantibꝰ τ ex notioꝛibꝰ τ p̃oꝛibꝰ ipſa ↄcl'one cau⸗ ſiſqꝫ eiuſdẽ eſſe. Sic .n. erũt τ ipſa p̃ncipia pp̃a eius qḋ demõſtrat̃. Naꝫ rõcinatio q̄dẽ ſine his erit: de⸗ mõſtratio v̇o non erit: ſciẽtiã enim nõ faciet. Uera igit̃ eſſe opꝫ: q2 fieri nequit: vt id qḋ nõ eſt: ſciat̃: ve⸗ luti diametruꝫ cõmẽſurabilẽ eſſe. Ex p̃mis aũt τ in⸗ demõſtrabilibꝰ eſſe: q2 nõ ſciet nõ hñs demõſtrationẽ ipſoꝶ. Scire .n. nõ per acc̃ns ea quoꝶ eſt demõſtratio nihil aliud eſt ſane: q̄ꝫ demõſtrõnẽ hr̃e. Cauſe etiã ſint opꝫ τ notioꝛa ac p̃oꝛa. Cauſe: q2 tũc ſcimus cũ cog̃⸗ ſcimus cãm. Pꝛioꝛa ſiq̄dẽ: τ cãe ſunt τ antea cogni ta: nõ illo mõ ſolũ q̄d ſignificẽt: ſꝫ altero ẽt mõ. Du⸗ pliciter aũt ſũt p̃oꝛa notioꝛaue. Nõ .n. idẽ eſt priꝰ nã τ nr̃a ex p̃te priꝰ: neqꝫ notiꝰ: τ nob̃ ẽt notiꝰ. Atqꝫ ea q̄dẽ ad nos p̃oꝛa notioꝛaue dico que pp̃ingoꝛa ſen ſui ſũt. Ea v̇o ſimpl'r p̃oꝛa notioꝛaue: que a ſenſu lõ gius diſtãt. Sũt aũt remotiſſima q̄dẽ ea: q̃ ſunt vl'ia maxime. Pꝛopinq̄ſſima v̇o ſingularia ipſa. Atqꝫ hec iter ſeſe opponunt̃. Ex p̃mis aũt eſſe nihil aliud eſt q̄ꝫ ex pp̃ꝛijs p̃ncipijs eẽ. Idẽꝫ .n. p̃mũ atqꝫ p̃ncipiũ dico. Eſt aũt demõſtrationis p̃ncipiũ pp̃oſitio medio vacãs. Ea v̇o medio vacat qua nulla eſt alia pꝛioꝛ. Pꝛopoſitio altera enũtiatiõis eſt pars vnũ de vno cõplectẽs. Diſſerẽdi q̄dẽꝫ que vtrãuis accipit. De⸗ mõſtrandi v̇o que definite alteꝶ qḋ eſt verũ. Enũ⸗ tiatio eſt ↄ̃dictiõis vtraqꝫ pars. Cõtradictio eſt op poſitio cuius nullũ per ſe mediũ eſt. Cõtradictionis partiũ: ea q̄dẽ qua quippiã cuipiã adiũgit̃: affirma tio dĩ. Ea v̇o qua quippiam a quopiã ſemouet̃: ne⸗ gatio nũcupat̃. Pꝛincipioꝶ aũt rõcinãdi vacãtium medio: id q̄dẽ qḋ fieri neq̄t vt demõſtret̃: qḋqꝫ nõ ne⸗ ceſſe eſt eũ hr̃e q̄ diſcẽdo q̄duis eſt pceptur9 poſi⸗ tio noiat̃. Qḋ v̇o nec̃e eſt hr̃e docẽdũ quelꝫ: digni⸗ tas appellat̃. Sũt .n. talia q̄dã que ſeſe offerũt hiſce q̄ diſcit ad vnãquãqꝫ ſciam pdiſcẽdã. Atqꝫ talibꝰ h̃ potiſſimũ nomẽ tribuẽ ↄſueuimus. Rurſus ea q̄dẽꝫ põnuꝫ que vtrãuis enũtiatiõis accipit p̃tẽ eẽ inquã q̄ppiã aut nõ eẽ: ſuppõ dĩ. Ea v̇o que eſt ſine h̃ ipo: diffinitio eſt. Diffinitio nãqꝫ poſitio q̄dẽꝫ eſt. Po⸗ nit .n. arithmeticus vnitatẽ q̄ntitatẽ indiuiſibilem eſſe. Sed ſuppoſitio ſane nõ eſt. Nam quid eſt vni⸗ tas: τ vnitatem eſſe nõ eadem ſunt.

ℭ Si ḡ eſt ſcire vt poſuimꝰ: nec̃e eſt demõſtrati⸗ uã ſciaꝫ eẽ ex veris: τ pꝛimis imediatis: τ no⸗ tioꝛibꝰ: τ pꝛioꝛibꝰ cãis ↄcl'onis: ſic .n. erũt τ pp̃ꝛia p̃ncipia eiꝰ qḋ demõſtrat̃. Syll's q̄dẽ erit

Tex.cõ.9.

b ℭ Sꝫ iſta ſit q̄ aliud nõ ſit ſcire qḋ acq̄ri tur p demõſtra⸗ tõẽ pp̃ q̄d tñ. q̄d vidẽt̃ dice re aliter.

c ℭ Ergo ſci⸗ re p demõſtrõnẽ pp̃ q̄d tñ dĩ⸗ cẽt ſm̃ acc̃ns q̄ nõ videtur. Solutio. lꝫ in demõſtrõe pp̃ q̄d tñ: cã nõ hꝫ eẽ effectꝰ hꝫ tñ pp̃ q̄d ſit effectus. Et ſic p demõſtrõnẽ pp̃ quid tñ eſt cõpꝛehẽſio ef⸗ fectꝰ per cõpꝛe hẽſionẽ cãꝰ a quo hꝫ eẽ.

Tex.cõ.8.

τ ſine his: demõſtratio autẽ nõ erit: nõ.n. faciet ſciam. Vera gdẽ igit̃ opʒ eẽ: qm̃ nõ eſt ſcire qđ nõ ẽ: vt qđ diametros ſit ſymmetros. Ex pri mis ãt idẽ mr̃abilibꝰ eſt: eo qđ nõ ſciet nõ hñs demõſtrõnez ipoꝝ. ᵃ Scire.n. q̃ꝝ demõſtratio eſt: nõ ſm̃ accñs hñe demõſtrõnez eſt. Cãſqʒ τ notiores opʒ eẽ: τ priores: cãs qdeʒ: qm̃ tũc ſcimus cũ cãs cog̃ſcimꝰ: τ priores. ſi qdẽ cauſe ſint: τ notiores nõ ſolũ alr̃o mõ itelligẽdo: ſʒ in ſciẽdo qm̃ ſũt. Priora ãt τ notiora dupl'r ſunt: nõ.n. idẽ eſt priꝰ nã: τ ad nos: neqʒ notiꝰ nã: τ nob notiꝰ. dico aũt ad nos priora τ notiora ꝓpīquiora ſenſui. Simpl'r ãt priora τ notiora que lõgius ſunt. Sũt aũt lõgiſſima qdẽ vlĩa maxime. ꝓpīquiſſime aũt ſingularia: τ opponunt̃ hʒ inuicẽ. Ex primis aũt eſt qđ eſt ex ꝓprijs principijs. idẽ.n. dico primũ τ principiuʒ. Eſt aũt principiũ demõſtratiõis ꝓpoſitio imediata. ᵇ Immediata aũt eſt qua nõ eſt altera prior. ꝓpõ autẽ eſt enũtiatiõis altera pars vnũ de vno. Dialectica qdẽ que ſil'r eſt accipiẽs vtrãlʒ. Demõſtratiua aũt determiare alterã: qm̃ vera eſt. Enũtiatio ãt eſt ꝯdictiõis vtrãlibʒ ptẽ aſſumẽs. ᶜ Cõtradictio aũt eſt oppõ cuiꝰ nõ eſt mediũ ſm̃ ſe. Pars ãt ꝯdictiõis q̃ qdẽ aliqd de aliq̃ eſt affirmatio: q̃ vero eſt aliqd ab aliq̃ negatio eſt. Immediati ãt pricipij ſyllogiſtici: põnez qdẽ dico: quã nõ eſt mõſtrare: nec neceẽ eſt hñe docẽduʒ qd: quã vero neceſſe eſt hñe docẽdũ: dignitatẽ vl' maximã ꝓpõnẽ. Sũt.n. q̃dã hꝰ. hʒ.n. maxime in huiuſcemodi ꝯſueuimꝰ nomẽ dicẽ. Põnis aũt q̃ eſt vtrãlibet priũ enũtiatõis accipiẽs: vt dico aliqd eẽ: aut nõ eẽ: ſuppoſitio eſt: q̃ vero ſine hʒ diffõ eſt. diffõ.n. poſitio eſt. ponit.n. arithmeticꝰ vnitatẽ indiuiſibile eẽ ſm̃ q̃ntitatẽ. Suppõ.n. nõ eſt: qd.n. eſt vnitas: τ eẽ vnitatẽ nõ idẽ eſt. ᵉ

C His aũt pncipijs poſitis ſb̃nectit̃ hec pᵃ ꝯcl'o. Demõſtratiua ſcia eſt ex veris: pmis τ ᶠ imediatis: prioribꝰ: et notioribus: τ cauſis ꝯnis. Si aũt demõſtratiua ſciẽtia τ demõſtratio ſint idẽ. τ ex ſumat̃ cõiter ad ex demõ mãliter τ origĩnaliter demõ: dico ꝙ in hac ꝓbatiõe ꝓbat̃ diffinitio mãlis de ſuo diffinito p diffõnẽ formalẽ ſuprapoſitã. illa autẽ ſumit̃ a cã finali. Si aũt ſcia demõſtratiua ſit habitꝰ acqſitus p demõſtrationẽ: ex ſignat ordinẽ cauſe efficiẽtis originalis ad cauſatũ. Aliqd.n. eſt origo τ efficiẽs ſic pater filij: τ aliqd eſt efficiẽs τ nõ eſt origo: inſtrm̃.n. eſt efficiẽs τ nõ eſt origo. Sciẽtia aũt pmiſſaꝝ eſt efficiẽs: ſic origo ſciẽtie ꝯnis: ſciẽtia.n. pmiſſaꝝ in aĩa videt̃ gñare ſciam ꝯnis ᵍ. Predicatũ aũt huius pme ꝯnis: q̃a ꝯiũctũ eſt ex multis diuidit̃ vt particulatim faciliꝰ ꝓbet̃: ſic pluries in ſciẽtijs demõſtratiuis fit. Et poſtq̃ cõſiderata fuerint ſingula particulatim: manifeſta erit hec ꝓpoſitio. ſyllogiʒat̃ aũt ſic. Omne faciens ſcire eſt ex veris: pmis τ imediatis: prioribꝰ: τ notioribꝰ: τ cauſis ꝯnis. τ hec erit manife

ᵃ C Ex inde monſtrabilibꝰ intellige media te vel imediate: qꝛ pñꝰ ſubalternate reſoluũtur in pñꝰ ſubalternant̃. τ ſic iſta aduata ſubalternãte eſt ſcia ſimpliciter.

ᵇ C Hic non diffinit priũ imediatuʒ ſm̃ aliqs. Sʒ oppoſitũ inuenies a Linco. in ſuo cõmẽto.

ᶜ C Iſta ꝓ ſubmaxima in grãlis.

ᵈ C Enũtiatio hic non eſt diſiunctiua de ptibꝰ oppoſitis vt voluit Modernus. Sed de enũtiatiõe hic loqt̃ eo mõ q̃ locutꝰ eſt i liꝰ periherm̃ vt dicit Auer. medio: q̃ ẽ iſta decens vtrãlibet partem.

ᵉ C Scias ꝙ nõ ois definitio eſt poſitio: qꝛ vt dr̃ 2ᵒ hꝰ. mãlis ꝓbat p formalẽ: neqʒ ẽt ois formalis eſt poſitio: qꝛ vna de diffinito per aliã formalẽ ꝓbari põt.

ᶠ C L ꝑ ex iſtat expoſitione.

ᵍ C Si ſciẽtia premiſſarũ ſiue pmiſſe ſciẽtie ꝯnis ſcia pmiſſaꝝ eſt efficiẽs vt inſtrm̃ [illegible] cõclõnes vt dr̃ in. q. de demõſtratione.

ſta. ſed ois demõſtratiua ſciẽtia eſt ſyll'ſ faciẽs ſcire: vel ex ſyll'o faciẽte ſcire. q̃propter per diffõnẽ formalẽ demõſtrationis ꝯcludit̃ ſyllogiſtice: qm̃ ois demõſtratiua ſciẽtia eſt ex veris τ pmis τc. Hoc aũt oſtẽſo ad explanationẽ eiuſdẽ diffinit Ari. pᵐ τ imediatũ. τ vt manifeſta ſit diffinitio imediati. diffinit vltra ꝓpõnez tam dialecticã q̃ demõſtratiuã: τ ꝯdictionem: affirmationẽ: τ negationẽ. Et q̃a hec dictio imediatuʒ eſt dictio ambigua: τ eius diffinitio ſimiliter ambigua: vt ſatis poſſit diffinitiones determinare: ſubiũgitur diuiſio imediati: per quam determinetur ambiguitas eius.

C Cũ aũt credere ſcireqʒ rem oporteat talẽ rõcinationẽ hñdo: quã demõſtrationẽ vocamus: hec vero ſit qꝛ ſunt ea ex qbꝰ extruit̃ rõcinatio: neceſſe eſt nõ ſolũ antea pma ipſa vel oĩa: vel aliqua cog̃ſcant̃: ſed etiã magis noſcãtur. Semp.n. illud eſt tale magis: ob qđ vnũqđqʒ eſt tale. Veluti magis id eſt dilectum: atqʒ amatũ: ob qđ amamus alqʒ diligimus. Quare ſi ob prima ſcimus ac credimus: τ illa ſane ſcimus ac credimus magis: quoniam ob illa τ ipſa ſcimus poſteriora.

C Qm̃ aũt opʒ ſcire τ ʰ credere rem in huiuſmodi habẽdo ſyllm̃ quem vocamus demõſtrationem. Eſt autẽ hic ea ſcire ex quibꝰ eſt ſyll'us: neceſſe eſt nõ ſoluʒ ꝓcognoſcere prima aut oĩa aut quedã: ſed etiã magis. Semp eniʒ ꝓpter qđ eſt vnumqđqʒ τ illud magis eſt: vt ꝓpter qđ amamus illud amatum magis eſt ⁱ. Quare ſiquidẽ ſcimus per prima τ credimus: illa ſcimus magꝰ τ credimus: qm̃ propter illa τ poſteriora.

C Hoc facto addit̃ 2ᵃ ꝯcluſio: ꝙ.ſ. pmiſſa in ſyll'o demõſtratiuo magis ſcimus q̃ ꝯnes. hec ſic ꝓbat̃. ꝓꝑ pmiſſa cũ ſint ſcita ſcimus ꝯnes. ſʒ ꝓꝑ q̃cũqʒ cũ ſint ſcita ſcimꝰ ꝯnes magis ſcimus q̃ ꝯnes ᵏ. g̃ premiſſa magis ſcimus q̃ ꝯnes. hec aũt ꝓpoſitio. ꝓpter q̃cũqʒ cũʒ ſint ſcita τc. faciliꝰ põt ſyllogiʒari p illud pme phie. Si cã τ cauſatũ fuerint vniuoca: cã in illo vniuoco dĩ ſm̃ magis: ˡ τ ſcias ꝙ hec dĩ ſcire ꝓpꝰ vel magis ꝓpꝰ cum dĩ: magis ſcimus principia q̃ ꝯcluſiones.

C Fieri autẽ nõ põt vt ea magis quiſq̃ que neſcit: τ circa que nõ melius diſpoſitꝰ eſt: q̃ ſi ſcierit: q̃ ea que cog̃ſcit credat atqʒ aſſentit̃. At euenit id ꝑfecto: ſi nõ ꝑus cognouerit pncipia q̃ſpiã q̃ ea que per demõſtrationez credunt̃. Magis.n. pncipijs aut oibꝰ aut qbuſdã credẽ q̃ ꝯcl'oni neceſſe eſt.

C Nõ autem põt quis credere magis que ſcit q̃ que nõ ꝯtingunt: neqʒ ſciens, neqʒ melius diſpoſitus q̃ ſciens: ſi ꝯtigerit. Accidit autẽ hoc niſi aliquis ꝓcognouerit per demõſtrationem credẽtium. Magis enim neceſſe eſt credere principijs: aut omnibꝰ: aut quibuſdam q̃ concluſioni.

C Tertia ꝯcluſio eſt hec. Nõ põt quis magis ſcire ꝯnes q̃ pñᵃ ꝯnuʒ. hec ſequit̃ imediate ex ꝓxima: q̃a ſi neceſſe eſt magis ſcire pmiſſa ipoſſibile eſt magis ſcire ꝯnem. Ad expõnẽ aũt lr̃e in hʒ loco: qꝛ eſt aliquãtulũ obſcura: itẽdẽdũ eſt hʒ modo. Dico ꝙ pñᵃ ꝯnũ q̃cũqʒ ſunt pᵃ q̃cũqʒ

ſunt nõ

T. cõ. 10.
ʰ C L ꝑ ex iſta ſentẽ expoſitione: qꝛ vt L in ꝯmẽto infra [illegible]
ⁱ C Scias ꝙ nõ eſt intentio Ariſto. ꝓbare ſciaʒ pmiſſaꝝ eẽ magis τ perfectiorem ipſa ſcia ꝯcluſionis. Sʒ ꝙ pmiſſe magis credãtur: τ q̃ certius maior ẽ eadẽ dicãq̃ ſit ꝯcl'o nis euidentias q̃ ꝯcl'ones ꝓ pncipia pmiſſas ſunt euidẽtes.
ᵏ C Ex hec eſt maior ꝓpõnis ꝓpoſite minor ẽt τ ſyllis eſt in barã. Et dr̃ dicitur ſint ſcita τ vt cõſideret pmiſſas ꝯcerne cũ ꝯcl'one in ſciẽtia.

T. cõ. 11.
ˡ C 2ᵒ methaph. cõmẽ. 4.
C In hoc textu ꝓbat̃ ꝯcluſio ꝓcedẽs inductiue: quia neqʒ ſciẽs neqʒ meliꝰ diſpoſitus q̃ ſciens põt credẽ magis ꝯcl'oni q̃ pncipijs. ergo nullus põt τc. 3ᵃ ꝯcl'o.

ſtant nō prima: ſed ꝓbata per prima: ea que prima ſunt: non cōtingunt. i. nō ſequūtur ex aliquo: in hoc enim intellectu vtitur Ariſto. ſepe hoc verbo cōtingere: vt dicatur aliqua contingere ex alijs que ſequūtur ex illis. Iterum vt inueret differētiam inter ſcire ꝓprie ⁊ magis ꝓprie dictuꝫ ad ſcire maxime ꝓprie dictū. pro maxime ſcire: poſuit ſcire. pro ſcire ꝓprie dictuꝫ: poſuit credere. Dicit ergo non poteſt quis magis credere ea que ſcit. i. cōcluſiones: vel eis ſupple que non contingunt. i. premiſſis illaruꝫ cōcluſionuꝫ: ſiue illa premiſſa ſint ſimpl'r prima ⁊ non cōtingentia. i. ex aliquib⁹ ſequētia: ſiue ſint nō ſimpl'r prima: ſed reſpectu cōcluſionis. Cognitio principioꝝ primoꝝ que eſt intellectus eſt melior diſpoſitio ꝙ̃ ſit ſcientia. Principia autē nō ſimpl'r prima cognoſcuntur nō intellectu: ſed ſciētia que eſt peior diſpoſitio ꝙ̃ intellectus. cum ergo dicit: neqꝫ ſciēs: neqꝫ meli⁹ diſpoſitus ꝙ̃ ſciens: ſi cōtingerit: idez eſt ac ſi diceret: neqꝫ habens ſcientiaꝫ premiſſoruꝫ non primoꝝ: neqꝫ habēs intellectum principioꝝ primoꝝ que eſt melior diſpoſitio ꝙ̃ ſciētia: poteſt magis ſcire ꝯcluſiones ꝙ̃ ꝑncipia°. Accidet auteꝫ hoc ideſt ꝙ aliquis ſit melius diſpoſitus circa principia ꝙ̃ ſm ſcientiaꝫ: niſi cognoſcat etiaꝫ ipſa principia per demonſtrationem: vt quando non ſunt principia ſimpliciter prima.

> ¶ L3 ſi ſit dictū ꝓbabile nihil min⁹ tenēri ſe ad intentionē ꝓbl hic: ꝙ melior diſpō ꝙ̃ ſciens ſit notitia qua cognoſcimus ſubas ſeparatas ꝑ eaꝝ ꝓprias eſſentias: quia hec nō eſt aliqd acqſitum ꝑ ſcias ſpeculatiuas. Sꝫ poſt ipſaꝝ acqſitionem acqrit̄. ⁊ de hoc dicit in qōne de ſubs ſumo libri.

¶ Ei qui per demonſtrationem ſcientiam eſt habiturus. Non ſoluꝫ auteꝫ ipſa principia magis nota: magiſqꝫ credita ſint: ꝙ̃ id qđ ex ipſis oſtendit̄: ſed etiā nihil prorſus eoꝝ que principijs opponunt̄ ex quibus erit rōcinatio falſa: vereqꝫ cōtraria: credibile ſit aut notius principijs ipſis opꝫ. Quippe cum eum qui ſimpliciter eſt ſcientiam conſecut⁹: nunꝙ̃ ab ea perſuaſione dimoueri oporteat.

T. cō. 12. ¶ Debenteꝫ aūt habere ſciētiā per demōſtrationeꝫ. Non ſolum opꝫ principia magis cognoſcere ⁊ magis credere ipſis ꝙ̃ ei qđ demonſtrat̄: ſed neqꝫ aliud ipſo credibilius eē: neqꝫ notius oppoſitis principijs: ex qb⁹ erit ſyllogiſmus cōtrarie deceptionis: ſiqdē opꝫ ſcientem non incredibilem eſſe.

¶ Quarta cōcluſio hec eſt. Principijs primis nihil magis ſcitur. cuius ratio eſt: quia oportet ſimpl'r ſcientem nō diminutuꝫ eſſe in ſciētia: ſed cōpletuꝫ: ꝓpterea principia prima neceſſe eſt ſciri ſm vltimitatem ſcientie. Hec autem littera. neqꝫ notius oppoſitis principijs ex quibus ⁊c. ſic intelligat̄: vt hec dictio oppoſitis ſit ablatiui caſus: ⁊ hec dictio principijs datiui: ⁊ ita ſupponet hec dictio principijs pro principijs veris qbus nihil eſt magis ſcitum: ⁊ hec dictio oppoſitis ſupponet pro principijs oppoſitis principijs veris: ex qbus oppoſitis principijs veris eſt ſyllogiſmus ꝯtie deceptionis.

¶ Capitulum 3m.

Sunt aūt qbus nō videt̄ eſſe ſciētia ꝓpterea ꝙ ipſa prima ſciant̄ opꝫ. Sunt etiā qbus eſſe qdeꝫ videt̄: demonſtrationes tamē oīuꝫ eſſe. Quoꝝ neutrum ſane verū aut neceſſariū eſt. Qui nāqꝫ ſciētiaꝫ nō eſſe oīno ponunt: hij cenſent aſcendenduꝫ eſſe in infinitū: ꝓpterea ꝙ poſteriora nō ſciūtur ob ea priora quoꝝ prima nō ſunt: recte quideꝫ dicētes. Fieri eniꝫ nō pōt vt infinita quiſꝙ̃ pertrāſeant. Et ſi ſtatur: ac principia ſunt: hec incognita dicunt̄ eſſe: cuꝫ ipſoꝝ nō ſit demonſtratio: qđ qdē ſoluꝫ inquiunt eſſe ſcire. Qđ ſi fieri nō pōt vt pͥma ſciant̄: neqꝫ fieri poſſe dicunt vt ea que ꝑficiſcūtur ex illis ſciant̄ ſimpl'r ꝓprieue: ſed ex ſuppoſitione dūtaxat ſi illa ſint. At ſcđi de modo qdeꝫ ſciēdi cōſentiunt: per demonſtrationē enim ſolum eſſe ſciētiam dicunt. Uerum oīuꝫ demōſtrationē eē nihil inquiunt ꝓhibere. Fieri eniꝫ pōt vt demonſtratio circuli mō verſet̄: oīaqꝫ mutuo demonſtrent̄.

Quibuſdaꝫ qdem igit̄ ꝓpter idqđ opꝫ prima ſcire: nō videt̄ eē ſciam. Quibuſdaꝫ aūt eſſe quideꝫ: atqui oīuꝫ demonſtrationē eſſe: quoruꝫ neutrū neqꝫ verū: neqꝫ neceſſariū eſt. Supponentes eniꝫ nō eſſe oīno ſcire hi in infinitū volunt reduci: tanꝙ̃ nō ſint vtiqꝫ ſciētes poſteriora per priora: quoꝝ nō eſſe prima recte dicētes. Impoſſe eniꝫ eſt infinita trāſire: ⁊ ſi ſtant ⁊ ſint principia: hec ignota eſſe: cuꝫ demonſtratio ipſoꝝ nō ſit: ꝙ dicūt eſſe ſcire ſolum. Si vero nō eſt prima ſcire: neqꝫ que ſunt ex his eſt ſcire ſimpl'r: neqꝫ ꝓprie: ſed ex ſuppoſitione ſi illa ſint. quidaꝫ aūt ꝙ ipſuꝫ ſcire ſit confitent̄ per demonſtrationē eſſe ſolum. Sed oīuꝫ eſſe demonſtrationē nihil ꝓhibet ſm eos: cōtingit eniꝫ circulariter fieri demōſtrationē: ⁊ ex his que ſunt inuicem. T. cō. 13.

Iſtud capitulum non eſt de ſubſtantia huius ſciētie: ſꝫ eſt de cōplemento bonitatis huius ſcientie: purgans. ſ. errorem qui vicinus eſt ſcientie ſuperius acqſite. Supponētes eniꝫ illud quod ſupra demonſtratuꝫ eſt. ſ. principioruꝫ magis eſſe ſcientiaꝫ ꝙ̃ cōcluſionū: ⁊ principijs nihil magis ſciri: ⁊ ita ſcientiaꝫ eſſe primorū: ⁊ non diſtinguentes in animo ſuo ambiguitateꝫ huius nominis ſcire; neceſſario per fallaciam equiuocationis incidunt in alterum horum incōuenientium: vel ꝙ nihil contingit ſcire: vel ꝙ omniuꝫ ſcitoꝝ eſt demonſtratio: ⁊ in hoc vltimo inconuenienti ſicut correlariuꝫ accidit circularem demōſtrationem eſſe: qđ eſt incōueniens. Modus auteꝫ quo accidunt hec incōuenientia eſt iſte. Prima ſciuntur: ſed omne qđ ſcitur per demonſtrationeꝫ ſcitur. ergo prima per demonſtrationeꝫ ſciuntur. ergo ⁊ principia ex quibus ſunt demonſtrationes primoꝝ ſciuntur per ſecundam huius. ergo per predictaꝫ ratiocinationē illorum principioꝝ ſunt alie demonſtrationes iterum: ⁊ ſic in infinitum: ſed via in infinitum aut eſt via recta aut circulo: ſed via recta in infinitū eſt per īfinita numero: infinita aūt nō ꝯtingit ptrāſire. ḡ ſꝫ viā rectā in inf͞m nō eſt ꝑuenire ad pͣ: ſꝫ poſteriora nō ſciunt̄ niſi ſciant̄ primo pͥma. ea aūt nō poſſe eſt attingere. ḡ nihil ſcit̄. Si vero ſupradicta vis in inf͞m ſit circulo: tunc quodlibꝫ eoꝝ que ſunt in illa via eſt ſcituꝫ per aliud: ⁊ ita eſt circularis demonſtratio: ⁊ cuiuſlibet eoꝝ eſt demōſtratio: qđ eſt impoſſibile: ſicut Ariſto. oſtendit paulopoſt.

¶ Nos aūt dicimus nec oēꝫ ſciaꝫ eē demrātiuā: ſed eoꝝ que medijs vacāt indemrābileꝫ eē: qđ qdē ne

ceſſariū eē pꝫ. Nā ſi neceſſariū qdē eſt vt poꝛa ſciāt ⁊ ea ex qb⁹ ꝯficit demſatio: ſtat aūt tandē in hiſce que vacāt mediū: hec indemſabilia neceſſe eſt eē. Hoc igit ita ſeſe hīe dicimus: vt nō ſolum ſciētiā: ſed ⁊ principium ſciētie quoddā eſſe aſſerim⁹: quo terminos ipſos cognoſcimus.

Tex. 14. ¶ Nos aūt dicim⁹ neqꝫ oēꝫ ſciāꝫ demſatiuā eē: ſꝫ imediatoꝝ indemſabilē: ⁊ h̄ ꝙ necīuꝫ ſit manifeſtū eſt: ſi.n. neceē eſt qdeꝫ ſcire pꝛia ex qb⁹ eſt demſatio: ſtāt aūt aliqñ imediata: hec qdē pꝛioꝛa indemſabilia eē neceē eſt. hoc igit ſic dicimus: ⁊ nō ſoluꝫ ſciāꝫ: ſed ⁊ princi pīuꝫ ſcie eſſe dicimus: ipſa eniꝫ cognoſcim⁹ inquātuꝫ ᵃ terminos cognoſcimus.

¶ Utrūqꝫ iſtoꝝ incōueniētiū vitat Ari. ꝑ diſtōneꝫ amphibignitatis hui⁹ nōis ſcire. Pꝛia.n. ſciunt: ſꝫ ſcīa illa non eſt hi⁹ acqſit⁹ ꝑ demſonē: nec qcqd ſcit ꝑ demſonē ſcitur. ſi dicat ſcire cōiter ſic ſcire ꝯuenit pncipijs: ſi qcqd ſcit ꝑ demſonē ſcit: ſi dicat ſcire magis ꝓpe. ¶ Qꝫ aūt nō ois ſcīa ſit acqſita ꝑ demſonē, ꝓbat Ariſt. Si.n. non eſt trāſire ifi^{tū}: neceē eſt ſtare in aliqb⁹ q̄ꝝ nō eſt demſatio: ⁊ illa ſūt q̄ ſupra nolata ſūt ime^{ta}: q̄ nō ſolū ſūt ſcita: ſꝫ ēt ſt pn⁹ ſciēdi alia. ¶ Hec āt ꝓpō q̄ hic ꝓbat nō eſt ꝓpō hui⁹ ſcie ꝑ ſe ſepata: qꝛ ipſa ē ſnpi⁹ iplicata in pma ꝓpōne: in q̄ dixit ꝙ demſatiua ſcīa eſt ex imediatis: ⁊ qꝛ hec ꝑticula pme ꝓpōnis hic fuit expꝛeſſius ꝓbāda: eius pꝛobatio ſuperius fuit minus expꝛeſſa.

ᵃ ¶ Ubi dicit ita: inquātū aliq̄ termos habent: quo. Et tūc ſenſus eſt ipſa pꝛincipia cognoſcimus eodē mō quo terminos cognoſcimus. ſ. ſolo lumie intellectuꝰ ⁊ ita tradunt Argiropulus.

¶ Et etiā patere dicim⁹ fieri nō poſſe vt circuli mō demſatio ſimplr cōuertat: ſi demſonē ex poꝛibus opꝫ ac notioꝛib⁹ eē. Fieri.n. nequit vt eiſdē eadem ſimul poꝛe ſint atqꝫ poſterioꝛa: niſi altero mō: veluti ſi alia nr̄a ex pte: alia ſimplr dicant: quo qdeꝫ mō facit inductio notū. Qꝺ ſi ita ſit: nō bn̄ eſt diffinitū ipm ſimplr ſcire: ſꝫ eſt ſane duplex. An altera demōſtratio que ſit ex hiſce que nobis ſunt notioꝛa: nō eſt ſimpliciter demonſtratio.

Tex. 15. ¶ Circulo quoqꝫ qꝺ ipoīe ſit dmſare ſimplr manifeſtū eſt: ſi qdē ex pꝛioꝛib⁹ ⁊ notioꝛib⁹ opꝫ eē demſationē. Impoīe.n. eſt eadē ſibi ipſis ſil̄ poꝛa ⁊ poſterioꝛa eē: niſi altero mō: vt hec qdem ad nos: illa v̄o ſimplr: quo mō inductio facit notum. ᵇ ſi aūt ſic eſt: non vtiqꝫ erit ſimpliciter ſcire bene determinatum: ſed duplr: aut nō ſimpliciter altera demōſtratio: ex nobis notioꝛibus.

ᵇ ¶ Hic fm Auerroim nō eſt talis: ſ. eſſe eī⁹ demōſtrat ꝑ cāꝫ ⁊ eſt: ſequit vt nō demonſtratōis ſimplr ſit natura idcircō ⁊ qn̄ ꝙ alia demōſtrationū nō eſt demſatio ſimplr ⁊ et tūc nō bn̄ diffinit ſuiſſet ſcire ſimplr.

¶ Soluto paralogiſmo q̄ ꝓueniebat in vtrūqꝫ dictoꝝ incōueniētiū: incōueniēs manifeſ^{tū} relinq̄t: incōueniēs v̄o min⁹ manifeſ^{tū} manifeſtat ꝑ expꝛſſa icōueniētia. Oſtēdit eniꝫ ꝓ poſito ꝙ demſatio circularis ſit ꝑ illud qꝺ ſupra demſatū eſt in p^a ꝓpōne. ſ. ꝙ demſatio eſt ex poꝛibus ⁊ notioꝛib⁹: ꝙ aliqd ē pꝛus ⁊ noti⁹ ſeipſo: qꝺ ē opp^{tū} h⁹. ꝑ ſe noti: nihil ē pꝛus ⁊ noti⁹ ſe eodē mō pꝛioꝛitatis ⁊ notioꝛi^{tis}.

¶ Euenit aūt hiſce qui dicūt demſonē verſari non ſoluꝫ id qꝺ nūc eſt dictū: ſed ēt nil aliud dicere: q̄ꝫ hoc eſt: ſi h̄ eſt. Hoc v̄o pacto facile eſt oia demōſtrare. Atqꝫ pꝫ idipſuꝫ accidere trib⁹ poſitis terminis. Siue.n. ꝑ multos ſiue ꝑ paucos redire dicatur nihil pꝛfecto refert: atqꝫ ꝑ paucos ēt duos. Nā qñ cū.a. ſit: eſt necīo.b. Et h̄ cū ſit eſt necīo.c. Tum cū a. ſit necīo.c. ipꝫ erit. Si igit cū.a. ſit: neceē eſt.b. eſſe: ⁊ cū.b. ſit: neceē eſt eē.a. h̄ eniꝫ erat circuli mō v̄ſari: ponat.a. eo in loco quo ipm eſt.c. Dicere igit cū.b. ſit.a. ipſuꝫ eē: nil aliud eſt q̄ꝫ dicē: cū.b ſit.c. ipm eē. Id aūt nil aliud eſt q̄ꝫ dicere: cū.a. ſit.c. ipm eē. At idem eſt.c. ⁊.a. quare fit vt hi qui cenſent oꝛbis mō demſationē v̄ſari: nihil aliud dicāt q̄ꝫ cū.a. ſit.a. ipꝫ eſſe: hoc v̄o pacto facile eſt oia demonſtrare.

¶ Accidit aūt dicētib⁹ circulo demſonē eē nō ſoluꝫ qꝺ nūc dcm̄ eſt: ſꝫ nihil aliud dicē q̄ꝫ ſi eſt h̄, eſt h̄: ſic āt facile eſt mōſtrare oia. Manifeſtū aūt eſt ꝙ h̄ accidit trib⁹ termis poſitis: per multos eniꝫ aut per paucos reflectere nihil differt: per paucos ᶜ aut per duos. Tex. 16. Cuꝫ.n. ſi eſt.a. ex necītate ſit.b. h̄ aūt.c. cū.a. ſit, ex necītate erit.c. Si igit cū ſit.a. neceē ē.b. eſſe. h̄ aūt cū ſit.a. erit: hoc.n. erat circulo: ponat.a. in quo eſt.c: b. igit cū ſit.a. eſſe dicere: eſt ipm.c. dicē. hoc aūt eſt: qm̄ cū ſit.a. eſt.c. ſꝫ.c. cū.a. ideꝫ eſt: quare accidit dicere circulo dicētes demſationē eſſe nihil aliud niſi cū ſit.a. eſt.a. Sic aūt mōſtrare oia leue eſt.

ᶜ ¶ Ab per tres.

¶ Et tūc oſidit iteꝝ Phs ꝙ ſi eſt demſatio circu^{ris}: nihil aliud ꝓbat demſatio niſi: qm̄ ſi h̄ eſt, h̄ eſt: eodē demōſtrato: qꝛ ſi oſtēſuꝫ ē ex.a. ſeq.b. ⁊ ex.b.c. oſſuꝫ eſt a pn⁹ ex.a. ſeq.c. vn̄ ſi.c. ⁊.a. ſūt vnū ⁊ ideꝫ: oſtēſuꝫ eſt a pn⁹ ex a. ſeq.a. ⁊ nihil aliud oſſuꝫ eſt. Opꝫ āt ponē.a. inq̄tū eſt ꝯñs ad.b. ⁊.c. ideꝫ: qꝛ h̄ eſt demſare circulo oſtēdere ex a.b. ⁊ ex.b.a. ¶ Lra aūt Ari. que h̄ oſtēdit aliqd paruꝫ hꝫ obſcuritatis ꝑꝑ bꝛeuitatē ſuā ⁊ curtationē ſmonis: quapꝑ ſuppleo hic defectū ſermonis ſui. [Cum ſit.a. ex necītate ſit.b.] q̄ſi diceret ex.a. ſeqt necīo.b. [Hoc aūt] idēſt.b. ſupple cū ſit ex necītate [ſit.c.] hec.n. ſuppletio de ꝑꝛia clauſula dꝫ aſſumi ⁊ addi in medio hui⁹ ꝙ dicit. [Hoc āt.c.] Ex his igit duab⁹ ꝯditiōalib⁹ ꝑ argu^{tū} a pmo ad vlt^{tū}. ſeqt cū ſit.a. ex necītate ꝑ.b. mediū: erit.c. hec igit ꝯditiōali ſupp^{ta} adiūgit modū quo ſit circulatio. Dicēs [Si cū ſit.a. neceē eſt.b. eē. h̄ aūt] .i.b. cum ſit ſupple neceſſe eſt.a. eē: qꝛ hec eſt circulatio: vt ex.a. ſequat.b. ⁊ ex.b. ſequat ecōuerſo.a. Ponat.a. inq̄tū ipm eſt ꝯñs ad.b ᵈ. idē cū.c. qꝺ.c. in ſupioꝛi ꝯditionali poſitū eſt ſeq ad.b. [b. igit cū ſit.a. eē dic, eſt ipm.c. dic] .i. dic ꝙ ex.b. ſequat.a. circulariter eſt dīc ꝙ ex.b. ſeqt.c. ⁊ h̄ ꝑ pmā ꝯditiōaleꝫ eſt dīc: qm̄ cū ſit.a. eſt.c. id eſt: qm̄ ex a. inquātuꝫ eſt poſitū ꝯñs ad.b. ſeqt.c. ſed.c. ⁊.a. idē ſūt. ergo nihil aliud eſt dicē ſi.a. eſt.c. eſt, q̄ꝫ ſi.a. eſt.a. eſt.

ᵈ ¶ Dicit inquātuꝫ ipſꝫ eſt ꝯñs ad.b. qꝛ tūc ſuppoītuꝫ negari nō ſꝫ qꝛ ſit.a. ē ꝯñs ad.b.

¶ At v̄o nec idipſuꝫ fieri pōt niſi in hiſce que mutuo ſe ſequūtur quēadmoduꝫ ipſa ꝓpꝛia. Demōſtratū eſt igit pꝛus vno qdē poſito nunq̄ꝫ neceſſario aliqd aliud eſſe: vno inq̄ꝫ aut termino aut poſitione. Ex duab⁹ aūt poſitionib⁹ pꝛimis ac minimis fieri poſſe: ſiqdem ⁊ rōcinari cōtingit. Si igit a. ⁊.b. ⁊.c. mutuo ſe ſequāt: ſic tn̄ fieri pōt vt oſtēdant ex ſeſe mutuo cuncta que poſtulata ſunt in pꝛima rōcinationis figura: vt in libꝛo pꝛioꝝ oſtēdimus. Quo loco ēt patebit ceteris in figuris aut

nō fieri rōcinationē: aut nō ex hiſce fieri que ſunt ſumpta. Ea vō q̄ p̄dicationē nō ſuſcipiūt mutuā: fieri nō pōt vt mutuo demōſtrenꝛ. Quare cum in demſonib⁹ pauca talia ſint: cōſtat vanū eē ac impoſſibile demſationē ipſaꝫ mutuā eē cēſere; atqꝫ ob idipſuꝫ poſſe demōſtrationē oīuꝫ eſſe.

T.cō.17. ℂ At vō nec hoc poſ'e eſt niſi in his queciſqꝫ alternatiꝫ ſe ↄſequūtur: ſicut ſunt ꝓpꝛia: vno qdeꝫ poſito oſtēſuꝫ eſt q̄ nunq̄ eſt nec̄iūm aliqd eē alterū. Dico āt vno: q̄ neqꝫ termino vno: neqꝫ ꝓpōne vna poſita: ex duab⁹ āt ꝓpoſitionib⁹ pꝛimis ⁊ minimis cōtingit ᵃ: ſi qdeꝫ cōtingit ⁊ ſyllogizare: ſiqdem igiꝛ ⁊.a. ipſi.b. ⁊.c. inerat: ⁊ hec inuicē ipſi.a. ſi qdeꝫ cōtingit ex alterutris mōſtrare oīa queſita in pꝛima figura: ſicut oſtēſum eſt in his que de ſyllogiſmo ſunt. Oſtenſuꝫ eſt aūt q̄ in alijs figuris: aut nō fit ſyll'us: aut nō de acceptis. Que aūt nō equalꝛ p̄dicātia ſūt nequaq̄ eſt monſtrare circulo: quare qm̄ pauca in hmōi demſationib⁹ ſunt: manifeſtū eſt qm̄ vanuꝫ quidem eſt / ⁊ impoſ'e dicere ex his que ſunt inuiceꝫ eſſe demonſtrationē: ⁊ pp̄ hoc oīuꝫ cōtingere demōſtrationē eſſe.

a ℂ Hic elice ↄcloně nō eē de citata ſyll'm.

ℂ Tertiū incōueniēs per q̄ Ari. deſtruit circulationeꝫ eſt: q̄ per moduꝫ circulationis nō erit demſatio niſi in terminis parib⁹: vt eſt oſtēſuꝫ in p̄orib⁹ analeticis/ ⁊ ita nō erit oīuꝫ ſcibiliuꝫ demſatio: ſicut ipſi dicūt/ q̄ oīum eſt demſatio circularis: imo pauca cōtingūt circulo demonſtrari: q̄ ſolū paria. ℂ Qꝫ aūt dicit pauca eē paria in demſationib⁹ manifeſtū eſt per ſingula demſata diſcurrēti. In p̄ma.n. ꝓpōne geometrie eſt p̄dicatū mai⁹ ſubo: ⁊ nō redit cū eq̄litate ſupꝛa ſubm: q̄ ſup oēꝫ datā lineā eſt triāgulus eqꝛilater⁹: nō tñ cōuertiꝛ q̄ ois triāgulus eqꝛilater⁹ eſt ſup datā lineā: triāgulus.n. eq̄later⁹ datus in ſphera ⁊ nō magnitudine nō eſt ↄſtitut⁹ ſuper datā lineā ᵇ: ⁊ ſilꝛ pꝫ tam in mathematicis q̄ nālibus. Oſtendit.n. nālis q̄ coꝛpoꝛa celeſtia ſunt incoꝛruptibilia: nec tñ h̄ cōuertiꝛ: q̄ oē incoꝛruptibile ſit coꝛp⁹ celeſte: intelligentia eniꝫ nō eſt coꝛpus celeſte.

b ℂ Et ō triāgulo bipedali pꝫ q̄ nō eſt locabilis ſup.a. datam lineā: ex quo eam excedit ſi ſit de tripedali ⁊ q̄drupedali. Et p̄o iſtis ſcias: q̄ lꝫ ois demſatio potiſſima.ſ. q̄ cōcludiꝛ ꝓpa paſſio de ſubo ꝑ ꝓpꝛiam cāꝫ ſit i terīs ↄuertibilib⁹: nō tñ ois ſimplr. ꝓpꝫ q̄ hec eſt ſimplr demſatio: ḋaus cāꝫ ⁊ eē oē coꝛpus carens mā ē incoꝛruptibile: celū eſt hmōi. ḡ incoꝛruptibile: ⁊ tñ nō ē in terminis conuertibilib⁹: vt patet.

ℂ Capitulum. 4.

Um aūt fieri nequeat vt id aliter ſeſe habeat cui⁹ eſt abſolute ſciētia: id neceſſariū eſt ꝑfecto q̄ demſatiua ſciri ſciētia pōt: atqꝫ ea eſt demſatiua ſciētia quā habemus demōſtrationē habendo. Eſt ergo demōſtratio ex neceſſarijs rōcinatio. Sumēduꝫ eſt igiꝛ ex q̄b⁹ qualibuſue demōſtratiōes cōficiunꝛ. Atqꝫ p̄mo determinemus q̄d de omni: q̄d per ſe: q̄d vl'iter dicimus. Id itaqꝫ de oī dicim⁹ q̄ nō cuidaꝫ ineſt: cuidam nō ineſt: nec interduꝫ cōpetit: interduꝫ nō cōpetit: naꝫ ſi aīal oī de hoīe dꝛ: ſi verū eſt hūc dicere hoīeꝫ: verum eſt eū ⁊ aīal dicere. Ac ſi nūc verū eſt ⁊ alterū dicere: verꝫ eſt ⁊ alterū dicē. Et ſi in oī linea punctū ineſt: ſilꝛ. Atqꝫ hui⁹ ſignū eſt id q̄ facim⁹. Hoc.n. pacto ſolem⁹ inficiatiōes afferre cū interrogamur de oī: ſi de aliquo nō dicaꝛ: aut ſi interdū nō inſit.

T.cō.18. Qoniā aūt ipoſ'e eſt alꝛ ſe hēe cui⁹ eſt ſciētia ſimplꝛ: neceſſariū vtiqꝫ erit id ſcibile quod eſt ſm demonſtratiuā ſciaꝫ: demōſtratiua auteꝫ eſt quā habem⁹ in habēdo demōſtrationeꝫ. Ex neceſſarijs itaqꝫ ſyllogiſmus demōſtratiuus eſt: accipiēduꝫ eſt igiꝛ ex q̄b⁹ ⁊ qualib⁹ demōſtratiōes ſunt. Primū aūt determinabimus q̄d ſit de oī: ⁊ q̄d per ſe: ⁊ q̄d vl'e. De omni igiꝛ hoc dico q̄ vtiqꝫ eſt nō in quodā qdeꝫ ſic: in quodaꝫ aūt nō: nec aliqñ qdē ſic, aliqñ vō nō: vt de oī hoīe aīal: ſi verū eſt dicere hoīem: veruꝫ eſt dicere ⁊ aīal: ⁊ ſi nunc alteruꝫ ⁊ alterū: ⁊ ſi in omni linea punctum ſilꝛ eſt. Signuꝫ aūt eſt: qm̄ inſtantias ſic ꝓferimus: ſic de omni interrogati: aut ſi in quodam non: aut ſi aliquādo non.

Hoc capitulum eſt cōiunctuꝫ caplo 2° in oꝛdine ſcie hic tradite. Et demonſtrat Ari. in p̄n° hui⁹ capli q̄ntā ↄclonē hui⁹ libꝛi: q̄ cōſeq̄ꝛ imediate ſupꝛadictas q̄tuoꝛ ↄclones. Eſt aūt 5ᵃ ↄclo hec. Ois demſatio eſt ſyll's ex neceſſarijs: ⁊ hꝫ hec ↄclo facileꝫ explanationē: q̄ ois demſatio eſt ſyll's concludens nec̄iuꝫ: q̄ pꝫ ꝑ diffōneꝫ ei⁹ q̄ eſt ſcire ſimplꝛ poſitū ſupꝛa. Sed nec̄ium nō ſeq̄ꝛ niſi ex neceſſarijs: ḡ demſatio eſt ex neceſſarijs: hec aūt oſtēſio ſic oꝛdinaꝛ ⁊ ꝓbaꝛ. Ois demſatio eſt ſyll's faciēs ſcire: ſꝫ ois ſyll's faciens ſcire eſt ſyll's ex nec̄arijs. ḡ ois demſatio eſt ſyll's ex nec̄arijs ᶜ. Maioꝛ hui⁹ ſylli ſic oſtēdiꝛ. Ois ſyll's faciēs ſcire ↄcludit illud q̄ ipoſ'e eſt ſe alꝛ hēe: ⁊ h̄ eſt manifeſtū ex diffōne ei⁹ q̄ eſt ſcire: cū ſyll's faciēs ſcire cōcludat reꝫ ſcitā: q̄ aūt nō pōt alꝛ ſe hēe eſt nec̄ium. igiꝛ ſyll's faciēs ſcire ↄcludit nec̄iuꝫ. Ois ſyll's ↄcludens neceſſariū eſt ex neceſſarijs: q̄ nō ſeq̄ꝛ nec̄ium niſi ex neceſſarijs ᵈ: vt patere pōt ex libꝛo p̄ioꝝ. ḡ ois ſyll'us faciens ſcire eſt ex nec̄ijs. media ſylli ⁊ p̄o ſylloꝝ huius ↄclonis tāgit Ari. moꝛe ſuo bꝛeuiter: ponēs ea in tribus ſyll'is cōiunctis in vnū aīis ſic. [Qm̄ aūt ipoſ'e eſt alꝛ ſe hēe: cui⁹ eſt ſcia ſimplꝛ.] ⁊ qm̄ reſume [Utiqꝫ q̄ eſt ſꝫ demſatiuā ſciam.] i. illud ſup q̄ cadit demſatiua ſcia/ [nec̄iuꝫ eſt eē id ſcibile] i. ſcibile ſimplꝛ ⁊ maxīe ꝓpē: vt hec dictio/ id/ demōſtret illō ſcire ſimplꝛ de quo p̄dicatū eſt. Et qm̄ [demſatiua ſcia eſt quaꝫ habemus in habendo ſyll'ꝫ demſatiuū ⁊c.] qm̄ inquā ita eſt: demſatio eſt ſyll's ex nec̄ijs. Ecce q̄ elegās oꝛdo. Pꝛio demōſtrauit q̄ demſatio eſt ſyll's ex veris: pꝛima aūt diuiſio veri eſt per ↄtigēs ⁊ nec̄iuꝫ: pp̄ h̄ ↄſ'ter demōſtrat q̄ demōſtratio eſt ex nec̄ijs. ℂ Neceſſitas aūt p̄mo ⁊ maxīe reperiꝛ in ꝓpōnib⁹ hñtib⁹ has tres ↄditiōes vniuerſitatum taꝫ ex pte ſubi q̄ ex pte tpis: ⁊ q̄ p̄dicatū dicaꝛ de ſubo ꝑ ſe: ⁊ de ſubo p̄mo. Quapp̄ ↄſ'ter demſanduꝫ eſt q̄ demſatio eſt ex ꝓpōnib⁹ que has tres ↄditiōes in ſe cōnectunt. Sed anteq̄ illud demonſtreꝛ: opꝫ iſta tria diffinire: q̄ ſine diffōnib⁹ nō ſatis itellecta ſūt. diffinit ḡ p̄mo dici de oī: q̄ illud eſt vl'ius q̄ dici ꝑ ſe ᵉ. Cōſequēter diffinit per ſe dici de: q̄ illud eſt vl'i⁹ q̄ dici de ſubo p̄mo. Diffinitio eius q̄ eſt dici de oī/ plana eſt nō egens explanatiōe. Quō aūt iſta diffinitio ſaluet in demſationib⁹ de his que nō ſemꝑ ſunt: vt de eclipſi poſt diceꝛ.

5ᵃ ↄ
c ℂ Syll's eſt i p̄ma figura: ⁊ minoꝛ ꝓpō eſt p̄ma in oꝛdine. Et aliq laudant hunc oꝛdinē p̄miſſarꝫ: q̄ eindem tuus māifeſtaꝛ illano ↄſ'tio ꝑ illas regulas: ⁊ q̄ q̄d p̄dicatur ō p̄dicato: p̄dicatur ō ſubiecto.
d ℂ Concluſio enim ſeq̄ꝛ modū ꝓpōnis maioꝛis: vt dixi in q̄ōne de miſtis q̄ntiōe ſylli. ḡ ſi maioꝛ ꝓpō fuerit ↄtingēs: ↄclo non erit nec̄ia ſꝫ ↄtingēs: q̄ ſi maioꝛ fuerit nec̄ia ⁊ minoꝛ ↄtingēs: ſyll's nō regl'abiꝛ ꝑ verū de oī: q̄ ita inēnio maioris ex inēnione dici ō omnis vt clare dixit Auer. pꝛimo p̄oꝝ.c.14. ē vt ſit.a. p̄dicatuꝫ p̄dicatū nec̄io ō oī diſpoſito per.b. ſubꝫ in actu. Et hunc locū ignoꝛant qui libꝛū p̄oꝝ nō itellexerūt.
e ℂ Sꝫ hec ſūt de oī: oē aīal ē coloꝛatuꝫ: oīs nix ē albaꝫ: nimo ē hec dicit Themiſti⁹: ergnus ē alb⁹ ⁊ nō ſūt ꝑ ſe.

T.cõ.19.

¶ Per ſe aũt dicimus ea que ſunt in rõne quid eſt dicẽte: aut triangulo linea: ⁊ linea punctum ineſt. Ex his enim ipſoꝝ ſubſtantia cõſtat: ⁊ hec inſunt in ratione quid eſt dicente.

¶ Per ſe aũt ſunt quecũqꝫ ſunt in eo qð qd eſt: vt triangulo ineſt linea ⁊ punctum linee: ſubſtãtia eniꝫ ipſoꝝ ex his eſt: ⁊ quecũqꝫ inſunt in ratione dicente quid eſt.

¶ Hoc ipſuꝫ per ſe cãm cõparticipem excludit. Dr̃ autẽ per ſe eẽ qð per efficientẽ cãm nõ eſt: ⁊ ſic ſola cã p̄ma eſt per ſe. ¶ Dicit̃ ſcðo per ſe qð per cãꝫ mãlẽꝫ nõ eſt: ⁊ ſic dicunt̃ intelligentie per ſe enteſ vel per ſe ſtantes. Dicit̃ etiaꝫ per ſe eſſe qð per ſubm nõ eſt: ⁊ ſic dicit̃ oĩa ſuba ⁊ ſola per ſe eſſe. Eſt aũt per ſe alteꝝ de altero: ⁊ dr̃ per ſe alterũ de altero cũ qdditas vnius eſſentialr̃: ⁊ nõ per accñs a qdditate alteri⁹ egredit̃. Id aũt cui⁹ qdditas eſſentialr̃: ⁊ nõ per accñs a qdditate alteri⁹ egredit̃ eſſe ſuũ hꝫ ab eo a quo egredit̃: ſicut a ſua cã: vel efficiẽte: vel mãli: vel formali: vel finali. Id aũt a quo hr̃ eſſe necesse eſt vt recipiat̃ in diffõne que dicit qd eſt vl̃ qd eſt eſſe. Per ſe igit̃ eſt ⁊ dr̃ alterũ de altero cũ vnũ recipit reliquũ in ſui diffõne. Cuꝫ igit̃ gen⁹ vel dĩa ſubalis a qb⁹ ſubalr̃: ⁊ nõ per accñs: egredit̃ qdditas ſpẽi: pdicat̃ de ſpecie: eſt p̄mus modus eſſendi vel dicẽdi per ſe alterũ de altero: egredit̃ nãqꝫ ſpẽs a qdditate generis: dĩe: ⁊ eſt dĩa cã formalis ſpẽi: ⁊ gen⁹ eſt cã ſpẽi: ſic for⁹ mãlis: vel ſicut mã formalis: ⁊ iſtuꝫ ſermonẽ alſ cõfirmabimus rõne ⁊ auctẽ. Et in hũc p̄mũ modũꝫ eſſendi vel dicẽdi per ſe alterũ de altero cadunt oẽs ille pdicationes que oblique pdicant per ſe cãm: vel efficientẽ: vl̃ mãleꝫ: vel finaleꝫ: vl̃ formaleꝫ de ſuo cauſato [a]. In oib⁹ eniꝫ iſtis modis pdicãdi eſt predicatũ tale ꝙ ipſuꝫ recipit̃ in diffõne ſubiecti: qð ab ipſo pdicato hꝫ eſſe. Cuꝫ aũt accñs qð eſſentialr̃ ⁊ non per accñs egredit̃ a qdditate ſubiecti: predicat̃ de ſuo ſubto: eſt ſcðs modus dicendi vel eſſendi per ſe alterũ de altero [b]: ⁊ in hunc modum ſcðm incidunt oĩa illa que oblique pdicãt cauſatũ per ſe de cã per ſe. Oĩa eniꝫ illa pdicta ſubta ſumunt a qb⁹ hñt eſſe in ſuis diffõnib⁹: ⁊ manifeſtuꝫ eſt ꝙ nõ ſũt plures modi eſſendi per ſe vel dicẽdi alteruꝫ de altero: ppter hoc hi duo modi tm̃ veniunt in demõſtrationẽ. ¶ Dicit ergo [Per ſe aũt ſũt] ſupple altera de alteris: vel dicunt̃ [quecũqꝫ ſunt in eo qð qd eſt] .i. que ſumũt̃ in diffõne eoꝝ de qb⁹ ſunt vel dicunt̃: vt triangulus ⁊c. [Subſtãtia .n. ipſoꝝ ex his eſt.] Iſtud ex ſumit̃ cõiter ad quatuor circũſtantias cauſales: ⁊ alibi expoſuimus qualr̃ linea eſt ex infinita multiplicatiõe puncti [c]: ⁊ ſupficies ſilr̃ ex infĩta multiplicatiõe linee: ⁊ quõ ſcðo modũ aliũ linea nõ eſt ex punctis: nec ſupficies ex lineis. [Et que ſunt in rõne ⁊c.] ſupple: ⁊ iſta .ſ. linea ⁊ punct⁹ ſunt ea que inſunt in rõne [dicẽte qd eſt] .i. aliquo dicẽte qd eſt datiu⁹ pro ablatiuo abſoluto: ⁊ ſi eſt ibi dicẽte ablatiuus: tunc adiungit̃ huic dictioni rõne: ⁊ eſt ſenſus eſſentia ſuperficiei eſt ex linea: ⁊ eſſentia linee ex punctis: ſicut ex ſuis cauſis: vno mõ mãlibus: alio modo .ſ. inquãtuꝫ linea ⁊ punctus ſunt termini ex formalibus: ⁊ he cauſe ſunt ea que diffiniunt ſua cauſata.

a ¶ Et ſic nõ ſolũ diffinimus ſbiecta a cã formali per ſe in p̄mo mõ pdicat̃ de diffinito: ſed ⁊ q̃ dat̃ p cãꝫ efficientem ⁊ mãleꝫ ⁊ finalem: ⁊ ſic hec erit i p̄mo mõ: hð eſt ex materia.

b ¶ Et ideo q̃n hr̃ zial eſt dõpredicatũ ſit de diffinitõe ſubarũ eſt ſecundi modi.

c ¶ Punct⁹ effectiue cauſat lineã mathematice loquendo: quia imaginat̃ punctum fluere ⁊ fluendo lineã cauſare.

¶ Et iteꝫ ea quoꝝ in rõne que qd eſt patefacit: ea ipſa ſunt qb⁹ inſunt: quo pacto linee qdẽ rectuꝫ ⁊ curuũ ineſt: numero vͦ par atqꝫ impar: p̄mũ atqꝫ compoſitũ: figura deniqꝫ laterũ equaliũ ac altera pte longior. Atqꝫ in hoꝝ qdeꝫ definitiõe numer⁹: in illoꝝ aũt linea ineſt. Que igitur aut illo: aut hoc inſunt mõ: per ſe cuiqꝫ competere dico.

T.cõ.20.

¶ Et quibuſcunqꝫ eoꝝ que inſunt ipſis: ipſa quideꝫ ſunt in rõne qd eſt demõſtranti: vt rectum ineſt linee: ⁊ circulare [d]: ⁊ par ⁊ impar numero: ⁊ primũ ⁊ cõpoſituꝫ: equilaterũ: ⁊ ſcalenon: ⁊ que oib⁹ his inſunt in rõne dicẽti qd eſt. huic qdẽ linea: illis vͦ numer⁹: ſilr̃ ⁊ in alijs hꝫ vnicuiqꝫ per ſe eſſe dico.

d ¶ Intellige nõ vere circulare ſꝫ curuũ.

¶ Reſume ⁊ per ſe ſunt vel dicũt̃ altera de alteris quibuſcũqꝫ de numero eoꝝ que ſunt in ipſis .ſ. ſubiectis: ⁊ hec eſt quibuſcũqꝫ pdicatis ipſa ſubta inſunt in ratione demõſtrante qd eſt: quaſi diceret quibuſcũqꝫ pdicatis ſubta ſua inſunt: nõ dico ſimplr̃ inſunt, ſꝫ inſunt in rõne predicatoꝝ: ipſa pdicata per ſe ſunt de ſubiectis: vel ſi eſt ipſi demõſtranti legat̃ pro ablatiuo: vt ſupra: vt rectuꝫ ⁊ circulare per ſe ſunt .ſ. de linea: ſed accidẽtia que ſequũtur per ſe inſunt numero .ſ. par ⁊ impar: p̄mũ: ⁊ cõpoſitũ: equilateruꝫ: ⁊ altera pte longius: q̃uis .n. dicatur triangulus equilaterus: nõ tñ ſm eandeꝫ intẽtionẽ: ſed forte equiuoce reperit̃ in numero: ⁊ triangulo eqlaterũ. [Et que oibus ⁊c.] hꝫ vnicuiqꝫ per ſe dico eſſe: ordina ſic, ⁊ vnicuiqꝫ ſubiecto .ſ. dico eſſe predicata per ſe que ſubta .ſ. inſunt in rõne dicẽti quid eſt: inſunt dico oibus his .ſ. pdictis pdicatis: vt vbi grã: ex parte vna ineſt his pdicatis in rõne ipſoꝝ linea ex pte alia numer⁹: ⁊ ſilr̃ in alijs hꝫ ſubis .ſ. dico eẽ pdicata per ſe q̃ſi diceret: ⁊ oib⁹ ſubiectis dico eſſe pdicata p ſe, que ſubiecta inſũt ipſis predicatis in ratione ipſoꝝ predicatoꝝ.

¶ Que vͦ neutro mõ cõpetũt accidẽtia: queadmodum cõpetit animali muſicuꝫ aut album. Preterea id per ſe dicimus qð nõ de ſubiecto alio dicit̃ vllo. Ambulans enim aliqd aliud eſt qð ambulans eſt atqꝫ albũ. At ſubſtãtia ⁊ quecũqꝫ hoc aliqd ſignificant non ſunt aliud ꝙ̃ id qð ſunt. Ea igit̃ que de ſubiecto non dicuntur per ſe: ea vͦ que de ſubiecto dicuntur: accidentia dico.

T.cõ.21.

¶ Quecũqꝫ vͦ neutraliter inſunt accidentia ſunt [e]: vt muſicuꝫ: aut album aiali. Amplius qð non dicit̃ de ſubiecto alio quodã: vt ambulans ⁊ albuꝫ: cum quodaꝫ alteruꝫ ambulans ſit ⁊ albuꝫ. Subſtãtia autẽ ⁊ quecũqꝫ hoc aliqd ſignificãt: nõ alterum aliqd ſunt ꝙ vere ſunt. Que qdẽ igit̃ nõ de ſubto ſunt per ſe dico: que vͦ de ſubiecto accidentia.

e ¶ Sic oẽs alie pdicatões ab his duab⁹ ſunt pdicatiões p accñs: q̃ſo tert⁹ modus ẽnũ predicatio p ſe: vt dicunt aliqui moderni.

¶ Quia nõ habent eſſentialeꝫ habitudinem inherendi: quoꝝ neutrũ dat eſſe alij. ¶ Dico cuꝫ expoſitoribus ꝙ Ariſto. vt cõpleret ſermonẽ ſuũ: de per ſe addidit modum eſſendi per ſe quo ſubſtãtia prima oĩs: vel ſubſtãtia prima que de nullo predicat̃ eſt per ſe [f].

f ¶ Lyra h te nec expoſitiue e ſic tñ inclĩat dnd ſube eſt p ſe hoc 3⁹ mõ. Et Egidi⁹ romanus h nõ cognouit.

¶ Inſuper alio mõ id qdeꝫ per ſe dicim⁹ qð vnicuiqꝫ cõpetit ob ipſuꝫ: id aũt qð hanc cõditionem egredit̃: accidens. Veluti ſi ambulante quopiam corruſcauerit: id accidens dicimus. Non enim ob idipſuꝫ corruſcauerit qa ambulauerit: ſꝫ id dicimus accidiſſe. At cum iugularet̃ quiſpiaꝫ mortem obierit iugulationeve: id per ſe dicim⁹. Ob idipſum enim qa iugulabat̃ mortuus eſt: ſed nõ accidit cuꝫ cum iugularet̃ mortem oppetyſſe.

T.cõ.22. ¶ Jtē alio mõ qđ gdez ꝑpter ipſuʒ ineſt vnicuiqꝫ per ſe: qđ vo non ꝑpter ipm accidens eſt: vt ſi ambulāte coruſcauit: accñs eſt: nõ enīz ꝑpter id qđ ambulat coruſcat: ſed accidit dicim⁹ hoc. Si vo ꝑpter ipm: per ſe eſt: vt ſi aliqđ interfectū interijt ſm interfectionem: qm ꝑpter id qđ interfectum eſt: ſed nõ accidit interfectum interire.

Sciss q hic quartus modus oīm cauſalitaē cōprehēdit: vt i formali cauſa: ſpa ries albedine ē albꝰ: ꝑ ſcd'ſ ſectionaſ alam hõ eſt hõ. Et i ꝑnāli cā: vt p ꝑiuatē accñs aliū ſubro. in cauſa finali: vt grauē vt quieſcat in centro deſcendit. Jn eſſiciē: vt graue deſcendit: leue aſcendit. Nec oꝫ q ꝑpões quarti modi ſint neceſſarie. Sed ſic diceret q ꝑpõ: ligat eīdē ꝑpõne poterit eē in ſcđo mõ ꝑ ſe: ſz in 4ᵒ mõ: ʒ ſic ꝑfundunt. Solutio. ſufficit q ꝑpõ ſcđi modi formalr diſferat a ꝑpõne q̃rti modi.

¶ Et addit ēt modum eſſendi per ſe: ʒ ponit exemplum: vt ſi aliqd interfectū interijt ſm interfectionē: qđ expono ſic. Si aliqd inciſuʒ vel vulneratū interijt: ʒ nõ ꝑp aliā cāʒ ſuꝑuenientē: vt ꝑp morbū: ſed ꝑpter iſtā inciſionē: vel vulnus: hoc eſt ſm interfectionē: tunc ipſa vulneratio eſt per ſe cā interitus: reliqua littera ꝑʒ.

¶ Que igiť in hijs que ſub ſciētiā ſimplr cadunt per ſe dicunť: vel eo pacto vt ſint in predicatis ſubiecta: vel eo rurſus vt ipſa ſint in ſubiectis ea ob ipſa ʒ neceſſario ſunt. Nam fieri nõ pōt vt nõ cōpetant aut ſimpliciter: aut oppoſita: veluti linee rectū aut obliquū: ʒ numero par aut impar. Eſt enīz ꝯtrariū aut priuatio: aut cōtradictio: genere in eodem: ceu par eſt id qđ eſt nõ impar in numeris vbi ſequitur. Quare ſi neceſſe eſt affirmare aut negare: neceſſe ē ʒ ea que per ſe inſunt competere. Jd igiť qđ de oī ʒ id qđ per ſe dicimus hoc ſit modo determinatum. Uniuerſalr aūt id cōpetere dico: qđ de omni dť: ʒ per ſe: atqꝫ hoc plane quo ipſuʒ eſt. Patet igitur ea neceſſario rebus ineſſe: que ipſis vniuerſalr competunt. Atqꝫ per ſe ʒ hoc quo ipſuʒ eſt: eadem eſſe dico: veluti linee per ſe punctū ineſt: rectūue nāqꝫ ratione qua linea eſt. Et triāgulo: hoc tres anguli cōpetūt duob⁹ rectis eq̃les: quo triāgulus eſt. Per ſe enīz triāgulus duob⁹ rectis equales angulos hʒ.

T.cõ.23. ¶ Que igiť dicunť in ſimplr ſcibilib⁹: ꝑ ſe ſic ſunt: ſicut ineſſe ꝑdicatib⁹: aut ineſſe ꝑp ipſa: que ſūt ex neccitate. Nõ.n. ꝯtingūt nõ ineſſe: aut ſimplr: aut oppoſita: vt linee: rectum aut obliquū: ʒ numero: vt par aut ipar. Eſt.n. ꝯtrariuʒ aut priuatio aut ꝯdictio in eodē gñe: vt par ʒ ipar in numeris: ſm q ſeqť. Quare ſi neceſſe eſt: aut affirmare: aut negare: neceſſe eſt ʒ per ſe ineſſe: de oī igiť ʒ ꝑ ſe determinatuʒ ſit h̃ mõ. Ule aūt dico q cū ſit de oī: ʒ ꝑ ſe eſt: ſm q ipm eſt. Manifeſtuʒ igiť eſt q queccunqꝫ ſunt vlia ex neccitate inſunt rebus. Per ſe aūt ʒ ſʒ q ipʒ idē eſt: vt ꝑ ſe ineſt linee pūctū: ʒ rectitudo: nāqꝫ ſʒ q linea eſt: ʒ triāgulo ſʒ q triāgulus ē: duo recti: etenīʒ per ſe triāgulus duob⁹ rectis equalis eſt.

a ¶ Sciss q licet ex ꝑdicatis ꝑ ſe trāſfert ad ꝑpõnē demōſtratiõe ita a ꝑdicato vli dř ꝑpõ vlis.

b ¶ Hic hēs q punctuʒ ſm q ipm ineſt linee ſi nõ eſt ēā adeq̃ta li.

¶ Quaſi diceret: cū iaʒ ſunt q̃tuor dicti modi eius qđ eſt per ſe: tñ duo primi modi accipiunť in demōſtratiuis. Dicit g̃ que ergo dicunť per ſe alteꝝ ſupple in ſcibilib⁹ ſimplr ſic ſūt: ſic ea ſupple ꝑdicata q̃ ſtabiliūt ſubta in eē ſuo ꝑdicātib⁹. i. per ꝑdicātia h̃ eſt ꝑ ꝑdicata: ʒ hic eſt ꝑmus modus dicēdi ꝑ ſe cū ꝑdicatū dat eē ſubo ʒ diffinit illud. (Aut ineſſe ꝑp ipſa.) Reſume aut ſic ſunt: ſic ea que ſtabiliunť ineſſe ſuo ꝑp ipſa. i. ſubta: ʒ is eſt ſcđs modus dicēdi ꝑ ſe: in quo ſubʒ dat eſſe ꝑdicatoꝝ diffinie illud: que. ſ. ꝑdicata q̃ ſtabiliunť in eſſe ſuo ꝑ ſubta: ſunt ex neccitate dicta de ſubis ſuis: q̄a ꝑ ſe accñtia: aut redeūt cū eq̃litate ſuꝑ ſubta ꝯditionib⁹ cōuertate: aut cū diſiunctiōe cū ſua oppoˢⁱᵗᵃ neccia ſūt de ſubis nõ coartatis: q2 ꝑ ſe accñs cū ſuo oppoˢⁱᵗᵒ per ſe accñte eſt ꝯrietas: aut ꝑuatio: aut ꝯdictio in gñe ſubi ſui. Si.n. vtrūqꝫ ꝑ ſe accñtiuʒ oppoſitoꝝ dicat habitū: tūc eſt oppoſitio ꝯrietatis. Si vo dicat habitū: reliquū ꝑuationē eiuſdē hītus in gñe ſubo cū poſitiōe potētie ad illuʒ habitū ordiate eſt oppoſitio ꝑuationis. Si vo alterū dicat habitū: ʒ alterum negationeʒ ſolam illius habitus in genere ſubiectoꝝ: tunc eſt cōtradictio in illo genere.

¶ Sciss q hic ar. ſe ꝑ̃tm inſt̃ ſe ꝯdicionem. Scđo ꝑmus ʒ ſcđs hoc ſēſe voluit Tho. Auerr. ʒ Albert. Et nõ eſt: q̄a ꝑpõ q̃rti modi vt q̃rti modi nõ eſt neccaria vt dictum eſt. Quid ſit oppoſitio ꝑuationis.

¶ Tunc aūt quippiā vniuerſalr ineſt: cū de quouis ʒ primo oſtendiť. Ueluti equales duob⁹ rectis habere: nõ vniuerſalr ineſt figure: ʒ tamen de figura duoꝝ rectoꝝ angulorꝝ equalitatez licet oſtendere. Sed nõ de quauis figura: nec oſtēdēs: figura q̃uis vtiť. Quadratū.n. eſt q̃dē figura: nõ tñ hʒ tres angulos duob⁹ rectis eq̃les. Hic ēt triāgulus q duoꝝ eſt eq̃liū laterū. hʒ q̃dē q̃uis duob⁹ rectis eq̃les: ſʒ nõ ꝑmus: ſʒ triāgulus ꝑoꝛ. Qui igiť demſať ꝑmus duob⁹ rectis equales habere: vel quoduis aliud: ei primo vlr competit. Et demōſtratio per ſe eius vlr eſt: ceteroꝝ vo quodāmõ nõ per ſe: nec eius vniuerſalr eſt qui duoꝛuʒ eſt equaliuʒ laterum: ſed ſuperat ʒ ad plura ſeſe extendit.

T.cõ.24. ¶ Ule aūt eſt tūc: cū in quolʒ ʒ ꝑmo demſať: vt duos rectos hře: neqꝫ figure ineſt vlr: ʒ tñ eſt mōſtrare de figura q duos rectos hʒ: ſʒ nõ cuiuſlibʒ figure eſt: nec vtiť q̃liber figura mōſtrās. Quadrāgulus.n. figura q̃daʒ ē: nõ hʒ autē duob⁹ rectis eq̃les: ſʒ iſocheles quidem duob⁹ rectis eq̃les hʒ: ſed nõ primū: ſed triāgulus prius. Qđ igiť qđlibʒ primū monſtratur duos rectos hře: aut qđcunqꝫ aliud: huic primo ineſt vle: ʒ per ſe demſatio huiꝰ vlis eſt: alioꝝ aūt quodāmodo nõ ꝑ ſe: neqꝫ ꝯ iſocheles vlr: ſed in plus.

¶ Sciss q a ꝑpõ q vle dicať de ꝑ ſe ꝑmi ʒ ſcđi modi: ʒ ſic expone ꝑmo. i. īmediate. Si aūt eſſe dicať vli de ꝑ ſe ſcđi modi: tunc ſp̃ de ꝑmo expone ꝑ nif adequate. Jdē dico ō ſp̃ ſm q iſʒ cõuſr ſumpſit.

¶ Jn vtroqꝫ mõ ꝑdicto eſſendi vel dicēdi per ſe alteri⁹ de altero: hoc h̃ ipm ꝑ ſe duos modos: q2 cuʒ duo ſic ſe hñt adinuiceʒ q a q̃ddītate vni⁹ q̃dditas alterius egrediť: aut ita eſt q neutri aliqd ſuꝑadditť qđ ſit nõ cā vel cauſatū re⁹ alteri⁹: aut alteri aliqd ſuꝑadditť qđ eſt non cā vl nõ cauſatū re⁹ alteri⁹: ſicut.n. vbi gr̃a a tota q̃dditate triāguli egrediť tota q̃dditas habit⁹ triuʒ angulorꝝ equaliū duob⁹ rectis: ʒ nihil eſt in triāgulo qđ ſit nõ cā reſpectu habit⁹ triuʒ angulorꝝ ʒc. neqꝫ eſt aliqd in habitu triū angulorꝝ ʒc. qđ ſit nõ cauſatū reſpectu triāguli: ab iſoſcbele aūt egrediť habit⁹ triū angulorꝝ ʒc. ſʒ nõ ab iſoſcbele toto: ſʒ aliqd eſt in iſoſcbele qđ nõ eſt cauſa hui⁹ ꝑdicati. Dř itaqꝫ taʒ iſoſcbeles q̃ʒ triangulus hře ꝑ ſe ʒc. q2 ab vtriuſqꝫ q̃dditate eſt habit⁹ triū angulorꝝ: ſʒ triāgulus ſm q ipm eſt dř hře ʒc. q2 a tota q̃dditate eſt habit⁹ triū angulorꝝ ʒc. iſoſcbeles vo nõ ſʒ q ipʒ eſt hʒ tres angulos ʒc. q2 nõ a tota q̃dditate ſua hec hʒ: ſed hʒ hec ſm q ipm eſt triāgulus: qui ſm q ipm hʒ tres angulos ʒc.ᵈ ¶ Per ſe aūt ꝑpe dictū: ʒ ſm q ipſum: ʒ de ꝑmo: idez ſunt: per ſe vo cōiter dictū q̃ſi genꝰ eſt ad ſm

d ¶ Hic Lin. contra eū ſubi ꝯdicere: q̄ a ſtra com. 43. cōcedit q q̃ā genꝰ predicat de ſpecie ꝑrīa eſt ꝑpõ de ſm q ipm: vt hõ ē aīal: vult hic q ſolū qñ ſubiectū eſt ꝑcīſa cā predicati ʒ ecōtra. Aliū dicas q h̃ logř de ſʒ q ipm in ꝑpõnib⁹ ſcđi modi: ʒ q ille requirit adeq̃tionē cāe ſuꝑ cauſatum. Sʒ in ꝑpõnibus ꝑmi modi nõ oportet ſit adeq̃tio cauſe ſuꝑ cauſatum ad h̃ vt ſit ꝑpõ de ſm q ipm. Et de hoc infra.

a ℂ Ut dicere ... de ſpecie ... & nō ſm q̄ ipſum eſt primo.

b ℂ Id eſt: prius in diffinitione vlis p ſe & ſm q̄ ipſm: poſuit diuiſa: vult declarare Lin. coniectio q̄ ea q̄ idē ſunt & hec ē qd̄ dicit primo p ſe aūt & ſm q̄ ipſum idem ſunt.

T.cō.25.

q̄ ipſum eſt & de p̄mo [a][b]. Vis intellectis tota lr̄a plana vſq̄z ibi. Opz aūt nō latere &c. ℂ Et ſciēdū q̄ ea q̄ dicit Ari. ſupra q̄ per ſe accn̄tia ſunt nec̄ia de ſubis ſuis: & q̄ vlia ſunt nec̄ia q̄ñ ſint p ſe nō ſunt hec dicta p modū ſcie demr̄atiue: ſed p modū incidēte ex diffōnibus poſitis in ſra aūt modo demonſtratiuo tangeť.

ℂ Capitulum 5m.

Oportet autem non latere errorē per ſepe fieri: & non eſſe id quod oſtenditur primum vniuerſale quēadmodum eſſe videtur.

Oportet autē nō latere: qm̄ multotiēs ɔtigit peccare: & nō eē qd̄ demonſtrať primū vl̄e ſm̄ q̄ vr̄ vl̄e demonſtrari primum.

Iſtud caplm̄ eſt 2m de his q̄ purgāt errorē: de his q̄ nō ſūt de ſub̄a hui9 ſcie: ſz de bonitatis cōplemēto hui9 ſcie. In p̄rio aūt caplo diffiniť vl̄e: & lz nōdū demr̄eť: inuiť tn̄ ſatis q̄ d̄mr̄atio eſt ſyll̄s ex vlib9: & q̄ ɔclo demr̄ata ſit vl̄is ſm̄ p̄dictā diffōnez ei9 qd̄ eſt vl̄e. appet aūt multotiēs q̄ ɔclo eſt vl̄is cū ipſa nō ſit vl̄is: & fallanť credētes de ɔclōe nō vli q̄ ipſa ſit vl̄is. Cā igiť hui9 erroris: & modū q̄ incidiť iſte error intēdit Ari. in iſto caplo explanāre. Dico igiť q̄ cū in eo qd̄ eſt vl̄e cadāt tres ɔditiōes. ſ. dici: & de oi: & p ſe: & de p̄mo: intellectui aſſuefacto in ſciētijs demr̄atiuis non pōt apparere q̄ aliqua dua℞ conditionū ſalueť vbi deeſt illa℞ aliq̄: ſed poſſe eſt vt appeat eſſe de p̄mo: vbi nō eſt de p̄mo. Defect9 igiť hui9 ɔditionis qd̄ eſt dici de p̄mo cū apparentia q̄ iſta ɔclo ſalueť: cā eſt erroris: quo falſo crediť q̄ cōcluſio ſit vl̄is: cum tamen non ſit.

ℂ Decipimur aūt hac deceptiōe: cū aūt p̄ter ſingulare vel ſingularia nihil eſt qd̄ accipiať ſupius.

T.cō.26. ℂ Oberramus autem deceptionē hanc: cum aut nihil ſit accipere a ſuperiori extra ſingulare q̄̄z ſingularia [b].

c ℂ Ita tradunt alq̄ ... aliā litera habentes ſingulare.

ℂ Tribus aūt de cauſis appet q̄ p̄dicatū dicať de ſubo ſuo p̄mo cū nō dr̄ de p̄mo: ſz de iferiori. Aut. n. ſubm̄ reperiť actualr̄ in oib9 iferiorib9 in qb9 poſſe eſt per nām ppriā vt repiať: aut nō: multa. n. vl̄ia p nāz ſuā pprias hn̄t poſſitatē: vt repianť in plib9 ſpēb9 vel indiuiduis: & tn̄ pp nāz vl̄ez ipediť poſſitas nāe ppe: ſicut ſol: & mundus: per nāz ppriā poſſis eſt vterq̄z vt repiať in plib9: ſz p nāz vl̄ez ipediť illa poſſitas ab effectu ſuo. Cuz igiť tale vl̄e actu nō ſit cōius q̄̄z ſuū iferi9: ſicut ſol: vel mundus: actu nō eſt cōius q̄̄z iſte ſol vel iſte mūdus: latet diuerſitas inter vl̄e & ſuū ſingulare: q2 actualr̄ ſunt paria: & crediť q̄ paſſio que primo accidit vli per nāz ipſius vl̄is: ſit p̄mo dictū de ipſo ſingulari: ſicut ſi crederet aliq̄s defectus lumis per interpoſitionē lune dici de iſto ſole p̄mo: & nō de ſole ſimpl̄r: vl̄ per nāz ppriā circulariter moueri de mundo iſto: & nō de mundo ſimpl̄r.

ℂ Aut ē qdē: ſz noīe caret in diuerſis ſpecie rebus.

T.cō. 27. ℂ Aut ſiquidem eſt: ſed inominatū ſit indifferentibus ſpecie rebus.

ℂ Si vō ſubz ɔclōnis ſit reptū actualr̄ in his in qb9 poſſibile eſt p nāz ſuā vt repiať: aut ip̄m eſt vl̄e vniuocū penit9: aut ip̄m eſt vl̄e ambiguū dictū. ſ. de ſuis iferioribus ſm̄ modos diuerſos: vtpute ſz p̄us & poſterius: vel ſm̄ forti9 & debilius: itaq̄z ip̄m ſit vl̄e ambiguū ip̄m eſt inoiabile noīe vno vniuoce. Dictū. n. de diuerſis iferiorib9 ex p̄te aliq̄ retinet vnitatē intētiōis: & ex p̄te aliqua diuerſitatē intentionis: vn̄ lz nomē ſit aliqn̄ forte vnū ſz vocē: nō tn̄ eſt penit9 vnū ſm̄ intētionē. igiť pp defectū hui9 vnitatis in noīe: appet multotiēs q̄ vl̄e ambiguū nō ſit ex p̄te aliq̄ vniūm vt poſſit ſup ip̄z & de ip̄o erigi demr̄atio & paſſio dicta p̄mo de tali ambiguo quaz ſilr̄ nec̄e eſt eē ambiguā crediť demr̄ari de p̄mo: cū demōſtreť de aliq̄ iferiori illi9 vl̄is ambigui. Sciēdū eſt aūt q̄ ſup vl̄e ambiguū erigiť d̄mr̄atio qd̄ patebit ex ipſis vbis Ari. iferius: ſz niſi h̄ eſſet eēt: nō eſſet ſub9 metaphyſice: & paſſio q̄ accidit tali vli ſm̄ q̄ ip̄m eſt: ſilr̄ eſt paſſio ambigua: & hz mediū ppriū: ſilr̄ ambiguū quo demr̄eť: & eadē paſſio appropata vl̄ demr̄ata p mediū appropriatū demr̄ať de ſubo vli ambiguo appropato: vt de ſubo p̄mo. v.g. pmutari pportiōabilr̄ demr̄ať in 5 lib. Euclidis de q̄tuor q̄ntitatib9 pportiōabilib9 vt de ſubo p̄mo: & eadē paſſio ſz intētione appropatā demōſtrať in arithmetica de q̄tuor numeris pportionalib9: vt de ſubo p̄mo: hec tn̄ paſſio ſm̄ cōitatē ambiguitatis ſue nō ɔueniť q̄tuor numeris pportiōalib9: vt de ſubo p̄mo [d]. Vn̄ q̄ putat hāc paſſionē ſz cōitatē ſue ambiguitatis ɔuenire q̄tuor numeri pportiōalib9 vt ſubo p̄mo: icidūt in 2m modū hui9 erroris. Qz aūt ip̄z ppor[tionalitas] ſit intentio ambigua ſic pz: pportionalitas eſt ſilitudo pportionū. pportio aūt eſt q̄ntitatū eiuſdez gn̄is quarūcunq̄z ſint certa hitudo. hec aūt certitudo hitudinis p̄ncipalr̄ & ppe eſt d̄finita denoiatio ipſi9 ppor[tionis] ab aliquo nuō [e]. Vn̄ hec certitudo ppe & p̄ncipalr̄ dcā cadit ſolū in pportionib9 numeralib9. hec aūt certitudo cōiter & min9 ppe dcā eſt cōpatio definita ad denoiationē pportiōis nō ſumptā ab aliq̄ nuō: ſic dr̄ diameter ad coſtam hre pportionē. pportio. n. illa nō eſt denoiata ab aliq̄ nuō: tn̄ ipſa eſt collectio certa pp cōpationē ad denoiationē a nuō: ipſa eſt enim medietas duple ppor[tionis]. Et adhuc forte minus ppe & magis cōiter dr̄ certitudo in pportionib9 nō numeralib9: q̄ vel nullo mō vl̄ ita ppinque nō pn̄t referri ad denoiatiōes numerales. Et iterū hoc ip̄m hitudo eſt intētio ambigua: & ad certitudinē ſue intentionis exigiť vt ſua intētio determineť p nām ſupra quā cadit hitudo: vtpote per numerū: vel per lineā: vel per ſuperficiem: vel per corpus: vel per tempus.

ℂ Aut eſt vt pars totū id de quo demr̄atur. Parti nāq̄z accōmodabiť qdē demr̄atio: & de q̄libz erit. Aut tn̄ nō erit hui9 p̄mi vl̄iter demr̄atio. Atq̄z huiuſce p̄mi: vt h̄ eſt demūſonē dico: cū eſt p̄mi vl̄r. Si igiť q̄ſpiā oſtēderit rectas duas lineas nō concurrere īter quas eadē in p̄te ſunt anguli recti: recta ex linea ſecāte: illas oborti hui9 ex eo demr̄atio ppe videbiť eē: q2 ſic eſt in oib9 angulis rectis. Verū nō eſt: qppe cū id fiat nō ex eo q2 ſic ſint illi anguli duob9 rectis eq̄les: ſz ex eo q2 quouis mō duob9 eq̄les ſint rectis. Et ſi nullus ali9 eſſet triāgulus q̄̄z hiſce qui duo℞ eſt eq̄liū late℞: huic vt duo℞ eſt eq̄liū laterū angulos equales duob9 rectis hre cōpetere vr̄. Et ſilitudo rōnū mutato ordine numeris: vt numeri ſunt. lineis: vt linee. ſolidis: vt ſolida. tēporib9 deniq̄z: vt tēpora vr̄ cōpetere: quēadmodū ſeorſū olim oſtēdebať. Qō tn̄ vna demōſtratiōe de oib9 demonſtrari pōt. Sed q2 nō ſunt quippiā vnū hec oia noīe vocitatū: numeri inquā: longitudines tempora: ſolidaq̄z: atq̄z differūt inter ſe ſpecie: ideo ſumebantur ſeorſum.

e ℂ In ſcdo hui9 capli. Et 2° hui9 capit. 4°. poſt. 3i. cō. clauſione.

d ℂ Cōis permutari pro pportiōabilr̄ ē paſſio ābigua dicta de ſubo ambiguo. ſ. pportionali.

e ℂ Hoc intēdit pbare. ſ. q̄ pportiōale ſit ambiguū: q2 diffiniť per ambiguū. ſ. pportionem. Et q̄ pportio ſit ambiguū: p3 p ei9 diffōnes. Illā pportio eſt diuerſaꝛ q̄ntitatū eiuſdez gn̄is ſ. mathematicā q̄ntitatū ... numeri ... linea ... denominata ... determinatio ... mathematica ... p̄mo reperit in q̄ntitatibus ...

Nunc

Nūc aūt vlr demōſtraſ. Nō eniz hiſce cōpetit: vt linee ſunt: vel vti numeri: ſed vt h: qđ qdē vlr hiſ ineſſe cūctis ſupponiſ. Quocirca ſiquis vnūquēq; triāgulū: cum inq̄ȝ qui ex equalib⁹ laterib⁹ oibus: ꝛ cuȝ qui ex vniuerſis inequalib⁹ ꝯſtat: ꝛ itē cum qui duoꝝ eſt equaliū laterū: aut vna aut alia ſeorſum demſone tres equales duob⁹ rectis oñderit: nōdū his ꝑfecto triāgulū ſcit duob⁹ rectis equales hñe: niſi eo ſciēdi modo quē ipi ſuo more ꝓſitenſ ſophiſte. Neq; de triāgulo vlr id ꝓcipit: ꝛ ſi nullus alius ꝑter iſtos triāgulus eſt. Nō eniȝ id iſtis vt triāguli ſunt: nec omni triāgulo rōne forme ſȝ numeri ineē cognouit: tā ꝛ ſi nullus triāgulus eſt: queȝ ipſe ꝛ nō ſcit equales duobus rectis habere.

T.cō.28. ℭ Aut ſi ꝯtingat eſſe ſic in ꝑte totuȝ id in quo mōſtraſ. eis aūt que ſunt in parte qđem ineſt demſ̄ratio: ꝛ erit de omni: ſed tñ nō eſt huius primi demōſtratio vlīter. dico aūt huius primi demōſtratio: cuȝ ſit primi vlis. Si igitur aliqs demſ̄rabit ꝙ recte nō itercidāt: videbiſ vtiq; huius eſſe demſ̄ratio ꝑꝑ id qđ rectis ineſt. nō aūt eſt niſi qm̄ ſic eq̄les ſint fiat hoc: ſȝ aut in quolibet eq̄les. Et ſi triāgulus nō eſſet aliud q̄ȝ iſocheles: ᵃ ſm ꝙ iſocheles videretſ vtiq; hui⁹ eſſe demſ̄ratio. Et ꝓportionale qđ cōmutabilr eſt: ſm ꝙ nūi ſunt: ꝛ ſm ꝙ linee: ꝛ ſm ꝙ firma: ꝛ ſm ꝙ tempora ſunt: quēadmodū ꝛ demſ̄ratum eſt aliqñ ſeorſum: ſic cōtingēs eſt de oib⁹ vna demſ̄ratiōe mōſtrari: ſȝ ꝑꝑ id qđ indenoiatuȝ eſt aliqđ ſm ꝙ hec oia vnuȝ ſunt: vt lōgitudines: firma: tempora: ꝛ ſpecie dr̄ia ſeorſum ab inuicē accepta ſunt: ſȝ tñ vlē mōſtraſ. nō. n. ſm ꝙ linee ſunt: aut ſm ꝙ nūi inerat: ſed ſm ꝙ h eſt: qđ vlē ponūt eē. Propter h ſi aliqs mōſtret vnūquēq; triangulȝ demſone: aut vna: aut altera: qđ duos rectos habet vnūqđq; ſeorſuȝ: nōdū cognit triāgulū qđ duos rectos habet: niſi ſophiſtico modo: neq; vlē triāguli: neq; ſi nullus eſt ꝑter hoc triāgulus alter ſm qđ triāgulus eſt cognouit: neq; omnē triāgulum: ſed aut ſm numerum: ſm ſpēm autē non oēm: ꝛ ſi nullus eſt quem non nouit.

ᵃ ℭ Hoc vt dicit diuus Tho. dicitur genus nō inueniri in pluribus ſpē.

ℭ Si aūt vlē qđ eſt reptū in oib⁹ in qb⁹ poſſibile eſt ſm nāȝ ſuā ꝓpriā repiri ſit penit⁹ vniuocū: aut ipius ad ſuā ſpēm eſt manifeſta dr̄ia: aut ipa dr̄ia qua abūdat ſpēs a ſuo gñe eſt dr̄ia occulta. ꝙ ſi fuerit occulta: ita vt nō pateat diuiſitas iter gen⁹ ꝛ ſpēm: paſſio que accidit gñi ſm ꝙ ipm eſt: putabiſ accidē ipſi ſpēi ꝑ̇. ſic eq̄diſtare putabiſ accidē ꝑ̇ duab⁹ lineis rectis qb⁹ ſuꝑuenieſ linea 3ᵃ facit duos angulos itrinſecos ex vna ꝑte rectos: cuȝ tñ talib⁹ lineis nō accidat h paſſio ꝑ̇. ſȝ accidit ꝑ̇ duab⁹ lineis qb⁹ ſuꝑueniēs linea 3ᵃ facit duos angulos itrinſecos eq̄les duob⁹ rectis. Aut forte h nō eſt ſbm ꝑ̇ᵐ adhuc. ſȝ aliquid qđ repiſ in trib⁹ ſubis iſtis cōe. ſ. i duab⁹ lineis qb⁹ ſuꝑueniens 3ᵃ facit ex vna ꝑte duos angulos rectos: vel duos angulos eq̄les duob⁹ rectis: vl̄ duos coalternatos ſibi inuicē eq̄les. Cōe aūt in his trib⁹ ſubis eſt illō poſita linea que cadit ſuꝑ duas lineas ſic baſi cōi iter duas fig̃ᵃˢ hincinde: ita vt vterq; anguloꝝ q̄s vocat Euclides coalternos poſſit dici extrinſecus angulus re⁹ alteri⁹. ſic igiſ illa tria ſubta ꝯiūgenſ in vnuȝ: due linee qb⁹ ſuꝑueniēs 3ᵃ linea facit quēlȝ angulū extrinſecū eq̄lē itrinſeco ſibi oppᵗᵒ: duos. n. angulos ex vna ꝑte eē eq̄les duob⁹ rectis eſt idē in re cuȝ eo ꝙ duos angulos coalternos eſſe eq̄les. ᵇ ꝛ hec eſt ſpēs ei⁹ qđ eſt angulū extriſecū eē eq̄lē angulo itrinſeco ſibi oppᵗᵒ. De igiſ ſunt tres cāe qb⁹ incidiſ in ꝑdictū errorē. ꝛ pȝ ꝑ diuiſionē ſuꝑadictā ꝙ nō ptt eē plures cāe: q2 ſi fuerit ſbm ꝑ̇ᵐ alicui⁹ paſſiōis vlē penit⁹ vniuocū reptū in oib⁹ in qb⁹ poſſibile eſt per nāȝ ſuā repiri: cui⁹ due diuiſiue ſunt manifeſte qb⁹ abūdāt inferiora ei⁹ ab ipo: tūc nō eſt cā occultās diuiſitatē vlis ad ſuū iferius: nec eſt cā ꝑꝑ quā debeat credi ꝙ paſſio que ꝯuenit vli ꝑ̇ ꝯueniat ſuo inferiori ꝑ̇.

ᵃ vniuocū. ſi ꝑ̇ᵐ mū: tūc eſt 1ᵘˢ error. ſi ſcōs aut manifeſta eſt dr̄ia q̄ gen⁹ ḋiccidit in ſpecies: aut nō. ſi ſic: tūc nō accidit error. ſi nō: tūc accidit tertius error.

ᵇ ℭ Formalr in differēt.

ℭ Qm̄ igiſ nō ſcit vlīter: ꝛ qm̄ ſimplr ſcit: manifeſtū eſt. Eniȝ vō ſi eadē eēt triāguli ratio: ꝛ duoꝝ equaliū laterū triāguli ceteroꝝq; triāguloꝝ demſ̄ratio: aut cuiq;: aut oib⁹: eque ſine vllo diſcrimine accōmodanſ: vt pȝ. Cum vō nō ſit eadē: ſȝ diuiſa: treſq; anguli duob⁹ rectis equales h cuiq; cōpetunt: quo quiſq; triāgulus eſt: non ſcit hiſce ſimplr: qui dicto mō demōſtrat. Pȝ aūt vtrū id illi cōpetat vt triāgulus eſt: an vt duoꝝ equaliū laterū: ꝛ qm̄ per hūc cōpetit ꝑ̇mū: ꝛ cui⁹ eſt vlr demſ̄ratio. Nā ei cōpetit vt tale eſt cui ceteris ſublatis cōpetet ꝑ̇mo: veluti laterū duoꝝ eq̄liuȝ eneo triāgulo: cōpetēt anguli duobus rectis equales. At ere ſublato: vt nō ſit eneus ēt cōpetent. Et itē lateꝝ equalitate duoꝝ ſublata: vt nō ſit duoꝝ equaliū lateꝝ. At nō cōpetēt ſublata figura vel termino: ſed non ꝑ̇mis ipſis ſublatis. Quo igiſ ꝑ̇mo ſublato nō cōpetēt: eo ſi triāgulo ꝑ hūc: ꝛ ceteris cōpetūt: ꝛ hui⁹ eſt vlr demſ̄ratio.

ℭ Qm̄ igiſ nouit vlr: ꝛ qm̄ nō ſimplr: Manifeſtum eſt qđ ſi idē erat eē triāgulo ꝛ iſocheliȝ ſi vō nō idē. ſed eſt alteꝝ: aut ſm qđ eſt triāgulus nō nouit. vtrū aūt ſm ꝙ eſt triāgulus: aut ſm ꝙ eſt iſocheles. ꝛ qm̄ ſm h eſt primū ꝛ vlē cui⁹ eſt demſ̄ratio: Manifeſtuȝ eſt qm̄ remoto iſtt primū: vt iſochele eneo remoto: triāgulo iſunt duo recti: ſȝ eneum eē remoto ꝛ iſochele. ſed nō figura aut termio. ſȝ nō primis: cuius ḡ primi: ſi itaq; trianguli. ꝛ ſm h ineſt ꝛ aliīs. ꝛ h⁹ vlr eſt demſ̄ratio.

T.cō.29.

ℭ Oſtēſis igiſ cauſis ꝑdicte deceptionis ſubiūgit Ariſt. moduȝ vitādi illā deceptionē in hac lr̄a. [Qm̄ igiſ nouit vlīter] vſq; ad [Si igiſ demōſtratiua ſciētia.] Oſtēdit enim qualr demōſtraſ qualr cog̃ſciſ qm̄ ꝑdicatū dī de ſuo ſubto ꝑ̇. ꝛ hoc per duplicē ꝯſiderationē: q2 ſi aliqua duo ſint idē ſm eſſe: ſic enſis ꝛ gladius. ꝛ fiat demōſtratio ꝑ̇ᵃ: ꝛ vlis de aliq̊ illoꝝ tūc fit ſilr de reliquo. Si autē nō ſit nobis manifeſtū aliq̊ duo eē eadeȝ ſm eē de quorū altero fiat demōſtratio: vt de ꝑ̇. Cōſiderādū eſt ſbm de quo volumus ſcire an de ipſo ꝑ̇ dī paſſio ꝓpoſita: et addēde ſunt illi ſubto dr̄e diuiſiue per ordineȝ vſq; ad

Ex his ḡ via diuiſiua pȝ ꝙ tñ tres ſunt modi qb⁹ cōtingit errare: ꝛ q2 vlē de quo paſſio demſ̄ratur: aut eē ḡ in pluib⁹ ſuppoſitis: aut nō. ſi nō: tunc eſt primus error. ſi ſic: ꝛ vel illō eſt analogum vel

indiuidua. ⁊ addēda ſunt tūc gña ſupioꝛa per oꝛdinem: ⁊ a dña īfima incipiēdo remouēde ſunt dñe ꝯriter aſcēdēdo: ⁊ ꝯſiderādū eſt ꝓpter cui⁹ remotionē ꝑmo remouet paſſio: ⁊ ipm eſt de quo ꝑmo dr̄ ꝓpoſita paſſio. Vbi gr̄a. ſi velimus coḡſcere an hr̄e tres āgulos eq̄les duobus rectis ꝯueniat triāgulo ꝑmo: ꝯiūgēda ſunt triāgulo gña ſupioꝛa vel ſpēs inferioꝛes et dñe h̄ modo, magnitudo, terminus, figura, triāgulus iſopleurus, eneus. Remoto aūt eneo ⁊ retētis oībus ſupioꝛib⁹ nōdū remouetur habit⁹ trium anguloꝝ equaliū duob⁹ rectis: neq̄ʒ remoto iſopleuro remouet dicta paſſio ſm rem. Sed remotis magnitudine termino ⁊ figura remouet illa paſſio: ſed nō illis ꝑmis remotis: ſed triāgulo remoto ꝑmo in aſcēdēdo remouet habit⁹ trium anguloꝝ eq̄lis duobus rectis. ⁊ ꝓpter h̄ triangulo ꝑmo eſt iſta ꝓprietas.

¶ Huius aūt capl'i lr̄am ſub breuitate vba oꝛdinādo exponemus. ⌊Opʒ autē nō latere: qm̄ multotiēs cōtingit⌋ demōſtrātes peccare putātes ſe demōſtrare de ꝑ⁰: q2 ꝯuenit id qđ demōſtrat non eē vl'e ꝑ^m: ſic videt eis vl'e ꝑ^m demōſtrari ab ipſis. Addit aūt Ariſt. hāc dictionē, ꝑmuʒ, per appōnē huic dictioni vl'e: vt ſic innuat hūc errorē accidere ꝓpter defectū hui⁹ cōditionis qđ eſt dici de ꝑmo: ⁊ nō ꝓpter defectū alioꝝ cōditionū. ſ. dici de omni ⁊ per ſe. ⌊Erramus ꝓpter hāc deceptionē cūʒ aut nihil eſt accipe a ſupioꝛi ex̄ ſingulare q̄ʒ ſingularia.⌋ Ad hui⁹ vbi itelligētiā. Nō q̄ a gn̄e dr̄ accipi ſpēs ⁊ dña diuiſiua: q2 ſpēs ⁊ dña ſunt in gn̄e ꝑ̄tē: ⁊ egrediuntur ab eo in actū ſicut rami a radice. Cū igit genus actualr̄ habet vnā ſolā ſpēm: tunc nō eſt actu accipe a gn̄e ſupioꝛi ex̄ illā ſpēm ſingulr̄ aliqđ q̄ʒ illā ſpēm ſingularēʒ. Silr̄ intelligēdū de ſpecie ⁊ indiuiduis eius: ſic ab hoc vl'i ſupioꝛi qđ eſt ſol nō eſt accipe actu ex̄ hūc ſingularē ſoleʒ aliud ab h̄ ſingulari ſole. ſi aūt eēnt plures ſoles: tūc ab h̄ ſupioꝛi qđ eſt ſol eſſet accipe ꝑter hūc ſingularē ſolem. ⌊Aut ſi⌋ reſume⌊ eſt qdēʒ accipe a ſupioꝛi ex̄ ſingulare q̄ʒ ſingularia. Sʒ illud ſupius ſit indenolatū in rebus differētibus ſpecie⌋ vtpote intētio vna ambigua in rebus differētib⁹ ſpecie eſt aliq̄ modo diuiſificata: ⁊ nō pōt hr̄e nomē vnius intētionis penit⁹ de differētib⁹ ſpecie dictū. ⌊Aut ꝯtingat eē illud in quo mōſtrat⌋ id eſt illud de quo ꝓꝑe debet fieri demōſtratio⌊ ſic totū in pte⌋ id eſt ſic genus indiſtinctū ⁊ nō diuerſificatū apud itellectuʒ a ſua ſpecie ꝓpter occultationē dñe qua abūdat ſpēs⌊ eis aūt que ſunt in pte: ineſt qdē demr̄atio.⌋ id eſt ptib⁹ que ſunt ſub ſubtis ꝑmis: ineſt qdeʒ demōſtratio. ⌊Sʒ eſt alicui⁹ talis demōſtratio ſic ꝑmi.⌋ Dico aūt demōſtratio huius ꝑmi: tāʒ ſit ꝑmi ſm q̄ ipm eſt. Si igit aliquis demōſtrabit q̄ linee recte nō cōcurrūt: videbit vtiq̄ʒ hui⁹ eſſe ꝑdicti demōſtratio ꝓpter h̄ ſubm: ⁊ ſup iſtud ſubm ꝑ^m. ſ. due linee recte q̄bus ſupueniēs 3^a linea facit duos angulos itrinſecos rectos. Et h̄ totū ſubiectū innuit Ariſt. per hāc lr̄am. ⌊Id qđ ineſt rectis.⌋ nō tangit Ari. ſic mediū pticulare: lʒ addat hāc eām ꝯiūctionē ꝓpter. Nō. n. mediū ſolū eſt cā per ſe accn̄tis: ſʒ etiā ſpm ſubm de quo demōſtrat per ſe accn̄s cā eſt ipius accn̄tis. ⌊Nō eſt aūt.⌋ Reſume hui⁹ ꝑdicte demōſtratio paſſionis: niſi hoc fiat qm̄ anguli extrinſeci ex̄ vna pte ſunt eq̄les: ſic. ſ. duobus rectis: ⁊ qm̄ foꝛte illud adhuc nō eſt ſubm ꝑ^m huius paſſionis: coꝛrectiue ſubdit. Sʒ aut qm̄ anguli ſunt equales in q̄libet. i. q̄libet extrinſecus intrinſeco ſibi oppoſito. Et iſtud exēplū ꝑdictū eſt de 3° modo erroꝛis. Subiūgit aūt ꝯñter exēpluʒ ꝑmi modi ſic: ⁊ ſi triāgulus nō eēt alius q̄ʒ iſocheles: videt vtiq̄ʒ eſſe demōſtratio ſm q̄ eſt iſocheles. i. de iſochele ꝑ. Ex^m autēʒ ſcđi modi: ⁊ ꝓpoꝛtionale q̄dē qđ cōmutabilr̄ cōmutatū eſt quēadmodū demōſtrat aliqñ ſeoꝛſum. ⁊ ſm q̄ numeri ſunt in arithmetica: ⁊ ſm q̄ linee: ⁊ ſm q̄ figura in geometria: ⁊ ſm q̄ tēpoꝛa ſunt in demr̄one de mēſuris tēpoꝝ: ſic ꝯtingens eſt vna demōſtratiōe mōſtrari cōmutabiliter ꝓpoꝛtionabilis de oīb⁹ his ſumptis in vno vl'i ambiguo: ſic fit in 5° li° Euclidis: Sed ꝑꝑ id qđ oīa hec nō ſunt aliqđ vnū denolatiuū: vn̄ ipſa ſunt lōgitudines, numeri, tēpoꝛa, figura, ⁊ ſpecie dña: ſʒ ſunt ꝯueniētia in itētione ambigua diuiſificata in illis diuerſis: ipſa ſunt accepta ſeoꝛſum abinuicē in ſpālib⁹ ſciētijs. Sʒ nūc in ſciā vl'i mōſtrat vl'e ad hec oīa, ſic in 5° Euclidis. Nō enīʒ ſm q̄ linee ſunt: aut ſm q̄ numeri fit de eis demōſtratio in 5° Euclidis. ſʒ ſm id qđ ponūt eſſe vl'e ambiguūʒ ad hec. Et ꝑꝑ h̄ ſi aliq̄s demōſtret de vnoq̄ʒ triāgulo, q̄ habeat tres angulos eq̄les duobus rectis: ita q̄ demōſtret de vnaq̄q̄ʒ ſpecie ſeoꝛſum: ſiue ſit illa demōſtratio per illđ mediū, ſiue alio: ⁊ alio medio: nōdū coḡuit ſimplr̄: ſʒ ſophiſtico modo oēʒ triāgulū ⁊c̄. lʒ nullus ſit triāgulus actu de quo nō ꝓbauerit qm̄ hʒ tres angulos ⁊c̄. vt vbi. g. ſi nō ſit actu niſi iſocheles: ⁊ ſcalenō: lʒ ꝓbauerit de vtroq̄ʒ ipm hr̄e tres angulos ⁊c̄. nōdū coḡuit de triāgulo ſm q̄ triāgulus: neq̄ʒ coḡuit oēm triāgulū hr̄e: niſi ſumat omne vt nūc ⁊ nō ſimplr̄. Sumptū. n. ſimplr̄ ⁊ diſtribuit pro vniuiſitate quā hʒ terminus ſibi adiūct⁹ in poſſibilitate n̄iali. Iſtud aūt ex^m nūc dictum de triāgulo videtur ꝯuenire ꝑ modo erroꝛis: lʒ tn̄ poſſit ꝯtinuari cum lr̄a ſibi ꝓxima de exēplo ſcđi modi: ⁊ tūc eſt ſenſus q̄ dicat Ari. paſſio ambigua in cōitate ambiguitatis ſue pōt demōſtrari de ſubo ambiguo ſibi ꝓpoꝛtionato: vt de ꝑ: ⁊ eadē paſſio appꝛopꝛiata pōt demōſtrari de ſpecieb⁹ ſubti ambigui: vt de ſubtis ꝑmis. Sʒ paſſio penit⁹ vniuoca ſi demōſtret de aliq̄ ſubto ꝑ non pōt demōſtrari ⁊ de ſpeciebus illi⁹ ſubti: vt de ſubtis ꝑmis. ⌊Qñ igit vl'iter: ⁊ qñ nō vl'iter nouit.⌋ iterrogatio eſt de modo quo coḡſcemus cui ꝑ^m inſit predicatū. ⁊ ſubiūgit r̄ſſio hec. ⌊Manifeſtū eſt q̄ ſi idē inhereat eē triāgulo ⁊ iſopleuro⌋ ſicut eſt enſi ⁊ gladio: ſupple ⁊ vni ꝯueniat aliqua paſſio ꝑ eadē ꝯueniat alteri ꝑmo. Si vo nō ideʒ eſt eſſe iſopleuro ⁊ triāgulo: ſed alterū ſupple: ⁊ nouerit de iſopleuro qm̄ habet tres angulos ⁊c̄. aut eſt. ſ. q̄ non nouit eādem paſſioneʒ de triāgulo ſm q̄ eſt triāgulus. ⌊Utrū autem ſm q̄ eſt triāgulus: aut ſm q̄ iſopleurus ſit⌋ q̄ſi diceret. cum nō ſit idē eſſe triāgulo ⁊ iſopleuro. ⁊ idē ꝑdicatū ꝯueniat vtriq̄ʒ: quo mō dignoſcem⁹ cui cōueniat ꝑ: ⁊ quo mō coḡſcemus qñ ſm h̄ ꝑ^m ⁊ vl'e ꝯuenit illud cui⁹ eſt demr̄atio. Subijcit r̄ſſio. ⌊Manifeſtū eſt qm̄ ꝑ^m ineſt remoto.⌋ ſcilʒ per remotionē cui ineſt ꝑ alij eiʒ ineſt ꝑ^m quo ꝑ remoto remouet ꝑdicatū: vt iſopleuro eneo triāgulo iſunt duo recti: ſed eneuʒ eſſe remoto ⁊ iſopleuro: ſupple remoto, reſume adhuc inſunt duo recti: ſed nō figura aut termino: ſupple remotis iſunt duo recti: ſed remouent duo recti: ſʒ nō remotis his ꝑmo remouent duo recti. ⌊Cuius igit ꝑmi⌋ ſupple eſt remotio duoꝝ rectoꝝ. ⌊Si itaq̄ʒ triāguli.⌋ ſupple ꝑmi eſt remotio duoꝝ rectoꝛum. ⌊Et ſm hoc.⌋ id eſt ſm triāgulū ineſt habitus duoꝛuʒ rectoꝝ: ⁊ alijs: id eſt iſopleuro ⁊ huiuſmodi eſt vl'iter demōſtratio.

¶ A̶lia pōt eē regula qua coḡſci ꝑ ſubʒ ꝑ^m. ſ. in eadēʒ linea deſcēdēdo ab extrēo ſuperioꝛi: vt a magnitudine ad hoc indiuiduū triāgulū eneū: tūc illđ ꝑ^m in deſcēdēdo ad cui⁹ poſitioneʒ ponit paſſio: eſt ꝑmū ſubm illi⁹ paſſionis. Sʒ dubiuʒ reſtat: q2 dicit Linco. infra ca. 8°. q̄ hec eſt r̄iōe ꝑ: ... eſt aialr̄: ⁊ de ꝑ. ... tn̄ ex remotione hoīs nō remouet aīal. Solo eſt. ꝑdicatio vl'is ſeu de ꝑ° eſt dupl'r: ꝑmi modi: ⁊ ſcđi modi. hic 2°° logt ꝑħe. Sed ꝑ°° logt Linc. ca. 8.

Paſſio ambigua pōt demōſtrari de ſubo ambiguo.

¶ Capitulum 6^m.

Si igit demōſtratiua ſciētia: ex ꝑncipijs eſt neceſſarijs. Qđ enim quiſpiaʒ ſcit id fieri nequit: vt aliter ſeſe habeat. Ea vo que per ſe rebus iſunt: nec̄io competūt. Nam quedā iſunt in coꝝ: q̄bus cōpetit rōne: quedā in ſua res eas habēt: de q̄bus dicitur:

quoꝝ

quoꝝ alteꝝ oppoſitoꝝ inſit neceſſe eſt: pꝫ ex talibꝰ qbuſdã rõcinationẽ cõſtare. Omne nãqꝫ qꝺ ineſt: aut hoc pacto aut per accidẽs competit: accidẽtia ꝺo non ſunt neceſſaria.

T.c.30. **S**I igiẽ demõ̃ratiua ſcientia ex necijs principijs. Qꝺ.n. ſcitur nõ põt aliter ſe hñe. Que autẽ per ſe ſunt neceſſario iſunt rebus. Hec gdẽ ſunt in eo qꝺ gꝺ eſt: qbuſdaꝫ aũt iſunt in eo qꝺ gꝺ eſt p̃dicãtibus de ipſis: quoꝝ alteꝝ oppoſitoꝝ neceſſe eſt ineẽ. Manifeſtum eſt ꝙ ex hꝭ quibuſdaꝫ vtiqꝫ fit demõſtratiuus ſyllogiſmus. Omne enim aut ſic eſt aut ẽm accidẽs. Accñtia autem nõ neceſſaria ſunt.

Iſtud eſt 4ᵐ capᵐ de his que ſunt de ſub̃a huius ſcieẽ: demõſtrat Ari. in hoc ca. 6ᵐ ꝯnẽ huius ſciẽtie. ſ. hãc. Demõſtratio eſt ſyll's ex per ſe inherẽtibꝰ. Et hec ꝯcluſio ſequiẽ ex 5ᵃ ꝯne huius ſciẽtie oſtẽſa ſupius caplo 4ᵒ: hec. ſ. demõ̃ratio eſt ſyll's ex necijs: et oſtẽdiẽ hec 6ᵃ ꝯcluſio ħ modo. Ois demõſtratio eſt ſyllogiſmus ex necijs: oĩa ⁊ ſola per ſe iherẽtia ſunt neceſſaria. g̃ ois demõſtratio eſt ſyll's ex per ſe iherẽtibusᵇ. Ariſt. aũt ordinãdo hũc ſyllm pbationes maioris ⁊ minoris huiꝰ ſylli interponiẽ dicẽs. [Si igiẽ demõſtratiua ſciẽtia eſt ex principijs necijs] ⁊ minoris repetiẽ mediũ ſuppoſitũ. [Qꝺ enim ſcit ꝙ nõ põt aliter ſe hñe.] Deinde ſubiũgit partẽ maioris: hãc. ſ. [Que aũt ſunt per ſe necio iſunt rebus.] Deinde huius pbationẽ ponit hãc. [Hec gdeꝫ] per ſe dicta [ſunt in eo qꝺ gꝺ eſt] que. ſ. dicũtur per ſe ẽm pᵐ modũ. [Quibuſdã aũt p̃dicãtibus de ipſis] id eſt qbuſdaꝫ aũt p̃dicatis de ſubiectis. [Inſunt talia] id eſt ſubiecta in eo qꝺ gꝺ eſt [quoꝝ] p̃dicatoꝝ [neceſſe eſt alteꝝ oppoſitoꝝ ineſſe.] Si inquã ita eſt [manifeſtũ eſt] hoc ſcilꝫ [ꝙ demõ̃ratiuus ſyllus ſit ex his qbuſdã] id eſt ex qbuſdã per ſe inherẽtibꝰ. Et qꝛ in lr̃a Ariſ. nõdũ factus eſt ſyll's: niſi ex affirmatiuis in 2ᵃ figuraᶜ: vt pficiat neceſſitateꝫ illius ſylli, addit minori ppõni hic. ſ. ꝙ ſola ea que per ſe ſunt: ſunt necia dicẽs. Omne igiẽ aut ſic eſt. i. aut p ſe eſt: aut ẽm accidẽs [et accñtia nõ neceſſaria ſunt.] vbicũqꝫ enim eſt necia: ⁊ nõ accñtalis coherẽtia p̃dicati cum ſubto: neceſſe eſt vt alteꝝ ſit egrediẽs a ſub̃a alterius. Aliter enim deſtructo altero nihil phibet manere reliquũ. Quapropter manifeſtũ eſt ꝙ ſoluꝫ ea que per ſe ſunt: ſunt necia. hec ppoſitio demõſtratio eſt ſyllus ex necijs ſupra eſt oſtẽſa per diffõnẽ eius qꝺ eſt ſcire: qꝛ qꝺ ſcitur ipoſſibile eſt aliter ſe hñe. ex hoc tñ nõ plene ſequiẽ p̃miſſa in ſyllo demõſtratiuo cẽ neceſſaria: qꝛ p̃miſſa nõ ſemp ſunt ſcita ẽm p̃miſſam diffõnẽ eius qꝺ eſt ſcire: ⁊ poſſibile eſt neciuꝫ ſeq ex ꝯtingẽtibꝰ ſyllogiſtice: ideo nõ eſt cõpleta demõſtratio huiꝰ ꝙ demõſtratio eſt ſyll's ex necijs: niſi poſtqꝫ oſtẽſum fuerit ꝙ neciuꝫ nõ ſequiẽ demõ̃ratiue niſi ex necijs: ideo Ariſ. hic repetit ſupiorẽ ꝯneꝫ ꝙ demõ̃ratio ſit ſyll's ex necijs cum ſuis pbationibꝰ cõpletis dicẽs.

❡ Aut igitur ita dicaẽ: aut hoc pncipiuꝫ ſupponatẽ demõ̃rationẽ neciaꝫ eſſe. Et ſi demõſtratũ ſit quippiam: fieri non poſſe: vt illud ſeſe habeat ſecus. Ex necijs ergo ꝯſtare demõ̃ratiuã rõcinationẽ oportet. Eteniꝫ fit vt ⁊ demõſtrãs ratiocineẽ ex veris: at nõ fit vt ex necijs qſqꝫ niſi demõſtrãs rõcinationẽ ꝯficiat. Id.n. ipſum iam demõ̃rationis ppriũ eſt.

❡ Aut igiẽ ſic dicẽduꝫ: aut principiũ ponẽtibus: qꝺ demõſtratio necia ſit. Et ſi demonſtratũ eſt: aliter ſe hñe nõ poſſe. Ex necijs igiẽ opꝫ eſſe ſyllm: ex veris gdem eſt ⁊ nõ demõſtratiue ſyllogizare. ex necijs aũt nõ eſt: ſꝫ aut demõ̃ratiue: ħ aũt ppriuꝫ demõ̃rationis eſt. T.c.31.

❡ Aut igiẽ ſic dicẽdũ: ſicut nũc dictũ eſt: ꝙ demõſtratio eſt ſyll's ex per ſe inherẽtibꝰ. Aut iam dicta [ponẽda eſt] ſufficiẽtia: aut ꝯpetẽduꝫ eſt ꝙ hic poniẽ pro p̃n°. ſ. ꝙ demõſtratio eſt necia ex necijs vt. pfectius pbeẽ: ⁊ repetit hꝰ pbationẽ ſupradictã. ſ. qꝺ demõſtratũ eſt: nõ poteſt aliter ſe hñe: g̃ oportet demõſtrationẽ eſſe ſyllum ex neceſſarijs. Sed ex veris põt qs ſyllogiẓare nõ demõſtratiue: Ex necijs aũt nõ ꝯtingit. Reſume nõ demõſtratiue ſyllogiẓare: ſed qꝛ ħ eſt falſum niſi ſumamus demõſtrationẽ cõiter: ⁊ nõ ꝓpe dictã: vt. ſ. dicaẽ demõſtratio eſt ſyll's ex per ſe inherẽtibꝰ: ꝫ ſit nõ de p̃mo. Ideo corrigit ſuũ ſermonẽ dicẽs. [Sꝫ aut demõſtratiue] ſupple ſemp eſt ſyllogiẓare ex necijs: qꝛ ħ cõuenit demõ̃rationi omni cẽ ex necijs: ⁊ nulli alie ſpẽi ſyllogᵈ.

❡ Signo etiã illo patet demõſtrationẽ e necijs cẽ: naꝫ inficiationes aduerſus eos qui demõſtrare putãt: negatione neceſſitatis inferre nõs ꝯſueuimus: aut putantes oĩno fieri poſſe quo res aliter ſeſe habeat: aut diſputationis cã ꝯtẽdentes. Ex qbus etiã patet ſtultos eos eſſe pfecto: qui p̃ncipia bene ſumere putãt: ſi ppoſitio pbabilis ſit atqꝫ vera vti ſophiſte: ſcire eſſe dicẽtes ſciam hñe. Nõ enim ideo ppoſitio principiũ eſt: qꝛ pbabilis: aut nõ pbabilis eſt: ſꝫ qꝛ primũ eſt ipſius generis: circa qꝺ fit demõſtratio: ⁊ verum: nõ omne ppꝛiũ eſt.

❡ Signuꝫ aũt eſt ꝙ demõſtratio ex necijs ſit: qm̃ ⁊ iſtãtias ita ferimus ad opinãtes demõſtrare: qm̃ nõ ſit neceſſe ſi opinamur: aut oĩno ꝯtingere aliter: aut rõnis cã. Manifeſtuꝫ aũt ex his: qm̃ ſtulti bene opinati ſunt accipe principia ſi pbabilis ſit ppoſitio ⁊ vera vt ſophiſte: qm̃ ſcire ſciam eſt hñe. Nõ.n. qꝺ pbabile eſt veruꝫ principiũ eſt: ſed primũ in gñe: circa qꝺ demõ̃raẽ: ⁊ verũ nõ omne, ſꝫ ppꝛiuꝫ. T.c.32.

❡ Et huius ſupponiẽ 2ᵃ pbatio per ſignũ: qꝛ volẽtes inſtare aut vere aut diſputatiõis cã ꝯtra demõſtrãtes inſtant per ħ ꝙ dicũt ppõneꝫ nõ eſſe neciaꝫ. Et ħ manifeſtuꝫ eſt ꝙ nõ ſufficit p̃nᵒ demõ̃rationis ꝙ ſit verũ ſolum vel pbabile ſicut ſtulti putãt: vt ꝓbi. g. ſophiſte credũt ſe demõ̃rare hãc ꝯnem. Sciẽs nouit gꝺ eſt ſciẽtia: ħ modo ſcire eſt ſciam hñe; ſed hñs aligꝺ nouit id qꝺ habet. ſciẽs igiẽ nouit gꝺ eſt ſciẽtia. Et hec eſt argumẽtatio cõtexta ex vnã verã ppõne ⁊ pbabili aliã; verã aũt ponit Ariſt. in textu. pbabilẽ aũt ⁊ ꝯnem ſubticet: qꝛ tota hec argumẽtatio erat vſitata: ⁊ alibi ſcripta. Opꝫ aũt illud ſupra qꝺ erigiẽ demõ̃ratio eſſe pᵐ ſlm p̃dicati: ⁊ eſſe verũ: ⁊ ideo dicit pᵐ ⁊ ppꝛiũ ſubm p̃dicati.

❡ Atqꝫ demõſtratiuã ratiocinationẽ ex necijs eſſe oportere: ex hiſce pꝫ. Nã ſi nõ eſt iſte ſciens: qui nõ habet eius rõneꝫ ppter gꝺ eſt: cuius eſt demõſtratio: atqꝫ fieri poteſt vt a. gdeꝫ ipſi c. necio cõpetat.

⁊ ſine his: demõſtratio autē nō erit: nō.n. faciet
ſciam. Vera qdē igit̃ opꝫ eē: qm̃ nō eſt ſcire qd̃
nō ē: vt qd̃ diametros ſit ſymmetros. Ex pri-
mis aũt idē mõſtrabilib⁹ eſt: eo qd̃ nō ſciet nō hñs
demõſtrationē ipſoꝝ. ᵃ Scire.n. q̃ꝫ demõſtratio eſt:
nō ſm̃ accñs hr̃e demõſtrationē eſt. Cãs q̃ꝫ ⁊ no-
tiores opꝫ eē: ⁊ priores: cãs qdēꝫ: qm̃ tũc ſci-
mus cũ cãs cogſcim⁹: ⁊ priores. ſi qdē cauſe
ſint: ⁊ notiores nō ſolũ altero mõ itelligēdo: ſꝫ
in ſciēdo qm̃ ſũt. Priora aũt ⁊ notiora dupl'r
ſunt: nō.n. idē eſt pri⁹ nã: ⁊ ad nos: neqꝫ noti⁹
nã: ⁊ nob̃ noti⁹. dico aũt ad nos priora ⁊ no-
tiora ppinqora ſenſui. Simpl'r aũt priora ⁊ no-
tiora que lõgius ſunt. Sũt aũt lõgiſſima qdē
vlia maxime. ppinqſſime aũt ſingularia: ⁊ op-
ponunt̃ h̃ inuicē. Ex primis aũt eſt qd̃ eſt ex
ppriis principiis. idē.n. dico primũ ⁊ princi-
piũ. Eſt aũt principiũ demõſtrationis ppoſitio
imediata. ᵇ Immediata aũt eſt q̃ nõ eſt alte-
ra prior. ppõ autē eſt enũtiationis altera pars
vnũ de vno. Dialectica qdē que ſimil'r eſt acci-
piēs vtrãlꝫ. Demõſtratiua aũt determiare alterã:
qm̃ ṽa eſt. Enũtiatio aũt eſt ꝯdictionis vtrãlibꝫ
ptē aſſumēs. ᶜ Cõtradictio aũt eſt oppõ cui⁹
nõ eſt mediũ ſm̃ ſe. Pars aũt ꝯdictionis q̃ qdē
aliqd de aliq̃ eſt affirmatio: q̃ ṽo eſt aliqd ab
aliq̃ negatio eſt. Immediati aũt pricipii ſyllo-
giſtici: põnē qdē dico: quã nõ eſt mõſtrare:
nec neceē eſt hr̃e docēdũ qd: quã ṽo neceſſe
eſt hr̃e docēdũ: dignitatē vl' maximã ppõnē.
Sũt.n. q̃dã h⁹. h̃.n. maxime in huiuſcemodi
ꝯſueuim⁹ nomē dicē. Põnis aũt q̃ eſt vtrãli-
bet ptiũ enũtiationis accipiēs: vt dico aliqd eē:
aut nõ eē: ſuppoſitio eſt: q̃ ṽo ſine h̃ diffõ eſt.
diffõ.n. poſitio eſt. ponit.n. arithmetic⁹ vni-
tatē indiuiſibile eē ſm̃ q̃titatē. Suppõ.n. nõ
eſt: qd.n. eſt vnitas: ⁊ eē vnitatē nõ idē eſt. ᵉ

¶ His aũt pncipiis poſitis ſ̃nectit̃ hec p̃ ꝯclõ. Demõſtrati-
ua ſcia eſt ex veris: pmis ⁊ ᶠ imediatis: priorib⁹: et notiori-
bus: ⁊ cauſis ꝯnis. Si aũt demõſtratiua ſciētia ⁊ demõſtratio
ſint idē. ⁊ ex/ ſumat̃ cõiter ad ex/ ociũ mãliter ⁊ origina-
liter dcm̃: dico ꝙ in hac pbatiõe pbat̃ diffinitio mãlis
de ſuo diffinito p diffõnē formalē ſuprapoſitã. illa autē
ſumit̃ a cã finali. Si aũt ſcia demõſtratiua ſit habit⁹ acq̃ſi-
tus p demõſtrationē: ex/ ſignat ordinē cauſe efficiētis origi-
nalis ad cauſatũ. Aliqd.n. eſt origo ⁊ efficiēs ſic pater fi-
lii: ⁊ aliqd eſt efficiēs ⁊ nõ eſt origo: inſtrm̃.n. eſt efficiēs
⁊ nõ eſt origo. Sciētia aũt pmiſſaꝝ eſt efficiēs: ſic origo
ſciētie ꝯnis: ſciētia.n. pmiſſaꝝ in aĩa videt̃ gñare ſciam
ꝯnis ᵍ. Predicatũ aũt huius pme ꝯnis: q̃ ꝯiũctiꝫ eſt ex
multis diuidit̃ vt pticulatim facili⁹ pbet̃: ſic pluries in
ſciētiis demõſtratiuis ſit. Et poſtq̃ cõſiderata fuerint ſin-
gula pticulatim: manifeſta erit hec ppoſitio. ſyllogizat̃
aũt ſic. Omne faciens ſcire eſt ex veris: pmis ⁊ imedia-
tis: priorib⁹: ⁊ notiorib⁹: ⁊ cauſis ꝯnis. ⁊ hec erit manife-
ſta. ſed ois demõſtratiua ſciētia eſt ſyll's faciēs ſcire vel ex
ſyllo faciēte ſcire. q̃ propter per diffõnē formalē demõ-
ſtrationis ꝯcludit̃ ſyllogiſtice: q̃m ois demõſtratiua ſciētia
eſt ex veris ⁊ pmis ⁊c. Hoc aũt oſtēſo ad explanationē
eiuſdē diffinit Ari. p̃m ⁊ imediatũ. ⁊ vt manifeſta ſit dif-
finitio imediati. diffinit vltra ppõnē tam dialecticã q̃
demõſtratiuã/ ⁊ ꝯdictionem/ affirmationē/ ⁊ negationē. Et
q̃ hec dictio imediatũ/ eſt dictio ambigua/ ⁊ eius diffi-
nitio ſimiliter ambigua: vt ſatis poſſit diffinitionē de-
terminare: ſubiūgitur diuiſio imediati: per quam deter-
minetur ambiguitas eius.

¶ Cũ aũt credere ſcireqꝫ rem oporteat talē rõcina-
tionē hñdo: quã demõſtrationē vocamus: hec ṽo ſit
q̃ ſunt ea ex q̃b⁹ extruit̃ rõcinatio: neceſſe eſt nõ ſo-
lũ antea pma ipſa vel oĩa: vel aliqua cogſcant̃: ſed
etiã magis noſcãtur. Semp.n. illud eſt tale magis:
ob qd̃ vnũqdꝫ eſt tale. Velut magis id eſt dile-
ctum: atqꝫ amatũ: ob qd̃ amamus atqꝫ diligimus.
Quare ſi ob prima ſcimus ac credimus: ⁊ illa ſane
ſcimus ac credimus magis: quoniam ob illa ⁊ ipſa
ſcimus poſteriora.

¶ Qm̃ aũt opꝫ ſcire ⁊ ᵇ credere rem in huiuſ-
modi habēdo ſyllm quem vocamus demõ-
ſtrationem. Eſt autē hic ea ſcire ex quib⁹ eſt
ſyllus: neceſſe eſt nõ ſoluꝫ p̃cognoſcere pri-
ma aut oĩa aut quedã: ſed etiã magis. Semp
enĩꝫ pp̃ter qd̃ eſt vnumqdꝫ ⁊ illud magis
eſt: vt pp̃ter qd̃ amamus illud amatum ma-
gis eſt ⁱ. Quare ſiquidē ſcimus per prima ⁊
credimus: illa ſcimus mag̃ ⁊ credimus: qm̃
propter illa ⁊ poſteriora.

¶ Hoc facto addit̃ 2ᵃ ꝯcluſio: ꝙ. ſ. pmiſſa in ſyllo demõ-
ſtratiuo magis ſcimus q̃ ꝯnes. hec ſic pbat̃. pp̃ pmiſſa
cũ ſint ſcita ſcimus ꝯnes. ſꝫ pp̃ q̃cũqꝫ cũ ſint ſcita ſcim⁹
ꝯnes magis ſcimus q̃ ꝯnes ᵏ. ꝙ premiſſa magis ſcimus
q̃ ꝯnes. hec aũt ppoſitio. pp̃ter q̃cũqꝫ cũꝫ ſint ſcita ⁊c.
facil'r põt ſyllogiʒari p illud pme phic. Si cã ⁊ cauſatũ
fuerint vniuoca: cã in illo vniuoco dĩ ſm̃ magis: ˡ ⁊ ſci-
as ꝙ hec dĩ ſcire pp̃e vel magis pp̃e cum dĩ: magis ſci-
mus principia q̃ ꝯcluſiones.

¶ Fieri autē nõ põt vt ea magis quiſq̃ que neſcit: ⁊
circa que nõ melius diſpoſit⁹ eſt: q̃ ſi ſcierit: q̃ ea
que cogſcit credat atqꝫ aſſentit̃. At euenit id pfe-
cto: ſi nõ p̃us cognouerit pncipia q̃ſpiã q̃ ea que per
demõſtrationē credunt̃. Magis.n. pncipiis aut oĩb⁹
aut q̃buſdã credē q̃ ꝯcl'oni neceſſe eſt.

¶ Nõ autem põt quis credere magis que ſcit
q̃ que nõ ꝯtingunt: neqꝫ ſciens, neqꝫ melius
diſpoſitus q̃ ſciens: ſi ꝯtigerit. Accidit autē
hoc niſi aliquis p̃cognouerit per demõſtra-
tionem credēntium. Magis enim neceſſe eſt
credere principiis: aut omnib⁹: aut quibuſ-
dam q̃ concluſioni.

¶ Tertia ꝯcluſio eſt hec. Nõ põt quis magis ſcire ꝯnes
q̃ pn̄ ꝯnũ. hec ſequit̃ imediate ex pxima: q̃ ſi neceſſe
eſt magis ſcire pmiſſa īpoſſibile eſt magis ſcire ꝯnem.
Ad expõnē aũt l're in h̃ loco: q̃ eſt aliquãtulũ obſcura:
itēdēdũ eſt h̃ modo. Dico ꝙ pn̄ ꝯnũ q̃lꝫ ſunt p̃ q̃lꝫ
ſunt nõ

ᵃ ¶ Ex inde-
monſtrabilib⁹
ſcilicꝫ media
te vel imedia-
te: q̃ pn̄ ſub-
alternate reſol-
uũtur in pn̄
ſubalternant̃.
⁊ ſic ipa ſciẽ-
tia ſubalterná
te eſt ſcia ſim-
pliciter.

ᵇ ¶ Hic non
diffinit prin⁹
imediatũ ſm̃
aliq̃s. Sꝫ op-
poſitũ inuenies
a Linco. in ſ
uo cõmẽto.

ᶜ ¶ Alia pro
ſubtiliori ſiue in-
gralis.

ᵈ ¶ Enuntia-
tio hic non eſt
diſiunctiua de
pn̄b⁹ oppoſitis:
vt voluit Mo-
derni. Sed de
enũtiatiõe hic
loqt̃ eo mõ q̃
locut⁹ eſt i li⁰
pihermi vt di-
cit Auer. me-
lior q̃ ē l'ra di-
cens vtrãlibet
partem.

ᵉ ¶ Scias q̃
nõ ois deſini-
tio eſt poſitio:
q̃ vt dĩ 2⁰ h⁹.
mãlis pbat̃ p
formalē: neqꝫ ē
ois formalis eſt
poſitio: q̃ vna
de diffinito per
aliã formalē p-
bari põt.

ᶠ ¶ Lᵃ y eſt ſuã
expoſitione.

ᵍ ¶ Si ſcien-
tia premiſſarũ
ſint pmiſſe ſci-
te: ſic ſcia pre-
miſſaꝝ eſt effi-
ciēs vt inſtru-
mentũ rõcionis
ſcil. q. de
demõſtratione.

T. cõ. 10.

ʰ ¶ Lᵃ y et ſub
tenet expoſitio-
nē: q̃ vt Lin-
cõmẽtũ infra
[illegible]
pro [illegible]
[illegible]
[illegible]
poſuit credē.

ⁱ ¶ Scias ꝙ
nõ eſt [illegible]
Ariſto. pbat
ſcias pmiſſas
eē magis ⁊ p-
fectiorem ipſa
ſcia cõcluſionis.
Sꝫ ꝙ pmiſſe
magis credũ-
tur: ⁊ q̃rarum
maior ē cadē
tũc q̃ ſit ꝯcluſio-
nis euidentias
q̃ ꝯcluſiones p-
pter premiſſas
ſunt euidētes.

ᵏ ¶ Et hec eſt
maior ppõ: et
ppoſuit minor
rē: ⁊ ſyllus eſt
in darii. Et dē
eſt: cuꝫ ſint ſci-
ta: ⁊ vt cõſideret
pmiſſas ꝯueniũ-
re cũ ꝯcl'one
in ſciētia.

T. cõ. 11.

ˡ ¶ 2ᵃ mem.
cõmē.

¶ In hoc tex-
tu pbat̃ ꝯclu-
ſio p̃cedēs in-
ducitur: q̃ quis
neqꝫ ſciēs ne-
qꝫ meli⁹ diſpo-
ſitus q̃ ſciens
põt credē ma-
gis ꝯcl'oni q̃
pncipiis. ergo
nullus põt ⁊c.
3ᵃ ꝯclõ.

ſunt nō prima:ſed ꝓbata per prima:ea que prima ſunt: non cōtingunt.i.nō ſequūtur ex aliquo: in hoc enim intellectu vtitur Ariſto.ſepe hoc verbo cōtingere: vt dicatur aliqua contingere ex alijs que ſequūtur ex illis. Iterum vt innueret differētiam inter ſcire ꝓprie ⁊ magis ꝓprie dictuʒ ad ſcire maxime ꝓprie dictū. pro maxime ſcire:poſuit ſcire.pro ſcire ꝓprie dictuʒ:poſuit credere. Dicit ergo non poteſt quis magis credere ea que ſcit.i.cōcluſiones:ei ſupple que non contingunt.i. premiſſis illaruʒ cōcluſionuʒ:ſiue illa premiſſa ſint ſimplr̄ prima ⁊ non cōtingentia.i.ex aliquibꝰ ſequētia:ſiue ſint nō ſimplr̄ prima:ſed reſpectu cōcluſionis. Cognitio principioꝝ primoꝝ que eſt intellectus eſt melior diſpoſitio q̄ ſit ſcientia. Principia autē nō ſimplr̄ prima cognoſcuntur nō intellectu:ſed ſciētia que eſt peior diſpoſitio q̄ intellectus. cum ergo dicit:neqʒ ſciēs:neqʒ meliꝰ diſpoſitus q̄ ſciens:ſi cōtingerit:ideʒ eſt ac ſi diceret:neqʒ habens ſcientiaʒ premiſſoruʒ non primoꝝ:neqʒ habēs intellectum principioꝝ primoꝝ que eſt melior diſpoſitio q̄ ſciētia:poteſt magis ſcire ꝯcluſiones q̄ principia. Accidet autēʒ hoc ideſt ꝙ aliquis ſit melius diſpoſitus circa principia q̄ ſm ſcientiaʒ:niſi cognoſcat etiaʒ ipſa principia per demonſtrationem: vt quando non ſunt principia ſimpliciter prima.

a C L3 B ſic dicit ꝓbabile nihil minꝰ teneri ſʒ ad intentionē ꝓbā hic 2 ꝙ melior diſpō q̄ ſciā ſit notitia qua cognoſcimus ſubās ſeparatas p eaꝝ ꝓprias eſſentias:quia hec nō eſt aliqđ acqſitū p ſciās ſpeculatiuas. Sʒ poſt ipſaꝝ acqſitionem acqrit. ⁊ de hoc dixi in qōne de ſubō primo libri.

C Ei qui per demonſtrationem ſcientiam eſt habiturus. Non ſoluʒ autēʒ ipſa principia magis nota: magiſq̄ʒ credita ſint:q̄ id qđ ex ipſis oſtendit:ſed etiā nihil prorſus eoꝝ que principijs opponunt ex qbus erit rōcinatio falſa: vereqʒ cōtraria:credibile ſit aut notius principijs ipſis opʒ. Quippe cum eum qui ſimpliciter eſt ſcientiam conſecutꝰ:nunq̄ ab ea perſuaſione dimoueri oporteat.

T.cō.12. C Debenteʒ aūt habere ſciētiā per demōſtrationeʒ. Non ſolum opʒ principia magis cognoſcere ⁊ magis credere ipſis q̄ ei qđ demonſtrat:ſed neq̄ aliud ipſo credibilius eē: neq̄ notius oppoſitis principijs:ex qbꝰ erit ſyllogiſmus cōtrarie deceptionis:ſiqdē opʒ ſcientem non incredibilem eſſe.

4^a 3 C Quarta cōcluſio hec eſt. Principijs primis nihil magis ſcitur.cuius ratio eſt: quia oportet ſimplr̄ ſcientem nō diminutuʒ eſſe in ſciētia:ſed cōpletuʒ: ꝓpterea principia prima neceſſe eſt ſciri ſm vltimitatem ſcientie. Hec autem littera.neqʒ notius oppoſitis principijs ex quibus ⁊c̄.ſic intelligat: vt hec dictio oppoſitis/ſit ablatiui caſus:⁊ hec dictio principijs/datiui: ⁊ ita ſupponet hec dictio principijs pro principijs veris qbus nihil eſt magis ſcitum:⁊ hec dictio oppoſitis/ſupponet pro principijs oppoſitis principijs veris:ex qbus oppoſitis principijs veris eſt ſyllogiſmus 3rie deceptionis.

C Capitulum 3^m.

Sunt aūt qbus nō videt̄ eſſe ſciētia ꝓpterea ꝙ ipſa prima ſciant̄ opʒ. Sunt etiā qbus eſſe qdeʒ videt̄: demonſtrationes tamē oīuʒ eſſe. Quoꝝ neutrum ſane verū aut neceſſariū eſt. Qui nāq̄ʒ ſciētiaʒ nō eſſe oīno ponunt:hij cenſent aſcendenduʒ eſſe in infinitū: ꝓpterea ꝙ poſteriora nō ſciātur ob ea priora quoꝝ prima nō ſunt:recte quideʒ dicētes. Fieri enim nō pōt vt infinita quiſq̄ pertrāſeant. Ea ſi ſtatur:ac principia ſunt: hec incognita dicunt̄ eſſe:cuʒ ipſoꝝ nō ſit demonſtratio:qđ qdē ſoluʒ inquiunt eſſe ſcire. Qđ ſi fieri nō pōt vt prima ſciant̄:neqʒ fieri poſſe dicunt vt ea que ꝓficiſcūtur ex illis ſciant̄ ſimplr̄ ꝓpriéue: ſed ex ſuppoſitione dūtaxat ſi illa ſint. At ſcđi de modo qdeʒ ſciēdi cōſentiunt:per demonſtrationē enim ſolum eſſe ſciētiam dicunt. Uerum oīuʒ demōſtrationē eē nihil inquiunt ꝓhibere. Fieri enim pōt vt demonſtratio circuli mō verſet̄: oīaq̄ʒ mutuo demonſtrent̄.

T.cō.13. Quibuſdaʒ qdem igit̄ ꝓpter id qđ opʒ prima ſcire:nō videt̄ eē ſciam. Quibuſdaʒ aūt eſſe quideʒ: atqui oīuʒ demonſtrationē eſſe:quoruʒ neutrū neqʒ verū:neq̄ neceſſariū eſt. Supponentes enim nō eſſe oīno ſcire hi in infinitū volunt reduci:tanq̄ nō ſint vtiqʒ ſciētes poſteriora per priora:quoꝝ nō eſſe prima recte dicētes. Impoſſe enim eſt infinita trāſire: ⁊ ſi ſtant ⁊ ſint principia:hec ignota eſſe:cuʒ demonſtratio ipſoꝝ nō ſit:ꝙ dicūt eſſe ſcire ſolum. Si vero nō eſt prima ſcire:neqʒ que ſunt ex his eſt ſcire ſimplr̄:neqʒ ꝓprie:ſed ex ſuppoſitione ſi illa ſint. quidaʒ aūt ꝙ ipſuʒ ſcire ſit confitent̄ per demonſtrationē eſſe ſolum. Sed oīuʒ eſſe demonſtrationē nihil ꝓhibet ſm eos:cōtingit enim circulariter fieri demōſtrationē: ⁊ ex his que ſunt inuicem.

Iſtud capitulum non eſt de ſubſtantia huius ſciētie:ſʒ eſt de cōplemento bonitatis huius ſcientie:purgans.ſ. errorem qui vicinus eſt ſcientie ſuperius acqſite. Supponētes enim illud quod ſupra demonſtratuʒ eſt.ſ.principioruʒ magis eſſe ſcientiaʒ q̄ cōcluſionū:⁊ principijs nihil magis ſciri:⁊ ita ſcientiaʒ eſſe primorū:⁊ non diſtinguentes in animo ſuo ambiguitateʒ huius nominis ſcire: neceſſario per fallaciam equiuocationis incidunt in alterum duorum incōuenientium:vel ꝙ nihil contingit ſcire: vel ꝙ omniuʒ ſcitoꝝ eſt demonſtratio: ⁊ in hoc vltimo incōuenienti ſicut correlariuʒ accidit circularem demōſtrationem eſſe:qđ eſt incōueniens. Modus autēʒ quo accidunt hec incōuenientia eſt iſte. Prima ſciuntur:ſed omne qđ ſcitur/per demonſtrationeʒ ſcitur.ergo prima per demonſtrationeʒ ſciuntur. ergo ⁊ principia ex quibus ſunt demonſtrationes primoꝝ ſciuntur per ſecundam huius. ergo per predictaʒ ratiocinationē illorum principioꝝ ſunt alie demonſtrationes iterum: ⁊ ſic in infinitum:ſed via in infinitum aut eſt via recta aut circulo:ſed via recta in infinitū eſt per iſinita numero:infinita mūō nō ꝯtingit pertrāſire.ḡ ſʒ viā rectā in ifi^m nō eſt ꝑuenire ad p^a:ſʒ poſteriora nō ſciunt̄ niſi ſciant̄ primo ꝑma.ea aūt nō poſſe eſt attingere.ḡ nihil ſcit̄. Si vero ſupradicta via in infi^m ſit circulo:tunc quodlibʒ eoꝝ que ſunt in illa via eſt ſcituʒ per aliud:⁊ ita eſt circularis demonſtratio:⁊ cuiuſlibet eoꝝ eſt demōſtratio:qđ eſt impoſſibile:ſicut Ariſto.oſtendit paulopoſt.

C Nos aūt dicimus nec oēʒ ſciaʒ eē demrātiuā:ſed eoꝝ que medijs vacāt indemrābileʒ eē:qđ qdē ne

ceſſariū eē pꝫ. Nā ſi neceſſariū qdē eſt vt p̄oꝛa ſciāt ꝛ ea ex qb⁹ ꝯficit demſtratio: ſtāt aūt tandē in hiſce que vacāt mediis: hec indemſtrabilia neceſſe eſt eē. Hoc igit̄ ita ſeſe hēre dicimus: vt nō ſolum ſciētiā: ſed ꝛ principium ſciētie quoddā eſſe aſſerim⁹: quo terminos ipſos cognoſcimus.

T.cō.14. ℂ Nos aūt dicim⁹ neqꝫ oēꝫ ſciāꝫ demſtratiuā eē: ſꝫ imediatoꝝ indemſtrabilē: ꝛ h̄ qꝫ neceſſū ſit manifeſtū eſt: ſi.n.neccē eſt qdē ſcire p̄ꝛia ex qb⁹ eſt demſtratio: ſtāt aūt aliqñ imediata: hec qdē p̄ꝛioꝛa indemſtrabilia eē neccē eſt. hoc igit̄ ſic dicimus: ꝛ nō ſoluꝫ ſciāꝫ: ſed ꝛ principiuꝫ ſcīe eſſe dicimus: ipſa eniꝫ cognoſcim⁹ inquātuꝫ ᵃ terminos cognoſcimus.

ℂ Utrūqꝫ iſtoꝝ incōueniētiū vitat Ari. ꝑ diſtōneꝫ ambiguitatis hui⁹ nois ſcire. P̄ꝛia.n.ſciunt̄: ſꝫ ſcia illa non eſt dr̄ acq̄ſit̄ ꝑ demſtrōnē: nec qcqd ſcit̄ ꝑ demſtrōnē ſcitur. ſi dicat̄ ſcire cōiter ſic ſcire ꝯuenit p̄ncipiis: ſi qcqd ſcit̄ ꝑ demſtrōnē ſcit̄: ſi dicat̄ ſcire magis ꝓpe. ℂ Qꝫ aūt nō ois ſcia ſit acq̄ſita ꝑ demſtrōnē, ꝓbat Ariſt. Si.n.non eſt trāſire īfi^ta neccē eſt ſtare in aliqb⁹ q̄ꝫ nō eſt demſtratio: ꝛ illa ſūt q̄ ſupra nolata ſūt ime^ta: q̄ nō ſolū ſūt ſcita: ſꝫ ēt ſit p̄n⁹ ſciēdi alia. ℂ Hec āt ꝓpō q̄ hic ꝓbat̄ nō eſt ꝓpō hui⁹ ſcie ꝑ ſe ſepata: q꞉ ipſa ē ſupi⁹ īplicata in p̄ma ꝓpōne: in q̄ dixit qꝫ demſtratiua ſcia eſt ex imediatis: ꝛ qa hec p̄ticula p̄me ꝓpōnis hic fuit expreſſius ꝓbāda: eius probatio ſuperius fuit minus expreſſa.

ᵃ ℂ Ubi dicit ſta: inquātū alij termino habemꝰ quo. Et hic ſenſus eſt ipſa principia cognoſcimus eodē mō quo terminos cognoſcimus. ſ. ſolo lumie intellectus ꝛ ita tradidit Ariſtoteles.

ℂ Et etiā patere dicim⁹ fieri nō poſſe vt circuli mō demſtratio ſimplr̄ ꝯuertat̄: ſi demſtrōnē ex p̄oꝛibus opꝫ ac notioꝛib⁹ eē. Fieri.n.nequit vt eiſdē eadem ſimul p̄oꝛa ſint atqꝫ poſterioꝛa: niſi altero mō: veluti ſi alia nr̄a ex pte: alia ſimplr̄ dicant̄: quo qdeꝫ mō facit inductio notū. Qꝺ ſi ita ſit: nō bn̄ eſt diffinitū ip̄m ſimplr̄ ſcire: ſꝫ eſt ſane duplex. An altera demōſtratio que ſit ex hiſce que nobis ſunt notioꝛa: nō eſt ſimpliciter demonſtratio.

T.cō.15. ℂ Circulo quoqꝫ qꝺ ipoſſe ſit dm̄ſtrare ſimplr̄ manifeſtū eſt: ſi qdē ex p̄ꝛioꝛib⁹ ꝛ notioꝛib⁹ opꝫ eē demſtrationē. Impoſſe.n.eſt eadē ſibi ipſis ſil' p̄oꝛa ꝛ poſterioꝛa eē: niſi altero mō: vt hec qdem ad nos: illa vo ſimplr̄: quo mō inductio facit notum. ᵇ ſi aūt ſic eſt: non vtiqꝫ erit ſimpliciter ſcire bene determinatum: ſed duplr̄: aut nō ſimpliciter altera demōſtratio: ex nobis notioꝛibus.

ᵇ ℂ Hic ſm Auerroim nō eſt taliter eſſe ex⁹ demōſtret ꝑ cāꝫ ꝛ eꝫ: ſequit̄ vt nil demonſtrationis ſimplr̄ āt natura īdicanbis: aut qꝫ alia demōſtrationꝫ nō eſt demſtratio ſimplr̄: ꝛ et ſic nō bn̄ diffinitū fuiſſet ſcire ſimplr̄.

ℂ Soluto paralogiſmo q̄ ꝓueniebat̄ in vtrūqꝫ dictoꝝ incōueniētiū: incōueniēs manife^m reliq̄t: incōueniēs vo min⁹ manife^m manifeſtat ꝑ expſſa icōueniētia. Oſtēdit eniꝫ q̄ poſito qꝫ demſtratio circularis ſit ꝑ illud qꝺ ſupra demſtratū eſt in p̄^a ꝓpōne. ſ. qꝫ demſtratio eſt ex p̄oꝛibus ꝛ notioꝛib⁹: qꝫ aliqd ē p̄us ꝛ noti⁹ ſeipſo: qꝺ ē opp^m h⁹. ꝑ ſe noti: nihil ē p̄us ꝛ noti⁹ ſe eodē mō p̄oꝛitatis ꝛ notioꝛi^m.

ℂ Euenit aūt hiſce qui dicūt demſtrōnē verſari non ſoluꝫ id qꝺ nūc eſt dictū: ſed ēt nil aliud dicere: q̄ꝫ hoc eſt: ſi h̄ eſt. Hoc vo pacto facile eſt oia demōſtrare. Atqꝫ pꝫ idipſuꝫ accidere trib⁹ poſitis terminis. Siue.n. ꝑ multos ſiue ꝑ paucos redire dicatur nihil ꝓfecto refert: atqꝫ ꝑ paucos ēt duos. Nā qñ cū.a.ſit: eſt neccio.b. Et h̄ cū ſit eſt neccio.c. Tum cū.a.ſit neccio.c.ipꝫ erit. Si igit̄ cū.a.ſit: neccē eſt.b.eſſe: ꝛ cū.b.ſit: neccē eſt eē.a. h̄ eniꝫ erat circuli mō v̄ſari: ponat̄.a.eo in loco quo ip̄m eſt.c. Dicere igit̄ cū.b.ſit.a.ipſuꝫ eē: nil aliud eſt q̄ꝫ dicē: cū.b ſit.c. ip̄m eē. Id aūt nil aliud eſt q̄ꝫ dicere: cū.a.ſit.c.ip̄m eē. At idem eſt.c.ꝛ.a. quare ſit vt hi qui cenſent oꝛbis mō demſtrationē v̄ſari: nihil aliud dicāt q̄ꝫ cū.a.ſit.a.ipꝫ eſſe: hoc vo pacto facile eſt oia demonſtrare.

ℂ Accidit aūt dicētib⁹ circulo demſtrōnē eē nō ſoluꝫ qꝺ nūc dem̄ eſt: ſꝫ nihil aliud dicē q̄ꝫ ſi eſt h̄, eſt h̄: ſic āt facile eſt mōſtrare oia. Manifeſtū aūt eſt qꝫ h̄ accidit trib⁹ terminis poſitis: per multos eniꝫ aut per paucos reflectere nihil differt: per paucos ᶜ aut per duos. T.cō.16. Cuꝫ.n.ſi eſt.a.ex neccitate ſit.b. h̄ aūt.c.cū.a.ſit, ex neccitate erit.c. Si igit̄ cū ſit.a.neccē ē.b.eſſe. h̄ aūt cū ſit.a.erit: hoc.n.erat circulo: ponat̄.a.in quo eſt.c: b. igit̄ cū ſit.a.eſſe dicere: eſt ip̄m.c.dicē. hoc aūt eſt: qm̄ cū ſit.a.eſt.c. ſꝫ.c.cū.a.ideꝫ eſt: quare accidit dicere circulo dicētes demſtrationē eſſe nihil aliud niſi cū ſit.a.eſt.a. Sic aūt mōſtrare oia leue eſt.

ᶜ ℂ Uel per tres.

ℂ Et tūc oſtdit iteꝝ Phs qꝫ h̄ eſt demſtratio circu^lis nihil aliud ꝓbat demſtratio niſi: qm̄ ſi h̄ eſt, h̄ eſt: eodē demōſtrato: q꞉ ſi oſtēſuꝫ ē ex.a.ſeq.b.ꝛ ex.b.c. oſtſuꝫ eſt a p̄n⁹ ex.a.ſeq.c. vn̄ ſi.c.ꝛ.a.ſūt vnū ꝛ ideꝫ: oſtēſuꝫ eſt a p̄n⁹ ex.a.ſeq.a.ꝛ nihil aliud oſtſuꝫ eſt. Opꝫ āt ponī.a.inq̄ntū eſt ꝯn̄s ad.b.ꝛ.c.ideꝫ: q꞉ h̄ eſt demſtrare circulo oſtēdere ex.a.b.ꝛ ex.b.a. ℂ L̄ra aūt Ari. que h̄ oſtēdit aliqd paruꝫ hꝫ obſcuritatis ꝑꝑ breuitatē ſuā ꝛ curtationē ſmonis: quapꝑ ſuppleo hic defectū ſermonis ſui. [Cum ſit.a.ex neccitate ſit.b.] q̄ſi diceret ex.a.ſeq̄t neccio.b. [Hoc aūt] idēſt.b. ſupple cū ſit ex neccitate [ſit.c.] hec.n. ſuppletio de p̄ꝛia clauſula vꝫ aſſumi ꝛ addi in medio hui⁹ qꝫ dicit. [Hoc āt.c.] Ex his igit̄ duab⁹ ꝯditiōalib⁹ ꝑ argu^m a p̄mo ad vlt^m. ſeq̄t cū ſit.a.ex neccitate ꝑ.b. mediū: erit.c. hec igit̄ ꝯditiōali ſupp^ta adiūgit modū quo ſit circulatio. Dicēs [Si cū ſit.a.neccē eſt.b.eē. h̄ aūt] .i.b.cum ſit: ſupple neceſſe eſt.a.eſſe: q꞉ hec eſt circulatio: vt ex.a.ſequat̄.b.ꝛ ex.b.ſequat̄ ecōuerſo.a. Ponat̄.a.inq̄ntū ip̄m eſt ꝯn̄s ad.b ᵈ. idē cū.c.qꝺ.c.in ſupiori ꝯditionali poſitū eſt ſeq ad.b. [b.igit̄ cū ſit.a.eē dīc, eſt ip̄m.c.dīc] .i.dīc qꝫ ex.b.ſequat̄.a. circulariter eſt dīc qꝫ ex.b.ſeq̄t.c.ꝛ h̄ ꝑ p̄mā ꝯditiōaleꝫ eſt dīc: qm̄ cū ſit.a.eſt.c. id eſt: qm̄ ex.a.inq̄ntūꝫ eſt poſitū ꝯn̄s ad.b.ſeq̄t.c. ſed.c.ꝛ.a. idē ſūt. ergo nihil aliud eſt dicē ſi.a.eſt.c.eſt, q̄ꝫ ſi.a.eſt.a.eſt.

ᵈ ℂ Dicit inquantū ipꝫ eſt ꝯn̄s ad.b. qꝛ nūc ſuppoſituꝫ negari nō hꝫ qꝛ ſic.a.ē ꝯn̄s ad.b.ita ꝛ.c.

ℂ At vo nec idipſuꝫ fieri pōt niſi in hiſce que mutuo ſe ſequūtur queadmoduꝫ ipſa ꝓpꝛia. Demōſtratū eſt igit̄ p̄us vno qdē poſito nunq̄ꝫ neceſſario aliqd aliud eſſe: vno inq̄ꝫ aut termino aut poſitione. Ex duab⁹ aūt poſitionib⁹ p̄ꝛimis ac minimis fieri poſſe: ſiqdem ꝛ rōcinari cōtingit. Si igit̄ a.ꝛ.b.ꝛ.c. mutuo ſe ſequāt̄: ſic tm̄ fieri pōt vt oſtēdant̄ ex ſeſe mutuo cuncta que poſtulata ſunt in p̄ꝛima rōcinationis figura: vt in libro p̄ꝛioꝝ oſtēdimus. Quo loco ēt patebit ceteris in figuris aut

nō fieri rōcinationē: aut nō ex hiſce fieri que ſunt ſumpta. Ea vō q̄ p̄dicationē nō ſuſcipiūt mutuā: fieri nō pōt vt mutuo demōſtrent. Quare cum in demſonib⁹ pauca talia ſint: cōſtat vanū eē ac impoſſibile demſ̄ationē ipſaʒ mutuā eē cēſere: atq̄ȝ ob idipſuʒ poſſe demōſtrationē oiuʒ eſſe.

T.cō.17. ¶ At vō nec hoc poſ̄e eſt niſi in his quecūq̄ȝ alternatiȝ ſe ꝯſequūtur: ſicut ſunt ꝓpria: vno q̄deȝ poſito oſtēſuȝ eſt qd̄ nunq̄ȝ eſt neceſſ̄ium aliq̄d eē alterū. Dico āt vno: qd̄ neq̄ȝ termino vno: neq̄ȝ ꝓpōne vna poſita: ex duab⁹ āt ꝓpoſitionib⁹ primis ⁊ minimis cōtingit ᵃ: ſi q̄deȝ cōtingit ⁊ ſyllogizare: ſiq̄dem igiṫ ⁊.a. ipſi.b.⁊.c. inerat: ⁊ hec inuicē ipſi.a. ſi q̄deȝ cōtingit ex alterutris mōſtrare oia queſita in prima figura: ſicut oſtēſum eſt in his que de ſyllogiſmo ſunt. Oſtenſuȝ eſt aūt ꝙ in alijs figuris: aut nō fit ſyll̄us: aut nō de acceptis. Que aūt nō equalr̄ p̄dicātia ſūt nequaq̄ȝ eſt monſtrare circulo: quare qm̄ pauca in hmōi demſ̄ationib⁹ ſunt: manifeſtū eſt qm̄ vanuȝ quidem eſt / ⁊ impoſ̄e dicere ex his que ſunt inuiceȝ eſſe demonſtrationē: ⁊ pp̄ hoc oiuȝ cōtingere demōſtrationē eſſe.

ᵃ ¶ Hic elicit ꝯclonē nō eē demſ̄atio circulariȝ.

¶ Tertiū incōueniēs per qd̄ Ari. deſtruit circulationeȝ eſt: ꝙ per moduȝ circulationis nō erit demſ̄atio niſi in terminis parib⁹: vt eſt oſtēſuȝ in p̄oꝛib⁹ analeticis / ⁊ ita nō erit oiuȝ ſcibiliuȝ demſ̄atio: ſicut ipſi dicūt / ꝙ oium eſt demſ̄atio circularis: imo pauca cōtingūt circulo demonſtrari: q̄ꝛ ſolū paria. ¶ Qz aūt dicit pauca eē paria in demſ̄ationib⁹ manifeſtū eſt per ſingula demſ̄ata diſcurrēti. In p̄ma.n. ꝓpōne geometrie eſt p̄dicatū mai⁹ ſubōꝛ: nō redit cū eq̄litate ſupꝛa ſubm: q̄ꝛ ſup oēȝ datā lineā eſt triāgulus equilater⁹: nō tn̄ cōuertiṫ ꝙ ois triāgulus equilater⁹ eſt ſup datā lineā: triāgulus.n. eq̄later⁹ datus in ſphera ⁊ nō magnitudine nō eſt ꝯſtitut⁹ ſuper datā lineā ᵇ: ⁊ ſilr̄ p̄ȝ tam in mathematicis q̄ȝ nālibus. Oſtendit.n. nālis ꝙ corpora celeſtia ſunt incorruptibilia: nec tn̄ h̄ cōuertiṫ: ꝙ oē incorruptibile ſit corp⁹ celeſte: intelligentia eniȝ nō eſt corpus celeſte.

ᵇ ¶ Et ō triāgulo bipedali p̄ȝ ꝙ nō eſt locabilis ſup.a. data linea: ex quo eam ezce d[...] de tripedali ⁊ q̄drupedali. Et pro [...] ſciēo: ꝙ lȝ ois demſ̄atio potiſſima.ſ. q̄ ꝯcludit ꝓpa paſſio de ſubō ꝑ ꝓꝛiam cāȝ [...] terris ꝯuer[...]tibilib⁹: nō tn̄ ois ſimplr̄ ꝓȝ qz hec eſt ſimplr̄ demſ̄atio: dans cāȝ ⁊ eē: oē corpus carens mā ē incorruptibile: ⁊ celū eſt hmōi. ḡ incorruptibile: ⁊ tn̄ nō ē in terminis conuertibilib⁹: vt p̄ȝ.

¶ Capitulum.4.

Qm aūt fieri nequeat vt id aliter ſeſe habeat cui⁹ eſt abſolute ſciētia: id neceſſariū eſt ꝑfecto qd̄ demſ̄atiua ſciri ſciētia pōt: atq̄ȝ ea eſt demſ̄atiua ſciētia quā habemus demōſtrationē habendo. Eſt ergo demōſtratio ex neceſſarijs rōcinatio. Sumēduȝ eſt igiṫ ex q̄b⁹ qualibuſue demōſtratiōes cōficiunṫ. Atq̄ȝ p̄mo determinemus q̄d de omni: q̄d per ſe: q̄d vl̄iter dicimus. Id itaq̄ȝ de oi dicim⁹ qd̄ nō cuidaȝ ineſt: cuidam nō ineſt: nec interduȝ cōpetit: interduȝ nō cōpetit: naȝ ſi aial oi de hoie dr̄: ſi verū eſt hūc dicere hoieȝ: verum eſt eū ⁊ aial dicere. Ac ſi nūc verū eſt ⁊ alterū dicere: veꝝ eſt ⁊ alterū dicē. Et ſi in oi linea punctū ineſt: ſilr̄. Atq̄ȝ hui⁹ ſignū eſt id qd̄ facim⁹. Hoc.n. pacto ſolem⁹ inficiatiōes afferre cū interrogamur de oi: ſi de aliquo nō dicaṫ: aut ſi interdū nō inſit.

T.cō.18. Qm̄ aūt ipoſ̄e eſt alr̄ ſe hr̄e cui⁹ eſt ſciētia ſimplr̄: neceſſariū vtiq̄ȝ erit id ſcibile quod eſt ſm̄ demonſtratiuā ſciaȝ: demōſtratiua auteȝ eſt quā habem⁹ in habēdo demōſtrationeȝ. Ex neceſſarijs itaq̄ȝ ſyllogiſmus demōſtratiuus eſt: accipiēduȝ eſt igiṫ ex q̄b⁹ ⁊ qualib⁹ demōſtratiōes ſunt. Primū aūt determinabimus q̄d ſit de oi: ⁊ q̄d per ſe: ⁊ q̄d vl̄e. De omni igiṫ hoc dico qd̄ vtiq̄ȝ eſt nō in quodā q̄deȝ ſic: in quodaȝ aūt nō: nec aliq̄n̄ q̄dē ſic / aliq̄n̄ vō nō: vt de oi hoie aial: ſi verū eſt dicere hoiem: veruȝ eſt dicere ⁊ aial: ⁊ ſi nunc alteruȝ ⁊ alterū: ⁊ ſi in omni linea punctum ſilr̄ eſt. Signuȝ aūt eſt: qm̄ inſtantias ſic ꝓferimus: ſic de omni interrogati: aut ſi in quodam non: aut ſi aliquādo non.

Hoc capitulum eſt cōtinenuȝ caplo 2° in ordine ſcie hic tradite. Et demonſtrat Ari. in p̄n° hui⁹ capli q̄ntā ꝯclonē hui⁹ libri: q̄ cōſeq̄ṫ imediate ſupꝛadictas q̄tuoꝛ ꝯclones. Eſt aūt 5ᵃ ꝯclo hec. Ois demſ̄atio eſt ſyll̄s ex neceſſarijs: ⁊ hȝ hec ꝯclo facileȝ explanationē: q̄ꝛ ois demſ̄atio eſt ſyll̄s concludens neceſ̄iuȝ: qd̄ p̄ȝ ꝑ diffōneȝ ei⁹ qd̄ eſt ſcire ſimplr̄ poſitū ſupꝛa. Sed neceſ̄ium nō ſeq̄ṫ niſi ex neceſſarijs: ḡ demſ̄atio eſt ex neceſſarijs: hec aūt oſtēſio ſic ordinaṫ ⁊ ꝓbaṫ. Ois demſ̄atio eſt ſyll̄s faciēs ſcire: ſȝ ois ſyll̄s faciens ſcire eſt ſyll̄s ex neceſ̄arijs. ḡ ois demſ̄atio eſt ſyll̄s ex neceſ̄arijs ᶜ. Maioꝛ hui⁹ ſyll̄i ſic oſtēdiṫ. Ois ſyll̄s faciēs ſcire ꝯcludit illud qd̄ ipoſ̄e eſt ſe alr̄ hr̄e: ⁊ h̄ eſt manifeſtū ex diffōne ei⁹ qd̄ eſt ſcire: cū ſyll̄s faciēs ſcire cōcludat reȝ ſcitā: qd̄ aūt nō pōt alr̄ ſe hr̄e eſt neceſ̄ium. igiṫ ſyll̄s faciēs ſcire ꝯcludit neceſ̄iuȝ. Ois ſyll̄s ꝯcludens neceſſariū eſt ex neceſſarijs: q̄ꝛ nō ſeq̄ṫ neceſ̄ium niſi ex neceſſarijs ᵈ: vt patere pōt ex libro p̄oꝝ. ḡ ois ſyll̄us faciens ſcire eſt ex neceſ̄ijs. media ſyll̄i ⁊ pro ſyll̄oꝝ huius ꝯclonis tāgit Ari. more ſuo breuiter: ponēs ea in tribus ſyll̄is cōiunctis in vnū ariſ ſic. [Qm̄ aūt ipoſ̄e eſt alr̄ ſe hr̄e: cui⁹ eſt ſcia ſimplr̄.] ⁊ qm̄ reſume [Vtiq̄ȝ qd̄ eſt ſ̄ȝ demſ̄atiuā ſciam].i. illud ſup qd̄ cadit demſ̄atiua ſcia / [neceſ̄iuȝ eſt eē id ſcibile].i. ſcibile ſimplr̄ ⁊ maxie ꝓpē: vt hec dictio, id, demōſtret illd̄ ſcire ſimplr̄ de quo p̄dicatū eſt. Et qm̄ [demſ̄atiua ſcia eſt quaȝ habemus in habendo ſyll̄ȝ demſ̄atiuū ⁊c.] qm̄ inquā ita eſt: demſ̄atio eſt ſyll̄s ex neceſ̄ijs. Ecce q̄ȝ elegās ordo. Prio demōſtrauit ꝙ demſ̄atio eſt ſyll̄s ex veris: prima aūt diuiſio veri eſt per ꝯtigēs ⁊ neceſ̄iuȝ: pp̄ h̄ ꝯñter demōſtrat ꝙ demōſtratio eſt ex neceſ̄ijs. ¶ Neceſſitas aūt p̄mo ⁊ maxie reperiṫ in ꝓpōnib⁹ hn̄tib⁹ has tres ꝯditiōes vniuerſitatum taȝ ex p̄te ſubi q̄ȝ ex p̄te tpis: ⁊ ꝙ p̄dicatū dicaṫ de ſubō ꝑ ſe: ⁊ de ſubō p̄mo. Quapp̄ ꝯñter demſ̄anduȝ eſt ꝙ demſ̄atio eſt ex ꝓpōnib⁹ que has tres ꝯditiōes in ſe cōnectunt. Sed anteq̄ȝ iſtud demonſtreṫ: opȝ iſta tria diffinire: q̄ꝛ ſine diffōnib⁹ nō ſatis itellecta ſūt. diffinit ḡ p̄mo dici de oi: q̄ꝛ illud eſt vl̄ius q̄ȝ dici ꝑ ſe ᵉ. Cōſequēter diffinit per ſe dici de: q̄ꝛ illud eſt vl̄l⁹ q̄ȝ dici de ſubō p̄mo. Diffinitio eius ꝙ eſt dici de oi / plana eſt nō egens explanatiōe. Quō aūt iſta diffinitio ſalueṫ in demſ̄ationib⁹ de his que nō ſemꝑ ſunt: vt de eclipſi poſt diceṫ.

5ᵃ ꝯ

ᶜ ¶ Syll̄s eſt i p̄ma figura: ⁊ minoꝛ ꝓpō eſt p̄ma in ordine. Et aliq̄ laudant hunc ordinē ſm̄ ſatis: q̄ꝛ euidentius manifeſtaṫ illatio ꝯñtie ꝑ illas regulas: ⁊ q̄cq̄d predicatur de predicato: p̄dicatur de ſubiecto.

ᵈ ¶ Concluſio enim ſeq̄ṫ modū ꝓpōnis maioꝛis: vt dixi in q̄one de mixtione ꝯm̄ātiōe ſyll̄i. ḡ ſi maioꝛ ꝓpō fuerit ꝯtingēs: ꝯclo non erit neceſ̄ia ſȝ ꝯtingēs: ꝙ ſi maioꝛ fuerit neceſ̄ia ⁊ mioꝛ ꝯtingēs: ſyll̄s nō regulabiṫ ꝑ dici de oi: q̄ꝛ īnectio maioris ex intētiōe dici de omni: vt clare docet Alber. primo p̄oꝝ.c.14. ē vt ſit.a. p̄dicatum p̄dicatū neceſ̄io de oi diſpoſito per.b. ſubȝ in actu. Et hunc locū ignorant qui librū p̄oꝝ nō intellexerūt.

ᵉ ¶ Cū hec ſit de oi: oē aial ē col: verū: ois nix ē alba: nimio ⁊ hec dicit Themiſti⁹: ⁊ cygnus ē alb⁹ ⁊ nō ſit ꝑ ſe.

¶ Per ſe aũt dicimus ea que ſunt in rõne quid eſt dicẽte: aut triangulo linea: ⁊ linea punctum ineſt. Ex his enim ipſoꝝ ſubſtantia cõſtat: ⁊ hec inſunt in ratione quid eſt dicente.

T.cõ.19. ¶ Per ſe aũt ſunt queciiqꝫ ſunt in eo qḋ qḋ eſt: vt triangulo ineſt linea ⁊ punctum linee: ſubſtãtia eniꝫ ipſoꝝ ex his eſt: ⁊ queciiqꝫ inſunt in ratione dicente quid eſt.

¶ Hoc ipſuꝫ per ſe cãm cõparticipem excludit. dr̃ autẽ per ſe eẽ qḋ per efficientẽ cãm nõ eſt: ⁊ ſic ſola cã pma eſt per ſe. ¶ Dicit̃ ſcḋo per ſe qḋ per cãꝫ mãlez nõ eſt: ⁊ ſic dicunt̃ intelligentie per ſe entes: vel per ſe ſtantes. Dicit̃ etiaꝫ per ſe eſſe qḋ per ſubm nõ eſt; ⁊ ſic dicit̃ oĩs ſuba ⁊ ſola per ſe eſſe. eſt aũt per ſe alteꝝ de altero: ⁊ dr̃ per ſe alterũ de altero cũ qḋditas vnius eſſentialr̃: ⁊ nõ per accñs a qḋditate alteri⁹ egredit̃. Id aũt cui⁹ qḋditas eſſentialr̃: ⁊ nõ per accñs a qḋditate alteri⁹ egredit̃ eſſe ſuũ hꝫ ab eo a quo egredit̃: ſicut a ſua cã: vel efficiẽte: vel mãli: vel formali: vel finali. Id aũt a quo hr̃ eſſe, neceſſe eſt vt recipiat̃ in diffõne que dicit qḋ eſt vł qḋ eſt eſſe. Per ſe igit̃ eſt ⁊ dr̃ alterũ de altero: cũ vnũ recipit reliquũ in ſui diffõne. Cuꝫ igit̃ gen⁹ vel dĩa ſubalis a qb⁹ ſubalr̃: ⁊ nõ per accñs: egredit̃ qḋditas ſpẽi: pdicat̃ de ſpecie: eſt pmus modus eſſendi vel dicẽdi per ſe alterũ de altero: egredit̃ nãqꝫ ſpẽs a qḋditate generis: dĩe: ⁊ eſt dĩa cã formalis ſpẽi: ⁊ gen⁹ eſt cã ſpẽi: ſic for⁹ mãlis: vel ſicut mã formalis: ⁊ iſtuꝫ ſermonẽ alš cõfirmabimus rõne ⁊ auctẽ. Et in hũc pmũ moduꝫ eſſendi vel dicẽdi per ſe alterũ de altero, cadunt oẽs ille pdicationes que oblique pdicant per ſe cãm: vel efficientẽ: vł mãlez: vel finalez: vł formalez de ſuo cauſato[a]. In oĩb⁹ eniꝫ iſtis modis pdicãdi eſt predicatũ tale ꝙ ipſuꝫ recipit̃ in diffõne ſubiecti: qḋ ab ipſo pdicato hꝫ eſſe. Cuꝫ aũt accñs qḋ eſſentialr̃ ⁊ non per accñs egredit̃ a qḋditate ſubiecti: predicat̃ de ſuo ſubto: eſt ſcḋs modus dicendi vel eſſendi per ſe alterũ de altero[b]: ⁊ in hunc modum ſcḋm incidunt oĩa illa que oblique pdicãt cauſatũ per ſe de cã per ſe. Oĩa eniꝫ illa pdicta ſubta ſumunt a qb⁹ hñt eſſe in ſuis diffõnib⁹: ⁊ manifeſtuꝫ eſt ꝙ nõ ſũt plures modi eſſendi per ſe vel dicẽdi alteruꝫ de altero: ppter hoc hi duo modi tñ veniunt in demõſtrationẽ. ¶ Dicit ergo [Per ſe aũt ſũt] ſupple altera de alteris: vel dicunt̃ [queciiqꝫ ſunt in eo qḋ qḋ eſt] .i. que ſumũt̃ in diffõne eoꝝ de qb⁹ ſunt vel dicunt̃: vt triangulus ⁊c. [Subſtãtia.n. ipſoꝝ ex his eſt.] Iſtud ex ſumit̃ cõiter ad quatuor circũſtantias cauſales: ⁊ alibi expoſuimus qualr̃ linea eſt ex infinita multiplicatiõe puncti[c]: ⁊ ſupficies ſilr̃ ex infi^ta multiplicatiõe linee: ⁊ qũo ſcḋo modũ linea nõ eſt ex punctis: nec ſupficies ex lineis. [Et que ſunt in rõne ⁊c.] ſupple: ⁊ iſta. ſ. linea ⁊ punct⁹ ſunt ea que inſunt in rõne [dicẽte qḋ eſt] .i. aliquo dicẽte qḋ eſt datiu⁹ pro ablatiuo abſoluto: ⁊ ſi eſt ibi dicẽte ablatiuus: tunc adiungit̃ huic dictioni rõne: ⁊ eſt ſenſus eſſentia ſuperficiei eſt ex linea: ⁊ eſſentia linee ex punctis: ſicut ex ſuis cauſis: vno mõ mãlibus: alio modo. ſ. inquãtuꝫ linea ⁊ punctus ſunt termini ex formalibus: ⁊ he cauſe ſunt ea que diffiniunt ſua cauſata.

a ¶ Et ſecũdũ ſolã diffinitio ſupra a cã formali per ſe in pmo mõ pdicat̃ de diffinito: ſed ⁊ q̃ dat̃ p cãꝫ efficientem ⁊ mãlez ⁊ finalem: ⁊ ſic hec erit i pmo mõ: hõ eſt ex materia.

b ¶ Et ideo qñ hr̃ ſuũ ſubm eſt hõ pdicatiuꝫ ſit de diffinitõe ſubali: nõ eſt ſecundi modi.

c ¶ Punct⁹ effectiue cauſat lineaꝫ mathematice loquendo: quia imaginat̃ punctum fluere ⁊ fluendo lineã cauſare.

¶ Et iteꝫ ea quoꝝ in rõne que qḋ eſt patefacit: ea ipſa ſunt qb⁹ inſunt: quo pacto linee qḋẽ rectuꝫ ⁊ curuũ ineſt: numero ṽo par atqꝫ impar: pmũ atqꝫ compoſitũ: figura deniqꝫ laterũ equaliũ ac altera pte longior. Atqꝫ in hoꝝ qḋeꝫ definitiõe numer⁹: in illoꝝ aũt linea ineſt. Que igitur aut illo: aut hoc inſunt mõ: per ſe cuiqꝫ competere dico.

T.cõ.20. ¶ Et quibuſcunqꝫ eoꝝ que inſunt ipſis: ipſa quideꝫ ſunt in rõne qḋ eſt demõſtranti: vt rectum ineſt linee: ⁊ circulare[d]: ⁊ par ⁊ impar numero: ⁊ primũ ⁊ cõpoſituꝫ: ⁊ equilaterũ: ⁊ ſcalenon: ⁊ que oĩb⁹ his inſunt in rõne dicẽti qḋ eſt. huic qḋẽ linea: illis ṽo numer⁹: ſilr̃ ⁊ in alijs h⁹ vnicuiqꝫ per ſe eſſe dico.

d ¶ Intellige nõ vere circulare: ſꝫ curuũ.

¶ Reſume ⁊ per ſe ſunt vel dicũt̃ altera de alteris quibuſcũqꝫ de numero eoꝝ que ſunt in ipſis. ſ. ſubiectis: ⁊ hec eſt quibuſcũqꝫ pdicatis ipſa ſubta inſunt in ratione demõſtrante qḋ eſt: quaſi diceret quibuſcũqꝫ pdicatis ſubta ſua inſunt: nõ dico ſimplr̃ inſunt, ſꝫ inſunt in rõne predicatoꝝ: ipſa pdicata per ſe ſunt de ſubiectis: ⁊ vel ſi eſt ipſi demõſtranti legat̃ pro ablatiuo: vt ſupra: vt rectuꝫ ⁊ circulare per ſe ſunt. ſ. de linea: ſed accidẽtia que ſequũtur per ſe inſunt numero. ſ. par ⁊ impar: pmũ: ⁊ cõpoſitũ: equilateruꝫ: ⁊ altera pte longius: qꝛuis.n. dicatur triangulus equilaterus: nõ tñ ſm eandeꝫ intẽtionẽ: ſed forte equiuoce reperit̃ in numero: ⁊ triangulo eq̃laterũ. [Et que oĩbus ⁊c.] h⁹ vnicuiqꝫ per ſe dico eſſe: ordina ſic, ⁊ vnicuiqꝫ ſubiecto. ſ. dico eſſe predicata per ſe que ſubta. ſ. inſunt in rõne dicẽti quid eſt: inſunt dico oĩbus his. ſ. pdictis pdicatis: vt ṽbi grã: ex parte vna ineſt his pdicatis in rõne ipſoꝝ linea ex pte alia numer⁹: ⁊ ſilr̃ in alijs h⁹ ſubis. ſ. dico eẽ pdicata per ſe q̃ſi diceret: ⁊ oĩb⁹ ſubiectis dico eſſe pdicata p ſe, que ſubiecta inſũt ipſis predicatis in ratione ipſoꝝ predicatoꝝ.

¶ Que ṽo neutro mõ cõpetũt accidẽtia: queadmodum cõpetit animali muſicuꝫ aut album. Preterea id per ſe dicimus qḋ nõ de ſubiecto alio dicit̃ vllo. Ambulans enim aliqḋ aliud eſt qḋ ambulans eſt atqꝫ albũ. At ſubſtãtia ⁊ queciiqꝫ hoc aliqḋ ſignificant non ſunt aliud q̃ᷓ id qḋ ſunt. Ea igit̃ que de ſubiecto non dicuntur per ſe: ea ṽo que de ſubiecto dicuntur: accidentia dico.

T.cõ.21. ¶ Queciiqꝫ ṽo neutraliter inſunt accidentia ſunt[e]: vt muſicuꝫ: aut album aiali. Amplius qḋ non dicit̃ de ſubiecto alio quodã: vt ambulans ⁊ albuꝫ: cum quodaꝫ alteruꝫ ambulans ſit ⁊ albuꝫ. Subſtãtia autẽ ⁊ queciiqꝫ hoc aliqḋ ſignificãt: nõ alterum aliqḋ ſunt ꝙ vere ſunt. Que qḋẽ igit̃ nõ de ſubto ſunt per ſe dico: que ṽo de ſubiecto accidentia.

e ¶ Sũt oẽs alie pdicatiões ab his duab⁹ ſunt pdicatiões p accñs: qño q̃rt⁹ modus erit predicatio p ſe: vt dicunt aliqui moderni. ¶ Lr̃ at̃ hec nõ expoſitue ⁊ ſic tñ includit quã ſube eſt p ſe hoc 3⁰ mõ. Et Egidi⁹ remanus iſtũ nõ cognouit.

¶ Quia nõ habent eſſentialeꝫ habitudinem inherendi: quoꝝ neutrũ dat eſſe alij. ¶ Dico cuꝫ expoſitoribus ꝙ Ariſto. vt cõpleret ſermonẽ ſuũ: de per ſe addidit modum eſſendi per ſe quo ſubſtãtia prima oĩs: vel ſubſtãtia prima que de nullo predicat̃ eſt per ſe.

¶ Inſuper alio mõ id qḋeꝫ per ſe dicim⁹ qḋ vnicuiqꝫ cõpetit ob ipſuꝫ: id aũt qḋ hanc cõditionem egredit̃: accidens. Veluti ſi ambulante quopiam corruſcauerit: id accidens dicimus. Non enim ob idipſuꝫ corruſcauerit qꝛ ambulauerit: ſꝫ id dicimus accidiſſe. At cum iugularet̃ quiſpiaꝫ mortem obierit iugulationeue: id per ſe dicim⁹. Ob idipm enim qꝛ iugulabat̃ mortuus eſt: ſed nõ accidit euꝫ cum iugularet̃ mortem oppetiyſſe.

T. cõ. 22. ¶ Jtẽ alio mõ qð gdez ꝑpter ipſuz ineſt vnicuiqz per ſe: qð vero non ꝑpter ipm accidens eſt: vt ſi ambulãte coruſcauit: accñs eſt: nõ eniz ꝑpter id qð ambulat coruſcat: ſed accidit dicim' hoc. Si vero ꝑpter ipm: per ſe eſt: vt ſi aliqð interfectũ interijt ſm interfectionem: qm ꝑpter id qð interfectum eſt: ſed nõ accidit interfectum interire.

¶ Et addit ẽt modũ eſſendi per ſe: ꝛ ponit exemplum: vt ſi aliqd interfectũ interijt ſm interfectionẽ: qð expono ſic. Si aliqd inciſuz vel vulneratũ interijt: ꝛ nõ ꝑ aliã cãz ſupuenientẽ: vt ꝑ morbũ: ſed ꝑpter iſtã inciſionẽ: vel vulnus: hoc eſt ſm interfectionẽ: tunc ipſa vulneratio eſt per ſe cã interitus: reliqua littera pz.

¶ Que igiẽ in hiſce que ſub ſciẽtiã ſimplr cadunt per ſe dicunẽ: vel eo pacto vt ſint in predicatis ſubiecta: vel eo rurſus vt ipſa ſint in ſubiectis ea ob ipſa ꝛ neceſſario ſunt. Nam fieri nõ põt vt nõ cõpetant aut ſimpliciter: aut oppoſita: veluti linee rectũ aut obliquũ: ꝛ numero par aut impar. Eſt eniz ꝯtrariũ aut priuatio: aut cõtradictio: genere in eodem: ceu par eſt id qð eſt nõ impar in numeris vbi ſequitur. Quare ſi neceſſe eſt affirmare aut negare: neceſſe ẽ ꝛ ea que per ſe inſunt competere. Jd igiẽ qð de oĩ ꝛ id qð per ſe dicimus hoc ſit modo determinatum. Uniuerſalr aũt id cõpetere dico: qð de omni dẽ: ꝛ per ſe: atqz hoc plane quo ipſuz eſt. Patet igitur ea neceſſario rebus ineſſe: que ipſis vniuerſalr competunt. Atqz per ſe ꝛ hoc quo ipſuz eſt: eadem eſſe dico: veluti linee per ſe punctũ ineſt: rectũue nãqz ratione qua linea eſt. Et triãgulo: hoc tres anguli cõpetãt duob' rectis eqles: quo triãgulus eſt. Per ſe eniz triãgulus duob' rectis equales angulos hz.

T. cõ. 23. ¶ Que igiẽ dicunẽ in ſimplr ſcibilib': ꝑ ſe ſic ſunt: ſicut ineſſe ꝑdicatib': aut ineſſe ꝑꝑ ipſa: que ſũt ex necẽitate. Nõ. n. ꝯtingũt nõ ineſſe: aut ſimplr: aut oppoſita: vt linee: rectum aut obliquũ: ꝛ numero: vt par aut ipar. Eſt. n. ꝯtriuz aut priuatio aut ꝯdictio in eodẽ gñe: vt par ꝛ ipar in numeris: ſm ꝙ ſeqẽ. Quare ſi neceſſe eſt: aut affirmare: aut negare: neceſſe eſt ꝛ per ſe ineſſe: de oĩ igiẽ ꝛ ꝑ ſe determinatũ ſit h mõ. Uẽle aũt dico ꝙ cũ ſit de oĩ: ꝛ ꝑ ſe eſt: ſm ꝙ ipm eſt. Manifeſtuz igiẽ eſt ꝙ quecunqz ſunt vlia ex necẽitate inſunt rebus. Per ſe aũt ꝛ ſz ꝙ ipz idẽ eſt: vt ꝑ ſe ineſt linee punctũ: ꝛ rectitudo: nãqz ſz ꝙ linea eſt: ꝛ triãgulo ſz ꝙ triãgulus ẽ: duo recti: etenĩz per ſe triãgulus duob' rectis equalis eſt.

¶ Quaſi diceret: cũ iaz ſunt quatuor dicti modi eius qð eſt per ſe: tñ duo primi modi accipiunẽ in demõſtratiuis. Dicit ergo que ergo dicunẽ per ſe alterũ ſupple in ſcibilib' ſimplr ſic ſũt: ſic ea ſupple ꝑdicata q ſtabiliũt ſubiecta in eẽ ſuo ꝑdicãdib'. i. per ꝑdicãria h eſt ꝑ ꝑdicata: ꝛ hic eſt ꝑmus modus dicẽdi ꝑ ſe cũ ꝑdicatũ dat eẽ ſubo ꝛ diffinis illud. (Aut ineſſe ꝑꝑ ipſa.) Reſume aũt ſic ſunt ſic ea que ſtabiliunẽ ineſſe ſuo ꝑꝑ ipſa. i. ſubiecta: ꝛ is eſt ſcðs modus dicẽdi ꝑ ſe: in quo ſubz dat eſſe ꝑdicato: ꝛ diffinit illud: que. ſ. ꝑdicata q ſtabiliunẽ in eſſe ſuo ꝑ ſubta: ſunt ex necẽitate dicta de ſubis ſuis: q ꝑ ſe accñtia aut redeũt cũ eqlitate ſup ſubta ꝯditionib' cõartata: aut cũ diſiunctiõe cũ ſuo oppo'o necẽia ſũt de ſubis nõ coartatis: q ꝑ ſe accñs cũ ſuo oppo'o per ſe accñte eſt ꝯrietas: aut ꝑuatio: aut ꝯdictio in gñe ſubi ſui. Si. n. vtrũqz ꝑ ſe accñtiuz oppoſitoꝝ dicat habitũ: tũc eſt oppoſitio ꝯrietatis. Si vero dicat habitũ: reliquũ ꝑuationẽ eiuſdẽ hitus in gñe ſubo cũ poſitiõe potẽtie ad illuz habitũ ordiãte eſt oppoſitio ꝑuationis. Si vo alterũ dicat habitũ: ꝛ alterum negationez ſolam illius habitus in genere ſubiectoꝝ: tunc eſt cõtradictio in illo genere.

¶ Tunc aũt quippiã vniuerſalr ineſt: cũ de quouis ꝛ primo oſtendiẽ. Ueluti equales duob' rectis habere: nõ vniuerſalr ineſt figure: ꝛ tamen de figura duoꝝ rectoꝝ anguloꝝ equalitatez licet oſtendere. Sed nõ de quauis figura: nec oſtẽdẽs: figura quauis vtiẽ. Quadratũ. n. eſt qdẽ figura: nõ tñ hz tres angulos duob' rectis eqles. His ẽt triãgulus q duoꝝ eſt eqliũ laterũ. hz qdẽ quauis duob' rectis eqles: ſz nõ ꝑmus: ſz triãgulus ꝑor. Qui igiẽ demrãẽ ꝑmus duob' rectis equales habere: vel quoduis aliud: ei primo vlr competit. Et demõſtratio per ſe eius vlr eſt: ceteroꝝ vero quodãmõ nõ per ſe: nec eius vniuerſalr eſt qui duoruz eſt equaliũ laterum: ſed ſuperat ꝛ ad plura ſeſe extendit.

T. cõ. 24. ¶ Uẽle aũt eſt hic: cũ in quolz ꝛ ꝑmo demrãẽ: vt duos rectos hẽe: neqz figure ineſt vlr: ꝛ tñ eſt mõſtrare de figura ꝙ duos rectos hz: ſz nõ cuiuſlibz figure eſt: nec vtiẽ qlibet figura mõſtrãs. Quadrãgulus. n. figura qdaz ẽ: nõ hz aũt duob' rectis eqles: ſz iſoſcheles quidem duob' rectis eqles hz: ſed nõ primũ: ſed triãgulus prius. Qð igiẽ qðlibz primũ monſtratur duos rectos hẽe: aut qðcunqz aliud: huic primo ineſt vlẽ: ꝛ per ſe demrãtio huius vlis eſt: aliorũ aũt quodãmodo nõ ꝑ ſe: neqz ſimlr iſoſchelis vlr: ſed in plus.

¶ Jn vtroqz mõ ꝑdicto eſſendi vel dicẽdi per ſe alteri' de altero: hoc h ipm ꝑ ſe duos modos: q cũ duo ſic ſe hũt adinuicez ꝙ a qdditate vni' qdditas alterius egrediẽ: aut ita eſt ꝙ neutri aliqd ſupadditẽ qð ſit nõ cã vel cauſatũ re' alteri': aut alteri aliqd ſupadditẽ qð eſt non cã vl nõ cauſatũ re' alteri': ſicut. n. vbi gratia tota qdditate triãguli egrediẽ tota qdditas habit' triuz anguloꝝ equaliũ duob' rectis: ꝛ nihil eſt in triãgulo qð ſit nõ cã reſpectu habit' triuz anguloꝝ ꝛc. neqz eſt aliqd in habitu triũ anguloꝝ ꝛc. qð ſit nõ cauſatũ reſpectu triãguli: ab iſoſchele aũt egrediẽ habit' triũ anguloꝝ ꝛc. ſz nõ ab iſoſchele toto: ſz aliqd eſt in iſoſchele qð nõ eſt cauſa hui' ꝑdicati. Dẽ itaqz taz iſoſcheles qz triangulus hẽe ꝑ ſe ꝛc. q ab vtriuſqz qdditate eſt habit' triũ anguloꝝ: ſz triãgulus ſm ꝙ ipm eſt dẽ hẽe ꝛc. q a tota qdditate eſt habit' triũ anguloꝝ ꝛc. iſoſcheles vero nõ ſz ꝙ ipz eſt hz tres angulos ꝛc. q nõ a tota qdditate ſua hec hz: ſed hz hec ſm ꝙ ipm eſt triãgulus: qui ſm ꝙ ipm hz tres angulos ꝛc. ¶ Per ſe aũt ꝑpe dictũ: ꝛ ſm ꝙ ipſum: ꝛ de omni ideſt ſunt: per ſe vero cõiter dictũ qſi gen' eſt ad ſm

a ℭ Ꝺꝛ Ꝺere tria vicit ꝓ ſe cā de ſcōe ſc: ⁊ nō ſm ꝙ ipſū ꝑmo.
b ℭ al: ꝑiō in Ꝺefinitiōe vlis ꝑ ſe: ⁊ ſm ꝙ ipm: poſuit Ꝺuis ſauit Ꝺeclarare. L. in cōnictiō ꝙ aliq aliquid ſunt ⁊ hoc ē qd dicit ꝑ ſe: aliq ꝑ ſe aliq ⁊ ſm ꝙ ipſum idem ſunt.
T.cō.25.

ꝙ ipſum eſt ⁊ de ꝑmo a b. His intellectis tota lr̃a plana vſq3 ibi. Op3 aūt nō latere ⁊c. ℭ Et ſciēdū ꝙ ea q̄ dicit Ari. ſupra ꝙ per ſe accñtia ſunt neceſ̃ia de ſubis ſuis: ꝙ vlia ſunt necĩ aggā ſint ꝑ ſe nō ſunt hec dicta ꝑ modū ſcīe demr̃atiue: ſed ꝑ modū incidēte ex diffōnibus poſuit: infra aūt modo demonſtratiuo tangeť.

ℭ Capitulum 5m.

Oportet autem non latere erroꝛe3 perſepe fieri: ⁊ non eſſe id quod oſtenditur primum vniuerſale quēadmodum eſſe videtur.

Oportet autē nō latere: qm̃ multotiēs ↄtigit peccare: ⁊ nō eē qd demonſtrať primū vle ſm ꝙ vr̃ vle demonſtrari primum.

Iſtud caplm̃ eſt 2m de his q̄ purgāt errorē: de his q̄ nō ſūt de ſuba hui9 ſcie: ſ3 de bonitatis cōplemēto hui9 ſcie. In ꝑrio aūt caplo diffinit vle: ⁊ l3 nōdū demr̃eť: inuit tn̄ ſatis ꝙ dmr̃atio eſt ſyll'ſ ex vlib9: ⁊ ꝙ ↄclo demr̃ata ſit vlis ſm ꝑdictā diffōnē ei9 qd eſt vle. appet aūt multotiēs ꝙ ↄclo eſt vlis cū ipſa nō ſit vlis: ⁊ fallanť credētes de ↄcloe nō vli ꝙ ipſa ſit vlis. Cām igiť hui9 erroris: ⁊ modū q̄ incidit iſte error intēdit Ari. in iſta caplo explanare. Dico igiť ꝙ cū in eo qd eſt vle cadāt tres ↄditiōes. ſ. dicit⁊ de oī: ⁊ ꝑ ſe: ⁊ de ꝑmo: intellectui aſſuefacto in ſciētijs demr̃atiuis non pōt apparere ꝙ aliqua dua ꝑ conditionū ſalueť vbi deeſt illaꝝ aliq: ſed poſe eſt vt appeat eſſe de ꝑmo: vbi nō eſt de ꝑmo. Defect9 igiť hui9 ↄditionis qd eſt dici de ꝑmo cū appatentia ꝙ iſta ↄclo ſalueť: cā eſt erroris: quo falſo crediť ꝙ cōcluſio ſit vlis: cum tamen non ſit.

ℭ Decipimur aūt hac deceptiōe: cū aūt ꝑter ſingulare vel ſingularia nihil eſt qd accipiať ſupius.

T.cō.26. ℭ Oberramus autem deceptionē hanc: cum aut nihil ſit accipere a ſuperiori extra ſingulare q̄3 ſingularia b.

c ℭ Ita tradunt aliqui graphiae ⁊ alia litera habet ſingulare.

ℭ Tribus aūt de cāuſis appet ꝙ ꝑdicatū dicať de ſubo ſuo ꝑmo cū nō dr̃ de ꝑmo: ſ3 de iferiori. Aut. n. ſubm reperiť actualr̃ in oīb9 iferiorib9 in qb9 poſe eſt per nām ꝑpriā vt repiať: aut nō; multa. n. vlia ꝑ nā3 ſuā ꝑpriā hn̄t poſſitatē: vt repianť in plib9 ſpēb9 vel indiuiduis: ⁊ tñ ꝑp nā3 vle3 ipediť poſſitas nāe ꝑpe: ſicut ſol: ⁊ mundus per nā3 ꝑpriā poſſis eſt vterq3 vt repiať in plib9: ſ3 ꝑ nā3 vle3 ipediť illa poſſitas ab effectu ſuo. Cu3 igiť tale vle actu nō ſit cōius q̄3 ſuū iferi9: ſicut ſol: vel mundus: actu nō eſt cōius q̄3 iſte ſol vel iſte mūdus: latet diuerſitas inter vle ⁊ ſuū ſingulare: q2 actualr̃ ſunt paria: ⁊ crediť ꝙ paſſio que primo accidit vli per nā3 ipſius vlis: ſit ꝑmo dictū de ipſo ſingulari: ſicut ſi crederet aliqs defectū3 lumis per interpoſitionē lune dici de iſto ſole ꝑmo: ⁊ nō de ſole ſimplr̃: vl̃ per nā3 ꝑpriā circulariter moueri de mundo iſto: ⁊ nō de mundo ſimplr̃.

ℭ Aut ē qdē: ſ3 noīe caret in diuerſis ſpecie rebus.

T.cō.27. ℭ Aut ſiquidem eſt: ſed inominatū ſit indifferentibus ſpecie rebus.

ℭ Si vō ſub3 ↄclonis ſit reptū actualr̃ in his in qb9 poſſibile eſt ꝑ nā3 ſuā vt repiať: aut ipm eſt vle vniuocū penit9: aut ipm eſt vle ambiguū dictū. ſ. de ſuis iferioribus ſm modos diuerſos: vtpote ſ3 ꝑus ⁊ poſterius: vel ſm fortī9 ⁊ debilius: itaq3 ipm ſit vle ambiguū ipm eſt inolabile noīe vno vniuoce. Dictū. n. de diuerſis iferiorib9 ex ꝑte aliq̄ retinet vnitatē intētiōis: ⁊ ex ꝑte aliqua diuerſitatē intētionis: vñ l3 nomē ſit aliqñ forte vnū ſ3 vocē: nō tñ eſt penit9 vnū ſm intētionē. igiť ꝑp defectū hui9 vnitatis in noīe: appet multotiēs ꝙ vle ambiguū nō ſit ex ꝑte aliq̄ vnū: ita vt poſſit ſup ip3 ⁊ de ipo erigi demr̃atio ⁊ paſſio dicta ꝑmo de tali ambiguo quā3 ſilr̃ neceſſe eſt eē ambiguā crediť demr̃ari de ꝑmo: cū demōſtreť de aliq̄ iferiori illi9 vlis ambigui. Sciēdū eſt aūt ꝙ ſup vle ambiguū erigiť dmr̃atio qd patebit ex ipſis vbis Ari. iferius ſcz niſi h̄ eſſet ens: nō eſſet ſcia in metaphyſica: ⁊ paſſio q̄ accidit tali vli ſm ꝙ ipm eſt: ſilr̃ eſt paſſio ambigua: ⁊ h3 mediū ꝑpriū: ſilr̃ ambiguū quo demr̃eť: ⁊ eadē paſſio appropata vl' demr̃ata ꝑ mediū appropriatū demr̃ať de ſubo vli ambiguo appropato: vt de ſubo ꝑmo. v. g. ꝑmutari ꝑportiōabilr̃ demr̃ať in 5 lib. Euclidis de q̄tuor q̄titatib9 ꝑportiōabilib9 vt de ſubo ꝑmo c: ⁊ eadē paſſio ſ3 intētione appropatā demōſtrať in arithmetica de q̄tuor numeris ꝑportionalib9: vt de ſubo ꝑmo: hec tñ paſſio ſm cōitatē ambiguitatis ſue nō ↄuenit q̄tuor numeris ꝑportiōalib9: vt de ſubo ꝑmo d. Vñ q pitat hāc paſſionē ſ3 cōitatē ſue ambiguitatis ↄuenire q̄tuor numeris ꝑportiōalib9 vt ſubo ꝑmo: incidit in 2m modū hui9 erroris. Qz aūt ip3 ꝑpor'ł ſit intentio ambigua ſic p3: ꝑportionalitas eſt ſilitudo ꝑportionū. ꝑportio aūt eſt q̄titatū eiuſdē gn̄is quarūcunq3 ſint certa hitudo. hec aūt certitudo hitudinis ꝑncipalr̃ ⁊ ꝑpe eſt dīfinita denoīatio ipſi9 ꝑpor'nis ab aliquo nuō e. Vñ hec certitudo ꝑpe ⁊ ꝑncipalr̃ dcā cadit ſolū in ꝑportionib9 numeralib9. hec aūt certitudo cōiter ⁊ min9 ꝑpe dcā eſt cōparatio definita ad denoīationē ꝑportiōis nō ſumptā ab aliq̄ nuō: ſic dr̃ diameter ad coſtam hēre ꝑportionē. ꝑportio. n. illa nō eſt denoīata ab aliq̄ nuō: tñ ipſa eſt collectio certa ꝑp cōparatione ad denoīationē a nuō: ipſa eſt enim medietas duple ꝑpor'nis. Et adhuc forte minus ꝑpe ⁊ magis cōiter dr̃ certitudo in ꝑportionib9 nō numeralib9: q̄ vel nullo mō vl' ita ꝑpinque nō pñt referri ad denoīatiōes numerales. Et iterū hoc ipm hitudo eſt intētio ambigua: ⁊ ad certitudinē ſue intentionis exigit vt ſua intētio determineť ꝑ nām ſupra quā cadit hitudo: vtpote per numerū: vel per lineā: vel per ſuperficiem: vel per corpus: vel per tempus.

c ℭ In ſine hui9 capli. Et 2o hui9 capite 4o. poſt. 31. cōcluſione3.
d ℭ Quia ꝑmutari ꝑportiōabilr̃ ē paſſio ambigua dicta de ſubiecto ambiguo. ſ. ꝑportionale.
e ℭ Hoc intēdit ꝓbare. ſ. ꝙ ꝑportiōale ſit ambiguū: q2 diffiniť per ambiguū. ſ. ꝑ ꝑportionem. Et ꝙ ꝑportio ſit ambiguū: ⁊ pōt ꝑ ea9 diffōnes. Quia ꝑportio eſt duarū q̄titatū eiuſdē gn̄is. ſ. mathematici quātitatiſq3 ſiue magna ſiue parua: ⁊ certa. i. determinata hitudo ⁊ determinatio ē analoga: ēq3 ꝑmo repeť in q̄titatib9 rōnalib9: ſcdo in irrōnalib9.

ℭ Aut eſt vt pars totū id de quo demr̃atur. Parti nāq3 accōmodabiť qdē demr̃atio: ⁊ de q̄lib3 erit. Aut tñ nō erit hui9 ꝑmi vliter demr̃atio. Atq3 huiuſce ꝑmi: vt h̄ eſt demōſtrationē dico: tā eſt ꝑmi vlr̃. Si igiť q̄ſpiā oſtēderit rectas duas lineas nō concurrere iter quas eadē in ꝑte ſunt anguli recti: recta ex linea ſecāte: illas oborti hui9 ex eo demr̃atio ꝑpe videbiť eē: q2 ſic eſt in oīb9 angulis rectis. Verū nō eſt: qppe cū id ſiat nō ex eo q2 ſic ſint illi anguli duob9 rectis eq̄les: ſ3 ex eo q2 quouis mō duob9 eq̄les ſint rectis. Et ſi nullus ali9 eſſet triāgulus q̄3 hiſce qui duoꝝ eſt eq̄liū lateꝝ: huic vt duoꝝ eſt eq̄liū laterū angulos equales duob9 rectis hēe cōpetere vr̃. Et ſilitudo rōnū3 mutato ordine numeris: vt numeri ſunt. lineis: vt linee. ſolidis: vt ſolida. tēporib9 deniq3: vt tēpora vr̃ cōpetere: quēadmodū ſeorſū olim oſtēdebať. Qd tñ vna demōſtratiōe de oīb9 demonſtrari pōt. Sed q2 nō ſunt quippiā vnū hec oīa noīe vocitatū: numeri inquā: longitudines tempora: ſolidaq3: atq3 differūt inter ſe ſpecie: ideo ſumebantur ſeorſum.

Nunc

Nũc aũt vlr demõſtrat. Nõ eniꝫ hiſce cõpetit: vt linee ſunt: vel vti numeri: ſed vt hoc: qḋ gdẽ vlr his ineſſe cũctis ſupponit. Quocirca ſiquis vnũquẽq; triãgulũ: eum inq̃ꝫ qui ex equalib⁹ laterib⁹ oibus: ⁊ euꝫ qui ex vniuerſis inequalib⁹ ꝯſtat: ⁊ itẽ eum qui duoꝝ eſt equaliũ laterũ: aut vna aut alia ſeorſum demõne tres equales duob⁹ rectis oſtẽderit: nõdũ his ꝑfecto triãgulũ ſcit duob⁹ rectis equales hẽc: niſi eo ſciẽdi modo quẽ ipſi ſuo more ꝓfitent ſophiſte. Neq; de triãgulo vlr id ꝑcipit: ⁊ ſi nullus aliꝰ ꝑter iſtos triãgulus eſt. Nõ eniꝫ id iſtis vt triãguli ſunt: nec omni triãgulo rõne forme ſꝫ numeri ineẽ cognouit: tñ ⁊ ſi nullus triãgulus eſt: queꝫ ipſe ⁊ nõ ſcit equales duobus rectis habere.

T.cõ.28. ℭ Aut ſi ꝯtingat eſſe ſic in pte totuꝫ id in quo dẽmõſtrat. eis aũt que ſunt in parte gdem ineſt demr̃atio: ⁊ erit de omni: ſed tñ nõ eſt huius primi demõſtratio vlriter. dico aũt huius primi demõſtratio: cuꝫ ſit primi vlis. Si igitur aliqs demr̃abit ꝙ recte nõ itercidãt: videbit vtiq; huius eſſe demr̃atio ꝓp id qḋ rectis ineſt. nõ aũt eſt niſi qm̃ ſic eq̃les ſint fiat hoc: ſꝫ aut in quolibet eq̃les. Et ſi triãgulus nõ eſſet aliud q̃ꝫ iſocheles: ᵃſm ꝙ iſocheles videret vtiq; hui⁹ eſſe demr̃atio. Et ꝓportionale qḋ cõmutabilr eſt: ſm ꝙ nũi ſunt: ⁊ ſm ꝙ linee: ⁊ ſm ꝙ firma: ⁊ ſm ꝙ tempora ſunt: quẽadmodũ ⁊ demr̃atum eſt aliqñ ſeorſum: ſic cõtingẽs eſt de oib⁹ vna demr̃atiõe mõſtrari: ſꝫ ꝓp id qḋ indenoiatuꝫ eſt aliqd ſm q̃ hec oia vnuꝫ ſunt: vt lõgitudines: firma: tempora: ⁊ ſpecie dr̃ia ſeorſum ab inuicẽ accepta ſunt: ſꝫ tñ vlr mõſtrat. nõ. n. ſm ꝙ linee ſunt: aut ſm ꝙ nũi inerat: ſed ſm ꝙ hoc eſt: qḋ vlr ponit eẽ. Propter hoc ſi aliqs mõſtret vnũquẽq; triangulũ demõne: aut vna: aut altera: qḋ duos rectos habet vnũqḋq; ſeorſuꝫ: nõdũ cognoſcit triãgulũ qḋ duos rectos habet: niſi ſophiſtico modo: neq; vlr triãguli: neq; ſi nullus eſt ꝑter hoc triãgulus alter ſm qḋ triãgulus eſt cognouit: neq; omnẽ triãgulum: ſed aut ſm numerum: ſm ſpẽm autẽ non oẽm: ⁊ ſi nullus eſt quem non nouit.

a ℭ Hoc vt ꝫ diuiꝫ Tho. vtrũq; genus nõ inuenitur in ſpecie eſt ſpẽ.

ℭ Si aũt vle qḋ eſt reꝑtũ in oib⁹ in qb⁹ poſſibile eſt ſm nãꝫ ſuã ꝓpriã reꝑiri ſit penit⁹ vniuocũ: aut ipſius ad ſuã ſpẽm eſt manifeſta dr̃ia: aut ipſa dr̃ia qua abũdat ſpẽs a ſuo gñe eſt dr̃ia occulta. ꝙ ſi fuerit occulta: ita vt nõ pateat dr̃iſitas iter gen⁹ ⁊ ſpẽm: paſſio que accidit gñi ſm ꝙ ipm̃ eſt: putabit accidẽ ipſi ſpẽi p̊. ſic eq̃diſtare putabit accidẽ p̊ duab⁹ lineis rectis qb⁹ ſupuenientẽs linea 3ᵃ facit duos angulos itrinſecos ex vna pte rectos: cuꝫ tñ talib⁹ lineis nõ accidat illa paſſio p̊. ſꝫ accidit p̊ duab⁹ lineis qb⁹ ſupueniẽs linea 3ᵃ facit duos angulos itrinſecos eq̃les duob⁹ rectis. Aut forte hoc nõ eſt ſlm p̊ᵐ adhuc. ſꝫ aliquid qḋ reꝑit in trib⁹ ſubis iſtis cõe. ſ. i duab⁹ lineis qb⁹ ſupueniens 3ᵃ facit ex vna pte duos angulos rectos: vel duos angulos eq̃les duob⁹ rectis: vl duos coalternatos ſibi inuicẽ eq̃les. Cõe aũt in his trib⁹ ſubis eſt illḋ poſita linea que cadit ſup duas lineas ſic baſi cõi iter duas fig̃ hinc inde: ita vt vterq; anguloꝝ q̊s vocat Euclides coalternos poſſit dici extrinſecus angulus reᵘ alteri⁹. ſic igit illa tria ſubta ꝯiũgent in vnuꝫ: due linee qb⁹ ſupueniẽs 3ᵃ linea facit quẽlꝫ angulũ extrinſecũ eq̃le itrinſeco ſibi oppᵒ: duos. n. angulos ex vna pte eẽ eq̃les duob⁹ rectis eſt idẽ in re cuꝫ eo ꝙ duos angulos coalternos eſſe eq̃les. ᵇ ⁊ hec eſt ſpẽs ei⁹ qḋ eſt angulũ extriſecũ eẽ eq̃lẽ angulo itrinſeco ſibi oppᵒ. De igit ſunt tres cãe qb⁹ incidit in ꝑdictũ errorẽ. ⁊ pꝫ ꝑ diuiſionẽ ſupradictã ꝙ nõ pñt eẽ plures cãe: q: ſi fuerit ſlm p̊ᵐ alicui⁹ paſſiõis vle penit⁹ vniuocũ reꝑtũ in oib⁹ in qb⁹ poſſibile eſt per nãꝫ ſuã reꝑiri: cui⁹ dr̃e diuiſiue ſunt manifeſte qb⁹ abũdãt inferiora ei⁹ ab ipo: tũc nõ eſt cã occultãs dr̃iſitatẽ vlis ad ſuũ iferius: nec eſt cã ꝓp quã debeat credi ꝙ paſſio que ꝯuenit vli p̊ ꝯueniat ſuo inferiori p̊.

Ex his ĝ via diuiſiua pꝫ ꝙ tñ tres ſunt modi qb⁹ cõtingit errare: q: vle de quo paſſio demr̃atur: aut eſt ẽ in plib⁹ ſuppoſitis: aut nõ. ſi nõ: tũc eſt primus error. ſi ſic: vel illḋ eſt analogum vel vniuocũ. ſi p̊ᵐ manifeſte eſt 2⁹ error. ſi ſcḋꝫ aut manifeſta eſt dr̃ia q̊ gen⁹ ꝺ̃ſcẽdit in ſpecies: aut nõ. ſi ſic: tũc nõ accidit error. ſi nõ: tũc accidit tertius error.

b ℭ Formaliter differũt.

ℭ Qñ igit nõ ſcit vliter: ⁊ qñ ſimplr ſcit: manifeſtũ eſt. Eniꝫ vᵒ ſi eadẽ eẽt triãguli ratio: ⁊ duoꝝ equaliũ laterũ triãguli ceteroꝝq; triãguloꝝ demr̃atio: aut cuiq;: aut oib⁹: eque ſine vllo diſcrimine accõmodant: vt pꝫ. Cum vᵒ nõ ſit eadẽ: ſꝫ diuẽſa: treſq; anguli duob⁹ rectis equales hoc cuiq; cõpetunt: quo quiſq; triãgulus eſt: non ſcit hiſce ſimplr: qui dicto mõ demõſtrat. Pꝫ aũt vtrũ id illi cõpetat vt triãgulus eſt: an vt duoꝝ equaliũ laterũ: ⁊ qñ per hũc cõpetit ꝑmũ: ⁊ cui⁹ eſt vlr demr̃atio. Nã ei cõpetit vt tale eſt cui ceteris ſublatis cõpetet ꝑmo: veluti laterũ duoꝝ eq̃liuꝫ eneo triãgulo: cõpetẽt anguli duobus rectis equales. At ere ſublato: vt nõ ſit eneus ẽt cõpetent. Et itẽ lateꝝ equalitate duoꝝ ſublata: vt nõ ſit duoꝝ equaliũ lateꝝ. At nõ cõpetẽt ſublata figura vel termino: ſed non ꝑmis ipſis ſublatis. Quo igit ꝑmo ſublato nõ cõpetẽt: Oꝫ ſi triãgulo ꝑ hũc: ⁊ ceteris cõpetũt: ⁊ hui⁹ eſt vlr demr̃atio.

ℭ Qñ igit nouit vlr: ⁊ qñ nõ ſimplr: Manifeſtum eſt qḋ ſi idẽ erat eẽ triãgulo ⁊ iſocheliſi vᵒ nõ idẽ. ſed eſt alteꝝ: aut ſm qḋ eſt triãgulus nõ nouit. vtrũ aũt ſm ꝙ eſt triãgulus: aut ſm ꝙ eſt iſocheles. ⁊ qñ ſm hoc eſt primũ ⁊ vle cui⁹ eſt demr̃atio: Manifeſtuꝫ eſt qm̃ remoto iſt primũ: vt iſochele eneo remoto: triãgulo iſunt duo recti: ſꝫ eneum eẽ remoto ⁊ iſochele. ſed nõ figura aut termĩo. ſꝫ nõ primis: cuius ĝ primi: ſi itaq; trianguli. ⁊ ſm hoc ineſt ⁊ aliꝗ̃s. ⁊ hꝫ vlr eſt demr̃atio.

ℭ Oſtẽſis igit cauſis ꝑdicte deceptionis ſubiũgit Ariſt. modũ vitãdi illã deceptionẽ in hac lr̃a. [Qñ igit nouit vliter] vſq; ad [Si igit demõſtratiua ſciẽtia.] Oſtẽdit enim qualr demõſtrat qualr cognoſcit qñ ꝑdicatũ dr̃ de ſuo ſubto p̊. ⁊ hoc per duplicẽ ꝯſiderationẽ: q: ſi aliqua duo ſint idẽ ſm eſſe: ſic enſis ⁊ gladius. ⁊ fiat demõſtratio p̊ᵃ: ⁊ vlis de aliq̊ illoꝝ tũc fit ſilr de reliquo. Si autẽ nõ ſit nobis manifeſtũ aliq̊ duo eẽ eadeꝫ ſm eẽ de quorũ altero fiat demõſtratio: vt de p̊. Cõſiderãdũ eſt ſlm de quo volumus ſcire an de ipſo p̊ dr̃ paſſio ꝓpoſita: et addẽde ſunt illi ſubto dr̃e diuiſiue per ordineꝫ vſq; ad

indiuidua.ꝛ addēda ſunt tūc gn̄a ſupioꝛa per ordinem: ꝛ a dn̄is īfima incipiēdo remouēde ſunt dr̄ie ꝯiter aſcē dēdo:ꝛ ꝯſiderādū eſt ꝓpter cuiꝰ remotionē p̄mo remo uet̄ paſſio:ꝛ ipm eſt de quo p̄mo dr̄ ꝓpoſita paſſio. Ubi gr̄a.ſi velimus cogſcere an hēe tres angulos eq̄les duo bus rectis ꝯueniat triāgulo p̄mo:ꝯiūgēda ſunt triāgulo gn̄a ſupioꝛa vel ſpēs inferiores et dr̄ie h̄ modo,magni tudo,terminus,figura,triāgulus iſopleurus,eneus. Re moto aūt eneo ꝛ retētis oibus ſupioꝛibꝰ nōdū remoue tur habitꝰ trium anguloꝝ equaliū duobꝰ rectis:neq̄ꝫ re moto iſopleuro remouet̄ dicta paſſio ſm̄ rem. Sed re motis magnitudine termino ꝛ figura remouet̄ illa paſ ſio:ſed nō illis p̄mis remotis:ſed triāgulo remoto p̄mo in aſcēdēdo remouet̄ habitꝰ trium anguloꝝ eq̄lis duo bus rectis.ꝛ ꝓpter h̄ trianguli p̄mo eſt iſta ꝓprietas a.

ℭ Huius aūt capl̄i lr̄am ſub breuitate Uba ordinādo exponemus.⌊Opꝫ autē nō latere:qm̄ multotiēs cōtin git⌋demōſtrātes peccare putātes ſe demōſtrare de p̄ᵒ: q̄ ꝯuenit id qd̄ demōſtrat̄ non eē vlē p̄ᵐ:ſic videt̄ eis vlē p̄ᵐ demōſtrari ab ipſis. Addit aūt Ariſt.hāc dictio nē,p̄mum,per appōnē huic dictioni vlē:vt ſic inuat hūc errorē accidere ꝓpter defectū huiꝰ cōditionis qd̄ eſt di ci de p̄mo:ꝛ nō ꝓpter defectū alioꝝ cōditionū.ſ.dici de omni ꝛ per ſe.⌊Erramus ꝓpter hāc deceptionē cūꝫ aūt nihil eſt accipe a ſupioꝛi ex̄ ſingulare q̄ꝫ ſingularia.⌋Ad huiꝰ Ubi itelligētiā.Nō ꝙ a gn̄e dr̄ accipi ſpēs ꝛ dr̄ia di uiſiua:q2 ſpēs ꝛ dr̄ia ſunt in gn̄e p̄tiāe:ꝛ egrediuntur ab eo in actū ſicut rami a radice.Cū igit̄ genus actualr̄ ha bet vnā ſolā ſpēm:tunc nō eſt actu accipe a gn̄e ſupioꝛi ex̄ illā ſpēm ſingulr̄ aliqd q̄ꝫ illā ſpēm ſingularēꝫ. Silr̄ intelligēdū de ſpecie ꝛ indiuiduis eius:ſic ab hoc vl̄i ſu perioꝛi qd̄ eſt ſol nō eſt accipe actu ex̄ hūc ſingularē ſo lēꝫ aliud ab h̄ ſingulari ſole.ſi aūt eēnt plures ſoles:tūc ab h̄ ſupioꝛi qd̄ eſt ſol eſſet accipe p̄ter hūc ſingularē ſo lem.⌊Aut ſi⌋reſumel eſt qdēꝫ accipe a ſupioꝛi ex̄ ſingu lare q̄ꝫ ſingularia. Sꝫ illud ſupius ſit indenoiatū in re bus differētibus ſpecie⌋vtpote intētio vna ambigua in rebus differētibꝰ ſpecie eſt aliq̄ modo dn̄ificata:ꝛ nō pōt hēe nomē vnius intētionis penitꝰ de differētibꝰ ſpe cie dictū.⌊Aut ꝯtingat eē illud in quo mōſtrat̄⌋id eſt il lud de quo ꝓpe debet fieri demōſtratio⌊ſic totū in p̄te⌋ id eſt ſic genus indiſtinctū ꝛ nō diuerſificatū apud itel lectū a ſua ſpecie ꝓpter occultationē dr̄ie qua abūdat ſpēs⌊eis aūt que ſunt in p̄te:ineſt qdē demr̄atio.⌋id eſt p̄tibꝰ que ſunt ſub ſubiectis p̄mis:ineſt qdēꝫ demōſtratio. ⌊Sꝫ eſt alicuiꝰ talis demōſtratio ſic p̄mi.⌋Dico aūt de mōſtratio huius p̄mi:cūꝫ ſit p̄mi ſm̄ ꝙ ipm eſt. Si igit̄ aliquis demōſtrabit ꝙ linee recte nō cōcurrūt:videbit̄ vtiq̄ꝫ huiꝰ eſſe p̄dicti demōſtratio ꝓpter h̄ ſubm:ꝛ ſup iſtud ſubm p̄ᵐ.ſ.due linee recte q̄bus ſupueniēs 3ᵃ linea facit duos angulos itrinſecos rectos. Et h̄ totū ſubiectū innuit Ariſt.per hāc lr̄am.⌊Id qd̄ ineſt rectis.⌋nō tangit Ari.ſic mediū p̄ticulare:lꝫ addat hāc cām ꝯiūctionē ꝓ pter. Nō.n.mediū ſolū eſt cā per ſe accntis:ſꝫ etiā ipm ſubm de quo demōſtrat̄ per ſe accn̄s cā eſt ipius acci tis.⌊Nō eſt aūt.⌋Reſume huiꝰ p̄dicte demōſtratio paſ ſionis:niſi hoc fiat qm̄ anguli extrinſeci ex vna p̄te ſunt eq̄les:ſ.ſ.duobus rectis:ꝛ qm̄ forte illud adhuc nō eſt ſubm p̄ᵐ huius paſſionis:correctiue ſubdit. Sꝫ aut qm̄ anguli ſunt equales in q̄libet.i.q̄libet extrinſecus intrin ſeco ſibi oppoſito. Et iſtud exēplū p̄dictū eſt de 3ᵒ mo do erroꝛis. Subiūgit aūt ꝯiter exēpluꝫ p̄mi modi ſic:ꝛ ſi triāgulus nō eēt alius q̄ꝫ iſocheles:videt̄ vtiq̄ꝫ eſſe de mōſtratio ſm̄ ꝙ eſt iſocheles.i.de iſochele p̄. Exᵐ auteꝫ ſcd̄i modi:ꝛ ꝓpoꝛtionale qdē qd̄ cōmutabilr̄ cōmutatū eſt quēadmodū demōſtrat̄ aliq̄ñ ſeoꝛſum.ꝛ ſm̄ ꝙ nu meri ſunt in arithmetica:ꝛ ſm̄ ꝙ linee:ꝛ ſm̄ ꝙ figura in geometria:ꝛ ſm̄ ꝙ tēpoꝛa ſunt in demr̄one de mēſuris tēpoꝝ:ſic ꝯtingens eſt vna demōſtratiōe mōſtrari cō mutabiliter ꝓpoꝛtionabilis de oibꝰ his ſumptis in vno vl̄i ambiguo:ſic fit in 5ᵒ liᵒ Euclidis: Sed ꝑꝑ id qd̄ oīa hec nō ſunt aliqd vnū denoiatiuū:vt̄ ipſa ſunt lōgitudi nes,numeri,tēpoꝛa,figura,ꝛ ſpecie dr̄ia:ſꝫ ſunt ꝯuenié tia in itētione ambigua dn̄ificata in illis diuerſis:ipſa ſunt accepta ſeoꝛſum abinuicē in ſpālibꝰ ſciētijs. Sꝫ tn̄ in ſcīa vl̄i mōſtrat̄ vlē ad hec oīa,ſic in 5ᵒ Euclidis. Nō eniꝫ ſm̄ ꝙ linee ſunt:aut ſm̄ ꝙ numeri fit de eis demō ſtratio in 5ᵒ Euclidis.ſꝫ ſm̄ id qd̄ ponūt eſſe vlē ambi guūꝫ ad hec. Et ꝑꝑ h̄ ſi aliq̄s demōſtret de vnoq̄ꝫ triā gulo,ꝙ habeat tres angulos eq̄les duobus rectis:aut ꝙ demōſtret de vnaq̄ꝫ ſpecie ſeoꝛſum:ſiue ſit illa demō ſtratio per illō mediū,ſiue alio:ꝛ alio medio:nōdū cog nit ſimplr̄:ſꝫ ſophiſtico modo oēꝫ triāgulū ꝛc.lꝫ nullus ſit triāgulus actu de quo nō ꝓbauerit qm̄ hꝫ tres angu los ꝛc.vt Ubi.g.ſi nō ſit actu niſi iſocheles:ꝛ ſcalenō:lꝫ ꝓbauerit de vtroq̄ꝫ ipm hēe tres angulos ꝛc.nōdū cog nit de triāgulo ſm̄ ꝙ triāgulus:neq̄ꝫ cognit oēm triāgu lū hēe:niſi ſumat̄ omne vt nūc ꝛ nō ſimplr̄. Sumptū.n. ſimplr̄ ꝛ diſtribuit pro vniuſitate quā hꝫ terminus ſibi adiūctꝰ in poſſibilitate nīali. Iſtud aūt exᵐ nūc dictum de triāgulo videtur ꝯuenire p̄ modo erroꝛis:lꝫ tn̄ poſſit ꝯtinuari cum lr̄a ſibi ꝓxima de exēplo ſcd̄i modi:ꝛ tūc eſt ſenſus ꝙ dicat Ari.paſſio ambigua in cōitate ambi guitatis ſue pōt demōſtrari de ſubo ambiguo ſibi ꝓpoꝛ tionato:vt de p̄:ꝛ eadē paſſio appropriata pōt demōſtra ri de ſpeciebꝰ ſubi ambigui:vt de ſubiectis p̄mis. Sꝫ paſ ſio penitꝰ vniuoca ſi demōſtret̄ de aliq̄ ſubo p̄ non pōt demōſtrari ꝛ de ſpeciebus illiꝰ ſubi:vt de ſubiectis p̄mis. ⌊Qn̄ igit̄ vl̄iter:ꝛ qn̄ nō vl̄iter nouit.⌋iterrogatio eſt de modo quo cogſcemus cui p̄ᵐ inſit predicatū.ꝛ ſubiūgit̄ rn̄ſio hec.⌊Manifeſtū eſt ꝙ ſi idē inhereat eē triāgulo ꝛ iſopleuro⌋ſicut eſt enſi ꝛ gladio:ſupple ꝛ vni ꝯueniat aliqua paſſio p̄ eadē ꝯueniat alteri p̄mo. Si Uo nō ideꝫ eſt eſſe iſopleuro ꝛ triāgulo:ſed alterū ſupple:ꝛ nouerit de iſopleuro qm̄ habet tres angulos ꝛc.aut eſt.ſ.ꝙ non nouit eādem paſſioneꝫ de triāgulo ſm̄ ꝙ eſt triāgulus. ⌋Utrū autem ſm̄ ꝙ eſt triāgulus:aut ſm̄ ꝙ iſopleurus ſit⌋q̄ſi diceret.cum nō ſit idē eſſe triāgulo ꝛ iſopleuro.ꝛ idē p̄dicatū ꝯueniat vtriq̄ꝫ:quo mō dignoſcemꝰ cui cō ueniat p̄:ꝛ quo mō cogſcemus qm̄ ſm̄ h̄ p̄ᵐ ꝛ vlē ꝯuenit illud cuiꝰ eſt demr̄atio. Subijcit̄ rn̄ſio.⌊Manifeſtū eſt qm̄ p̄ᵐ ineſt remoto.⌋ſcilꝫ per remotionē cui ineſt p̄:illi ciꝫ ineſt p̄ᵐ quo p̄ remoto remouet̄ p̄dicatū:vt iſopleu ro eneo triāgulo inſunt duo recti:ſed eneuꝫ eſſe remoto ꝛ iſopleuro:ſupple remoto,reſume adhuc inſunt duo re cti:ſed nō figura aut termino:ſupple remotis inſunt duo recti:ſed remouent̄ duo recti:ſꝫ nō remotis his p̄mo re mouent̄ duo recti.⌊Cuius igit̄ p̄mi⌋ſupple eſt remotio duoꝝ rectoꝝ.⌊Si itaq̄ꝫ triāguli.⌋ſupple p̄mi eſt remo tio duoꝝ rectorum.⌊Et ſm̄ hoc.⌋id eſt ſm̄ triāgulū in eſt habitus duoꝝ rectoꝝ:ꝛ alijs:id eſt iſopleuro ꝛ hu iuſmodi eſt vl̄iter demōſtratio.

ℭ Capitulum 6ᵐ.

Si igit̄ demōſtratiua ſciētia:ex p̄ncipijs eſt neceſſarijs. Qd̄ enim quiſpiaꝫ ſcit id fieri nequit:vt aliter ſeſe habeat. Ea Uo que per ſe rebus inſunt:ne dō compertit. Nam quedā inſunt in coꝝ:q̄bus cōpetit rōne:quedā in ſua res eas habēt:de q̄bus dicūtur: quoꝝ

a ℭ Alia pōt eē regula qua cogſci pt ſubē p̄ᵐ.ſ.in eadeꝫ linea deſcēdē do ab extrēo ſuperioꝛi vt a magnitudine ad hoc indiuiduū triāgulū eneū:nūc illō p̄ᵐ in deſcēdē do ad cuiꝰ po ſitionē ponit̄ paſſio:eſt p̄mū ſubm illiꝰ paſ ſionis. Sꝫ du bius reſtat q̄ dicit Linco. infra ca.8ᵒ.ꝙ hec eſt vlis:hō eſt aīal:ꝛ de p̄. ꝛ tñ ex remo tione hōis nō remouet aīal. Solo eſt.p̄dica tio vlis ſed de pᵒ eſt dup̄x: p̄mi modi:ꝛ ſcd̄i modi.hic 2ᵒ logt̄ phs. Sed pᵒ logt̄ Linc.ca.8.

Paſſio ambi gua pōt demō ſtrari de ſubo ambiguo.

quoꝝ alteꝝ oppoſitoꝝ inſit neceſſe eſt: pꝫ ex talib' qbuſdã rõcinationẽ cõſtare. Omne nãqꝫ qđ ineſt: aut hoc pacto aut per accidẽs competit: accidẽtia ꝟo non ſunt neceſſaria.

T.c.30. Si igiẽ demõſtratiua ſcientia ex neccijs principijs. Qđ.n. ſcitur nõ põt aliter ſe hñe. Que autẽ per ſe ſunt neceſſario inſunt rebus. Hec qdẽ ſunt in eo qđ qd eſt: qbuſdaꝫ aũt inſunt in eo qđ qd eſt pdicãtibus de ipſis: quoꝝ alteꝝ oppoſitoꝝ neceſſe eſt ineẽ. Manifeſtum eſt ꝙ ex hĩs quibuſdaꝫ vtiqꝫ fit demõſtratiuus ſyllogiſmus. Omne enim aut ſic eſt aut ſm accidẽs. Accñtia autem nõ neceſſaria ſunt.

Iſtud eſt 4.m capm de hĩs que ſunt de ſuba huius ſcie: ꝛ demõſtrat Ari. in hoc ca. 6am õnẽ huius ſciẽtie. ſ. hãc. Demõſtratio eſt ſylls ex per ſe inherẽtib'. Et hec õcluſio ſequiẽ ex 5a õne huius ſciẽtie oſtẽſa ſupius caplo 4o: hac. ſ. demõſtratio eſt ſylls ex neccijs: et oſtẽdiẽ hec 6a õcluſio hoc modo. Ois demõſtratio eſt ſyllogiſmus ex neccijs: oĩa ꝛ ſola per ſe inherẽtia ſunt neceſſaria. ğ ois demõſtratio eſt ſylls ex per ſe inherẽtibus. Ariſt. aũt ordinãdo hũc ſyllm pbationes maioris ꝛ minoris hui' ſylli interponit dicẽs. Si igiẽ demõſtratiua ſciẽtia eſt ex principijs neccijs ꝛ minoris repetit mediũ ſuprapoſitũ. Qđ enim ſcit gs nõ põt aliter ſe hñe. Deinde ſubiũgit partẽ maioris: hãc. ſ. Que aũt ſunt per ſe neccio inſunt rebus. Deinde huius pbationeꝫ ponit hãc. Hec qdeꝫ per ſe dicta ſunt in eo qđ qd eſt que. ſ. dicũtur per ſe ſm pm modũ. Quibuſdã aũt pdicãtibus de ipſis id eſt qbuſdaꝫ aũt pdicatis de ſubiectis. Inſunt talis id eſt ſubiecta in eo qđ qd eſt quoꝝ pdicatoꝝ neceſſe eſt alteꝝ oppoſitoꝝ ineſſe. Si inquã ita eſt manifeſtũ eſt hoc ſcilꝫ ꝙ demõſtratiuus ſyllus fit ex hĩs qbuſdã id eſt ex qbuſdã per ſe inherẽtib'. Et qꝛ in lra Ariſ. nõduꝫ factus eſt ſylls: niſi ex affirmatiuis in 2a figura: vt pficiat neceſſitateꝫ illius ſylli, addit minori ppõni hãc. ſ. ꝙ ſola ea que per ſe ſunt: ſunt neccia dicẽs. Omne igiẽ aut ſic eſt. ſ. aut p ſe eſt: aut ſm accidẽs et accñtia nõ neceſſaria ſunt. vbicũqꝫ enim eſt neccia ꝛ nõ accñtalis coherẽtia pdicati cum ſubiecto: neceſſe eſt vt alteꝝ ſit egrediẽs a ſuba alterius. Aliter enim deſtructo altero nihil phibet manere reliquũ. Quapropter manifeſtũ eſt ꝙ ſoluꝫ ea que per ſe ſunt: ſunt neccia. hec ppoſitio demõſtratio eſt ſyllus ex neccijs ſupra eſt oſtẽſa per diffõnẽ eius qđ eſt ſcire: qꝛ qđ ſcitur impoſſibile eſt aliter ſe hñe. ex hoc tñ nõ plene ſequiẽ pmiſſa in ſyllo demõſtratiuo eẽ neceſſaria: qꝛ pmiſſa nõ ſemp ſunt ſcita ſm pmiſſam diffõnẽ eius qđ eſt ſcire: ꝛ poſſibile eſt necciũ ſeq ex õtingẽtib' ſyllogiſtice: ideo nõ eſt cõpleta demõſtratio hui' ꝙ demõſtratio eſt ſylls ex neccijs: niſi poſtqꝫ oſtẽſum fuerit ꝙ necciũ nõ ſequiẽ demõſtratiue niſi ex neccijs: ideo Ariſ. hic repetit ſupiorẽ õneꝫ ꝙ demõſtratio ſit ſylls ex neccijs cum ſuis pbationib' cõpletis dicẽs.

Aut igitur ita dicat: aut hoc pncipiuꝫ ſupponat: demõſtrationẽ necciaꝫ eſſe. Et ſi demõſtratũ ſit quippiam: fieri non poſſe: vt illud ſeſe habeat ſecus. Ex neccijs ergo õſtare demõſtratiuã rõcinationẽ oportet. Etenĩꝫ fit vt ꝛ demõſtrãs ratiocineẽ ex veris: at nõ fit vt ex neccijs gſqꝫ niſi demõſtrãs rõcinationẽ õhi-

ciat. Id.n. ipm iam demõſtrationis ppriũ eſt.

T.c.31. Aut igiẽ ſic dicẽduꝫ: aut principiũ ponẽdũ hoc: qđ demõſtratio neccio ſit. Et ſi demonſtratũ eſt: aliter ſe hñe nõ poſſe. Ex neccijs igiẽ opꝫ eſſe ſyllm: ex veris qdem eſt ꝛ nõ demõſtratiue ſyllogizare. ex neccijs aũt nõ eſt: ſꝫ aut demõſtratiue. Hoc aũt ppriuꝫ demõſtrationis eſt.

Aut igiẽ ſic dicẽdũ: ſicut nũc dictũ eſt ꝙ demõſtratio eſt ſylls ex per ſe inherẽtib'. Vꝫ aũt dicto ppoñẽda eſt ſufficiẽtia: aut repetẽduꝫ eſt ꝙ hic ponit pro pn°. ſ. ꝙ demõſtratio eſt neccio ex neccijs vt pcedens pbeẽ: ꝛ repetit põ pbationẽ ſupradictã. ſ. qđ demõſtratũ eſt: nõ poteſt aliter ſe hñe: ğ oportet demõſtrationẽ eſſe ſyllum ex neceſſarijs. Sed ex veris põt gs ſyllogiſare nõ demõſtratiue: Ex neccijs aũt nõ õtingit. Reſume nõ demõſtratiue ſyllogiſare: ſed qꝛ hoc eſt falſum niſi ſumamus demõſtrationẽ cõiter: ꝛ nõ ppe dictã: vt. ſ. dicaẽ demõſtratio eſt ſylls ex per ſe inherẽtib': ſꝫ ſic nõ de pmo. Ideo corrigit ſuũ ſermonẽ dicẽs. Sꝫ aut demõſtratiue ſupple ſemp eſt ſyllogiſare ex neccijs: qꝛ hoc cõuenit demõſtrationi omni eẽ ex neccijs: ꝛ nulli alie ſpẽi ſyllogiſmi.

Signo etiã illo patet demõſtrationẽ ẽ neccijs eẽ: naꝫ inficiationes aduerſus eos qui demõſtrare putãt: negatione neceſſitatis inferre nos õſueuimus: aut putantes oĩno fieri poſſe quo res aliter ſeſe habeat: aut diſputationis cã õcedentes. Ex qbus etiã patet ſtultos eos eſſe pfecto: qui pncipia bene ſumere putãt: ſi ppoſitio pbabilis ſit atqꝫ vera vti ſophiſte: ſcire eſſe dicẽtes ſciam hñe. Nõ enim ideo ppoſitio principiũ eſt: qꝛ pbabilis: aut nõ pbabilis eſt: ſꝫ qꝛ primũ eſt ipſius generis: circa qđ fit demõſtratio: ꝛ verum: nõ omne ppriũ eſt.

T.c.32. Signuꝫ aũt eſt ꝙ demõſtratio ex neccijs ſit: qm̃ ꝛ inſtãtias ita ferimus ad opinãtes demõſtrare: qm̃ nõ ſit neceſſe ſi opinamur: aut oĩno õtingere aliter: aut rõnis cã. Manifeſtuꝫ aũt ex hĩs: qm̃ ſtulti bene opinati ſunt accipe principia ſi pbabilis ſit ppoſitio ꝛ vera vt ſophiſte: qm̃ ſcire ſciam eſt hñe. Nõ.n. qđ pbabile eſt veruꝫ principiũ eſt: ſed primũ in gñe circa qđ demõſtraẽ: ꝛ verũ nõ omne ſꝫ ppriuꝫ.

Et huius ſupponiẽ 2a pbatio per ſignũ: qꝛ volẽtes inſtare aut vere aut diſputatiõis cã õtra demõſtrãtes inſtant: per hoc ꝙ dicũt ppõneꝫ nõ eſſe necciaꝫ. Et hoc manifeſtuꝫ eſt ꝙ nõ ſufficit pn° demõſtrationis ꝙ ſit verũ ſolum vel pbabile ſicut ſtulti putãt: vt ꝟbi.g. ſophiſte credũt ſe demõſtrare hãc õnem. Sciẽs nouit qd eſt ſciẽtia: hoc modo ſcire eſt ſciam hñe; ſed hñs aliqd nouit id qđ habet. ſciẽs igiẽ nouit qd eſt ſciẽtia. Et hec eſt argumẽtatio cõtexta ex vna vera ppõne ꝛ pbabili alia; verã aũt ponit Ariſt. in textu. pbabilẽ aũt ꝛ õnem ſubticet: qꝛ tota hec argumẽtatio erat vſitata: ꝛ alibi ſcripta. Opꝫ aũt illud ſupra qđ erigiẽ demõſtratio eſſe pm ſlm pdicari: ꝛ eſſe verũ: ꝛ ideo dicit pm ꝛ ppriũ ſubm pdicati.

Atqꝫ demõſtratiuã ratiocinationẽ ex neccijs eſſe oportere: ex hiſce pꝫ. Nã ſi nõ eſt iſte ſciens: qui nõ habet eius rõneꝫ pptꝫ qd eſt: cuius eſt demõſtratio: atqꝫ fieri poteſt vt a. qdeꝫ ipſi c. neccio cõpetat.

Medium aũt.b.per qḋ illud eſt demõſtratuȝ nõ ſit neceſſario: his plane qui tãlẽ ratiocinationẽ extruit: nõ ſcit ꝓpter qḋ eſt: quippe cum nõ ſit illud ob ipſum medium. Nam ipſum quidẽ fieri poteſt vt non ſit: cõcluſio autem eſt neceſſaria.

T.c.33. ¶ Qḋ autẽ ex neceſſarijs opȝ eſſe ſyll'm manifeſtum ex his eſt. Si enim nõ eſt hñs rõnem ꝓpter qḋ exñte demõſtratione: nõ eſt ſciens. Sit autẽ vtiq; ⁊ qḋ.a.de.c.ex neceſſitate: b. autẽ mediũ per qḋ demõſtratũ eſt: nõ ex neceſſitate: nõ ſciunt ꝓpter qḋ. Nõ eniȝ eſt hoc ꝓpter medium: hoc enim qdem ↄtingit non eſſe: cõcluſio autem neceſſaria.

¶ Tertia argumẽtatio ad hoc ꝙ demõſtratio ſit ſyllus ex necẽijs eſt iſta: Si nõ eſt q̃s habẽs rõnez ꝓpter quid eius cui' eſt demõſtratio nõ eſt ſciẽs illud. ꝑncipia autẽ quoꝝ nõ eſt demõſtratio ſciũtur abſq; rõne dicẽteȝ ꝓpter qḋ: ſed illud cui' eſt demõſtratio nõ ſcitur niſi cognito ꝓpter quid. Sed ſi mediũ ſit ↄtingẽs ⁊ ↄcluſio ſit necẽia: cognoſcẽs per tale mediũ nõ ſcit ꝓpter qḋ: q2 neceſſarium nõ eſt ꝓpter contingẽs: quia ↄtingenti corrupto adhuc manebit ↄcluſio neceſſaria.

¶ Preterea ſi q̃s nũc neſcit: rõneȝ hñs; ⁊ ſaluus exñte re ſalua neq; oblitus his; neq; prius ſciebat. Qḋ ſi mediũ nõ eſt corruptũ: fieri võ põt vt corrũpat: id quod accidit erit poſſibile atq; cõtingẽs: ſed vt his ſciat qui ſic ſe habet: fieri minime põt. Cum igit̃ cõcluſio necẽia eſt: nihil ꝓhibet mediũ nõ necẽium eſſe: per qḋ fuit ꝓbata. Fieri nãq; põt vt necẽium ex nõ necẽijs etiã ↄcludatur. Et ꝑinde atq; ſit vt verũ cõcludat̃ ex falſis. At cum mediũ eſt necẽium cõcluſio quoq; necẽia eſt: quẽadmodũ ⁊ ex veris infert̃ ſemꝑ ↄcluſio vera. Nã tam.a.ipſi.b.q̃ȝ.b.ipſi.c.necẽio cõpetat. Igit̃ ⁊.a.neceſſe eſt ipſi cõpetere.c. Verũ fieri neq̃t vt cum ↄcluſio nõ eſt necẽia: mediũ neceſſariũ ſubeat rationeȝ. Inſit enim.a.nõ necẽio ipſi.c. Si igit̃.a.ipſi.b: b.ipſi.c.cõpetere necẽio dixeris: ⁊.a. ꝑfecto ipſi.c.cõpetere necẽio ↄcedas oportet. At ipſi cõpetere nõ eo pacto ſupponebatur.

T.c.34. ¶ Amplius ſi aliq̃s neſcit rem nũc habẽs rationẽ: ⁊ ſaluatus eſt ſalua re: nec eſt oblitus: nec prius ſciuit: corrũpet̃ autẽ vtiq; mediuȝ niſi ſit necẽium: quare habebit qdeȝ rõnem re ſalua: neſcit auteȝ: neq; ergo prius ſciuit. Si võ nõ corruptuȝ eſt: ↄtingit autẽ corrũpi: qḋ accidit: vtiq; erit ⁊ poſſibile: ſed eſt impoſſibile ſic ſe habẽteȝ ſcire. Cum igit̃ cõcluſio ex neceſſitate qdem eſt: nihil ꝓhibet mediuȝ nõ necẽium eſſe per qḋ mõſtratuȝ eſt. Eſt enim ex nõ neceſſarijs necẽium ſyllogizare: ſicut ⁊ veruȝ ex nõ veris. Cum aũt mediũ ex neceſſitate eſt: ⁊ ↄcluſio ex neceſſitate: ſicut ex veris verum ſemꝑ. Sit enim.a.de.b.ex neceſſitate: ⁊ b de.c.neceſſe eſt ergo: ⁊.a.c.ineſſe: ſed cum nõ necẽia eſt ↄcluſio neq; mediũ eſſe neceſſariuȝ poſſibile eſt. Sit enim.a.in.c.nõ ex neceſſitate: in.b.aũt ⁊ b in.c.ex neceſſitate.a. q̃ in.c.ex neceſſitate erit: ſȝ nõ ſuppoſitũ eſt.

¶ Quarta argumẽtatio ad idem. tria ſunt cognoſcẽs.ſ.⁊ cognitio: ⁊ cognitũ: quoꝝ vno corrupto nõ ſcitur ꝓus ſcitum. ° ⁊ iſtis tribus ſaluatis: ſic nõ ſcitur ꝓpter qḋ: nec prius fuit ſcitũ: ſed medio ↄclonis necẽie exñte ↄtingẽte accidit illa tria ſaluari: ⁊ tñ nõ ſciri prius ſcitũ: cum mediũ ↄtingẽs poſſit corrũpi ⁊ cognoſcẽs poſſit manere ⁊ res ↄclonis cum ſit necẽia ⁊ illius cognitio: neceſſe eſt tñ medio corrupto nõ ſcire ↄclonẽ: q2 ſcire eſt noſcere cauſam ꝓpter quã res eſt: ſed corrupto medio nõ ſcitur cã q̃re res eſt. Et q2 forte crederet aliq̃s necẽiuȝ ſciri ex cõtingẽtibus. ſi ponatur ↄtingẽs adhuc ſaluari. Ideo dicit Ariſt. Si vñq̃ corruptũ eſt mediũ ↄtingit aũt corrũpi: ſi cõueniẽs qḋ accidit medio corrupto ſequit̃ medio exñte poſſibili corrũpi. Oſtẽſo ꝙ demrãtio nõ cõcludit necẽium niſi ex necẽijs: ne hoc videat̃ ſuperflue oſtẽdiſſe oſtẽdit quo modo ſyll's multotiẽs ↄcludit necẽiuȝ ex nõ necẽijs: ſicut verũ ex nõ veris. Ex necẽijs tamẽ ſemꝑ ſeq̃tur necẽium: ⁊ ex veris verum.

¶ Cum igit̃ id qḋ demrãtiue q̃ſpiã ſcit: neceſſariũ oporteat eſſe: ↄſtat per mediũ quoq; necẽiuȝ demõſtrationẽ eius illũ hẽ oportere: vel neſcit illud ꝑfecto: aut ꝓpter qḋ eſt necẽio: aut eſſe: ſed aut arbitrabit̃ ſe ſcire neſciens: ſi putauerit vt neceſſariũ: id qḋ nõ eſt neceſſariũ: aut nec arbitrabit̃ equo diſcrimine ſane: ſiue eſſe per media: ſiue ꝓpter qḋ eſt: ⁊ per medq̃s vacãtia ſciuerit. Accñtium aũt nõ per ſe eo modo quo determinata ſunt ea que per ſe cõpetũt: nõ eſt demrãtiua ſciẽtia. Nõ enim ſit vt necẽio ↄcluſio demõſtret̃. Fit enim vt accidẽs ipm nõ inſit: de tali nãq; accñte loquor. Quanq̃ȝ fortaſſe quiſpiaȝ dubitabit cuius nã grã de his hec iterrogare oportet: ſi nõ neceſſe eſt ↄcluſionẽ eſſe. Nihil eniȝ refert ſi q̃ſpiam quemis interrogãs: dicat deinde ↄclonẽ. At enim interrogare oportet; nõ vt per iterrogata necẽium qcq̃ȝ ſequat̃: ſed q2 dicere neceſſe eſt ei qui illa dicit: ⁊ vere dicere ſi cõpetãt vere.

T.c.35. ¶ Qm̃ igitur ſi ſcit demõſtratiue: opȝ demõſtrationẽ hẽre: aut non ſciet: neq; ꝓpter quid: neq; q2 neceſſe eſt illud eſſe; ſed aut opinatur neſciẽs: ſi accipiat tanq̃ȝ neceſſariũ nõ neceſſariuȝ: aut neq; opinabit̃: ſiliter ſiue ſciat: q2 per mediata: ſiue ꝓpter qḋ. ⁊ per imediata. Accñtiuȝ aũt nõ per ſe q̃uo determinatũ eſt per ſe eſſe nõ eſt ſcientia demõſtratiua. Non enim ex neceſſitate demõſtrare eſt ↄclonem. Accidẽs enim cõtingit nõ ineſſe: de tali dico accñte. Et tñ dubitaret fortaſſis aliq̃s: cuius cã oportet iterrogare de his: ſi nõ neceſſe eſt ↄcluſionẽ eſſe. Nihil enim differt ſi aliq̃s interrogatus ↄtingẽtia poſtea dicat ↄcluſionẽ. Oportet aũt iterrogare nõ tanq̃ȝ necẽiuȝ eſſe ꝓpter iterrogata: ſed qḋ dicere neceſſe eſt illa dicẽti ⁊ vera dicere ſi vera ſunt.

¶ His oſtẽſis breuiter recapitulat ea que demonſtrauit dicẽs,

a ¶ Contra. qḋ ſcit impoſſibile ẽ aliter ſe hẽre q̃ qḋ ſcit non corrũpit. Ꝓbo.b ẽ ſermo de ſcientie cãuer. ⁊ ideo dicit T.inoꝛ. tria ſunt.ſ.cognoſcens cognitũ ⁊ cognitio: ⁊ qḋ dicitur ſciẽs ⁊ ſcituȝ. Et mo cauſas corruptiõis ſcie ſolum ponit: q2 hec cognoſcenda ſunt ↄtingentia corrũpũt ⁊ ſcie ↄcluſionis: q2 poſita ⁊ ablata cã ponit̃ ⁊ auferũt̃ effect'. Et ideo oblitio ſuper fluit. Et põt eſſe q' 4° eſt reſpicit ↄclonẽ ⁊ alia. q° 4° reſpicit premiſſas ⁊ ſic non differũt.

dicens. Quñ igiť ſi ſcit aliqs demſ̃atiue: manifeſtuʒ eſt: quia opʒ euʒ hĉ demſ̃ationẽ.ſ.ſylłm ex nec̃ys. Ponit h̃ loco h̃ nomẽ demſ̃ationeʒ ex itellectu diffõnis ſue pri‑mo de ipſa ↄcluſe. ¶ Dicit itaqʒ ꝙ opʒ demſ̃are ſciẽteʒ hẽc ſyllm ex nec̃ys: aut nõ ſciet ꝓpter qd ↄcluſio eſt ne‑ceſſaria: neqʒ q2 eſt nec̃ia: ſed aut opinabiť ſe ſcire cum neſcit: vt ſi accipiat mediũ ↄtingẽs tanq̃ nec̃iuʒ: aut for‑te nec opinabiť ſe ſcire: vt ſi nouerit mediũ ↄtingẽs eẽ: ⁊ ſm hãc ſilitudinẽ currit res in h̃ ꝙ oportet ſciẽtẽ hẽ ſyllm ex nec̃ys: ſiue ſciat ꝙ eſt: q2 per mediata vel p ime‑diata: ſiue ſciat ꝓpter qd per mediata vel per imedia‑ta: vterqʒ.n. ſylłs eſt tam mediat⁹ q̃ imediat⁹: lʒ ꝓpẽ di‑cať ſylłs ꝓpter qd qui demõſtrat per cãm imediatã: ⁊ dicať cõiter ſylłs q̃a nõ qui oſtẽdit per effectũ: ſed qui oſtẽdit per cãm mediatã. Sed ſi dicať ſylłs q̃a ois qui oſtẽdit per effectũ: ⁊ ſylłs pp qd ois qui oſtdit per cãm erit vterqʒ tã oſtẽdẽs p mediata q̃ imediata. Sylłs q̃a mediat⁹ eſt iſte. Luna vmbrã nõ facit: planeta vmbrã nõ faciẽs deficit: ḡ luna deficit. Sylłs q̃a imediatus eſt iſte. Plena luna cuʒ ſit vmbrã nõ facit. Nõ faciẽs vm‑brã in plenilunio deficit. luna igiť deficit. Sylłs aũt ꝓ‑pter qd mediat⁹ eſt: luna cũ ſit ſm diametrũ a ſole obij‑ciť ei terra: ex obieco aũt luna deficit: ḡ luna deficit. Syl‑logiſmus aũt pp qd imediat⁹. Luna cum ſit ſm diame‑trũ a ſole in capite vel cauda draconis obijciť ei terra. ex obiectu aũt deficit: ḡ luna deficit. Seqť de recapitu‑latione ſupioꝝ. [Accñtiũ nõ per ſe nõ eſt ſcia demõſtra‑tiua q̃a ſola ea que per ſe ſunt nec̃ia ſunt. Sʒ cuʒ h̃ ſit. dubitabit aliqs q̃a de eã opʒ querere ⁊ ſyllogiçare ea que per ſe nõ ſunt: cuʒ nõ ſint nec̃ia: ſed ↄtingẽtia. ↄneʒ aũt ſylli neceſſe eſt accidẽ ex ꝑmiſſis.[a] Sʒ qui ſic dubi‑tat ⁊ opponit nõdum videt: q2 aliud eſt aliqd eẽ in ſe‑ipſo nec̃ium: ⁊ aliud eſt aliqd de neceſſitate eſſe. ſi aliud eſt: ↄtingẽs aũt qd ſequiť ſyllogiſtice ex alijs ↄtingenti‑bus nõ eſt ſimpliciter nec̃ium: ſed eſt nec̃ium eſſe ſi illa ſunt ex q̃bus ipm neceſſario ſequitur.[b]

¶ Capitulum 7m.

[Q]uum igiť ea que per ſe inſunt nec̃io circa vnũqͦdqʒ competãt genus: ⁊ vt tale eſt qͦqʒ patet demſ̃atiões ipſas ſciaꝝ ef‑ſecturas: de his eſſe que per ſe cõpetũt ⁊ ex talib⁹ extrui atqʒ ↄſtare. Accidẽtia nãqʒ nõ ſunt nec̃ia. Quare nõ fit vt nec̃io ſciať con‑cluſio ꝓpter qd eſt: neqʒ ſi ſit ſemꝑ: non aũt ſit per ſe. Qͦ ita eẽ declarãt he rõcinationum que per ſi‑gna ↄficiunť. Id enim qͦ eſt per ſe: non per ſe q̃ſq̃ ſciet: neqʒ ꝓpter qd eſt. Scire aũt ꝓpter qd eſt: ni‑hil aliud eſt q̃ per cauſam ſcire. Per ſe ergo tertio mediũ: ⁊ medio primũ ineſſe oportet.

[Q]uoniam autem ex neceſſitate ſunt circa vnũqͦdqʒ genus quecũqʒ per ſe ſunt: ⁊ ſm ꝙ vnũqͦdqʒ eſt: mani‑feſtuʒ eſt quoniã de his que per ſe ſunt: demſ̃atiue ſciẽtie ⁊ ex talib⁹ ſunt: accñ‑tia enim nõ nec̃ia ſunt: quare nõ nec̃iuʒ eſt cõ‑cluſionẽ ſcire ꝓpter qd ſit. Neqʒ ſi ſemꝑ ſit: nõ per ſe aũt: vt ſunt per ſigna ſylli. Hoc eniʒ per ſe nõ per ſe ſciet: neqʒ ꝓpter qd: ꝓpter qd autem ſcire eſt per cãm ſcire: ꝓpter ipm ḡ opʒ ⁊ mediuʒ tertio[c] ⁊ primũ medio ineſſe.[d]

¶ In pn⁰ huius capli recapitulat eadem que recapłauit in fine ꝑcedent capli: ſʒ in ꝑcedẽti recapłauit ea epilo‑gando vt reduceret ea ad memoriã. hec aũt recapitulat ea vt ↄcludat ex 6ª ↄne hui⁹ ſcie oſtenſa in ꝑcedẽti cap. 7am huius ſcie que p̃ oñdiť in iſto cap. ⁊ eſt 7ª ↄclo talis. Primũ ineſt medio: ⁊ mediũ ineſt 3º ꝓpter ipm. ⁊ ſeqť imediate ex iſta ↄne. ſ. demſ̃atio eſt ſylłs ex per ſe inhe‑rẽtib⁹. Intellͦ aũt huius 7ᵉ ↄnis eſt talis. Maior extre‑mitas ſylli demſ̃atiui ineſt medio termino: ⁊ medi⁹ mi‑nori extremitati: ita ꝙ in vtraqʒ ꝓpõne eſt ſubm ꝑciſa cã ꝑdicati vel econuerſo: ⁊ itelligo per cãm ꝑciſam cãm que nõ eſt diminuta: ſicut figura eſt diminuta cã habit⁹ triũ anguloꝝ equaliũ duob⁹ rectis: nec eſt hñs in ſe ↄdi‑tionẽ que ſit nõ cã: ſic iſocheles hʒ in ſe ↄditionẽ que nõ eſt cã re⁹ habit⁹ triũ anguloꝝ ⁊c. ⁊ hãc ꝑciſionẽ cauſe no‑tat h̃ ꝓnomen ipm. Et cuʒ dĩ p̃m ineſt medio pp ipm: h̃ ꝓnomen ipm refert̃ ad hãc dictioneʒ p̃m: cum pm eſt cã medij: ⁊ ad hãc dictionẽ mediũ cum eſt cã pmi. Et ſilr cum dĩ mediũ ineſt 3º pp ipm. Scdm hãc expõnẽ dĩ in hoc ſmone ꝙ p̃m ineſt medio p̃ ⁊ mediũ ineſt tertio p̃ ⁊ ſic pfecte colliť ꝙ demſ̃atio eſt ſylłs ex nec̃ys cuʒ ſit ex p ſe ihereñtib⁹: ⁊ de p̃. Arl. aũt nõ explanat qualr hec 7a ↄclo ſeqť ex 6a: ſed huius explanatio ſic erit manifeſta. ¶ Quecũqʒ p ſe ſunt alteꝝ de altero alteꝝ recipiť rel‑quũʒ in ſui diffõne. qͦ aũt recipiť in diffõne alterius cã eſt eius in cui⁹ diffõne recipiť. ḡ cuʒ demſ̃atio ſit ex his que p ſe ſunt alteꝝ de altero: manifeſtũ eſt ꝙ in vtraqʒ ꝓpõne ſylli demſ̃atiui eſt ſubm cã ꝑdicati vel ecõuer‑ſo: ⁊ cum h̃ ipm per ſe dicať tã cõiter q̃ ꝓpẽ: manifeſtũ eſt ꝙ maxime ⁊ ꝓpẽ erit demonſtratio. vbi cadit per ſe ꝓpẽ dictũ. Per ſe aũt ꝓprie dictum: ⁊ ſm ꝙ ipm eſt et de ꝑmo idez ſunt: igiť in omni demſ̃atione ꝓpẽ ⁊ maxi‑me dicta ineſt p̃m medio. ⁊ mediũ 3º pp ipm.

¶ Nõ igiť fieri põt vt ex alio genere quiſq̃ in aliud trãſiens q̃cq̃ demõſtret: veluti ↄcluſionẽ geome‑tricã: arithmetica demſ̃atione. Tria nãqʒ ſunt que in demſ̃ationib⁹ inſunt. Unũ id qͦ demõſtrať ineẽ. Hoc aũt eſt id qͦ alicui per ſe generi cõpetit. Aliͦ dignitates. Dignitates autẽ ea ſunt: ex q̃bus fit de‑mõſtratio. Tertiũ eſt genus ipm ſubm: cuius affe‑ctus accñtiaqʒ per ſe demſ̃atio patefacit. Fieri igiť põt vt ea q̃deʒ ſint eadẽ e q̃bus fit demõſtratio. At quarũ genus diuerſum eſt: vt arithmetice geome‑trieqʒ: in hiſce fieri neqt vt ad ea que magnitudini‑bus acciđũt accõmodeť arithmetica demẽſtratio: niſi ſint ipſe magnitudines numeri. Hoc autẽ vt in q̃buſdã fieri põt: poſterius explicabiť. Arithmetica v̉o demſ̃atio: ſemper in ſe genus id habet: circa qͦ ipſa v̉ſať: cetereqʒ ſilr. Quare ſi tranſire migrareqʒ debeat demſ̃atio: aut idẽ genus ſimplr: aut aliqua ex pte: neceſſe eſt eẽ. Aliter v̉o pʒ fieri nõ poſſe. Ex eodẽ enim gñe: ipſa extrema ⁊ media neceſſe eſt eẽ. Naʒ ſi nõ ſint per ſe: accñtia erũt ꝑfecto. Quocirca fieri non põt: quo geometria ↄrioꝝ vnã ſciam eſſe: vel duos cubos cubuʒ eẽ demõſtret: aut alia que‑uis ſciẽtia: id qͦ ad aliaʒ ꝑtinet: niſi in hiſce que ſic inter ſeſe hñt vt altera ſub altera collocet̃: quo pa‑cto ad arithmeticã muſica: ad geometriaʒ ꝑſpecti‑ua ſe habet. Neqʒ ſi qd lineis ineſt: nõ vt linee ſunt ꝓprio: ſiqʒ rõne principioꝝ geometria demõſtrat. Ueluti ſi pulcherrima linearũ ſit linea recta: aut ſi

a ¶ Dubitatio cõ. demſ̃. eſt ꝙ de accñtie nõ p ſe nõ eſt demſ̃atio. ergo fruſtra q̃re‑ret. Utrum ꝙ qͦ nõ ſit nc̃iũ q2 qͦ q̃riť ſyl‑logiʒare: ⁊ qͦ ſyllogiʒare eſt nec̃ium: cõtin‑gẽs nõ eſt ne‑ceſſariũ. ḡ.

b ¶ Lcꝯ iſte hic introducit ab Auerr. Et h̃ nõ ꝙ ex iſta Auer. dicatur eſſe ↄcluſionẽ nõ eſſe partẽ ſylli: ⁊ ingt euis hõi eſt in dif‑finitiõe ſylli ꝙ ſit oſtẽſe qua ſequiť ↄcluſio nec̃io. Et ſic ſylłs p ſcipſuʒ eſt ↄcluſionis ſi‑lu... ⁊ non per partẽ.

T.c.36.

c ¶ Si me⁹ ineſt 3º ꝓpter ipſum: ⁊ nõ eſt paſſio erit vtec vt volunt aliq Moderni.

d ¶ In h̃ tex‑tu ſmo Phi eſt in demſ̃atione potiſſima in q̃ maior extre‑mitas ineſt medio ſm ipm me⁹: ꝙ me⁹ eſt cã maioris.

e ¶ Exponit Lincon. tam demſ̃are q̃a q̃ pp quid eſt pʒ. Et ſic non põt negari q̃a hec ſit vera ab ſolute demõ‑ſtratio q̃a: eſt demonſtratio cui⁹ opp⁹ nuſ‑q̃ dictum.

ſeſe habet ad circūferētiā ɔtrario modo. Nō enim hec ratione ꝓprij generis ipſarum: ſed cuiuſdam cōmunis competunt.

T.c.37. ¶ Nō ḡ eſt ex alio gn̄e deſcēdētem demōſtrare: vt geometrā in arithmetica. Tria eīz ſunt in demōſtratiōib⁹: vnū ḡdē qḋ demōſtrat cōcluſio. Hoc autē eſt qḋ alicui generi eſt ꝑ ſe. vnū autē dignitates. Dignitates aūt ſunt ex qbus eſt demōſtratio. Tertiū aūt genus ſubiectū cuius paſſiones: ⁊ per ſe accn̄tia oſndit demōſtratio. Ex qbus igiť demōſtratio fit ɔtingit eadē eſſe. Quoꝝ aūt genus alteꝝ eſt: ſicť arithmetice ⁊ geometrie: nō eſt enim arithmeticā demōſtrationē accōmodare in magnitudinib⁹ accn̄tia: niſi magnitudines nūi ſint. Hoc autē quēadmodū ɔtingit in qbuſdā poſterius dicet: ſ; arithmetica demōſtratio ſemꝑ h; genus circa qḋ fit demōſtratio: ⁊ alie ſilr. Quare aut ſimplr neceſſe eſt eē idē genus/aut ſic. ſi demōſtratio debeat deſcēdē: aliter aūt ipoſſibile eſſe manifeſtū eſt. Ex eodē.n.gn̄e neceſſe eſt vltima ⁊ media eſſe: ſi nāq; nō ſunt per ſe: accn̄tia erūt. ꝓpter hoc ḡ geometrie nō monſtrare/ꝙ ɔtrarioꝝ eadē ſit diſciplina: ſ; neq; ꝙ duo cubi ſunt vnus cubus: neq; alterius ſcie qḋ alterius eſt: ſ; aut quecūq; ſic ſe hn̄t inuicem vt ſit alterū ſub altero: vt ꝑſpectiua ad geometriā: ⁊ ɔſonātia ad arithmeticā. Neq; ſi aliqd ineſt lineis: nō ſm ꝙ linee ſunt: ⁊ inquātū ex principijs ꝓprijs ſunt: vt ſi pulcherrima lineaꝝ recta eſt: aut ſi cōtrario ſe habeat circulari. Nō enim ſm ꝙ ꝓpriū genus ipoꝝ eſt: ſed inquātum cōe quiddam eſt.

Scias vt dicit Egidi⁹ ꝙ ſub dignitatib⁹ cō prehēdunt me^m ⁊ ꝓmiſſe tanq̄ cāe particulares ſub cauſis vlib⁹.

Scias etiā ꝙ idē ſubm malr pn̄t diuerſe ſcie ɔſiderare. S; forſan nō/q; penes obta formalr ſumpta ſcie diſtinguunt.

8ª ɔclo. ¶ Ex ſeptima ɔcluſione nūc oſtēſa ſequiť hec octaua cōcluſio. videlz. Non cōtingit demōſtrare deſcēdendo ex vno genere in aliud genus. Ut aūt ꝓbationē huius explanet Ariſt. paulo altius ordiť a diuerſione eoꝝ. ſ. que veniūt in demōſtratiōez: dicēs ꝙ in demōſtrationibus ſunt tria: vnū. ſ. ꝑdicatū qḋ demōſtrať in ɔcluſione de ſubto cui ineſt per ſe. 2^m dignitates: ex qbus demōſtrať ꝑdicatū de ſubiecto. 3^m nā ſubiecta cuius per ſe inherētia demōſtranť. Qꝛ aūt opꝫ queſitū ⁊ ſbm: ⁊ ea per que ꝓbať queſitū de ſubo eſſe in omni demōſtratiōe: manifeſtū eſt ex li° Prioꝝ: qꝛ in omni ſyllo faciēte fidē alicui⁹ dubitati ſunt hec tria: ſ; ꝙ ipſa ꝓbātia ſint dignitates manifeſtū eſt ex h li°: qꝛ demōſtratio eſt ex imediatis: ⁊ maxime notis: vel ſcitis. ¶ Silr ꝙ queſitū per ſe ineſt ſubto manifeſtū eſt ex 6ª ɔne huius libri. Dignitates autē in ſua cōitate acceptas ɔuenit eaſdē eē in pluribꝰ ſcientijs: ſicť hāc dignitatē: que vni ⁊ eidē ſunt eq̄lia ſibiinuicem ſunt eq̄lia: recipit tā geometricus q̄ʒ arithmetic⁹: vterq; tn̄ cōitatē hui⁹ dignitatis coartat ad ꝓpriā mām cū ex illa ſyllogiȥat. S; ſciētie quaꝝ diuerſa ſunt ſubiecta: nō pn̄t cōicare in demōſtratiōe vna vt altera deſcēdat in reliquā: ⁊ demōſtret eius per ſe accn̄tia: qꝛ tam opꝫ p^m ineſſe medio: ⁊ mediū ineſſe 3° ꝑ ſbm: neceſſe eſt vt p^m ⁊ mediū ⁊ 3^m ſint de eodē gn̄e ⁊ ex eadē radice ꝓgrediētia: ⁊ per ſe de ſe inuicē dicta ⁊ nō per accn̄s: ⁊ ita nō eſt demōſtrare deſcēdētē ex vno gn̄e in genus aliud. Accidit tn̄ qn̄q; ꝙ due nāe que ſunt ſicť ſpēs oppoſite altera fiat in nā alteri⁹: ſicť magnitudo cū ſit ſpēs oppoſita numero fit in nā numeri ⁊ fit ḡdāmodo nūs: cum ſit magnitudo rōnalis ⁊ nūata: ⁊ tūc ſcia de numero deſcendit in ſciam de magnitudine: ſicť accidit in 10° li° Euclidis. ⁊ h inuit Ariſt. per hāc exceptiōez. [Niſi magnitudines numeri ſint.] In 10° enim Euclidis ſūt magnitudines rōnales ⁊ ḡdāmodo numeri: ꝑꝑ h. Si deſcēdit demōſtratio aut ſimplr eſt idē gen⁹ ſbm in ſubalternāte ⁊ ſbalternata: aut eſt idem ḡdāmodo: vt qn̄ ſpēs oppoſita fit in nā ſpēi oppoſite: ſicť eſt de magni^e ꝙ ipſa fit in nā nūi cum ipſa ſit magnitudo rōnalis: aut genus ſbm in ſubalternata eſt idē cū gn̄e ſubto in ſubalternāte: ſicť iferius eſt idē cum ſupiori: velut accidit in ꝑſpectiua ⁊ geometria: ꝑſpectiua.n. ſubijcit lineā radioſam: que eſt ḡdāmodo idē cū linea ſimplr. Et muſica ſubijcit nūm relatū qui eſt ſub nūo ſimplr quē ſubijcit arithmetica: q̄re explanatū eſt iam ſufficiēter: ꝙ nō eſt demōſtrare deſcēdētē ex gn̄e vno in genus aliud: niſi cū genus ſbalternātis ⁊ genus ſubalternati ſint ſimplr idem: vel ḡdāmodo idē. ¶ Incidētia aūt ſunt in h caplo: que dicit Ari. ſ. ꝙ geometrie nō eſt mōſtrare: ꝙ ɔ̄trarioꝝ eadem ſit diſciplina. ⁊ ꝙ geometrie non eſt mōſtrare ꝙ ex ducto nūi cubici in numeꝝ cubitū ſit numerus cubic⁹: nec ꝙ linea recta eſt pulcherrima lineaꝝ/aut ɔ̄ria circulari.

¶ Patet aūt ſi ꝓpōnes ſint vl'es ex qbus ſit ratiocinatio: nec'io ɔclonē quoq; ꝑpetuam eſſe demonſtrationis talis: ⁊ demōſtrationis oīno.

¶ Manifeſtū eſt autē ⁊ ſi ſint ꝓpōnes vl'es ex qbus eſt ſyll'us: ꝙ neceſſe eſt ⁊ ɔcluſionē eſſe ꝑpetuā huiuſmodi demōſtrationis: ⁊ ſimpliciter vt eſt dicere demōſtrationis. T.c.38.

¶ Cōcluſio 9ª eſt iſta. Neceſſe eſt ɔcluſionē demōſtrationis ſimplr eſſe perpetuā: hec aūt ſequiť ex ſeptima huius: vt enim explanatū eſt ſupius in ſeptima huius. Cōpleť ꝓbatio huius q̄ demōſtratio eſt ſyll'us ex vniuerſalib⁹: ſ; omne vl'e eſt ꝑpetuū: neceſſe eſt igiť demōſtrationem eſſe ſyllm ex perpetuis. 9ª ɔclo

¶ Nō eſt igitur eoꝝ que intereūt demōſtratio: neq; ſciētia ſimplr: ſed tanq̄ per accidēs. Quia non eſt ipſius vl'iter: ſed aliquo in tpe: ⁊ quodā etiā modo: atq; cum eſt: neceſſe eſt alteram ꝓpōnem nō vl'em eſſe: atq; caducā. caducam: qm̄ ⁊ ipſa cōcluſio talis cum illa eſt. Nō vl'em: qm̄ quoddā nō erit eoꝝ: que ſubiecti ſubeunt rōnem. Quare fieri neqt vl'iter ratiocinatio: ſed hoc in tēpore tm̄.

¶ Nō eſt igiť demōſtratio corruptibilium: neq; ſciētia ſimplr: ſ; ſic eſt ſicut ſm accn̄s: qꝛ vl'r ipſius nō eſt: ſed aliqn̄ ⁊ ſic. Cum aūt ſit: neceſſe eſt alterā nō eſſe vl'em ꝓpōnē ⁊ corruptibilē qdē: qm̄ ⁊ ɔcluſio. Nō autē vl'e eſt ꝙ hic qdē erit: hic aūt nō erit ex qbus eſt/quare nō erit ſyllogiȥare vl'r: ſ; qm̄ nūc eſt. T.c.39.

¶ Decima ɔclo eſt hec. Ois demōſtratio eſt de incorruptibilib⁹: hec ſeqť imediate ex prima: qꝛ omne ꝑpetuū eſt incorrup^le. ¶ Hic aūt oriť q̄ſtio. Quo vl'ia ſunt incorruptibilia cū ſingl'ia ſint corruptibilia: ⁊ nō exiſtib⁹ ſīngularib⁹ ipoſe eſt aliqḋ eoꝝ remanere: ⁊ manifeſtū eſt ꝙ de vlib⁹

reptis

rēptis in ſingulis corruptibilib⁹ ſit demōſtratio. ℂ Ad hoc dōm ꝙ vlia ſunt pn͂ª cognoſcēdi: ⁊ apud intellꝫ purū ⁊ ſeparatū a phātaſmatib⁹ poſſe eſt ꝯtēplari lucē pmā que eſt cā pma: ⁊ ſunt pn͂ª cognoſcēdi rōnes rerū icreatas exiſtētes ab eterno in cā pma. Cognitiones eniꝫ rerꝫ cauſandarꝫ q̄ fuerūt in cā pᵃ eternalr̄ ſūt rōnes rerꝫ cauſandarꝫ ᵃ: ⁊ cāe ſoīales exēplares ᵐ ꝗ ipſe ſt creatricee: ⁊ he ſūt quas vocauit Plato ideas: ⁊ mūdū archetypū: ⁊ he ſunt ſm ipm gn͂a ⁊ ſpēs: ⁊ pn͂ª taꝫ eſſendi q̄ꝫ cognoſcēdi ᵇ: q̄ cū intell's pur⁹ pōt in his defigere intuitū in iſtis veriſſime: ⁊ manifeſtiſſime cognoſcit res creatas: ⁊ nō ſolū res creatas: ſed ipſaꝫ lucē pmā in qua cognoſcit cetera: ⁊ planū eſt ꝙ iſta vlia ſunt oīno incorruptibilia. ℂ Iteruꝫ in luce creata q̄ eſt intelligētia eſt cognitio ⁊ deſcriptio rerū creatarꝫ ſequētiū ipſaꝫ: ⁊ intell's human⁹ q nō eſt adpurū deſecat⁹: ita vt poſſit lucem pmā imeᵗᵉ intueri: multotiēs recipit irradiationē a luce creata q̄ eſt intelligētia: ⁊ in ipſis deſcriptionib⁹ q̄ ſunt intelligentia cognoſcit res poſteriores quarꝫ forᶜ exēplares ſūt ille deſcriptiōes. Cognitiōes.n. rerꝫ ſubſequētiū: que cognitiōes ſunt in ipſa mēte intelligētie ſunt forᶜ exemplares ⁊ ēe rōnes cauſales create rerꝫ poſteri⁹ fiēdarūᶜ. Mediāte.n. miniſterio itelligētiarꝫ virtute cāe pme pceſſerūt in eē ſpēs corporalesᵈ. He igit̄ idee create ſunt pn͂ª cognoſcēdi apud intellm ab eis irradiatūᵉ: ⁊ apud tale intellm ſunt gn͂a ⁊ ſpēs: ⁊ manifeſtū eſt ꝙ hec vlia ſunt incorruptibilia. ℂ Iterū in virtutib⁹ ⁊ luminib⁹ corporꝫ celeſtiū ſunt virtutes cauſales ſpērꝫ terreſtriū quarꝫ indiuidua ſūt corruptibilia: ⁊ apud intellm nō poteꝫ ꝯtēplari lucē incorruptibilem creatā vel increatā in ſeipſa: poſſe tn̄ ſpeculari has rōnes cauſales ſcitas in corpib⁹ celeſtib⁹. Sunt he rōnes pncipia cognoſcēdi: ⁊ ſūt incorruptibilesᶠ. ℂ Quarto mō cognoſcit̄ res in ſua cā formali q̄ eſt in ipſa: a qua ipſa eſt h qō eſtᵍ: ⁊ ſm ꝙ in iſta forᵃ q̄ eſt ps rei: vt̄ ipſa eadeꝫ forᵃ: ſicut lux in ſeipſa vt̄. vel ſm ꝙ in ipſa vt̄ mā que ſilr̄ eſt ps rei: ipſa forma nō eſt genus vel ſpecies: ſed ſm ꝙ ipſa forma eſt ſicut tot⁹ cōpoſitiʰ: ⁊ ſm ꝙ ipſa eſt pn͂ᵐ cognoſcēdi totū cōpoſitū: ſic eſt gen⁹ vel ſpēs ⁊ pn͂ᵐ eſſendi ⁊ pdicabile in qdⁱ: ⁊ ſic ſiūt demōſones de gn͂ib⁹ ⁊ ſpēb⁹: ⁊ per gn͂a ⁊ ſpēs ſic viſſima eſt diffō q̄ ꝯſtat ex gn͂e ⁊ dr̄ia: ⁊ hec eſt ſnia Ari. de gn͂ib⁹ ⁊ ſpēb⁹. Intellus aūt debilis q nō pōt aſcēdere ad cognicꝫ horꝫ verorꝫ generū ⁊ ſpērꝫ cognoſcit res in accidentib⁹ ſolis ꝯiūb⁹ eſſentias veras rerꝫ ⁊ apud illuꝫ ſunt accntia ꝯiūa gn͂a ⁊ ſpēs: ⁊ ſunt pn͂ª ſoluꝫ cognoſcēdi ⁊ nō eſſendi. Quo at ſꝫ hos duos modos vltimos ſūt gn͂a ⁊ ſpēs rerꝫ corruptibiliū icorruptibilia dubitabile eſt: ⁊ neceſſe eſt vt altero iſtorꝫ duorꝫ modorꝫ ſint icorruptibilia: vel q̄ nō ex ſeipſis corrūpūt: ſꝫ cū ꝯgeīa deferente corrumpunt̄ p corruptionē deferētis corruptibilis: vel q ſemp ſaluant̄ per ſucceſſionē cōtinuā idiuiduorꝫ. Spēs.n. que in aliqb⁹ regionibus corrūpunt̄ in hyeme: in locis tunc biūib⁹ tēperieꝫ ſaluant̄: nō eniꝫ eſt hora tpis in qua alicubi terrarꝫ non ſit tēperies ⁊ tps ꝯueniēs gn͂oni ⁊ pfectui: ⁊ cū vltas nō ſit pfecta niſi manētib⁹ oīb⁹ ſuis ptib⁹: viſſile ē oēs ſpēs oi hora moueri: aliqn vltas q̄nqꝫ eſt cōpleta: q̄nqꝫ diminuta.

ℂ Simil'r res ſeſe hꝫ ⁊ in diffōnibus ipſis: quippe cum diffinitio principiū ſit demonſtrationis: aut demonſtratio poſitione differens: aut quedam demonſtrationis concluſio. T.cō.40.

ℂ Similiter ſe habet ⁊ de diffōne: q̄m eſt diffinitio aut principiū demonſtrationis: aut demōſtratio poſitione differēs: aut cōcluſio quedam demonſtrationis.

ℂ Concluſit Ari. primo ꝙ oīs demōſtratio eſt de icorruptibilib⁹: ex h ꝯcludit q̄ſi icidēs: ꝙ diffō eſt de vniū incorruptibiliū dicēs. Silr̄ aūt eſt ⁊ de diffōne. Et h pbat: q oīs diffō aut ē pn͂ᵐ demōſonis: aut eſt ꝯclo demōſonis: aut eſt īegral'r ipſa demōſtratio alterata ſitu. Et ita cū oē gen⁹ diffōnis veniat in demōſones: ⁊ demōſtratio ſit ex icorruptibilib⁹ ⁊ de icorruptibilib⁹: manifeſtū eſt ꝙ diffō eſt de icorruptibiliū vniū. Illō plenius tractabit̄ in 2ᵒ li. ab Ari. Tn̄ explicatio hui⁹ in h libro ſic erit manifeſta. Dictū eſt in lib. de aīa: ꝙ tres ſunt ſpēs diffōnis: alie ex mā: alie ſunt ex ſpecie: alie vo ex vtroqꝫᵏ: vt irā diffiniēs ex mā dicit accēſuꝫ ſanguis circa cor. Sꝫ diffiniēs iraꝫ actu ex ſpecie appetitū ꝯtrꝫ doloris dicit̄. Ex vtroqꝫ aūt accēſus ſanguinis circa cor pp appetitū pro dolore. Ex ſpē igit̄ ſunt pn͂ª demōſonū: demōſones.n. ex cauſis cauſata ſyllogiꝫant: cā aūt mēe ſpēs eſt. pp ter.n. hui⁹ ſpēs ⁊ tales erūt oīo. In demōſone igit̄ vſus eſt in pn͂ª a ſpecie diffōne h mō. Qui appetūt ecōtra triſticiam hn̄t ſanguinē accēſuꝫ circa cor: ſꝫ irati appetūt ecōtra dolorē ⁊ triſtitiā. g̃ ⁊c̄. Ecce igit̄ in his: que eſt a ſpecie diffōne in pn͂ª demōſonis vſi ſum⁹: que vo eſt mā ꝯnē fecim⁹: ſꝫ nō eſt poſſe demōſtrāreꝫ a mā facere pn͂ᵐ. Sed tn̄ ex vtroqꝫ diffō idē erit cū demōſone: ſola poſitiōe differēs: q̄m in diffiniēdo a mā incipiētes perficimus in ſpēm. Iraꝫ eē dicētes accēſum ſanguis circa cor pp appetitū ꝯtrꝫ doloris. Sed in demōſone ecōtrario vtimur: ex ſpecie.n. incipiētes in māꝫ perficimus. Si g̃ oīs diffō eſt aut pn͂ᵐ demōſonis: aut cōcluſio: aut demōſtratio ſola poſitiōe differēsˡ: oſtēſum eſt ꝙ corruptibiliū nō eſt demōſtratio. Silr̄ oſtēſuꝫ eſt ꝙ neqꝫ diffōnē corruptibiliū poſſe eſt aſſignare.

ℂ Capitulum 8ᵐ.

Patet etiā demōſtationes atqꝫ ſciētias corꝫ que ſepe fiunt: vt lune defectiones ⁊ huiuſcemodi rerū: quo quideꝫ ſunt tales: hoc eſſe ſemp: quo vo nō ſunt ſemper: hoc eſſe particulares. T.cō.41.

Eorꝫ aūt que ſepe fiunt demōſtratiōes ſūt ⁊ ſcie: vt lune defectus. Manifeſtū eſt ꝙ ſm q̄ hō ſunt: ſp ſūt: inq̄ꝫtū aūt nō ſemp: ſm ptē ſūt: ſic aūt defect⁹: ſilr̄ eſt in alijs.

Ex eo ꝙ primo eſt monſtratū. ſ. ꝙ demōſtratio eſt incorruptibiliū ⁊ nō eſt corruptibiliū: emergit dubitatio qualr̄ erigatur demōſtratio ſup ea q̄ frequēter ⁊ nō ſemp ſunt: vt ſup eclipſiꝫ: q̄ neqꝫ eclipſis ſingularis ſemp eſt: neqꝫ eclipſis vlis: q̄ non pōt ſaluari vl'e niſi in aliquo idiuiduorꝫ ſuorꝫ. Et ſoluit Ari. hoc dicēs. Manifeſtū eſt ꝙ iquātū hec ſūt recipiētia ſup ſe demōſonē ſemp ſūt. Sꝫ intell's horꝫ vborꝫ Ari. nō eſt ſatis manifeſtus: q̄ eclipſis vt pdictuꝫ eſt nō eſt in oi hora: niſi dicas eā eſſe ſemp: quia ipſa eſt ſemp in rōnibus ſuis cauſalib⁹. Eclipſis eniꝫ ſimplr̄ ſemp eſt in rōnib⁹ ſuis cauſalib⁹: nulla tn̄ eclipſis pticularis ſemp eſt in ratiōe ſua cauſali. ℂ Aut eniꝫ ſic dicēdꝫ eſt: aut ꝙ Ari. nō intēdebat dicere ꝙ

ᵃ ℂ Sunt rōnes ſiue pın⁹ formalia rei pducende.
ᵐ ℂ Sunt pncipium exēplare rei fiende: q̄ in deo ſunt exēplaria cuiuſcūqꝫ rei fiēde: ſicut artifex facturus ſcamnum haberet ꝑus in mēte figurā ſcānī.
ᵇ ℂ Pricipia ſūt eēndi ⁊ cognoſcēdi illorꝫ iferiorꝫ. ſ. formalia: q̄ illud vl'e eſt idea horꝫ inferiorꝫ exiſtens in mēte dei: ad cui⁹ ſilitudinē ſꝫ Platonē de⁹ hndict⁹ creat hec iferiora. Et ſi idee hec vniuerſalia: q̄ idea nihil aliud eſt q̄ꝫ cognitio rei pducēde in deo. Et aliq tenent tales ideas eē gradus quoſdaꝫ pfectionis in ipſo deo hndicto. Et appellant ea mūdū archetypū: q̄ poſuit Plato in deo ſilitudineꝫ oīuꝫ reruꝫ huius mūdi. Et ita apd Pla. ſūt duo mūdi. vnus in quo ſumus q ē vere mūdus. Et alius qui eſt ſilitudo huius mūdi in mēte diuina. Et appellat Pla. hec gn͂a ⁊ ſpēs: quia talia vlia ſunt repitant in pluribus.
ᶜ ℂ Hic eſt ſcōs modus vlis: ⁊ eſt cognitio in intelligentijs rerū fiendarꝫ: ⁊ tale vl'e eſt pn͂ᵐ formale eſſendi ⁊ cognoſcēdi: q̄ eſt exemplar in ſcōa intelligētia.
ᵈ ℂ Cū intelligētie inſra primā nō ꝯcurrunt ad aliquē horꝫ particulariū effectuū niſi eſt ipſa pmare ita virtute cauſe pme pceſſerunt in eſſe ſpēs corporales: ⁊ ita in intelligentijs ſtra p⁹ ponit̄ idee horꝫ iferiorꝫ.
ᵉ ℂ Nō ſunt pncipia cognoſcēdi cuiuſcūqꝫ intellus: q̄ nō intellus oīno increato. Et in hoc. ſ. intelligētias eē creatas opponit̄ Plato. Auerroi: vt patet 12. meta. cō. 18.
ᶠ ℂ Hic eſt tertius modus vlis ⁊ eſt virtus cauſalis rerū ſpēꝫ generabiliū in corpibus celeſtib⁹ ⁊ eſt in corpib⁹ celeſtibus motor ⁊ lumine ei⁹.
ᵍ ℂ Illa eſt pncipiū eēndi ⁊ cognoſcēdi: nō formale ſꝫ effectiuū: q̄ cū ſit qā horꝫ inferiorū neceſſario regrit̄ ali⁹ cognitio: ⁊ vt horū ſubcoeleſtiū pfecta hominis hn̄t.
ʰ ℂ Et ſic ſꝫ illā formā eſt pncipiū indiuiduationis.
ⁱ ℂ Quia vt ſic ē pdicabile de ſuo toto cui⁹ eſt pars.
ˡ ℂ Forma eſt pncipiū cognoſcēdi totuꝫ cōpoſitū: q̄ forma eſt eſſentia ⁊ q̄ditas cōpoſiti: ⁊ dāt cōpoſito eē nomē ⁊ diffōneꝫ. Et forma eſt genus vel ſpēs: q̄ forma in intellectu aliqn̄ ē ſpēs ſpāliſſima: aliqn̄ ſubalterna: aliqn̄ gen⁹ gn͂aliſſimū: ſꝫ ꝙ forma magis vel minus abſtracte cōſideratur: hec tn̄ eē ſunt ſm ſua quēadmodū predicamēta primo hui⁹. ⁊ ſcōo meta. t. cō. 10. Et forma eſt pn͂ᵐ eſſendi ſm eē qō hꝫ in mā: q̄ ſic ē cā ſingularis formalis final ⁊ efficiēs cōſeruās idiuiduū.
ᵏ ℂ Per diffōnē ex mā intellige tū diffinitionē ſumptā ab efficiēte q̄ꝫ diffōneꝫ ſumptaꝫ a mā. Et p diffinitionē ex ſpecie intellige tū diffōneꝫ ſumptaꝫ a fine q̄ꝫ diffōnes ſumptas a forma: ⁊ ſic lege Linco. 2ᵒ. huius. capi. 2. circa 10ᵉᵐ cōcluſionē.
ˡ ℂ Hic dubitaret quiſpiam. Si definitio cōpoſita ex mā ⁊ formali eſt demōſtratio poſitione differēs: ⁊ ſic cōclo erit de eſſentia ſyllogiſmi. ꝯſūta pbat: q̄ mālis diffinitio per formales demōſtratione cōcludit̄. Solo eſt diffinitio cōpoſita ſola poſitione differt a demōſtratiōe: q̄ in ea ſm ordines hoꝝ eſt mālis. Sed in ſmilis q̄ ſunt demōſtratio ſꝫ ordinē hoꝝ eſt formalis: q̄ ipſa eſt mediums ⁊ poſterior mālis.

eclipſis ſemp eſt: ſed intẽdebat dicere q̄ cõcluſio in qua demonſtrat̃ eclipſis: eſt primo habens veritatem in omni hora: ſiue eclipſis fit: ſiue nõ fit. Vbi gr̃a: Si fit ſyllogiſ̃atũ: quotienſcũq; luna cadit in vmbrã terre eclipſat̃: et quotienſcũq; luna opponit̃ ſoli per diametrũ habẽs minorem latitudinẽ q̄ ſit quãtitas duoꝝ ſemidiametroꝝ lune .ſ. et vmbre luna cadit in vmbrã terre. ergo quotienſcũq; luna opponitur ſoli per diametrũ habens minorẽ latitudinẽ q̄ ſit quãtitas duoꝝ ſemidiametroꝝ lune .ſ. et vmbre luna eclipſatur. Quelibz iſtaꝝ ꝓpoſitionũ vera eſt in omni hora. et hoc eſt qd̄ Ariſto. intendit dicere: q̄ .ſ. ea que frequẽter fiunt ſm̄ q̄ veniunt in demõſtrationẽ veniunt cũ cõditionib⁹ ſm̄ quas recipiunt veritatem in omni hora. Et lz ſupra dixerimus vlia in oĩ hora eſſe: aut vniuerſitatẽ rerum quãdoq; eſſe diminutaz qd̄ eſt incõueniens: nõ tamẽ ſequitur hoc vniuerſale eclipſis in omni hora eſſe: q2 eclipſis non eſt natura aliqua: ſed priuatio nature: et eclipſim eſſe eſt potius aliquid nõ eſſe q̄ aliquid eſſe: quia defectum eſſe eſt complementum non eſſe.

¶ Scias vt circa diſſonẽ ꝓpius ꝯcire dixi: et ꝯſcire eclipſis eſt ſcire ſecundũ mõ: quia eſt ſcire per cauſã mutabiles in eſſendo. Et ideo ꝓpoſitiones de ea ſorte nõ ſunt abſolute de neceſſariis ꝯditionales aut tẽporales.

¶ Cum aũt pateat fieri nõ poſſe vt demſ̃ret qd̄q; niſi ex cuiuſq; ꝑncipiis: ſi id qd̄ demõſtratur rei cõpetit vt eſt illa: nõ ſane quippiã ſcit̃ ſi ex veris et indemr̃abilib⁹: medioq; vacantib⁹ oſtẽdatur. Fit enĩ vt quippiã ꝑinde oſtẽdat̃ atq; Buſſon quadrationẽ oſtẽdit. Huiuſcemodi nãq; rõnes per cõe qd̄daz oſtẽdunt qd̄ et aliĩ cõpetet. Quapropter et ad alias res nõ ꝓpinquas ipſe rõnes accõmodant̃. Igit̃ res nõ vt illa eſt: ſed p accñs ſcit̃. Nõ .n. et ad aliud gen⁹ demr̃atio accõmodaret̃. Tunc aũt vnũqd̄q; nõ per accñs ſcimus: cũ per id cognitionẽ cõſequimur per qd̄ cõpetit ex principiis illi⁹ qua rõne eſt illud: veluti cũ duobus rectis eq̃les hẽe: reruz ei ſcim⁹ cõpetere cui per ſe cõpetit idipſuz ex ꝑncipiis hui⁹. Quare ſi illud cõpetit ei per ſe: cui cõpetit: mediuz neceſſe eſt in eadez eſſe ꝓpinquitate. Quod ſi nõ ſit ita: at perinde erit: atq; cũ muſica per arithmeticaz demõſtrat̃. Atq; talia demõſtrant̃ qdez ſimilr̃: dr̃ia tamẽ eſt. Nam ipſuz qdez eſſe: ad aliã ſciaz attinet. Subiectum enim genus diuerſum eſt. Ipſum autem propter quid: ſuperioris nimiruz eſt: cuius per ſe ſunt ipſi affectus.

T. cõ. 47. ¶ Qm̃ aũt manifeſtuz eſt q̄ vnũqd̄q; demonſtrare nõ eſt: ſz aut ex vnoquoq; principioꝝ: ſi id qd̄ demõſtrat̃ ſit ſz q̄ eſt illd̄: nõ eſt ſcire hoc qdẽ ſi ex veris et indemr̃abilib⁹ monſtret̃ et imediatis: eſt .n. ſic mõſtrare ſicut briſſo tetragoniſmũ: ſm̄ cõe .n. demõſtrant̃ rõnes h⁹ ſm̄ q̄ et alteri ineſt: vñ et in aliis ꝯueniũt he rõnes nõ ꝓprimis. Nõ itaq; ſm̄ q̄ illud eſt ſcit: ſz ſm̄ accñs. Nõ .n. ꝯuenit demr̃atio et in aliud genus: vnũqd̄q; aũt ſcim⁹ nõ ſm̄ accñs cũ ſz illd̄ cognoſcim⁹ ſm̄ q̄ eſt ex principiis illi⁹ inquãtuz illud eſt: vt duob⁹ rectis eq̃les hẽe qd̄ ineſt per ſe qd̄ dictum eſt ex principiis hui⁹: quare ſi per ſe et illud ineſt cui ineſt: neceſſe eſt mediuz in eadez ꝓximitate eſſe. Si vo non: ſz ſicut armonica per arithmeticã. hmõi aũt demonſtrant̃ ſimilr̃: ſz differunt: ipſuz .n. q2 alterius eſt ſcie. Subm enĩz gen⁹ alterũ eſt: ſed ꝓp qd̄ ſuperioris eſt cuius per ſe paſſiones ſunt.

¶ Undecima ꝯcluſio huius ſciẽtie eſt iſta. Nõ omne qd̄ ſyllogizat̃ ex veris et indemõſtrabilib⁹ et imediatis ſcitur aut demonſtrat̃. Et rõ huius eſt: q̄ in demõſtratione dicit̃ primũ de medio: et medium de tertio: ſm̄ q̄ ipſuz eſt. Poſſibile eſt aũt ſyllm̃ cõtexi ex veris et indemonſtrabilib⁹ et imediatis: et tamẽ nõ dici primũ de medio et mediũ de tertio: ſm̄ q̄ ipſum eſt. Sicut fuit ſyll̃s Briſſonis: mediũ enĩz in ſyllogiſmo eius cõmune fuit: et non appropriatũ cõcluſioni ſue. vnde et eius demõſtratio potuit cõuenire in gñe aliquo: et ſupra oſtẽſuz eſt q̄ demõſtratio nõ ꝯuenit de gñe in genus aliud: q2 mediuz et extrema neceſſe eſt in eadẽ ꝓximitate eſſe. Syll̃s aũt Briſſonis talis ẽ. Circulus eſt maior oĩ figura rectilinea inſcripta circulo: et mior oĩ figura rectilinea circũſcripta circulo: ſimilr̃ quadrat⁹ equalis quadrãgulo rectãgulo: cuius vnuz latus cõtinentiũ angulum rectũ eſt eq̃lis ſemidiametro circuli: et reliquũ eſt equalis circũferentie circuli et minor oĩ figura rectilinea inſcripta circulo illi et maior oĩ figura rectilinea circũſcripta circulo: quecũq; aũt eiuſdez ſunt maiora et minora ſunt ſibiinuicẽ equalia. circulus igit̃ et quadrat⁹ ſunt equalia. 11°

¶ Iſte igit̃ ſyll̃s lz ſit ex veris et indemõſtrabilib⁹ et imediatis: nõ tñ eſt demõſtratiu⁹: q2 per idez mediũ põt ꝓbari de multis aliis ipſa eſſe equalia. Oib⁹ .n. duob⁹ equalib⁹ cõuenit eiſdem oĩbus eſſe maiora et minora. Senſus aũt lr̃e ſic oſtẽdit̃: qd̄ manifeſtũ eſt q̄ nõ demõſtrant̃ oĩa: ſed que demõſtrant̃ ex ꝑncipiis monſtrant̃: et q2 qd̄ demõſtrat̃ eſt per ſe et ſz q̄ ipſuz eſt: q2 inquãtuz ita eſt nõ ſcit̃ aliqd̄: lz mõſtret̃ ex veris et indemr̃abilib⁹ et imediatis: q2 cõuenit demonſtrare ex talib⁹ ſicut Briſſo demr̃auit tetragoniſmũ: et tñ nõ erit vera demr̃atio: q2 mediũ erit cõe q̄ erit et in aliis ſubis nõ ꝓprimis et primis ſicut ineſt ſubo ꝓpoſito non ꝓprimo et p̃mo. Sed qui nouit per mediũ q̄ ineſt ſubo nõ p̃mo nõ ſcit niſi ſm̄ accidẽs: q2 mediuz per qd̄ vere ſcit̃ nõ ꝯuenit in aliud genus demr̃anduz: ſm̄ accñs aũt ſcit̃ q̄ qd̄ nõ ſcit̃ ex ꝓpriis principiis: ſicut habere tres angulos equales duob⁹ rectis cũ inſit per ſe ei de quo ꝓbat̃ oſtendit̃ ex ꝓpriis principiis: et ꝓpter hoc q̄ paſſio ꝓbata ſemper ineſt per ſe et ſm̄ ipſuz: neceſſe eſt mediũ eſſe in conſimili ꝓximitate ad vtrãq; extremitatẽ: et p̃mũ inſit medio per ſe et p̃mo: et mediuz tertio per ſe et primo. Si vo mediũ et extrema nõ ſunt in dicta ꝓximitate: tunc mediuz eſt de ſciẽtia ſuperiori ſubalternante et extrema ſunt de ſcia ſubalternata: ſicut cũ cõcluſio muſica ꝓbat̃ per mediuz arithmeticũ: verũ tñ cum mediũ arithmeticũ ponit̃ in ſyll̃o demonſtrãte concluſionẽ muſicã eſt in eadez ꝓximitate cũ extremis. Et hoc dicit Ariſto. in hac lr̃a. [Hmõi et demõſtrant̃ ſimilr̃] .i. hẽ cõcluſiones ſciẽtie ſubalternate: demonſtrant̃ ſilr̃ .i. per medium approximatum extremis.

Vñ dicit Auerr. q̄ rõ hec Briſſonis eſt ſophiſtica q̄uis nõ ſit falſa. Et cã Ari. noiauit ſophiſticam in lib⁹ ſophiſtice: q2 apparẽtiam pretenit q̄ ſit demr̃atio et nõ eſt demõſtratio.

¶ Sciẽdũz enĩz q̄ mediũ qd̄ eſt de ſuperiori ſcia in ſe ꝯſideratũ ẽ in eadẽ ꝓximitate cũ extremis ſuperioris ſcie: et cũ extrema ſuperioris ſcie ſint cõiora et ſuperiora

ꝗ extrema inferioris ſcie. Medium ſcie ſupioris ſumptuꝫ tale quale ipm eſt in ipſa ſcia ſupiori nõ põt eẽ in dicta primitate ad extrema ſcie inferioris. ſ. vt primũ dicat̃ de ipſo ⁊ ipſꝫ de 3° ſm ꝙ ipſꝫ eſt ⁊ p̃. Uerũtñ ſicut ſubm ſcie ſubalternate hꝫ l ſe ſubꝫ ſcie ſubalternãtis cũ ꝯditõe ſup adiecta q̃ approp̃at ipſꝫ ſcie ſubalternãte: ſic mediũ ſumptũ de ſcia ſubalternante cũ venit in ſyllm demonſtrantẽ ꝯclõnẽ ſcie ſubalternate recipit ſupra ſe cõditiões p quas approp̃at̃ ſcie ſubalternate: ⁊ ipſꝫ mediũ tale q̃le eſt in ſyllo demr̃ante ꝯclones ſcie ſubalternate eſt in p̃dcã primitate cũ extremis illi⁹ ſcie: ⁊ dr̃ de tertio ſm ꝙ ipſꝫ eſt: ⁊ p̃ᵐ de ipſo medio: ſilr̃ 2ᵐ qđ ipſuꝫ eſt. Tam p̃ᵐ eniꝫ q̃z mediũ q̃ ſunt ſumpta a ſupiori ſcia cũ veniũt in ſciaꝫ iferiorẽ approp̃riãt̃ ſubto illius ſcie inferioris. ❡ Et vt ſit illud magis euidẽs: pono exẽplũ hui⁹. Demr̃at̃ in pſpectiua ꝙ oẽs duo anguli quoꝝ alterũ ꝯſtituit radi⁹ incidens cũ ſpeculo ⁊ reliquũ radius reflexus ſunt duo anguli radioſi eq̃les: ⁊ h̃ ꝯclõ p̃bat̃ per iſta geometrie. Oĩuꝫ duoꝝ triãgloꝝ quoꝝ vn⁹ angulus vni⁹ eſt equalis vni angulo alteri⁹: ⁊ latera equos angulos ꝯtinẽtia ſunt ꝓportiõabilia: reliqui anguli par ſe reſpiciũt ſunt equales: ⁊ hec p̃batio ſm ꝙ eſt ſimplr̃ geometrica abſtrahit a triangulis ⁊ ab angulis ⁊ lateribus radioſis ⁊ non radioſis. Sed ſm ꝙ venit in ſyllm demr̃antẽ ꝯclõnẽ p̃dictã ſpeculatiue approp̃at̃ ad triãgulos ⁊ ad angulos ⁊ latera radioſa h̃ mõ. Oĩuꝫ duoꝝ triãguloꝝ radioſoꝝ quoꝝ vn⁹ angulus radioſus vnius eſt equalis vni angulo radioſo alteri⁹: ⁊ latera radioſa equos angulos radioſos ꝯtinẽtia ſũt ꝓportionabilia reliqui anguli radioſi par ſe reſpiciũt ſũt eq̃les. Sed oẽs duo anguli quoꝝ alterũ ꝯſtituit radi⁹ incidẽs cũ ſpeculo ⁊ reliquũ radi⁹ reflexus ſunt anguli radioſi ſeſe recipientes duoꝝ triãguloꝝ radioſoꝝ: quoꝝ vnius angulus radioſus vni⁹ eſt eq̃lis vni angulo radioſo alteri⁹: ⁊ latera radioſa equos angulos radioſos ꝯtinẽtia ſũt ꝓportionabilia. g̃ oẽs duo anguli quoꝝ alterũ cõſtituit radius incidẽs cũ ſpeculo ⁊ reliquũ radi⁹ reflex⁹ ſũt duo anguli radioſi eq̃les: manifeſtũ eſt itaqꝫ taꝫ in ſcia ſubalternata q̃z in ſcia ſubalternãte mediuꝫ ſumptũ tale q̃le eſt in ſyllo eẽ approximatũ extremis. Differt tñ ſylls inferioris ſcie a ſyllo ſupioris in h̃ ꝙ ſylls ſcie iferioris eſt ſylls qa: ſꝫ ſylls ſcie ſupioris ẽ ſylls pp qd: ⁊ qđ pꝫ in ſuperiori exẽplo ᵃ. Cauſa nãqꝫ eq̃litatis duoꝝ ãguloꝝ factoꝝ ſup ſpeculo ex radio incidẽti ⁊ reflexo nõ eſt mediuꝫ ſumptũ ex geometria: ſed ei⁹ cã eſt nã radioſitatis ſeſe generãtis ſm incẽſuꝫ rectũ: que cũ gñat̃ ſup obſtaculuꝫ hñs in ſe nãꝫ humidi ſpũalis ſit ibi ſicut p̃ncipiuꝫ regenerãs ſe ſm ſimileꝫ viaꝫ ei per quã generat̃. Cũ.n. operatio nãe ſit finita ⁊ regularis neceſſe eſt vt via regenerationis ſit ſilis vie ſue gñationis: ⁊ ita regenerat̃ in angulo equali angulo incidenti.

ᵃ ❡ Ex hoc ſi inferas ſciam inferiorẽ non demõſtrare p pp qd. Sꝫ bñ verꝫ eſt quid de quo ſubalternata dicit qꝫ ſubalternans dicit pp quid.

❡ Quare patet ex hiſce fieri nõ poſſe: quo demonſtret̃ qđqꝫ ſimplr̃ niſi ex principijs vniuſcuiuſqꝫ: ſꝫ hoꝝ principia habent cõmune.

T. cõ. 43. ❡ Quare ex his manifeſtũ eſt qđ nõ ſit demõſtrare vnũqđqꝫ ſimplr̃: ſꝫ ſm ꝙ ex proprijs vniuſcuiuſqꝫ principijs eſt. Sed hoꝝ principia habent cõmune.

12ª ꝯ ❡ Ex.11. ꝯclõne prima oſtẽſa ⁊ explanatiõe eiuſdẽ ꝯnis ſeq̃t̃ hec. 12. ꝯclo: ꝙ oẽm demr̃onẽ neceẽ eſt eẽ ex principijs approp̃atis ꝯni. qđ g̃ dicit Ari. [Quare ex his manifeſtũ eſt ꝙ non ſit demr̃are vnũqđqꝫ ſimplr̃] recapitulatio eſt: ⁊ hec lr̃a. [Sed ſm ꝙ ex vniuſcuiuſqꝫ p̃ncipijs] dicit hãc ꝯneꝫ. 12. Si.n. nõ ſufficit demr̃oni: vt ſit ex p̃ncipijs veris ⁊ indemr̃abilib⁹ niſi etiã ſit p̃ᵐ de medio ⁊ h̃ de 3° ſm ꝙ ipm eſt: manifeſtũ eſt ꝙ opꝫ demõſtrationẽ eſſe [illegible] approp̃atis ꝯni. Neqꝫ ſeq̃t̃ ex h̃ demõſtration[illegible] in terminis cõuertibilib⁹ ᵇ: qꝛ nõ ſoluꝫ dr̃ [illegible] p̃ꝓp̃atũ qđ cõuertit̃ cũ aliq̃: ſꝫ qđ egredit̃ ab [illegible] moduꝫ aliqđ: ſꝫ imo etiã dr̃ ei⁹ ꝓpriuꝫ vel approp̃[illegible] ꝓpriũ q̃ſi porro p̃ᵐ .i. p̃uatũ. Silr̃ ex eo ꝙ opꝫ p̃ᵐ dici de medio: ⁊ h̃ de 3° ſm ꝙ ipm eſt ⁊ p̃: nõ ſeq̃t̃ ꝙ demr̃atio ſit ſemp in terminis conuertibilib⁹: neqꝫ ꝙ ꝯclo ſit nõ vl'is ᶜ. Lꝫ Themiſtius videat̃ velle ꝙ ꝯclo nõ ſit vl'is: nihil.n. p̃hibet idẽ dici de plibus: ita ꝙ de quolꝫ illoꝝ p̃mo dicat̃: ſicut gen⁹ dr̃ p̃mo de duab⁹ ſpẽb⁹ coequeuis p quas ipm gen⁹ p̃mo diuidit̃: ſꝫ.n. genus p̃dicet̃ de diffone ſpẽi ⁊ de diffõne ꝓp̃a: non tñ p hoc nõ dr̃ p̃mo de ſpecie ſibi ꝓp̃ia: qꝛ p̃dicatũ dicit̃ de ſubo p̃mo cũ nõ eſt aliud a p̃dicato ⁊ o ſubto de quo dicat̃ p̃us: vñ cũ diffõ ſit ideꝫ ſimplr̃ cũ diffinito: ſꝫ genus p̃dicet̃ de diffõne ſpẽi ⁊ de diffõne ꝓp̃ria: nihil min⁹ dicet̃ de ſpẽ p̃mo. Silr̃ cũ idẽ diffinitũ dr̃ de ſua diffõne mãli ⁊ formali vel ecõuerſo: ⁊ cũ vna illaꝝ diffonũ dr̃ de reliqua: quelꝫ illaꝝ p̃dicationũ eſt de primo ⁊ ſm ꝙ ipm ẽ. Qꝛ aũt ꝯclo ſit vl'is pꝫ ex v̾bis Ari. ſupra his. ſ. [Manifeſtũ eſt q̃ñ remoto iuſſit p̃mũ: vt ab iſopleuro eneo triãgulo inſunt duo recti.] ⁊ paulopoſt [Cui⁹ igit̃ p̃mi ſi itaqꝫ triãguli eſt: ⁊ ſꝫ ꝙ hoc ineſt ⁊ aliis hõ vl'r.] Dictũ eſt ex approp̃riatis p̃ncipijs: cui dicto ſubiungit Ariſt. ꝙ ſꝫ ipſa p̃n⁹ ſint approp̃riata [hñt tñ cõe] .i. hñt cõem p̃hiaꝫ explanantẽ ipſa p̃nᵃ: vt metap. vel topicã: ⁊ ſm hoc eſt ſenſus ipſius lr̃e ſequẽtis. ſ. ꝙ ſꝫ p̃ncipia cũ veniunt in ſyllm ſunt approp̃ata: tñ quedaꝫ ipſoꝝ in ſe cõſiderata ſunt p̃ncipia cõmunia. ❡ Uel põt hoc cõtinuari ei qđ ſupra dictũ eſt. ſ. ꝙ ſcia ſubalternãs ⁊ ſubalternata differunt. q. diceret: ſꝫ ſubalternans ⁊ ſubalternata differant: tñ cõicant in principijs.

ᵇ ❡ Et ſi demõſtret̃ gen⁹ de ſpẽbꝰ ad minus generis de ſpẽbꝫ ẽtiã demõſtret̃ corpus celeſte eſſe incorruptibile per non hñe mãm: aut ꝙ aĩa vegetatiua eſt aĩa per eſſe p̃nᵐ viuendi: aut ꝙ ipſa eſt act⁹ corporis phyſici organici per eẽ p̃nᵐ viuendi ⁊ mouendi ⁊c. Et dixit Auer. 2° de aĩa ꝙ erat demr̃atio dicẽs eãm ⁊ eſſe.

ᶜ ❡ Cõtradictio que h̃ eſt in dicto T. in cõmẽto ſoluta eſt primo.

❡ Textus iſte eſt 3 cõe q reuenit ꝙ v'e ſm ꝙ loq̃t̃ p̃hs in hoc lr̃o: ꝯclõ paſſio gñis vl' ſpẽi nãm ꝯſequens.

❡ Quod ſi id cõſtat: patet fieri nõ poſſe quo quilq̃ ꝓprioꝝ p̃ncipioꝝ exhibeat demr̃ationẽ. Erunt.n. illa oĩuꝫ p̃ncipia: ⁊ iſtoꝝ ſcia: dñã oĩuꝫ erit. Eteniꝫ is ſcit magis: qui ſupiorib⁹ ex cauſis ſcit. Scit eniꝫ tuꝫ ex p̃orib⁹: cũ ex cauſis ſcit: que nõ effect⁹ ſubeũt rõneꝫ. Quare ſi magis ſcit ⁊ maxie: ⁊ ſi t ſit illa ſcia: magis profecto: maximeq̃ꝫ ſcientia eſt.

❡ Si aũt hoc manifeſtũ eſt: manifeſtũ qđ nõ eſt vniuſcuiuſqꝫ ꝓpria principia mõſtrare: erunt.n. illa oĩum principia: ⁊ ſcia illoꝝ ſcia oĩuꝫ. Et nãqꝫ ſciuit magis intelligẽs ex ſuperiorib⁹ cauſis. Ex priorib⁹.n. ſciuit cũ ex cauſatis nõ ſciat cãs: quare ſi magis ſciuit ⁊ maxime: ⁊ ſcia illa erit magis ⁊ maxime. T. cõ. 44.

❡ Cõcluſio. 13. hui⁹ ſcie eſt ꝙ nullius ſciẽtie eſt demr̃are ꝓpria p̃nᵃ. Cui⁹ rõ eſt: qꝛ p̃nᵃ alicui⁹ ſcie ſunt p̃ᵃ oĩuꝫ in illa ſcia ⁊ ex ſcia p̃nᵒʳᵘᵐ depẽdet ſcia reliquoꝝ eiuſdẽ ſcie: ⁊ p̃nᵃ ſunt magis ſcita ſubſequẽtib⁹ in eadẽ ſcia: ⁊ nihil magis ſcit̃ p̃ncipijs in eadẽ ſcia. nõ igit̃ demr̃ant̃ p̃ncipia in eadẽ ſcia: qꝛ ſi demr̃arent̃ in eadeꝫ ſcia: tunc alia eſſent magis ſcita ipſis in illa ſcia ⁊ qđ eſt inconueniens. 13ª ꝯ ❡ Hec etiã. 13. ꝯclo ſeq̃t̃ ex p̃rio dicto. Quia ſi demr̃atio nõ eſt niſi ex ꝓprijs p̃ncipijs: ⁊ ipſa p̃nᵃ nõ hñt manifeſtationẽ niſi ex p̃hia cõi: tũc nulli⁹ ſciẽtie eſt ꝓp̃ia p̃nᵃ oſtẽdere. Sed p̃hi cõis eſt explanare illa.

❡ Demonſtratio v̾o nõ ad aliud gen⁹ accõmodat̃: niſi eo modo quo tam ad demonſtrationẽ facultatis machinaruꝫ extruendaruꝫ vel ad proſpectiuas

geometrice: ad muſicam aritbmeti ce demõſtrationes accõmodantur: vt diximus.

T.cõ.45. ¶ Sed demſ̃ratio nõ cõuenit in aliud genus: niſi ſicut dictũ eſt geometrice in mechanicas: aut pſpectiuas: ⁊ aritbmetice in harmõicas.

¶ Repetit p̃dicta vt ex bis explanet difficile eſt ſcire an ſciamus: ⁊ vt extrabat ↄclõnẽ oſtẽdentẽ nobis modũ quo ſcimus nos ſcire. dicit ĝ cũ (demſ̃ratio nõ cõuenit in aliud genus) niſi ſicut dictũ eſt cũ vna ſcia deſcẽdit in altã: ⁊ tũc nõ eſt gen⁹ aliud: ſed gen⁹ idez alterius: quaſi diceret demſ̃ratio eſt ex ꝓprijs.

¶ At ṽo difficile admoduz eſt ſeſe ꝑcipere quẽpiaz ſi ſciat nec ne. Eſt eniz difficile cognoſcere ſi ex p̃ncipijs vniuſcuiuſqz ſcimus nec ne. Qđ qdẽ eſt ſcire. Putamus aũt ſepenumero ſcire: ſi ex veris qbuſdã primiſue rõcinationẽ habem⁹. Id ṽo nõ eſt ita: ſꝫ oportet ipſis primis eſſe propinqua. Ea aũt in quocunqz genere p̃ncipia dico: que fieri nequit: vt demonſtrenſ̃ eſſe. Sumũ igiſ̃ qdnaz ipſa prima ⁊ que ex hiſce ꝯficiſcunſ̃ ſignificãt. At principia ſumere: eſſe cetera demõſtrare neceſſe eſt. Ceu qd eſt vnitas. aut rectũ: aut triãgulus ſumere. Eſſe ṽo vnitatem ac magnitudinẽ: cetera aũt demõſtrare.

T.cõ.46. ¶ Difficile eniz ẽ noſſe ſi ſciuit: aut nõ. Difficile eniz eſt noſſe ſi ex proprijs vniuſcuiuſqz p̃icipijs ſcim⁹: aut nõ: qđ vere eſt ſcire. Opinamur aũt ſi habeam⁹ ex aliqb⁹ veris ſyllm ⁊ primis ſcire: ſed hoc nõ eſt: ſed ꝓxima opꝫ eſſe primis. Dico aũt p̃icipia in vnoquoqz genere illa: que cũ ſint nõ ↄtigit demõſtrare. Quicqd igiſ̃ ſignificent prima: ⁊ que ex his ſunt accipiẽduz eſt: qđ aũt ſint p̃icipia neceẽ eſt accipe. Alia ṽo demſ̃rare: vt qd vnitas: ⁊ qd rectũ: ⁊ qd triãgulus. Eſſe aũt vnitatem accipe: ⁊ magnitudinẽ. altera ṽo demſ̃rare.

¶ Et pp hoc difficile eſt noſcere qñ nos ſcim⁹ ⁊ qñ non: qꝛ difficile eſt noſcere qñ ex ꝓprijs p̃ncipijs acqrimus ſciaꝫ vel cognẽꝫ qđ eſt vere ſcire. Multotiẽs. n. opinamur nos ſcire cũꝫ ea ex qb⁹ ſyllogiſam⁹ ſunt ṽa ⁊ indemonſtrabilia: cũ tñ h̃ nõ ſufficiat. Sꝫ opꝫ p̃n⁹ approximata eẽ: ſicut poſtẽſaꝫ eſt. Et voco p̃n⁹ que cũ ſint vera nõ ↄuenit monſtrare illa in eadẽ ſcia. Ad explanãdum itaqꝫ quo mõ cognoſcem⁹ qñ ſcimus ⁊ hẽm⁹ demſ̃onẽ ex ꝓprijs parũ ordiſ̃ ali⁹. ſ. ab enumeratiõe ⁊ diffõne eoꝝ que veniunt in demſ̃onez. Dicit itaqꝫ p̃⁹. ſ. ſubm ſcie: ⁊ dignitates ⁊ ꝓpõnes: ⁊ que ſunt ex his. ſ. paſſiões oĩa accipiunſ̃ qd ſignificent[a]. Sed p̃n⁹ vt ſubꝫ ⁊ dignitates ⁊ poſitiões accipiunſ̃ etiã eẽ: alia ṽo vt paſſiões opꝫ demſ̃rare. ṽ. g. vt vnitas que eſt ſubꝫ: ⁊ rectũ ⁊ triangulus q̃ ſũt paſſiones oĩa accipiunſ̃ qd ſignificẽt. Sed vnitas accipiſ̃ eſſe in aritbmetica: ⁊ magnitudo in geometria. Reliqua ṽo vt rectũ ⁊ triãgulũ demſ̃anſ̃.

[a] ¶ Et ſic de dignitate ꝯco gnoſciſ̃ qd ⁊ qa: hoc idem Ancr. capite 24. Quõ aũt hoc intelligaſ̃ dici in qõne d̃ ſubiecto huꝰ libri.

¶ Eoꝝ aũt qb⁹ in demſ̃atiuis vtunſ̃ ſcientijs: alia cuiuſqz ſcie ꝓp̃a: alia cõia ſunt: cõia tñ ſilitudie rõnis qppe cũ vſus eoꝝ tãtũ ſeſe extẽdat in quacũqz ſcia quãtuz cuiuſqz ſubiecto gñi cõgruit. Propria ſunt: vt lineam eſſe talem rectumue. Cõia: vt ſi ab equalib⁹ equalia demas: ea que reſtant eq̃lia ſunt.

Atqz hoꝝ vnũqđqz cuiqz ſatiſfacit ad cuiuſqz genus accõmodatũ. Idez enim h̃ faciet: ⁊ ſi nõ de oĩbus ipſiꝫ accipiet geometra: ſꝫ de magnitudinib⁹ tñ: ⁊ aritbmeticus de numeris ſolũ. Sunt etiã ⁊ ea ꝓpria circa que ſcia ↄſiderat: ea que ꝑ ſe illis inſũt. Atqꝫ hec ⁊ eſſe ⁊ qd ſunt ſciẽtie ſumunt. Ut vnitates aritbmetica: puncta linea geometria. At hoꝝ per ſe affectuũ qd qdez qſqꝫ ſignificat ſumunt. Ut aritbmetica qd par: qd impar: qd quadratuꝫ: quid quoqꝫ cubus. Geometria: qd expers rõnis: qd frãgi quid cõcurrere ⁊ huiuſmodi cetera. Demõſtrant autẽ ipſos eſſe: ⁊ per cõia: ⁊ per ea que demõſtrata ſunt. Eadez ⁊ aſtrologia facere ſolet.

¶ Sunt aũt qb⁹ vtuntur in demſ̃atiuis ſcientijs: alia qdez ꝓpria vniuſcuiuſqꝫ ſciẽtie: alia ṽo cõia. Cõia aũt ſm analogiã: qñ vtile eſt quãtũ in eo ſub ſcia eſt gñe. Propria quidez: vt lineã eſſe h̃: ⁊ rectũ. Cõia autem: vt equalia ab eq̃lib⁹ ſi auferas eq̃lia reliq̃ ſũt. Sufficiẽs aũt eſt vnũqđqꝫ iſtoꝝ: quãtuꝫ in gñe eſt. Idẽ. n. faciet ⁊ ſi nõ oĩb⁹ accipiat: ſed in magnitudinib⁹ ſoluꝫ: aritbmeticus aũt in numeris. Sunt aũt ꝓpria qdez ⁊ q̃ accipiũtur eſſe circa q̃ ſcia ſpeculaſ̃ que ſũt per ſe: vt aritbmetica vnitates: geometria aũt ſigna ⁊ lineas. Hec. n. recipiũt eẽ ⁊ hoc eẽ. Hoꝝ aũt paſſiones ꝑ ſe qd qdẽ ſignificet vnũqđqꝫ accipiũt: vt aritbmetica qdez qđ par: aut ipar: aut quadrãgulus: aut cubus: geometria ṽo: qd rõnale aut reflecti aut curuare. Qđ autez ſint demõſtrant per cõia: ⁊ ex his que demõſtranſ̃: ⁊ aſtrologia ſimiliter. T.cõ.47.

¶ Quaſi diceret quedã accipiunſ̃ qd ſignificẽt tñ. q̃dã ṽo ⁊ qd ſignificãt: ⁊ qꝛ ſunt. Eoꝝ itaqꝫ que accipiunſ̃ eẽ in ſciẽtijs demſ̃atiuis. quedã ſũt ꝓpa vniuſcuiuſqꝫ ſcie: ⁊ quedaꝫ nõ: ſed cõia: nõ aũt ſunt cõia ſicut genus vnuꝫ penit⁹ vniuocũ: ſed ſunt cõia ſm analogiã. i. hñt cõitatẽ ſm ꝓportionẽ vnã: vñ pñt in gñib⁹ diuerſis appropari. Et neceſſe eſt etiã p̃n⁹ cõia cũ veniũt in demſ̃onẽ in ſcia ſpãli appropari gñi ſubo in illa ſcia. Et hec eſt. 14. ↄclo huius libri: ⁊ ſequiſ̃ ex. 12. ↄclone hu⁹: qꝛ ſi oĩs demſ̃atio eſt ex p̃ncipijs ꝓprijs: neceſſe eſt p̃n⁹ cõia cũ veniũt in demſ̃ationẽ fieri ꝓpa: ⁊ in hoc ſermone docemur cognoſcere qñ demſ̃atio eſt ex ꝓprijs. Cũ. n. tria ſint que ſumunſ̃ in demſ̃one. ſ. genus ſubm: ⁊ paſſio probata de ſubo: ⁊ ea ex qb⁹ ꝓbaſ̃: genus aũt ſubꝫ ⁊ paſſio ſemper ſint ꝓpria in ſcia: ea aũt ex qb⁹ demonſtraſ̃ in ſe ↄſiderata: qñqꝫ ſũt ꝓpria: qñqꝫ cõia. Si ſit demſ̃atio ex cõibus p̃ncipijs appropriatis tñ gñi ſubo: manifeſtũ eſt tũc eſt ex p̃ncipijs ꝓprijs: ⁊ tũc vere ſcim⁹. Ponit aũt Ari. exẽpla p̃n⁹ ꝓpoꝝ vt lineaꝫ eẽ longitudinẽ ſine latitudine cui⁹ extremitates ſunt duo pũcta: ⁊ rectã lineã eẽ a pũcto in pũctũ extẽſionẽ. Cõia aũt ſũt: vt ſi ab eq̃libus eq̃lia demas ⁊c. ⁊ hec cõia in ſpãli ſcia debent appropriari gñi ſubo: ſic in geometria magnitudinib⁹: ⁊ in aritbmetica nũeris. Itẽ ꝓpria ſunt gña ſuba in ſciẽtijs que accipiunſ̃ eẽ: circa que ſuba demſ̃atores ſpeculanſ̃ ꝑ ſe accñtia de illis ſub: ⁊ vt aritbmetica ꝓpria ſubijcit

vnitates: ⁊ geometria pūctā ⁊ lineas: ⁊ ſupponūt qm̄ ſit ⁊ qd ſūt: ſꝫ de paſſionib⁹ hoꝝ ſupponūt qd ſignificēt ſo lū: ſicut arithmetica qd eſt ipar: aut numer⁹ qdrat⁹: aut cubit⁹: ⁊ geometria qd rōnale: ⁊ qd reflexū: ⁊ qd curuū: ⁊ ꝙ he ſcie demrāt has paſſiones: non dico inq̄tū ſunt diffōnes: ſꝫ ea q̄ ſunt diffōnes demrāt per ea p̄n⁹ que ſunt cōia: ⁊ ex ꝯclonib⁹ p̄mis prius demratis.

❡ Ois nāqꝫ demonſtratiua ſcia circa tria v̄ſaꝫ: ſunt eniꝫ ea que ponit eē. Hec aūt ſunt: gen⁹ cuius per ſe affectuū eſt ꝯtēplatrix: ⁊ ea que cōes dignitates dicunꝫ ex qb⁹ p̄mis demōſtrat: ⁊ tertiū affect⁹ quoꝝ qd qſqꝫ ſignificat ſumit. Nihil tn̄ ꝓhibet ſciaꝝ nō nullas: hoꝝ p̄terire nōnulla: veluti gen⁹ nō ſuppo nere eſſe: ſi pateat eē. Nō. n. eque pꝫ numeruꝫ eſſe: ⁊ frigiduꝫ: atqꝫ calidū: ⁊ affect⁹ nō ſumere qd ſignifi cant ſi ſint clari: ſicut nec dignitates: vt qd ſighat eq̄lia ab eq̄lib⁹ auferre: qꝛ eſt notū: ſed nihilo min⁹ hec tria neč̄ia ſūt. Id inquā circa qd̄ ſcia demrāt: ⁊ ea que demōſtrat: atqꝫ ea ex qb⁹ demōſtrat.

T.cō.48. ❡ Ois eniꝫ demōſtratiua ſcia circa tria eſt: ⁊ queciqꝫ eē ponunꝫ. Hec aūt ſūt gen⁹ cui⁹ p ſe paſſionū ſpeculatiua eſt: ⁊ q̄ cōes dicunꝫ dignitates ex qb⁹ primis demōſtrāt: ⁊ tertiū paſſiones quaꝝ qd ſignificet vnaqueqꝫ acci pit. Quaſdaꝫ tn̄ ſcias nihil ꝓhibet ⁊ quedaꝫ hoꝝ deſpicē: vt gen⁹ nō ſupponē eē ſi ſit ma nifeſtū qm̄ eſt: nō. n. ſilr manifeſtū eſt ꝙ nu mer⁹ ſit: ⁊ ꝙ calidū ⁊ frigidū ſit: ⁊ paſſiōes nō recipe eſt qd ſignificent ſi ſint manifeſte: Sicut neqꝫ cōia nō recipit qd ſignificent: vt eq̄lia ab eq̄lib⁹ demere: qm̄ notuꝫ eſt: ſꝫ nihil min⁹ tria hec ſunt neč̄ia: circa qd̄ demōſtrat: ⁊ que demōſtrant: ⁊ ex quibus.

❡ Enumerauit ꝓrio tria q̄ opꝫ p̄eſſe ⁊ p̄accipi ab addi ſcēte in oi demrone: ⁊ adhuc recapitulat ea cōtinuando ſermonē ſuū p̄dictis: vt oſtēdat nob ꝙ lꝫ neč̄e ſit p̄cogno ſci ⁊ p̄accipi a diſcipulo de ſubo ⁊ de his ex qb⁹ ſyllogi zabiꝫ qa ſūt: ⁊ qd eſt ꝙ dr̄: de paſſione ꝯcludēda qd ſi gnificet: nō tn̄ opꝫ ſemp hec oia p̄ſcribi in principijs li broꝝ demrōnū: nec opꝫ ſp ꝙ doctor preordinet hec oia apud diſcipuluꝫ: qꝛ ſi q̄dā hoꝝ in qbuſdaꝫ ſciētijs ſunt nota: ⁊ accepta apud oēm diſcentē abſqꝫ eo ꝙ p̄ſcribā tur vel predoceanꝫ ſuꝑfluū eſſet p̄ſcribere illa vel p̄do cere. Vn̄ ſuꝑſedendum eſt a p̄ſcriptiōe ⁊ p̄ordinatione hoꝝ quorūdaꝫ: vtpote ſi ſint p̄accepta p ſe ab oi diſcen te. ⁊ iſtud qd̄ hic dicit Ari. nō eſt de ſuba hu⁹ ſcie: ſed de bonitate ⁊ cōmoditate docendi ſcias demonſtratiuas.

❡ Dicit ḡ ꝙ ſcia demratiua circa tria eſt que opꝫ diſcē teꝫ ſemp p̄cognoſcere ⁊ p̄accipere anteq̄ꝫ in effectu de monſtret: tn̄ nihil ꝓhibet quaſdā ſcias deſpicere quedā illoꝝ: vt. ſ. nec p̄doceat nec p̄ſcribat vl̄ p̄ordinet ea anq̄ꝫ demonſtret: ſic nō opꝫ de gn̄e ſubo p̄ſcribere ⁊ p̄ſuppo nere qm̄ eſt ſi apud oēm manifeſtū eſt qm̄ eſt. Veluti in ſcia nāli nō opꝫ p̄ſcribere ſicut ſuppōneꝫ qm̄ calidū eſt: vel frigidū eſt: qm̄ hoc eſt notū ſenſu apud quēlibꝫ. Simil'r de paſſionib⁹ qbuſdaꝫ nō opꝫ p̄ſcribere quid ſignificent, vt qñ intentio nois vulgata eſt: ſicut nec de cōibus dignitatib⁹ preſcribit qd ſignificent: qm̄ eoꝝ ſi gnificatio eſt vulgata: tn̄ opꝫ ſemp hec tria p̄accipi ne ceſſario in aio dicētis: ⁊ cū eget illis in demōſtrādo opꝫ vti illis ac ſi eſſent preſcripta ⁊ preordinata.

❡ Capitulum 9m.

Non eſt aūt id ſuppoſitio neqꝫ poſtula tio ſane qd̄ neceſſe eſt eſſe per ſeipſum atqꝫ videri. Demonſtratio nāqꝫ non in oratiōe que eſt extra: ſꝫ in oratiōe q̄ eſt in mente conſiſtit. Qm̄ qdē neqꝫ ratiocinatio vr̄ in illa cōſiſtere. Etenim ſit vt ſemp aduerſus externā oratione per inficiationē obſtetur. At nō ſemp ad uerſus eam que eſt in mente.

Non eſt aūt ſuppoſitio: neqꝫ peti tio qd̄ neč̄e eſt ꝑꝑ ſeipm̄: ſꝫ digni tas: ⁊ videri neč̄e eſt. Nō eſt. n. ad exteri⁹ rōnē: ſꝫ ad eā q̄ eſt in aia: qm̄ nec ſyll's. Semp. n. eſt iſtare ad exteri⁹ rōnē: ſed ad interius rōnem non ſemper. T.cō.49.

Docuit Ariſto. nos quedam qñqꝫ poſſe ⁊ debere omitti in principijs demōſtrationū: vtpo te que ſemp ſūt nota diſcēti: ⁊ ex hoc habem⁹ ꝙ ea que nō ſunt nota per ſe diſcēti non debēt omitti in p̄ncipijs demrationū: vt ſunt ſuppōnes ⁊ petitiōes: vt igit manī feſtuꝫ ſit nobis que pn̄t ⁊ debent omitti in p̄ncipijs de monſtrationū: ⁊ que nō debēt omitti: aſſignat dr̄iā eoꝝ que ſolent preponi in demrōnib⁹ vt ꝑ aſſignatas dr̄ias ſciam⁹ que ſunt omittēda qñqꝫ ⁊ que nunq̄ꝫ omittēda.

❡ Dicit ḡ ꝙ illud qd̄ hꝫ ꝓpter ſeipm̄ ⁊ nō ꝑ mediū ne ceſſitatē vt ſit: ⁊ vt manifeſtū ſit apud oēm intellm̄: nō eſt ſuppoſitio vl̄ petitio: ſꝫ eſt dignitas: qꝛ tale eſt qd̄ ipꝫ per ſe eſt ⁊ qd̄ ꝑ ſe manifeſtū eſt nō eget rōne vel ſyll'o exteriori oſtēdente illud eē: vel aliquo mō explanante illud. Ois v̄o ſuppoſitio vel petitio eget exteriori rōne explanāte vel demōſtrante illud. Dignitas v̄o non eget niſi rōne que ſcita ſit in aīa: ſicut viſus in oculo: ⁊ ſicut luciduꝫ viſibile ad hoc vt videaꝫ nō eget niſi viſu exte riori cadente ſuꝑ ipſuꝫ. Sic dignitas ad hoc vt ſciatur nō eget niſi rōne q̄ eſt aſpect⁹ mētis ſimpl'r ſuꝑ ipſam cadente ⁊ nullo alio explanāte. Sil'r nec ſyll's perfect⁹ eget aliquo niſi rōne ſola q̄ eſt aſpect⁹ mētis ſuꝑ ipſum cadente: ⁊ nullo alio explanāte ipm̄ a. ❡ Cognoſcit aūt veritas ꝓpōnis: cū vr̄ idētitas in ſuba p̄dicati ⁊ ſubti. Et cognoſcit neceſſitas ſylli cū videꝫ idētitas vtriuſqꝫ extremitatis cū medio termio. In quacūqꝫ aūt ꝓpōne ſylli manifeſte ſūt per ſe idētitates iſte, illa ꝓpoſitio eſt dignitas, ⁊ ille ſyll's eſt perfect⁹. Et dico ꝙ dignitas nō eget exteriori rōne: qꝛ ad omne qd̄ eget exteriori rōne: eſt inſtare: ⁊ nō dico ꝙ cōtra oē tale poſſit fieri inſtātia vera: ſꝫ apud ipſuꝫ qui eget exteriori rōne illius nō eſt ipſuꝫ acceptū in oibus. Dicit aūt hic inſtantia acceptio in aliquo ⁊ non acceptio in aliquo. Ad dignitatē v̄o non eſt poſſibile vt afferat quis taleꝫ inſtātiā: qꝛ ipſa neceſ ſario accepta eſt in oibus: habemus itaqꝫ qd dignitas ⁊ eius dr̄iam qua differt ab alijs.

a ❡ Et hoc maxime de ſyll'o nāl'r cōcludē te: qꝛ ſyll's hu iuſmodi ꝯclu dit ꝯclonē il las quam aīa nr̄a ex nā ſua eſt apta elicere ipſos. n. pro ducit cogita tio abſqꝫ cōſi deratiōe: ꝓpter ex Auer. p̄mo hoꝝ, capitu. 5. c. 6.

❡ Qd̄ igit demrari qdem pōt: nō demratū aūt a ſe q̄ſpiā ſumit: id aūt ſupponit ſi ita eē diſcēti vr̄: atqꝫ nō abſolute qdē: ſꝫ ad illū tm̄. i. ſuppō: aūt poſtulat.

❡ Quecūqꝫ igit demonſtrabilia accipit ipſe non demonſtrans. Hec qdeꝫ ſi ꝓbabilia ac cipiat diſcenti ſupponunꝫ: ⁊ ſunt nō ſimpl'r ſuppoſitio: ſed ad illum tm̄. T.cō.50.

¶ Cuꝫ vō aliqd eſt demr̄abile in ſupiori ſcia ſ; accipiat ab addiſcēte ſine demr̄atiōe: ⁊ ipſi ſit improbabile tūc eſt h̄ ipſi ſuppoſitio: ⁊ non eſt ſimplr̄ ſuppoſitio. Simpliciter eniꝫ ſuppoſitio eſt qḋ neqꝫ eſt demr̄abile/neqꝫ eius receptio eſt neceſſaria apud oēs.

¶ Si nulla prorſus diſcēti de hoc opio: vel ēt ꝯria inſit. Atqꝫ h̄ īterest inter ſuppōnē poſtulationēqꝫ. Eteniꝫ id eſt poſtulatio qḋ eſt ꝯriū opioni diſcentis: vel qḋ eſt qdeꝫ demonſtrabile: ſumit aūt quiſpiam illud atqꝫ vtitur non demonſtrato.

T. cō. 51. ¶ Si vō neqꝫ vni⁹ opionis: aut cōtrarie eſſe accipiat: idē petit: ⁊ in h̄ differūt ſuppoſitio ⁊ qō. Eſt.n. qō in cōtrariuꝫ diſcētis opioni: aut ꝙ aliqs demōſtrabile cum ſit accipiat ⁊ vtatur non demonſtrans.

¶ Si vō aliqd eſt demr̄abile in ſupiori ſcia: ⁊ ꝙ ipm nō ſit ꝓbabile diſcēti: vel ſit ēt ei iprobabile: tūc opꝫ vt doctor petat illud a diſcipulo: ⁊ hec eſt petitio vel qō: quia hec eſt dr̄ia petitiōis ſiue qōnis ad ſuppōnē: qꝛ ipſa eſt ꝯria opioni diſcētis: ⁊ tūc eſt qō: aut nō opinata cum ſit demr̄abilis: ⁊ tūc eſt petitio ꝗuis ſit demr̄abilis. Accipit tn̄ ꝑ petitionē doctoris ſine demr̄atiōe: ⁊ vtit illa in demr̄atione. ¶ Sciendꝰ tn̄ ꝙ petitio vocat cōiter oē qḋ accipit ſine demr̄one cū ſit demōſtrabile, ſiue ſit ꝓbabile diſcenti ſiue nō.

¶ Diffōnes igit: cū affirmatiōes: aut negatiōes nō ſint: ſuppōnes nō eſſe patet: quas qdeꝫ vt gen⁹ cōplectit ꝓpoſitio: diffōnes ꝑterea percipiant ſoluꝫ opꝫ: at id non eſt ſuppoſitio: niſi qſpiam ⁊ audire: ſuppōneꝫ dixerit eē. Sed ea ſunt ſuppōnes: que cū ſint: hoc ipſo qḋ ſunt emergit ipſa ꝯclō. Neqꝫ geometra falſa ſupponit queadmodum nōnulli putarunt: qui qdeꝫ inquiūt demōſtrantē falſis vti ſuppoſitionib⁹ nō oportere: geometrā vō falſa ſupponere deſignatā lineā: nūc pedalem: nunc rectā eſſe dicentē: que qdeꝫ nō recta eſt nō pedalis. Nā geometra cū nō ſit ea linea quā deſignauit aut ꝓtulit ore cōcludere ſolet: ſꝫ cū ea ſint que ꝑ illaꝫ ſignificant: ac idicant: que deſignauit ac ꝓtulit ipſe. Inſuper ois poſtulatio ſuppoſitioqꝫ: aut vl'is eſt: aut ꝑticularis. At neutraꝫ iſtoꝝ diffōnib⁹ cōpetit q̄re diffōnes ſuppoſitiōes poſtulationeſqꝫ nō ſunt.

T. cō. 52. ¶ Termini [a] ḡ nō ſunt ſuppōnes: nihil.n. eſſe aut nō eē dicūt: ſꝫ in ꝓpōnib⁹ ſunt ſuppōnes. Termini autē nō: ſꝫ ſoluꝫ itelligē opꝫ: h̄ autē nō eſt ſuppō: niſi ⁊ audire ſuppōnē aliqs eſſe dicat: ſꝫ quorūcūqꝫ exiſtium in eo ꝙ illa ſunt fit ꝯclō. Neqꝫ geometria falſa ſuppōit ſicut qdā affirmāt dicētes: ꝙ nō opꝫ falſo vti: geometrā autē mētiri dicentē vni⁹ pedis eſſe nō vni⁹ pedis: aut rectā ſcriptā nō rectā eſſe: ſed geometra nihil cōcludit ſm̄ hāc lineam quā ipſe poſuit: ſed que ꝑ hoc oſtēdunt. Amplī⁹ petitio ⁊ ſuppō ois: aut ſic totū eſt: aut ſicut in parte. Termini autē neutrum hoꝝ.

a. ¶ Quare diffinitio dicatur terminus. vide Linc. 2° hui⁹ capite 2° in fine.

¶ Diffōnes aūt que ponunt in initijs demr̄onū nō ſunt ſuppōnes: qꝛ ois ſuppoſitio dicit aliqd de aliquo vl' aliqd ab aliq̄: ⁊ eſt ꝓpō ordināſ duas rōnes ſubti.ſ. ⁊ ꝑdicati in ſubō vno vel a ſubō vno: diffinitio vō h̄ nō facit ſꝫ ſoluꝫ explicat reꝫ ſimplicē: ⁊ intell'ſ apprehēdēs diffinitionē indiſtīū eſt diffō nō eſt niſi intell'ſ q̄dāmō ſimplex cadens ſuꝑ vnū explicitū: ⁊ nō eſt intell'ſ cōpoſit⁹ nec ordinatiu⁹ vni⁹ ad aliud: ſꝫ eſt ſicut viſus cadēs ſuꝑ viſibile expāſum ⁊ euolutū: vel ſicut audit⁹ cadens ſuꝑ vocē nō ꝯfuſam: ſed determinatā in ſenſu auditus ſuis differētijs. Unī itell'ſ diffōnis nō eſt niſi ſicut apprehēſio ſimplex: queadmoduꝫ viſus ⁊ audit⁹. Itē ois ſuppoſitio ⁊ petitio an vl'is vel ꝑticularis. diffō aūt neutrum hoꝝ: habem⁹ itaqꝫ dr̄ias dignitatis ſuppōnis ⁊ petitionis ⁊ diffōnis: que ſolent ꝑordinari in ſciētijs demr̄atiuis: ⁊ ex eoꝝ dr̄ijs. Pꝫ nobis ꝙ ſuppōnes ⁊ petitiones non pñt omitti qn ordinent in ꝑncipijs ſciaꝝ demr̄atiuaꝝ. Quaſdaꝫ aūt dignitates ⁊ diffinitiōes ꝯueniēs eſt omitti. In his ēt dr̄ijs aſſignandis inuit Ari. aptē ꝙ ois ſuppoſitio ⁊ petitio vā ē: ⁊ qꝛ qdā putāt hui⁹ oppo[m] remouet h̄ dicēs ꝙ geometer nō ſupponit falſuꝫ: ſꝫ dicat lineā viſibileꝫ q̄ nō eſt rectā aut bipedalis eē rectā aut bipedaleꝫ: nō.n. eſt ei⁹ intētio de hac linea viſibili: ſꝫ de linea intelligibili que ſignificat per lineā viſibileꝫ.

¶ Formas igit aut vnū qd ꝑter ipſa multa nō neceſſe eſt eē ſi demr̄atio eſt: tn̄ veꝝ eſt dicere neceſſario: vnū eſſe de plurib⁹ ꝑdicāduꝫ. Naꝫ ſi id non ſit: vl'e ſane nō erit: at ſi vniuerſale nō ſit: nō erit mediū ipſum: quare nec demr̄atio. Eſſe igit vnum qd opꝫ idēqꝫ de plurib⁹ nō ſolum cōi noie predicādum.

¶ Spēs qdē igit eſſe: aut vnū aliqd ex̄ multa nō neceſſe eſt: ſi demr̄atio erit: eſſe tn̄ vnū de multis veꝝ dicere eſt neceſſe. Nō.n. erit vl'e niſi hoc ſit. Si vō vl'e nō ſit: mediuꝫ nō erit. Quare neqꝫ demr̄atio. Oportet igit aliqd vnū ⁊ idem in plurib⁹ eſſe nō equiuoce. T. cō. 53.

¶ Iſtud pōt cōtinuari ei qḋ ſupra dcm̄ eſt ꝙ demr̄atio eſt ex incorruptibilib⁹. Ex h̄.n. vr̄ ꝙ nō eſt poſſe ponere vl'ia niſi ſeꝑata a ſenſibilib⁹ corpib⁹ [b]. Pōt ēt cōtinuari ꝑrio dictis.ſ. ꝙ dignitas ⁊ ſyll'ſ nō egēt niſi rōne Interiori aſpiciēte pluriū idētitateꝫ in ſubō: ⁊ ꝙ ſuppō ſimplr̄ dicit aliqd de aliq̄: ⁊ duo idē in ſubto: ꝙ ſi hec ſint vā.ſ. ꝙ opꝫ in ꝓpōne vā affirmatiua ⁊ in ſyll'o ꝯuenire plēs rōnes ⁊ formas in ſubō vno: nō opꝫ ponē vl'ia ſeꝑata a ſubis: imo neceſſe eſt ꝙ ſint inuēta in ſubis: ⁊ forte ꝙ Ari. voluit hāc lr̄aꝫ ꝯtinuari nō ſolū vno dictoꝝ modoꝝ ſꝫ vtroqꝫ. Dicit ḡ ſpēs.i. formas ſeꝑatas: qḋ ſic exponit ꝑ ꝓpā vba. Aut vnū aliqd eſſe ex̄ multa nō neceſſe eſt ſi demōſtratio erit: ſꝫ neceſſe eſt vere dicē vnuꝫ de multis ⁊ in multis [c]: aut vl'e nihil eſt. ⁊ ſi hoc: tūc neqꝫ mediū: neqꝫ demr̄atio eſt aliqd: quapꝑ opꝫ ad hoc ꝙ demonſtratio ſit: vnuꝫ vl'e nō equiuocū reperiri in multis.

b ¶ Sciēs ꝙ vl'e in potētia remotiſſima ē eſt ſeparatū a corpe ſenſibili. Sꝫ eſt in ſingulari ſicut pō in toto: ⁊ ꝗ eſt forma ꝑ quaꝫ hoc eſt hoc vt ſupra dcm̄ eſt. Sꝫ vl'e in actu eſt in intellu ⁊ nō in ſingulari. Sꝫ ſeparatū eſt ab eo quia abſtractū ē ab eo ⁊ repoſitū in itellu poſt.

c ¶ Unde in multis eſt per ꝑdicationē:quia vl'e in actu eſt nō ē ſubſiſtens niſi in ſuis particularibus, vt patet: vide Auer. 7° meta. cō. 44. in indiuid. duo nō ē ſubſtātia niſi mā ⁊ ſola pticlaris ex q̄ hoc cōponit.

¶ Capitulum 10[m].

Nulla autem demōſtratio ſumit fieri nō poſſe vt ſimul idem affirmetur atqꝫ negetur: niſi fuerit opus: vt hoc etiaꝫ pacto concluſio demonſtretur.

Contingere autem ſimul affirmare ⁊ negare neqꝫ vna recipit demonſtratio: niſi indigeat monſtrari concluſio ſic. T. cō. 54.

Oſtendit Ariſto. in ꝑrio caplo ꝙ opꝫ ꝑpria ꝑn⁹ appropriari generi ſubto: ⁊ qꝛ h̄ poſſet intelligi

intelligi de pncipijs cōib⁹ que veniūt tñ in demrationē oñsiuā. oñdit in cap̄ isto q̄ etiā pn° cōia que veniūt siue accipiant in demrōnib⁹ ducētib⁹ ad ipossibile: opz apꝓpari gñi subto ꝛ ꝯni. Et dicit etiaz que sunt illa cōia que accipiūtur in talib⁹ demratiōnib⁹: q2 illa cōmunia sunt duo: quoꝝ alterꝝ est nectium. s. de q̄libet affirmatio vel negatio ꝛc. cui nō pōt falsigraphus ꝯdicere. Et reliquū est ipoſe. s. ꝫ de aliq̄ eodē affirmatio ꝛ negatio. Et istud dat falsigraphus spōte sua: nō tñ ꝯcedit istō sum/ ptū cōiter: sꝫ in ꝓprijs terminis. ꝛ deducit ex ꝫ ad ꝯnez ipoſez q̄ abnegat idē a se. Dicit ḡ q̄ nulla demratio recipit affirmatōnē ꝛ negationez eiusdē de eodē: nisi ꝯclo sit talis que nō possit oñdi nisi per affirmatōnē ꝛ negatiōez eiusdē de eodē. Et hec est 15ª ꝯclo huiꝰ scie. Cuius explanatio talis est. In aliqb⁹ demratiōib⁹ ducētib⁹ ad ipoſe puenit deductio ad oppoᵐ alicuiꝰ pncipij vel hostensi in illa scia: aliq̄ vo fit deductio nō ad oppᵐ alicuiꝰ pncipij vel preostēsi in eadē scia: sed ad negationez alicuiꝰ a se: sic facit Arist. in 8° phy. posito q̄ p̄mus motꝰ fuerit oñdit pᵐ motū nō fuisse pᵐ motū. Silr̄ pᵃ demratio deducēs ad ipossibile in 5° liᵒ Euclidis deducit ad abnegatiōez eiusdē a se ꝫ modo. Intendit ibi q̄ due q̄ntitates hñtes ad q̄ntitatē 3ᵃᵐ ꝓporᵗᵉᵐ vnā sunt eq̄les: ꝯdicit falsigraphus ꝛ sumit q̄ due q̄ntitates hñtes ad q̄ntitatem 3ᵃᵐ ꝓporᵗᵉᵐ vnā sunt q̄ntitates ineq̄les ad q̄ntitatez 3ᵃᵐ ꝓportioⁿᵉ. Unde sic syllogizatꝛ: oēs due q̄ntitates ineq̄les ad quātitatē 3ᵃᵐ ꝓportionatē hñt ineq̄les ꝓporᵗᵉˢ ad 3ᵃᵐ: sed due q̄ntitates hñtes ad q̄ntitatez 3ᵃᵐ ꝓporᵗᵉᵐ vnā sunt q̄ntitates due ineq̄les ad 3ᵃᵐ ꝓporᵗᵉ. ḡ due q̄ntitates hñtes ad 3ᵃᵐ ꝓportionez vnā hñt ineq̄les ꝓporᵗᵉˢ ad 3ᵃᵐ. Silr̄ 5ᵃ noni Euclidis. ꝛ. 13. deducit ad ꝫ q̄ nūs qui nō nūat a nūo q̄dā nūat ab eodez. ꝛ sic accidit in multis demrōnib⁹ ducentib⁹ ad ipossibile taz nālib⁹ q̄ȝ mathematicis q̄ȝ moralibus: q2 fit deductio ad abnegationē eiusdez a se. ꝫ aūt nō pōt fieri nisi p syllm ex oppositis: aut p syllm supponētez ea que valēt opposita. Unde in tali demratiōe recipiunt affirmatio ꝛ negatio opposite: quaꝝ alteraz dat spōte falsigraphus ꝯueniens: ꝛ reliquā ꝯcedit nectio: q2 est hostēsa vel hcōcessa inter pnᵃ. Pluries aūt in talib⁹ deductionib⁹ fit syllus ex his que valēt opposita q̄ȝ ex oppositis: q2 falsigraphus raro daret expsse oppᵐ hassumptis sꝫ pluries dat ꝯūsam oppositi alicuiꝰ hassumpti ex qua ꝯueniā ꝛ ex hassumptis syllogizat in pᵃ figᵃ ꝛ ꝯcluditur abnegatio eiusdez a se: sic pꝫ in supiori ꝯne qnti Euclid. Et itelligo hic per opposita nō solū affirmatōnē ꝛ negationez simplr̄: sed etiā in gñe. Dicit ḡ q̄ nulla demratio recipit affirmatōnē ꝛ negationē eiusdē de eodē nisi ꝯclo sit talis que indigeat demrari: sic. i. p affirmatōnē ꝛ negationez oppositam: vt qñ ꝯclo est abnegātio idez a se: sic supior ꝯclo 5ᵃ Euclidis. dicit q̄ eq̄les ꝓporᵗᵉˢ sunt inequales.

Quod quidē fuerit: si sumpserimus affirmare qdē pñmū de medio eē verū: negare aūt verū nō eē. Nihil aūt refert mediū eē atq3 nō eē sumere: ꝛ tertiū pariter mō. Nā si datū est id de quo hoiez dicere verū est: dabit ꝛ id ei quo nō hoiez dicere verꝫ est. Sꝫ si tñ hoc totū sumat: hoiez inq̄ȝ aial: nō aūt nō aial esse. Erit etiaz verū calliā dicere ꝛ nō calliā aial: nō aūt nō aial. Cā aūt est: q2 p̄mū nō solū de medio: sed ēt de alio dr̄: ꝓpea q̄ ad plura sese extēdit. Quare nihil ad ꝯclonem refert: ꝛ si mediū ꝛ ipm̄ est.

Te. 55. Ostēdit aūt accipiētib⁹ p̄mū de medio q̄ verꝫ sit affirmare: negare aūt nō verꝫ: mediuz aūt nihil differt eē ꝛ nō eē accipe. Silr̄ aūt ꝛ tertiū. Si. n. assignet de quo hoiez verꝫ est dicere aial: q̄ȝuis nō hoiez verꝫ. Sed si solū hominē aial esse omne: nō aial autē nō. erit enim verꝫ dicere calliā: ꝛ nō calliaz esse aial. nō aial autē nō. Cā autē est qꝺ p̄mum nō solum de medio: sed ꝛ de alio ꝓpter qꝺ ꝛ in pluribus. Quare neq3 si medium: ꝛ idem est ꝛ nō idē ad ꝯclusionem nihil differt.

Ostēdit aūt hec ꝯclo accipiētib⁹ pᵐ de medio nō per suppōnez falsigraphi: sꝫ q2 verū est pᵐ de medio ꝛ hac ceptū: ꝛ ideo etiā nō verꝫ est negare ꝓpōnē que dicit pᵐ de medio. Et itelligo ꝫ dici de cōiter ad affirmatōnē ꝛ negationem: sic in hscripto syllo qnti Euclidis accipit pᵐ de medio: nō q2 illud dat falsigraphus: sꝫ q2 verū est hdemōstratū: ꝛ ideo negari nō pōt. Mediū aūt ꝛ etiā 3ᵐ sit sumptū cum medio. ꝛ est minor ꝓpositio quā dat falsigraphus cum est assumpta etiā ad maiorē nihil differt ab eo qꝺ est accipe eē ꝛ nō eē sil. ipsa. n. ꝓpositio minor quā dat falsigraphus hꝫ in se iplicitā ꝯditionem: ꝛ ipsa etiā cuz maiori sunt affirmatio ꝛ negatio opposite: vel valet affirmatōnē ꝛ negationē oppositas. Hec aūt lrā scripta ordinat syllos siles hdicto syllo Euclid. Supponit autez exᵐ de syllo ex opposit vt cōpleat totalr̄ modū ꝯcludēdi abnegationē eiꝰ a se. Exᵐ aūt tale est: assignet ſm falsigraphū de quo verꝫ est dicere hoiez q̄ȝuis de eodē verū sit dicere ſm ꝟitatē nō hoiez: vel eꝯ. sit hoc ſm falsigraphum ꝛ pars ꝯtra ſm ꝟitatez: ꝛ nō solū supponat q̄ aliqs idē sit hō ꝛ nō hō: sꝫ ēt ſm falsigraphū supponat q̄ solus hō sit omne aial. i. q̄ hō ꝛ aial ꝯuertant: ꝛ ēt q̄ hō nō sit nō aial: his. n. supposit verꝫ erit dicē q̄ callias est aial: ꝛ q̄ callias nō est aial, ꝛ etiā q̄ callias nō est nō aial. Ex his duob⁹ syllis seqt̄ q̄ callias nō sit callias: hāc tñ ꝯnē Aris. subticet more suo. Expssio ꝟo sylloꝝ est ꝫ. Callias est hō: ꝛ ois hō est aial. ḡ callias est aial. Itē callias nō est hō: ꝛ solus hō est aial: ꝛ q2 omne aial est hō. ḡ callias nō est hō. Itē callias est aial, callias nō est aial. ḡ callias nō est callias. Itez callias est hō: ꝛ hō nō est non aial. ḡ callias nō est nō aial. Itez callias est nō hō: ꝛ ois nō hō est nō aial: q2 hō ꝛ aial ꝯuertunt ex hypothesi. ḡ callias est nō aial. Itē callias est nō aial: ꝛ callias nō est nō aial. ḡ callias non est callias. Duplici itaq3 medio. s. per aial, ꝛ non aial oñdit q̄ callias nō est callias. Et cū hꝰ. s. q̄ duplici medio oñdit est: q̄ pᵐ. i. callias ſm q̄ est maior extremitas: nō solū dr̄ de medio qꝺ est aial: sꝫ ēt de alio: vt de nō aiali. ꝛ pp ꝫ nihil differt ad hāc ꝯnē q̄ callias nō est callias siue sumat vnū ꝛ idē meᵐ siue plura ꝛ diuisa. Lrā hdicta expositio ꝯueniēs sit scie demratiue: vr̄ tñ q̄ snia hdicte lrē possit eē ista. Nulla demratio vtit opposit nisi ipa ꝯclo sit ꝯtexta ex opposit: sic accidit in scia nāli q̄ ꝯcludunt ibi ꝯnes cōtexte ex opposit q̄lis est hec ꝯclo in liᵒ de ala sensus cōis est diuisibilis ꝛ indiuisibilis. ꝛ ꝫ est oppositio: tñ nō est oppō simpr̄: q2 sensus cōis nō ſm idez ꝛ eodē mō est diuisibilis ꝛ indiuisibilis. Cū aūt ꝯcludunt tales ꝯnes maior ꝓpō simpr̄ est ex opposit: que oppᵃ sunt cāe oppᵗⁱˢ in ꝯne. Lrā aūt aliaꝝ trāslationuz, ꝛ snia Themistij neutri hdictaꝝ sniaꝝ vr̄ ꝯcordare. Snia aūt Themistij vr̄ esse ista. s. q̄ nulla demratio hordinat iter pnᵃ sua ꝫ pnᵐ cōe: affirmatio ꝛ eiꝰ negatio nō ꝟificant sil' in eodē: q2 ꝫ est manifestissimū. Sed tñ demrator vtit isto pnᵒ: cū eget eo. Eget aūt ipso cū vult oñdere ꝯnē que affirmat aliquā dispōnē de aliq̄ cū negatōe ꝯtrij eiusdē dispōnis de eodē sic cū vult oñdē tales ꝯnes mūdus est finitꝰ ꝛ nō est infinitꝰ. phat

eiꝫ h̄ ꝯclo h̄ mō. Omne corp⁹ eſt finitū ⁊ nō eſt nō finitū. Et aūt omne corpus ſit finitū pbabit p demſ̄ratiōeꝫ nālē. ꝙ aūt nō ſit nō finitū dr̄: p h̄ ꝙ affirmatio ⁊ eī⁹ negatio nō ꝟificāt in eodē. Et ex h̄ ſeqt̄ ꝙ omne corp⁹ ſit finitū ⁊ nō ſit īfi͞n: mūdus aūt eſt corpus. mūdus igit̄ eſt finit⁹ ⁊ nō īfinit⁹. ¶ Opꝫ igit̄ ſm̄ hāc expōnē ſic legere līāꝫ. | Neqꝫ vna demōſtratio recipit. i. ꝑordinat iter ſua pn̄ª: h̄. ſ. nō ꝯtinget ſil' affir͞e ⁊ negare. | Opꝫ. n. vt negatio hui⁹ dictiōis neqꝫ abneget h̄ vbū ꝯtingē: cū eo qđ ſeqt̄. Sꝫ tñ demſ̄ator vtit̄ h̄ pn̄ᵒ cum indiget ipo ad ꝯclſionē ſue ꝯnis. Oñdit̄ aūt ꝯclo p h̄ pn̄ cuꝫ p͞m accipit̄ de medio: ꝙ veꝝ ſit affir͞e p͞m de medio: ⁊ nō ſit veruꝫ negare idē p͞m de medio: ſic cū accipit ꝙ veꝝ ſit affirmare finituꝫ de corpe: ⁊ nō ſit veꝝ negare finitū de corpe. Multotiēs aūt accidit ꝙ ſb tali pdicato qđ dicit aliqꝫ diſpōnē cuꝫ negatione ꝯtraj ſumit̄ me͞m cui⁹ medij negatio etiā pōt ſbijci eidē pdicato ⁊ ſub tali p͞o ⁊ tali medio multotiēs ſumit̄ minoꝛ extre͞m cui⁹ ēt negatio pōt ſbijci eidē. Uelut ſi ſic dicat̄. Oīe fridū humidū eſt albū ⁊ nō eſt nō albū. Flegma āt eſt frig͞m humidū. ḡ eſt albū ⁊ nō eſt nō albū. pōt ēt h̄ vere. ſ. dici: qm̄ nō frig͞m humidū eſt albū: ⁊ nō eſt nō albū: qm̄ calx que eſt calida ⁊ ſicca eſt alba ⁊ nō eſt nō alba. Silr̄ nō flegma eſt frig͞m humidū ⁊ albū ⁊ nō nō albū: qꝛ nix eſt frida ⁊ hūida ⁊ alba ⁊ nō nō alba. ¶ Hoc eſt ḡ qđ dicit Ariſt. | Mediū aūt nihil differt accipe eē ⁊ nō eſſe | ſilr̄ aūt ⁊ 3͞m. Et nō eſt itelli͞m vl̄r: ꝙ me͞m aut minoꝛ extremitas ſint ſp̄ talia: qꝛ mediū erit in potiſſima demſ̄one ꝯitibile cū maioꝛi vel cū minoꝛi: erit. n. alteri⁹ diffō. ª Supponit aūt Ari. ex͞m vbi ſumit̄ me͞m affir͞e ⁊ negatiue ſub maioꝛi. ⁊ ſilr̄ extremitas minoꝛ dicēs. Si affirmat̄ de aliq̄ vt de callia: p h̄ hoīeꝫ me͞m veꝝ. veꝝ eſt dicere ipm̄ eſſe aīal ⁊ nō eē nō aīal: lꝫ ſumamus nō hoīeꝫ me͞m: veꝝ erit dicere de nō hoīe: qm̄ ipſꝫ eſt aīal ⁊ nō eſt nō aīal. Aſinus. n. eſt aīal: ⁊ nō eſt nō aīal: ⁊ ne putaremus ipm̄ vl̄r dicē ꝙ tale pdicatū qđ dicit diſpōnē cū negatiōe ꝯtraj ſp̄ dicat̄ de medio ⁊ ipi⁹ oppoſito: ipe iterponit ꝙ nō ſp̄ currit res ſic: ⁊ ſi ſolū hoīeꝫ veꝝ eſt eē aīal. q̄ſi diceret. nō currit ſp̄ res pdicto mō: ſꝫ ſi hō ⁊ aīal ꝯitterent̄. veꝝ eēt dicē hoīem eē aīal ⁊ nō eē nō aīal. aīal aūt nō referet̄ ad id de q̄ dr̄ hō: vt ad calliā ⁊ ad hoīeꝫ ⁊ nō ad nō hoīeꝫ. Et ſilr̄ de minoꝛi extremi͞te affir͞a ⁊ negata dr̄ tale pdicatuꝫ: ſic de callia dr̄ ꝙ ipe eſt aīal: nō aīal aūt nō: ⁊ de nō callia ſilr̄. Cā aūt hui⁹ rei. ſ. ꝙ p͞m dr̄ de medio affirmato ⁊ negato eſt ꝙ p͞m eſt in plus q̄ꝫ mediū. Uñ nihil differt qñqꝫ ad talē ꝯnem pbādaꝫ ſiue mediū ſumat̄ affirmatū ſiue negatum.

ª ¶ Mediuꝫ i demſ̄one potiſſima eſt aut diffō ſubiecti aut paſſionis. Sꝫ paſſionis ſolū videt̄ dicef 2ᵒ hui⁹ capite 5ᵒ. circa ꝯcluſionem. 32.

¶ Hoc aūt omne inqꝫ affirmādū aut negādū eē ea demſ̄ratio ſumit: qua deducit̄ ad id qđ fieri nequit: nec tñ ſemp vl̄r: ſed qđ ſatis eſt gn̄i: circa qđ genus demſ̄ones afferunt̄: ſicut ⁊ p͞us eſt dictū.

T. c. 56. ¶ Omne autē affirmare ⁊ negare: que eſt ad īpoſſe demſ̄ratio accipit: ⁊ h̄ neqꝫ ſemp vl̄r: ſed quātuꝫ ſufficiēs eſt. Sufficiēs aūt eſt in genere. Dico autēꝫ in gn̄e vt circa qđ genus demſ̄rationes fert: ſicut dictū eſt prius.

16ª ꝯclo. ¶ Decimaſexta ꝯclo eſt iſta. Demſ̄ratio ducēs ad īpoſſe recipit h̄ pn̄͞m cōe. de q̄lꝫ affirmatio vl̄ negatio: nō vl̄r ſꝫ ꝑpoꝛ͞ꝫ gn̄i ſubō. Sciēdū tñ ꝙ ſm̄ ſn̄iaꝫ Them. ꝙ demſ̄ eſt h̄ de iſto cōi pn̄ᵒ: ⁊ de pōri. ſ. ꝙ de eodē affir͞e ⁊ negatio nō ſunt vera: totū eſt de cōītate docēdi ſpāles demōſtratores: ⁊ nō de ſba hui⁹ ſcie. ⁊ h̄ eſt totū de ſupioꝛi caᵒ. Et aūt ſyllō ad īpoſſe ſumat h̄ pn̄͞m manifeſtuꝫ eſt ex liᵒ prioꝝ. Et aūt ꝑportionet̄ gn̄i ſbō: pꝫ ex 14ᵒ huius.

¶ Cōueniūt aūt iter ſeſe ſciētie oēs in hiſce que cōia ſunt: nō in hiſce de q̄b⁹ demſ̄rant: nec in his ēt que demſ̄rant. Cōia aūt ea dico q̄b⁹ ſic vtunt̄ vt ex ipſis demſ̄rant. Differēdi q̄ꝫ facultas cuꝫ oīb⁹ ꝯuenit: ⁊ ſi qua vl̄r ipſa cōia oſtēdē nitat̄: velut omne q̄duis affirmet̄ aut neget̄ opꝫ: vel ab equalib⁹: dēptis equalib⁹ equalia ſunt ea que reſtāt: vl' taliū aliqua. Atqꝫ ipa differēdi facultas nō eſt ſic diffinitoꝝ q̄rūdam: neqꝫ generis cuiuſdā. Nō n. iterrogaret. Demſ̄ranti nāqꝫ nō licet interrogare: ꝓpterea ꝙ ex oppoſitis nō oſtēdit̄ idem. Hoc aūt demōſtratum eſt in hiſce que de rōcinatione ſunt pertractata.

T. c. 57. ¶ Cōicāt autēꝫ oēs ſeſe ſm̄ cōia: cōia aūt dico q̄bus vtunt̄ tanq̄ꝫ ex his demſ̄rantes: ſꝫ nō de q̄b⁹ demſ̄rant nec q̄s demſ̄rant. Et dialectica oīb⁹: ⁊ ſi aliq̄ vl̄r tētet mōſtrare cōia: vt ꝙ oē affirmare aut negare: aut ꝙ eſt eq̄lia ab eq̄libus: aut q̄libet taliuꝫ. Sꝫ dialectica nō eſt ſic diffinitoꝝ quoꝛūdā: nec gn̄is alicui⁹ vni⁹ eſt: nō. n. iterrogaret. demſ̄rantēꝫ. n. nō eſt iterrogare ꝑꝑ id qđ oppoſitoꝝ eē nō demſ̄rat idem. oñſum aūt h̄ eſt in his que de lōgiſſimo ſunt.

¶ Dictū eſt ꝙ demſ̄ratores vtunt̄ cōib⁹ pncipijs appropriatis. ſ. gn̄i ſubō. Sed ex h̄ dico ꝯñs eſt dubitatio: an illa cōia ſint cōia ſciētijs mathematicis ſolū: an ⁊ illis ⁊ alijs. ꝑꝑ h̄ ꝯſiter determinat Ari. ꝙ cōia pn̄ª q̄b⁹ vtunt̄ demſ̄ratores ſpāles ſunt cōia oīb⁹ ſciētijs. Et iſta ꝑpoſitio. ſ. ꝙ oēs ſcie in cōib⁹ pncipijs cōicāt nō eſt ꝑpa hui⁹ ſcie: ſꝫ magis eſt cōis ad logicū ⁊ meta͞m. De cōplemēto tñ ꝯſiſtat hui⁹ ſcie eſt: vt hic dicat̄. Dicit ḡ ꝙ oēs ſcie cōicāt in pncipijs cōib⁹ ex q̄b⁹ fit demſ̄ratio: ſꝫ nō cōicāt in ſubīs de q̄b⁹ demōſtrāt: neqꝫ in paſſionib⁹ q̄s demōſtrāt. Et dialectica cōicat cuꝫ ſciētijs in pncipijs cōib⁹ ⁊ ſilr̄ meta͞m: qꝛ pn̄ª cōia aut dr̄ diſpōnes enūtiationis: vt de q̄libet affirmatio vel eī⁹ negatio eſt vera: aut dr̄ diſpōnes q̄ntitatis: vt ſi ab eq̄lib⁹ eq̄lia demas ⁊c̄. Manifeſtuꝫ eſt aūt ꝙ diſpōnes enūtiatiōis ſunt cōes oī ſcie tā ſpāli q̄ꝫ cōi. Diſpōnes aūt q̄ntitatis ſunt cōes oīb⁹ ſciētijs mathe͞m: qꝛ oīs mathe͞a circa q̄ntitates eſt. Et etiā diſpōnes q̄ntitatis ſunt cōes ſcie nāli: eo ꝙ nālis ſubiecti corpus q̄ntū mobile: ⁊ ille ſunt etiā cōes phīe p͞e: qꝛ phīa p͞a ſtabilit q̄ntitatē ⁊ diſpōnes eius p͞e cōes: ⁊ pn̄ª que dicūt ſup q̄ntitatē ſuas p͞as diſpōnes: ⁊ etiā ſi eget aliq̄ mō demſ̄onis demſ̄rat in ea. ⁊ hāc phīaꝫ p͞a ⁊ eius opus circa pn̄ª tetigit Ariſ. cuꝫ dixit. | Et ſi aliq̄ vl̄r tētet mōſtrare cōia. | Dialectica etiā cōicat in pncipijs cuꝫ oīb⁹ alijs ſciētijs: qa ipa habet viā ad oīuꝫ pn̄ª ſi egēt aliq̄ mō explanatiōis: ⁊ ipa etiā ſyllogiꝫat ex pncipijs oīuꝫ: eius etenīꝫ eſt ꝑblema ꝯſtruē: vel deſtruē ꝑbabilr̄: ⁊ eſtat̄ pncipijs cōib⁹ vtit̄ demſ̄ratoꝛ inq̄tuꝫ ſunt nec͞ia: ⁊ fine ſcie: vtit̄ dialecticus inquātū ſunt ꝑbabilia: ⁊ fine opiōis. ⁊ lꝫ dialectica ſic cōicet cum oīb⁹ alijs ſciētijs: tñ in h̄ differt ab oīb⁹ ꝙ oēs alie hñt genus ſubm̄ deter͞m: cui⁹ per ſe paſſiones demſ̄rant. lꝫ. n. ſbm̄ meta͞e ſit cōe ad oīa ſbā aliaꝝ ſciaꝝ: tñ ipa nō demōſtrat niſi p ſe īherētia ſubō ſuo: ᵇ ⁊ nō deſcendet vt demōſtret ꝑprias paſſiones de ſubīs iferioꝛib⁹ niſi p mō͞m ſcie ſbalternātis. ᶜ Dialectica vō lꝫ inquātū ipa eſt ſcia ⁊ pars phīe hꝫ ſbm̄ ꝑpriū. ſ. ſcdas itētiones que apponunt̄ itētionib⁹ pmis inquātū per eas ꝯuenit̄ de cognito ad incognitū: tñ inquātuꝫ ipa eſt ars

ᵇ ¶ Et ſic paſſiones demōſtrant̄ de ſubō analogice: ⁊ ꝯs ius oppo͞m aſcit aliq.

ᶜ ¶ Ex h̄ ad nō hīs ꝙ metaphyſica ſbalternet ſibi alias ſciētias.

Nālis ſubiectū corpus q̄ntū mobile.

Dialectica vt eſt pꝰ phie ꝑ ꝓpꝛiũ habꝫ ſubiectum. Sed vt eſt inſtrm phie nõ habet ſubiectũ ꝓpꝛiũ.

eſt ars ⁊ inſtrm phie nõ hꝫ ſbm ꝓpꝛiũ:qꝛ ipa inueſtigat per viã opionis ⁊ ꝓbabilitatꝭ de omni ſbto ſuas diſpõnes tñ ꝓpas ꝗ̃ cõcꝛe:⁊ ſic põt iterrogare vtrũqꝫ oppoſitoꝝ:eo ꝙ in eiꝰ ꝓceſſu ſit pꝰ viã ꝓbabilitatis oñdẽ oppoſita:nec demſatoꝛ:nec ipa dialectica:vel ſophiſtica inqͣ̃tũ eſt pars phie ⁊ habet ſubm ꝓpꝛiũ oñdit oppoſita.ſi nis.n.cuiuſlibet artificis circa ſubm ꝓpꝛiuꝫ ⁊ paſſiones ꝓpas eſt ſciẽtia que cadit ſup verũ tñ:⁊ nõ opinio ſola que cadit ſuper verum ⁊ falſum.

℄ Capitulum xm.

Quod ſi eadẽ eſt iterrogatio rõcinatiua ⁊ ꝓpoſitio ꝯdictiõis:ſunt aũt in vnaqꝫ ſcia ꝓpões ex qbꝰ vniuſcuiuſqꝫ ꝓpa cõficiꝭ rõcinatio:erũt porro qdã iterrogationes ad ſingulas ſcias attinẽtes:ex qbus fit cuiuſqꝫ ꝓpa rõcinatio. Pꝫ ꝗ̃ nõ oẽm iterrogationẽ geometricã eẽ:nec ad medẽdi artẽ oẽꝫ accõmodari:⁊ pari mõ de ceteris. Sꝫ aut ea ex qbus aliqd oſtẽdiꝭ:de qbꝰ eſt ipſa geometria:aut ea que ex eiſdẽ demſanꝭ:ex qbꝰ geometria demſat:qualia ſunt ꝑſpectiua. Idẽ eſt ⁊ in ceteris itelligẽdũ. Atqꝫ de his ipſis reddẽda qꝫ ratio eſt ex geometricis ꝓncipijs:ꝯcl'onibuſue:ſꝫ de ꝓncipijs non eſt reddẽda rõ geometre:vt eſt ꝓfeſſoꝛ geometrie. Eadẽ ſunt ⁊ in ceteris ſciẽtijs obſuãda. Nec igiꭍ artificẽ quẽqꝫ queuis ꝑcitari:nec ad qͣ̃uis iterrogatiões de ſingulis rñdere opꝫ:ſed ea tñ que in ſcia ſua determinata ſunt. Qͦ ſi qſpiam cuꝫ geometra vt geometra eſt:ſic diſſeruit:patet ⁊ bñ illũ eẽ diſceptaturũ:ſi ex his ꝓtẽderit aliqd. Qͦ ſi nõ ħ diſſeruerit modo:nõ bñ ſine dubio diſceptabit. Patet etiã illũ nõ redarguere geometrã niſi per accñs. Quobꝛeꝫ iter ignaros geometrie de geometria diſſerẽduꝫ nõ eſt. Latebit enim is qui dixerit praue. In ceteris etiã ſcientijs res ſeſe habet ſimiliter.

T.c.58. Si autẽ idẽ eſt ſyllogiſtica iterrogatio ⁊ ꝓpoſitio ꝯdictionis. Propões aũt ꝫm vnãquãqꝫ ſciam ex qbꝰ eſt ſyllꝰs. Scðm vnamquãqꝫ erit vtiqꝫ aliq̃ iterrogatio ſcibilis:ex qbus qui eſt ꝫm vnãquãqꝫ ſciam ꝓpꝛiꝰ ſit ſylls. Manifeſtuꝫ vtiqꝫ ꝙ nõ ois interrogatio geometrica erit:neqꝫ medicinalis. Sed ex qbus aut mõſtraꭍ aliqd de qbꝰ geometria eſt:aut ex eiſdeꝫ mõſtraꭍ geometrice:ſicͭ ꝑſpectiua:ſilr autẽ ⁊ in alijs. Et de his qdẽ ⁊ rõnẽ ponẽdã eſſe ex geometricis principijs ⁊ ꝯcl'onibꝰ:ſed ex nõ geometricis principijs ⁊ ꝯcl'onibꝰ:nõ ponẽdã rõnem eſſe geometre ꝫm ꝙ eſt geometer. Silr aũt ⁊ in alijs ſciẽtijs. Neqꝫ oẽm iterrogationẽ vtriqꝫ eſt vnũquẽqꝫ ſciẽteꝫ iterrogare:neqꝫ ꝫm omne iterrogatũ rñdere vnoqꝫ:ſed que ſunt ꝫm ſciam determinatã. ſi aũt diſputabit cum geometra ꝫm ꝙ eſt geometra manifeſtuꝫ eſt qm̃ ⁊ bñ:ſi ex his aliquid demõſtret. ſi xͦo nõ:nõ bñ. Manifeſtum eſt ꝙ nõ arguit geometrã:ꝫ niſi ꝫm accñs. quare non vtiqꝫ erit ĩ nõ geometricis de geometria diſputãduꝫ. Latebit enim praue diſputãtẽ. ſilr autẽ ⁊ in alijs ſe habet ſcientijs.

Capitulũ 11m. aſ ꝫm ſniaꝫ Themiſtij ꝯueniẽtiꝰ poniꭍ iſtud cap. 10m. Quia ſicͭ ꝑactũ eſt ꝫm eius ſniam nõ diuidẽdũ eſt ſupius capm in duo. Oſtẽſuꝫ eſt in. 12. huius ꝙ ois demſatio eſt ex ꝓncipijs ꝓpꝛijs. Vñ ſicut dictum eſt in 14ͦ. Cõis pñꝰ neceſſe eſt fieri ꝓpa cũ eius vniꭍ demſatoꝛ. Ex his aſcẽdit hãc 17ͣ ꝯneꝫ.ſ. ꝙ ois queſtio quã querit demſatoꝛ eſt ex ꝓpꝛijs. Cuiꝰ ꝓbatio eſt hec. Ois q̃ſtio quaꝫ querit demſatoꝛ fit eadẽ ꝯclo:⁊ poſt ꝓpoſitio ex qua demſaꭍ. ois aũt ꝓpoſitio ex qua demſat eſt ex ꝓpꝛijs. igiꭍ ois q̃ſtio quã queris demſatoꝛ eſt ex ꝓpꝛijs. ℄ Itẽ ſi ois q̃ſtio quã querit demſatoꝛ ſequiꭍ ex ꝓncipijs ꝓpꝛijs:⁊ ois q̃ſtio ⁊ cõcluſio que ſeqꭍ ex ꝓncipijs ꝓpꝛijs eſt ex terminis ꝓpꝛijs. ꝗ̃ ois q̃ſtio demſatiua eſt ex ꝓpꝛijs. Iſtos duos ſyllos cuꝫ ſua ꝯne dicit Ari. more ſuo itricate:⁊ ſenſus xͦboꝝ ipſius eſt iſte. Si ois iterrogatio quaꝫ ſyllogiꝫat demſatoꝛ eſt eadẽ cum ꝓpõne demſatiua:que ponit alterã pꝛẽ triũ ꝯdictionis:⁊ ꝓpões demõſtratiue ex qbꝰ eſt ſylls ꝓpꝛia in vnaquaqꝫ ſcia ſunt ꝓpões ꝓpꝛie ꝫm eãdeꝫ ſciam. ſi inqͣ̃ ita eſſent: itaqꝫ demõſtratoꝛis iterrogatio ſcibilis ex ꝓpꝛijs:⁊ loco huiꝰ ꝙ dico ex ꝓpꝛijs. ponit Ariſ. hãc lr̃aꝫ ex qbꝰ qui eſt ꝫm vnãquãqꝫ ꝓpꝛiꝰ ſit ſyllus. q̃ſi diceret. demõſtratoꝛis iterrogatio demõſtrabilis ⁊ ſcibilis erit de nũo illoꝝ ex qbꝰ cuꝫ ꝓbaꭍ ſit ꝓpꝛius ſylls ꝫm vnãquãqꝫ ſciam. ⁊ ſic poniꭍ aĩs pro ꝯñte. ⁊ ħ facit ideo:qꝛ in eodẽ ſmone ꝫm aliũ itellcm vult ꝯglutinare mediũ ſcði ſyllĩ. q̃ſi diceret. demõſtratoꝛis iterrogatio ex illis ex qbꝰ fit ſylls ꝓpꝛius in vnaquaqꝫ ſcia:⁊ ita per ꝯñs ipſa iterrogatio eſt ex ꝓpꝛijs. Et ex ħ ſeqꭍ ſicͭ coꝛrelariũ ꝙ diuiſe ſcie nõ cõmunicãt in q̃õnibꝰ ſuis:⁊ ꝙ ois iterrogatio nõ eſt cuiuſlibet ſcie:neqꝫ determinet aliqs ſpãlis artifex in quãtũ huiꝰ q̃ões alteriꝰ ſcie:neqꝫ rñdet de illis niſi ꝫm accñs:⁊ lr̃a vſqꝫ ad| Quã aũt ſunt geometrice iterrogationes |plana eſt. ℄ Si aũt obijciat qꝛ:ꝙ tam nãlis ꝙ̃ aſtronomus iterrogat ⁊ ꝯcludit ꝫ per diuiſa media:qm̃ terra ⁊ luna ſunt ſpherice. ⁊ ita cõicãt in q̃õnibꝰ. ℄ Reſpõdeꭍ ei ꙗ nãlis accipit hãc inqͣ̃tũ ſunt ſube corpꝰales nãles mobiles. mathcꝰ xͦo accipit inquãtũ ſunt ſoluꝫ magnĩ mobiles. Magnitudo.n. mobilis eſt ſubiectũ aſtronomi. ℄ Qͦ ſi obijciat de terra ꙗ ipa eſt imobilis localr̃. ⁊ ita ſilr imobilis in ꝯſidẽre aſtronomi. nõ.n. ꝯſiderat aſtronomus alterationes ſiliꝰ. ℄ Reſpõdeꭍ ei ꙗ aſtronomus ꝯſiderat eã in cõparatione ad magnitudines celeſtes mobiles:⁊ ita in ꝯſideratiõe aſtronomi nõ eſt ipſa abſoluta penitus a motu.

Dubitatio

Solo

Obio 2ª.

Quid ſit ſubꝫ aſtronomi:⁊ qͦ aſtronomus cõſiderat terram.

℄ Cum aũt iterrogationes ſint geometrice:ſunt ne ⁊ ingeometrice: Et iterrogationũ he que ab ea ꝓdeũt ignoꝛatione que eſt diſpoſitio:geometrice ne ſunt:⁊ in quacũqꝫ facultatuꝫ ſilr̃. Preterea vtra rõcinationũ ab ignoꝛatione ꝓficiſciꭍ:vtrum ea que ex oppoſitis ꝯſtat:an ea que conſtructa eſt vitioſe. At.n. in geometrice iterrogationes:aut ex geometria ſunt:aut ex alia facultate. Nã muſica qdẽ iterrogatio:ſi de geometria fiat:in geometrica eſt. At equediſtãtes putare ꝯcurrere:tum geometrica:tuꝫ in geometrica eſt. Duplex eſt.n. in geometricũ:⁊ ꝓinde atqꝫ iforme:atqꝫ alterum ex eo qꝛ nihil habet geometrie:vt iforme:qꝺ vacat forma. Alteꝝ ex eo

q2 aliqd eius praue cōplectiť: vt ifozme: qḋ turpem habet formā fedāqȝ. At hec ignoratio: ꝛ que ex talibus est ꝑncipijs geometric ꝯtrie est.

T.c.59. ¶ Om̄ aūt sunt geometrice iterrogatōes: nōne sunt ꝛ non geometrice: Et ꝑm vnāquāqȝ sciam: ꝛ que ꝑm ignorātiā geometrice sunt: Et vtruȝ ꝑm ignorāriam sit qui ex oppositis syll's: aut paralogismus. Scōm geometriaȝ aūt: aut ex alia arte vt musica est iterrogatio nō geometrica. De geometria ꝟo paralellas coincidere opinari geometrica quodāmodo est: ꝛ nō geometrica alio modo. dupl'r. n. est hoc: sicut arithmon. ꝛ altera quideȝ nō geometrica: eo ꝙ re se habet sicut arithmon: altera ꝟo fit in praue habēdo. ꝛ ignorātia hec que ex hui⁹ principijs ꝯtraria est.

¶ Dictū est primo ꝙ scie diuise nō cōicāt in suis q̄ōnib⁹. ꝛ ꝙ vnaquecȝ scia hȝ suas ꝓpas q̄ōnes q̄s ipa ꝯsiderat ꝛ deter^{at}. Ex h nascit dubitatio an q̄ōnis ꝛ ꝯnis q̄ fiūt in termis ꝓprijs alicui⁹ scie sint iterrogatiōes denoiate ab illa scia: vt ille que fiūt in termis geometricis geometrica, ꝛ sic de alijs: q2 nō videnť posse dici iterrogatiōes geometrice nisi quas demr̄are pōt geometra. Nec vit posse dici nō geometrice cū sint in terminis geometric. ¶ Et iteꝝ dubitať: vtrū syll's qui est ex opp^{tis} ꝑncipijs ꝯcludēs falsum sit syll's in termis ꝓprijs alicui⁹ scie quē comitať ignorātia: aut sit paralogism⁹. i. sit talis quē comitať dispositio talis que nō est scia: sed talis dispositio q̄lis comitať deceptuȝ per paralogismū. Nō. n. vr̄ talis syll's eē ꝑm ignorātiā: q2 hn̄s talē syllm̄ aliter est dispo sit⁹ q̄ȝ ille qui simpl'r nihil nouit de re. Et iteꝝ videť ꝑm ignorātiā: q2 nō est ꝑm sciam. Has dubōnes soluit Ari. dicēs ꝙ nō geometricū ignorari dup' est: q2 vtrūqȝ pōt dicē negationē habit⁹: vel pōt dicē remotionē habit⁹ cū pōne dispōnis ꝯrie: velut nō geometrica est iterrogatio illa que simpl'r musica est: vel alicui⁹ alterius scie: ꝛ non geometrica q̄dāmō: ꝛ geometrica q̄dāmodo alio est illa que nō est ꝑm sciaȝ geometrie: est tn̄ in terminis geometric: vt lineas eq̄distātes ꝯcurrē, ꝛ credulitas qua credit aliqs ꝑ syllm̄ ex opposit ꝑncipijs lineas eq̄distātes ꝯcurrē: nō est ignorātia qualis est in puero que dicit negationē scie. Sȝ est ignorātia que dicit dispōneȝ ale malaȝ ꝯriā scie. Duo. n. dicta noia: dupl'r dr̄ sicut h nomē arithmon. est aūt arithmus sermo cōposit⁹ ex certis pedib⁹ ꝯcordātib⁹ sibi in tpib⁹ ꝛ plausu: sȝ nō obꝟuat certū nūm pedum. ꝛ in hoc differt rithmus a metro: q2 metra obꝟuāt certos pedes: ꝛ certū nūm pedū. arithmon igiť est ꝟmo qui nō hȝ rithmū: ꝛ ē qui hȝ rithmū: sȝ prauū: ex sensu dicto satis pȝ lr̄a. ¶ Sȝ h oriť dubitatio qualr̄ dicat Ari. iterrogatiōes eē geometricas ꝛ musicas: ꝛ ita de alijs sciētijs: cū demr̄ator neqȝ iterroget, nec eius sit ostēdē opposita. ¶ Et dōm ꝙ iterrogatio dialectica de ꝟtute ꝟmonis q̄rit vtrāqȝ p̄tē ꝯdictiōis relīqt eque du^m rñdēti electiōeȝ cui⁹ ptis voluerit: vt, vtrū sunt arbores aialia nec ne. Propositio. n. dialectica de ꝟtute modi ꝓponēdi asserit tm̄ vnā ptem ꝯdictionis in sla ꝓponēds. Quia aūt ꝓpōnes nō possint ꝓcedē nisi ex ꝯsensu rñdētis in ipso mō ꝓponēdi q̄rit iudiciū rñdētis sic: putas ne aial rōnale mortale est diffinitio hoīs: sic ꝓponēs q̄ttuȝ est ex pte sua asserit ꝙ aial rōnale mortale est diffinitio hoīs. Et sil'r querit qd de h sentiat rñdēs. Sil'r dico cuȝ demr̄ator q̄rit discipulo h qḋ ipe itēdit demr̄are nō relīqt discipulo electionē cui⁹ voluerit ptis ꝯdictiōis: sȝ asserēs h qḋ itēdit ꝓbare: q̄rit qd de h sentiat discipulus: ꝛ tn̄ hec iterrogatio demr̄atoris assilat ꝓpōni dialectice. Est. n. ipa interrogatio dialectica q̄dāmō ꝓpō: ꝛ ꝓpō dialectica est q̄dāmō interrogatio. ¶ Si aūt demr̄ator vere dubitet de aliq̄ scibili sic accidit ꝑus q̄ȝ inueneris demr̄ationē illi⁹ scibilis, tūc q̄rit illō penes se: vel penes alteꝝ: nō vt intēdēs acqrē habitū indifferēter circa ptē vtrālibet: sȝ solū circa illā que vera est. Dialecticus ꝟo q̄rit itēdēs acqrē habitū indiffr̄enter circa verū aut falsū. nō. n. curat nisi habeat opiōnē siue sit vera siue sit falsa: ꝑꝑ h dialecticus q̄rit indeterminate alterū. Demr̄ator aūt querit determinate esse que vera est.

¶ In mathematicis aūt nō sil'r fraus fit cum differitur: q2 mediū est semꝑ duplex: nam aliter extremoꝝ de hoc omni: ꝛ hoc rursus idētidem de altero dicitur: atqȝ ꝑdicatum nō dicitur omne.

T.c.60. ¶ In doctrinis autē sil'r nō est paralogismus: sicut in dialecticis: eo ꝙ mediuȝ sit semꝑ duplicter. ꝛ de hoc. n. omni. ꝛ hoc iteruȝ dr̄ de alio omni: qḋ autē ꝑdicať nō dr̄ omne.

¶ Dictū est in prima lr̄a ꝙ in terminis doctrinalib⁹ fiūt sylli ex opposit ꝑncipijs inducētes ignorātiā dispōnis. i. falsaȝ credulitatē ꝛ errorē. Cū itaqȝ tā in termis doctrinalib⁹ q̄ȝ in termis aliaꝝ facultatū fiāt sylli deceptorij: inducit Ari. lr̄aȝ que seqť vsqȝ ad [Sȝ q2 differt ꝛ ꝑꝑ qd scire] vt in ea oñdat diuaȝ deceptionis in doctrinalib⁹: ꝛ in alijs. L q2 in doctrinalib⁹ pauca est deceptio re^a deceptionis accñtis in alijs facultatib⁹: vt sic oñdat excellētiā sciaꝝ doctrinaliū re^a aliaꝝ sciaꝝ: vtpote in q̄bus est certitudo maxia ꝛ deceptio minima. ꝛ h totū est de cōplemēti bonitate: ꝛ ornat⁹ hui⁹ scie: ꝛ nō de ei⁹ ibe. ¶ Docet aūt nos Ari. in h loco cām ꝑꝑ q̄s rarior est deceptio in doctrinalib⁹ q̄ȝ in alijs: ꝛ cāȝ ꝑm quā accidit deceptio in doctrinalib⁹ vt frequenti⁹. Dicit g̊ ꝙ [in doctrinis nō est syll's deceptori⁹ ita freq̄nter vt in alijs facultatib⁹.] Et cā vna est: q2 in doctrinis est sꝑ modus ꝛ fig^a syllogistica: ꝛ excludunť a doctrinis fallacie: que peccāt ꝯ mo^m ꝛ fig^{am}. In alijs facultatib⁹ argumētať freq̄nter inductiue: ꝛ a sili: ꝛ mult alijs argumētatōib⁹: que nō hñt mo^m ꝛ figurā syllogisticā: lȝ possint reduci in fig^{am} ꝛ mo^m.

¶ Hec aūt licet q̄si cernē mētis ꝑceptiōe: in differēdi ꝟo facultatis disceptionib⁹ latēt. Est ne ois circulus figura: si designauerit pȝ. Sȝ q̄d naȝ vltra. Carmina ne sunt circulus: ꝯtinuo pȝ nō esse.

T.c.61. ¶ Hec aūt sunt vt videre itellectu: sed in rōnibus latet. vtrum ois circulus figura sit. si aūt scribať manifestum est. ꝙ autē sunt carmina circulus: manifestuȝ q̄m non est.

¶ Scōa cā est: ꝙ ea que sunt in mathe^{cis} spōte se offerūt itellui ꝛ ꝑspicaciter itrāt in itellm̄. Ea ꝟo que sunt in logicis ꝛ in meta^{ca} ꝑ remotionē coꝝ a sensu: ꝛ sbtilitatē nāe sue subterfugiūt itellm̄: ꝛ speculanť velut a lōge: ꝛ nō discernunť coꝝ sbtilles dñe. Et h speculatio velut lōginq̄ ꝛ indiscretio ꝑtaꝝ diuaꝝ cā est freq̄ntis deceptiōis in illis. Sil'r in nālib⁹ est minor certitudo ꝑꝑ mutabilitateȝ reꝝ nāliū. Et has tres. s. logicā meta^{cā} ꝛ nālē vocat Ari. rōnales: q2 ꝑꝑ puitatē certitu^{dis} illaꝝ cōprehēsiōis q̄dāmodo vtať in his rōnabil'r magis ꝛ ꝓbabil'r q̄ȝ scietifice: lȝ in his sit scia ꝛ demr̄atio: sȝ nō maxie dicta. In solis. n. mathe^{cis} est scia ꝛ demr̄atio maxie ꝛ ꝑn' dicta. Ponit aūt

Dem° ꝑncipꝯ

Nō demr̄ator iterrogat.

Quot sunt scie/ logicalis/ nālis/ meta^{ca}/ dicantur rōnales ab Ari.

¶ Intellige vt in pluribus demr̄ones aūt les vt in plurib⁹

[illegible] ... in alia ſpecie ... lib. c. 27. ... c. 36. ... c. 37 ... c. 45 ... c. 58 ... c. 34.

niſi aūt ex mathe manifeſte viſionis rerū mathe: ꝛ que deceptionis in his. Si.n. q̄ratur an ois circulus ſit figura ex deſcriptiōe circuli oī intelligēti manifeſtū eſt ꝙ ſic. Si aūt q̄ratur an carmē ſit circulus: vt ex his ꝯcludat ꝙ carmen eſt figura: oī intellui pꝫ ꝙ circulus nō dr̄ ex eodē ſenſu de carmine: ex quo dr̄ de figura: ſed manifeſta eſt equiuocatio: nunq̄ aūt decipe pōt equiuocatio niſi cum audiēs nō diſtinguit in intellu ſuo iter plura ſig̃ta termini equiuoci.

Atq; nō opꝫ iſiciationē ad ipm afferre: ſi ſit ꝓpō inductiua. Vt.n. neq; ꝓpō eſt ea: que non ad plura ſeſe extēdit. Nō.n. erit de oib. Ubi aūt extrahit ratiocinatio. Sic pꝫ nec eā iſiciationē eē: que vlis nō eſt. Etenī eedē ſunt ꝓpōnes: iſiciationeſq;. Nā quā affert q̄ſpiā iſiciationē: ea vel diſſerēdi vel demōſtrandi ꝓpoſitio fieri pōt. Fit aūt vt q̄dā vitioſe ꝯcludāt. ꝓpterea qd̄ eos medios ſumūt: qui terminos vtroſq; ſequunt. Quale q̄dē facit ꝛ Ceneus: ignē gigni multiplicata rōne ꝯcludēs h̄ pacto. Ignis (vt dicit) celerrime gignit. Qd̄ multiplicata gignit rōne: id celerrime gignit. Hoc aūt mō ꝯſtare rōcinatio neq̄t. Sꝫ ſi celerrimā gnōnē multiplicata ſequat ratio: ꝛ ignē celerrima gn̄atio. Interdum igit fieri neq̄t: vt ex his que ſumūtur ratiocinatio cōſtruat: interdū v̄o fieri poteſt: ſed non cernitur.

T.c.62. Nō opꝫ aūt iſtātiā in ipm ferre ſi ſit ꝓpoſitio inductiua: ſic.n. neq; ꝓpoſitio eſt que nō eſt in plib: nō.n. erit in oib: ex vlib aūtē eſt ſyllōs. manifeſtū eſt ꝙ neq; iſtātia eſt. eedē.n. ſunt ꝓpōnes: ꝛ iſtātie. quā eiꝫ fert iſtātiā: hec fiet vtiq; ꝓpoſitio: aut dialectica: aut demōſtratiua. Cōtingit aūt q̄ſdā nō ſyllogiſtice dicere: ꝓpter h̄ ꝙ accipiunt vtriſq; inherētia: vt ꝛ ceneus facit: ꝙ ignis i multiplicata analogia fit: nāq; ignis cito gn̄at: vt dicit ꝛ hec analogia. Aliq̄n quidē igit ſyllogizare nō ꝯtingit ex acceptis. aliq̄n v̄o ꝯtingit: ſed nō videt.

Tertia cā quare in mathematicis eſt minor deceptio eſt: q: eius ꝯſideratio verſat in paucioribꝰ ꝛ magis certis ꝛ ſtabilibꝰ vt in vlibꝰ ſolū. Alioꝝ v̄o ꝯſideratio verſat in ꝑticularibꝰ ꝛ pluribꝰ ꝛ magis mutabilibꝰ eius. ꝛ ſignū huius eſt: ꝙ nō fert inſtātia ꝯtra demōſtratorē per ꝓbationē ꝑticularē inductiuā: ſic nec per ſingularē: q: ſi ꝓpō inductiua ꝑticularis eſſet vera iſtātia ꝯtra ipm: tūc ipm poſſet ex eiſdē ſyllogiçare. [a] Cauſa aūt ꝓpter quā nō accidit deceptio vt frequēter in mathematicis eſt iſta. f. ꝙ in mathematicis ſyllogiçat frequēter in termis paribꝰ ꝛ ꝯuertibilibꝰ: ꝛ in ꝯuertibilibꝰ ſyllogiçat in 2a figura affirmatiue. Cū igit nō diſtinguit intellu an termini ſint ꝯuertibiles nec ne: aſſumēt nō ꝯuertibiles q̄ſi ꝯuertibiles: ꝛ ſyllogiçat ex eis in 2a figura ex affirmatiuis. ꝛ accidit deceptio ꝛ error ſcḋm fallaciā accñtis in tali caſu decipiētis ꝑitorē: ſic Ceneus decepꝰ eſt ſic ſyllogiçans. Ignis cito gn̄at: ꝛ oē qd̄ in multiplicata analogia gn̄at cito gn̄at. ḡ ignis in multiplicata analogia gn̄at. nō aūt ꝯuertit ꝙ omne cito gn̄atum ſit ignis: vel in multiplicata analogia gn̄atum. Illa aūt gn̄ata ſunt in multiplicata analogia: q̄rum gn̄atoꝝ magnitudo multiplex eſt ad magnitudinē eius: ex quo gn̄at. Sic.n. ignis forte gn̄atꝰ decuplo maior eſt aere ex q̄ gn̄atꝰ eſt. ꝛ talia cito gn̄ant: q: eoꝝ forme dū gn̄ant ipa in paruo tpe multū ꝑtrāſeūt mām: eo ꝙ in gnōne ipſoꝝ parua mā fit magna. Inuenit

a Nota h̄ que rō eēt iſta [illegible]. Si ꝓpō ſingularis nō eēt ſyllogiçabilis vt pꝰ por. veluti Albꝰ.

aūt h̄ ꝙ gn̄atio ſit ſucceſſiua: cū tñ alibi dicat ꝙ gn̄atio eſt ſubita. Et dico ꝙ forma gn̄ata maxime in ſimplicibus induit ꝑtē māe poſt ꝑtem ſucceſſiue: q: pars ꝓpinquior gn̄ati citiꝰ ꝓparat ad receptionē forme ſbalis: vn̄ ꝑꝰ recipit eā q̄ pars remotior. ꝛ ex h̄ intellū eſt gn̄atio ſucceſſiua: q: pars māe poſt ꝑtē recipit formā ſbalē: ſed cū pars aliq̄ recipit formā ſubalē nō vltra recipit intēſionē in pꝰ forma recepta: [b] ſꝫ ſi forma accñtalis: vt calor fuerit recepta in aliq̄ pōt intēdi ſucceſſiue vſq; ad ſūmū caloris: ꝛ erit alteratio ſucceſſiua. ꝛ ꝑ diuiſitatē vel diuiſibilitatē caloris: ꝛ receptionē ꝑtis eius poſt ꝑtē in ꝑte ſua. hāc ſucceſſionē que eſt ꝑ diuiſitatē vel diuiſibilitatē forme recepte nō hꝫ gn̄atio. ꝛ ex oppoſito huiꝰ ſucceſſionis dī eē ſubita: ſꝫ hꝫ gn̄atio ſucceſſionē per diuiſibilitatē māe recipientis formā ſubalē in ꝑte ſua poſt partē.

b Et ita in hac gnōne nō negat q̄n poſſit eē ſucceſſio ſm ꝑtes māe quātitatiue. Sed vlterius ſciās ꝙ generatio ſubalis ſimplex eſt duplex cōpleta. [illegible] eſt qua forma incipit eē vel cōpoꝝ. et hec eſt ſubita: q: ē trāſitꝰ iter ꝯdictoria ꝛ ꝑuatiue oppoſita ſꝫ iter que nō eſt mediū. ꝓuēt eiꝫ forma ſubalis eſt ſubitus. Alia ē gn̄atio icōpleta ꝛ eſt qua ſola eſſētie vel corporꝰ ſimplex nō incipit eē incipit eē in tāto vel tāto q̄ntū. ꝛ hec ſucceſſiua eſt ꝛ eſt illa qua ſola eēnt intēdunt vel remittunt.

Qd̄ ſi fieri nō poſſet: vt veꝝ oſidāt ex falſis: facile eēt reſoluē. Cōuerſio nāq; neccio fieret. Si eiꝫ. a. veꝝ: qd̄ cū ſit: hec ſunt que q̄dē eē ſcio: veluti. b. Ex his igit illd̄ eē oſtēdā. Cōuertunt aūt ea magis que in mathematicis ſūt: q: nullū accñs: ſꝫ diffōnes accipiūt: atq; h̄ etiā ipſo a diſſerēdi differūt facultate.

Si aūtē ipoſſibile eēt ex falſis veꝝ mōſtrare facile vtiq; eēt reſoluere: ꝯuerterent ex neceſſitate. Sit enim. a. eſſe. h̄ aūt cum ſit. ꝛ ea vtiq; ſunt que noui: q̄m ſunt: vt. b. ex his igit demōſtrabo ꝙ illud eſt. Cōuertunt aūtē magis que ſunt in mathematicis: q̄m nullū accidēs recipiunt: ſed in hoc differūt ab his que ſunt in dialecticis: ſed diffōnes. T.c.63.

Cā aūt 4a quare minor eſt deceptio in doctrinis eſt: ꝙ cōpleta cognitio in aliq̄ ſpecie cognis nō ē niſi poſtq̄ ipm cognitū fuerit reductum in ſua pn̄a. In doctrinis aūt eſt facilior ꝛ breuior reſolō vſq; ad pn̄a q̄ in dialecticis vel in aliis. igitur in his maior certitudo ꝛ error minor. Ea aūt in doctrinis per reſolōnē poſſit facilꝰ ꝑueniri a ꝯne ad pn̄a pꝰ. ꝓpterea in doctrinis magis cōuertunt termini: q: in his nō recipit accñs mediū: ſed diffōnes ſunt media. In ꝯuertibilibꝰ aūtē facilis eſt reſolō. in dialecticis aūt ſumit accidēs plus ꝛ nō ꝯuertibile.

Accreſcit et rōcinatio nō per media ſꝫ aſſumēdo: vt. a. de. b. ſumit: ꝛ h̄ de. c. ꝛ h̄ rurſus de. d. Atq; h̄ in infinitū ꝓcedit: ſiue q̄ꝫ latꝰ eius ſit icremētū. a. nāq; de. c. atq; de. e. ꝯcludit. Sit eiꝫ. a. q̄dē numerus abſolute. b. v̄o ſimplr̄ numerus ipar. Et. c. definitꝰ numerus impar. a. igit de. c. cōcludet. Altera rurſus in ꝑte. d. q̄dē ſit impar numerus ſimplr̄ ſumptꝰ. e. v̄o definitꝰ numerus par. a. igit de. e. ꝯcludet.

Augētur aūtē nō per media: ſed in poſt ſumendo: vt. a. de. b. hoc aūtē de. c. itez hoc de. d. ꝛ h̄ in infinitū: ꝛ in latus vt. a. de. c. ꝛ de. e. vt eſt numerus quātus ꝗt infinitus. hoc aūtē in quo. a. impar numerus quantus in quo. b. impar numerus in quo ſit. c. eſt itaq;. a. de. c. ꝛ eſt par quantus numerus in quo ſit. d. par numerus in quo eſt. e. eſt ḡ. a. de. e. T.c.64.

Alia rō ꝙ facilior ſit reſolutio ēt in mathematicis eſt: q: in dialecticis ſunt plura media ꝓ vna illatiōne eādē ꝯnē. in mathematicis aūt ad vnā ꝯnē nō eſt niſi vnicū mediū: vel in mathematicis a ꝯne in ſua pn̄a non eſt niſi vnica via. in diale

ticis ubi ſunt vie multe a ꝯne in pn̄ª. Et forte nõ eligiẗ via recta: niſi poſtq̄ diſcurſus fuerit per quãlibet illaꝝ. Ubi gr̄a. ꝯcluſio vna in dialecticis vtpote talis. Aliqs color eſt genus albedinis: põt hic media extracta pl'ib' ⁊ diuerſis locis dialecticis. neſcit autẽ iſte in pn̄º qui vult reſolue͂ ꝙ illoꝝ medioꝝ ſit mediũ ꝓbabile faciẽs fidez ꝯui: q2 forte illoꝝ multoꝝ medioꝝ vnũ tñ vel pauca erũt potẽtia facere fidẽ. ⁊ opꝫ reſoluentẽ diſcurrẽ forte per oĩa media donec tãdez occurrat ei mediũ ꝓbabile. In mathematicis võ querit reſoluẽs vnũ ſolũz mediũ ꝓximũ ad vnã ꝯnem qḋ eſt cã ⁊ diffinitio. ⁊ hec via reſolutiõis in mathematicis manifeſta eſt ex via cõpoſitionis. Cum.n. ꝓcedit cõponẽdo a ꝑncipijs in ꝯnes nõ ponit ad vnã ꝯnem niſi mediũ vnũ ꝓximũ: vt ſi ſumatur.a.de.b.qḋ eſt per ſe notum. vel q2 iam demõſtratũ per.b.mediũ ⁊ nõ ꝑ aliud: demõſtrabiẗ.a.de.c.de quo c.dĩ.b.ꝑmo ⁊ vĩter. ⁊ ꝯr̄r per.c.mediũ ⁊ nõ per aliud demõſtrabiẗ.a.de.d. ⁊ ſic in infinitũ ꝓcedeẗ cõponẽdo ꝑ aſſumptionẽ minoris extremi ſub medio. ¶ Si aũt vnũ ꝑdicatũ dĩ de duob' coequeuis: eque ꝑmo ⁊ vĩter per vtrũqꝫ eoꝝ demõſtrabiẗ ꝑdicatũ nõ de eodẽ 3º: ſꝫ de diuerſis de quo illa ꝑdicantur ꝑmo ⁊ vĩr: ⁊ ita ſemꝑ in cõponẽdo vnicum ordinaẗ mediũ ad ꝯnez vnã: quare ſimpl'r reſoluẽdo vnicũ eſt extrahẽdũ medium ꝓximũ a ꝯne. ¶ Dicit ḡ ꝙ numerus ſylloꝝ in mathematicis fit maior: nõ per interpoſitionẽ plurimoꝝ medioꝝ ꝓximoꝝ ad ꝯnez vnã: ſed per h̄ ꝙ oſtẽdimus ꝯnẽ vnã vt.a.de.b. aſſumimus aliud ſꝫ.b. vt.c. de quo per.b.medium ꝓbamus.a. ⁊ iterꝝ oſtẽſo.a.de.c. aſſumimus aliud ſub.c. vt.d. de quo per medium.c. ꝓbamus.a. ⁊.b. ⁊ hec aſſumptio in poſt vadit in infinitũ. Augmẽtaẗ etiã numerus ſylloꝝ per aſſumptionẽ in latus vt cuꝫ.a.dĩ de duobus coequeuis: vt de.b. ⁊ de.d. aſſumim' ſub.b. ⁊.d. duo coequeua collateralia.c. ⁊.e. de quoꝝ vtroqꝫ oſtẽdimus.a.per.b. ⁊.d.media. Et exẽplũ augmẽtationis hui' in latus ſunt hi duo ſylli: oĩs numerus finit' eſt finit' aut infinitus: oĩs nũs impar eſt numerus ipar finit': ḡ oĩs numerus impar eſt nũs finit' aut ifinit'. Itẽ oĩs nũs finit' eſt aut ifinitus: oĩs numerus par eſt nũs: ḡ oĩs numerus par eſt numerus finit' aut ifinit'. Sꝫ ſi ſic exponamus ex'ᵐ Ariſt. ridiculũ eſt exᵐ: q2 nugatoriũ eſt dicere ꝙ illud qḋ eſt finitũ ſit finitũ aut ifinitũ. Propter h̄ dico ꝙ Ariſ. itẽdebat in ſuis exẽplis dicere ꝙ numerus par eſt finit' ⁊ etiã ifinit': ⁊ ſil'r numerus ipar. ⁊ h̄ ſatis exprimit in lr̄a ſua dicẽs: vt eſt numerus quãtus aut eſt ifinitus. q̄ſi diceret. vt eſt nũs finit': ⁊ nõ ſolũ hꝰ: ſed etiã ifinit'. ¶ Poſſumus etiaꝫ ariſtmetice oſtẽderẽ ꝙ oĩs ſpẽs numeri que nõ eſt aliq̃ ſpẽs determiãti nũi: vt binarius vel trinarius: ſꝫ indeterminati vt nũs quadrat' vel exagonus vel par vel ipar vel aliq̃ talis nõ ſolũ eſt finita ſꝫ etiã ifinita: ⁊ q2 finita eoipſo eſt ifinita. Oĩs.n. indeterminata ſpẽs numeri eſt que vſaẗ in finitis: q2 nũs ex nãtũ recipit cremẽtũ in ifi.ᵐ: vſaẗ etiã in ifinitis. ⁊ tales ꝯnes demr̄amus in ariſtmetica. demr̄amus eniꝫ ibi ꝙ oĩs ſpẽs multiᵐˢ vſaẗ in ifinitis. Et ſil'r de alijs ſpẽbus indefinitis. Intẽdit ḡ Ariſ. dicere ꝙ par nũs qui vſaẗ in finitis: eoipſo ꝙ eſt nũs qui vſaẗ in finitis verſaẗ etiã in

Dubitatio ifinitis: ⁊ ſil'r ipar. ¶ Hic aũt oriẗ dubitatio q̃uo verũ ſit ꝙ augmẽtanẗ demr̄ones in ifinitũ in poſt aſſumẽdo: Quia ſm̄ h̄ vĩ ꝙ nõ erit ꝯcluſio vl'is de ꝑ. ⁊ ſm̄ h̄ vĩ ꝙ nõ ſtant ꝑdicata in ſurſum ⁊ deorſum: q2 ſi ſtãt nõ eſt

Solutio ſumere vnũ ſꝫ alio in ifiᵐ. ¶ Et dicimus ꝙ nõ eſt poſſibile vt ſumaẗ vnũ ſub alio in ordine ꝑitali deſcẽdendo in ifiᵐ: q2 ſine dubio ſic nõ eẽt ꝯclo vl'is ⁊ de ꝑ. nec eſſet ſtat' ꝑitoꝝ. Sꝫ dicimus ꝙ in ariſtmetica ⁊ geometria ſpẽs ſuꝑ q̄s erigiẗ demr̄atio ſunt ifinite ⁊ ſunt coequeue in ordine ꝑitali: ⁊ nulla ſub alia. ¶ Sciẽdum tñ ꝙ ſpẽs vna ſm̄ ꝙ eſt pars ꝯſtituẽs ſpẽm ꝯñtẽ: ⁊ eſt prior ꝯñte: ſicut binari' ſm̄ ꝙ eſt pars trinarij ꝑor eſt trinario: cũ tñ in ordine ꝑitali ſint he ſpẽs coeq̃ue. ⁊ ſil'r trigon' eſt ꝑor q̄drato: ⁊ demr̄ones que erigunẗ ſuꝑ ſpẽs ꝑores deſcẽdũt in ſpẽs poſteriores vſqꝫ in ifiᵐ: ſic demr̄atiões que erigunẗ ſuꝑ triãgulũ: deſcẽdũt in q̄drãgulos ⁊ ſpẽs ꝯñtes. Per h̄.n. ꝙ demr̄aẗ in geometria ꝙ oẽs duo triãguli q̄ꝝ duo latera vni' ſunt eq̃lia duob' laterib' alteri' ⁊ baſis baſi hñt angulos eq̃s laterib' ꝯtẽtos eq̃les. Cõcludiẗ poſtea ꝙ in oĩ paralelogramo ſunt anguli oppⁱᵗⁱ eq̃les: ⁊ ſic deſcẽdit trigon' in paralelogramũ: ⁊ ſumiẗ paralelogramũ ſꝫ trigono: nõ q2 paralelogramũ ſit trigonus: ſꝫ q2 ꝑalelogramũ eſt duo trigoni: ⁊ ita ꝯueniunt paſſiões trigoni in paralelogramũ: ⁊ ſumiẗ ſub trigono paralelogramũ nõ in ordine ꝑdicabili: q2 ſic ſunt coeq̃ua: ſꝫ in ordine ſubijciẽdi minori extremi medio: vl' maiori. Sic igiẗ augmẽtanẗ demr̄atores in ifiᵐ in poſt aſſumẽdo: ſic cuꝫ ſumiẗ quadrãgulus ſub trigono: ⁊ pẽtagonus ſub trigono ⁊ q̄drãgulo: ⁊ ita in infiᵐ. ſ. q2 ſuꝑ oẽm ſpẽꝫ figure: ⁊ oẽꝫ ſpẽm nũi cadũt paſſiones ꝓpe demr̄abiles de illis per ſpẽs añtes: ⁊ paſſiones ꝓpas ſpẽꝝ antecedẽtiuꝫ: vñ ꝯnes hāꝝ ſciẽtiaꝝ ſunt ifinite: ⁊ nõ cõprehẽdunẗ oẽs actu ab itellectu creato potẽtie finite: ſꝫ ſolum ab itellectu increato potẽtie infinite.

¶ Infinite ꝯcl'ones nõ cõprehẽdunẗ ab itellectu creato po' finite. ſꝫ ab itellectu increato po' infinite.

¶ Pamphili de monte Bono. de certitudine ſciẽtie dubium nuſq̄ al's impreſſum.

Circa dicta oriẗ dubitatio. Q̃uõ in mathematicis ſit maior certitudo q̄ in alijs ſciẽtijs: q̄uĩ dicat com. Auer. cõᵒ ꝑº de aĩa. Sciãꝫ de aĩa certitũᵉ demr̄atiõis excedẽ oẽs ſcĩas ꝑter diuinã. ¶ Solo cõis eſt: ꝙ ſcĩa de aĩa oẽs alias ſcĩas excedit certitũᵉ demr̄onis: q̃uo ad noſtꝫ certũᵉ demr̄onis ſimpl'r mathe͂ᵉ ſint certiores: q2 media hāꝝ demr̄onũ ſcĩe de aĩa ſemꝑ actu ſunt nob' ꝑñtia. Et nõ opꝫ nos ambulare in itẽtiõe medioꝝ illaꝝ: q2 ſcĩa de aĩa eſt de his que in nob' experimur: vt de opõnib' vegetatiuis/ ſenſitiuis/ ⁊ itelle͂ᵛⁱˢ. Et cũ dicit Auer. ſcĩam de aĩa excedẽ in certitũᵉ demr̄onis oẽs ſcĩas ꝑter diuinã: ſenſus eſt ſciẽtia de aĩa. excedit oẽs in vtroqꝫ ꝑter diuinã quã nõ excedit in vtroqꝫ. Sꝫ in vno. ſ. in certiᵉ demr̄onis. ¶ Sed hec ſolo eſt error. ꝓpter q2 ſequereẗ a pari ſcĩaꝫ ꝑuoꝝ nãliũ eẽ ceteris certiorẽ: qḋ manifeſte eſt falſũ. Et ꝯña pꝫ a ſil'i: q2 in ꝑuis nãlib' determᵉ de paſſiõib' aĩatoꝝ corpoꝝ: ſic de ſenſatiõe: ſõno ⁊ vigilia: memoria ⁊ reminiſcẽtia: morte ⁊ vita: q̃ue oĩa nõ minꝰ experimur in nob: imo magis q̄ opõnes in h̄ li° ꝯſideratas. ¶ 2º q2 certũᵉ q̃uo ad nos demr̄onis nõ attẽdiẗ penes certitũᵉˢ rerũ ex q̄b' ꝓcediẗ: cũ tñ h̄ ſimpliceꝫ cognoſcat. Sꝫ eẽ ſcĩãꝫ certiorẽ dicit reſolaẗ mediũ ad ꝯnẽ. cũ ḡ applicatio medij ad ꝯnẽ certior nob' ſit in matheᶜⁱˢ q̄ in nãlib': cũ matheᶜᵉ demr̄ones demr̄ent ſimpˡʳ: nob' ſint euidẽtes cãꝫ ⁊ cẽ q̃ ad nos matheᶜᵉ erũt in ꝑ ordine certiᵗᵉ. Ideo Phs 6º ethi. dicit. Et pueri hñt ꝑitiã matheᶜᵉ: iſtrui eoꝝ tales exercitiᵒ nõ indigeãt: ⁊ ob h̄ doctrinales dicũtur cũ hñ poſſint doceri: ⁊ tãtũ ſciat diſcipulus i vna demõſtratiõe cũ ſibi facta fuerit a ꝑceptore q̄tũ ꝑceptor ipe. ¶ Itẽ cũ experiẽtia nr̄a maiorẽ nõ arguat circa ſcĩas nobilitatẽ: ex tali certiᵉ nõ euidẽter ꝯcluderet Phs ſcĩaꝫ de aĩa eẽ magis honorabilez. ¶ Vult itaqꝫ Albᵉ ⁊ Themiſtiũ ſequẽs: demr̄ones aĩaſticas ideo dici certiſſimas: eo q2 per eas declaraẗ lumẽ itell's agẽtis qui eſt examẽ oĩuꝫ veroꝝ. Et ſic ſcĩaꝫ de aĩa excedẽ alias excepta diuina. ¶ Sed adhuc h̄ vĩ falſum: q2 minima pars ſcĩe de

nia eſt circa illud lumē. ꝗ̄ ꝗuis demſones aīaſtice ꝗtū ad illaꝫ p̄te eſſent h̄ nō certiſſime: nō tñ tota pp̄ hoc oꝫ dici certiſſima. ℂ Scḋo certitudo demſonis non p̄uenit ex certitudine ꝯnis ſꝫ medij: vt dꝭ 2° huiꝰ. ꝗ̄ demſtationes hꝫ nō deberēt dici certiores: q2 de ſubo ꝯcloniſ certo. ℂ Tertio q2 tunc hec ſcia nō tñ excederet alias imo ⁊ metaphyſicā ipſam. ℂ Pro hoꝝ tñ ſolone notat gdaꝫ moderni: ꝙ vna demſtatio pōt dici certa dupl'r: intrinſece ⁊ extriſece. Intrinſece gdē: qm̄ mediū eſt nobis certiꝰ ⁊ euidētiꝰ demſtato. Extriſece 2r: vel q2 ſubm circa qḋ tendit eſt nobiliſſimū in nā: vel q2 eſt certificatiuū medioꝝ ⁊ p̄nꝭ aliaꝝ demſtationū in alijs ſciētijs. Tunc dicit hꝫ demſones aīaſticas eſſe incertiores alijs intriſece: eo q2 media ſunt valde debilia vt ex eis p̄ueniamus ad cōprehēſionē intell'ᵉ agētis. Extrinſece aūt ſunt certiores. Tum q2 circa obiectū nobiliſſimū in nā. Tuꝫ q2 circa obiectū certificatiuū oīuꝫ alioꝝ. Sed demſtatiōes metaꝭ ſūt ſimpl'r certiores oībꝰ. Tū q2 circa obta in nā optia ꝗ̄ ſunt deꝰ ⁊ ſubē ſepate. Tū q2 maxie certificatiua alioꝝ: qm̄ itell'as agēs nō certificat niſi in v̄tute p̄me itelligētie: vt dicit Alber. 11° ſue metaꝭ. p̄me ꝗ̄ demſones extriſeca certitudine certe ſūt metaꝭ: poſt has animaſtice: ⁊ deinde oēs alie. ℂ Et tunc ad primū argūᵐ cōtra hāc expōnē Alberti dꝭ: ꝙ lꝫ illa pars ſit minima ꝗ̄titate: eſt tñ maxia excellentia. ℂ Ad 2ᵐ dꝭ ad ariſ qḋ eſt veruꝫ certitudine intrinſeca: ſꝫ extriſeca nō. ℂ Ad 3ᵐ dꝭ ꝙ lꝫ ſubſtātie abſtracte non cauſent in nobis imediate euidētiā oīuꝫ veroꝝ: tñ in v̄tute eaꝝ itell'ᵉ agēs cauſat oēꝫ v̄itateꝫ: cū cā ſcḋa in v̄tute dependeat a p̄ma. ℂ Nos aūt dicimꝰ ſupponēdo p̄mo: ꝙ notius nā dꝭ dupl'r: vel q2 cā: vel q2 nobiliꝰ. Primus modus hꝫ p̄ phyſi. cō. 3°. Et ſcḋo accipit 2° metaꝭ cō. 4°. Et dꝭ quo ad nāꝫ: eum tale de ſe ſit manifeſtiſſimū. Sed ſi nos lateat: hoc eſt ex defectu noſtrē: vt pꝫ de intelligētijs ipſis iuxta Phꝫ 2° meta. tex. cō. p̄mi. Sic. n. nycticoracū oculi ad lucē dici ſe hñt: ita aīe noſtre itell'ᵉ ad ea que ſunt oīuꝫ nāe manifeſtiſſima. ℂ Quo ſuppoᵒ ſtante dico. a. demſonez p̄cedere ꝑ effectū tanꝗ̄ ꝑ mediū; ⁊ eē ꝑ notiora nā ꝗ̄. b. demſtatio: dūmō effectꝰ ſit nobilior medio b. demſonis: etiā ſi. b. demſonis mediū ſit cā. Loquēdo ergo de certitudine demſonis quo ad nāꝫ ſcḋo mō: in p̄ loco ſunt dine: qm̄ media illaꝝ ſiue effectꝰ ſiue cāe: ſunt ſimpl'r nobiliora alijs. Scḋo ſūt nāles aīaſtice: qm̄ ſiue media ſint cāe ſiue effectꝰ: ſemꝑ media haꝝ demſonuꝫ ſunt nobiliora medijs mathematicis. Tertio ſūt demōſtratiōes matheꝭ: qm̄ ꝑ media vilia p̄cedunt. ℂ Quo aūt ad nos eſt ecōtrario: qm̄ matheꝭ ipſe ſunt in primo ordine certitudis: q2 eaꝝ cāe ſunt nobis ſuis effectibus certiores: nobis oſtēdentes eē ⁊ pp̄ gd effectꝰ. Scḋo loco ſunt nāles: cū ab effectu noto vt in pl'ibꝰ in cognē cāe deueniamꝰ: ſꝫ q2 effectꝰ ſūt variabiles: ⁊ itidez eoꝝ cāe: cū vnus ⁊ idez effectꝰ a diuerſis cauſis euenire poterit: ⁊ plura hñt media: nō p̄nt eē ita certe ſicuti mathematicalia tñ vnū mediū hñtia. Tertio ⁊ vltio loco ſunt dine: cū diua nō cadant ſub ſenſu: ⁊ ita nec de cā nec de effectu ſumꝰ multū certi. Et ita cōmentator Auer. p̄mo de aīa voluit ſciaꝫ de aīa quo ad nāꝫ excedere oēs alias p̄ter diuinā: cū aīa ipſa ſit ꝑfectioris entitatis oībus generabilibꝰ ⁊ corruptibilibꝰ. Et ita cuꝫ dixit Cōmētator 2° meta. cōmē. vltimo. mathematicas eſſe in p̄mo ordine certitudinis: ⁊ ꝙ nāles ſequūtur eas: intellexit de certitudie quo ad nos. Et cū dixit Phꝫ in p̄hemio p̄mi metaphy. metaphyſicā ipſaꝫ eſſe certiorē: intellexit de certitudine quo ad nāꝫ ſcḋo mō. ℂ Contra. mathematica eſt de ſenſibili cōi: ⁊ nālis de p̄prio. Sed ſenſibile cōmune nō habet iudicari niſi per ſenſibile p̄prium 2° de aīa. ergo quo ad nos mathematica non eſt certior. ℂ Secūdo: demōſtratio gā: eſt nobis notior demſone p̄pter gd. ergo ⁊c̄. ℂ Tertio: exemplum Cōmentatoris cōmē. p̄mo. p̄mi de aīa nō accōmodat. ſ. de geometria ⁊ aſtrologia niſi de notitia quo ad nos. ℂ Quarto: tunc nō differt ſciaꝫ aliquā excedere aliaꝫ nobilitate rei conſiderate: ⁊ excedere certitudine demōſtrationis: quia ſi aliqua ſcia de re nobiliori ſit ꝗ̄ alia ſcia: ipſa eſt magis certa. ℂ Ad hec reſpondeo: ⁊ p̄mo ad primū dico ꝙ lꝫ nālis ſciētia fuerit de obiecto certiori: nō ob hoc tamē eius ſciētia erit certior: cuꝫ eſſe obiectū certuꝫ tm̄ ſimplicem cognitionē dicat. Sed eſſe ſciētiaꝫ certiorez dicit relationē medij ſupra cōcluſionē: ⁊ ita lꝫ mathematicaꝝ ipſaꝝ obiectū ſit minus notuꝫ quo ad nos: earuꝫ cauſe tamē ſunt magis certe: ⁊ h̄ nō cognouerūt Hactanus ⁊ alij moderni. ℂ Ad 2ᵐ. aūs eſt falſuꝫ. ſi intelligit vniuerſal'r. ſed tñ in nālibꝰ verificat. ℂ Ad 3ᵐ exēpla ponunt: nō vt ita ſint: ſed magis eā īnoteſcendi: ⁊ ita in magis noto Auerrois exēplificauit. ℂ Ad aliud dicit: ꝙ lꝫ illa duo nō real'r differāt: tñ rōne diſtiguunt: ⁊ hoc ſufficit. Et hec de dubitatiōe ſufficiāt. Ad laudez Dei.

ℂ Capitulum 12ᵐ.

Differt autē ſcire eſſe ⁊ pp̄ gd eſt: primo quidez in eadez ſcia: atqꝫ in hac dupl'r. Uno gdē mō: ſi rōcinatio nō ꝑ ea que vacāt medio fiat: nō enim prima ſumit cā: ſcia aūt eius pp̄ gd eſt: per p̄mā ſit cāꝫ. Alio vo mō: ſi per ea gdez quā vacāt medio: nō tñ per cāꝫ: ſꝫ ꝑ notiꝰ eoꝝ que ꝯuertunt efficit. Atqꝫ nihil p̄hibet vt eoꝝ que de ſeſe mutuo p̄dicant: notiꝰ iterdū ſit id qḋ nō eſt cā. Quare demſtatio per idipſuꝫ efficiet: veluti vagas ſtellas eſſe p̄pe: quia nō micant. Uage ſtelle ſunt. c. nō micare. b. p̄pe eſſe collocet in. a. Uere igit. b. dicet de. c. vage nāqꝫ ſtelle nō micant. At vere etiā. a. de ipſo dicet. b. qḋ eniꝫ nō micat: id eſt p̄pinquū. Hoc aūt per inductionē vl' ſenſuꝫ ſumat. A. igit neceſſe eſt ipſi cōpetere. c. Quare demōſtratū eſt vagas eſſe p̄pinquas. Hec igit rōcinatio nō eſt ipſius pp̄ gd eſt. Nō eniꝫ q2 non micant: vagātes ſtelle ideo ſunt p̄pe: ſꝫ q2 ſunt p̄pe: ideo nō micant. Fieri etiā pōt: vt per alterū: alterū oſtendat: atqꝫ tūc erit ipſius pp̄ quid eſt rōcinatio. Naꝫ ſtelle vagātes gdez ſint. c. Prope aūt eē in. b. ⁊ nō micare colloceᵗ in. a. Et. b. igit cōpetit ipſi. c. naꝫ vagātes ſtelle ſunt p̄pe. Et. a. ꝯſtat ipſi cōpetere. b. Ea nāqꝫ nō micant: que p̄pe ſunt. Quibus ſit vt. a. quoqꝫ cōpetat ipſi. c. Atqꝫ hec eſt rōcinatio ipſius p̄pter gd eſt. Naꝫ ſumpta eſt ipſa cā p̄ma. Rurſus ſit vt luna per accreatiōes demōſtret eē rotunda: quēadmoduꝫ gdā demōſtrāt: naꝫ ſi rotūduꝫ eſt id omne qḋ ſic accreſcit. Luna aūt ſic accreſcit: perſpicuum eſt lunā eſſe rotūdaꝫ. Atqꝫ h̄ gdez mō ea facta eſt rōcinatio: qua ipſuꝫ eſſe oſtēdit. At ſi mediū cōtra ponat: extructur ipſius p̄pter quid eſt ratiocinatio: non enim ob excreationes tales: rotunda eſt luna. Sed quia eſt figure rotūde: ideo talia ſuſcipit incrementa: atqꝫ ſit in. c. luna: rotūduꝫ in. b. ſit accreſcere ponatur in. a.

Tex. co. 65.

Sed q̄ differt: ⁊ ꝓp qd ſcire: ꝑmū qdem in eadē ſcīa: ⁊ in hac duplr. Uno qdē mō ſi nō ꝑ īmediata fiat ſylls. Nō.n.accipit̄ pria cā: ſ; q̄ eſt ꝓpter qd ſciētia: ſm primā cauſaʒ. Alio vo modo ſi per nō media quidēʒ: ſed nō per cauſam: ſed per conuertentiam: ⁊ per notius. Nihil.n. ꝓhibet eque ꝑdicātiū noti⁹ eē aliqñ nō cāʒ. Quare ꝑ hāc erit demſtratio. Ut q̄ ꝓpe ſūt planete ꝓp id qd nō ſcintillāt: ſit in quo c. planete: in quo. b. nō ſcintillare: in q̄. a. ꝓpe eē. verū eſt igit̄. b. de. c. dicē: planete.n.nō ſcintillāt: ſ; ⁊.a.de.b.nō ſcintillās.n. ꝓpe eē: hoc aūt accipit̄ ꝑ iductionē aut ꝑ ſenſuʒ: neċe eſt ġ.a.ipſi.c.ineſſe: q̄re mōſtratū eſt q̄ erratice ꝓpe ſunt. hic igit̄ ſylls nō eſt ꝓp qd: ſ; qa. nō eniʒ ex eo q̄ nō ſcintillāt ꝓpe ſunt: ſ; ꝓp id qd ꝓpe ſunt non ſcintillant: ɔtingit aūt ⁊ ꝑ alteꝝ alterū mōſtrari; ⁊ erit ꝓp qd demſtratio: vt ſit c. erratice: in q̄. b. ꝓpe eē. a. nō ſcintillare: eſt igit̄ ⁊. b. in. c. q̄re ⁊ in. c. a. ⁊ in. b. a. qd eſt nō ſcītillare: ⁊ erit ꝓp qd ſylls: accepta.n.ē pria cā. Itē ſm qd lunā demōſtrāt q̄ ꝑ incremēta circularis ſit. Si.n. qd auget̄ ſit ſphericū: auget̄ aūt luna: manifeſtuʒ q̄ ſpherica. Sic qdē igit̄ ipſi⁹ q̄ fact⁹ eſt ſylls. ecōuerſo autē poſito medio ipſi⁹ ꝓp qd ſylls. non.n. ꝓpter augmēta circularis ē: ſ; q̄ circularis eſt accipit augmenta h⁹: luna ſit in quo. c. in quo. a. augmētuʒ: in quo. b. circularis.

A principio hui⁹ libri vſq; ad locū iſtū demōſtrauit Ari. q̄ demſtratio ē ex veris ꝑmis ⁊ īmediatis ⁊ ꝑoꝛib⁹ ⁊ notioꝛib⁹ ⁊ cāis ɔnis: ⁊ ex neceſſarijs: ⁊ ꝑ ſe inherētib⁹ vlib⁹: ⁊ ex ꝑpetuis ⁊ incoꝛruptibilib⁹: ⁊ ex ꝓprijs tā ꝑncipijs q̄ īterrogationibus ⁊ ɔnib⁹: ⁊ he oēs ɔditiōes nō aggregant̄ ſil' niſi in demſtratiōe maxie ⁊ ꝓpriſſime dicta ª q̄ acqrit ſciam ꝓpriſſime dictā ſ; q̄ diffinitū ē ſcire in ꝑn° hui⁹ libri. Cū igit̄ dicat̄ ſcire ꝓpriſſime ⁊ cōiter: ⁊ ſilr demſtratio que eſt ſylls faciēs ſcire. Intēdit in h̄ iō explanare illud q̄ nō ſoluʒ eſt ſcīa ꝓpriſſime dcā ſm diffōnē ſui in ꝑn° poſtaʒ: ſ; ēt eſt ſcīa cōiter dcā: ⁊ ſilr eſt demſtratio nō ſolum ꝓpriſſime dcā q̄ aggregat in ſe oēs ɔditiōes ꝑdictas: ſ; ēt eſt demſtratio ⁊ cōiter dcā ſ; q̄ demſtratio ⁊ ſcīa cadūt in ꝑhia nali: ⁊ in logica ſm q̄ eſt ps ꝑhie: ⁊ in ꝑhia morali.ᵇ Cōplete igit̄ oīſis ɔditionib⁹ q̄ aggregant̄ in demonſtratiōe ꝓpriſſime dcā: ɔñs eſt vt ɔuertat ſermonē ad demſonē cōiter dictā. Innuit igit̄ in h̄ caplo diuiſionē demſonis ꝑ diuiſionē ſcīe acqſite ꝑ demſonē. Et nō ɔtinet caplʒ iſtud niſi diſionē ſcīe acqſite per demonſtrationē cū exēplis explanātib⁹ diuiſionē dicens. Scīa itaq; acqſita ꝑ demſonē: aut eſt acqſita ꝑ ꝓximā cāʒ rei ſcite: aut eſt acqſita ꝑ nō ꝓximā cāʒ. Que āt eſt acqſita ꝑ ꝓximā cāʒ vocat̄ ſcīa ꝓp qd: ⁊ hec eſt ſcīa maxime ⁊ ꝓpriſſime dcā: ⁊ demſtratio q̄ hec ſcīa acqrit̄ eſt maxie demſtratio. Illa aūt q̄ nō ꝑ ꝓximā cāʒ dr̄ ſcīa qa: eſt ſcīa dcā ꝑ poſteri⁹: ⁊ demſtratio q̄ hic acqrit̄ ē demſtratio ꝑ poſteri⁹. Eiuſdē aūt rei pōt eē ſcīa ꝓp qd: ⁊ ſcīa qa.

a ¶ Cū ergo hucuſq; ſi ſit determinatuʒ niſi de his que ſoluʒ aggregantur in demonſtratiōe ꝓpriſſime dicta dr̄ ſeq; q̄ demſtratio ꝓpriſſime dicta: in h̄ libro ſubijcial: ⁊ non demſtratio cōiter dcā. Sʒ hoc nō ſequit̄. Et lʒ iſta demſtratio ꝓpriſſime dcā i h̄ libro ſit ꝑncipalr intēta: nō tamen iſta ſubijcit̄ ꝑncipalr. Et ſi ad eē principalr intētuʒ ſolūmō aduertēdum nunc mſm ſubiꝑonēs l vna ſcīa principaliʒ vt inter demſtratiōes demſtratiōnē ꝓp qd:

¶ Sʒ differūt iſte due ſcīe qñq; per h̄ q̄ vna illarum acqrit̄ in ſcīa vna qñq;: vtpote illa que eſt ꝓp qd in ſcīa ſubalternāte, ⁊ altera: vt ſcīa q̄ acqrit̄ in ſcīa ſubalternata: ⁊ de iſta dr̄ia dicet̄ lati⁹ in ſequētib⁹. ¶ Scīa aūt ꝓp qd, ⁊ ſcīa qa acqſite in eadē ſcīa ⁊ᶜ adhuc differunt: q̄m ſcīa qa: aut eſt acqſita nō ꝑ cāʒ: aut eſt acqſita ꝑ cāʒ nō ꝓximā: poſſe eſt.n. vt cā ⁊ effect⁹ ɔuertāt̄: ⁊ alicui ſit cā notioꝛ: ⁊ tūc apud ipʒ demſtrabit̄ effect⁹ per cāʒ: ⁊ erit ſcīa ⁊ demſtratio ꝓp qd: ſicut eſt apud ipʒ q̄ nouit ꝑ demſtrationē aſtronomicā q̄ planete ſūt ꝓpe: ꝑ demſonē nālem q̄ luna ſit circularis. Per hoc.n. demſtrabit ⁊ ſciet ꝓp qd planete nō ſcintillāt: ⁊ luna recipit īcremēta. qui aūt nō nouit ꝑdcā ꝑ demſonē: nouit tñ ꝑ ſenſuʒ: q̄ planete nō ſcintillāt: ⁊ q̄ nō ſcintillātia ſit ꝓpe: ⁊ q̄ luna recipit incremēta: ⁊ q̄ recipiētia īcremēta ſūt circularia: demſtrabit ⁊ ſciet ꝑ effectū: q̄ planete ſūt ꝓpe: ⁊ q̄ luna eſt circularis: ⁊ forte eiuſdē ɔnia eſt ſcīa ꝓp qd: ⁊ ſcīa qa in eadeʒ ſcīa: lʒ Ari. de h̄ nō ꝑbat exē⁰. In ſcīa.n. nulli pōt demſtrari q̄ luna ſit circularis taʒ ꝑ h̄ q̄ ipſa ē coꝛp⁹ hōgeneū: q̄ per h̄ q̄ ipſa recipit incremēta. qd autē ſit dicti ꝓpe eꝛrātis nō ſcintillat: ſic expōit̄. Coꝛp⁹ dr̄ lōge diſtare a viſu cū ꝓp ſui diſtātiā ſub ꝑuo angulo vr̄ ⁊ nō ſubtilr pōt a viſu diſcerni. Unū iſtō longe diſtare cōparatiue dr̄ ad magnitudinē quā hʒ res viſa nō in ſenſʒ iudicio. viſus āt ſꝑ nitit̄ ad diſcernēduʒ ſubtilr reʒ viſaʒ ⁊ dr̄ias viſibiles rei viſe. Cuʒ āt vr̄ res ſub angulo magno ⁊ ꝓpe viſuʒ diſcernit ſubtilr dr̄ias viſibiles ⁊ qeſcit viſus: ⁊ īclinatio virtutis viſiue qeſcit eo q̄ hʒ intētū. Cuʒ aūt res vr̄ ſub ꝑuo āgulo ⁊ lōge: ⁊ nō poſſit viſus diſcernē ſubtilr dr̄ias viſibiles ad quas diſcernēdas nitit̄ vt⁹ viſiua: eo q̄ virt⁹ illa caret adhuc fine intēto nō quieſcit: nec ſinit ſpēs viſibiles qeſcē: ſed ḡnat in eis tremoꝛē: ⁊ appet ꝓp tremoꝛē ſpēꝝ recipiētiū ſpēm rei viſibilis: q̄ ipſa res viſa minatiʒ ⁊ crebꝛo tremare: ille apparēs tremoꝛ rei viſe dr̄ ſcintillatio. Nō.n.ē ſcītillatio ſplēdoꝛ radioſus q̄ appet egredi a coꝛpoꝛib⁹ luminoſis: ⁊ q̄ ſplendoꝛ talis plus appet in planetis q̄ in alijs: ⁊ q̄ ipſi magis lumioſi ⁊ radiātes. Quō aūt ſiāt icremēta lune ⁊ figure circularis īcremētū ſic erit māifeſtū. Luna cū ſit coꝛp⁹ obſcuruʒ, a ſole lumīoſo q̄ eſt maioꝛ luna: recipit illumīationem: ita q̄ maioꝛ: vʒ ſua medietate illumīat̄: ⁊ termin⁹ illuminatiōis eſt circulus ſectoꝛ ſphere lune q̄ circulus cā breuitatis dicat̄. a. baſis āt pyramidis viſualis egrediētis ab oculo ⁊ cadētis ſuper lunā eſt circulus ſectoꝛ ſphere lune paulomin⁹ maxio ſectoꝛe ſphere lune: ⁊ eq̄lis ſʒ ſenſuʒ ſectoꝛi. a. Et ille ſectoꝛ baſis pyramidis viſualis dicat̄. b. Cuʒ itaq; luna īterpōit̄ directe īter nos ⁊ ſoleʒ. a. ⁊. b. ſectoꝛes ſūt ſil' locor: baſis pyramidis viſualis eſt totū nō illuminatū in luna: ⁊ totū illuminatuʒ eſt ex ꝑte opp°. Cuʒ aūt luna īcipit recedere a ſole. a. ⁊ b. ſectoꝛes ſeſe īterſecāt ad angulūʒ acutū ex ꝑte ſolis: ⁊ ɔtinet̄ paꝛs de illuminato īter ɔuexitatē circuli. a. ⁊ ɔcauitatē circuli. b. ⁊ illud ſolū de illumiatō e. a. vr̄: ⁊ appet arcuale: ⁊ q̄to plus recedit luna a ſole: tāto plus de illuminato cōtinet̄ īter cōnexitatē circuli. a. ⁊ ɔcauitatē circuli. b. donec illi duo circuli ſe interſecent oꝛthogonalr ⁊ appareat cōcauitas circuli. a. linea recta: ⁊ tunc id qd appet nobis de illumiato vr̄ ſemicirculus: ⁊ h̄ eſt cū diſtat luna a ſole ꝑ quartā. Deīde. a. ⁊. b. īterſecāt ſe ad angulūʒ obtuſuʒ ex ꝑte ſolis: ⁊ id qd eſt ex ꝑte nr̄a de illuminato ɔtinet̄ īter duas cōcauitates. a. ⁊. b. ſectoꝛꝝ ſphere lune: ⁊ tūc id qd appet nobis de illumiato vr̄ vtriq; gibboſuʒ: ⁊ ſic luna accedit ad oppōnē ſolis creſcit angulus obtuſus q̄ ꝓuenit ex ſectoꝛe. a. ⁊. b. ex ꝑte ſolis ⁊

⁊ inter demſtrationes ꝓp qd: demſonē ſimplr. Et ō hoc dixi in ꝑōne ō ſubō h⁹ libri.

b ¶ Et ex iſto textu elicit demonſtrationē qa: ⁊ ē demſtrationē penitus infra inquit: ꝓbi⁹ innuere diuiſiones demōſtratiōis ꝑ diuiſionē ſcīe: ⁊ iſta in cōſequētib⁹: ſic demōſtrantiū cāe per effectus ⁊ ecōuerſo.

In eadē ſcīa ciuſdē ɔcluſio pōt eē ſcīa qa: ⁊ ſcīa ꝓpter qd.

Quid ſit ſcintillatio.

Quō ſiāt incrementa lune.

creſcit figᵃ illuminati viſa globoſa donec luna pueniat ad oppōnem ſolis: ⁊ tūc.a.⁊.b.ſectores ſunt ſil'loco: niſi q̄.b. ſꝫ vitatē eſt paulo citerior maximo ſectore ſphere lune: ⁊ a paulo vlterior eodem ſectore maximo ⁊ baſis pyramidis viſualis eſt tota illuminata: ⁊ poſt h̄ incipit decremētū lune ſꝫ viā cōuerſaꝫ vie cremēti ipſiᵘ: ⁊ hoc facile pōt imaginari per duos circulos magnos deſcriptos in ſphera vna quoꝝ vnᵘ eſt fixᵘ: ⁊ ille imaginabit̄ ſicut circulus.b. ⁊ alter circūuoluit̄ ſup eōdem ſectorē coꝝ ſicut ſup axem: ⁊ ille imaginabit̄ ſicut circulus.

¶ In qbᵘ aūt ipſa media nō cōuertunt̄: ⁊ eſt id notius qđ nō eſt cā: oſtēdit̄ qdeꝫ eē. Ipſuꝫ aūt ꝑꝑ qd eſt nō demſtat̄. Preterea in his qbᵘ mediū ex̄ pōit̄: etenīꝫ in his ipſis ē ipſiᵘ eē: ⁊ nō ipſiᵘ ꝑꝑ qd eſt demōſtratio. Nō.n. dicit cām ipſaꝫ. Veluti ꝑꝑ qd paries nō reſpirat: q: nō aial eſt. Naꝫ ſi hoc nō reſpirandi cā eſt: oportebat aial reſpirādi cām eſſe: Ceu ſi negatio cā eſt nō eſſendi: affirmatio cā eſt eſſendi. Vt ſi calidoꝝ ac frigidoꝝ intēperatio: ſanitatē nō habēdi: cā eſt: coꝛ̄ſideꝫ tēperatio: ſanitatē habēdi: cā eſt. Pari quoq; mō ſi affirmatio eſſendi cā ē: ad hec autē hec hoc pacto ſunt aſſignata: nō accōmodant̄ id qđ eſt dictū: nō enīꝫ aial omne reſpirat. Atq; rōcinatio cāe talis in media fit figura.a.nāqꝫ ſit aial.b. reſpirare: paries.c. Igit̄ ipſum.a. cuilibet qdem.b. cōpetit: oē nāqꝫ qđ reſpirat aial eſt. Nulli aūt ineſt.c. Quare neqꝫ.b. cuipiaꝫ cōpetit.c. Paries igit̄ nō reſpirat. Tales vō cauſe ſiles ſūt hiſce que per exuperationē dicunt̄. Hoc aūt eſt mediū id dicere qđ ſuperat cāꝫ: cuiᵘ gn̄is eſt Anacharſidis illō: in ſcythia modulatrices nō ſunt: nā neqꝫ vites. In eadē igit̄ ſcia ⁊ in medioꝝ poſitiōe he ſūt dr̄e rōcinationis ipſiᵘ eē: ad ipſiᵘ ꝑꝑ qd eſt rōcinationē.

T.cō.66. ¶ In qbᵘ aūt media nō ꝯuertunt̄: ſꝫ trāſcēdit ⁊ eſt notiᵘ q̄ nō eſt cā: q: demſtat qdē: ⁊ non ꝑꝑ qd. Ampliᵘ in qbᵘ mediuꝫ extra ponit̄: ⁊ in his.n. ipſiᵘ q: nō ꝑꝑ qd demſtatio ē: nō.n. dr̄ cā: vt q̄re nō reſpirat paries: q: nō eſt aial: ſi.n. h̄ nō reſpirādi cā ē: opꝫ eē aial cāꝫ reſpirādi: vt ſi negatio cā eſt ipſiᵘ nō eē: affirmatio eſt eē: ſic̄ ſi ſine mēſura eſſe cala ⁊ frigida nō ſanādi cā eſt: q: cū mēſura eē: cā eſt ſanādi. ſil'r aūt eſt ſi affirmatio ipſiᵘ eē: ⁊ negatio nō eē. In his aūt demſtatis qđ dictū eſt nō cōtingit: nō.n. oē aial reſpirat: ſyll's āt ſit hᵘ cāe in media figura: vt ſit.a. aial: in quo.b. reſpirare: in quo.c. paries: in quo.b. qdem igit̄ oī eſt.a. oē enīꝫ reſpirās aial eſt: in.c. aūt nullo: q̄re.b. in.c. nullo eſt. non igit̄ reſpirat paries. Cōparant̄ hᵘ cāꝝ dictis ſꝫ excellētiā. Hoc āt eſt plurimū diſtāteꝫ mediū dicē. Sicut illō eſt anacharſidos: q̄ in ſcythis nō ſūt ſibilatores: neqꝫ.n. vites. Scdōꝫ qdē igit̄ eādē ſciaꝫ: ⁊ ſm eaſūdeꝫ poſitionē he dr̄e ſūt ipſiᵘ q̄a: ad eū qui eſt ꝑpter quid ſyll'm.

¶ Quaſi diceret ꝑdicto mō ſit demſtatio cāe p effectū ⁊ cōuerſo cū ꝯuertunt̄ cā ⁊ effectᵘ. Sꝫ ſi nō ꝯuertūt̄ ⁊ debeat fieri demſtatio affirᵐᵃ: cū cā non poſſit in minus q̄ cauſatū: ſꝫ in eque vel in plus: ⁊ in demrōne affirᵐᵃ mediū nō poſſit eē in plus: opꝫ q̄ mediū ſit effectᵘ: ⁊ ſi fuerit notior q̄ ſua cā: nūc p effectū fiet demſtatio q̄a: ⁊ non ꝑꝑ qd. Sꝫ ſi fit demſtatio negaᵐᵃ in 2ᵃ figᵃ: in q̄ mediuꝫ ponit̄ foras extremitates: nūc erit demſtatio q̄a p cāꝫ remotā: q̄ in plus eſt q̄ cauſatū ſuū: ſic̄ cuꝫ demſtat̄ q̄ paries nō reſpirat p hoc q̄ nō eſt aial: q: nō eē aial nō eſt cā ꝓxīa nō reſpirādi: ſi.n. eſſet cā ꝓxima illiᵘ: nūc eē aial eſſet cā ꝓxima reſpirādi: ⁊ ſic oē aial reſpiraret: ſꝫ hēe pulmonē eſt cā ꝓxima reſpirādi: ⁊ illius cā remota eſt eſſe aial. Silr̄ cū demſtat̄ q̄ iter ſcythas nō ſunt ſibilatores: vel ioculatores: q: nō ſunt ibi vites hoc ſit p cām remotā valde: q: cā ꝓpinqua ioculatoꝝ eſt mentis laſcinia: ⁊ laſcinie cā eſt ſparſio ⁊ dilatatio ſanguis ⁊ ſpirituuꝫ. ⁊ huius cā eſt calor vini: ⁊ vini eſt cā vitis.

¶ Alio vō mō differūt eſſe: ⁊ ꝑꝑ qd eſt: q̄ per aliaꝫ atqꝫ aliā vtrūqꝫ ꝯſiderat̄. Tales aūt ſunt hec: que ita ſeſe hn̄t vt altera ſub altera collocet̄: vt ad geometriā ꝑſpectiua: ⁊ ad ſolidoꝝ ſciaꝫ: machinaꝝ facultas extruēdaruꝫ: ⁊ ad arithmeticā muſica: ⁊ ad aſtrologiā ſeſe hꝫ eoꝝ ſcia que apparēt. Atqꝫ haꝝ nōnulle ſciaꝝ noīe rōneue foꝛe cōueniūt: ceu aſtrologia eſt: ⁊ ipſa mathematica: ⁊ nauigādi ſciētia: ⁊ muſica: ea eſt que mathematica: ⁊ que auditū oblectat. Hic.n. ipm̄ qdeꝫ eſſe ad eos ꝑtinet ſcire q̄ ſenſu vtunt̄. Ipſuꝫ aūt ꝑꝑ quid eſt: ad mathematicos ipſos. Hi nāqꝫ cāꝝ demrōnes hn̄t. Et perſepe neſciūt ipm̄ eſſe. quēadmoduꝫ hi q̄ ꝯtēplant̄ ipm̄ vle: nōnulla ſingulariuꝫ q̄a nō aiaduertūt ſepenumero neſciūt. He aūt ſunt que formis ipſis vtunt̄: q̄ qdeꝫ ſunt alia q̄daꝫ: ſubſtātiaqꝫ diuerſa. Mathematice nāqꝫ ſcie ſunt: circa formas. De nullo.n. ſubto dr̄. Nā ⁊ ſi geometrica ipſa ſunt in ſubo: nō tamē vt in ſubo ſunt geometrice ꝯſiderationi ſubijciūtur. Vt aūt ꝑſpectiua ſeſe hꝫ ad geometriaꝫ: ſic alia ſeſe hꝫ ad ꝑſpectiuā. Veluti de iride: naꝫ ipm̄ qdē eſſe ad nālē ꝑtinet ſcire: ipm̄ aūt ꝑꝑ qd eſt: ipſiᵘ eſt ꝑſpectiui: aut ſimplr̄: aut eiᵘ q̄ cōplectit̄ mathematicaꝫ. Complures etiā ſciaꝝ: que nō ſunt ita diſpoſite: vt altera ſub altera ſit collocata pari mō ſe hn̄t: vt medicina atqꝫ geometria. Naꝫ ſcire vlcerū ea q̄ orbis ſubeunt formā tardius ceteris curari: ad medicum ſpectat. Propter qd aūt ad geometraꝫ.

¶ Alio aūt mō differt ꝑꝑ qd ab ipſo q̄a qđ eſt per aliā ſciam vtrūqꝫ ſpeculari. Hᵘ aūt ſunt quecūqꝫ ſic ſe hn̄t inuicē vt alterū ſub altero ſit: vt ſpeculatiua ad geometriā: ⁊ machinatiua ad ſtereometriā: ⁊ harmonica ad arithmeticā: ⁊ apparētia ad aſtrologiā. Fere aūt vniuoce ſunt haꝝ ſciaꝝ quedā: vt aſtrologia mathematicaqꝫ: ⁊ que nālis eſt ⁊ harmonica mathematicaqꝫ: ⁊ que eſt ſm auditū: hoc enīꝫ ipꝫ q̄a ſenſibiliū eſt ſcire. Sꝫ ꝑꝑ qd mathematicoꝝ. Hi.n. cāꝝ demrōnes habēt. Et multotiēs neſciūt ipm̄ q̄a: ſicut vle ꝯſiderantes multotiēs q̄dā ſingulariū neſciunt: ꝑꝑ id qđ intēdūt. Sunt aūt hec quecūqꝫ cū alterū T.cō.67.

gd ſit ſm ſubaȝ vtunẽ ſpẽb⁹. Mathematici eniȝ circa ſpẽs ſunt: nõ eniȝ de ſubto aliquo. Sed nõ inquãtuȝ geometrica de ſubto: hñt aũt ſe ⁊ ad pſpectiuã: ſicut hec ad geometriã aliã ad iſtã: vt eſt id qḋ eſt de iride: ipm gdẽ eniȝ ga: phyſici eſt ſcire: ſȝ pp gd pſpectiua: aut ſimplr: aut ſm doctrinã. Multe aũt ⁊ nõ ſibiinuicẽ ſciaꝝ hñt ſe ſic: vt ad geometriam medicina: qꝛ eniȝ vulnera circularia tardi⁹ ſanent medici eſt ſcire: pp gd aũt geometre.

⁋ Alio mõ differt ſcia pp gd: ⁊ ſcia ga. Per hoc. ſ. qꝛ vna acgrit p ſciaȝ vnã, ⁊ reliq̃ acgrit p alterã: ⁊ tales ſcie p quaꝝ alterã acgrit ſcia pp gd: ⁊ per reliquã ſcia ga, circa eandẽ reȝ ſunt ſic ſe hñtes adinuicẽ qꝛ vna eſt ſubalternãs ⁊ alia ſubalternata: velut ſcia q̃ erigit ſup lineas ⁊ figuras radioſas eſt ſub geometria: q̃ erigit ſup figuras ⁊ lineas ſimplr. Et ſcia cõpõnis machinaꝝ: vt architectura: ⁊ alie machinatiue eſt ſub ſcia. figuraꝝ corporaliuȝ: ⁊ ſcia ꝯſonãtiaꝝ ſub arithmetica: ⁊ ſcia quam hñt naute in dirigẽdo curſuȝ nauiũ p apparitione ſtellaꝝ ſubalternat aſtrologie. Sed nõ oẽs due ſcie quaꝝ altera eſt ſubalternãs ⁊ reliq̃ eſt ſubalternata ei hñt ſe vno mõ adinuicẽ: q̃re q̃dã illaꝝ ſunt fere vniuoce vniuocãtes in nõie vnoꝛ vna nõis rõne fere. Quedã võ nõ cõicant in nõie vno: que aũt ſubalternãs ⁊ ſubalternata cõicãt in nõie vno ⁊ rõne vna nõis: fere ſunt tales qꝛ de ſubo ſcie ſubalternãtis p ꝯditionẽ ſupadditaȝ fit ſubm ſcie ſubalternate: ita tñ qꝛ illa duo ſubta remanẽt idẽ in ſub a: ⁊ alterũ remanet p̃dicabile de altero: ſic numerus relat⁹ ſonoꝛus numer⁹ relat⁹ eſt. Cũ igit ſubȝ ſcie ſubalternate recipit nomẽ ⁊ diffõnẽ ſubi ſcie ſubalternantis: tũc ẽt ſcia ſubalternata recipit nomẽ ⁊ diffõneȝ ſciẽtie ſubalternãtis: ⁊ vniuocãt fere in nõie ſcie ſubalternantis. Dico fere: qꝛ ſubalternata apponit ꝯditionẽ que nõ deſtruit intẽtionẽ nõis ſcie ſubalternãtis: ſȝ pmittit eaȝ ſaluari ſic ſcia nauãlis ⁊ aſtrologia mathe^ca: vtraqȝ dr aſtrologia. Silr armonica ſonoꝛa: ⁊ armonica mathematica vtraqȝ dr armonica. Cũ aũt ſubm ſcie ſubalternate nõ recipit p̃dicationẽ ſubi ſcie ſubalternãtis: tunc nõ cõicant vtreqȝ in nõie ſcie ſupioꝛis: ſic armonica nõ dr arithmetica: ſubȝ. n. arithmetice eſt numerus ſimplr ſȝ qꝛ receptibilis diſpõnuȝ abſolutaꝝ ⁊ nõ ad aliud dictaꝝ. Cuȝ aũt cũ nuõ ꝯiũgunt diſpõnes ad aliud dicte: ⁊ fit ex eis vnũ cõpoſitũ iaȝ ꝯſtituit ſubȝ muſice. Non eniȝ eſt ſubȝ muſice numer⁹ cui accidit relatio: ſȝ cõpoſituȝ ex nuõ ⁊ relõne: ⁊ de h̃ cõpoſito qꝛ nõ p̃dicat numer⁹ ps nõ p̃dicat de ſuo toto. Nec putãdũ eſt qꝛ ſubȝ ſcie ſubalternãtis ſit ſp directe p̃dicabile de ſubo ſubalternate: qꝛ arithmetica ſubalternat ſibi decimũ geometrie: nec tñ ſimplr dr vere qꝛ linee ⁊ ſupficies ſint nũeri. Sed cũ deſcẽderit numer⁹ in h̃ aliq̃ mõ ſiũt hec in nã numeri: ſic ſupra dcm̃ eſt. Silr ſcia de elemẽtis deſcẽdit in ſciaȝ medicine cui⁹ ſubȝ eſt corp⁹ humanũ ex pte ea q̃ ſanat ⁊ ab eo remouet ſanitas: nec tñ corp⁹ humanũ ſm qꝛ tale eſt elemẽta ſȝ e ex elemẽtis. Taliũ igit ſciaꝝ quaꝝ altera eſt ſub reliq̃ ſupioꝛ ſcia dicit pp gd illi⁹ rei cui⁹ iferioꝛ dicit ga[a]. ⁋ Sciẽduȝ aũt qꝛ ſcia inferioꝛ ſp addit ꝯditionẽ p quã appropͣat ſibi ſubȝ ⁊ paſſiones ſupioꝛis ſcie: ⁊ ſunt in ꝯne ſcie ſubalternate ſic nãe due. nã. ſ. quã accipit a ſupioꝛi: ⁊ nã ppa quã ſupaddit ppꝛiũ itaqȝ ſupadiecti cãs nõ dic ſcia ſupioꝛ: ⁊ q̃nqȝ dicit eas cãs ſcia iferioꝛ: ⁊ q̃nqȝ nõ. Illius võ qḋ accipit ſcia inferioꝛ a ſupioꝛi: cãs dicit ſcia ſupioꝛ. vñ ꝯclõnis appropͣte in ſcia ſubalternata: cãs dicit ſcia ſubalternans nõ in ſe: ſȝ in ſuo vli. Nõ. n. eſt ꝯclõ ſcie iferioꝛis in ſcia ſupioꝛi niſi ſic in ſuo vli: pp h̃ ipſi mathematici multotiẽs noſcũt pp gd ꝯnis iferioꝛis ſcie. nec tñ nouerũt ga: qꝛ non noſcũt cãȝ ꝯnis in ſe: ſȝ in vli. ⁊ ex pte ea q̃ mathematicã eſt. Et he ſcie ſubalternãtes mathe^ce ſũt q̃ ꝯſiderant foꝛas exñtes in ſubo: nõ tñ vtunt eis ſȝ qꝛ ſunt in ſubo: ſȝ ſm qꝛ ſunt abſtracte. Inferioꝛes võ ſcie appropͥant illas foꝛas aliq̃ mõ ad ſubȝ: ⁊ ſic ẽ ſcia ſubalternãs ſolũ: ⁊ ſcia ſubalternata ſoluȝ: ſic eſt eadẽ ſcia aliq̃ ſubalternata vni ⁊ ſubalternãs ſibi aliaȝ: ſic ſpecularius eſt ſub geometria: ⁊ ſub hac ẽ ſcia de radijs ſolis fractis in nube ꝯcaua aq̃ſa. Et ipſa ſpeculatiua dicit cãs iridis ſimplr. i. ſȝ ꝯditionẽ radioſitatis q̃s apponit pſpectiua ſup ſubȝ geometricũ. Aut dicit cãs iridis ſm illõ mathematicũ qḋ accipit a geometria: in q̃ geometria ſunt cãe iridis mathe^ce ſimplr dicte: ⁊ nõ ſoluȝ eſt ſcia ſubalternãs cognoſcitiua cãꝝ ꝯnuȝ ſcie ſubalternate: ſȝ multotiens ſcia q̃ nõ ſubalternat ſibi aliã eſt cognoſcitiua cãꝝ ꝯnũ ei⁹ velut geometria q̃ nõ ſubalternat ſibi medicinã: eſt cognoſcitiua cãꝝ multaꝝ medicinaliũ: ſcia. n. nõ ſubalternat ſibi aliã: niſi ſubȝ ſubalternãtis ſit vlr: aut ps cõſtituẽs ſubȝ ſcie ſubalternate. Corp⁹ aũt humanũ ex pte qua ſanat: ⁊ ab ipſo remouet ſanitas neutro mõ ſe hȝ ad magnitudinẽ: ſȝ figure nãles q̃ ſũt acciñria corpis humani ⁊ figure accñtales ipſi⁹: vt figure vulnerũ ſũt ſub figuris ſimplr de qb⁹ eſt geometria ⁊ cãs diſpoſitiũ vulnerũ q̃ accñt vulnerib⁹: ex pte figurationis ſue cognoſcit geometria in vlr: ſicut cãm huius qꝛ circularia vulnera tardi⁹ ſanant nouit geometra in ſciẽdo qꝛ oiuȝ yſoperimetroꝝ maxim⁹ eſt circulus: ⁊ qꝛ circulus eſt figura: Cuius latera ſm oẽm dimenſionem maxime diſtant: ppter hoc eniȝ difficilius coeũt latera vulnerum circulariuȝ[b].

⁋ Capitulum 13^m.

P Rima aũt rõcinationis figura maxime ad ſciẽtiaȝ ipſam accõmodet.

F Iguratum autẽ eſt magis faciens ſcire que maxime prima eſt.

Oſtenſo in p̃oꝛi caplo per viaȝ diffinitionis: qꝛ eſt demſ̃atio maxime ⁊ ꝓpe dcã q̃ acgrit ſciam q̃ maxie eſt ſcia: ⁊ qꝛ eſt demſ̃atio p poſteri⁹ dcã. ſ. illa q̃ dr demſ̃atio ga: ⁊ acgrit ſciaȝ p poſteri⁹ dictã. Et oſtenſis in p̃cedẽtib⁹ caplis ꝯditionib⁹ q̃ accidũt demſ̃oni maxie ⁊ ꝓpe dicte. ex pte ea q̃ eſt demſ̃atio ſȝ quas ꝯditiões aggregatas acgrit ſcie maxie ⁊ ꝓpe dcã. Conſequẽs eſt nũc dicẽ ſȝ gd acgrit demſ̃atio ſciaȝ maxie ⁊ ꝓpꝛijſſime dictã: ex pte ea q̃ eſt ſyllõ. dicit g̃ Ari. qꝛ p̃m⁹ modus p̃e figure eſt magis faciẽs ſcire q̃ aliqs ali⁹: ⁊ hec ẽ ꝯclõ. 18. hui⁹ ſcie. Et vocat Ari. in lr̃a figurã maxie p̃mã p̃mũ modũ p̃me figure: qꝛ figura p̃ma in mõ p̃mo maxime p̃ma eſt.

⁋ Mathematice ſcie nãqȝ vt arithmetica geometria ⁊ pſpectiua: per hãc vt pȝ ſuas afferũt demſ̃atiões: atqȝ ẽt oẽs fere q̃ ipſis pp gd eſt faciunt ꝯſiderationẽ: aut. n. oĩo: aut pleqȝ: ⁊ in plimis: hac in figura ipſi⁹ pp gd ẽ extruit rõcinatio. Quare pp h̃ ẽt ipſȝ maxie ad ſciaȝ erit accõmodata. Propꝛijſſimus. n. ſciẽdi modus eſt ꝯtẽplari ipm pp gd eſt.

⁋ Mathematice. n. ſciaꝝ p hãc primã figurã ferunt demſ̃ones: vt arithmetica: ⁊ geometria: ⁊ pſpectiua. Et fere dicere eſt quecũqȝ pp quid faciũt ſpeculationẽ: aut. n. oĩo: aut ſicut frequẽtius ⁊ in pluribꝰ per hãc figuraȝ

qꝛ ſubiectũ ſit ſub ſubto mõ declaratoꝛ qꝛ cui⁹ ſubalternata dicit ga ſubalternans dicat pp gd. mõ non ſic eſt de dialectica ⁊ mathematica reſpectu aliaꝝ ſcientiaꝝ.

Subm ſciẽtie ſubalternãtis nõ ſemp p̃dicatur de ſubo ſubalternate.

Quid ſit ſubȝ medicine.

a ⁋ Et ſõ hȝ dialectica ⁊ mathematica deſcẽdãt i alias ſcias pͦcedendo ex p̃n^a: nõ tñ alie eis ſubalternate ſũt: q̃a ad h̃ vt ſit ſcia alteri ſubalternata requirit

b ⁋ Et ſic geometria nõ ſibi ſubalternat medicinã ſimplr ſed ſm gd: q̃ ſm p̃e. ſ. rõne hui⁹ ꝯclõnis vulnera circularia tardi⁹ ſanantur.

T. cõ. 68.

ꝯ 18°

T. cõ. 69.

ꝓpter qd fit ſyllo: q̄re ⁊ ꝓpter hāc erit maxi‑
me faciens ſcire ꝓpter quid ſpeculari.

℄ Ponit aūt p̄mo ſignuʒ veritatis hui⁹ ꝯcloniſ: hoc.ſ.ꝙ
mathematice ſcie in qb⁹ eſt ſcia maxīe ferūt demr̄ones
per hāc p̄mā figurā.i.per p̄mū moduʒ p̄me figure. De‑
inde ponit mediū demr̄atiuū demr̄onis hui⁹ ꝯclonis: ⁊
cām.ſ.ꝙ demr̄atio ꝑꝑ qd eſt faciēs maxīe ſcire. Prim⁹
v̄o modus p̄me figure ſolum facit demr̄onē ꝑꝑ qd: igit̄
facit maxīe ſcire. Et dico ſoluʒ iſte modus facit hoc/nō
q̄ nunq̄: ſʒ q̄ raro fit hoc ꝑ moduʒ aliū. Poſſe eſt.n. vt
fit demr̄atio ꝑꝑ qd in mō negatiuo: ſed h̄ fit raro. Poſ‑
ſum enī demr̄are ꝑꝑ qd nulla figura rectilinea plurīū
q̄ triū anguloꝝ diuiſibilis per lineas rectas ſubtenſas
angulis ipſius in triangulos hn̄tes centra diuerſa eſt in‑
ſcriptibilis circulo h̄ mō. Oīs figura rectilinea īſcripti‑
bilis circulo eſt hn̄s centrū vnū: nulla figura rectilinea
Demr̄atio ꝑꝑ qd in mō negatiuo. plurīū q̄ triuʒ anguloꝝ diuiſibilis ꝑ lineas rectas ſub‑
tenſas angulis ipſius in triāgulos hn̄tes centra diuerſa
eſt hn̄s centrū vnū: ḡ nulla figura rectilinea pluriuʒ q̄
triū anguloꝝ diuiſibilis ꝑ lineas rectas ſubtēſas angu‑
lis ipſi⁹ in triāgulos hn̄tes centra diuerſa eſt īſcriptibi‑
lis circulo. Dico aūt centrū figure rectilinee punctuʒ a
quo oēs linee recte ducte ad angulos ipſius ſunt eq̄les:
hec enī demr̄atio dicit ꝑꝑ qd: cā.n. ꝓpe ꝑꝑ quā figura
rectilinea eſt inſcriptibilis circulo: eſt hr̄e centrū vnū.
Et cā quare nō eſt īſcriptibilis eſt nō hr̄e centrū vnum.
Manifeſtuʒ eſt igit̄ itaq̄ʒ q̄ faciēs ſcire ꝑꝑ qd ⁊ ſcire
maxime erit ſpeculans ꝑ p̄mū moduʒ p̄me figure.

℄ Deinde hac tm̄ figura ipſius qd eſt venari ſciam
poſſumus. In figura nāq̄ʒ media nulla fit affirma‑
tiua rōcinatio: ſcia v̄o ipſius qd eſt: affirmatiōis ni
miruʒ eſt. In vltima v̄o fit quideʒ: at nō eſt vlis vt
pʒ: ipſuʒ aūt qd eſt vliuʒ eſſe cōſtat. Nō enī aliqua
ex parte homo eſt animal bipes.

T.cō.70. ℄ Poſtea ipſius q̄ qd eſt ſciaʒ ꝑ hanc ſolam
figurā venari poſſe eſt: in media.n. figura nō
fit cathegoric⁹ ſyllo: ſed ipſius q̄ qd eſt ſcia
eſt affirmationis. in vltima aūt fit qdeʒ: ſed
nō vl̄r: ſʒ id q̄ qd eſt vliuʒ eſt: nō.n. quodā‑
modo eſt animal bipes homo.

℄ Itē ex demr̄one fcā in p̄mo mō p̄me figure pōt exhi
a ℄ Capite 10. ꝯcluſione 41. diffō ſicut docebit̄ in 2° lib.ᵃ Ex alio aūt mō nō poteſt
exhi diffō: q̄ oīs ali⁹ modus cuiuſcūq̄ʒ figure: aut ē ne‑
gatiu⁹: aut ꝑticularis. diffō aūt dʒ eē affirmatiua ⁊ vlis
de diffinito. Cuʒ aūt diffō faciat maxīe ſcire ꝑ hūc mo‑
Dubitatio duʒ erit maxīe ſcia. ℄ Sed vr̄ ꝙ ex ſyllo negatiuo q̄
demr̄at ꝑꝑ qd pōt exhi diffō: q̄ mediū demr̄atiuū: ⁊ cā
⁊ diffō idē ſunt: vt poſtea patebit. Ex h̄ et pʒ experimē‑
to: q̄ exēplo demr̄onis negatiue ꝑꝑ qd: ꝓrio ꝓpoſito
pōt elici diffō figure inſcriptibilis circulo: hec.ſ. figura
inſcriptibilis circulo eſt figura rectilinea hn̄s centrum
Solutio vnicū. ℄ Et dico ad h̄ ex p̄mo mō figure pōt exhi diffi
nitio ſimpl̄r: q̄ ex ipſo ſolo exhibet̄ oīs diffō: tam illa q̄ eſt
p̄n⁹ demr̄onis: q̄ illa q̄ eſt ꝯclo demr̄onis: ⁊ q̄ illa q̄ eſt
demr̄atio ſola poſitiōe differens. Ex negatiuo aūt ſyllo
pōt exhi diffō q̄ eſt p̄n⁹ demr̄onis: ſʒ alie due diffōnes
nō: q̄ negatiu⁹ ſyllo nō pōt ꝯcludere diffōnē mālez de
b ℄ Nō dicit q̄ h̄ eſt locus fortis ad ꝓbā dū ꝯcloneʒ eſt gūt ſyllo. diffinito.ᵇ Vn̄ hec diffō nō pōt exhi a ſyllo negatiuo: ⁊
ꝑꝑ h̄ nec diffō cōpoſita ex hac ⁊ diffōne foꝛali. Eſt igit̄
intētio Ari. vt dicat diffōneʒ ſimpl̄r.i. oēʒ diffōnē poſſe
venari ex ſolo p̄mo modo prime figure.

℄ Inſup hec figura ceteraꝝ nō idiget figuraꝝ. At
indigent huius ille ꝑfectoꝛ: nam hac denſant̄ atq̄ʒ
accreſcunt: quouſq̄ʒ ad ea ꝑueniant que medio va‑
cant. Patet igitur primā figuram exactiſſimaʒ atq̄ʒ
accōmodatiſſimā ad ſciētiam eſſe.

℄ Ampli⁹ hec q̄dē illis nihil indiget: ille aūt ꝑ T.cō.71.
hās denſant̄ ⁊ augmētant̄ quouſq̄ʒ vtiq̄ʒ ad
imediata veniat. Manifeſtū igit̄ eſt q̄ ma‑
xime ſcie: ꝓpria eſt prima figura.

℄ Itē p̄ma figura per ſe facit ſcire: alie aūt ꝑ hāc: q̄ oēs
reſoluūtur in iſtā. Cum ḡ oē illud ꝑꝑ q̄ fit magis q̄ id
q̄ eſt ꝑꝑ id: manifeſtū eſt ꝙ hec magis facit ſcire. Et di
co. et ꝙ p̄m⁹ modus hui⁹ figure magis q̄ alius modus
eiuſdē figure: q̄ oēs ꝑ virtutē modi p̄mi ſūt neceſſarij.
Hec.n. regula eſt virt⁹ neceſſitatis ſyllogiſtice: q̄ vni ⁊ eidē
eadē ſunt/ſibiinuicē ſunt eadē: ⁊ hec eſt maxīe ſaluata
in p̄mo mō ᶜ: ⁊ ꝯr̄r in oīb⁹ alijs modis taʒ affirmati‑ c ℄ Sic ⁊ rō dici de oī maxime ſaluat in p̄mo modo.
uis q̄ negatiuis. ℄ Q̄ aūt dicit Ari. ꝙ alie figure den‑
ſant̄ ꝑ p̄mā donec veniāt in īmediata: nō eſt h̄ intelligē‑
duʒ de p̄ncipijs imediatis ex qb⁹ ſyllogizat̄: ſʒ de cōple‑
xione ſyllogiſtica ꝑ ſe nota ⁊ ime⁹. Neceē eſt.n. ad h̄ vt
hēam⁹ cōpletā ſciaʒ: vt ſit demr̄atio ex p̄ncipijs ꝑ ſe no
tis ⁊ ime⁹: ⁊ vt ſit demr̄atio in cōplone ſyllogiſtica ꝑ
ſe nota ⁊ ime⁹: q̄lis cōplo tm̄ eſt in p̄ᵃ figᵃ: ⁊ maxime in
p̄ mō: ⁊ in hāc cōplonē ime⁹ reducūt̄ cōplones aliarū
figuraꝝ: ꝙ nō in p̄n⁹ imediata ex qb⁹ ſyllogizat̄.

℄ Capitulum 14ᵐ.

Quemadmodum aūt fit: vt.a. indiuidue
cōpetat ipſi.b. Sic etiā vt idētidem non
cōpetat fieri pōt. Atq̄ʒ tuʒ indiuidue cō‑
petere vel nō cōpetere dico: cum inter
ipſa nulluʒ mediū eſt. Sic enī nō erit vlterius per
aliud ineſſe vel nō ineſſe. Cum itaq̄ʒ vel a. vel.b. in
toto quopiaʒ eſt: vel etiā vtrūq̄ʒ: tuʒ etiā fieri nequit
vt.a. p̄mo nō cōpetat ipſi.b. Sit enī.a. ipʒ in toto.c.
Si igit̄.b. nō ſit in aliquo toto.c. fieri nāq̄ʒ pōt vt.a.
qdeʒ in toto quopiā ſit: b. v̄o in h̄ eodeʒ nō ſit: tum
rōcinatio fiet: ac ipſuʒ.a. nō ineſſe.b. per.c. mediū cō‑
cludet̄. Naʒ ſi.c. cuilibet qdē cōpetat.a. de nullo aūt
b. ꝑdicat̄.a. ſane nulli cōpetet.b. Idem fiet ⁊ ſi.b. in
toto quopiā ſit: vel vt in.d. naʒ ipm̄ d. cuilibet qdeʒ
cōpetit.b. de nullo v̄o dr̄.a. q̄re fit vt.a. per rōcina‑
tionē nulli cōpetat.b. Eadeʒ oſtendent̄ ⁊ ſi vtrūq̄ʒ
taʒ.a. q̄.b. in toto quopiā ſit. At v̄o fieri poſſe vt.b.
nō ſit in eo in quo toto eſt ipſum.a. aut rurſus: vt a.
nō ſit in eo in quo totū eſt ipm̄.b. pʒ ex diſpōnib⁹ re‑
ruʒ: que īter ſeſe nō miſcent̄: naʒ ſi nihil eoꝝ q̄ in.a.
c.d. ſerie collocant̄ de vllo ꝑdicat̄ eoꝝ q̄ in.b.e.f. di‑
uerſa ſerie collocant̄. A. v̄o in toto eſt.g. q̄ quideʒ
eiuſdē eſt ſeriei: perſpicuū eſt fieri nō poſſe: vt.b. in
ipſo ſit.g. Alioqn cōuenirent ac miſcerent̄ he ſeries
reꝝ. Ideʒ fiet ⁊ ſi.b. ipſuʒ in toto quopiā ſit. Sʒ ſi.a.
nulli.b. inſit: ⁊ neutrū in toto ſit vllo: neceē eſt.a. ſine
medio nō cōpetat ipſi.b. Nā ſi q̄ppiā inter ipſa me‑
diū cadet: neceē eſt alterū ipſoꝝ in toto quopiā eē.
Aut.n. in prima figura rōcinatio eoꝝ: aut in media
extruet̄. At ſi in p̄ma.b. nimiruʒ in toto quopiā erit.
Propōnē.n. eā q̄ v̄ſus.b. collocabit̄ affirmatiuā eē
op̄ʒ. Si in ſcda vtrūuis in toto quopiam erit. Nam

vtrūqꝫ interuallūꝫ affirmatiuū eſſe pōt. Atqꝫ nūc verſus maius nūc verſus min⁹ extremūꝫ negatiua ꝑpōne ſumpta: cōficiť rōcinatio. Ambe vō ꝑpoſitiones ſi fuerint negatiue ratiocinatio nō ꝯſtabit. Patet igiť fieri poſſe vt ſine medio quippiam cuipiam nō inſit: atqꝫ quādo: ⁊ quēadmoduꝫ fieri pōt ſatis iam explanauimus.

T.c.72. Icut aūt .a. eſſe in .b. cōtingit indiuidualr̄: ſic ⁊ nō eſſe ꝯcediť. Dico aūt indiuidualr̄ eē: aut nō eſſe: cuꝫ nihil eſt eoꝝ medium. Cuꝫ igiť .a. aut .b. qdeꝫ in toto quodam ſit: aut ambo: nō cōtingit .a. in .b. primo nō eē. Sit eniꝫ .a. in toto .c. igiť ſi .b. nō eſt in toto .c. pōt enim .a. qdē eē in quodaꝫ toto: ſꝫ .b. nō eſſe in h: ſyll'ſ erit qꝺ nō ſit .a. in .b. Si .n. in oī .a. qdē eſt .c. in .b. aūt nullo eſt .c. in nullo .b. eſt .a. ſilr aūt eſt ⁊ ſi .b. in toto quodaꝫ eſt: vt in .d: .d. eniꝫ in oī .b. eſt: .a. aūt in nullo .b. erit per ſyllm̄. Eodem autē mō demrabiť: ⁊ ſi vtraqꝫ in toto quodā ſūt. Qꝺ aūt ꝯtingit .b. nō eſſe in quo toto eſt .a. aut iterū .a. in quo eſt .b. manifeſtū ex coordinationib⁹ eſt quecūqꝫ nō cōuertunť inuicē. Si eniꝫ nihil eoꝝ q̄ ſunt in .a. c. d. coordinatione ⁊ de nullo ꝑdicanť eoꝝ q̄ ſūt in .b. e. ⁊ .a. aūt in toto .p. ſit coordinatiōe eadē exiſti: manifeſtuꝫ eſt qꝫ .b. nō erit in .p. cōmutarenť .n. coordinatiōes. Silr aūt eſt ⁊ ſi .b. in toto quodā eſt. Si vō neutrū ſit in toto nullo: nō eſt aūt .a. in .e. neceſſe eſt indiuidualr̄ nō eē. Si enim erit qꝺ mediū necē eſt alterum ipſoꝝ in toto quodaꝫ eē: aut .n. in pria figura: aut in media erit ſyll'ſ. ſiqdem igiť in pria figura .b. erit in toto quodā: affirmatiuā .n. opꝫ ad hanc fieri ꝑpōnē. ſi vō in medio qꝺcūqꝫ contingit: ad vtrūqꝫ .n. poſito priuatiuo ſit ſyll'ſ. Cuꝫ aūt vtraqꝫ negatiua ſit: nō erit ſyll'ſ. Manifeſtū igiť eſt qꝺ ꝯtigit aliud in alio eē indiuidualr̄: ⁊ qn̄ cōtingat: ⁊ qm̄o diximus.

Iam oſtendit Ariſto. nobis ex qb⁹ ꝯditiōib⁹ acq̄rat nobis demratio maxie ſcire taꝫ ex pte qua demratio eſt demratioqꝫ ex ea pte qua demratio eſt ſyll'ſ. Intendit itaqꝫ ꝯſter explanare ex qb⁹ ⁊ qualr̄ accidat nobis ignorātia circa ea que veniūt in demrōnē. Et qꝛ ad oſtēſionē hui⁹ rei idiget ſuppoſitiōe hui⁹ .ſ. qꝺ ſicut eſt ꝑpō affirmatiua imediata: ſic eſt negatiua ime^ta. Primo oſtdit qn̄ ⁊ qm̄o ꝯtigat negatiuā eē imediatā: ⁊ h totū eſt de cōplemēto bonitatis ⁊ ornat⁹ hui⁹ ſcie ⁊ nō de ſubſtā ipſi⁹. Dicit ḡ qꝫ ſi ꝑdicatuꝫ vt .a. ſit ſub aliq̄ vlī: ſub quo non eſt ſubꝫ vt .b. vel .b. eſt ſub aliq̄ vlī ſub quo non eſt .a. vel ſi vtrūqꝫ eſt ſub aliq̄ vlī ſub quo reliquū nō eſt: tūc ꝑdicatū remoueť a ſubō nō ime^te ſꝫ ꝑ mediū ⁊ ſyllꝫ: vlē .n. ſub q̄ eſt alterū illoꝝ ⁊ reliquū nō ſub eodē erit mediū ſyllogiſticū ad oñdēduꝫ ꝑdicatū nō ineſſe ſubō. Qꝺ ſic poſſe eſt ſubꝫ ꝑpōnis negatiue eē ſub vlī ſub q̄ nō eſt ꝑdicatuꝫ ⁊ ecōuerſo: ꝑꝫ ex coordinatiōe pꝺitoꝝ q̄ nō ꝯmiſcenť adinuiceꝫ: velut ſi ſubꝫ ſit ſub ſubā: ⁊ ꝑdicatū ſit in pꝺito quātitatis: erit ſubꝫ ſub aliq̄ ſub q̄ non erit ꝑdicatū: qꝛ nec ſimplr̄ q̄titas/nec aliq̄ q̄titas eſt ſubā. Sꝫ ſi neqꝫ ſubꝫ neqꝫ ꝑdicatuꝫ eſt ſub vlī aliq̄ ſub q̄ nō eſt reliquū: tūc ꝑdicatū remoueť a ſubō idiuidualr̄: nō .n. eſt mediū q̄ poſſit ſyllogiçari alteꝝ de altero: qꝛ mediū necē eſt ꝑdicari de altero illoꝝ: ⁊ ita alterū illoꝝ erit ſub aliq̄ qꝺ eſt ꝯ hypotheſim. Iaꝫ igiť oſtēſuꝫ eſt qn̄ ꝑpō negatiua eſt mediata: ⁊ qn̄ pōt ſyllogiçari: ⁊ qn̄ ꝑpoſitio negatiua eſt imediata: ⁊ quādo ſyllogiçari non poteſt.

¶ Ignoratio aūt ea que nō negatione ſed diſpōne diciť: ignoratio deceptio eſt: que circa ꝑpoſitiōes medio vacātes: vel nō vacantes: affirmatiuas vel negatiuas: aut per rōcinationē: aut ſimplr̄ ſit. Nā aut ſimplr̄ quiſpiā eſſe: aut nō eſſe putat: aut ꝑ rōcinationē exiſtimationē talem ꝯſeqť. Simplicis igiť exiſtimationis: ſimplex eſt error. Eius aūt que per rōcinationeꝫ efficiť plures .a. nāqꝫ ſine medio nulli cōpetat .b. Si igiť quiſpiā cōcludat .a. cōpetere ipſi .b. ſumpto medio .c. deceptus erit ſane per rōcinationem. Atqꝫ fieri poteſt vt ambe ꝑpoſitiones ſint falſe: ⁊ etiam altera tm̄.

¶ Ignorātia aūt nō ſm̄ negationē: ſꝫ ſm̄ diſpoſitionē dicta: eſt qdē ꝑ ſyllm̄ fcā deceptio. T.c.73. Hec aūt in his q̄ ſunt primo: aut nō ſunt: cōtingit duplr̄. Aut .n. cuꝫ ſimplr̄ accipiat eſſe aut nō eſſe. Aut cū per ſyllm̄ accipiat opinionē. ſimplicis qdē igiť opionis ſimplex deceptio. Sed ei⁹ q̄ eſt ꝑ ſyllm̄ plures ſunt: nō ſit eniꝫ .a. in nullo .b. idiuidualr̄. igiť ſi ſyllogizet eſſe .a. in .b. mediū accipiēs .c. decept⁹ erit ꝑ ſyllꝫ. Contingit qdeꝫ igiť vtraſqꝫ ꝑpōnes eſſe falſas: cōtingit aūt ⁊ altera tm̄.

¶ Iſtis igiť duobus oſtēſis ꝯſter dicit qꝫ ignorātia que eſt facta deceptio ꝑ ſyllm̄: accidit duplr̄: taꝫ in affirmatiuis imediatis q̄ꝫ in negatiuis imediatis: qꝛ opio erronea pōt accipi circa ime^ta aut ſine ſyll'o: aut ꝑ ſyllm̄. Et cū accipiť ſine ſyll'o: tunc eſt deceptio ſimplr̄ .i. erronea opio vni⁹ ſoli⁹: tūc .n. de vno ſolo qꝺ eſt opinať ipm̄ nō eē: aut de vno ſolo qꝺ nō eſt opinať ipꝫ eē. Cuꝫ aūt per ſyllꝫ accipiť erronea opio alic⁹: tūc necē eſt plēs eē deceptiōes: qꝛ vna eſt deceptio circa illud qꝺ ꝯcludiť per ſyllꝫ: ⁊ cū ex veris nō ſequať falſum: vna vel due deceptiōes erūt circa ea ex qb⁹ ſyllogiçať. Notādum aūt qꝫ hic dicit Ari. qꝫ ignorātia q̄ eſt deceptio fcā ꝑ ſyllm̄ pōt accidē ſine ſyll'o. Sꝫ ſciēduꝫ qꝫ nō intēdit dīe ꝑ hūc ſermonē niſi qꝫ ignorātia que eſt opio erronea q̄lis vt frequēti⁹ ⁊ maxie accidē ſolet ꝑ ſyllꝫ accidit qn̄qꝫ ꝑ ſyllꝫ ⁊ qn̄qꝫ ſine ſyll'o. ¶ Eſt aūt ignorātia duplex: vna q̄ dř ignorātia negatiōis: nō qꝛ ſit pura negatio ſcie: nō .n. lapis ignorat: ſꝫ qꝛ pariť ſolā mālē poſſibilitatē ad receptiōneꝫ ſcie q̄lis eſt ignorātia in puero. altera aūt eſt ignorātia cū hō iaꝫ cogitat de ſcibili: ſꝫ errat circa illud: ⁊ hec eſt diſpō mala ſcia ꝯria: hāc itaqꝫ diſpōnē malaꝫ ꝯtingit hēe circa negatiuā imediatā per ſyllm̄ vtriſqꝫ ꝑpoſitionib⁹ exñtib⁹ falſis: ⁊ altera tm̄ exiſtēte falſa. Que ſit ignorantia negationis.

¶ Nam ſi neqꝫ .a. cuiqꝫ .c. cōpetat .b. vtrūqꝫ autē interuallūꝫ ecōtra ſit ſumptū: ambe ꝑpōnes erūt ſine

dubio falſe. Fieri nãqȝ põt vt.c.ſic ſe habeat ad ex-
tremũ vtriſqȝ: vt neqȝ ſubijciaꝛ.a.neqȝ vlr cõpetat
ipſi.b. Etenĩ.b.gdẽ fieri nõ põt: vt in toto quopiã
ſit. Naȝ.a.p̃mo remouebatur ab ipſo:a.vo nõ ne-
ceſſe eſt vniuerſalr cunctis que ſunt in eẽ: quare ſit
ambe ꝓpoſitiones ſint falſe.

T.c.74. ¶ Si eĩ nec.a.in nullo.c.iſit: neqȝ.c.in nullo
b. Accepta autẽ eſt vtraqȝ ꝯ̃io: vtreqȝ erunt
falſe. Põt autẽ ſic ſe hr̃e.c.ad.a.ꝛ.b.vt nec
ſub.a.ſit: neqȝ vlr.c.in.b. B.enim ĩpoſſibile
eſſe in toto aliquo: primo enĩ verũ eſt in ipo
a.b.nõ eſſe:a.autẽ nõ neceſſe eſt in oĩbus que
ſunt ineſſe vlr: quare vtreqȝ ſunt falſe.

¶ Si enim ſit hec imediata ꝛ negatiua. Nullũ.b.eſt.a.ꝛ
opineꝛ per ſyllm ꝛ per mediũ.c.qm̃ omne.b.eſt.a.põt
ſylls eẽ ex vtriſqȝ falſis. Quia cũ hec ſit immediata: nul-
lũ.b.eſt.a.per p̃mo oſtẽſum ſupra.b.nõ eſt ſub aliq̃.ꝛ
multa ſunt de qbus nõ p̃dicaꝛ.a. Si igiꝛ aliqđ illoꝝ po-
naꝛ eẽ.c.erit ſylls: qm̃.b.eſt.a.ex vtriſqȝ falſis.

¶ At fieri qȝ põt vt altera vera ſumaꝛ: nõ tñ vtra-
uis: ſ.a.c. Nã ꝓpoſitio.c.b.ſemꝑ erit falſa: qa in nul-
lo eſt ipm̃.b. Sed a.c.vera eẽ poteſt: veluti ſi.a.ſine
medio cõpetat gdẽ ipſi.c.nõ cõpetat aũt ipſi.b. Cũ
enĩ idẽ p̃mo de plibꝯ q̃uis ꝺĩ modo: neutrũ erit in
altero. Nihil aũt itereſt: ꝛ ſi nõ ſine medio cõpetat.
Deceptio igiꝛ eſſendi per hec atqȝ h̃ modo ſit ſolũ.
Nõ enim alia in figura ratiocinatio erat eẽndi.

T.c.75. ¶ Sed alterã ꝯtingit accipe verã: nõ tñ quãli-
bet: ſed que eſt.a.c.nã.b.c.ꝓpoſitio ſemꝑ fal-
ſa erit: ꝑꝑ id qđ.c.in nullo eſt.b.ſȝ que eſt.a.
c.põt: vt ſi.a.in.c.ꝛ in.b.ſit indiuidualr. cum
enim p̃diceꝛ primũ ipm̃ de pluribꝯ: neutrũ
in neutro erit. Differt autẽ nihil neqȝ ſi non
indiuidualr iſit. Ipſius gdẽ igiꝛ eẽ deceptio
per iſta ſit: ꝛ ſic ſit ſolum. Non enim erat in
alia figura ipſius eſſe ſylls.

¶ Itẽ cũ.a.p̃dicaꝛ de aliq̃ vlr ſi illud ponaꝛ.c.maior ꝓ-
poſitio erit vera.ꝛ minor erit falſa ſemꝑ: qa.b.ſub nul-
lo eſt: cũ hec ſit imediata nullũ.b.eſt.a.cũ eĩ.a.ſit in.c.
indiuidualr ꝛ affirmatiue.ꝛ in.b.indiuidualr et negati-
ue: ſequiꝛ per 2am figurã ꝙ nullũ.b.ſit.c.ꝛ ita ſemꝑ falſa
eſt que dicit ꝙ.b.eſt.c.ꝛ nõ eſt diſa quo ad iſtud ſiue.a.
ſit in.c.indiuidualr ſiue nõ: igiꝛ iam manifeſtũ eſt ꝙ ge-
neraꝛ deceptio per ſyllm affirmatiuũ circa oppoſitum
negatiue imediate ex vtriſqȝ falſis: ꝛ ex minori tñ fal-
ſa in p̃mo modo p̃me figure ꝛ nõ aliter: qa nõ per aliũ
modum ꝯcludiꝛ vniuerſalis affirmatiua.

¶ Nõ eſſendi vo: ꝛ in p̃ma ſit: ꝛ in media. Atqȝ p̃mũ
dicamus quot modis ꝛ quo modo ſeſe hñtibꝯ ipſis
ꝓpõibꝯ ſit in p̃ma figura. Fieri itaqȝ põt: vt ambe
falſe ꝓpões ſumanꝛ: veluti ſi ipm̃.a.taȝ.c.qȝ.b.ſine
medio cõpetat. Nã ſi ſumaꝛ.a.gdẽ nulli ineẽ.c.ipm̃
aũt.c.cuilibet cõpetere.b.erit vtraqȝ ꝓpoſitio falſa.
Fieri quoqȝ põt: vt altera ꝓpõnũ vtrauis falſa ſu-
maꝛ. Nam eſſe põt.a.c gdẽ vera.c.b.vo falſa.a.c q-
deȝ vera: qȝ.a.nõ oĩbus ineſt que ſunt.c.b.vo falſa:
taȝ qȝ fieri negt: vt.c.cui ipm̃.a.nulli cõpetit: ipſi cõ-
petat.b.nã.a.c.ꝓpoſitio nõ erit vera: tum qa ſi am-
be ſint vere: erit ipſa ꝯcluſio vera. At.c.b.etiã vera
eẽ põt: altera ſumpta falſa: ceu ſi.b.ꝛ in.a.ſit: ꝛ in.c.
Neceſſe eſt.n.tũc alterũ eſſe ſub altero: quare ſi ſu-
maꝛ.a.nulli cõpetere.c.erit hec ꝓpoſitio falſa. Pa-
tet igiꝛ ꝛ ex altera tñ: ꝛ ex ambabus ꝓpõibus fal-
ſis ratiocinationẽ fieri falſam.

¶ Que vo eſt ipius qđ eſt nõ eſſe in prima ꝛ T.c.76.
media figura eſt. Primũ gdẽ igiꝛ dicamus
quot nob in prima: ꝛ qñõ ſe hñtibꝯ ꝓpõibꝯ.
Cõtingit gdeȝ igiꝛ vtriſqȝ falſis: vt ſi.a.ꝛ in
c.ꝛ in.b.ſit indiuidualr. Si eĩ accipiaꝛ.a.q-
dẽ in.c.nullo.c.aũt in omni.b.falſe ſunt ꝓpõ-
nes. Cõtingit autẽ ꝛ altera falſa exñte: ꝛ hac
q̃cũqȝ ꝯtingẽte. põt enĩ que eſt.a.c.vera eẽ.
Que vo.c.b.falſa eſſe: ſed que eſt.a.c.vera:
qm̃ non oĩbꝯ que ſunt ineſt.a.ſed que eſt.b.c.
falſa: qm̃ ĩpoſſibile eſt eẽ in.b.c.in quo nullo
eſt.a. Nõ enim ampliꝯ vera erit que eſt.a.c.
ꝓpoſitio. ſilr autẽ ꝛ ſi ſint vtreqȝ vere: ꝯclõ
erit vera. Sed que eſt.c.b.ꝯtingit veraȝ eſſe
cum altera ſit falſa: vt ſi.b.ꝛ in.c.ꝛ in.a.eſt.
neceſſe eſt enĩ alterũ ſub altero eſſe: quare ſi
accipiaꝛ.a.in nullo.c.eſſe/falſa erit ꝓpoſitio.
Manifeſtũ igiꝛ eſt: qm̃ ꝛ cum altera ſit fal-
ſa: ꝛ in vtriſqȝ falſus erit ſylls.

¶ Cum aũt ſit ſylls deceptorius ꝯcludẽs vlẽ negatiuã
falſam oppoſitã vlĩ affirmatiue imediate: põt fieri ta-
lis ſylls in p̃a figura ꝛ in 2a. Cum aũt ſit in p̃a figura põt
eſſe ex vtriſqȝ falſis.ꝛ põt eſſe ex altera tñ falſa ꝛ reliq̃
vera/vtralibet exñte falſa. Si enim.a.ſit imediate tam
in.c.qȝ in.b.ſicͭ eſt genus aliqđ in duabꝯ ſpẽbus coeque-
uis ſuis. tũc erit ſylls ꝯcludẽs: qm̃ nullũ.b.eſt.a.per me-
diũ.c.ex vtriſqȝ falſis. falſum eĩ eſt nullũ.c.eſſe.a.ꝛ fal-
ſum eſt omne.b.eſſe.c.qa neutra duaꝝ ſpẽrũ ꝛ coeque-
uarũ p̃dicaꝛ vere de altera. Iteꝝ: qm̃.a.nõ ineſt oĩbus
ſit.c.aliqđ coꝝ cui nõ ineſt. erit igiꝛ ſylls: qm̃ nullum.b.
eſt.a.per mediũ.c.ex maiori vera ꝛ minori falſa. Ex hy-
potheſi enim verũ eſt nullũ.c.eſſe.a.ꝛ tũc neccio eſt fal-
ſum.b.eſſe.c.qa ſi verũ eẽt omne.b.eſſe.c.cum verũ ſit
omne.b.eſſe.a.verũ eẽt: qđdã.c.eſſe.a.ꝛ ita falſum eẽt/
nullũ.c.eſſe.a.qđ eẽt ꝯtra hypotheſim. Et iteꝝ ſi.b.c.ꝓ-
poſitio eẽt vera.c.a.ſ.negatiua ſilr exñte vera: eẽt ꝯclu-
ſio vera.ſ.ꝙ nullũ.b.eſt.a.ꝛ nõ eſſet ſylls deceptorius.

¶ Itẽ ſit.b.ſub.c.ꝛ ſub.a.neceſſe eſt igiꝛ.c.eẽ ſub.a.vel
ecõuerſo.ꝛ cũ.b.ſit indiuidualr ſub.a.erit neccio.a.ſub
c.erit igiꝛ quoddã.c.a.quare falſum eſt nullũ.c.eſſe.a.ꝛ
verũ eſt omne.b.eſſe.c.ꝛ ſic erit ſyllogiſmus decepto-
rius ex maiori falſa ꝛ minori vera.

¶ Sed in figura media: vt tote gdeȝ ꝓpões ambe
ſint falſe fieri negt: Nã cum.a.cuilibet ineſt.b.nullũ
tũ ſumi mediũ põt: qđ alteri cuilibet alteri nulli cõ-
petet. Opȝ aũt hoc pacto ſumere ꝓpões: vt alteri
gdeȝ inſit: alteri vo nõ inſit: ſi hac in figura rõcina-
tio fieri debeat. Si igiꝛ ſic ſumanꝛ: ſint falſe cõſtat:
ſi ſumanꝛ ecõtra veras vtraſqȝ foꝛe: qđ gdem fieri
negt. Verũ aliqua ex ꝑte falſam eſſe vtrãqȝ nõ ob-
ſtare gcq̃ videꝛ: veluti ſi mediũ c.taȝ.a.qȝ.b cuidã

inſit:tūc enim ſi ipſm.c.cuilibet qdē.a.nulli vō.b.dicaꝛ ineſſe:falſe qdē erūt ambe ꝓpōnes. At nō ſimpliciter:ſed aliqua ex parte ſicut pȝ. Eadē erūt ꝛ ſi ꝓpōnem negatiuā vſus extremuȝ maius poſueris. Fieri tñ pōt vt altera falſa atqȝ vtraius ꝓpōnū ſumaꝛ:qḋ enim ineſt cuilibet.a.id.b.qȝ cuilibet ineſt. Si igiꝛ ipſm.c.tale ſumptū cuilibet qdem.a.nulli vō b.cōpetere dixeris.a.c.qdem erit vera.c.b.aūt falſa. Rurſus qḋ nulli.b.cōpetit:id nec.a.cuilibet inerit. Nam ſi cuilibet ipſi cōpetet:ꝛ ipſi qȝ.b.cuilibet pfecto cōpeteret. At nulli ineſſe ſupponiꝛ. Si igiꝛ cuilibet qdē.a.nulli vō.b.cōpetere dixeris.c.b.qdeȝ verā:alterā vō falſam efficiēs. Ideȝ vtiqȝ fiet ꝛ ſi verſus maius extremū ꝓpōneȝ negatiuā poſueris. Qḋ enim nulli cōpetit.a.id etiā nulli cōpetit.b. Si igitur c.nulli qdē.a.cuilibet vō.b.cōpetere dixeris.a.c.qdem ꝓpoſitio erit vera:altera vō falſa. Rurſus ſi id qḋ.b.cuilibet ineſt:nulli cōpetere dixeris.a.falſam:tum efficiēs ꝓpōnē. Neceſſe eſt eniȝ ſi.b.cuilibet ineſt:ꝛ.a.cuidā cōpetat. Si igiꝛ huiuſcemodi ſumptū c.nulli qdem.a.cuilibet vō.b.dicaꝛ cōpetere:erit.c.b.qdem vera.a.c.autem falſa.

T.c.77. Sed in media qdem figura vtraſqȝ ꝓpoſitiones totas falſas eſſe nō ꝯtingit. Cuȝ enim a.in omni ſit.b.nihil erit accipe:qḋ in altero quidē omni:in altero vō nullo erit. Oportet aūt ſic accipe ꝓpōnes:vt huic quidē īſit:huic aūt nō inſit ſi quidē erit ſylls:ſi igiꝛ accipianꝛ ſic falſe:manifeſtū eſt ꝙ ꝯ̄ue ecōtrario ſe habebūt:ħ autē ipoſſibile eſt. In quodā aūt nihil ꝓhibet vtrāqȝ falſam eſſe:vt ſi.c.in.b.ꝛ in a.quodā eſt. Si enim.c.qdē in.a.omni accipiaꝛ eē:in.b.aūt nullo:falſe qdē vtreqȝ ꝓpōnes:nō tñ tote ſed in quodā. ꝛ ecōtrario autē poſito priuatiuo. Siſr alterā autēȝ falſam:ꝛ qualibet ꝯtingit:qḋ eiȝ eſt in.a.omni:ꝛ in.b. eſt. Si igiꝛ accipiaꝛ in.a.toto eē.c.in.b.aūt toto nō eſſe:que qdē eſt.c.a.vera erit:ſȝ que eſt c.b.falſa. Iteꝝ qḋ in.b.nullo eſt:neqȝ in.a.oi inerit. Si enim in.a.eſt ꝛ in.b.ſȝ nō erat. Si igiꝛ accipiaꝛ.c.in toto qdē.a.eē:in.b.aūt nullo.b.e.qdeȝ ꝓpoſitio vera eſt. Altera aūt falſa.ſilr aūt ꝛ trāſpoſitio priuatiuo. Qḋ eiȝ in nullo eſt.a.neqȝ in.b.nullo erit. Si igiꝛ accipiaꝛ.c.in toto qdē.a.nō eſſe:in.b.aūt toto eē:que qdē eſt.a.c.ꝓpoſitio vera eſt:altera autē falſa. Et iteꝝ ꝙ in omni.b.eſt:in nullo accipe a.nō eſſe,falſum. Eſt enim neceſſe ſi in omni b.eſt:ꝛ in quodaȝ.a.eſſe. Si igiꝛ accipiaꝛ in omni quidē.b.eſſe.c.in.a.aūt nullo:que qdē eſt.c.b.vera erit:que autē eſt.c.a.falſa.

In 2ª aūt figura nō pōt fieri ſyllus deceptorius ꝯcludēs vlēm negatiuā oppoſitā vli affirmatiue vere ꝛ immediate vel mediate ex vtriſqȝ totis falſis. Dico vlem totā falſam que falſa eſt pro omni ſingulari.cuȝ.n.verū ſit omne.b.eſſe.a.ſi debeat ꝯcludi in 2ª figura:nullū.b.eſſe.a.opȝ ſumere mediuȝ de altero omni.ꝛ de reliquo nullo:vtpote.c.de.a.oī.ꝛ de.b.nullo:vel eꝯ̄. Si igiꝛ eſſet tota falſa:omne.a.eſt.c.tūc eſſet tota vera:nullū.a.eſt.c.ꝛ ſilr ſi eēt tota falſa:nullū.b.eſt.c.eſſet tota vera:omne b.eſt.c.Et ſic ex his duabus totis veris nullum.a.eſt.c.ꝛ omne.b.eſt.c.ſeqreꝛ hec tota falſa:nulluȝ.b.eſt.a.qḋ eſt ipoſſibile. Nō igiꝛ erūt vtreqȝ tote falſe:poſſibile eſt tñ vtrāqȝ eſſe verā ꝑtim:ꝛ ꝑtim falſam:vt ſi.c.dicaꝛ vere de qdā.b.ꝛ nō de omni.b.ꝛ ſilr de qdā.a.ꝛ nō de omni. Poſſibile eſt etiā in hac figura fieri ſyllm deceptorius ex altera tñ falſa ꝛ reliq̄ vera:vtralibet exiſte falſa. Cū enim verū ſit.b.eſſe.a.qcqd ꝑdicaꝛ de.a.ꝛ de.b. Si igiꝛ ſumaꝛ.c.qḋ ꝑdicaꝛ de.a.erit ſylls deceptorius ꝯcludēs qm̄ nullū.b.eſt.a.per.c.mediū ex maiori vera ꝛ minori falſa facta de affirᵐᵃ que eſt.a.c.ꝛ negatiua.b.c. Itē ſi ſumaꝛ.c.eſſe aliqd qḋ vere remoueꝛ ab omni.b.cum illud.c.nō poſſit eſſe in omni.a.qꝛ tūc eſſet etiā.c.in omni b.cum in vitate:omne.b.ſit.a.erit ſylls deceptorius:ꝙ nulluȝ.b.eſt.a.per mediū.c.ex maiori affirmatiua falſa ꝛ minori negatiua vera. Itē ſi ponaꝛ maior negatiua que eſt.a.c.ꝛ minor affirmatiua,ꝛ ſumaꝛ.c.tale ꝙ vere remoueaꝛ ab omni.a.cū omne qḋ remoueꝛ ab.a.remoueaꝛ etiā.a.b.eo ꝙ.b.eſt.a.erit ſylls deceptorꝰ:qm̄ nulluȝ.b.eſt.a.ex maiori negatiua vera ꝛ minori affirmatiua falſa. Iteȝ ſi ponaꝛ.c.tale ꝙ ſit in omni.b.cum qcqd eſt in omni.b.eſt etiam in aliq̄.a.eo ꝙ omne.b.eſt.a.erit ſylls:qm̄ nullum.b.eſt.a.per mediū.c.ex maiori negatiua falſa ꝛ minori affirmatiua vera.

Patet igiꝛ ex vtriſqȝ falſis:ꝛ ex altera tñ circa ꝓpoſitiones indiuiduas rōcinationē fieri falſaȝ poſſe. Sȝ cum ꝓpōnes affirmatiue vel negatiue medio nō vacātes falſo per medium ꝓpriū ꝯcludunꝛ:fieri nō pōt vt ꝓpōnes ambe falſe ſumanꝛ:ſed ea tñ ſumiꝛ falſa:que eſt verſus extremū maius. Atqȝ ꝓpriuȝ id mediū dico:per qḋ fit ea rōcinatio que opponiꝛ falſe. A.nāqȝ per.c.mediū cōpetat ipſi.b.cum igiꝛ.c.b.ꝓpōnē affirmatiuā oporteat ſumi:ſi ꝑma in figura rōcinatio fieri debeat:pȝ hāc qdeȝ ꝑpetuo verā eſſe. Nō enim ipſam vertere licet.a.c.aūt eſſe falſam. Idem efficieꝛ:ꝛ ſi mediū alia ex ſerie fuerit ſumptū ceu.d.ſi in toto ſit.a.ꝛ de omni.b.ꝑdiceꝛ. Etenim.d.b.qdem intacta maneat ꝓpoſitio:altera vō vertaꝛ neceſſe eſt. Quibꝰ efficiꝛ:vt illa qdeȝ ꝑpetuo vera:hec aūt ſemꝑ falſa ſumaꝛ. Atqȝ talis error cōcurrit cum eo qui per mediū efficiꝛ ꝓpriū:ac fere idē eſt.

Manifeſtuȝ igiꝛ ꝙ ꝛ vtriſqȝ falſis ꝛ altera tm̄:erit ſyllus deceptiuus in indiuiduis. In his autēȝ que nō indiuidua ſunt:aut nō ſunt:cuȝ qdē per ꝓpriū mediuȝ fiat falſitatis ſylls ipoſſe vtraſqȝ falſas eē ꝓpōnes:ſȝ ſolū que eſt ad maius extremū. Dico aūt ꝓpriuȝ mediū per qḋ ꝯtradictiōis ſylls. Sit eiȝ.a.in.b.per mediū.c.qm̄ igiꝛ neceſſe eſt que eſt.c.b.affirmatiuā accipi ſyllo facto.manifeſtum eſt ꝙ hec ſemꝑ erit vera. Nō eiȝ ꝯuertiꝛ:ſȝ que eſt.a.c.falſa. Cōuerſa eiȝ hac ꝯtrariꝰ fit ſylls. Siſr T.c.78.
aūt eſt ſi ex alia ordinatiōe accipiaꝛ mediuȝ:

vt.d.

vt.d.q̃uis in toto.a.ſit: ⁊ de.b.p̄dicaẽ omni. Neceſſe eiꝫ eſt que q̄dẽ.b.d.ꝓpõnẽ manere: alterã autẽ ꝯuerti. Quare hec quidẽ vera: illa aũt ſemꝑ falſa. ⁊ fere huiuſmodi deceptio eadẽ eſt ei que fit per ꝓpꝛium mediuꝫ.

¶ Jam igiẽ oſtẽſuꝫ eſt quot modis fit ſylls deceptorius circa ꝓpões imediatas. Ad ꝯcludẽdũ aũt oppoᵐ affirmatiue vere ⁊ mediate põt fieri ſylls deceptoriꝰ per ꝓpꝛiũ mediũ: vel per nõ ꝓpꝛiũ. Uoco aũt ꝓpꝛiũ mediuꝫ illõ per qõ demõſtratiue ſyllogiçaẽ affirmatiua vera ⁊ mediata: vt ſi ſit.a.b.ꝯcluſio demſonis per.c.mediũ demõſtrata voco.c.mediũ ꝓpꝛiũ: ſi fiat igiẽ ſylls deceptorius in pᵃ figura per mediũ ꝓpꝛiũ: erit tñ maioꝛ ꝓpoſitio falſa: ⁊ minoꝛ vera. Si.n.ſit ſylls demſ̃atiuus talis: omne.c.eſt.a.omne.b.eſt.c.ḡ omne.b.eſt.a.erit per ꝓpꝛiũ mediũ ſylls deceptoriꝰ: nullũ.c.eſt.a.omne.b.eſt.c.ḡ nulluꝫ.b.eſt.a. Et ita illa que eſt.b.c.ſemꝑ manet non ꝯuīſa in oppoſitã q̄litatẽ. Sed.a.c.ꝯuītẽ nec̃io in oppoſitã q̄litatẽ. Et ratio huiꝰ eſt ⁊ ſequẽtia: q2 in pᵃ figᵃ ſylls negatiuus ſemꝑ habet pᵃᵐ negatiuã vt celarẽt. ſilr ſi accipiat mediũ qõ nõ eſt de eodẽ gñe cum extremis: nec in eadẽ ꝓximitate cuꝫ illis: cuꝫ tñ ſit mediũ tale per qõ vere / lꝫ non demſ̃atiue ſyllogiçaẽ maioꝛ de minoꝛi: erit ſylls deceptoriꝰ per illud mediuꝫ in pᵃ figura ex maioꝛi falſa: ⁊ minoꝛi vera ſicẽ accipiẽ ꝓpꝛiũ mediũ.

¶ Si ṽo nõ per mediũ ꝓpꝛiũ extruiẽ rõcinatio. Cuꝫ h̃ tale eſt: vt ipſi q̄dẽ ſubijciaẽ.a.de nullo ṽo dicaẽ b.tũ ambas ꝓpões falſas eẽ neceſſe eſt. Et eiꝫ mõ ꝯtrario ſunt ſumende: ſi rõcinatio fieri debeat. At ſi h̃ mõ ſumanẽ: ambe ſane ṽtenẽ in falſas: veluti ſi.a.q̄dẽ cuilibet iſit.d.ipm aũt.d.nulli cõpetat.b. His.n.verſus rõcinatio fiet: ⁊ ambe ꝓpões erũt (vt diximus) falſe. Cuꝫ ṽo mediũ ceu.d.nõ ſubijciẽ ipſi.a.tũ a.d.q̄dẽ: ꝓpõ erit vera: q2.d.nõ erat in.a: d.b.ṽo falſa: qm̃ ſi eẽt vera: ꝯclõ etiã eẽt vera. At erat falſa.

T.c.79. ¶ Si ṽo nõ per ꝓpꝛiũ mediũ fiat ſylls: cuꝫ q̄dẽ ſub.a.ſit mediũ / in.b.aũt nullo eſt: neceſſe eſt vtraſq3 falſas eẽ. accipiẽde eiꝫ vtiq3 ſunt ex ꝯtrario q̃ ſe hñt ꝓpões / ſi debeat fieri ſyllus: ſic autẽ acceptis vtreq3 fiũt falſe: vt ſi.a.q̄dẽ in toto.d.ſit.d.autẽ in nullo.b.ꝯũſus eiꝫ ſylls q̄dẽ erit: ⁊ ꝓpões vtreq3 falſe. Cum ṽo nõ ſit ſub.a.mediuꝫ: vt.d.que q̄dẽ eſt.a.d.vera erit: que ṽo eſt.d.b.falſa: nam.a.d.vera: qm̃ nõ erat in.a.d.d.b.autẽ falſa: q2 ſi eſſet vera. ⁊ ꝯcluſio eſſet vera: ſed erat falſa.

¶ Si ṽo fiat ſylls deceptorius / nõ per ꝓpꝛiũ vel veruꝫ mediuꝫ poſſibile eſt vtraſq3 ꝓpões falſas eſſe: vt ſi.a.de pluribꝰ dicaẽ q̃.b.tũc põt aliq̄d accipi de quo cum dicaẽ.a.⁊ idẽ remoueaẽ ab omni.b.⁊ tũc erit ſylls deceptorius ꝯcludẽs: q̃ nullũ.b.eſt.a.ex veriſq3 falſis qõ falſum erit nullũ.d.eſſe.a.⁊ falſum erit omne.b.eẽ.d. Poſſibile eſt etiã vt ſit ſylls talis deceptorius ex maioꝛi tñ vera ⁊ minoꝛi falſa: q2 cuꝫ.a.nõ dicaẽ de oĩbus: ſi ponatur.d.aliqõ eoꝝ de quo nõ di.a.erit veruꝫ nullũ.d.eſſe a.⁊ falſum erit: omne.b.eſſe.d.q2 ſi veruꝫ eſſet: omne.b.eſſe.d.⁊ cõcluſio eſſet vera. ſ. quoniam nullum.b.eſt.d. ſed poſitum eſt q̃ ipſa eſt falſa.

¶ Cuꝫ aũt per mediã figurã ſit erroꝛ: tum fieri neq̄t vt ambe ꝓpões tote falſe ſumanẽ. Nã cuꝫ.b.ſubijciẽ ipſi.a.fieri non põt: vt q̄cq̃ vniq̃ alteri cuilibet: alteri nulli competat: ſicut ⁊ antea diximus. Altera tñ ꝓpoſitio falſa: ⁊ vtrauis etiã ſumi põt. Nã ſi.c.tã a.q̃.b.cuilibet ineſt: ſi idipm cuilibet quidẽ.a.nulli ṽo.b.cõpetere dixeris.a.c.q̄deꝫ erit vera: altera ṽo falſa. Rurſus ſi ipm.c.nulli q̄dẽ.a.cuilibet ṽo.b.cõpetere dixeris.c.b quideꝫ erit vera.a c.aũt falſa. Si igiẽ deceptionis ratiocinatio ſit negatiua: dictũ eſt q̃n: ⁊ ex q̄bus ipſa deceptio erit. Sed ſi affirmatiua ſit: cum per mediũ quidẽ extruiẽ ꝓpꝛiũ: fieri nõ põt vt ambe ꝓpões ſint falſe. Neceſſe eſt enim intacta maneat ipſa.c.b. Si rõcinatio fieri debeat: quẽadmodũ ⁊ antea diximus. Quare ſemꝑ erit.a.c.ꝓpoſitio falſa. Hec eſt enim ea que vertiẽ. Ideꝫ efficieẽ: ⁊ ſi ex alia ſerie mediuꝫ ipm ſumaẽ: ſicut ⁊ in erroꝛe diximus negatiuo. Eteniꝫ.d.b.ꝓpoſitio maneat.a.d.vertaẽ neceſſe eſt. Atq3 hic erroꝛ ꝯuenit cuꝫ pꝛioꝛe. Sed cum nõ per ꝓpꝛiũ rõcinatio ꝯficiẽ mediuꝫ: ſi.d.quidẽ collocaẽ ſub.a.ꝓpoſitio q̄deꝫ.a.d.erit vera.d.b.aũt falſa. Fieri nãq3 poteſt: vt.a.cuidã inſit: cuidam nõ inſit: quoꝝ neutruꝫ ſub altero collocaẽ. Sin ṽo.d.nõ ſubijciẽ ipſi.a.tum.a.d.quidẽ ſemꝑ eſt falſa: quippe cum affirmatiuã eam eſſe opoꝛteat.d.b.ṽo fieri põt: vt nũc vera: nunc falſa ſumaẽ. Nihil eniꝫ vetat: vt.a.quidẽ nulli.d.cõpetat.d.ṽo cuilibet inſit.b. Aial eiꝫ nulli ſcie cõpetit. At ſcia muſice cuilibet ineſt. Neq3 rurſus ꝓhibet q̄cq̃ vt neq3.a.cuiq̃.d.neq3.d.cuiq̃ iſit.b. Pꝫ igiẽ fieri poſſe: vt ambe atq3 altera ſit falſa: cum mediũ non collocaẽ ſub.a. Perſpicuũ igiẽ eſt: quot modis per rõcinationẽ erroꝛ: ⁊ per que fieri põt circa ꝓpões vacantes medio: ⁊ item eas que demõſtrari ꝑſit.

¶ Sed per mediam figurã facta deceptione: T.c.80. vtraſq3 q̄dẽ nõ ꝯtingit falſas eſſe ꝓpões totas. Cuꝫ enim ſit.b.q̄dẽ ſub.a.nihil q̄dẽ ꝯtingit in h̃ q̄dẽ omni: in alio ṽo nullo eſſe: ſicẽ dictũ eſt pꝛius. Altera ṽo põt eẽ falſa: ⁊ q̃cũq3 ꝯtingit. Si eiꝫ.c.⁊ in.a.⁊ in.b.eſt: ſi accipiaẽ in.a.q̄dẽ eſſe: in.b.ṽo nõ eẽ: que q̄deꝫ eſt.a.c.vera erit / altera aũt falſa. Iteꝝ ſi q̄dẽ in.b.accipiaẽ.c.eẽ: in.a.aũt nullo: que q̄dem eſt.c.b.vera erit: altera aũt falſa. Si q̄dẽ igiẽ ſit pꝛiuatiuus ſylls deceptionis: dictuꝫ q̃n ⁊ per que erit deceptio. ſi ṽo ſit affirmatiuus: cum q̄dẽ per ꝓpꝛium medium impoſſibile eſt vtraſq3 eſſe falſas. Neceſſe enim eſt que eſt.c.b.manere: ſi q̄dem erit ſylls: ſicut dictuꝫ eſt pꝛius. Quare.a.c.ſemꝑ erit falſa. hec eniꝫ eſt ꝯũſa. ſilr autem eſt: ⁊ ſi ex alia oꝛdinatione accipiaẽ mediũ: ſicẽ dictũ eſt in pꝛiuatiua deceptione. Neceſſe eſt eiꝫ que q̄dẽ eſt.d.b.manere. que ṽo.a.d.ꝯũti. ⁊ hec deceptio eſt eadeꝫ pꝛioꝛi. Cuꝫ ṽo nõ ſit per ꝓpꝛiũ: ſiquidẽ ſit.d.ſub.a.

hec qdē erit vera:altera aūt falſa:pōt enim.a. in plib⁹ eē:que nō ſunt ſub ſe inuicē.ſi ꝟo nō ſit.d.ſub.a.h quidē ſemꝑ manifeſtū:qm̄ erit falſa.affirmatiua eiꝫ accipiẗ:que ꝟo eſt.d.b. ꝯtingit:ꝛ verā eē ꝛ falſam.nihil eniꝫ ꝓhibet a.qdē in.d.nullo eē:d.autē in omni.b.vt aial in ſcīa:aut in muſica. Nō autē iteꝝ neqꝫ.a.in nullo.d.neqꝫ.d.in nullo.b. Manifeſtuꝫ igiẗ eſt:qm̄ cum nō ſit mediū ſub.a.vtreqꝫ pn̄t eē falſe:ꝛ q̄cūqꝫ ꝯtingit.quot qdeꝫ igiẗ modis: ꝛ per que pn̄t fieri ſm̄ ſyll'm deceptiōes:ꝛ in his que ſunt per demr̄onē manifeſtuꝫ eſt.

¶ De ſyll'is deceptorꝑs in 2ª figura factis circa ꝓpōnes mediatas nō eſt rō diuerſificata ab ea que ſup̄dicta eſt circa imediatas.Syll's ꝟo deceptorius affirmatiuus:ſi ſit per ꝓpriū mediū nō pōt hr̄e vtraſqꝫ ꝓpōnes falſas: ſed tn̄ maioreꝫ neceſſe eſt eē falſam.minor.n.ꝓpoſitio eadē manet in demr̄atiuo ꝛ deceptorio ſyll'o.Sꝫ maior eſt ꝯuerſa a negatiua in affirmatiuā/ꝛ eadeꝫ eſt ratio ſi ſumaẗ mediū nō ꝓpriū dūmodo ſit mediū verū. Sed qn̄ ſumiẗ mediuꝫ nō ꝓpriū neqꝫ verum poſſibile eſt vt ambe ꝓpōnes ſint falſe:ꝛ poſſibile eſt vt tn̄ altera ſit falſa vtraūis exn̄te falſa:ꝛ termini ad oēs hos modos facile ſunt ad inueniēdū.¶ Jaꝫ igiẗ in hoc cap̄ vſqꝫ ad locū iſtū oſtēſe ſunt.9.ꝯnes:quaꝝ pª eſt hec. Nulla negatiua eſt imediata cui⁹ ſubm̄ eſt ſub aliq̄ ſub quo non eſt pª̄ p̄dicatum/vel eꝯ:vel cui⁹tā ſubm̄ q̄ p̄dicatū eſt ſub quo nō eſt reliquum.¶ Scd̄a eſt hec.Oīs negatiua eſt imediata cuius neqꝫ ſubm̄ neqꝫ p̄dicatū eſt ſub aliquo ſub quo nō eſt reliquuꝫ.ꝛ nō diuido iſta in cap'lm ſeparatum ab eo qd̄ ſequiẗ:qꝛ nō ſunt itroducta niſi gratia eius qd̄ ꝯñter ſeq̄tur.¶ Tertia ꝯcluſio eſt hec. Syllogiſmus deceptorius circa immediata affirmatiuus pōt hr̄e maiorē veram ꝛ minoreꝫ falſam:ſed nō ecōuerſo. ¶ Quarta ꝯcluſio eſt hec.Syll's deceptorius circa immediata negatiuus in p̄ma figura poteſt eſſe ex vtriſqꝫ falſis/ꝛ ex altera tn̄ falſa vtraūis exn̄te falſa.¶ Quinta eſt hec.Syllogiſmus deceptori⁹ in ſcd̄a figura nō poteſt eſſe ex vtriſqꝫ totis falſis:ſed pōt hr̄e vtrāqꝫ in parte falſam:ꝛ pōt habere alterā tn̄ falſam/ꝛ quālibet cōtingit.¶ Sexta eſt hec. Syllogiſmus deceptori⁹ circa mediata negatiuus in p̄ma figura factus per mediū ꝓprium/vel per mediū verum nō ꝓpriuꝫ habet tn̄ maiorem falſam ꝛ minorē verā.¶ Septima eſt hec.Syllogiſmus deceptorius circa mediata in p̄ma figura factus per mediū nō ꝓprium pōt eſſe ex vtriſqꝫ falſis/et ex altera tn̄ falſa/ꝛ qualibet ꝯtingit.Qd̄ autē dictuꝫ eſt de ſyllogiſmo deceptorio circa mediata in ſcd̄a figura nō cōputaẗ pro alia ꝓpōne a gn̄ta.¶ Octaua eſt iſta. Syllogiſmus deceptorius circa mediata affirmatiuus factus per ꝓpriū mediuꝫ vel per mediū verum habet tn̄ maiorem falſam ꝛ minorē veraꝫ.¶ Nona eſt hec. Syllogiſmus deceptorius circa mediata affirmatiuus factus per mediū nō ꝓprium pōt eſſe ex vtriſqꝫ falſis/ ꝛ altera tn̄ falſa ꝛ qualibet ꝯtingente.

¶ Manifeſtū eſt etiā ſi ſenſus q̄ſpiaꝫ defuerit:nec'io ꝛ ſciaꝫ aliquā deeſſe:quā qdē ꝯſeq nō poſſum⁹. Siquidē diſcimus:vel inductiōe:vel demr̄atione. Eſt aūt demr̄atio qdeꝫ ex vlib⁹.inductio ꝟo ex ꝑticularib⁹.Fieri ꝟo nō pōt vt vlia ꝑcipiant:niſi per inductioneꝫ.Qm̄ ꝛ ea que abſtracta dn̄r:erūt per inductionē nota:ſiqs nota voluerit facere:inеē inqꝫ nōnulla gn̄i cuiqꝫ:ꝛ ſi nō ſeparabilia ſunt:ꝛ vnūqd̄qꝫ eſt tale. Inductionē aūt eū qui ſenſu caret ꝯficere: vnuꝫ eoꝝ eē ꝯſtat que nullo pacto fieri pn̄t. Ipſoꝝ nāqꝫ ſingulariū eſt ipē ſenſus. Nō enim fieri pōt vt ipoꝝ accipiaẗ ſcīa:neqꝫ.n.ex vlib⁹ abſqꝫ inductiōe: neqꝫ per inductionē ſine vi ſentiēdi.

¶ Manifeſtum eſt aūt ꝙ ſi aliqs ſenſus defecerit:neceſſe eſt aliquā ſciaꝫ deficē:quā impoſſibile eſt accipe:ſiqdeꝫ addiſcimus aut inductione aut demr̄one.Eſt aūt demr̄atio qdeꝫ ex vlibus. Inductio autē ex his que ſunt ſm̄ pte. Impoſſibile aūt vlia ſpeculari ꝛ nō per inductiōeꝫ:qm̄ ꝛ que ex abſtractione dicunẗ erūt per inductiōes nota,ſiqs velit nota facere que iſunt in vnoquoqꝫ gn̄e:ꝛ ſi nō ſeparabilia ſint ſm̄ qd̄ vnūqd̄qꝫ hui⁹ eſt: Inducere auteꝫ nō hn̄tes ſenſum ipoſſibile eſt.ſingularium.n.ſenſus eſt. Nō.n.cōtingit accipe eoꝝ ſciam:neqꝫ enim ex vlibus eſt ſine inductione:neqꝫ per inductionem ſine ſenſu. T.c.81.

¶ Explanatis oībus modis ſm̄ quos accidit ignorantia ſm̄ diſpoſitionē dicta.Cōſequēter explanat Ariſt.vnde ꝓueniat ignorātia dicta ſm̄ negationeꝫ: vt ſermo ſuus ſit cōpletus de cauſis ex qbus accidit ignorātia. Unde etiā iſta particula de cauſis ignorātie ſm̄ negationē nō incōuenienter poni poteſt de eodē cap'lo cum ꝓxime dictis:vt totum ſit vnuꝫ cap'lm de cauſis ignorātie. Dicit igiẗ ꝙ occaſione defect⁹ alicuius ſenſus eſt defect⁹ alicuius ſciētie cuius erit ignorātia ſm̄ negationem dicta. Huius aūt ꝓbatio eſt hec.Cum ſenſus ſit ſingulariū apprehēſiuus:deficiēte aliquo ſenſu deficit aliquoꝝ ſingularium apphēſio.ergo cum inductio ſit ex ſingularib⁹: deficiēte aliquo ſenſu deficiet inductio accepta a ſingularibus quoꝝ ſenſus qui deficit eſt apphēſiuus. Et deficiente inductione accepta ab illis ſingularib⁹ deficiet apud intellectū cognitio vl'is eoꝝūdem ſingulariū:quia ipm̄ vle nō eſt acceptuꝫ niſi per inductionē:ꝛ deficiēte vli apud itellectū deficit demōſtratio:eo ꝙ demōſtratio eſt ex vlibus:ꝛ deficiēte demōſtratiōe deficiet ſciētia que per ſolā demōſtrationē acq̄riẗ.ergo a p̄mo deficiēte aliquo ſenſu:deficiet aliqua ſciētia cui⁹ eſt ignorātia ſm̄ negationem.¶ Dico tn̄ ꝙ poſſibile eſt quālibet ſciam eē abſqꝫ ſenſus adminiculo. In mēte eniꝫ diuina ſunt oēs ſciētie ab eterno:[a] ꝛ nō ſoluꝫ eſt in ipſa vliū cognitio certa/ſed oīuꝫ ſingulariū:[b] lꝫ mens diuina nouerit ſingularia per modū vliū:qꝛ ipſa nouit oēs ſingulares eētias per modū abſtractū:nos nāqꝫ nō nouimus ſingularitatē hui⁹ humiditatis:niſi per h ꝙ admiſcemus eaꝫ accn̄tibus:ipſa ꝟo nouit eius ſingularitatē in puritate eſſentie ſue nō ꝯcernēdo eā cum accn̄tibus. Siliter intelligētie recipiētes irradiationē a lumine p̄imo/in ipſo lumine p̄mo vident oēs res ſcibiles vles et ſingulares:ꝛ etiā in reflexione ipſius intelligētie ſupra ſe cognoſcit ipſas res que ſunt poſt ipſaꝫ:per h ꝙ ipſa eſt cā eaꝝ.Eſt igiẗ in his que carēt ſenſu ſciētia cōplexiua: ꝛ ſiliter pars ſuꝑma aīe humane que vocātur intelligētia:ꝛ que nō eſt actus alicuius corꝑis:[c] nec egens in ſua oꝑatione ꝓpria inſtr̄o corꝑeo:ſi nō eſſet molle corporis obnubilata ꝛ aggrauata:ipſa per irradiationē receptaꝫ a lumine

[a] ¶ Scia dei ſcia nō tn̄ ꝓpe ſciētia:qꝛ nō eſt acq̄ſita ꝑ diſcurſuꝫ:ſꝫ ſapiētia eſt ꝙ probat loq̄ndo.

[b] ¶ In mēte diuina eſt cognitio vliu ꝛ ſingulariū.opp'm tenet Auerr. ad mētē ꝓbi p's.12.metaph. com.51.

[c] ¶ Ꝗ intelligẽ per nō eſſe actuꝫ corꝑis ꝛ nō eſſe formā dātē eē corꝑi. ꝯtr Auer.com tradicit.

a lumine ſuperiori dicit cōpletam ſciam abſq; ſenſus adminiculo: ſicut habebit cum a͞ia erit exuta a corpore: ᵃ τ ſicut dicit forte aliq abſoluti ab amore τ phātaſmatibus rerum corpalium. Sed quia ipſa puritas oculi aīe per corpus corruptum obnubilata τ aggrauata eſt. Oēs vires ipſi⁹ aīe rōnalis in hoīe nato occupate ſunt per mollem corporis ne poſſit agere: τ ita quodāmodo ſopite. Cum itaq; pceſſu tpis agūt ſenſus per multiplicē obuiationē ſenſus cum ſenſibilib⁹ expgiſcit ratio ipſis ſenſibilib⁹ mixta: τ in ſenſibus quaſi in naui ad ſenſibilia delata: ratio vero expecta incipit diuidere τ ſeorſum inſpicere que in ſenſu erāt ꝯfuſa: vtpote viſus colorē magnitudinē figuram corpus ꝯfundit: τ in eius iudicio ſunt hec oīa accepta vt vnū: ratio vero expecta diuidit colorē a magnitudine τ figura τ corpore. τ iterū figurā τ magnitudinē a corpe ſubā: τ ita per diuiſionē τ abſtractionē puenit in cognitionē corpis ſube deferētis magnitudinē τ figurā τ colorem. Ueruntamē nō nouit ratio hoc eſſe actu vle niſi poſtq; a multis ſingularib⁹ hāc fecerit abſtractionem et occurrit ei vnum τ idē ſm iudiciū ſuū in multis ſingularibus reptū. hec eſt igit via qua venat vle incōplexū a ſingularib⁹ per ſenſus adminiculū. Uniuerſale etiam expimētale nō acqrit a nobis hītibus mētis oculum. ſ. indefecatum niſi ſenſus miniſterio. cum enim ſenſus apprehēdit duo ſingularia pluriesq; quoꝝ alterum eſt alteri cā vel alio modo ad ipm cōparatū: τ ipſam cōparationē mediā nō apphēdit: vtpote cum videt frequēter quia comeſtionē ſcamonee ꝯcomitātem egeſtionē cholere rubee: τ nō vidit q ſcamonea attrahit τ educit choleram rubeam ex frequēti viſione hoꝝ duoꝝ viſibiliū incipit eſtimare 3ᵐ inuiſibile. ſ. q ſcamonea eſt cauſa educens cholerā rubeam. τ ex hac intētione eſtimata frequēter: τ in memoria repoſita τ ex intētionib⁹ ſenſatis a qb⁹ accipit intētio eſtimata expergiſcit ratio: ratio igit expergefacta incipit admirari τ cōſiderare an res ſe habeat ſicut dicit eſtimatio memorata. τ hec duo ꝯuertūt rōnē ad expientiā. ſ. vt det comedere ſcamoneā cum circūſcriptione τ ablatione aliaꝝ cauſaꝝ purgantiū cholerā rubeam. Cum aūt dederit frequēter ſcamoneā cum certa circūſcriptione ablationis aliaꝝ rerū educētiū cholerā rubeam, format apud rationē hoc vniuerſale, q ſcamonea oīs ſm ſe educit cholerā rubeam. τ hec eſt via qua peruenit a ſenſu in pncipiū vle expimētale. ¶ Manifeſtum itaq; eſt q deficiēte aliquo ſenſu in oībus habētibus mētis oculum molle corpis corrupti occupatū deficit etiā vniuerſale incōplexū ex ſingularib⁹ ſenſus deficiētis venatum: τ deficit etiā vniuerſale cōplexū expimētale ab eiſdem ſingularib⁹ ſumptū: τ per cōſequēs [illegible]monſtratio τ ſciētia que erigit ſup vniuerſalia ſic [illegible]. Ratio enim in nobis ſopita nō agit niſi poſtq; [illegible] ſenſus operationē fuerit expecta. Cauſa autē quare [illegible]nubilat viſus aīe per mollem corpis corrupti: eſt q affectus τ aſpect⁹ aīe nō ſunt diuiſi, nec attingit aſpect⁹ niſi quo attingit amor τ affectus. ¶ Cum ergo amor et affectus aīe ꝯuertit ad corpus: τ ad illecebras corporales: neceſſario trahit ſecum aſpectū mētis τ a ſuo lumine auertit eum q ſe habet ad ipm ſicut ſol ſe habet ad oculos exteriores. aſpectus autē mētis auerſus neceſſario ꝯuertit in tenebras τ ocium donec egrediēs modo aliquo per ſenſus exteriores in luce ſenſibili exteriori per modum aliquem recipit lucis ad ipſum nate veſtigium. ad qd cum oſtēdit quaſi excitatus incipit querere lumen propriū. τ inquātum auertit amor a corporibus corruptibilibus intantum cōuertit aſpectus ad ſuum lumen, τ intātum reperit ipſum.

¶ Capitulum 15ᵐ.

Omnis aūt rōcinatio trib⁹ ex termis cōſtat: atq; alia eſt affirmatiua: que quidem oſidere pōt. a. cōpetere ipſi. c. ex eo qr. a. cōpetit ipſi. b. τ. b. cōpetit ipſi. c. Alia eſt negatiua: que quidē alterā ppōnē hz affirmatiuā: alterā negatiuā. Patet igit hec eſſe pncipia: τ ea que ſuppōnes dixi. His. n. ſumptis neceſſe eſt demſtrare a. per. b. mediū: ipſi cōpetē. c. Et rurſus. a. p mediū aliud: ipſi ineē. b. Et itē. b. per aliud quodpiam: ipſi cōpetere. c. Si igit pbabilr ſoliſq; diſſerendi mō rōcinari volumus: id tātū vt pz ꝯſiderādū eſt: ſi rōcinatio: ex qua maxime pbabilibus veriſilibuſq; ꝯficit. Atq; ſi p. a. b. ppōnē: que quidē: tāetſi vere nō vacat medio: vr tn̄ eodē vacare rōcinationē quſpiam fecerit: his eſt vt ad diſſcrētem ptinet rōcinat⁹. Sin vero nō illo pacto: ſ; ad vitatē rōcinationes extruere libet: tum id ꝯſiderādū eſt: vt ex hiſce que cōpetūt: ratiocinatio ſemper ꝯficiat. Res autem ita ſeſe habet. Quū eſt id qd de alio nō per accidens pdicat: atq; per accñs dico: veluti cū dicimus: nōnunq; albū illud hoiem eſſe: nō pinde dicētes atq; cum dicimus hoiem eſſe albū. Hō nāq; qui nō eſt aliud quicq;: eſt albū. At albū eſt hō: qr accidit homini vt ſit albus. Sūt igit nōnulla talia: vt per ſe pdicent. Sit itaq; c. tale: vt ipm quidē nulli cōpetat rei. b. aūt huic cōpetat pmo: vt nō ſit inter ipſa mediū vllum. τ rurſus. d. ipſi. b. τ. e. ipſi. d. τ. f. idētidē ipſi cōpetat. e. Querēdū eſt igit ſi neceſſe eſt hoc ſtare: an fieri pōt: vt in infinitū pficiſcat. Rurſus ſit. a. quo de nihil per ſe predicat. Atq; hoc ipſi pmo cōpetat. b. τ nulli priori medio cōpetat. Et. b. idētidē ipſi. g. τ. g. ipſi. f. τ. f. ipſi cōpetat. e. Querimus igit vtrum τ huiuſce pfectionis ſit nec̄io ſtatus: an ſine modo ſit ſemp abiectio. Atq; hoc tātum ab illo differt: qd illū quidē eſt: fieri ne pōt: vt quſpiam ſi a tali incipiat: vt ipm quidē nō inſit cuiq;: aliud aūt de ipſo dicat verſus ſupa pgendo: ſine fine ſemp pficiſcat. Hoc aūt eſt: fieri ne pōt: vt quſpiam ſi incipiat ab eo de quo nihil di: ipm vero de altero pdicat: pareteq; in iferiora ſemp hoc pacto pficiſcat: nulluſq; ei modus occurrat. Preterea qrendū eſt: fieri ne pōt: vt ſi extrema ſint finita: veluti ſi. a. competat ipſi. c. τ inter ipſa ſit mediū. b. ac inter. a. τ. b. medium etiā aliud cadat: τ inter hec rurſus aliud: vtrū τ in his ipſis ſit in infinitū pceſſio: an idipm fieri nequeat. Idem eſt aūt hoc ꝯſiderare: τ ſi demſtrationes in ifinitū pficiſcantur: τ ſi ſit cuiuſlibet demſtratio: an ad vtrāq; ptē finis occurrat. Silr τ de rōcinationibus negatiuis τ ppōnib⁹ eſt dicēdum: veluti ſi. a nulli. b. cōpetat: aut illi pmo ineſt: aut eſt aliqd mediū cui pori nō ineſt: atq; ſi ſit. c. qd quidem cuilibet cōpetit. b. rurſus. a. aut ipſi. c. pmo: aut alij pori nō ineſt: qd quidē cuilibet cōpetit. c. τ in his enim: aut ifinita ſunt ea qb⁹ nō ineſt prioribus ipm. a. aut finita: moduſq; tādē occurrit. In his aūt que ꝯuertunt res nō ſeſe habet ſilr. Nō eſt. n. in hiſce que mutuā ſuſcipiūt pdicationē id de

a ¶ Hoc eſt dictum non ad [illegible]

quo ṗmo vel vltimo ṗdicaẗ. Oĩa nãqꝫ ſilr h̃ pacto ſeſe hñt ad cuncta: ſiue ſint ea infinita que ṗdicanẗ de ipſo: ſiue vtraqꝫ dubitata ſint infinita: preter idipſum qȯ non ſit vt ſiliter ꝯuertanẗ ſed alterum per accidens. Alterum v̾o natura.

T.c.82. Si autē oĩs ſylľus per tres termi nos. Et h̃ quidē demõſtrare poſſibile eſt: qm̃ eſt. a. in. c. ꝓpter id qȯ eſt in. b. ⁊ hoc in. c. Sꝫ priuatiuus eſt alterã quidē ꝓpõnē hñs: qm̃ eſt aliud in alio. alterã autē: qm̃ non eſt. Manifeſtũ igiẗ eſt ꝙ principia ⁊ dicte ſuppõnes he ſunt. Accipiẽtē enĩ hec neceſſe eſt ſic demõſtrare: vt qȯ. a. ſit in. c. per. b. iterum aũt qȯ. a. ſit in. b. per aliud mediũ: ⁊ ꝙ. b. ſit in. c. ſilr. ꝭm qdē igiẗ opinionē ſyllogizãtib⁹ ⁊ ſolũ dialectice manifeſtũ eſt ꝙ h̃ ſolũ intẽdendũ ſit. Si aũt ex quib⁹ ꝯtingit ꝟiſſibus fieri ſylľus. Quare ⁊ ſi nõ eſt aliquid eorũ in veritate que ſunt a. b. mediũ. videẗ aũt nõ per hec ſyllogizans dialectice. Ad ꝟitatē aũt ex his que ſunt opꝫ intẽdere. Habet aũt ſe ſic. Qm̃ autem eſt qȯ ipm̃ quidē de alio ṗdicaẗ nõ ꝭm accidēs. Dico autē ꝭm accidēs: vt album: aliqñ dicimus ꝭm illud eſſe hoiem. nõ ſilr dicẽtes ⁊ hoiem album. Hic quidē enim cum nõ alteꝝ aliqȯ ſit albũ eſt. albũ aũt qm̃ accidit homini eē albo. ſunt igiẗ quedã huiuſmodi vt ꝭm ſe ṗdicanẗ. ſic igiẗ. c. huiuſmodi ꝙ ipm̃ qdē nõ etiã ſit in alio. in h̃ aũt. b. ſit primo. ⁊ non eſt aliud medium. Iterũ in. e. ſit. f. ſilr ⁊ hoc in. b. Nunqd ꝗ hoc neceſſe eſt ſtare: aut ꝯtingit in infinitum ire. Et iterũ ſi de. a. qdē nihil ṗdicaẗ per ſe. a. aũt in. c. eſt primo. medium aũt in nullo priori: ⁊ itẽ. c. in. i. ⁊ hoc in. b. Nunqd ⁊ hoc ſtare neceſſe eſt: an ⁊ hoc ꝯtingit in ĩfinitum abire. Differt aũt hoc a priori tm̃: qm̃ hoc qdem eſt: nunqd ꝯtingit incepturum ab huiuſmodi ꝙ in nullo eſt altero: ſed aliud in illo ſurſum in infinitũ abire: alteꝝ aũt incepturum ab huiuſmodi qȯ ipm̃ quidē de alio: de illo aũt nihil ṗdicaẗ deorſum intẽdere ſi ꝯtingit ⁊ in infinitum ire. Amplius in medio nunqd ꝯtingit ĩfinita eē determinatꝭ terminis. Dico autē vt ſi. a. in. c. ſit: mediũ autē ipſoꝝ ſit. b. b. autē ⁊. a. alteꝝ: ſed hoꝝ alia. nunqd ⁊ hec cõtingit in infinitum abire: aut ĩpoſſibile eſt. Eſt autē hoc intẽdere idem. ⁊ ſi demõſtratiões in ĩfinitum veniãt: ⁊ ſi eſt demõſtratio rei oĩs aut inuicem cõcludanẗ. Silr aũt dico ⁊ in priuatiuis ſylľis ⁊ ꝓpõnib⁹: vt ſi. a. non ineſt. b. vlľ: aut primo aut aliqd erit in medio cui priori nõ ineſt: vt ſi ipſi. c. ꝙ eſt in omni. b. ⁊ iterum h̃ etiam in alio priori: vt ſi. b. eſt qȯ ſit in omni g. nãqꝫ ⁊ in his aut infinita ſunt in quib⁹ ineſt priorib⁹: aut ſtatur. Sed incõuertibilib⁹ non ſiliter ſe habet: nõ enim eſt in eque ṗdicabilibus de quo ṗdicaẗ primo aut vltimo. oĩa enim hec ſiliter ad oĩa ſe habẽt: ⁊ ſi ſint infinita de ipſo ṗdicãtia in vtraqꝫ ſunt ṗdicata infinita: vbi ſiliter ꝯtingat ꝯuerti: ſed hoc quidē ſicut accidēs: illud v̾o ſicut ṗdicatum.

Explanauit Ariſt. in primo capľo cauſas ignorãtie veras ⁊ exiſtẽtes. In hoc aũt capľo intẽdit explanare cãm ignorãtie opinatiuã ſolum ⁊ nõ exiſtem: ⁊ illã deſtruere. Cauſa aũt hec eſt ĩfinitas medioꝝ in via reſolutiõis que poſſibilis eſt apud opinionē: ⁊ ĩpoſſibilis in re. Que ſi eſſet nihil ꝯtigeret ſcire. hãc igiẗ ĩfinitatē in hoc capľo deſtruit Ari. ⁊ hui⁹ deſtructio eſt ꝯfirmatio cuiuſdam demr̃ati in ṗ⁰ ꝓpõne huius ſcie. ſ. ꝙ ṗnª indemõſtrabilia ⁊ imediata ſint. Et hoc eſt capľm ꝭm iudiciũ meum potius de cõplexione bonitatis huius ſcie q̃ꝫ de cõplexione ſube. Oſtẽdit itaqꝫ Ariſ. in hoc capľo qnqꝫ. ſ. ꝙ ṗdicata ſtant in ſurſum/ꝙ ſtant in deorſum. ⁊ ꝙ finitis extremis finita ſunt media. ⁊ ꝙ ṗdicationes nõ ſolum ſubales: ſed ⁊ accñtales per ſe ſtant in ſurſum ⁊ deorſum. Et ex his ꝯcludit vltimo ꝙ via reſolonis nõ ibit in ĩfinitũ: ſed nec eſt imediata indemonſtrabilia eē in qbus ſtatur ⁊c̃. ¶ Dicit ḡ Ari. ꝙ via ſyllogiſtica demr̃atiua tã affirmatiua q̃ꝫ negatiua ordinat ṗdicata que ſunt ꝑ ſe ⁊ nõ per accñs: ⁊ que ſunt ꝭm veritatē ⁊ nõ que ꝭm opiõnē ſolũ: per moᵐ vie recte ⁊ cõtinue: vt de. c. b. ⁊ de. b. e. ⁊ de. e. i. ⁊ de. i. a. ⁊ h̃ eſt manifeſtᵐ valde ſciẽtib⁹ ordinatiõem ſyllogiſticã. ex h̃ mõ ordinationis ṗdicatoꝝ ſubinfert tres dubitatiões. ſ. An poſito ſubo ĩfimo ꝙ nõ habet ſub ſe ſubm aliud ꝯtingat aſſumere ṗdicata ꝯtinue in ſurſum in infinitũ. ⁊ iteꝝ poſito ṗdicato ſuṗmo de quo nõ dĩ ſupius aliqd ꝯtingat ordinare ſub ipſo ꝯtinue ſubta deſcẽdẽdo in ĩfinitũ. Tertio: an poſitis ſuṗmo ⁊ ĩfimo ꝯtingat iter hec duo eē ĩfinita media ordinata. Et q̃rere h̃ eſt q̃rere an via reſolutiõis habeat in ĩfinitũ ⁊ demõſtrenẗ oĩa: an demr̃ones finiantur. Et itelligit Ari. in hoc ordinatione ṗdicabilium ſuꝑ qua fundat ſuas qõnes: ꝙ ṗdicatũ ſemper ſit in plus q̃ꝫ ſuũ ſubm: ⁊ ſubm in minus. Sič ſe hñt genus ⁊ ſpẽs vel dĩa: ⁊ ſpẽs. Unͣ in ꝯuertibilib⁹ nõ cadit hec q̃ſtio: an cõtingat in his ire in ſurſum vel deorſum in ĩfiᵐ: qꝛ in illis nihil eſt ſuṗmũ vel ſupius: ⁊ nihil ĩferi⁹: ⁊ cũ in ꝯuertibilib⁹ ſint ṗdicata de ſe inuicē ꝭm rectũ vel obliquũ ĩfinita. Aliter. n. nõ augmẽtarenẗ demr̃atiões arithmetice ⁊ geometrice in poſt aſſumẽdo in ĩfinitũ: ꝭm vtrãqꝫ viam erit ꝓceſſus in infinitũ: hoc eſt poſito ſubo aliquo poſſumus ſuꝑaddere ṗdicationes in ĩfinitũ. ⁊ poſito ṗdicato aliquo poſſumus ei ſubycē ordinate ſubiecta ĩfinita: vt dicamus ṗdicatum omne qȯ ꝭm ſermonē dĩ de aliquo ſiue ſit per ſe accidēs de ſubo: ſiue ſubiectũ de per ſe accidẽte. ⁊ ſiliter ſubiectũ omne qȯ ꝭm ſermonē ſubycit aliq: qa ſi de ꝯuertibilib⁹ demõſtrabilib⁹ dicamus ſolũ per ſe accidēs. ⁊ qȯ in ꝯclone demõſtratiua ṗdicaẗ eſſe ṗdicatum/⁊ ꝙ in ſmone demõſtratiuo ſubycit eē ſubiectum. nõ erit ꝓceſſus in infinitũ ꝭm vtrãqꝫ viam dictã: ſed ꝭm alterã ſolum. Poſito enim ṗdicato ṗmo poſſibile eſt aſſumere in poſt ſubiecta ĩfinita: ſed poſito ſubto nõ eſt ſumere in ante ṗdicata ĩfinita: qa ſi eēt nõ ſtaret

demr̃atio

demõſtratio in ante. ⁊ hãc ſniam dicit Ariſto. in hac lra [Et ſi ſint ĩfinita de ipo prĩa in vtraqʒ ſunt pdicata ĩfinita: vbi ſiſt ↄtingat ↄuertere: ſed h qdez ſic accidẽs: illud h̄o ſicut pdicatũ ⁊c.] Hec nãqʒ ↄiũctio ſi ponit̃ ↄfirmatiue: quaſi dicat. cũ ſint infinita pdicata de ſe ↄuerſim in vtrãqʒ dictã viaʒ erit aſſumere infinita: niſi velimus ꝙ vna via ſit ordinata ſm predicationem vel ſubiectionem directam: quia tunc non ibit vtraqʒ via in infinitum. Sed ſi vna via ſumat predicationẽ indirectam: ⁊ alia predicationem directam: manifeſtum ꝙ contingit vtrãqʒ viaʒ ire in infinitum.

C His hoc pacto diſpoſitis patet fieri nõ poſſe: vt media ſint infinita. Si predicationes verſus ſuperius inferiuſue ↄficiſcantur ad ſtatuʒ. Atqʒ verſus quidem ſuperi⁹ predicationẽ eam dico que pgit ad id quod eſt magis vniuerſale: verſus aũt inferius: eam que ad particulare deſcendit. Nam ſi cuʒ. a. in c. predicat̃ ĩfinita ſunt media ceu. b. patet fieri poſſe vt ab. a. verſus inferi⁹ in infinituʒ aliud de alio predicetur. Nam antea ꝙ̃ accedatur ad c. infinita media ſunt: ⁊ a. c. verſus ſuperius infinita ſimil̃r ſunt antea ꝙ̃ aſcẽdat̃ ad. a. Quare ſi hec fieri nequeũt: fieri profecto non poteſt: vt inter. a. ⁊. c. media ſint infinita. Neqʒ quicꝙ̃ refert ſi quiſpiam dicat alia quidem ipſoꝝ. a. b c. inter ſeſe herere: vt nihil proꝛſus ſit inter ipſa. Alia vͦo nõ poſſe talia ſumi. Quotus nãqʒ medio. b. ſumpto ab hoc autẽ ad. a. aut ad c. infinita vel finita media erũt. Nihil igit̃ intereſt a quo naʒ primo ſint infinita ſiue ſtatiʒ ſiue nõ ſtatiʒ. Naʒ ea que ſunt poſt hec infinita eſſe ponunt̃.

T. c. 83. C Q̃ͦ quidem igit̃ media nõ ↄtingit infinita eſſe: ſi ſurſuʒ ⁊ deoꝛſuʒ ſtent pñra manifeſtũ eſt. Dico aũt ſurſuʒ qdẽ qͦd in vl'e magis eſt: deoꝛſuʒ aũt qͦd in pticulare. Si eniʒ. a. pdicato de. ʒ. infinita ſunt media in qb⁹. b. manifeſtum eſt ꝙ ↄtingit vtriqʒ: quare ⁊ ab. a. deoꝛſuʒ alterũ de altero pdicari ↄtingit in ĩfinitũ: anteꝙ̃. n. in. ʒ. veniat ĩfinita ſunt media: ⁊. a. ʒ. ſurſuʒ ĩfinita anteꝙ̃ in. a. veniat: q̃re ſi impoſſibilia ſunt: ⁊ ipſius. a. ⁊. ʒ. impoſ'e eſt ĩfinita eſſe media. Neqʒ eniʒ ſi aliquis dicat ꝙ hec quidez que ſunt. a. b. c. contigua ſunt inuicẽ: vt non ſint media: hec autem non eſt accipe nihil differt: ꝙ enim vtriqʒ accipio eoꝝ que ſunt. b. erit ad. a. aut ad. ʒ. aut infinita media: aut nõ a quo iam ſunt primum infinita: ſiue ſtatim ſiue nõ ſtatim nihil differt: que enim ſunt poſt hec infinita ſunt.

C His qͦnib⁹ ppoſitis ſubiungit Ariſto. pbatiõẽ hui⁹ ꝙ poſito pdicato ſupremo de quo nõ predicat̃ aliud: ⁊ poſito ſubo infimo cui nõ ſubeſt aliud: ipoſ'e eſt media eſſe infinita: q2 ſi media ſunt ĩfinita neceſſe eſt adhuc vt ab infimo pueniat̃ ad ſupremũ vel ecõuerſo: vt ſit trãſitio per infinita media. Si igit̃ ipoſ'e eſt trãſire ĩfinita media: cuʒ oporteat trãſire ab infimo ad ſupremũ: impoſſibile eſt infinita eẽ media. C Qͦ aũt oporteat trãſire ab ĩfimo ad ſummũ: ⁊ ecõuerſo patebit p illud qͦd dicet̃ poſt. ſ. ꝙ infimũ eſt diffinibile. Uel aſr explanat̃ illud. ſ. media ſunt infi^{ta} ⁊c. ꝙ cũ qͦlibet ſupius in plus eſt ꝙ̃ ſuũ ĩferi⁹. Neceſſe eſt anteꝙ̃ pueniat ad ſummũ aliqͦd medioꝝ eſſe in plus ꝙ̃ ſupremũ qͦd eſt impoſ'e: q2 quãticũqʒ ambit⁹ ſit ſupremũ: neceſſe eſt inuenire mediuʒ maioris ambit⁹: cũ qͦlibet mediũ ſuperius aliqd plus ↄtineat ꝙ̃ ſuum inferi⁹: ⁊ ipſa media ſunt infinita.

C Neqʒ eſt diĩa ꝙ dicat aliqs ꝙ poſ'e eſt ſumere duo extrema de medijs que ſint continua ⁊ imediata ad ſupremũ ⁊ infimũ: inter q̃ poꝛa ſunt infinita. Ut. v̄. g. ſit. a. ſupremũ. c. infimũ. b. ſit nomẽ oĩuʒ medioꝝ: ⁊ ſumatur ſupremũ in. b. ꝙ ſit. d. imediatũ ad. a. ⁊ tũc ſumat̃ ĩfimũ in. b. ꝙ ſit. e. imediatuʒ ad. c. ⁊ dicat ꝙ neceſſe eſt accipe d. ⁊. e. media ⁊ nõ eſſe accipienda. a. ⁊. c. ad ppoſituʒ: q2 quotcũqʒ de numero. b. accipiant̃ ſemp erunt infinita inter illud acceptuʒ ⁊. a. ⁊ inter illud ⁊. c. Et non eſt diĩa quo ad ppoſitũ: a quo p̃mo diſtet acceptũ ſm infinita: vel a quo nõ primo: l3. n. acceptum diſtet a. d. priori ſm infinita: ꝙ̃ ab. a. nihil minus diſtat ab. a. ſm ĩfinita: ⁊ ſequitur impoſſibile ſicut predictum eſt.

C Atqui patet ⁊ in negatiua demonſtratione finem eſſe proceſſionis: ſi in affirmatiua verſus vtrũqʒ ſtetur. Supponatur eniʒ fieri non poſſe vt predicatio aut ab vltimo verſus ſupera: aut a p̃mo verſus vltimuʒ in infinituʒ proficiſcat̃. Atqʒ id vltimũ dico: qͦd non predicati rationeʒ: ſed ſubiecti tantũmõ ſubijt: ſitqʒ id c. Primuʒ autem id quod nõ ſubijcit̃ cuiꝙ̃: ſed ſolum de alio dicit̃. Hec ſi ita ſint: erit pfectionis in negatione etiaʒ ſtatus. Tripliciter eniʒ oſtendi negatiua cõcluſio poteſt. Et primo quideʒ hoc pacto cum. b. cuilibet. c. ⁊. a. nulli. b. competere ſumitur. b. c. Igitur propoſitio: ac interualluʒ oĩno minus ſi medio non vacet: in ea neceſſario reducetur: que medio vacant. Quippe cum id ſit vt patet affirmatiuũ. Alterum auteʒ interuallum: ſi medio nõ vacet: ad id redigi poterit: quod medio vacat: nam ſi. a. non ſine medio non competat ipſi. b. tum aliquid erit. A quo plus ipſum ꝙ̃ a. b. remouetur: quod quidem cuilibet competere. b. oportet. Atqʒ illud ſit. d. Rurſus ſi interuallum. a. d. nõ vacat medio. Aliquid item erit: a quo prius ipſum. a. ꝙ̃ a. d. remouetur. Atqʒ illud ſit. c. quod quideʒ neceſſe eſt cuilibet competere. d. Cuʒ igitur eius vie qua ſuperioꝛa petuntur: finis ſit atqʒ ſtatus: ſtabitur ⁊ hic tandem: eritqʒ aliquid ſane primo cui non competit ipſum. a. Secũdo autem hoc oſtenditur modo. Cum. b. cuilibet quidem. a. nulli vͦo. c. competere ſumitur: ⁊ hoc enim pacto. a. nulli competere concludetur. Si igitur hoc oportet oſtendere: aut per mediuʒ ſuperius dictuʒ: aut per hũc vt patet: aut per tertiuʒ oſtendetur. At primus eſt dictus. Per ſcõm autez hoc oſtendet̃ pacto ſi quis. d. cuilibʒ qdez. b. nulli vͦo. c. competere ſumpſerit: modo cõpetat aliquid ipſi. b. Quod ſi. d. ſine medio ſegregat̃ a. c. hñ eſt. Sin vͦo medium cadit: neceſſe eſt illud. d. qdem cuilibet ineſſe: nulli vͦo competere. c. Cum igitur in affirmationibus cuʒ ſuperioꝛa petunt̃ finis occurrat: ⁊ in negationibus itidem hic ſeſe offert tandẽ. Tertio hoc oſtenditur pacto ſi. a. quideʒ. b. cuilibet

cõpetit.c.ꝟo nulli eidez ineſt:tunc enim cõcludiť.c. nõ cuilibet cõpetere.a. Et hoc igiť aut per antea dictos modos:aut per hunc tertiuz oſtendeť. At per illos vt oſtẽdimus ſtatur:per hunc aũt oſtendetur. Si.b.quidez ſumeť cuilibet cõpetere.d.ipſum ꝟo.c. nulli eidẽ ineſſe. Atqꝫ.d.rurſus cuilibz ineſſe.c. ipm ꝟo.c.nulli eidẽ cõpetere. Cuz igiť ſuppoſitũ ſit verſus etiam infera p̄dicationis affirmatiue ſtatum ac vltimũ eſſe: pz ipſius etiã.c.predicationẽ negatiuã ſtare tandez:ꝛ nõ in infinitũ ꝓcedere. Perſpicuum aũt eſt:ꝛ ſi nõ vna via: ſed vniuerſis oſtẽdiť:nũc ꝑ primã:nũc per ſcđaz:nũc ꝑ tertiã figurã:vt patuit: hoc etiã pacto ſtare ac finẽ ipſius eſſe. De nãqꝫ finite. Ea ꝟo que ſunt finita finities:neceẽ eſt vniuerſa eſſe finita. Pz igiť in negatiõe ſtatũ ac finez eſſe: ſi in affirmationibus ſtatur.

T.cõ.84. ℂ Manifeſtum aũt ꝛ in priuatiua demõſtratione qm̄ ſtať:ſi quidez in predicatiua ſtatur in vtriſqꝫ. Sit eniz nõ cõtingens neqꝫ ſurſuz ab vltimo ire in infinitũ. Dico aũt vltimũ ꝙ ipſuz quidez in alio nullo eſt:ſed in illo aliud vt.z.neqꝫ a primo in id in vltimũ:dico autez primũ ꝙ ipſuz quidez de alio:ſed de illo nullum aliud. Si igiť hec erunt: manifeſtũ ꝙ ꝛ in negatiõe ſtabiť. Tripľr eniz demõſtrať nõ eſſe:aut eniz in quo qdez.c.b.in oi eſt. Sz in quo eſt.b.nulluz ineſt.a. Ipſius qdez igitur b.c. Et ſemꝑ alterius diſtantie neceſſe eſt ire in imediata:predicatiua eniz hec eſt diſtãtia: ſed alterũ manifeſtuz ꝙ ſi in alio nõ eſt priori vt in.d.hoc indigebit in oi.b.eſſe: ꝛ ſi iterũ in alio ipſo.d. priore nõ ineſt illud indigebit in oi.d.eſſe:quare qm̄ deorſuz ſtať: ꝛ que in ſurſuz ſtabiť: ꝛ erit quoddaz prio in quo nõ erit. Itẽ ſi.b.qdez in oi.a.in.c.aũt nullo.a.in c.nullo erit. Iterũ hoc ſi opz monſtrare manifeſtuz eſt:qm̄ aut per ſurſuz modũ mõſtrabiť:aut per hũc:aut per tertiũ. Primus qdẽ igiť dict⁹ eſt. Secũdus aũt demõſtrabiť:ſic autẽ vtiqꝫ demõſtrabiť vt qm̄.d.in.b. oi eſt. In.c.autẽ nullo:ſi neceſſe eſt aliqd ineſſe.b. ꝛ iteꝝ ſi hoc in.c.non erit. Aliud ꝟo in.d.eſt ꝙ in.c.nõ eſt. Igiť qm̄ eſſe ſemꝑ in ſuperiori ſtat:ſtabit ꝛ nõ eſſe. Tertius aũt modus eſt ſi.a.in.b.oi ineſt.c. ꝟo in nullo ſit:nõ in omni eſt.c.in quo eſt.a. Iteꝝ aũt hoc aut per ſuperius dicta:aut ſimiľr demõſtrabiť: illo qdez monſtrať:ſi ꝟo ſic accipiať iteꝝ.b.in.c.eẽ in quo.c.nõ oi.e. ꝛ hoc iteꝝ ſiľr:qm̄ aũt ſuppoſituz eſt ſtare: ꝛ in deorſuz manifeſtuz eſt ꝙ ſtabit: ꝛ.c.ꝙ nõ eſt. Manifeſtuz aũt eſt qm̄ ꝛ ſi nõ vna via demonſtreť: ſed oibus aliqñ quidez ex prima figura:aliqñ ꝟo ex ſcđa:aut tertia:qm̄ ꝛ ſic ſtabitur:finite enim ſunt iſte. Finita autez finiri neceſſe eſt oia. Quo quidem igitur in priuatione: ſiquidem ꝛ in eſſe ſtatur:manifeſtum eſt.

ℂ Hoc oſtenſo oſtendit Ariſto.ꝙ ſi eſt ſtatus in demonſtratiõe affirmatiua in ſurſuz ꝛ deorſuz ꝛ ſm media finita:ꝙ etiã eſt ſtatus in demr̄atione negatiua:qꝛ ſi iretur in infinitũ interponendo media ſm negationẽ:cum idem mediuz oporteat ſe habere ſm affirmationez ad reliquã extremitatẽ:neceſſe eſt vt ſit ordinatio cõtinua p̄dicabiliuz affirmatiue ſe habẽtiuz adinuicem vſqꝫ in infinitũ:qđ ſatis pz in trib⁹ figuris ſyllogiſticis.

ℂ At idipſuz ꝛ illis ita eſſe patebit: ſi primũ differendi modo: deinde reſolutiue id cõtemplabimur. In his itaqꝫ verũ id eſſe pz:que de diffiniẽdis reb⁹ dicunť:earũdemqꝫ diffõnez ingrediunť.

ℂ Sed qđ in illis logice quidez ſpeculantib⁹ ſic manifeſtuz ſit. In his quidez igiť que qđ quid eſt predicantur patens eſt: ſi enim eſt finire aut ſi notum eſt ꝙ quid erat eẽ: infinita autem non eſt trãſire. Neceſſe eſt finiri in eo qđ quid eſt predicantia. T.cõ.85.

ℂ Deinde oſtendit Ari.ꝙ poſito ſubõ aliquo neccio ſtať in ſurſum:qꝛ ſubiectũ poſitũ eſt diffinibile:ꝛ in diffõne cuiuſlibet ponunť oia ſupiora ſua ſubalia [a] que neceſſe eſt intellectũ diffiniẽtis ꝑtrãſire:infinita aũt ꝑtrãſire nõ eſt.igiť nõ ſunt īfinita in ſurſuz.ꝗ nec in deorſuz.vt ipſe poſtea dicet. Sed nõ explanat rõnez huius argumenti ſi eſt accipere infimũ vt indiuiduũ ꝛ ſpẽm athomã indiuiduo primã q̄ꝫ eſt diffinire:tunc manifeſtum eſt ꝙ cum in ſurſuz ſtať ꝛ in deorſuz ſtať:ex ꝑte eniz qua non ſtatur non eſt accipere vltimum.

[a] ℂ Hic dicit hoc eẽ ꝑ ſe primi modi: hõ eſt ſubã. Et ſic nõ ſolũ p̄dicata q diffõnem ſubo℞ explicite ingrediunť ꝛ de illis ꝑ ſe in p̄mo mõ p̄dicari: ſꝫ ẽ que implicite ingrediuntur.

ℂ Uniuerſaľr aũt dicamus hoc pacto. Fit enim vt vere dicať cũ albuz ambulare:ꝛ magnũ illud diciť eſſe lignũ. Et rurſus lignũ magnũ eſſe;ac hominem ambulare. At differt hoc:ꝛ illo dicere mõ. Naz cũ albũ dico eſſe lignuz:tum lignũ id eſſe dico:cui accidit vt ſit albũ:ſed nõ albũ eſſe ſubiectũ ipſi⁹ lignũ. Non enim aut albũ ſimpľr erat: aut aliqđ album: deinde factũ eſt lignũ. Quare nõ dr̄ hoc pacto niſi per accñs. Cuz aũt lignũ albũ eẽ:tũc nõ dico aliqd aliud albũ eſſe:atqꝫ illi vt ſit lignũ accidere: veluti cũ dico muſicũ albũ eſſe:tunc enim hoiez cũ album eſſe dico: cui accidit vt muſicus ſit:ſed lignum eſſe ſubiectũ. Qđ qdez nihil aliud erat: q̄ꝫ aut abſolute lignũ:aut aliqđ lignũ: deinde factũ eſt albuz. Qđ ſi oporteat noia ponere:h̄ qdez dicere pacto: ſit p̄dicare. Illo aũt pacto:aut nullo pacto predicare:aut abſolute:ſed per accñs p̄dicare dicať. Eſt autez id qdez qđ p̄dicať: vt albũ:id ꝟo de quo p̄dicať vt lignũ. Supponať igiť id qđ p̄dicať abſolute:ſemper de eo de quo diciť:ſed non per accidens predicari. Hoc enim pacto demonſtrationes demonſtrant. Quare cum vnum predicať de vno:illud aut ſubit rõnez eoꝝ que diffiniẽdo ſubiecto competunt: aut eſt q̄le:aut quãtuz:aut ad aliqd:aut agens:aut patiens:aut vbi:aut qñ. Preterea oẽ qđ ſubam ſignificat id qđ illud eſt: aut quod illud eſt quoddam:

id eſſe ſignificat de quo p̄dicat᷑. Quod vͦo non ſub-
ſtantiā ſignificat: ſʒ de ſubiecto dicit᷑ alio: qͦ gdeʒ
nec eſt idipſuʒ qͦ illud eſt quoddā: id oē accñs eſt.
Ut cuʒ albū de hoīe p̄dicat᷑. Homo nāqꝫ id eſt qͦ
albuʒ: neqꝫ id qͦ albuʒ eſt quoddam: ſed aīal for-
taſſe. Eſt eniʒ hō id qͦ aīal eſt. Atqꝫ ea oīa que nō
ſubſtantiā ſignificant: de ſubiecto aliquo predicari
opʒ: ⁊ nō eſſe quicꝗ̄ albū: qͦ gdeʒ ſit albū nō aliō
quicꝗ̄. Fo͂me nāqꝫ valeāt. Fictiuʒ eniʒ ſunt attre-
ctationes. Et ſi ſint: nihil prorſus ad preſenteʒ ſer-
monem pertinet. Ipſe nāqꝫ premonſtrationes de
rebus talibꝰ ſunt. Preterea ſi nō hoc illius eſt qua-
litas: ⁊ illud huius: neqꝫ qualitatis eſt q̄litas. Fieri
ꝓfecto nequit vt hoc pacto mutuo p̄dicent᷑: ſed fit
quideʒ vt veruʒ dicas: at nō fit vt ecōtra predices
vere. Naʒ aut accidens aut vt ſubſtantia p̄dicabit᷑
veluti ſi ſit genus vel differētia predicari. Hec aūt
demōſtratū eſt neqꝫ ad ſupera: neqꝫ ad infera infi-
nita eſſe. Neqꝫ eniʒ homo eſt bipes: ⁊ bipes aīal: ⁊
aīal aliud: neqꝫ rurſus aīal de hoīe: hō de callia: ⁊
is de alio hoc ipſo qd eſt p̄dicat᷑. Omnē eniʒ taleʒ
ſubſtātiā diffinire poſſumus. At fieri nequit vt in-
finita quiſꝗ̄ intelligēdo ꝑtranſeat. Quare neqꝫ ad
ſupera: neqꝫ ad infera ſunt infinita. Fieri enim non
pōt vt ea ſubſtātia de qua īfinita dicunt᷑ diffiniat᷑.
Ut genera igit᷑ mutuo. nō predicabunt᷑. Erit enim
ipſuʒ id qͦ ipʒ eſt quoddaʒ. ¶ At vͦo neqꝫ de qua-
litate: nit de ceteris quicꝗ̄: niſi per accidēs predi-
cabit᷑. Hec eniʒ oīa accidunt: ⁊ de ſubſtātijs predi-
cantur. Sed neqꝫ verſus ſupera infinita erunt. De
vnoquoqꝫ nāqꝫ p̄dicat᷑ id qͦ ſignificat: aut quale
gd: aut quātuʒ gd: aut aliquid taliuʒ: aut ea que in
ſubſtātia ſunt. Hec aūt ſunt finita: ⁊ gñā p̄dicamen
toꝝ finita ſunt. Eſt. n. aut quale aut quātuʒ ⁊ cetera
que iamdudū enumerauimꝰ. Atqꝫ ſupponunt᷑ vnū
predicari de vno: ⁊ iteʒ ipſa nō p̄dicari de ipſis: niſi
rōne ipſius gd eſt predicent᷑. Eteniʒ accidētia ſunt
vniuerſa. Sed quedaʒ per ſe: quedā alio mō. Atqꝫ
hec oīa de ſubiecto quodaʒ dicimus p̄dicari: ⁊ acci
dens nō eſſe ſubm̄ vlluʒ. Nihil. n. talium ponimꝰ id
eſſe qͦ id eſt qͦ dr̄ nō aliud quicꝗ̄: ſed ip̄m in alijs
eſſe: ⁊ alia quedā de alio dicimꝰ p̄dicari. Neqꝫ igit᷑
ad ſuperiora: neqꝫ ad inferiora vnū de vno in infi-
nitū dicet᷑. De qbus eniʒ accidētia dicunt᷑ queciqꝫ
in vniuſcuiuſqꝫ ſubſtātia ſunt: ea non ſunt infinita.
Verſus etiaʒ ſupera: nec ipſa: nec vtraqꝫ accidētia
ſunt infinita. Neceſſe eſt igit᷑ aliqd eſſe de quo p̄mū
aliqͦ ⁊ de hoc aliud: ⁊ huius ꝓfectionis tandem
exituʒ eſſe: vt id ſit qͦ de nullo vlterius alio dicat᷑:
⁊ id etiaʒ de quo nō predicat᷑ aliud prius. Unꝰ igit᷑
hic eſt modus ad hoc ꝓpoſitum demonſtrandum.
Alius aūt eſt hic. Patet eniʒ hoꝝ demonſtrationē
eſſe de qbus priora aliqua p̄dicant᷑. Et iteʒ fieri nō
poſſe vt aut melius ſimus ad ea diſpoſiti quoꝝ eſt
demōſtratio ꝗ̄ ſi ſciamus: aut ea ſine demr̄atione
ſciamus. Quibꝰ efficit᷑ vt ſi per aliqua priora qppiā
īnoteſcit. Illa vͦo neſcimus: neqꝫ ad illa melius ſu-
mus affecti ꝗ̄ ſi ſciam haberemus: nec id profecto
ſciamꝰ qͦ per illa notuʒ efficit᷑. Si igit᷑ fit: vt ſimplr̄
quippiaʒ per demōſtrationē: ⁊ nō ex gbuſdam: nec
ex ſuppōne ſciamus: neceſſe eſt p̄dicatiōes medias
ſtare. Naʒ ſi nō ſtent: ſʒ ſemꝑ ſit aliqd ſuꝑius ſum-
pto: oīuʒ erit tum demr̄atio. Quare ſi fieri non pōt
vt īfinita quiſꝗ̄ pertrāſeat: ea ꝓfecto quoꝝ eſt de-
monſtratio nunꝗ̄ per demr̄ationē ſciemus. Qͦ ſi
neqꝫ melius ad ipſa ſumꝰ affecti ꝗ̄ ſi ſciremꝰ: nihil
tum per demōſtrationē ſimplr̄: ſed ex ſuppoſitione
ſciemus. Ex his igit᷑ que diſſerendi diximus mō id
de quo loquimur ita eſſe quiſpiaʒ credet.

¶ Uſe aūt ſic dicimꝰ. Eſt. n. vere dicere albū T. cō. 86.
ambulare: ⁊ magnū illud ligꝰuʒ eē: ⁊ iteruʒ
ligꝰuʒ magnū eſſe: ⁊ hoīeʒ ambulare. Alte-
rum igit᷑ ſic eſt dicere ⁊ illo mō. Cuʒ. n. albū
gdeʒ eſſe dico lignū: tunc dico ꝙ cui accidit
albuʒ eſſe lignū eſt: ſʒ nō ꝙ ſubm̄ ligno albuʒ
ſit. Et nāqꝫ neqꝫ cuʒ albū eſt: neqꝫ ꝙ album
aliqd factū eſt lignū eſt: q̄re nō eſt niſi ſm̄ ac-
cidens. Cum vͦo hꝰ lignum albuʒ eſſe dico:
nō ꝙ alteruʒ aliqͦ ſit albuʒ. Illi autē accidit
ligꝰuʒ eē. Ut cuʒ muſicū albū eſſe dico: tūc
eniʒ qm̄ hō eſt albꝰ cui accidit muſicum eſſe
dico. Sed ligꝰuʒ eſt ſubm̄ ꝙ factuʒ eſt cum
nō alteꝝ aliqd ſit quā ꝙ eſt ligꝰuʒ: aut ligꝰuʒ
aliqͦ. Si igit᷑ opʒ noīa ponere ſit ſic dicē p̄di-
cari. Sed in nullo mō aut nequaꝗ̄ predicari
aut p̄dicari quideʒ nō ſimplr̄: ſed ſm̄ accidēs
predicari. Eſt aūt tanꝗ̄ albuʒ gdem qͦ p̄di
cat᷑: ſʒ ſic lignū eſt de quo p̄dicat᷑. Subijciat᷑
igit᷑ p̄dicatū p̄dicari ſemꝑ de quo predicatur
ſimplr̄: ſed nō ſm̄ accñs. Sic. n. demr̄atiōes
demōſtrant. Quare aūt in ꝙ gd eſt: aut qm̄
quale: aut quātum: aut ad aliqd: aut faciens:
aut patiēs: aut vbi: aut qñ: cuʒ vnum de vno
p̄dicabit᷑. Amplius ſubaʒ gdeʒ ſignificantia
qͦ illud eſt: aut ꝙ idē aliquid eſt de quo p̄di
cant᷑ ſignificant. Queciqꝫ vͦo nō ſubſtantiā
ſignificant: ſed de alio ſubiecto dr̄: nec ꝙ id
eſt: neqꝫ ꝙ illud aliquid eſt accidētia ſunt: vt
de hoīe eſt albuʒ: nō. n. eſt hō neqꝫ ꝙ album
eſt. Neqꝫ ꝙ albuʒ aliqͦ eſt: ſed aīal forſitan:
ꝙ enim aīal eſt hō eſt: queciqꝫ vͦo nō ſubſtā
tiam ſignificāt opʒ de quodaʒ ſubiecto ſemꝑ
predicari: ⁊ nō eſſe aliqͦ album qͦ non cum
alteruʒ aliqͦ ſit albuʒ eſt. Spēs eniʒ valeāt:
teretiſmata eniʒ ſunt: ⁊ ſi ſint nihil ad rōnem
ſunt: demr̄ationes eniʒ de hꝰ ſunt. Amplius
ſi nō eſt hoc hꝰ qualitas: ⁊ illͦ hmōi. Neqꝫ
qualitas eſt qualitas. Impoſſe eſt eque inui-
cem predicari ſic: ſʒ verū quideʒ cōtingit di-

cere:eque aūt ṗdicari nō ꝯtigit vere. Aut.n. ſicut ſuba ṗdicabit̄ vt eſt:aut cū gen⁹ ſit:aut dr̄ia ṗdicari. Hec aūt oſſa ſunt qm̄ nō erunt infinita neqꝫ ſurſuꝫ:neqꝫ deorſum:vt hō bipes h̄ aīal. hoc āt alteꝝ eſt:neqꝫ aīal de hoīe: hoc aūt de callia:h̄ aūt de alio in eo ꝙ qd eſt: ſubaꝫ qdē oēm eſt diffinire h̓. Infinita aūt nō eſt trāſire itelligētē:q̄re neqꝫ ſurſuꝫ:neqꝫ deorſuꝫ iſinita ſūt. Illā.n. nō ē diffinire de q̄ infinita ṗdicant̄. Si qdē igit̄ gn̄a inuicē eq̄l̄r ṗdicāt̄:erit.n.ipm ꝙ ipm aliqd eſt. Et neqꝫ qδ de q̄litate aut alioꝝ nulluꝫ: niſi ſm accn̄s ṗdicat̄:oia. hec.n. accidūt ꝛ de ſubiectis ṗdicari:ſed qm̄ neqꝫ ſurſum infinita erunt:vnūqδqꝫ eniꝫ qδ ṗdicat̄ ſignificat:aut quale aliquod:aut ad aliqd:aut quātuꝫ aliqd:aut h̓: aut que ſunt in ſuba. hec aūt finita ſunt ꝛ genera predicamētoꝝ finita:aut eniꝫ quale:aut quātuꝫ:aut ad aliqd:aut facere:aut pati:aut vbi:aut qn̄ ṗdicabit̄. Suppoſitū aūt eſt vnū de vno predicari. Ipſa aūt de ipſis quecūqꝫ nō aliqd ſunt nō ṗdicari:accidētia.n. ſūt oia: ſed hec qdeꝫ ſm ſeipſa:illa vo ſm alterū modū. Hec aūt oia de ſubo quodaꝫ ṗdicari dicimus:ſm accidēs aūt nō eē ſubiectū aliqδ. Nihil eniꝫ taliuꝫ ponimus eſſe ſubm ꝙ non alterū aliqδ eē dicat̄:ſed ipſuꝫ in alijs: ꝛ alia quedaꝫ de altero:neqꝫ ſurſuꝫ.ḡ vnū de vno: neqꝫ deorſum eſſe dicet̄:de qb⁹ quideꝫ eniꝫ dicūt̄ accn̄tia quecūqꝫ in ſuba vniuſcuiuſqꝫ ſunt:hec autē nō ſūt iſinita: ſꝫ ſurſuꝫ ipſaqꝫ: ꝛ accn̄tia vtraqꝫ nō iſinita ſunt. Neceſſe eſt ergo eſſe aliquid de quo pmū ṗdicet̄ ꝛ de hoc aliud: ꝛ hoc ſtare: ꝛ eſſe aliquid ꝙ non amplius neqꝫ de alio priori neqꝫ de illo aliδ prius ṗdicet̄. Unus quideꝫ igit̄ demr̄atiōis modus dicit̄ hic. Adhuc aūt alius:ſi de qb⁹ quedaꝫ priora ṗdicant̄:hoꝝ quidē demr̄atio erit:quaꝝ autē demr̄atio eſt hec pn̄t hr̄e potius ad ipa ꝙ̄ ſcire:neqꝫ ſcire ſine demrōne. ſi aūt hoc ꝑ hoc notū eſt. Hec aūt neſcimus: neqꝫ meli⁹ habemus ad ipſa ꝙ̄ ſcire: neqꝫ ꝑ hec notū ſciem⁹. ſi igit̄ eſt aliquid ſcire ꝑ demonſtrationē ſimpl̄r ꝛ nō ex aliquibus neqꝫ ex ſuppōne:manifeſtū eſt ſtare ṗdicamenta media: ſi.n. nō ſteterint:ſꝫ eſt ſemꝑ acceptio in ſuꝑius:oiuꝫ erit demr̄atio:quare ſi iſinita nō ꝯtigerit ꝑcurrere:quoꝝ eſt demr̄atio:hec nō ſciem⁹ per demr̄atiōeꝫ. ſi igit̄ neqꝫ meli⁹ habemus ad ipſa ꝙ̄ ſcire nō erit nil ſcire per demonſtrationē ſimpl̄r: ſed ex ſuppoſitiōe.

Logice quideꝫ igit̄ ex his vtiqꝫ aliquis credere poſſet de eo ꝙ dictuꝫ eſt.

¶ Poſt hoc oſtēdit Ariſto. ꝙ in ſimpl̄r ṗdicabilib⁹ nō eſt poſſe aſcēdere in ſurſuꝫ in īfinitum:nec deſcēdere in deorſuꝫ in iſi^m. Et huius ꝓpō eſt magis vl̄is ꝙ̄ attineat ad demrōneꝫ. Oīs.n. demr̄atio eſt ex ſimpl̄r ṗdicabilibus:ſꝫ nō ꝯuertit̄ ꝙ oia ſimpl̄r predicabilia veniant in demrōneꝫ:accidēs.n. ſimpl̄r ṗdicat̄ de ſubo qδ recipit ipſuꝫ ſm ſe vt cū dr̄ /hō ambulat. Hāc tn̄ vl̄eꝫ oſtēdit vt ṗdicatū qδ intēdit aptare ſuo ꝓpoſito.ſ. ꝓuatiōnē aſcēſus ꝛ deſcēſus in iſi^m: ꝓbat de ſubo ṗmo ꝛ vl̄i. Dic̄ itaqꝫ ꝙ duplex eſt modus ṗdicādi. vn⁹ cū ſubꝫ nō ſm ſe:ſed ſm aliqδ alterū cui accidit eſt receptiuū ṗdicati /vt cū dr̄:albū eſt lignū:albū nō ſm ſe:ſꝫ ſm aliqδ alterius cui accidit albū eſt receptiuū ligneitatis:cū vo dr̄ /lignū eſt albū /lignū ſꝫ ſe:ꝛ nō ſm aliqδ alterū cui accidat eſt receptiuū albedis. Qn̄ ḡ ſubꝫ ſm ſe eſt receptiuū ṗdicati dr̄ eē ſimpl̄r ṗdicatio:ꝛ ṗdicatio ꝑ ſe:ſꝫ iſtud ꝑ ſe eſt magis vl̄e ꝙ̄ ꝑ ſe:de quo ſupra dcm̄ eſt qδ diuidit̄ in duos modos dicēdi ꝑ ſe quos recipit demr̄atio:qꝛ nō oē ſubꝫ qδ eſt ꝑ ſe receptiuū ṗdicati ſe hꝫ ſic ad ṗdicatū ꝙ alteruꝫ egredit̄ a nā alteri⁹:ꝛ alteꝝ eſt alteri cā:ſꝫ tn̄ cōuertit̄. Cū vo ſubꝫ nō ſm ſe:ſed ſm aliqδ alterū cui ipſuꝫ accidit eſt receptiuū ṗdicati:tūc nō eſt ṗdicatio ſimpl̄r. Sed aut nō eſt ṗdicatio aut eſt ṗdicatio ſꝫ accn̄s. Cū igit̄ eſt ṗdicatio ſimpl̄r:ṗdicatū dr̄ de ſubo in qd:vt genus e^a:vel in q̄le:vt dr̄ia:aut accn̄s denoiatiue ſumptū a q̄litate:aut ṗdicatū denoiatiue ſumptū ab aliq̄ alioꝝ ṗdicamētoꝝ ^a. ¶ Cū.n. de aliq̄ denoiatiue ſumpto dr̄ ṗdicatū qδ ṗdicat̄ in qd:vl denoiatiue ſumptū ab aliq̄ ṗdicato qδ nō egredit̄ a q̄dditate ſubi:eſt ṗdicatio ſm accn̄s. Itaqꝫ cum eſt ṗdicatio ſimpl̄r:aut ṗdicat̄ qδ eſt ſubale ſubo:vt gen⁹ qδ ſm veritatē vere eſt idem cum ſubo vel dr̄ia. Aut ṗdicat̄ accidēs ſubi qδ opꝫ reperiri in ſubo ꝛ nō eſſe ſeparatū a ſubo. Unde oē ꝙ predicat̄ ſimpl̄r repertū eſt de ſubo vel in ſubo:qꝛ forme ſeparate a ſubiectis quas poſuit Plato gn̄a ꝛ ſpēs ꝛ ṗdicabilia ſunt ſicut ꝓdigia que formāt error itellus ſicut ſunt ꝓdigia in nā que formāt nā errans:qꝛ lꝫ ſint idee ꝛ rōnes reꝝ increate ab eterno in mēte diuina ipſe idee nihil pertinēt ad rōcinationē in qua ṗdicat̄ aliqd de aliquo. Ipſe itaqꝫ idee in ſe ꝓdigia nō ſunt: ſꝫ cū intellus vult facē eas ṗdicabiles de reb⁹ a qb⁹ ſunt diuiſe ꝛ ſeparate:in hac ordinatiōe ꝓdigia ſunt:demrōnes.n. ꝛ rōcinationes fiunt de ſimpl̄r ṗdicabilib⁹ in qb⁹ ſubꝫ ꝛ ṗdicatum ſunt ideꝫ nuō in ſubo:ꝛ nō ſunt res diuiſe. Cū aūt eſt ṗdicatio ſubalis nō cōuertit̄ ṗdicatio in aliquo ṗdicatoꝝ:vt cū albedo ſit color nō cōuertit̄ vt ſit ṗdicatio ſimpl̄r color eſt albedo: lꝫ vere poſſit dici color eſt albedo ^b. Sed ſꝫ ṗdicationē ſubalēꝫ ꝛ ſimpl̄r eſt iceſſus in ſurſuꝫ ṗdicādo ꝛ in deorſuꝫ in ſubijciēdo nō in iſi^m. Oia.n. que ſubal̄r ṗdicant̄ de aliq̄ recipiunt̄ in ei⁹ diffinitiōe:vt ſupra dcm̄ eſt. Un̄ cū ſit diffinire:ꝛ nō trāſire in infi^ta ſꝫ ṗdicationē ſubaleꝫ nō eſt iceſſus in iſi^m:ꝛ ita in vna coordinatiōe ṗdicamētali nō eſt iſinitas in ſurſuꝫ vel deorſum:gn̄a aūt ṗdicamētoꝝ finita ſunt:qꝛ.10. ꝛ finita finite ſumpta finita ſunt. Cū igit̄ in ṗdicatione ſimplici opꝫ aliqδ.10. ṗdicamentoꝝ ṗdicari de ſubto:ꝛ non pōt augmētari ſimplex ṗdicatio in ſurſuꝫ vel ſimplex ſubiectio in deorſuꝫ:niſi in eadeꝫ coordinatiōe:vt ſi dicat̄ /lignū eſt albū:nō augmentat̄ ſimplex predicatio in ſurſuꝫ:vt dicat̄ /albū eſt corpus: vel albū eſt ſuba: vel albū eſt vbi vel qn̄. Sꝫ ſic in eodē ordine albū eſt coloratū:coloratū eſt q̄le:ꝛ h̄ via eſt finita. Manifeſtū

a ¶ Et h̄ ṗdicatio dr̄ predicatio ꝑ nām. Et de hac ṗdicatiōe loquitur Alber. ſuper Porphy. capite 5°. dicit cōtra Porphy. indiuiduū ſube de nullo ṗdicari:ſꝫ hn̄ indiuiduū accn̄tis de aliq̄ ṗdicari:vt hoc eſt h̄ albū. Cum tn̄ in ṗdicamētis dicit q̄das nō eſſe in ſubto nec ṗdicari ō ſubo: vt indiuiduū accidētis:loquens eſt Porphy. ō ṗdicatione magis ꝓprie. i. de ṗdicatione in eo ꝙ qd. ꝛ h̄ voluit Alber.

b ¶ Q: h̄ color eſt albedo nō eſt ꝑ nām imo nec dici debꝫ ṗdicatio apud Ari. niſi predicatum ſe hēat vt forma reſpectu ſubti ſiue ſit ṗdicatum ꝑ ſe: vt hō eſt aīal /hō ē riſibile:ſiue ſm accn̄s: vt hō ē albus /homo currit.

eſt ꝙ in ſimplr̄ p̄dicabilib⁹ eſt via finita in ſurſuꝫ ꝛ deorſuꝫ. Sũma itaqꝫ h⁹ ꝓbõis ſic breuiter recapitulari põt. Accepto ꝑ diuiſionē qd eſt p̄dicari ſimplr̄: accipit ꝙ vbi eſt p̄dicatio p̄dicat̄ gen⁹ vl' dr̄ia ſubi: aut q̃le: aut q̃tũ: aut denoĩatiue ſumptuꝫ alic⁹ alteri⁹ p̄dicati ꝛ non p̄dicat̄ ſubꝫ de accñte: vt albũ eſt lignum: vel accñs de accñte: vt albũ eſt muſicũ. Cũ itaqꝫ eſt p̄dicatio ſimplr̄: p̄dicat̄ mai⁹ ꝛ ſubale: aut p̄dicat̄ accñs ſubi.ᵃ Sꝫ in via p̄dicatiõis ſubalis nõ eſt ĩfinitas in ſurſuꝫ vel deorſuꝫ: quapp̄ nec in vlla coordinatiõe p̄dicamẽtali: ſꝫ gña p̄dicamẽtoꝝ finita. Et cũ accñs p̄dicat̄ de ſubo nõ augmẽtat̄ p̄dicatio ſimplex in ſurſuꝫ niſi in eadẽ coordiatiõe. Silr̄ nõ augmẽtat̄ ſubo in deorſuꝫ niſi in eadẽ coordiatiõe: vt ſi ſubꝫ p̄ poſitũ ſit accñs: vt albũ ſm ſubꝫ: ſi nõ eſt ſumptũ in eadẽ coordiatiõe erit ſumptũ in alia coordinatiõe: vtpote in ſuba: ꝛ tunc ꝯſiter reliq̃ oĩa in ſuba. Manifeſtũ eſt igit̄ ꝙ cũ finita finite accepta ſint finita ꝙ in p̄dicabilib⁹ ſimplr̄ eſt via in ſurſuꝫ ꝛ deorſuꝫ finita ꝛ nõ ĩfi^ta. Adhuc alr̄ ꝙ ſtẽt media ex ſuppõne ꝙ ſcire ſit: qꝛ ſi ſcire eſt: ipſum acq̄rit̄ ex p̄ncipijs meliori diſpõne habitis q̃ ſit ſcia: que melior diſpõ ẽ ꝑ ſe notitia. igit̄ ſi ſcire eſt ſunt p̄n⁹ per ſe nota: ꝛ ita ĩmediata: qꝛ ſi ſubꝫ ꝛ p̄dicatũ diſtarẽt aliquo medio: tũc ꝑ illud mediũ poſſet oſtẽdi ꝛ nõ eſſet per ſe notũ. Sed ſi ſũt p̄n⁹ per ſe nota ꝛ ĩmediata via reſolõnis nõ abit in ĩfinitũ: ꝛ ſi hoc: tunc ſtant media.

Reſolutiue autẽ per hec breuius perſpicuũ fuerit fieri nõ poſſe vt v̄ſus ſuperi⁹ aut ĩferi⁹ infinita ſint p̄dicata in demr̄atiuis ſciẽtijs: de qb⁹ eſt hec p̄ſens cõſideratio. Demr̄atio. n. eſt de hiſce que reb⁹ inſũt per ſe. Ea v̄o que ꝑ ſe cõpetũt duplicẽ ſubeũt modum. Quedã. n. in eadeꝫ reꝝ ſunt diffõne. Quibus ineſſe dicunt̄: vt multitudo vel diuiſibile. Hec eniꝫ numero cõpetũt ꝛ in ipſius ſunt diffõne. Quedã in rõne ſua res eas ſuſcipiũt qb⁹ cõpetũt vt ĩpar. Hoc eniꝫ numero cõpetit: ꝛ in diffõne ſua numeruꝫ ſuſcipit. At fieri nequit: vt aut hec aut illa ſint infinita. Nec. n. ea q̄ vt ĩpar de nuõ p̄dicant̄. Naꝫ in impare rurſus aliud erit in diffõne cui⁹ eſt ipſuꝫ. Hoc ſi ſit p̄mũ: nũer⁹ ipſe cui qdẽ cõpetũt ĩ diffõne erit ipoꝝ. Si igit̄ fieri nequit vt ĩſint vni talia ĩfinita: nec infinita verſus ſupius erũt. At v̄o neceſſe eſt ipſi p̄mo cõpetant vniuerſa: veluti numero: ꝛ numerus illis inſit. Quare ꝯuertunt̄: ꝛ nõ ſuperabũt. Nec item ea que diffõnes coꝝ qb⁹ inſunt ĩgrediunt̄. Nõ. n. aſſignari diffõnes poſſent. Quare ſi hec ſunt vniuerſa ea que per ſe p̄dicant̄: hec aũt infinita nõ ſunt: ſtant oĩa plane v̄ſus ſupera: quare ſtant ꝛ ad infera. Ea ſi ita ſit: erunt ꝛ ea ſane finita que inter duos terminos collocantur. Ea rurſus ſi ita ſit: patet iam ꝛ demonſtrationũ eſſe p̄ncipia neceſſario: ac demõnẽ nõ oĩuꝫ eſſe: qđ qdeꝫ nõnullos aſſerere iaꝫ in initio dixim⁹. Eteniꝫ ſi p̄ncipia ſint neqꝫ demr̄abilia ſunt oĩa: neqꝫ in ĩfinitũ fieri põt abũcio. Nã alteꝝ iſtoꝝ vtrũuis eſſe nil aliud eſt q̃ nullum interuallũ eſſe medio vacãs: atqꝫ indiuiſibile: ſed vniuerſa eſſe diuiſibilia. Id eniꝫ qđ demr̄at̄: non foris additio ſed ĩmiſſo termino demr̄at̄. Quapropter ſi fieri põt vt hoc pacto ꝓcedat̄ in infinitũ: fieri quoqꝫ poteſt vt inter duos terminos ĩfinita media cadant. At hoc fieri nequit: ſi tã v̄ſus ſupi⁹ q̃ v̄ſus ĩferi⁹ p̄dicationũ ſit finis. Eſſe v̄o p̄dicationũ h̄ pacto finẽ: antea differẽdi mõ: nũc reſolutiue ſatis oſtẽdimus.

Analytice aũt manifeſtũ eſt ꝑ hec breui⁹ ꝙ neqꝫ ſurſuꝫ neqꝫ deorſuꝫ ĩfinita p̄dicãtia cõtingit eẽ in demr̄atiuis ſciẽtijs de qb⁹ intẽtio eſt. — T. cõ. 87.

Demr̄atio. n. eſt ex his quecũqꝫ qdẽ ipſa inſunt ſm ſeipſa rebus: ſm ſeipſa v̄o duplr̄: quecũqꝫ. n. illis ĩſunt in eo ꝙ qd eſt: ꝛ in qb⁹ ipſa in eo ꝙ qd eſt ĩſunt ipſisᵇ: vt in numero ĩpar ꝙ ineſt qdeꝫ nuõ: eſt aũt ipſe numer⁹ in rõne ipſi⁹. Et iteꝝ mltitudo aut diuiſibile in rõne numeri eſt. Hoꝝ aũt neutrũ ꝯtingit ĩfinita eſſe: nec vt ip̄ſectũ nũeri. Iteꝝ. n. ſi ĩpari aliud inſit cui inhereat exñti. Hoc ãt ſi eſt p̄imuꝫ numer⁹ inerit his q̄ inſunt ipſi: ſi igit̄ nõ ꝯtigit h⁹ ĩfinita eẽ in vno neqꝫ ſurſuꝫ erũt infinita. At v̄o neceẽ eſt oĩa ĩeſſe. Prio vt nuõ ꝛ in illis neceẽ eſt eẽ numeruꝫ: q̃re ꝯuertibilia erũt: ſꝫ nõ excedẽtia. Nec tñ q̃cũqꝫ ſunt in eo ꝙ qd eſt: nec hec ĩfinita ſũt: neqꝫ. n. eſſet diffinire. Quare ſi p̄dicãtia qdeꝫ oĩa ꝑ ſe dicunt̄: hec nõ ĩfinita ſũt. Stabũt vtiqꝫ ſurſuꝫ q̃re ꝛ deorſuꝫ. Si aũt ſic ẽ: ꝛ q̄ ſũt in medio duoꝝ termioꝝ ſp̄ ſũt finita. Si v̄o h̄ eſt manifeſtũ eſt iaꝫ ꝛ demr̄onuꝫ: ꝙ neceẽ eſt principia aliq̃ eẽ: ꝛ nõ oĩuꝫ eẽ demr̄onẽ: qđ dixim⁹ quoſdã dicere iuxta principia: ſi. n. ſunt principia nõ oĩa ſunt demr̄abilia neqꝫ in ĩfinitum p̄nt ire. Eſſe. n. hoꝝ qđlꝫ nihil aliud eſt q̃ eẽ nulluꝫ ſpatiũ ſine medio ꝛ ĩdiuiſibile ſꝫ oĩa diuiſibilia: int⁹. n. ĩmittẽdo terminũ ſꝫ nõ aſſumẽdo demr̄at̄ ad qđ demr̄at̄: q̃re ſi h̄ in ĩfinitũ ꝯtingit ire ꝯtingat vtiqꝫ duoꝝ terminoꝝ infinita eẽ interi⁹ media: ſꝫ h̄ ĩpoẽ eſt: ſi p̄dicamenta ſteterint ſupius ꝛ ĩferi⁹: ꝙ aũt ſtent demr̄atum eſt logice prius: analytice v̄o nunc.

Ex p̄miſſis aũt h⁹ ſcie demr̄at̄ breui⁹ ꝛ forti⁹ ꝙ ſtant p̄dicatiões denoĩatiue in ſurſuꝫ ꝛ deorſum: qꝛ demr̄ones ſunt ex ꝑ ſe inherẽtib⁹. Per ſe inherẽtia ſũt duob⁹ modis: qꝛ aut ſubꝫ recipit p̄dicatũ in ſui diffõne: vt cũ p̄dicat̄ gen⁹ vl' dr̄ia de ſpẽ: aut p̄dicatũ recipit ſubm in ſui diffõne: vt cuꝫ ꝑ ſe accñs p̄dicat̄ de ſuo ſubo. In neutra aũt iſtaꝝ viaꝝ itur in ĩfi^m in ſurſuꝫ vl' deorſuꝫ: qꝛ cũ p̄dicat̄ ꝑ ſe accñs ꝙ recipit ſubꝫ in ſui diffõne: ſi velim illi ſubto alia ſubta ſubijcere nõ itur in ĩfi^m: qꝛ erit ꝓceſſus deorſuꝫ in eadẽ coordiatiõe. Illa ẽt q̄ ſumũt̄ in diffõne ſubti ꝑ ꝯñs in diffõne ꝑ ſe accñtis p̄dicata nõ ſũt ĩfi^ta. Et iteꝝ ſi ponat̄ ꝑ ſe accñs: vt ĩpar ſubꝫ alteri⁹ ꝑ ſe accidentis in cui⁹ diffõne ſumit̄ impar: ꝛ illud per ſe accñs iterũ alteri⁹ per ſe accñtis: ſubm h̄ nõ ibit in ĩfinitũ: qꝛ cuꝫ numerus ſumat̄ in diffõne ĩparis ſumet̄ in diffõne illi⁹ in cui⁹ diffõne ſumit̄ ĩpar: ꝛ ita illud erit ꝑ ſe accidens numeri: quapp̄ ſi nõ ſunt ĩfinita ꝑ ſe accñtia eidẽ: nõ itur p̄dicatiuo mõ ĩfi^m in ſurſuꝫ vl' deorſuꝫ. Uerũtñ demr̄ones ariſmetrice ꝛ geometrice abeũt in ĩfi^m: ſꝫ h̄

ᵃ Et ſic p̄dicatio que dr̄ naturalis apd̄ Auerroim dr̄ predicatio ſimpliciter apud Lincolnienſem.

ᵇ Hic elicitur p^m ꝛ ſcõꝫ modus per ſe ingredi demõſtrationes. Et ei alij ꝛ alios cõnumerarunt Ariſto. ꝙ nõ facit.

Duo demr̄atiões arithmetice ꝛ geometrice abeũt in infinitũ.

eſt ꝑ moduꝫ ꝯuertibilitatis vt ꝑdictum eſt nō in ſurſuꝫ vel deorſum. Et numer⁹ ꝑmus vt vnitas ⁊ figura ꝑͣ: vt triāgulus in diffōne ⁊ ſub̄a infinitoꝝ nūeroꝝ ⁊ figuraꝝ ſequētiū: ⁊ oēs numeri ⁊ figure ſequētes ſūt in his vt in radicib⁹ ⁊ cauſis ſuis originalib⁹ ⁊ ꝑ moduꝫ quo ꝑores numeri ⁊ figure ſunt in īfinitis ſequētib⁹ ⁊ īfiniti ſequētes in ꝑorib⁹: ⁊ ꝓcedit ex his demſ̄ratio in īfiᵐ īnq̄tū cōuertibiles ſunt. Un̄ lꝫ eatur in īfiᵐ nō itur in ſurſuꝫ vel deorſuꝫ in īfiᵐ. Manifeſtū eſt ēt ꝙ in ꝑ mō dicēdi ꝑ ſe nō itur in īfiᵐ: qꝛ tūc nō eſſet diffinire: q̄re nullo modo itur in īfiᵐ in ſurſuꝫ vł deorſuꝫ in ꝑdicātib⁹ ꝑ ſe. Quare vt ſupra oſtēſuꝫ eſt cū ſtent extrema ſtant media: ⁊ ꝑꝑ h̄ neċe eſt ꝑn⁹ demſ̄onū ꝑͣ ⁊ īmediata eē: ⁊ nō ibiť via reſolutionis in infinitū: ex quo ſi eſſet ſequereť oīum ⁊ nulloꝝ eſſe demonſtratione ⁊ ſcientiam.

¶ Capitulum 16ᵐ.

Demonſtratis aūt his pꝫ ſi quippiā ideꝫ vt .a. duob⁹ inſit q̄buſdam: vt .c. atq̄ .d: quoꝝ alteruꝫ de altero: aut nullo mōt aut nō de quolibet ꝑdicať: non ſemper illud per cōe aliq̄d ipſis cōpetere. Triangulo nāq̄ duoꝝ equaliū: ⁊ oīuꝫ inequaliū laterū angulos habere duob⁹ rectis equales: per cōe cōpetit q̄ddam. Competit eniꝫ vt vterq̄ꝫ eſt quedaꝫ figura: ⁊ nō vt aliud quicq̄. At nō ſemꝑ id ita ſe habet.

T.cō.88. Monſtratis aūt his manifeſtuꝫ eſt ꝙ ſi aliq̄d ideꝫ duob⁹ inſit vt .a. ⁊ in .c. ⁊ in .d. nō predicāte altero de altero: aut nullo mō: aut non de oī ꝙ nō ſemꝑ ſm cōe aliq̄d inerit: vt iſocheli ⁊ ſcalenoni duobus rectis equales hr̄e ſm cōe aliq̄d ineſt. Scd̄m .n. ꝙ eſt figura q̄dā: ⁊ nō ſm alterū ineſt: hoc aūt nō ſemꝑ ſic ſe hꝫ.

Oſtenſo in ſupiori caplo ꝙ poſitis extremis non poſſe interponi media īfinita. Cōſequēter oſtēdit Ari. h̄ ꝙ ime⁽ᵗ⁾ ſeqť ex ipſo. ſ. q̄ nō oē q̄d predicať de duob⁹ nō ſubalternis ꝑdicať de ipſis ſm aliq̄d cōe. Et in h̄ oñſo auferť error putātiuꝫ ꝙ ꝑdicatio vlis ⁊ de ꝑmo nō ē niſi in termis parib⁹. Q̄d .n. putāt ꝙ ꝑdicatio de ꝑ ſoluꝫ eſt in termis parib⁹ hi credūt ꝙ ſi vnuꝫ dr̄ de duob⁹ nō ſubalternatiꝫ poſitis nec̄io dicať de illis ſꝫ nāꝫ vnā cōeꝫ reptā in illis: ſicut hr̄e tres angulos eq̄les duob⁹ rectis dr̄ de iſochele eq̄latero ⁊ ſcalenone ſꝫ triāgulū: ⁊ nō dr̄ de his ꝑ: ſed de triāgulo ꝑ. ¶ Sed ſciēduꝫ ꝙ aliq̄d ꝑdicatū ſi dr̄ de multis nō ſubalternis dr̄ de eis ſꝫ nāꝫ vnā cōeꝫ ſicut eſt videre in ꝑdicto exēplo: ⁊ forte oē ꝑ ſe accn̄s tale eſt: qꝛ oē ꝑ ſe accn̄s egrediť a nā vna ſibi ſub̄ea: ⁊ forte a nā vna ſub̄ea egrediūť duo ꝑ ſe accn̄tia opp̄ᵗᵃ vt par ⁊ ipar a nuō: ⁊ inequale ⁊ eq̄le a q̄ntitate. Sꝫ a diuerſis nāis ſub̄is nō egrediť accidens vnū. ¶ Quoddaꝫ ꝟo ꝑdicatū dr̄ de diuerſis non ſubalternatiꝫ poſitis nō ſꝫ aliq̄d cōe velut gen⁹ de ſuis primis ſpēb⁹ triāgulus .n. dr̄ de ſuis trib⁹ ſpēb⁹ nō ſm aliq̄d cōe illis tribus: imo ſm ſeipſuꝫ: ⁊ ꝑꝑ ſeipſuꝫ dr̄ de illis tribus: nā eniꝫ generis eſt id a quo vno ſm ſe egrediuntur imediate ſpecies oppoſite.

Errāt qui putant ꝙ ꝑdicatio vlis ⁊ d̄ ꝑe nō ē niſi in termis parib⁹.

A natura vna egrediūť duo accn̄tia oppoſita. Sed a diuerſis naturis nō egrediť accidens vnū.

¶ Sit eniꝫ h̄ per q̄d .a. taꝫ ipſi .c. q̄ꝫ .d. competere dr̄. Patet igiť ipſuꝫ .b. per aliud cōe quippiaꝫ ipſis cōpetere: ⁊ illud iteꝫ per aliud. Quare inter duos terminos infiniti termini cadent. Ad hoc fieri nequit. Non ergo neceſſe eſt plurib⁹ ideꝫ per aliquod cōe ſemꝑ ineſſe: ſi q̄dē ſint internalla que medio vacēt. Terminos tñ eodē in genere ⁊ indiuiduis ex eiſdē neceſſe eſt eſſe: ſiquideꝫ ipſum cōmune rōnem coꝝ que per ſe competunt ſubit. Fieri nāq̄ nō pōt vt ea que demonſtranť ad aliud genus ex alio migrent ac tranſeant: vti diximus.

¶ Sit eniꝫ .b. ſm ꝙ eſt .a. in .c. ⁊ in .d. Manifeſtuꝫ igiť eſt ꝙ .b. in .c. ⁊ .d. ſꝫ aliud cōe eſt: ⁊ illud ſm alterum. Quare duoꝝ terminoꝝ mediꝫ infiniti vtiq̄ incidunt termini: ſed hoc impoſſe eſt: ſm q̄d cōe aliq̄d eē nō neceſſe eſt ſemꝑ ideꝫ in plurib⁹: quare nec erūt imediata ſpatia. In eodeꝫ tamē genere ⁊ ex eiſdem athomis neceſſe eſt terminos eē: ſi quideꝫ ex his que ꝑ ſe ſunt erit cōe: nō enim erat ex alio genere in aliud deſcendere. T.cō.89.

¶ Probatio ꝟo ꝯnis hic poſite ē hec. Sit .b. in .c. ⁊ .d. nō ſubalternatiꝫ poſitis ſꝫ cōe aliq̄d: vt ſm .a. ḡ .a. eſt in .c. ⁊ .d. igiť pari rōne ſm cōe iterū aliq̄d: ⁊ illud iterū ſꝫ cōe aliq̄d: ⁊ ſic in infiᵐ. ḡ inter .b. ⁊ .d. ⁊ ſilr̄ inter .b. ⁊ .c. cadūt infinita media: q̄d eſt ꝯ preoſtenſuꝫ in primo. non igiť neċe eſt ſemꝑ idē ineſſe plib⁹ ſm cōe aliq̄d: neċe eſt tñ illa plura de q̄b⁹ dr̄ vnū nō ſm cōe aliq̄d: ſꝫ ꝑmo ⁊ vlr̄ eē egrediētia a nā vna ⁊ eadem idiuiſa: qꝛ nec̄io his de q̄b⁹ per ſe dr̄ aliq̄d vnū erit vna cōis nā a q̄ egrediuntť illa: vel que ꝑ ſe dr̄ de illis: vel aliq̄ alia media ſm quā dr̄ de illis: qꝛ nō eſt demſ̄rare deſcendentē a gn̄e vno in genus aliud: ſed opꝫ oīa fluere a nā vna.

¶ Patet etiā cūꝫ .a. cōpetit ipſi .b. atq̄ eſt aliq̄d mediuꝫ: tūꝫ .a. poſſe oſtendi ipſi cōpetere .b. Atq̄ hui⁹ hec erūt ⁊ totideꝫ elemēta quot media ſunt. Propoſitiones eniꝫ hee que medio vacant: elemēta ſunt: aut oēs: aut hee que vl̄es ſunt. Q̄d ſi nulluꝫ ſit mediū: nō eſt vlteri⁹ demſ̄ratio: ſed hec eſt ea via qua acccdiť ad ꝑncipia. Silr̄ ſit ⁊ ſi .a. nō cōpetit ipſi .b. nāꝫ ſi eſt mediū aliq̄d aut ꝑus cui nō cōpetit ipſm .a. eſt ſine dubio demſ̄ratio. Si ꝟo nō eſt: nulla eſt demonſtratio. Atq̄ꝫ quot ſunt termini: tot ſunt elemēta ꝑncipiaue. Propoſitiōes eniꝫ que ex hiſce ꝯſtāt: ipſius ſunt demſ̄onis principia. Et vt quedaꝫ principia ſunt demōſtrabilia hoc pacto: hoc eſt illud: ⁊ illud ineſt huic: ſic ⁊ hoc mō hoc nō eſt illud: ⁊ illō nō ineſt huic. Quare quedaꝫ eſſendi quippiaꝫ quedam nō eſſendi principia erunt.

¶ Manifeſtuꝫ aūt eſt ⁊ cū .a. in .b. ſit ſi q̄deꝫ eſt aliq̄d mediū eſt demōſtrare ꝙ .a. in .b. ſit: ⁊ elementa huius ſunt hec ⁊ tot quot media ſunt: imediate .n. ꝓpōnes ſunt elementa: aut oēs: aut vl̄es: ſi ꝟo nō eſt mediū nō amplius erit demſ̄ratio: ſꝫ in pricipia via hec eſt. Silr̄ aūt erit ⁊ ſi .a. in .b. nō ſit: ſi q̄dē .n. aut mediū eſt: aut pri⁹ cui nō ineſt: erit demſ̄ratio: ſi ꝟo nō: non eſt: ſed principia ⁊ elemēta tot ſunt: quot ſunt termini: ⁊ hoꝝ .n. ꝓpōnes pricipia demſ̄onis ſūt. Et ſicut q̄daꝫ pricipia demōſtrationis ſunt idemſ̄rabilia ꝙ ſit h̄ illud: ⁊ ꝙ T.cō.90.

ſit hoc

ſit h in illo: ſic τ ꝙ nō ſit hoc illud: neqȝ ꝙ ſit hoc in illo: quare hec qdem eē aliqd: alia autē nō eſſe aliqd erunt principia.

℄ Dicit Ari. in primo ꝙ ſtant media τ a qlibet ɔne per viā reſolōnis venit̄ in imediata. Ideo determiat ɔñter nūm imediatoꝝ pñ^m in que ꝑuenit̄ per reſolōne a ɔne vna. Dicēs ꝙ tot ſunt elnta ſiue pñ^a imediata ad vnam ɔnem quot ſunt media ad eādē ɔnem. Et hec ɔclō eſt de ſuba huius ſcie cuȝ fuerit approꝑata medijs hui^s ſcie h modo. ℄ Ad oēȝ ɔneȝ demōſtrabilē ſunt ordinata tot elnta quot ſunt media demr̄atiua ad eādē ɔnem. ℄ Vñ hec eſt 19ª ɔclō de his que ſunt de ſba hui^s ſcie: qꝛ ɔnes in duob^s primis capl̄is fuerūt de cōplemēto bonitatis hui^s ſcie τ ornat^s. hec aūt ɔclō ſic oñdit̄. Sit ɔclō demōſtrāda: omne. b. eſt. a. per. c. mediū, τ ſit maior ꝓpoſitio que eſt. a. c. demr̄anda per. d. mediū: τ tam. c. d. ꝓpoſitio q̄ꝫ. d. a. ſit indemonſtrabilis. Et iterꝫ ſit. b. c. ꝓpoſitio demōſtrāda p. e. mediū: τ tā. b. e. q̄ꝫ. e. c. ſint indemr̄abiles. manife^m eſt ꝙ per viaȝ reſolōnis a ɔne que eſt. b. a. ꝑuenitur in has imediatas ꝓpōnes. b. e. τ. e. c. τ. c. d. τ. d. a. τ he ꝓpōnes ꝑificant̄ in nūo duob^s terminis extremis τ medijs interpoſito vno minus: qꝛ extrema cuȝ medijs ſunt qnqȝ: τ ꝓpōnes imediate ſunt 4^or: vñ ſunt vna plus q̄ꝫ media. ℄ Sed illā que eſt. b. e. ꝓpoſitio nō cōputat Ari. liter elnta: eo ꝙ maxime ꝑticularis eſt. Vñ iſta nō cōputata, manifeſtū eſt ꝙ tot ſunt elnta quot media. Et nō vocat Ari. imediatā maxime ꝑticularem que nō eſt maior in aliq̄ pro ſyllō τ ſyllō vitio noīe elnti: qꝛ elntuȝ eſt ex quo gñat̄ aliqd gñatione p^o. Maior aūt ꝓpoſitio prior eſt in gñando ɔnem q̄ꝫ minor: vñ illa que ſolū minor eſt nō meret̄ nomē elnti. ℄ Silr pꝫ ꝙ tot ſunt elnta ad ɔneȝ negatiuā quot media: τ cuȝ mediū ſit diffinitio: ſeq̄t̄ ꝙ tot ſunt elnta quot diffōnes ordinate alteri^s extremitatis: vnū. n. mediū alterius medij: eſt diffinitio pñter: τ cum diffinitio diffōnis ſit diffinitio diffinitiꝫ: oēs erunt diffōnes alteri^s extremi. Et ex his etiā palā eſt ꝙ erūt q̄dā elnta τ pñ^a affir^a: τ q̄dā negatiua: τ ex his manifeſtū eſt ꝙ multo plura ſunt pñ^a q̄ꝫ ɔnes: lꝫ famoſum ſit ɔriuȝ. l. ꝙ pauca ſunt pñ^a re^u ɔnuȝ. ℄ Sed ſciēdū eſt ꝙ pñ^a cōīa ſm̄ analogiā pauca ſunt ſm̄ reſpectū ɔnuȝ. pñcipia aūt ꝓpa τ appropriata tot ſunt, quot dictū eſt. ſ. vno plura q̄ꝫ media ad oēm ɔnem.

Precipō minor nō meret̄ nomē elnti.

Diffōnis eſt diffinitio.

Verū tot ſunt pñcipia quot ɔcluſiones.

℄ Cum aūt oñdēdū ꝗppiam eſt: ſumēdū eſt ꝗppiaȝ: qd̄ pmū de ipſo. b. ꝑdicat̄: ſitqȝ id. c. de quo ſilr ipm dr̄. a. Atqȝ h modo ſemꝑ ꝓficiſcenti: nulla ꝓpoſitio tibi nulluſqȝ terminus affirmādus: ex̄ ipm. a. ſumitur īꝓbādo: ſȝ mediuȝ ſemꝑ denſat̄ quouſqȝ indiuiſibilia fiāt τ vnū. Eſt aūt tunc vnū: cum fuerit vacās medio interuallū: ac vna ſimplr̄ ꝓpoſitio: que qdem medio vacat. Atque vt ceteris in reb^s pñcipiū ſimplex eſt: idqȝ nō eſt idē vbiqȝ: ſȝ in pōdere qdeȝ eſt mina: in modulatiōe ṽo pmus ſenſibilis ſonus: τ in aliqs aliud: ſic in rōcinatiōe qdē eſt vnū: vacās medio ꝓpoſitio. In demr̄atione aūt τ ſcia intellect^s. In affirmatiuis igit̄ rōcinationibus nihil eē id qd̄ ineſt atqȝ cōpetit cadit. In negatiuis aūt: vbi qdeȝ eſt id qd̄ ineē opꝫ: nihil ex̄ hoc cadit: veluti ſi. a. per. b. nō cōpetit. b. Nā ſi. c. qdē cuilibet inſit. b. ipm aūt. a. nulli cōpetat. c. Atqȝ ſit rurſus. a. nulli cōpetē. c. demōſtrādū: medius iter hec ipa ſumēdus eſt terminus: atqȝ h modo ſemꝑ ꝓficiſcēdū. Qd̄ ſi ſit ipm. d. nulli. e. cōpetere demōſtrandū: hoc pacto vt. c. cuilibet qdem. d. nulli ṽo vel nō cuilibet inſit. e. nullus extra ipm. e. terminus vnq̄ꝫ cadet. Hoc aūt eſt id cui non ineē oportet. At in tertio modo nec id a quo negare: nec id qd̄ negare ſeiungereqȝ oportet terminus ſumendus vnq̄ꝫ egreditur.

℄ Cuȝ aūt indigeat mōſtrare aliqd accipiēdū eſt qd̄ de. b. primuȝ ꝑdicet̄. Sit. c. τ de h ſilr a. τ ſic ſemꝑ vadēs: nequaq̄ꝫ ex̄ ꝓpoſitio cadet: neqȝ ipius. a. eē accipit̄ cum demr̄at̄: ſed ſemꝑ mediū dēſat̄ quouſqȝ indiuiſibilia fiāt τ vnū. Eſt aūt vnū cuȝ imediatū fiat: τ vna ꝓpoſitio ſimplex eſt imediata: τ quēadmoduȝ in alijs eſt principiū ſimplex: hoc aūt nō idē vbiqȝ eſt: ſed in graui qdē vnica: in melodia aūt tonus: aliud aūt in alio: ſic eſt in ſyllō vna ꝓpoſitio imediata. In demr̄atiōe aūt τ ſcia intellect^s. In demr̄atiuis igit̄ ſyllis eius qdē qd̄ eſt nihil cadit ex̄: ſed in priuatiuis: vbi qdē qd̄ opꝫ in eē nihil ex̄ h cadit: vt ſi. a. eſt in b. per. c. nō eſt. Si eīꝫ in. b. qdē oi eſt. c. nullo aūt. c. eſt. a. iteruȝ ſi indigeat qd̄ in. c. a. nullo ſit: mediū accipiēdum eſt ipſius. a. τ. c. τ ſic ſemꝑ ꝓcedit. Si ṽo indigeat mōſtrare qd̄. d. in. e. nō ſit: eo qd̄ eſt. c. in. d. qdeȝ omni: in. e. aūt nullo. Aut nō in omni nunq̄ꝫ extra. e. cadet. Hoc aūt eſt cui non opꝫ ineſſe. In tertio aūt modo, neqȝ a quo oportet: neqȝ ꝙ oportet priuari nequaq̄ꝫ extra ibit. T.c. 91.

℄ Credit̄ ꝙ Ari. intēdat in hac lr̄a vſqȝ ad ſequēs caplm explanare ꝙ mediū nō ponit̄ ex̄ extremitates. i. nō interponit̄ mediū cuȝ ſit reſolutio qd̄ ſit ſupra maiorē extremitateȝ vel ſub minori extremitate: qd̄ ſatis pꝫ in p^a figura. Sȝ habet inſtātiā in 2° τ 4° mō ſcd̄e figure: τ in 3ª figura per totū. Niſi ꝙ in 3ª figura, τ 4° mō ſcd̄e figure nō ſit demr̄atio: eo ꝙ ꝑticulares ſint. ℄ Sȝ hec ſnia de medio nō interpoſito extra extremitates attinet ad ſyllm ſimplr̄: τ nō ad demr̄atiuuȝ ex ꝑte ea qua eſt demōſtratiuus. Ideo forte verius dr̄ ꝙ cuȝ Ari. in primo oñdit nobis nūm imediatoꝝ pñ^m re^u ɔnum: pñter vult oñdē nūm affir^orum imediatoꝝ τ nūm imediatoꝝ negatiuoꝝ. Ad ɔnem nāqȝ affirmatiuā ſunt oīa pñ^a affir^a, τ tot quot ꝑdictū eſt. ad negatiuā ṽo ɔnem eſt vnū ſoluȝ imediatū negatiuū: τ oīa alia imediata ſunt affir^a. Qd̄ oīa pñ^a ad ɔneȝ affirmatiuā ſint affirmatiua: palam eſt ex eo ꝙ affirmatio nō ſeq̄t̄ niſi ex affirmatiuis. In priuatiuis aūt ſyllis ſi fiat reſolutio in imediata in p^a figura inuenit̄ vnū ſolū negatiuū: qd̄ eſt ad maiorē extremitatē. V. g. ſit ɔcluſio nullū. b. eſt. a. per. c. mediuȝ. Si igit̄ b. c. ꝓpoſitio ſit mediata palā eſt ꝙ reſoluit̄ in pñ^a affirmatiua ſolū. Si ṽo. c. a. eſt mediata: ſit mediū ei^s. d. erit igit̄. c. d. affirmatiuū: τ. d. a. negatiuum. Et iterꝫ ſi. d. a. ſit mediatū: ſit eius mediū. c. τ erit. e. a. ꝓpoſitio ſola negatiua: τ ita voſtro ꝙ iaȝ ꝑuēnū ſit in mediata erūt. b. c. τ. c. d. τ. d. e. affir^e imediate: τ ſola. e. a. ꝓpoſitio erit negatiua imediata. Eodē mō ſi fiat reſolutio vniuor' in 2^a figura occurrit. vna ſola negatiua imediata ad alterā extremitatē. Et ſi fiat reſolutio in 3ª fig^a: palā ꝙ vna ſola occ-

Impugnatio

currit negatiua: qꝛ ſi pmiſſa negatiua ſit vl̃is nõ recipit ꝯſteriorẽ reſolonez in eadẽ 3ª figª. ⁊ ſi ſit pmiſſa negatiua pticularis: ⁊ fiat in eodẽ mõ reſolutio: occurret tñdẽ vna negatiua imediata ad maiorẽ extremitatem. Si itaqꝫ Ari. itẽdit hãc dicere ſniaꝫ in hac lr̃a: tũc hec eſt 2ª ꝯcluſio huiꝰ ſcie. ſ. qꝙ cum ad oẽm ꝯnẽ demr̃abilẽ ſunt tot elr̃ta quot media: ad ꝯnẽ aũt negatiuã eſt vnũ ſolũ elr̃tũ negatiuũ imediatũ: ⁊ oĩa alia ſunt affirmatiua. Uerũtñ hanc ppõnẽ oñdit Ariſ. ex incidẽti in ca. pprio ſequẽte. Jdeo forte pdictis duabꝰ ſentẽtijs eſt ꝯtioꝛ ſniaꝫ qꝙ Ariſ. in hac lr̃a nõ itẽdit niſi explanationez ppõnis pmiſſe: huiꝰ. ſ. qꝙ ad oẽꝫ ꝯnẽ ſunt tot elr̃ta: quot media: quã explanatõeꝫ ſufficiẽter diximus ſup̃. Eſt igiꝰ ſmo ſuus. q. d. dictũ eſt qꝙ tot ſunt elr̃ta quot media: qꝛ cuꝫ aliqs indiget demõſtrare aliqd de aliq̃: vtpote de. b. a. accipiẽdaꝫ eſt qꝙ p̃ ⁊ imediate pdicaꝰ de. b. vt. c. ⁊ iteruꝫ qꝙ p̃ ⁊ imediate pdicaꝰ de. c. vt. a. ⁊ ſic pcedẽdũ eſt ꝯtinue accipiẽdo pdicata ꝯtiꝰ imediata ſup. b. donec pueniaꝰ ad pdicatuꝫ ꝯcludẽdũ de. b. ⁊ p talẽ ordinẽ medioꝝ imediatoꝝ a minori extremitate vſqꝫ ad maiorẽ palã eſt tot eẽ elr̃ta quot ſunt media ad ꝯnẽ vlem affirmatiuã. Et ſm hãc expõnẽ lr̃e cuꝫ ſumiꝰ ppoſitio mediata ex eã cadit mediũ vel ppoſitio. Cuꝫ aũt ordinanꝰ pdicto mõ imediata: vt de. b. c. ⁊ de. b. a. ex hãc ſerieꝫ nõ cadit mediũ vel ppoſitio: qꝛ nõ eſt mediũ ppõ anterioꝛ vel p̃oꝛ ex hãc ſerieꝫ ire: tũc ſic qꝙ nequaq̃ cadat ppõ vel mediũ ex eſt ire p imediata. Propoſitio aũt imediata dĩ pn̄m ſimplex vnũ ⁊ minimũ reꝰ ꝯnis: qꝛ ꝯclo eſt egrediens a ppõne imediata ſic a cã p̃ª ſue exñe ⁊ cognĩs ſue. Concluſio etiã q̃dãmõ hꝫ in ſe oĩa añtia ſua: ⁊ eſt ex illis per aliquẽ moꝫ cõpoſita: ⁊ eſt per moꝫ aliquẽ oĩa illa: ⁊ tãta quãta ſunt oĩa illa. ª Propoſitio ꝟo imediata tali cõpõne ⁊ multitꝰ ⁊ magnitꝰ caret. vñ ſm hãc viam ipa eſt vna ſimplr̃ minima / lꝫ alioꝰ ſit ex terminis ⁊ itenꝰ ſimplicibꝰ ⁊ incõplexis cõplexa ⁊ cõpoſita: ⁊ ſic ipa eſt in ſyllo: vna ſimpꝰ minima: ſic habitꝰ mẽtis accepꝰ: ille qui noiaꝰ intellꝰ eſt vnus ⁊ ſimpꝰ reꝰ habitꝰ acqſiti per itellm ſupra ꝯnẽ qui habitꝰ acqſitꝰ vocaꝰ ſcia. Jgiꝰ in ſyllis demr̃atiuis affirmatiuis ſic põt pcedi a minori extremitate ad maiorẽ qꝙ nihil cadit ex. Silr̃ etiaꝫ in priuatiuis in p̃ª figª. ſilr̃ etiã in 2ª figª. Et ponit Ari. exemplũ in 2ª mõ 2ª figª: qꝛ ſi opꝫ demr̃are qꝙ nullũ. c. eſt. d. ⁊ ponaꝰ minoꝛ negatiua ad. c. ſumatur illa negatiua imediata: ⁊ nõ cadet mediũ vel ppõ ex eã ppõne que ſumiꝰ ad. c. ⁊ oẽs alie ppões erũt ſumpte affirmatiue: ita qꝙ media iterpoſita erũt ordinata ꝯtinue a maiori que eſt. d. vſqꝫ dũ veniaꝰ ad. c. qꝙ imediata abnegaꝰ ab. c. ¶ Silr̃ in 3ª figª ordinabunꝰ media imediate qꝙ nequaq̃ erit aliud mediũ ex cadẽs neqꝫ ad maiorẽ extremitatẽ qꝺ priuaꝰ: neqꝫ ad minorẽ a qua p̃uaꝰ: ⁊ ſemp p has ordinatiões planũ eſt qꝙ tot ſunt elr̃ta quot media. ¶ Põt aũt 4ª exponi h̃ lr̃a: vt itẽdat Ari. dicẽ qꝙ omne mediũ demr̃atiuũ qꝺ ordinaꝰ in p̃ª vel in 2ª figª nõ eſt cadẽs ex extremitatẽ: ⁊ eſt tũc ſmo ſuus. q. d. Oſtẽſuꝫ eſt p̃us media ſtarere eẽ finita. ⁊ ſm numeꝝ coꝝ eſt nũs elr̃toꝝ. Nũc aũt dico mediũ omne demr̃atiuũ eẽ ordinatũ in p̃ª vel in 2ª figª nõ foras extremitates. Dictũ eſt in liº p̃oꝝ qꝙ medius terminꝰ: mediꝰ eſt põne in p̃ª figª. Jn 2ª figª medius terminus eſt foras extremitates ſꝫ p̃mus põne. Jn 3ª figª eſt mediũ foras extremitates ⁊ vltimũ põne. Qꝺ aũt p̃ꝫ eſt põne in ſubã alterius extremitatis repiꝰ: ⁊ ita nõ eſt peniꝰ foras. qꝺ autẽ eſt vltimũ poſitione nõ eſt poſſibile vt repiaꝰ in ſubſtãtia alterius extremi: ⁊ ita medius qꝺ poniꝰ foras extremitates eſt vltimũ poſitione hic diciꝰ ſimplr̃ extra cadere. Jn p̃ma igiꝰ ⁊ ſcõa figura nequaq̃ cadit medium extra, ſed in 3ª figura mediuꝫ nequaq̃ extra ibit maio-

ª ¶ Nõ dicit ꝟ ſcꝫ cõcionẽ eẽ de eẽtia ſylli.

Diceret quiſpiã: qꝛ in 1ª figura mediũ eſt foras extremitates: ita et in 2ª figª: ⁊ qꝛ in 3ª mediũ ſubijciꝰ: ⁊ et in 2ª pdicaꝰ: pp qꝺ ingꝰ 2m. ꝯnẽ: ⁊ in 1ª figura mediuꝫ repiꝰ in ſuba alterius extremitatis: ⁊ ſic nõ eſt penitus foras. Sꝫ mediũ ĩ 3ª figura qꝺ eſt vltimũ põne

rem extremitatẽ nec oportet priuari in ſyllo negatiuo / neqꝫ extra ibi minorez a qua oportet p̃uari. i. neceſſe eſt mediũ extra ire vtrãqꝫ extremitatem.

nõ eſt poſſibi le vt repiaꝰ in ſuba alteriꝰ extremi. et ideo foras eſt extremitates.

Capitulum 17m.

Cum aũt demr̃onũ alia ſit vl̃is: alia pticularis: ⁊ alia affirmatiua: alia negatiua: ambigitur: vtra ſit p̃ſtabilioꝛ. Et eodẽ modo de ea que recte dĩ demr̃are: ⁊ de ea que deducit ad id qꝺ fieri nequit. Atqꝫ h̃ de vl̃i p̃mo pticulariue: deinde de affirmatiua negatiuaqꝫ: ⁊ poſtea de recta: deducenteqꝫ ad ĩpoſſibile demr̃atione determinabimus. Forſitan itaqꝫ cuipiaꝫ hoc pacto ꝯſiderãti pticularis p̃ſtabilioꝛ vl̃i videbiꝰ. Naꝫ ſi ea demr̃atio qua magis ſcimus eſt p̃ſtabilioꝛ. Hec. n. ſane demr̃onis eſt ꝟtus: atqꝫ magis vnũqꝺqꝫ tum ſcimus cuꝫ ip̃m per ſe: q̃ cũ per aliud ſcimus: ceu muſicũ Coriſcũ: tuꝫ ſcimus magis cuꝫ pcipimus Coriſcũ eẽ muſicũ: q̃ cum cognoſcimus hoiem eẽ muſicũ: ⁊ in ceteris ſilr̃. Ulis aũt oſtẽdit quippiã nõ vt ip̃m eſt: ſꝫ vt aliud: veluti triãgulũ duoꝝ equaliũ lateꝝ: angulos hñe duobus rectis equales: nõ h̃ ſane qꝺ duoꝝ eſt equaliũ laterũ: ſed qꝺ triãgulus eſt: pticulari demr̃one cuipiaꝫ ĩneẽ quippiã: vt ip̃m eſt oñdẽte. Si igiꝰ ea demr̃atio p̃ſtabilioꝛ eſt que per ſe qppiã demõſtrat: ⁊ pticularis eſt talis: ipa demr̃atio pticularis magis nimirũ demr̃atio ac p̃ſtabilioꝛ q̃ vl̃is eẽ videbiꝰ.

Cum aũt ſit demr̃atio: alia qdẽ particularis: alia ꝟo vl̃is. ⁊ hec qdem cathegorica: illa aũt priuatiua. dubitaꝰ qualis potioꝛ ſit: ſilr̃ aũt ⁊ de ea que demr̃are dĩ: ⁊ deducenti ad ĩpoſſibile demr̃one. Primũ quidẽ igiꝰ intẽdamus de vl̃i ⁊ pticulari: oſtẽdẽtes. n. hoc: ⁊ de ea que demr̃are dĩ: ⁊ que eſt ad ĩpoſſibile dicemus. Uideꝰ qdẽ igiꝰ fortaſſis vtiqꝫ qbuſdã ſic intẽdẽtibꝰ qꝙ pticularis ſit dignioꝛ. Si eniꝫ ſm quã maxime ſcimus demr̃ationeꝫ: potioꝛ eſt demõſtratio. Hec. n. ꝟtus demr̃ationis eſt. Magis aũt ſcimus vnũqꝺqꝫ cum ip̃m cognoſcimus ſm ip̃m q̃ ſm aliud: vt muſicũ coriſcũ qñ coriſcus muſicus eſt: q̃ cum hõ muſicus ſit: ſilr̃ autez ⁊ in alijs: ſed vl̃is: qm̃ aliud eſt: nõ qm̃ ip̃m cõtingit demõſtrat: vt qm̃ eſt eqlibiaꝝ: nõ qꝛ eſt equilibiaꝝ: ſed qm̃ eſt triãgulus: ſꝫ pticularis: qm̃ ip̃m eſt. Si ergo potioꝛ qdez eſt que eſt ſm ip̃m: huiuſmodi aũt eſt pticularis vniuerſali magꝫ: ⁊ potioꝛ vtiqꝫ demõſtratio ſm partem erit.

T. c. 92.

Cum ſyllogiſmo demr̃atiuo accidãt conditiones oppoſite ex pte ea qua eſt ſylls: vt vl̃e ⁊ pticulare: affirmatiuũ ⁊ priuatiuũ: oſtẽſiuũ / ducẽs ad ĩpoſſ: ⁊ iteꝝ cuꝫ accidãt ei ꝯditiones oppoſite ex pte ea qua eſt demr̃atio: velut eẽ ex p̃oꝛibꝰ ⁊ poſterioꝛibꝰ oñdere pp qd / ⁊ qꝛ. Et iteꝝ cuꝫ accidãt ei ꝯditiones

cōditiones oppoſite:ex pte rerū ſup quas erigiť demſtratio: velut eē de ꝯcretis/⁊ abſtractis:⁊ eē de ſimplicioribꝰ:⁊ magis cōpoſitis. Intēdit Ari. in h̄ c. oſtdē ſm q̄s de oppoſitis ꝯditionibꝰ dictis eſt demſtratio melior dignior ⁊ certior: ᵃ ⁊ eſt capᵐ iſtud in ordine ſciēdi ea que ſunt de ſiā huiꝰſcie ꝯtinuū cuȝ eo qđ ſup̄ demſtratū eſt. Qđ figᵃ magis faciēs ſcire eſt figᵃ maxime pᵃ. ſȝ vt dictū eſt ſup̄ poſt mētionē de eo qđ magis facit ſcire ꝯueniēs fuit interpoſitio de his que faciūt igrare ſm v̄itatē ⁊ ſm opinionez. Et ne eēt ſmo deciſus oportuit ꝯtinuare ea q̄ dicta ſunt in pxio c. ſupiori eis que erāt oſtēſa in aň pxio cū ſequaľ ex illis imediate. Oſtdit itaq̄ȝ Ari. ꝑ in iſto ca. ꝙ vl̄is demſtratio melior eſt pticulari. Et h̄ eſt 21ᵃ ꝓpō huiꝰſcie ſm ꝙ lr̄a pxio expoſita dicit vnā ꝓpōneȝ:⁊ nō eſt ſolū explanatio. 19. ꝯnis: verūtn̄ ꝑus dubitat de hoc opponēs: deinde ſoluit oppōnes. Ante aūt q̄ȝ dicamus eiꝰ oppōnes. Ad ꝯitiū euidētiā dicamus qđ eſt melius eus ⁊ digniꝰ ⁊ certius. Dico ḡ ꝙ bonitas in vnoq̄ȝ eſt cōpletio ſcđe ꝑfectiōis eiꝰ. ⁊ hec eſt cōpletio opationis ad quā vnaqueq̄ȝ res ꝑ ſe apta nata eſt:⁊ ꝑꝑ quaȝ nata eſt. In diuiſis igiť gn̄ibꝰ eſt alteꝝ altero meliꝰ cuius opationalis ſm ſe eſt nobilior ⁊ excellētior: ſic hō eſt melior et excellētior equo: q̄r rōcinatio excellentior ⁊ nobilior eſt geſtione. In eodē v̄o gn̄e eſt alteꝝ altero meliꝰ qđ opationē ad quā vtrūq̄ȝ natū eſt agit ſm magis ⁊ ꝑfectiꝰ: velut domus domo melior que ꝑfectiꝰ ⁊ magis ꝓhibet a caumatibꝰ ⁊ imbribꝰ. Dignitas v̄o eſt cuȝ re excellēti ꝯcordia ſiue ꝯgruētia. Dignitas igiť in diuiſis gn̄ibꝰ eſt ꝙ rei nobiliori vel excellētiori ꝯgruit: dignius aūt in eodē gn̄e eſt qđ eidē excellēti magis ꝯgruit. Res aūt dr̄ certe a cōpatione quā dr̄ ad cogn̄ē ſiue ad viſuȝ mētalē. Dico ḡ ꝙ eſt lux ſpūalis que ſupfundiť rebus itelligibilibꝰ:⁊ oculus mētis qui ſe hȝ ad oculū iteriorem ad res itelligibiles: ſic ſe hȝ ſol corpalis ad oculū corpalē ⁊ ad res corpales viſibiles. Res igiť itelligibiles magis receptibiles huiꝰ lucis ſpūalis magis viſibiles ſunt oculo iteriori:⁊ magᵉ ſunt huiꝰ lucis receptibiles que nāe huiꝰ lucis magis aſſilanť. Res itaq̄ȝ huius lucis magis receptibiles ab acie mētis: que ſilr eſt irradiatio ſpūalis ꝑfectiꝰ penetranť:⁊ hec penetratio ꝑfectior/certitudo maior. ¶ His viſis redeo ad oppōnes Ari. Dicit igitur ꝙ demſtratio pticularis vr̄ melior vl̄i ⁊ dignior. Et vocat h̄ pticularē demſtrōnē nō que ꝯcludit ꝓpōnē determīatā ſigno pticulari: vt eſt qđā triāgulus hȝ tres angulos ⁊c̄. ᵇ Sȝ illā que ꝯcludit ꝓpōnē vlēȝ in re pticulari q̄ nō eſt de ꝑ: vt oīs iſocheles hȝ tres angulos ⁊c̄. Et h̄ vr̄ demōſtratio melior: q̄r hec vr̄ faceř magis ſcire:⁊ cōſtat ꝙ illa que magis ⁊ ꝑfectiꝰ facit ſcire melior eſt. Faceř nāq̄ȝ ſcire eſt opatio ꝓpria demſtrōnis: ad quā ipa apta nata eſt: magis. n. ſciť vnūqđq̄ȝ cum ipm cogſciť in ſe ⁊ ſm ſe: q̄ȝ cuȝ cogſciť in ſuo vl̄i:⁊ ſm aliud. Sȝ vl̄is demſtratio nō facit ſcire ipm pticulare in ſe ⁊ ſm ſe ſȝ in ſuo vl̄i ⁊ ſm aliud: ſicut demſtratio vl̄is qua oſtdiť ꝙ oīs triāgulus hȝ tres angulos ⁊c̄. nō facit ſcire in ſe ⁊ ſm ipſum: q̄ꝛ oīs iſocheles hȝ tres angulos ⁊c̄. Sed facit ſcire ipm in ſuo vl̄i ⁊ ſm aliud. Particularis v̄o demſtratio facit h̄ ſcire in ſe ⁊ ſm ſeipm. Cū ḡ melior ſit demſtratio que facit reȝ ſcire in ſe: q̄ȝ ea que facit rem ſcire ſm aliud: et talis eſt pticularis: pticularis erit melior demſtrōne vl̄i.

¶ Preterea ſi vl̄e qđē nō ſit ꝑter res ſingulas q̄cq̄ȝ: demſtratio aūt opinionez efficit eē qđ: id de quo demōſtrat: vt q̄dā in rōne reȝ talē eē nāȝ: ceu triāguli ꝑter ſingulos: figure ꝑter ſingulas: numeri deniq̄ȝ ꝑter ſingulos. Atq̄ȝ ea demſtratio que circa id vlaľ qđ eſt in rōne rerū: ea eſt demſtratione ꝑſtātior: que circa id vlaľ: qđ rōneȝ coꝝ que ſunt egrediť. Ea q̄ȝ rurſus per quā nō efficiľ error: ꝑſtātior eſt ea ꝑ quā error efficiť. Vl̄is aūt talis eſt demſtratio. Qđ q̄deȝ ītueri: lȝ cum rōnuȝ ſiltudo mutato ordine demonſtraľ. (Nā id inquiūt qđ eſt qđ tale ſiltudinē mutato ordine rōnuȝ ſubibit: qđ q̄dem: neq̄ȝ linea: neq̄ȝ numerus eſt: neq̄ȝ ſolidū: neq̄ȝ planuȝ: ſed ꝑter hec aliud qđdā.) Si igiť hec demſtratio vl̄is eſt magis: ⁊ eſt de eo qđ minus eē videľ: q̄ȝ id de quo pticularis demōſtrat. Atq̄ȝ opinionē efficit falſam: vl̄is ꝑfecto demſtratio iferior erit lōge particulari.

¶ Ampliꝰ ſi vl̄e q̄deȝ nō eſt aliqđ ꝑter ſingularia. Demſtratio aūt opionez ꝯficit eſſe h̄ aliquid ſm ꝙ demōſtrat: ⁊ quādā nāam eſſe hāc in his que ſunt: vt triāguli ꝑter quoſdā: ⁊ figure ꝑter aliq̄s: ⁊ nūi ꝑter nūos. Potior aūt eſt que eſt de eſſe q̄ȝ de nō eſſe. Et ꝓpter quā nō errabiť q̄ȝ ꝓpter quā errabiť. Eſt aūt vl̄is hꝰ. ꝓcedētes. n. demonſtrāt queadmodū de eo ꝙ eſt analoguȝ: vt q̄m̄ qđ vtiq̄ȝ ſit qđ analogum: qđ neq̄ȝ linea: neq̄ȝ nūs: neq̄ȝ ſolidū: neq̄ȝ planū eſt: ſed ꝑter hec aliqđ: ſi igiť vl̄is q̄deȝ magis hec eſt. De eo aūt qđ eſt minus q̄ȝ pticularis. ⁊ facit opinionez falſam: indignior vtiq̄ȝ erit vl̄is particulari. T. c. 93.

¶ Hic ponit Ari. duas rōnes ꝑꝑ quas pōt videri ꝙ pticularis ſit potior vl̄i: ſȝ illas rōnes cōmiſcet ⁊ ꝯfundit: quas tn̄ poſtea ponit: ⁊ ſepatim ſoluit. Una eſt hec. Demōſtratio vl̄is facit opinari ꝙ vl̄e ſit aliqđ ex̄ ſingulare ꝙ ſit nā vna de nūo rerū ſepataꝝ a ſingularibꝰ:⁊ hec opinio eſt error. Demſtratio ḡ vl̄is eſt talis ꝑꝑ quā erratur. Sȝ demſtratio pticularis talē errorē nō gn̄at: melior eſt aūt ꝑꝑ quā nō erraľ q̄ȝ illa ꝑꝑ quam erraľ. Melior eſt igiť pticularis vl̄i. Itē cuȝ vl̄e ſit vnū in multis. vnū aūt in multis nō vr̄ eē aliqđ ſm v̄itatē: ſed ſm iudiciū itellꝰ ſolū vl̄e eē: aut ꝙ nec eſt: aut ꝙ minus eſt q̄ȝ pticulare: ſȝ de eo qđ eſt vel qđ plus eſt: eſt demſtratio melior q̄ȝ de eo qđ nō eſt: vel de eo qđ minus eſt: de pticulari ḡ eſt ſcia/⁊ demōſtratio melior q̄ȝ de vl̄i.

¶ An harum altera ratio nō magis eſt de vl̄i q̄ȝ de pticulari. Nā ſi duobꝰ rectis equales hēc: nō hoc ei triāgulo cōpetit: qui duoꝝ eſt equaliū laterum quo eſt talis: ſȝ quo triāgulus eſt: his qui ſcit illđ ipſi cōpetere: quo duoꝝ eſt equaliū lateruȝ: minus ꝑfecto ſcit: cui nam ⁊ ipm eſt cōpetit: q̄ȝ qui ſcit idē eidē ea rōne cōpetere: qua triāgulus eſt. Atq̄ȝ oīno ſi illud nō eo triāgulo cōpetit quo triāgulus eſt: deide q̄lpiaȝ idipm oſtdit: nō erit ipius vtiq̄ȝ demſtratio. Sin v̄o triāgulo cōpetit: vt triāgulus eſt: his magis ꝑfecto ſcit: qui illud triangulo quo triāgulus eſt ꝑcipit cōpetere. Eadē eſt ⁊ in ceteris ratio. Si igiť triāgulus ad plura ſeſe extēdit: ratioq̄ȝ eſt eadē:⁊ nō ſolo cōis eſt noīe: atq̄ȝ cuiuis iſunt triāgulo tres anguli duobꝰ rectis equales: non ſane triāgulus: vt duoꝝ eſt equaliū lateꝝ: ſȝ ecōtra qui duoꝝ eſt equaliuȝ laterūȝ vt triāgulus eſt: tales angulos habet. Quare

ᵃ ¶ Ex his ſe quit hāc ꝓpōnē eſſe abſolute veraȝ demōſtratio quia ē demſtratio: qꝛ cōpaľ demſtratio q̄ ē ad demonſtrationē ꝑꝑ qđ. Et ois comparatio ē in vniuoco. 7. phyſicē. ca. 14. Hoc ū multi negant. 21ᵃ ꝓ

ᵇ ¶ Et ſic per hoc aliud dicēdū eſt demſtratio vl̄is: et per hoc aliđ ſylls: q̄ꝛ ſi ꝑcſo ſylls ꝯcīgat eē vleȝ: vl̄is eſt ſylls. ſi aūt pticulares pticularis: eſt cuȝ diuiſio ſyllogiſmi ꝑ vl̄e ⁊ pticulare extrinſeca: q̄ꝛ ſumiť ex nā con cluſionis ſequentis.

qui ſcit vl̃r: his magis ſcit vt qꝺ ꝗ̃ cuiqꝫ cõpetit ꝗ̃ his qui ꝑticulariter ſcit. Vl̃is igiẛ demõſtratio pſtabilioꝛ eſt demr̃atione particulari.

T.c.94. ¶ Aut primũ qdẽ nihil magis in vl̃i ꝗ̃ in ꝑticulari ratio eſt. Si.n.ꝙ duob⁹ rectis ineſt nõ ẜm ꝙ eſt eqꝛibiarũ: ſꝫ ẜm ꝙ triãgulus eſt cognoſcẽs: qm̃ minus cogſcit inquãtũ ipm̃ eſt ꝗ̃ cogſcens qm̃ triãgulus eſt: ⁊ oĩno ſi nõ ſit qdeꝫ ẜm ꝙ eſt triãgulus: poſtea demõſtrat: nõ vtiqꝫ erit demr̃atio: ſi ꝟo ſit cogſcẽs vnũqꝺqꝫ ẜm ꝙ vnũqꝺqꝫ eſt magis cognit. Si igiẛ triãgulus in plus eſt: ⁊ ratio eadẽ. Et nõ ẜm equocationeꝫ triãgulus eſt: ⁊ ineſt omni triãgulo qꝺ eſt duob⁹ rectis nõ vtiqꝫ triangulus ẜm ꝙ eſt eqꝛibiaꝝ: ſed eqꝛibiaꝝ ẜm ꝙ eſt triãgulus habꝫ hꝰ angulos. Quare vl̃r ſciẽs magis cognoſcit ẜm ꝙ eſt: ꝗ̃ ẜm parteꝫ. potioꝛ itaqꝫ eſt vl̃is ꝗ̃ particularis.

¶ Ad ꝑ^{us} triũ dictaꝝ oppõnũ rñdet Ari. ꝙ nõ plus attinet illa oppoſitio vl̃i vt deſtruit dignitatẽ ei⁹ ꝗ̃ ꝑticulari: qꝛ ſicut ꝑticularis demr̃atio facit ſcire in ſe: ⁊ ẜm ſe ꝙ iſocheles habet tres angulos eqles ⁊c̃. ita ⁊ vl̃is ⁊ vera demr̃atio facit ſcire in ſe: ⁊ ẜm ſe ꝙ triãgulus habꝫ tres angulos ⁊c̃. ſicut igiẛ ꝑticularis demr̃atio facit ſuã ꝯneꝫ ſciri in ſeipſa: ſic vl̃is demr̃atio facit ſuã ꝓpꝛiã ꝯneꝫ ſciri in ſeipſa: ⁊ etiã magis facit ſcire vl̃is demr̃atio ꝗ̃ ꝑticularis. Cuius rei ꝓbationẽ ſubiũgit ſic. Si hr̃e tres angulos ⁊c̃. nõ eſt in eqꝛibia ẜm ꝙ eqꝛibia: ſed ẜm ꝙ triãgulus eſt, cogſcẽs qm̃ ſimp^r eqꝛibia hꝫ tres angulos ⁊c̃. minus cogſcit inquãtuꝫ ipm̃ eſt ꝗ̃ cogſcẽs ꝙ triãgulus hꝫ tres. Quia ſi aliqd ꝯueniat triãgulo: nõ ẜm ꝙ triãgulus ⁊ poſtea demr̃aẛ de triãgulo nõ erit dicta vera demr̃atio. Siĺr cum nõ ꝯueniat eqꝛibie ẜm ꝙ eqꝛibia hr̃e tres angulos ⁊c̃. ſꝫ ẜm ꝙ triãgulus nõ erit vera demõſtratio que h̃ oñdit de eqꝛibia: ſꝫ que oñdit h̃ de triãgulo: ⁊ de triãgulo eſt demr̃atio inq̃ntũ ipm̃ eſt: eqꝛibie aũt ꝯuenit per ſe hr̃e tres angulos ⁊c̃. ſꝫ nõ inq̃ntuꝫ ipm̃ eſt, cogſcẽs aũt inq̃ntuꝫ ipm̃ eſt: ⁊ ꝑ verã demr̃onẽ magis cognit, talis aũt eſt cognitio acqſita ꝑ vl̃em demr̃onẽ: quapꝓ magis ſcit ſciẽs vl̃e: potioꝛ ğ eſt vl̃is demr̃atio ꝑticulari.

¶ Preterea ſi vl̃e vna quedã ſit ratio: ⁊ nõ ſolo cõe noĩe: nõ minus erit ꝗ̃ res nõnulle particulares: qñ etiã magis erit ac tãto quãto in illis ſunt ea que nõ intereũt. Particularia aũt magis occidũt.

T.c.95. ¶ Ampli⁹ ſi qdeꝫ ſit q̃dã ratio vna ⁊ nõ equoca: vl̃e erit vtiqꝫ nihil minus qbuſdã ẜm ptẽ: ſed ⁊ magis eſt quãto incoꝛruptibilia ſunt in illis: que ꝟo ẜm ptẽ coꝛruptibilia magis.

¶ Ad 2^{m} oppõnẽ dicit Ari. ꝙ vl̃e nõ minus eſt: ſꝫ magis eſt ꝗ̃ ꝑticulare: qꝛ cuꝫ vl̃e ſit vnicũ ⁊ ipſi⁹ ſit itell̃s vnus neceſſe eſt vt ſit res vna vndecũqꝫ veniat ei⁹ vnitas ſiue ab itell̃u: ſiue ab alio: vl̃e tñ ẜm ſe nõ eſt vnuꝫ nec multa: ſed accidit ei vnũ ⁊ multa. Et puto ꝙ vnitas vl̃is in multis ꝑticu^{bꝰ} aſſiıaẛ vnitati lucis in luce gignẽte ⁊ genita. Lux.n. que eſt in ſole gignit ex ſua ſuba lucẽ in aere: nec eſt aliqd nouũ creatuꝫ vt ſit lux in aere: ſꝫ lux ſolis eſt multipli^{ta} ⁊ ꝓpagata. Alia vtiqꝫ eſt lux in ſole ⁊ alia in aere: nõ tñ ſic penit⁹ eſt alia qn aliq̃ mõ ſit vnitas eẽntie in gignẽte ⁊ genita luce. Aliter.n. lux genita eſſet totaliter de nouo creata ⁊ ex nihilo. ğ vl̃e nõ eſt figmẽtuꝫ ſolũ: ſꝫ eſt aliqd vnũ in multis. Et qꝛ incoꝛruptibili⁹ eſt ꝑticulari cuꝫ ſit magis remotũ ab accñtib⁹ mãe variabilis: ⁊ magis appropinquãs enti ꝑ̃ erit magis ens: non tñ qꝺlibet vl̃e eſt magis ens q̃libet ꝑticulari: qꝛ vl̃ia rerũ nãliũ ſunt minus entia ꝗ̃ ſingularia itelligẽtiaꝝ.

Vl̃e ẜm ſe nõ ẽ vnũ nec multa: ⁊ accidit ei vnũ: ⁊ multa. Aliq̃ modo ẽ vnitas eſſentie in luce: ⁊ in ſole: ⁊ in aere.

a ¶ Nõ ẽ ꝯ̃ multos. ⁊ ꝯ̃ Auerroẽ.

¶ Preterea nulla ꝯ̃rſus neceſſitas cogit. Ideo ꝑter hec aliqd h̃ eẽ putaẛ: qꝛ vnũ ſignat. Nõ.n. id in ipo magis ꝗ̃ in alijs cõpelleret: quecũqꝫ nõ ſubaꝫ: ſed q̃tuꝫ: aut quale: ceteraqꝫ ſignant talia. Et ſi putaẛ: nõ demr̃atio ſane: ſed his qui audit huius eſt cã.

T.c.96. ¶ Ampli⁹ neqꝫ vna nec̃tas eſt opinari aliqd eſſe hoc ꝑter hec ꝙ vnum oñdũt nihil magis ꝗ̃ in alijs quecũqꝫ non aliqd ſignant: ſed aut quale: aut ad aliqd: aut facere: ſic ergo nõ demõſtratio cã eſt: ſed male audiens.

¶ Ad 3^{m} oppõnẽ dicit Ari. ꝙ nulla neceſſitas eſt ad h̃ ꝙ opinemur ꝓp demr̃onẽ: vl̃e eẽ aliqd ſeparatũ a ſingu^{bꝰ}: magis ꝗ̃ ſit nec̃ias ad h̃ vt opinemur alia a ſũſtãtijs: vtpote alia ꝑ̃ita eẽ ſepata a ſũſtãtijs: ſꝫ.n. demr̃atio erigaẛ nõ ſup id qꝺ eſt penit⁹ idẽ cũ ſingu^{bꝰ}: erigiẛ tñ ſup id qꝺ nõ eſt penit⁹ aliud a ſingu^{bꝰ}: ſꝫ eſt aut pars ſube: aut tota ſba ipoꝝ ſingulariuꝫ: ^b vñ demr̃atio nõ eſt cã erroꝛis: ſꝫ vitiũ audiẽtis demr̃ationẽ cã eſt erroꝛis ꝓprij.

b ¶ ꝑꝫ qꝛ vl̃e dicit ſup. illſe eſt ſola re: et porcꝫ dici aliqua ſuba ſingularis: qꝛ totũ ẽ ſingulariuꝫ eſt eſſe for^{e}: vt dicitꝫ illꝫ ⁊ ceſſe.

¶ Preterea ſi demr̃atio qdẽ eſt rõcinatio cãm oſtẽdẽs: ⁊ ꝓp qd eſt: vl̃e aũt magis eſt cã. naꝫ cui per ſe ꝓpꝛiã ineſt: id ſibiipſi eſt cã atqꝫ vl̃e: ꝑmũ eſt ſane: ğ eſt cã. Demr̃atio nimirũ vl̃is ꝑ̃ſtabilioꝛ eſt demr̃atione ꝑticulari. Eſt.n. magis cãe: ⁊ ipſius ꝓp qd eſt.

T.c.97. ¶ Ampli⁹ ſi demr̃atio eſt ſyll̃s demr̃atiu⁹ cauſe ⁊ ꝓp quid. vl̃e aũt magis eſt cã. cui.n. per ſe ineſt aliquid h̃ idẽ ipſius cã eſt. vl̃e aũt primuꝫ eſt cã. ğ vl̃e eſt: quare ⁊ demõſtratio dignioꝛ eſt. magis.n. cã eſt: ⁊ qꝺ ꝓp quid eſt.

¶ Solutis oppõnib⁹ affert Ari. plures rõnes ꝙ demr̃atio vl̃is ſit melioꝛ ⁊ dignioꝛ ꝗ̃ ꝑticularis: q̃rũ ꝑ̃ⁱ eſt hec. Demr̃atio eſt ſyll̃s ꝓbãs per cãm ⁊ diffõnẽ. vl̃e aũt magis cã eſt ꝗ̃ ꝑticulare. ğ magis facit ſcire. igitur vl̃is demõſtratio eſt dignioꝛ. magis.n. ꝯgruit acqſitioni habit⁹ nobilis qui eſt ſcia. Et aũt vl̃e ſit magis, cã oſtẽdiẛ: qꝛ ſi aliqd ineſt alicui ꝑ̃ ⁊ per ſe alteruꝫ alterius nec̃io eſt cã: ſicut pꝫ ex ſupradictis de vtroqꝫ mõ dicẽdi per ſe. In ꝑ̃ nãqꝫ mõ eſt ꝑ̃dicatũ cã ſubi. In 2° mõ eſt ſubm cã ꝑ̃dicati: ſed vl̃e ꝓut hic dĩ: cõtinet in ſe, per ſe de ꝑ̃. igiẛ vl̃e cã eſt ꝑticulare aũt aut nõ eſt cã, aut nõ cã ꝑ̃ⁱ, remouet obiectionem.

¶ Preterea vſqꝫ ad h̃ ꝓp qd q̃rimus: ⁊ tũc arbitramur ſcire: cum nõ eſt aliqd aliud: ꝗ̃ h̃ ob qꝺ aut ſit ꝯ̃ppiaꝫ aut eſt. Sic.n. ipm̃ extremũ iam finis ac vltimũ eſt. Veluti gr̃a cui⁹ acceſſit: vt argẽtuꝫ acciperet: ⁊ h̃ gr̃a cui⁹: vt reddat id qꝺ mutuo cepit ac dꝫ: ⁊ h̃ itẽ gr̃a cui⁹: vt nõ iniuriã faciat. Et ſic euntes cuꝫ nõ eſt ob aliud vlteri⁹: nec eſt aliud cui⁹ gr̃a: tuꝫ ob idipm̃ vt finẽ acceſſiſſe: ⁊ eẽ: ac fieri dicimus. Et tunc maxime ſcire ꝓp qd acceſſit putamus. Et ſi cũctis in cauſis res ſeſe hꝫ ſiĺr: ⁊ cũ ꝓp qd quæriẛ. In his aũt que ſic ſunt cauſe vt haꝝ gr̃a cetera ſint ⁊ fiãt: h̃ ſcimus maxĩe pacto: ⁊ in ceteris tñ maxime ſcimus: cũ nõ vlteri⁹: h̃ eſt qꝛ aliud eſt. Percepto h̃ igiẛ angulos externos quatuoꝛ rectis eq̃lis hr̃e: qꝛ duoꝝ eſt

eq̃liuꝫ

e quilũ laterũ restat q̃rere: pp qd h eos angulos hz. Atq3 cognito q̃ triãgulus est: restat itez q̃rere: pp qd h eos triãgulos hz. Et si pcipiamus: q̃a est figura que rectis ex lineis ↄstat: cui q̃dẽ nõ ꝓpterea qd aliud ꝙppiã est: anguli cõpetũt dicti: tũ ꝑfecto maxime scimus: ac etiã tum vl'r scimus. Demr̃atio igit̃ vl'is ꝑstabilior est longe particulari.

T.c.98. Amplius vsq3 ad h q̃rimus pp qd: ꝛ tũc opinamur scire cuz nõ sit aliq̃d aliud pp qd sciamus q̃3 hoc aut ꝙ fiat aut ꝙ sit. Finis.n. vltimus ꝛ terminus iam sic est: vt cuius cã venit: vt accipiat argẽtũ: hoc aũt est vt reddat cui debuit: h autẽ est: vt nõ iniuste agat: ꝛ sic ꝓcedẽtes cum nõ sit amplius pp aliud neq3 alterius cã: pp h sicut finẽ dicimus venire: ꝛ fieri: ꝛ eẽ: ꝛ tũc cog̃scẽ magis pp qd venit. Si igit̃ sil'r se hz in oĩbus causis: ꝛ que sunt pp qd. In his aũt q̃cũq3 cãe sic: sic que est cuius cã: ꝛ sic scimus maxie ꝛ in alijs: igit̃ tũc maxie scimus cuz nõ amplius sit h q̃m aliud est. Cuz igit̃ cognoscamus q̃dem ꝙ quattuor qui sunt ex̃ eq̃les sunt: q̃m eq̃libiaꝝ: adhuc deest pp quid: q̃r triãgulus. ꝛ h q̃r est figura rectilinea: si autẽ h: non amplius pp quid aliud: tũc maxime scimus ꝛ vl'e: tunc vl'is itaq3 potior est.

Itez in cã finali q̃rimus sp ꝛ nõ q̃escimus donec ꝑueniamus ad cãm p̃mã cuius nõ est alia cã vlterior: ꝛ cũ cãm p̃mã attingimus: tũc maxie scimus. sil'r ꝛ in alijs cãis: siue ille sint cãe rei: siue sint cãe fieri rei: nõ acq̃escimus donec ꝑueniamus ad cãz cuius nõ est alia cã: ꝛ cũ ad eã ꝑueniamus maxie scimus. cã aũt p̃ma magis est vl'is. ex vl'ioribus igit̃ maxime scimus: potior itaq3 est vl'is ꝑticulari demr̃atiõe. Attulit aũt Ari. ex̃m morale de cã finali qd ꝑ se patẽs est. ꝛ attulit aliud ex̃m mathe^caz ꝙ magis obscurũ est. Ex̃m aũt est h: anguli extrinseci eq̃libiaꝝ sunt eq̃les 4or rectis. ꝛ h est: q̃r anguli extrinseci triãguli equãtur 4or rectis. Et huius cã est: q̃r anguli extrinseci cuiuslibet fig̃ rectilinee equant̃ 4or rectis: sz huius nõ est cã superior. h.n. ꝑmõ est ꝑ se ꝛ de ꝑmo cuius demr̃atio talis est. Sit pẽtagonus. a.b.c.d.e. ꝛ ꝓtrahant̃ eius latera ↄ̃r: vt faciãt q̃nq3 angulos extrinsecos: ẽt. a.g. pũcto intus sumpto ꝓtrahant̃ q̃nq3 linee ad q̃nq3 angulos pẽtagoni: q̃bus diuidat̃ pẽtagonus totus in triãgulos: ꝛ noiant̃ q̃nq3 anguli extrinseci ꝑ q̃nq3 ꝑdictas lr̃as: ꝛ q̃nq3 anguli triãguloꝝ in q̃s diuidit̃ pẽtagonus ↄiũcti angulis extrinsecis pẽtagoni: vocent̃. f.h.i.k.l. pz ĝ ꝙ totus. a.f. est angulus extrinsecus re^li trigoni. a.g.l. ꝛ valz. g. ꝛ l. angulos: sil'r. e.l. angulus totus valet duos angulos. g. ꝛ. k. ꝛ tũc. d.k. totus valz. g. ꝛ. i. ꝛ. c.i. totus valet. g. ꝛ. h. ꝛ. b.h. totus valet. f. ꝛ. g. ĝ dẽptis vtrisq3 cõlibus: h est. f.l.k.i.h. remanẽt. a.e.d.c.b. equales q̃nq3 angulis q̃ sunt ad. g. pũctũ: sz illi q̃nq3 anguli valẽt 4or rectos. ĝ q̃nq3 extrinseci pẽtagoni valẽt 4or rectos: ↄ̃sil'is est demr̃atio de fig̃ omni rectilinea polygonia.

Preterea demr̃atio quo ꝑticularis est magis: eo magis ad simplex: ac ipm vltimũ ꝑgit: at res q̃ sunt infinite eo nequeũt sciri. Quo v̉o sunt finite: eo sub sciam cadũt: q̃bus efficit̃ vt res quo sunt vl'es: eo magis sub scam cadãt: q̃3 h sane quo sunt ꝑticulares. Vl'ia igit̃ sunt demr̃abilia magis. At eoꝝ magis est demõstratio: que sunt demr̃abilia magis. Nã ea que referũtur simul sunt talia magis. Vl'is igit̃ demõstratio ꝑstabilior est longe particulari: cum sit ꝛ magis: vt ꝓbatum est: demõstratio.

Amplius quãtocũq3 vtiq3 mag̃ sm̃ ꝑtes est in ĩfinita cadit: vl'is aũt in simplex ꝛ finẽ. sunt aũt sm̃ ꝙ sunt ĩfinita nõ scibilia: sz sm̃ ꝙ sunt finita scibilia sunt. Scdm̃ itaq3 ꝙ vl'ia sunt mag̃ scibilia sunt q̃3 que sunt sm̃ ꝑtẽ. demr̃abilia ĝ magis sunt vl'ia. De demr̃abilibus autẽ mag̃ est demr̃atio: vñ cuz magis vl'iuz minus ꝑticulariuz. sil'r.n. magis ad aliquid sunt: dignior ĝ vl'is est: q̃m ꝛ magis est demr̃atio.

Aliud argm̃ affert ad idẽ. s. ꝙ quãto plus itur in ꝑticularia: tãto plus itur in ĩfinitum: ꝛ quãto plus in vl'e: tãto plus in simplex nã ꝛ finituz sm̃ nũm: sed ĩfinita ex ꝑte qua sunt ĩfinita nõ sunt scibilia: sed ex ꝑte ea qua finita sunt: non aũt finiũt nisi in vl'i. vl'ia igit̃ magis scibilia sunt. igit̃ magis demr̃abilia. ĝ eoꝝ est magis demr̃atio: q̃a eoꝝ que referunt̃ adinuicez vt demr̃abile ꝛ demr̃atio si vnũ recipit magis ꝛ reliquuz. ĝ demõstratio vl'is dignior est: q̃a est magis demõstratio.

Preterea si ea demr̃atio magis est expetẽda: per quã h ꝛ aliud scit̃: q̃3 ea per quã h solũ ꝑcipit̃: hisq3 qui habet vl'e scit ꝛ ꝑticulare: ꝛ nõ ecõtra: pz vl'em demr̃ationẽ expetẽdã esse magis: ꝛ ꝑstabiliorẽ hoc quoq3 pacto q̃3 demr̃ationẽ ꝑticularem.

Amplius si magis ꝑponẽda est sm̃ quaz h ꝛ aliud q̃3 sm̃ quã hoc soluz cog̃scit. Vl'e autẽ hñs cog̃scit ꝛ ꝑticulare. hic aũt vl'e nõ scinit: ꝛ sic vtiq3 magis ꝑponẽda erit vl'is. T.c.100.

Itẽ sic melior est demr̃atio q̃ facit scire hoc ꝛ aliud: q̃3 illa que facit scire h soluz. vl'is aũt demr̃atio facit scire ꝓpriã ↄ̃nẽ sm̃ se ꝛ in se: ꝛ eadẽ facit scire ꝑticularem in suo vl'i: sz qui ꝑticularẽ demr̃õnẽ nouit: nouit ꝑticulare in se ꝛ in nullo alio: pp hoc nouit vl'e. Manifestũ est ꝙ demõstratio vl'is melior est ꝛ dignitate ꝓponẽda.

Insuꝑ vl'r magis demr̃are nil aliud est q̃3 per id ostẽdẽ mediuz: qd ꝑncipio ꝓpinquus est. Propinq̃ssimum aũt. i. qd vacat medio: at h est ꝑncipiũ. Si igit̃ demr̃atio que ↄ̃ficit̃ ex ꝑncipio: vel ex magis principio: exactior est ea que nõ ex ꝑncipio: vel ex minus ꝑncipio ꝑficiscitur atq3 talis est ea que magis vl'is est demr̃atio. Vl'is ꝑfecto demr̃atio ꝑstabilior est demr̃atiõe ꝑticulari: veluti si demr̃are oporteat. a. cõpetẽ. d. mediaq3 sint. b. atq3. c. ꝛ. b. sit supius ipo. c. Ea sane demr̃atio que per. b. mediuz ↄ̃ficit̃: magis erit vl'is: q̃3 ea que per mediũ. c. extruet̃. At.n. harũ rõnũ nõnulle differẽdi subest modũ. Maxime aũt inde patet vl'em magis ꝑstabilẽ eẽ. Nã eam ꝓponẽ priorẽ hẽmus: posteriorẽ q̃3 tuz q̃dãmodo scimus: potẽtiaq3 hẽmus: veluti si q̃spiam oẽs triãgulũ scit duobus rectis eq̃les hẽe: cuz q̃3 qui duoꝝ est eq̃lũ laterũ scit q̃dãmodo potẽtiaq3 duobus rectis equales hẽe: ꝛ si nescit ipm triãgulũ eẽ. Sed qui ꝓponez hãc hz: his vl'ez nullo sit mõ neq3 potẽtia neq3 actu.

Amplius autẽ ꝛ sic. Vl'e.n. magis demr̃are T.c.101.

eſt qđ eſt ꝑ mediū demrare cuꝫ ꝓpinquus ſit principio: prime aūt imediatū eſt: h aūtē eſt principiū: ſi igiť que ex ꝑncipio eſt ea que nō eſt ex principio: magꝭ ex principio: ea que minus eſt: certior eſt demratio. Eſt aūt hꝰ vlis magis: dignior itaqꝫ vlis erit: vt ſi opꝫ demōſtrare. a. de. d. media ſunt in qbꝰ eſt. b. c. magꝭ aūt ſurſuꝫ. b. q̄re que per h vlē magis: ħ coꝝ que dicta ſunt q̄dā logica ſunt. Maxime aūt manifeſtū eſt φ vlis magis ꝓpa ſit: q̄m ꝓpōnē q̄dē hñtes priorē: ſcimus q̄dāmō ⁊ poſteriorē potētia: vt ſiquis cognouit: q2 ois triāgulus habet tres angulos equales duobꝰ rectis ſciuit quodāmodo: ⁊ φ equicrurū duobus rectis potētia ſit. a Et ſi nō cognouit φ triangulus ſit: hāc autē hñs ꝓpōneꝫ vlem nullo modo cognouit potētia neqꝫ actu.

a ℭ Idē eſt in materiali.

ℭ Itē vlē qđ cogſcit̄ ꝑ meᵐ magis demratiue ſcit̄ quāto meᵐ fuerit ꝓpinquꝰ ꝑ pnᵒ imediato. ipm aūt imeᵐ maxime ꝓpe eſt pnᵒ: eo φ nihil ꝓpinquius eſt q̄ȝ ideꝫ ſibi. Cū ḡ certior ſit demratio que eſt ex ꝑncipijs imeᵐ q̄ȝ illa que nō eſt ex ꝑncipijs ⁊c. certior eſt illa q̄ eſt ex ꝓpōnibꝰ ꝓpinquioribꝰ pnᵒ illa que eſt ex remotioribꝰ. ipa aūt pnᵃ magis vlia ſunt ſeq̄ntibꝰ ⁊ ꝓpinquiora magis vlia remotioribꝰ: palā eſt φ demratio ex vlibꝰ eſt certior ⁊ melior ⁊ dignior. Dictaꝝ aūt ꝓpōnū q̄dā ſunt logice tm̄. ꝓprie aūt rōnes ſunt he. Nos hñtes per demrōnē ꝓpōnē que ꝑor eſt ⁊ vlior hēmus in ipa ꝑori ⁊ vli pticularē poſteriorē poᵃ: ſꝫ nō actu velut ſciētes φ ois triangulus hꝫ tres ⁊c. ſcimus poᵃ φ ois eq̄crurū hꝫ ⁊c. ſꝫ eq̄crurū actu nō nouerimus: nō aūt ꝯuert̄. Sciētes. n. pticularē poſteriorē neqꝫ actu neqꝫ poᵃ: ꝑꝑ h ſcimus priorē vlēꝫ. Manifeſtuꝫ eſt ḡ φ vlis demōſtratio magis facit ſcire: hec ratio ꝓpria ſupradicta fuit inter logicales.

ℭ Preterea vlis q̄dē itelligibilis eſt: pticularis aūt ad ipm ſenſum vtiqꝫ terminat̄. Sed vlem q̄deꝫ demōſtrationē ꝑſtabilioreꝫ eſſe particulari: ſatis iam per ea que dicta ſunt demōſtrauimus.

T.c.102. ℭ Et vlis quidē intelligibilis eſt: ſed pticularis in ſenſu ꝑficitur. Q2 igiť vlis dignior ſit particulari tot nobis dicta ſunt.

ℭ Itē vlē ꝓpinquius eſt itellc̄ui ⁊ magis remotū a ſenſu: pticulare ⁊ eō ꝓpinquis ſenſui. ḡ vlis demratio facit ſcire φ minus admiſtū eſt phātaſmatibus ⁊ magis ꝓpinquās luci ſpūali ꝑ quā fit viſio certa mētalis. ḡ vlis demōſtratio facit magis ſcire: q2 facit illō ſcire qđ ab oculo mētis eſt magis viſibile: he itaqꝫ due rōnes per cāꝫ ⁊ diffōnes eius qđ eſt magis faciens ſcire ꝯcludūt: ⁊ ideo ſunt demratiue. eſt. n. magis faciēs ſcire: q2 facit ſcire illud qđ eſt maioris poᵉ: h eſt in quo ſcito ſciunt̄ potētialiter plura. Et eſt etiam aliud alio magis faciēs ſcire qđ facit ſcire qđ ab aſpectu mētis magis eſt viſibile.

ℭ Affirmatiuaꝫ aūt negatiue demratiōi ꝑſtare hinc ſane patebit. Sit enim ea ꝑſtabilior demratio: ceтera modo ſint eadē: que ex minoribꝰ poſtulationibus: aut ſuppōnibꝰ: aut ꝓpōnibꝰ: ꝯſtat. Nā ſi ſint ſilr̄ note: citius per haſce cognitio ꝯparabiť. Qđ q̄dē magis eſt expetēdū. Huius aūt ꝓpōnis ꝑſtabiliorē eam inqꝫ eſſe vlr̄ que ex paucioribꝰ ꝯſtat: hec eſt ratio. Naꝫ ſi ſilr̄ ſunt ipſa media nota: priora v̄o ſunt notiora: ſi vna q̄dem demratio: qua. b. c. d. medijs. a. demōſtrat̄ ipſi cōpetere. e. Alia v̄o que rurſus. a. per. b. e. media ipſi. d. cōpetere demōſtrat̄. De igiť. a. d. inqꝫ: ⁊. a. e. ſili modo ſeſe hñt: ħ. a. d. prior eſt atqꝫ notior. a. e. per illā enim hec demōſtrat̄: atqꝫ id magis credit̄ per qđ oſtendit̄ aliud. Demratio igiť ea que ex paucioribꝰ ꝯſtat: modo ſint cetera paria: ꝑſtabilior eſt: vt ꝓbauimus. Ambe igiť per tres terminos ꝓpoſitioniſue duas demōſtrāt. Uez altera eſſe quippiā: altera ⁊ eē quippiaꝫ ⁊ nō eſſe ſumit. Ex pluribꝰ ḡ ꝯſtat. Quare iferior eſt: vt ꝯſtat affirmatiua. Preterea id ita eē pꝫ cum demratuꝫ ſit rōcinationē eſſe nō poſſe: ſi ambe ꝓpōnes ſint negatiue: ħ alterā talē alteram affirmatiuā eē oportere. Preterea inſup h ſumere opꝫ. Nā cuꝫ demratio accreſcit: affirmatiuas q̄dē ꝓpōnes neceſſe eſt fieri plures: ħ fieri negt̄: vt vlla in ratiocinatione plures vna ſint negatiue a. nāqꝫ nulli cōpetat. b. ⁊ b. cuilibet inſit. c. Si igiť ambe ꝓpōnes ſunt augēde: media ſunt iterponēda atqꝫ iter. a. b. ſit. d. iter. b. c. ſit. e. Patet igiť. e. q̄dem affirmatiue tam ſubijci q̄ȝ etiā dici. d. v̄o dici q̄dē affirmatiue: ſubijci aūt negatiue. Nā ipm q̄deꝫ de q̄libet. b. ꝑdicet̄. A v̄o nulli ipſi inſit opꝫ. Fit igiť vna ꝓpoſitio negatiua: ipſa inqꝫ. a. d Idē eſt ⁊ ceteris in rōcinationibꝰ modus. Etenim neceſſe eſt mediū q̄dē id qđ iter affirmatiue ꝓpōnes terminos cadit: interuallū vtrūqꝫ affirmatiuū: alteꝝ negatiuuꝫ efficere. Quare tm̄ vna ſit hec ꝓpoſitio talis: cetere oēs ſunt: vt pꝫ affirmatiue. Si igiť id per qđ q̄ppiā demōſtrat̄ notius eſt magiſqꝫ creditur: ⁊ negatiua q̄deꝫ per affirmatiuā demrat̄: vt patuit. Affirmatiua v̄o per negatiuā nō demēſtrat̄: hec ipſa ſane cū prior ſit ⁊ notior: ⁊ magis credat̄: ꝑſtabilior erit ſine dubio negatiua. Preterea ſi vlis ea propoſitio que vacat medio rōcinationis eſt: vt pꝫ ꝑncipium: atqꝫ in affirmatiua q̄dem affirmatiua: in negatiua v̄o eſt negatiua: ꝯſtat autem affirmatiuā negatiua ꝑoreꝫ eē notioreꝫue. negatio nāqꝫ per affirmationē inoteſcere ſolet: ꝑceditqꝫ negationeꝫ affirmatio: ꝑinde ac eē ꝑcedit nō eē: affirmatiua ꝑfecto demratio ꝓbabilior eſt negatiua: quippe cum principium ipſius negatiue ſit ꝑncipio ꝑſtabilius: eāqꝫ ꝑſtabiliorē eſſe oporteat: que ꝑſtabilioribus ꝑncipijs vtitur. Inſuper antiquior eſt. Nam abſqꝫ affirmatiua negatiua eſſe non poteſt.

ℭ Qđ aūt demratiua priuatiua: hinc manifeſtum ſit. ſit. n. demratio dignior alijs exñtibꝰ eiſdē: aut ex minoribꝰ q̄ōnibꝰ: aut ſuppōnibꝰ: aut ꝓpōnibꝰ. Si. n. note ſint ſilr̄. cogſcē velocius ꝑ hec eſt: h aūt appetibilius eſt. Ratio aūt huiꝰ ꝓpōnis φ melior ſit ex minoribꝰ vlibꝰ ſic eſt. Si. n. aliter ſit cognita eſſe media: priora autē notiora: ſit igiť per media demratio eoꝝ que ſūt. b. c. d. qđ. a. in. e. ſit. Altera v̄o. f. g. φ T.c.103.

a. in. e.

a.in.e.ſilr qdē ſe hēbit q̄ a.in.d.eſt:ꝛ.a.in.e. Sed qđ.a.in.d. ſit priꝰ eſt ꝛ cognoſcibilius q̄ꝫ q̄.a.in.e.per hoc enim illud demonſtrať. Credibiliꝰ aūt eſt qđ eſt per qd: ꝛ que itaqꝫ per minima erit demōſtratio:melioꝛ eſt alijs eiſdeꝫ exñtibꝰ. Utreqꝫ qdē igiť p tres termi-nos ꝛ ꝓpōnes duas demōſtrant:ſed ꝛ hec qdeꝫ eē accipit aliqd:illa vo ꝛ eē ꝛ nō eē ali-qd:per plura itaqꝫ accipit:q̄re indignioꝛ eſt: amplius qm̄ oſtēſuꝫ eſt q̄ ipoſſe ambabꝰ pri-uatiuis ꝓpōnibꝰ fieri ſyllm̄:ſꝫ vnā qdeꝫ opꝫ hꝰ eſſe:aliā vo qm̄ eſt. Amplius iuxta hꝫ opꝫ hoc accipe. ꝑdicatiuas qdē augm̄tata demō-ſtratiōe neceſſe eſt fieri plēs:priuatiuas autē ipoſſe eſt plures vna in oi ſyllo eē. Sit eiꝫ in nullo eē.a.in qbꝰ eſt.b.in.c.aūt ſit.b. ſi igitur opus eſt iterū augere vtraſqꝫ ꝓpōnes eſt me-diuꝫ inijciēduꝫ.Hꝰ q̄ a.b.ſit.d. ſed.b.c.ſit.e. E.qdē igiť manifeſtū eſt ꝑdicatiuū eē:ſꝫ.d. de.b.ꝑdicatiuū qdem:ad.a.aūt tanq̄ꝫ priua-tiuū:poniť.d.qdē.n.de oi.b.ſꝫ.a.in nullo.d. oꝫ eē.d. Igiť ſit vna priuatiuo ꝓpō.ideꝫ aūt modus eſt ꝛ in alijs ſyllis:ſemp.n.medium ꝑdicatiuoꝝ termioꝝ ꝑdicatiuū in vtraqꝫ eſt: ſed priuatiui priuatiuos in altera neceſſe eſt eſſe:q̄re in hec vna hꝰ ſit ꝓpō:alie vo ꝑdica-tiue. Si igiť notiꝰ p qđ demōſtrať ꝛ credibi-lius eſt. demonſtrať aūt priuatiua p ꝑdicati-uam. ꝑdicatiua aūt p illam nō demr̄ať:prioꝛ ḡ ꝛ notioꝛ ꝛ credibilioꝛ cum ſit melioꝛ vtiqꝫ erit:amplius ſi principiū ſylli ꝓpō vlis ime-diata. Eſt autē indemōſtratiua affirmatiua: in priuatiua aūt negatiua vlis:ꝓpō affirma-tiua aūt negatiua prioꝛ ꝛ notioꝛ: per affirma-tiuā eniꝫ negatiua nota ē: ꝛ prioꝛ affirmatio eſt ſicut eſſe prius eſt nō eē:q̄re potius princi-piuꝫ demōſtratiue eſt q̄ꝫ priuatiue. dignioꝛi-bus aūt principijs que vtiť dignioꝛ:adhuc ꝛ pncipalioꝛ:ſine.n.demr̄atiua nō ē ꝑuatiua.

ℂ Qꝛ demr̄atio affir^{ua} melioꝛ ꝛ dignioꝛ ſit nega^{ua} oſten-dit Ari.ꝯiter.ꝛ hec eſt.zz.ꝯclo huiꝰ ſcie q̄ ſic oſtendiť. Meliꝰ ꝛ digniꝰ eſt qđ paucioribꝰ idiget alijs circūſtan-tijs paribꝰ exñtibꝰ:ſic melioꝛ ē demr̄atio alijs circūſtā-tijs paribꝰ exñtibꝰ q̄ eget paucioribꝰ qōnibꝰ quas opꝫ abſolui ad hꝫ vt ipſa demr̄atio ſit pfecta:vł paucioribꝰ ſuppōnibꝰ ꝛ ꝓpōnibꝰ ex qbꝰ demr̄ať. Si.n.eque nota fuerit pl'a p q̄ demr̄ať vnū: ꝛ pauciora p q̄ dmr̄ať aliđ: palaꝫ q̄ melioꝛ eſt q̄ p pauciora eſt:qꝛ facit velociꝰ ſcire ſic demr̄atio vlis melioꝛ pticulari: eo q̄ ex paucioribꝰ facit ſcire. Silr ē in nālibꝰ ꝛ moꝛalibꝰ ꝛ metaphyſicis: q̄ optm̄ eſt qđ nullo eget:ꝛ meliꝰ qđ paucioribꝰ eget alijs paribꝰ exñtibꝰ. Silr ḡ eſt demr̄atio affir^{ua} cū nō egeat niſi affir^{ua} ſola:nega^{ua} vo egeat nega^{ue} ꝛ affir^{ue} alijs cir-cūſtantijs exñtibꝰ paribꝰ. Manifeſtū eſt q̄ affir^{ua} me-lioꝛ ꝛ dignioꝛ eſt nega^{ua}. ℂ Itē ſi poſita ꝯne volumus ꝓ-

viā ſolonis augmentare iterponēdo media donec pue-nerimus ad ime^{ta}:erūt in tali augmētatiōe plēs affir^{ue} aſſūpte ad oēꝫ ꝯneꝫ.Sꝫ plēs q̄ꝫ vnica nega^{ua} nō occur-rūt vnq̄ꝫ in tali augmētatiōe. Si.n.ſit ꝯclo affir^{ua}:oē.e. eſt.a.ꝛ iterponāť media.b.c.d. ꝛ puētum ſit ꝛ ime^{ta}:oīa erunt affir^{ue} ſupra:vt.d.de.e.ꝛ.c.de.d.ꝛ.b.de.c.ꝛ.a.de.b. ℂ Si vo ſit ꝯclo nullū.e.eſt.a. ꝛ iterpōať eadē media donec ſiāt ime^{ta} erūt oēs ꝓpōnes affir^{ue} pter q̄ꝫ.a.de.b. illa.n.ſola eſt nega^{ua}:ꝛ ſilr ſe hꝫ in alijs figuris:qꝛ ſp ad ꝯneꝫ nega^{ua3} iterpoſitis oībꝰ medijs vnica erit ꝓpō ne-gatiua:qđ ſupra ſufficiēter oñdimus. Cuꝫ igiť p affir^{ua3} demr̄eť nega^{ua}:ꝛ nō ecōuerſo. id āt p qđ aliqd demr̄ať notiꝰ eſt ꝛ credibiliꝰ:ꝛ ita meliꝰ ꝛ digniꝰ:erit affir^{ua} me-lioꝛ ꝛ dignioꝛ nega^{ue}:ꝛ ita demr̄atio affir^{ua} melioꝛ nega-tiua. ℂ Item pn^{m} ſylli demr̄atiui affir^{ui} eſt ꝓpō affir^{ua} vlis ime^{ta}. Et pn^{m} ſylli demr̄atiui negatiui eſt ꝓpō vlis nega^{ua} ime^{ta}. ꝓpō aūt affir^{ua} poꝛ ꝛ notioꝛ eſt negatiua: poꝛ.n.eſt qꝛ eſt p̄o nega^{ue}:ꝛ notioꝛ qꝛ p affir^{ua3} ſit nega^{ua} nota:vt ꝑdictū eſt ꝛ nō ꝯuertiť. Et tūc poꝛ eſt:qꝛ ſimplr eē pus eſt q̄ꝫ nō eē.nāqꝫ eē p^{m} eſt pus nō eē:ſꝫ nō eē oīs creati pcedit ſuū eē:oē tn̄ creatū nō in ſe:ſed in rōne ſue eſſentie q̄dāmō eēntialr fuit: potioꝛ itaqꝫ eſt affir^{ua} ne-gatiua ꝓpōne:q̄re pn^{m} demr̄onis affir^{ue} meliꝰ eſt q̄ꝫ pn-cipiū demr̄onis negatiue. Qđ āt ex melioribꝰ pncipijs meliꝰ ꝛ digniꝰ eſt. ℂ Itē pncipalioꝛ eſt affir^{ua} demr̄atio q̄ꝫ ſit nega^{ua}:qꝛ pncipaliꝰ eſt a quo nō ꝯuertiť ꝯñā:talis aūt eſt affir^{ua}:qꝛ nō ſeqť ſi demr̄atio affir^{ua} eſt q̄ nega-tiua ſit ſꝫ ꝯuertiť. Si negatiua eſt affir^{ua} eſt:palaꝫ ḡ eſt q̄ demōſtratio affirmatiua melioꝛ eſt negatiua.

ℂ Cum aūt affirmatiua preſtabilioꝛ ſit negatiua:pꝫ rectaꝫ etiam ea preſtabilioꝛem eſſe que ad id dedu-cit qđ fieri nequit. Atqꝫ primo ſcire dr̄iam ipſarum opꝫ. Igiť.a.qdeꝫ nulli.b.cōpetat : b. vo cuilibet in-ſit.c. Atqꝫ hoc pacto negatiua recta ſit demonſtra-tio:qua qdē.a.pceſſione recta nulli.c.cōpetere de-monſtrať. Sꝫ ea que ducit ad id qđ fieri nequit:ſic ſeſe hꝫ. Naꝫ ſi demōſtrāduꝫ eſt.a. nulli cōpetere.b. ſumēduꝫ eſt ecōtra:cuilibet eideꝫ ipſum cōpetere. At.b.etiā cuilibet.c. Quare ſit vt.a.cuilibet cōpetat c. Sit aūt notū atqꝫ cōceſſum hꝫ minime fieri poſſet. Non ergo fieri pōt vt.a.cōpetat ipſi.b. qđ ſi ſubꝯcō-cediť ipſi cōpetere.c.fieri pfecto nequit:vt.a.cōpe-tat ipſi.b. Termini igiť ordine ſilī diſponunť: verū dr̄ia cōſiſtit in ꝓpoſitionū negatiuarū cognitione: vtra inquā iſtaꝝ ſit notioꝛ:vtrū hec.a.nulli compe-tit.b.an iſta.a.nulli cōpetit.c. Cum igiť cōcluſio no-tioꝛ eſt:tuꝫ ea ſane ſit demōſtratio:qua deduciť in id qđ haud q̄q̄ꝫ fieri pōt. Sed cuꝫ ea ꝓpoſitio que in ratiocinatiōe ſumiť notioꝛ eſt:tum recta nimirū efficiť demōſtratio. At cōſtat ꝓpōnem hāc.a.nulli cōpetit.b.prioꝛeꝫ hac eſſe nā.a.nulli competit.c. Ea nāqꝫ ſunt ꝯclōne priora ex qbus emergit ipſa ꝯclu-ſio. Atqꝫ pꝫ hāc qdeꝫ.a.nulli.c.cōpetit:cōcluſioneꝫ eſſe. Illaꝫ aūt.a.nulli.b.cōpetit:id eſſe ex quo emer-git ipſa ꝯclo. Nō enim ſi ſit vt quippiaꝫ tollať:hoc qdeꝫ eſt ꝯclo:illa vo ex qbus. Sed id qdeꝫ ex quo ſit rōcinatio ſic ſeſe hꝫ:aut totius ad pteꝫ:aut ptis ad totū habeat rōneꝫ:at.a.c.ꝛ.a.b.ꝓpōnes:non ſic inter ſeſe habēt:vt pꝫ. Si igiť ea demōſtratio que ex notioribꝰ:prioribuſue cōficiť:ſemp eſt preſtabi-

lioꝛ: vtraqꝫ vo demõſtratio dicta ex negatiõe qdẽ creditur: altera tamẽ ex priore: altera ex poſteriore: negatiua demſtratio recta preſtabilioꝛ eſt ea ſimplr demſone: qua deducit ad id qd fieri negt. Quare pꝫ affirmatiuã quoqꝫ demſonẽ rectã: que qdẽ negatiue pſtat: vt patuit pſtabiliorẽ eſſe eadeꝫ.

T.c.104 ¶ Quod qdeꝫ cathegorica priuatiua ſit dignioꝛ manifeſtũ eſt: ꝛ ad ipoſſe ducẽte. Opꝫ auteꝫ ſcire que ſit dña ipſaꝝ. Si igit .a. in nullo .b. ineſt .c. aũt oi .b. neceſſe eſt in nullo .c. eſſe .a. ſic igit acceptis demſatiua priuatiua erit demonſtratio: qm̃ .a. in .c. non erit. Que vo eſt ipoſſe ſic ſe hꝫ ſi opus eſt demſare qd .a. in .b. nõ ſit accipiẽduꝫ .a. eſſe in .b. ꝛ .b. in .c. quare accidit .a. in .c. eſſe: hoc aũt ſit notũ ꝛ certum qd ipoſſe eſſe. nõ igit pot .a. b. ineſſe: ſi igit .b. c. ineſſe cõceſſuꝫ eſt .a. b. ineſſe impoſſe. Termini qdeꝫ ſilr ordinant. Differt autẽ in quo ꝛ qlis ſit notioꝛ priuatiua ppoſitio. Utrum igit que eſt qꝫ .a. b. nõ ineſt: aut qꝫ .a. c. nõ ieſt. Cũ igit cõclõ notioꝛ qm̃ nõ eſt q̄ eſt: ad ipoſſe ſit demſatio. Cum aũt in ſyllo demſatiua ẽ. Nã aũt prioꝛ eſt q̄ eſt qꝫ .a. in .b. ſit q̄z .a. in .c. prioꝛa .n. cõclõne ſunt ex qb9 eſt cõclõ. Eſt aũt que eſt .a. qdẽ in .c. non eſt cõclõ .a. aũt in .b. ex quo eſt cõclõ: nõ .n. ſi cõtingit remoueri aliqd hec cõclõ eſt: illa aũt ſunt ex qb9. ſꝫ h̃ qdem ex quo ſylls eſt qd vtriqꝫ ſic ſe hꝫ: quo aut vt totuꝫ ad ptẽ: aut ps ad totũ ſe hẽat: ſꝫ que ſũt .a. c. ꝛ .a. b. ppõnes nõ ſic ſe hñt inuicẽ. Si igit ex notioꝛib9 ſit ꝛ credibilioꝛib9 dignioꝛ eſt: ſunt aũt vtreqꝫ ex nõ eſſe credibiles: ſed hec quideꝫ ex priori: illa vo ex poſteriori: potioꝛ ſimplr vtiqꝫ erit ea q̄ eſt ipoſſe demſatio priuatiua: qre ꝛ que hac dignioꝛ pdicatiua. vꝫ. ꝛ ea que eſt impoſſibilis potioꝛ eſt.

¶ Et ſilr melioꝛ eſt demſatio oſtẽſiua demſone ducẽte ad ipoſſe: qꝛ oñdet qꝫ negatiua oñſiua eſt melioꝛ ducẽte ad ipoſſe: ꝛ affirmatiua melioꝛ eſt q̄z negatiua: vt pdictum eſt: qre ſimplr oñſiua demſatio melioꝛ eſt ꝛ dignioꝛ ducente ad ipoſſe. Et hec eſt .23. cõclõ hui9 ſcie. Eſt aũt oſtẽſiua demſatio que directe cõcludit id qd intẽdit. Ducens aũt ad ipoſſe eſt q̄ ſumpto oppoſito ei9 qꝫ intẽdit cuꝫ aliq̄ alio directe cõcludit ipoſſe notũ ꝛ manifeſtũ a cui9 oppoſito ſit reductio ad pncipale intẽtũ. Eſt aũt dña demſationis oñſiue ad ducẽteꝫ ad ipoſſe: qꝫ hec pbat ex priorib9 nã: illa aũt ex poſteriorib9 nã: vñ cũ priora nã ſũt notiora apud itellm ei9 cui ſit demſatio ſit pceſſus oſtenſiue. Cuꝫ aũt poſteriora ſũt notiora apud intellm ei9: tũc ſit demſatio p ipoſſe. Si .n. velim9 oñdere qm̃ nulluꝫ .c. eſt .a. p mediũ .b. ordinabim9 ſic ſyllm. Oẽ .b. eſt .a. ꝛ oẽ .c. eſt .b. g̃ oẽ .c. eſt .a. Cuꝫ igit in demſabilib9 ſp ſit pdicatio recta nãlr ordiata. ꝛ minoꝛ ppõ ſit ps. maioꝛ vo ſic totũ: palã qm̃ cõclõ erit nã poſterioꝛ ea ex qb9 eſt ſyllo erũt priora nã. Si aũt velim9 demſare p ipoſſe qm̃ nullũ .b. eſt .a. opꝫ ſumẽ qm̃ oẽ .b. eſt .a. ꝛ accipe cũ eo qm̃ oẽ .c. eſt .b. ꝛ ſic qm̃ omne .c. eſt .a. hoc aũt ſit manifeſtũ ipoſſe: quapp ipoſſe erit oẽ .b. eſſe .a. ꝛ neceſſe nulluꝫ .b. eſſe .a. ex hoc g̃ nẽcio noto qꝫ eſt nulluꝫ .c. eſt .a. cõuincit h̃ nulluꝫ .b. eſt .a. Cuꝫ aũt in hac/ oẽ .c. eſt .b. ſit pdicatio directa ſm ordinẽ nãleꝫ: ꝛ ita .c. ſit ps .b. ꝛ hec ppõ/ oẽ .c. eſt .b. ſit ſicut pars ad hãc/ nulluꝫ .b. eſt .a. manifeſtũ qm̃ hec/ nulluꝫ .c. eſt .a. eſt nã poſterioꝛ q̄z hec/ nulluꝫ .b. eſt .a. Palaꝫ g̃ qm̃ in demſone q̄ ſit p ipoſſe ſit oñſio pncipalis intẽti ex poſteriorib9 ipſo ſm nãꝫ. Habem9 g̃ qꝫ negatiua oſtẽſiua eſt ex priorib9 nã. Demſatio aũt negatiue cõclõnis p ipoſſe eſt ex priorib9 nã. Priora aũt nã ſimplr notiora ꝛ credibiliora ſũt: lꝫ nõ apud oẽꝫ ſint notiora talia: aut digniora ꝛ melioꝛa: ex dignioꝛib9 igit ꝛ melioꝛib9 eſt negatiua oſtẽſiua q̄z ducẽs ad impoſſe. g̃ melioꝛ eſt ꝛ dignioꝛ: q̄re cuꝫ affirmatiua demſatio melioꝛ ſit negatiua: ꝛ hec ducente ad ipoſſe: erit ſimplr oſtenſiua melioꝛ ducente ad ipoſſe. Uocat aũt Ari. in h̃ trãſlatu cõneꝫ: nõ oẽ illud qd de curſu ſermonis ſyllogiſti iferẽ: ſꝫ de nã poſterí9 eſt: poſuit aũt Ari. diuerſa exẽpla cõclõnis demſatiue oſtẽſiue: ꝛ demſatiue p ipoſſe: inueñs nobis in h̃ qꝫ in demſatiuis ſciẽtijs qd demſat oſtẽſiue nõ demſat per ipoſſe: ꝛ qd demſatores oñdant p ipoſſe nõ pot demſari oſtẽſiue: lꝫ ipſe Ari. videat hui9 demſare cõtrariũ in libro prioꝝ. Cã aũt hui9. ſ. qꝫ demſatũ p ipoſſe nõ pot demſari oſtẽſiue eſt: qꝫ in demſonib9 cõdicit p vle nõ pticulare: ꝛ nõ ſimplr: ſꝫ in gñe: vñ qd intẽdit demſatoꝛ pbare: ꝛ oppoſitũ qd falſigraphus ſupponit eſt vtrũqꝫ affirmatiuũ: ꝛ eſt in ipſo oppo qd dat falſigraph9 pdicatũ vel ſubꝫ termin9 cõplexus in q̄ iplicat aliqd eẽ qd ipoſſe eſt eẽ in reꝝ nã: vñ etiã alia ppõ coaſſumpta cũ oppo intẽti erit falſa. Sed ex coaſſumpta opoꝛteret demõſtranteꝫ oſtenſiue pcedere: vñ cũ nõ oſtẽdat ex falſis palaꝫ qm̃ nõ cõuertit in oñſiuã. v.g. Si voluerit geometer oſtẽdere qꝫ ois triãgulus hñs duos angulos equos ad baſim hꝫ duo latera equis angulis ad baſim extrinſecis oppoſita inequalia: ꝛ h̃ pdicatũ eſt res nõ inuẽta in numero rerum: nec eſt poſſe vt ſit: vñ ppoſitio illa coaſſumpta in q̄ ſumet terminus iſte erit neceſſario iplicans ipoſſe: vñ nõ pot cõuerti in oſtenſiuã. Iſtud aũt plene explanauimus in tractatu quodaꝫ de iſto ſpecialr compoſito.

¶ Sciẽtia aũt ſcia eſt exactioꝛ: atqꝫ prioꝛ: ea que eſt eadeꝫ ipſius eſſe: atqꝫ ppter quid eſt.

¶ Certioꝛ aũt ꝛ prioꝛ eſt ſcia quecũqꝫ ipſius quia: ꝛ propter quid eadem eſt. T.cõ.105.

¶ Poſt h̃ dicit Ari. qꝫ ſcia certioꝛ eſt q̄ prioꝛ: hoc eſt que de priorib9 eſt: ꝛ hec eſt .24. cõclõ. Sꝫ hãc nõ demõſtrat ipſe: veritã ipſa eſt manifeſta: ex diffõne ei9 qd eſt eſſe certi9 ſupra poſita: que .n. priora ſunt ppinquiora ſunt luci ſpũalitati9 ſupfuſione res itelligibiles ab aſpectu mentis ſũt actu viſibiles: ꝛ magis ſunt receptibilia illi9 lucis ꝛ magis penetrabilia ab aſpectu mẽtis: vñ ꝛ certiora ſũt: ꝛ ſcia q̄ de his eſt hẽt ſcia certioꝛ: ſm hũc modum ſcia de ſubſtãtijs ſepatis incorporeis certioꝛ eſt ſcia de ſubſtãtijs icorporeis ligatis cũ corpe: ꝛ hec iteꝝ certioꝛ eſt q̄z ſit ſcia de ſubſtãtijs corporeis: ſicut dicit Ari. qꝫ ſcia de aĩa certioꝛ eſt alijs ſciẽtijs nãlib9 q̄ ſunt de corpib9 nãlib9 mobilib9. Nec eſt hoc cõtrariũ ei qd ſupra dictũ eſt. qꝫ in mathe[ma]ticis eſt rari9 erroꝛ: eo qꝫ res mathematice ſũt hñ viſibiles ab itellu: nec ei qd dicit Tholo. ſ. qꝫ in mathematicis eſt ſcia certiſſima ꝛ magis certa q̄z in metaphyſicis: qꝛ dicimus qꝫ res diue ſũt magis viſibiles ab aſpectu mẽtis ſano nõ obnubilato phãtaſmatib9 ſicut corporales clariſſime: ꝛ a lumie ſolis illuminate ſũt magis viſibiles ab oculo corporali ſano aſſuefacto viſioni

[illegible]

23a ꝫ

Quid ſit oſtẽſiua demſatio ꝛ que ducens ad impoſſe.

24a ꝫ

Scia de ſubſtãtijs ſeparatis icorporeis eſt certioꝛ ſcia de ſubſtantijs incorporeis ligatis cuꝫ corpore.

Sciẽtia de aĩa certioꝛ ẽ alijs ſciẽtijs nãlib9 que ſũt de corporibus mobilibus.

terū ſplēdidarū. Sʒ ab aſpectu mētis ngro q̄lis eſt aſpectus nr̄ dū grauamur molle corꝑis corrupti: ꝛ aſpectu rerū corꝑaliū ſūt res obuolute phātaſmatib⁹ magis viſibiles ſicut ab oculo corꝑorali. ꝗ meli⁹ videntᷣ res nigre ꝛ aliquātulum tenebroſe q̄ʒ res albe ꝛ multo lumie ſolis ſuꝑfuſe: humano igiᷣ intellcui q̄lis eſt adhuc in nobis ſunt res mathematice certiſſime ad quas cōprehēdendas nos iuuāt phātaſmata imaginabilia viſu recepta: ſed itellectui tali q̄lis dʒ eē ſcḋm ſtatū ſuū optimū: ſunt res diuine certiſſime: ꝛ quāto res ſunt priores ꝛ natura ſublimiores: tanto certiores.

Res mathematice in nobis ſunt certiſſime.

¶ Sed nō ea que eſt ipſius eē: ſine ea que eſt ipſi⁹ propter quid eſt.

T.co. 106. ¶ Sed nō eſt ipſius extra eā que eſt ꝓpter quid.

25a ꝫ ¶ Uigeſimaquīta ꝯclō hui⁹ ſcie eſt hec. vʒ. Scia q̄ eadē facit ſcire q̄a ꝛ ꝓpter quid, melior eſt ꝛ certior: ea q̄ facit alterū ſolū. hec aūt manifeſta eſt: ex eo ꝙ ſcia eſt magis faciēs ſcire q̄ facit ſcire h̄ ꝛ illud: q̄ʒ que h̄ ſolū: ſicᷣ ſupra dcm̄ eſt: ꝛ q̄ magis facit ſcire melior ē ꝛ certior: verūtn̄ nulla ſcia facit ſcire ꝓpter quid niſi ꝑciatᷣ q̄a: aut ſimul cum ipſo ꝓpter quid habeat q̄a a: vt patebit poſterius.

a ¶ Sci.n.pre ſcietᷣ q̄a tunc erit ſcia p demonſtratione que eſt ꝓpter quid tm̄. q̄a aūt ſimul cū ipſo ꝓpter quid habeat q̄a erit p demonſtratione que eſt dans cām ꝛ eē.

¶ Et ea q̄ nō ē de ſubō: vt arithmetica: ipſa muſica.

¶ Et que nō eſt de ſubiecto illa que eſt de ſubiecto: vt arithmetica harmonica.

T.co. 107. ¶ Uigeſimaſexta ꝯclō eſt hec: ꝙ ſcia q̄ eſt de re abſtra-

26a ꝫ cta certior eſt ſcia q̄ eſt de eadē re cōcreta: h̄ pʒ ꝑ hoc ꝙ res abſtracta prior eſt nā eadē re cōcreta: ſed ſciētia que de prioribus eſt, certior eſt: quare ꝛc̄.

¶ Et itē ea q̄ eſt ex paucioribꝰ: ea q̄ eſt ex additiōe: vt arithmetica ipſa geometria. Ex additiōe autem dico h̄ pacto. Unitas eſt ſuba vacās poſitiōe: punctū vō eſt cū pōne ſuba: h̄ igiᷣ ex additiōe eē dico.

T.co. 108. ¶ Et que eſt ex minoribꝰ ea q̄ eſt ex poſitiōe: vt geometria ꝛ arithmetica. Dico aūt ex poſitiōe: vt vnitas: ſuba eſt ſine poſitiōe punct⁹ aūt ſuba poſita: h̄ aūt eſt ex appoſitiōe.

27a ꝫ ¶ Uigeſimaſeptima ꝯclō eſt hec. De duab⁹ ſciētijs que erigūtᷣ ſuꝑ res abſtractas illa eſt certior q̄ erigiᷣ ſuꝑ res ſimpliciores q̄ʒ ea que erigiᷣ ſuꝑ res cōpoſitiores: ꝛ hec pʒ ꝑ eādē ꝛ quā ꝓxīa: q2 res ſimpliciores ſūt priores nā. ¶ Ponit aūt exēplū de vnitate ꝛ pūcto: q̄ſi vnitas ſit res ſimplicior: quia eſt ſuba abſqʒ ſitu: punctū vō eſt ſuba cui ſuꝑaddit ſitus. Ad itelligētiā hui⁹ dico vt loq̄mur de vnitate numeri ꝛ ſuba ei⁹: ꝙ numer⁹ eſt eētia eadē replicata replicatiōe nō ſcḋā altera aut alia b: ꝛ vnitas eſt eſſentia ſʒ ſe replicabilis: non replicāt aūt ſe niſi ſe quodāmō gignēs. In reb⁹ aūt corꝑalib⁹ inuenimus ꝙ mā pⁱᵃ ꝛ forᵃ pⁱᵃ in ſeipſis ſī ſimplices ſine ſitu ꝛ magnitudine: ſʒ he ſīmites ſe replicātes ꝛ quodāmō gignētes extēdunt ſe in magnitudie ꝛ ſitu. Nā aūt materie pme ꝛ forme pme in ſeipſis ſimplex ꝛ eſſentia ſcḋm ſe replicabilis vere vnitas eſt. Eadē eſſentia cū habuerit ſupra ſe ſitū indiuiſibilē punct⁹ eſt. Cū vō habuerit ſupra ſe ſitū diuiſibilē ſcḋm viā vnā linea ē: cū vō ſcḋm vias duas ſuꝑficies eſt: ꝛ ſcḋm vias tres corpus quātū eſt.

b ¶ Tūc cōcedere numerū nō diſtingui a re numerata cū ſit realis.

¶ Capitulum 18m.

Ma autē eſt ſcia: que vni⁹ eſt gn̄is. Que cōponuntᷣ ex pmis: ꝛ ſunt ꝑtes aut affectus hoꝝ ꝑ ſe. Diuerſe vō ſcie ſūt: quaꝝ principia nō ſunt ex eiſdē: nec ex vnius pncipijs pncipia ꝓficiſcuntᷣ alteri⁹. Huius aūt eſt ſignū: cū ad ea que nō demonſtrantᷣ fuerit ventum. Opʒ.n. ipſa eodem in gn̄e eē in quo ſunt ea q̄ ſunt demrāta. Eſt aūt ꝛ hui⁹ ſignū: cū ea q̄ demōſtrantᷣ per ipſa: eodē in genere ſunt: atqʒ ꝓpinqua.

T.c. 109. Na aūt ſcia eſt que eſt vnius gn̄is quecūqʒ ex pmis cōponitᷣ: ꝛ ꝑtes aut paſſiones haꝝ ſunt ꝑ ſe. Altera aūt ſciētia eſt ab altera quoꝝcūqʒ principia: neqʒ ex eiſdē neqʒ altere ex alteris ſunt. Huius aūt ſignū eſt cū ad indemōſtrabilia veniant: opʒ enim ipſa in eodem genere eē his que demonſtrantᷣ. Signum autē ꝛ huius eſt cū indemonſtrabilia per ſeipſa in eodem genere ſunt ꝛ ꝓxima.

Syllogiſmus demrātiu⁹ eſt inſtrm̄ demrātoris ſciaꝝ acquirendaꝝ: ꝛ aggregantᷣ ꝑtes ſylli demrātiui in ſcia vna: nec vt q̄cūqʒ ꝯueniunt vni ſcie: ſʒ q̄ vnificati ſūt in aliq̄ vno ex quo ſcia ē vna: illi ſunt vni ſcie cōuenientes. Determinatis igiᷣ ex q̄b⁹ ꝛ qualib⁹ ſunt ſylli demrātiui: ꝛ q̄s alio ſit melior dignior ꝛ certior: cū ſint inſtrm̄a acq̄rēdi ſciaꝝ. ꝯſiq̄ns eſt cognoſcē q̄ ſunt aggregādi ad ſciaꝝ vnā cōparādaꝝ. Aggregādi ſūt aūt q̄ ſunt vnificati in vno ex quo eſt ſcia: ꝓpter h̄ opʒ determinare ex q̄b⁹ hʒ ſcia vnitatē: ꝓpter h̄ ponit Ari. in pn̄ hui⁹ capli diffōnē ſcie vnius: dicēs ꝙ vna eſt ſcia q̄ ſubijcit gen⁹ vnū: vt arithmetica numerū: ꝛ geometria magnitudinē imobilē. Et q2 nihil ſciᷣ niſi ex pncipijs ꝓprijs ꝛ imediatis ad h̄ ꝙ ſit ſcia vna: opʒ vt hēat pn̄ᵃ ꝓpa vnificata in vnitate ſubī vnius ex q̄b⁹ demrē. Et q2 nō eſt ſcia niſi aliq̄⁹ de aliq̄ incōplexo: ꝛ.n. nō dicim⁹ ſciaꝝ: opʒ vt ſubʒ vnū ſuꝑ qḋ erigiᷣ ſcia hēat ꝑtes ſubiectiuas vt ſpēs: vel ꝑtes itegrales ꝛ eſſentiales. aut per ſe accn̄tia demrābilia de ſubō vel de ꝑtib⁹ ipſius: cū.n. cōcluſio demrātiua ſit dcā ꝑ ſe: aut demōſtretᷣ gen⁹ ſubm̄ de ſpē ſua: ſicut in metaphyſica demratᷣ ens de ſpālib⁹ entib⁹: vt de deo: ꝛ de circulo: ꝛ ſphera ꝙ ipſa ſūt entia. Et ſic in grāmatica demratᷣ de oīone cōpoſita ex noīatiuo ꝛ vbo pſonali ꝙ ipa eſt oīo ꝯgruitē: oīo ꝯgrua ſit ſubʒ grāmatice. Aut demratᷣ pars gn̄is ſubī de ipſo ſcḋm ꝑdicationē obliquā vl̄ ecōuerſo: ſic in medicia ꝙ corp⁹ humanū eſt ex q̄tuor humorib⁹. Aut demratᷣ ꝑ ſe accidens de gn̄e ſubō: aut de ſpēb⁹: vl̄ ꝑtib⁹ gn̄is ſubī: his.n. modis ꝛ nō pl̄ib⁹ fit ꝑdicatio ꝑ ſe c. Hec igiᷣ tria aggregantᷣ vt ſit ſcia vna: vnitas ſubī ſuꝑ qḋ erigiᷣ demratio: pn̄ᵃ imediata vnificata in ſubō illo ex q̄b⁹ ſit demratio: ꝛ qḋ ſubʒ hēat ſpēs aut ꝑtes aut ꝑ ſe accn̄tia ex q̄b⁹ cōplētᷣ ꝯclō demratiua. Penit⁹ diuerſe ſunt ſcie nec eedē nec ſubalternate. quaꝝ pn̄ᵃ nō ſunt vnificata in nā vni⁹ ſubī: nec in ſubis quoꝝ alterū ſit ſub reliq̄. Et ſignū ꝙ he ſint ꝯditiōes ſcie vni⁹ eſt ꝙ cū ꝑ viā reſolōnis ꝑuenitᷣ in imeᵃ: ipſa imediata inueniuntᷣ vnita in gn̄e vno ꝛ ꝓxio cū ꝑtib⁹ demratis: ꝛ cū per ſe accn̄tib⁹ demratis. Scia aūt eſt ſubalternata alteri cui⁹ ſubʒ addit ꝯditionē ſuꝑ ſubʒ ſubalternātis: q̄ ꝯditio nō eſt totalr̄ extrāea a nā ſubī ſubalternātis: ſʒ ex̄ aſſumitᷣ velut radioſitas nō eſt nā totalr̄ extrema a nā magnitudinis: ſed ex̄ aſſumpta. Silr̄ a nā entis qḋ eſt ſubʒ metaphyſice nō exit totaliter qḋ dico corp⁹ mobile qḋ eſt ſubm̄ phyſice: q2 in nā mobile dicit priuationē: ꝛ nō ens ꝙ eſt pn̄m mobilis inquātū hō. Spēs vō ꝛ ꝑtes itegrales ꝛ eſſentiales nō extra aſſumuntᷣ: ꝛ ꝓpter hoc ſunt de ſcia eadē cum eo cuius ſunt ſpecies ꝛ partes.

In metaphyſica demratᷣ genus ſubm̄ de ſpecie ſua. Quid ſit ſubʒ grāmatice.

c ¶ Quot modis ſiat ꝑdicatio ꝑ ſe. Et cōcedit hūc eē ꝑ ſe: corpus humanum eſt ex q̄tuor humoribus.

¶ Atqȝ fieri põt vt plures eiuſdeȝ ſint demõſtatiões: nõ ſolum ſi ex eadeȝ ſerie mediuȝ nõ coherens accipiatur: vt ſi inter.a.b.nũc.c.nũc.d.nũc.e.mediuȝ accipiatur: ſed etiaȝ ſi ex diuerſa ſumatur. Sit eniȝ.a.mutari. c.mouetur.b.voluptate afficitur. Uerum igitur dices ſi.c.de.b: ꝛ.a.de.d. predicaueris. Qui nãqȝ voluptate afficitur: mouetur: ꝛ qui mouetur mutatur. Rurſus inter eoſdeȝ terminos medium.d. ponatur in quo ſit: quieteȝ cõſequitur. Uerum igitur idẽtideȝ dices ſi.a.de d: ꝛ.d.de.b. ꝑdicaueris. Qui nãqȝ afficitur voluptate: is quietẽ ꝯſequitur: ꝛ qui quietẽ ꝯſequitur: is mutatur. Quare ꝑ diuerſa media nõ ex eadẽ ſerie ſumpta cõficitur rõcinatio. Nõ tñ adeo diuerſa vt neutrum dicatur de altero. Necẽ eſt.n.ambo cuipiaȝ eidẽ ineſſe. Conſiderãdũ aũt eſt quot modis ꝑ ceteras quoqȝ figuras eiuſdeȝ ratiocinatio fieri põt.

T.cõ.110. ¶ Plures aũt demõſtationes eſſe eiuſdẽ poſſe eſt nõ ſoluȝ ex eodeȝ ordine accipiẽti nõ cõtinuũ mediũ: vt eoꝝ que ſunt.a.b.c. ꝛ.d. ꝛ.ȝ. ſȝ ex altero: vt ſit.a.trãſmutari.in quo aũt.d. moueri: ſȝ.b.letari: ꝛ iterũ.i.quieſcere: verũ igitur eſt: ꝛ.d.de.b. ꝛ.a.de.b. ꝑdicari: letãs.n. mouetur: ꝛ qđ mouetur: trãſmutatur: iterum ꝛ.a. de.i. ꝛ.i.de.b. verũ eſt predicari: ois eniȝ letans quieſcit ꝛ quieſcẽs trãſmutatur: quare ꝑ altera media ꝛ non ex eodeȝ ordine ſyll's eſt: nõ tñ vt neutrũ de neutro dici ꝯtigit mediorũ: neceſſe.n.eſt eidẽ alicui vtraqȝ ineſſe: intendere aũt eſt ꝛ per alias figuras quot modis cõtingat fieri eiuſdeȝ ſyllm̃.

¶ Ex iaȝ dictis pȝ ꝙ in vna ſcia aggregantur plures ſylli demõſtratiui ꝛ nõ ſoluȝ in vna ſcia: ſed ẽt quãqȝ ad ꝯcluſionẽ vnicã ſunt pl'es ſylli demõſtratiui: ꝓꝑ hoc ꝯiter oſtendit Ari. ꝙ vnius ꝯcluſionis poſſe eſt eſſe pl'es demõſtrationes per plura media nõ vniꝰ ordinis. Et hec eſt.28. ꝯcluſio huius ſcie. Qđ aũtẽ ꝑ media vnius ordinis ſint pl'es ſylli demonſtratiui ordinati ad eandeȝ ꝯcluſionẽ: pȝ vt ſi demõſtretur.a.de.b.per.c.d.e.media quoꝝ ꝑmũ ſit ſub ſcđo: ꝛ ſcđm ſub tertio: erũt tot ſylli ordinati ad ꝯcluſiones: quot ſunt media. Qđ aũt poſſit eadeȝ ꝯcluſio demõſtrari ꝑ diuerſa media nõ vnius ordinis ꝓ pria ꝯcluſioni. oſtẽdit Ari. inducẽs exẽpluȝ: ꝙ trãſmutari oſtẽditur de letãte ꝑ moueri ꝛ quieſcere. que ſunt duo nõ vniꝰ ordinis: ſȝ ſibiinuicem oppoſita. Et qȝ exẽplũ iſtud hȝ aliqđ obſcuritatis ꝛ dubitationis: ad explanationẽ eiꝰ. dico ꝙ Ari. itelligit per trãſmutari mutationẽ ſubitã qualis eſt in termino motus: vt eniȝ oſtẽditur in phyſica: motꝰ fit paulatiȝ ꝛ nõ ſubito: ſed in termino motus indiuiſibili fit trãſitus ab habitu in ꝑuationẽ: vel ecõuerſo ſubito: ꝛ nõ paulatiȝ: ꝛ hũc trãſitũ dico trãſmutari. virtus aũt appetitiua: cum inhiat vt tendat ad ꝯſequẽduȝ aliqđ ſiua inhiatio ꝛ niſus ad ꝯſequẽduȝ appetitꝰ eſt: opio ꝟo ꝯſequẽdi appetitũ ſpes eſt. Appetitꝰ aũt ꝛ ſpes mouent ad ꝯſequẽduȝ qđ appetitur qui motꝰ finitur in ꝯiunctiõe appetẽtis cũ eo ꝙ appetitur: ꝛ tũc ꝯuertitur appetitꝰ in amorẽ ꝛ ſpes in letitiã: qȝ appetitꝰ rẽ ꝯſequẽde duȝ inhiat ſit amor rei cõſecute duȝ tenet. Letitia aũt eſt diffuſio aie ꝛ ſpirituũ ꝛ ſanguis in ꝯiunctiõe ſua cũ re appetita. In eo autem ꝙ letans adheret ꝛ tenet ſe cũ re appetita ꝑus iaȝ ꝯſecuta ꝛ amata quieſcit. In eo autem ꝙ aĩa in hac adheſione ſe diffundit ſpũaliter: ꝑ hoc dilatat ſpũs ſanguineȝ ꝛ cor mouetur letãs: igitur letãs ex ꝑte aliq̃ quieſcit ꝛ ex ꝑte aliq̃ mouetur. Unde igitur Ari. intelligere ꝑ letantẽ incipientẽ letari: qui.ſ.eſt in termio finali motꝰ ſpei ꝛ appetitus: ꝛ in termio initiali quietis q̃ eſt in adheſione ꝛ ſtatu aie ſupra reȝ prius appetitã iaȝ amatã ꝛ ꝯſecutã: ꝛ etiã in termio initiali motꝰ qui eſt in dilatatiõe aie ꝛ ſanguis ꝛ ſpũuȝ. Siliter itelligit ꝑ quieſcẽteȝ icipiẽteȝ q̃ſcere ꝑdicto mõ: ꝛ per mouẽtẽ incipientẽ moueri ꝑdicto mõ: ꝛ manifeſtuȝ eſt ꝙ oẽ incipiẽs q̃ſcere ꝛ oẽ icipiẽs moueri eſt in ꝑmutatiõe ſubita. Oẽ aũt incipiẽs letari ex ꝑte vna eſt incipiẽs moueri: ꝛ ex ꝑte alia eſt icipiẽs q̃ſcẽ. ¶ Puto aũt ꝙ Ari. hãc expõneȝ inuat cũ ponit terminos in mõ infinitiuo: qȝ modus ĩfinitiuꝰ apud grecos q̃nqȝ ſignat inceptionẽ agere vel pati. ¶ Et dico vl'em ſermonẽ: qȝ oẽ cõpoſituȝ ex naturis oppoſitis eſt hõ mõ demõſtrabile ꝑ media oppoſita ꝛ nõ vnius ordis: vtraqȝ enim nãruȝ oppoſitaꝝ cõponentiũ tertiũ eſt cã ꝓxima cõpoſiti. Et pȝ ꝙ talis demõſtratio aut ſemꝑ aut maxie ẽ in nãli phia. Ibi eniȝ reperiuntur res ex ꝯꝰys cõpoſite. Et lȝ in talibꝰ demõſtronibꝰ duo media oppoſita ſint: tñ ꝑ moduȝ q̃ veniunt in ſyllm̃: opȝ alterũ de reliq̃ ꝑdicari: qȝ cũ vtrũqȝ dicatur de minori extremitate ꝯſequitur ꝑ tertiã figurã alterũ ꝑticulr de reliq̃ ꝑdicari. ¶ Et qđ nũc dcm̃ eſt ꝯꝰũ ei qđ ſupra dictũ eſt ꝙ vnius rei vnica eſt demõſtratio: qȝ ibi fuit ſermo: de demõſtratione potiſſima que eſt in rebus mathematicis. hic aũt eſt ſermo vt iam pȝ demõſtratione in rebꝰ nãlibꝰ que eſt demõſtratio dicta ꝑ poſterius. Et iterũ ſi velimus dicere demõſtrationeȝ aliã que fit ex eiſdẽ terminis ꝑ figurã aut moduȝ aliũ: tũc eiuſdẽ rei tot ſũt demõſtratiões in quot figuris ꝛ modus ꝯtigit idẽ ꝯcludere.

¶ Eius aũt qđ ꝓficiſcitur a fortuna nõ eſt per demõſtrationẽ ſcia. Qđ.n.fortuito fit: nec eſt vt neceſſariũ: nec vt plerũqȝ: ſȝ eſt id qđ fit ꝑter iſta. Demõſtratio ꝟo alterius eſt iſtoꝝ. Ois.n.rõcinatio q̃ fit: per ꝓpõnes aut neceſſarias aut eas q̃ ſunt plerũqȝ conficitur: atqȝ ſi neceſſarie q̃deȝ ſint: cõcluſio quoqȝ neceſſaria eſt. Sin ꝟo plerũqȝ ſint: cõcluſio quoqȝ talis efficitur. Quare ſi id qđ ꝓficiſcitur a fortuna: neqȝ plerũqȝ: neqȝ neceſſario fit: nulla prorſus ipſiꝰ erit ſine dubio demonſtratio.

¶ Sed eiꝰ qđ eſt a fortuna nõ eſt ſcia per demonſtrationẽ: neqȝ.n.ſicut neceſſariũ: neqȝ ſicut frequẽter eſt qđ eſt a fortuna: ſed qđ extra hec fit: ſȝ demõſtratio alteriꝰ hoꝝ eſt. Ois.n.ſyll's aut ꝑ neceſſarias aut ꝑ eas q̃ ſunt tanq̃ frequẽter ꝓpõnes: ꝛ ſi neceſſarie q̃dẽ ſint ꝓpõnes: ꝛ cõcluſio neceſſaria eſt: ſi ꝟo ſunt ſic frequẽter: cõcluſio hꝰ eſt: quare ſi id qđ eſt a fortuna eſt ſicut frequẽter: neqȝ neceſſarium: non vtiqȝ erit ipſius demonſtratio. T.cõ.111.

¶ Iaȝ ſcimꝰ ex diffõne ſcie vniꝰ ꝙ ſuꝑ ſubȝ vnã cuiꝰ ſũt ꝑtes ꝛ ꝑ ſe accñtia erigitur demõſtratio: ꝯñs eſt igitur cognoſcere ſuꝑ quas res nõ eſt poſſe vt erigatur demõſtratio: ꝓꝑ hoc ꝯñter Ariſt. docet ꝙ ſuꝑ res caſuales nõ erigitur demõſtratio. ꝛ hec eſt.29. ꝯcluſio huiꝰ ſcie. Et deide docet ꝙ ſuꝑ res 29ª ꝫ ſenſibiles ex ꝑte ea q̃ ſũt ſenſibiles nulla erigitur demõſtratio. ꝛ hoc eſt.30. ꝯcluſio huiꝰ ſcie. Dicit ergo ꝙ de re q̃ eſt a caſu 30ª ꝫ nõ eſt ſcia demõſtratiua: ꝛ qȝ res que eſt a caſu nec eſt

a ¶ Q' pl'es ſylli demõſtratiui ſint ad cõcluſiones vniꝰ cauſa ꝙ ſcđo erit de eadem ſyllogiſmi. 28ª ꝫ

b Quid ſit letitia.

Qđ vnius rei vnica ſit demõſtratio: intelligit de demõſtratione potiſſima.

neceſſaria ſicut res diuine ⁊ mathematice que ſemꝑ ſūt vno mō: neqꝫ eſt frequēter eueniēs ſicut res naturales. ¶ Sed res cauſalis eſt ex̄ neceſſitatē ſimplr̄ ⁊ ex̄ neceſſitatē nālē que nō eſt nec̄itas ſimplr̄: ſꝫ cū circūſcriptiōe ipedimēti. Hec aūt ꝓpō manifeſta ē in phyſica Ari. vbi dr̄ qd caſus ⁊ fortuna ⁊ quoꝝ eſt caſus ⁊ fortuna ⁊ cetera alia. Demr̄atio aūt ōis aut eſt rei que ſemꝑ eſt: aut eſt rei que frequēter eſt: demōſtratio nāqꝫ ꝓpe dicta eſt incorruptibiliū ⁊ vno mō ſemꝑ ſe hn̄tiū. Sꝫ demōſtratio cōīter dicta extendit etiā ad cōtingentia nata que frequēter ſunt. Cum igit̄ ita ſit ꝙ cauſalia nec ſemꝑ ſint: nec frequēter: demonſtratio aūt ōis eſt eorū que ſemper ſunt: aut frequenter: pꝫ ꝙ cauſalium nulla demonſtratio eſt aut ſcientia.

¶ At vō neqꝫ fit vt per ſenſuꝫ ſciamus. Nam ſi ſenſus talis: ⁊ nō huius alicuiꝰ eſt: ſentire tn̄ neceſſe eſt hoc aliqd: ⁊ aliquo in loco: ⁊ nunc. Vl̄e vō ⁊ qđ eſt ſupra oīa fieri nequit vt ſentiat̄: quippe cum nō ſit hoc: neqꝫ nūc. Nō. n. eſſet vl̄e. Qđ enim ſemꝑ eſt: ⁊ vbiqꝫ: id vl̄e dicimus eſſe. Cū igit̄ demr̄ones qdē ſint vl̄es: vl̄ia vō ſentiri nequeant: ꝑſpicuū eſt fieri nō poſſe: vt per ſenſum ſciamus. Quin vt pꝫ ſi fieri poſſet: vt ſenſu triāgulū angulos habere duobus rectis equales ꝑciperemus: quereremus vtiqꝫ demōſtratiōnē. Et nō (vt inquiūt qdā) ſcirēmꝰ. Sentire nāqꝫ neceſſe eſt ſingulare: at ſcīa in vl̄ib cognitiōe cōſiſtit. Quāobrē ſi in luna etiā eſſemꝰ terraqꝫ videremus obijciētē ſe lune: nō ꝑfecto cāꝫ ipſaꝫ defectionis ſciremꝰ. Sentiremus enīꝫ lunā deficere: ⁊ nō ꝓp qd oīno ſenſu ꝑciperemꝰ. Non. n. ipſius vl̄is eſt ſenſus. Attamē ex eo ꝙ ſepe hoc accidere videremus ipſuꝫ vl̄r venari demr̄atiōnē vtiqꝫ haberemus. Ex ſingularibꝰ. n. pluribꝰ: vl̄e ipſuꝫ pateſieri ſolet. Ipſuꝫ aūt vl̄e preſtabile nimirū ē. Propterea qđ ipſaꝫ cāꝫ indicat: q̄re de talibꝰ notitia vl̄is preſtabilior eſt ꝑceptiōe ſenſuū. Et intellectione eorū quoꝝ eſt alia cā. De primis autē alia rō eſt. Pꝫ igit̄ fieri nō poſſe: vt quiſq̄ ſentiēdo quicq̄ vnq̄ eorū ſciat que demōſtrabilia ſunt: niſi ſentire quiſpiā id eſſe dicat: ſciam inquā per demr̄onē hr̄e. Sunt tn̄ inter ea que ꝓponunt̄ nōnulla que qdē ad ſenſus reducūt̄ defectionē. Nōnulla nāqꝫ nō quererēmꝰ: ſi illa viſu ꝑciperemus: nō ꝓpterea qđ ſcimꝰ videndo: ſed qđ ex eo ꝙ videmus habemꝰ tandē ipſum vl̄e: veluti ſi vitrū perforatū eſſe; lumēqꝫ penetrare per meatꝰ viſu ꝑciperemꝰ: pateret etiā nobis ꝓp qd poſt vitrū lumē efficit̄: ex eo plane ꝙ videremꝰ qdē ſeorſuꝫ idipſuꝫ fieri in vnoquoqꝫ: intelligeremus aūt ſimul in vniuerſis hoc fieri pacto.

T. cō. 112. ¶ Neqꝫ per ſenſuꝫ eſt ſcire: ſi enim ⁊ eſt ſenſus talis ꝙ huius ⁊ nō huius alicuius: ſed tn̄ ſentire neceſſe eſt hoc aliqd ⁊ vbi ⁊ nūc. vl̄e aūt ⁊ in oībꝰ ipoſſe ē ſentire; nō. n. h̄ eſt neqꝫ nūc. nō. n. eſſet vl̄e: qđ. n. ſemper ⁊ vbiqꝫ eſt vl̄e dicimus eſſe ᵃ: qm̄ igit̄ demr̄atiōes vl̄es ſunt. has aūt nō eſt ſentire: manifeſtuꝫ eſt ꝙ neqꝫ ſcire per ſenſuꝫ eſt. Sed manifeſtū qm̄ ⁊ ſi eēt ſentire triāgulū ꝙ duobꝰ rectis equales haberet angulos: quereremꝰ vtiqꝫ demōſtratiōnē: ⁊ nō ſicut qdā fatent̄ ſciremꝰ. Neceſſe enīꝫ qdē eſt ſentire ſinglr̄. Scīa aūt eſt in cognoſcēdo vl̄e. Unde ⁊ ſi in luna eſſemꝰ videremꝰ obiectā terrā: nō vtiqꝫ ſciremꝰ cāꝫ defectꝰ: ſentiremus. n. qm̄ deficeret nūc: ſed nō ꝓp qd oīno. Nō. n. eſſet vl̄is ſenſus. Sed ex ꝯſideratiōe multotiēs accīte vl̄e venātes demr̄onē habemꝰ. Et ex ſingularibꝰ pluribꝰ vl̄e eſt manifeſtū. Vl̄e aūt honorabilius eſt: qm̄ oſtēdit cāꝫ: quare de hꝫ vl̄i ſcīa honorabilior eſt ſenſibꝰ: ⁊ cognitiōe quorūcūqꝫ cā eſt: ſed de primis alia rō eſt. Manifeſtū igit̄ ſit ꝙ ipoſſe ē ſentiēdo ſcire aliqd demr̄atoꝝ: niſi iam aliqs ſentire h̄ dicat ſciaꝫ hr̄e ꝑ demonſtrationē: ſunt tn̄ q̄dā reducta ad ſenſus defectū in ꝓpoſitis: q̄dā. n. ſi videremus nō vtiqꝫ quereremꝰ nō tanq̄ ſciētes in vidēdo: ſed tanq̄ hn̄tes vl̄e ex eo ꝙ videamꝰ: vt ſi vitruꝫ ꝑforatū videremꝰ ⁊ lumē ꝑtrāſiēs: manifeſtū vtiqꝫ eſſet ⁊ ꝓp qd illuminat qm̄ videre qdē ſeꝑatiꝫ in vnoquoqꝫ: intelligere aūt ſimul eſt: qm̄ in oībus ſic eſt.

¶ Similr̄ nō cōtingit ſcire ſenſibilia: neqꝫ ſenſus eſt cā ſcie: ſed occaſio: ſicut oſtēſuꝫ eſt in ſuꝑioribꝰ: huiꝰ aūt rō eſt ꝙ ſenſus talis eſt qđ ipſe eſt apprehēſiuꝰ rei alicuiꝰ ſignate: ⁊ nō ſit apprehēſiuꝰ alteriꝰ rei: qꝛ neceſſe eſt ſcire reꝫ ſignatā in loco ſignato: ⁊ tp̄e ſignato: quare nō ſentit niſi rem vnā ſignatā. vl̄e aūt cū ſit res inuēta in multitudine nō eſt poſſe ſentire: qꝛ qđ reperit̄ in multis nō eſt in loco ſignato: aut tp̄e ſignato: qꝛ ſi eēt in loco ſignato: aut tp̄e nō eſſet vl̄e inuētū in oībꝰ: vl̄e nāqꝫ eſt ſemꝑ ⁊ vbiqꝫ. Quō aūt vl̄e ſemꝑ ſit: ſatis expoſituꝫ eſt ſupra: vbi fiebat ſermo de perpetuitate vl̄iuꝫ. Si itelligamꝰ vl̄ia ꝑ moduꝫ Ari. formas receptas in qdditatibꝰ ꝑticulariū a qbꝰ ſunt res ꝑticulares id qđ ſunt ᵇ: tunc vl̄e eſſe vbiqꝫ nihil aliud eſt q̄ vl̄e eſſe in quolꝫ ſuoꝝ ꝑticulariuꝫ vel ſinglariū: vbi. n. eē eſt in quolꝫ ſuoꝝ locoꝝ: loca aūt vl̄iuꝫ ſunt ipſa ſingularia in qbꝰ ſunt vl̄ia ᶜ. ¶ Niſi forte dicamus ꝙ vl̄e vbiqꝫ eſt: qꝛ itellc̄s eſt locus vl̄iuꝫ: ⁊ vl̄e vbiqꝫ eſſe: eſt ipſuꝫ intellectū eſſe qui intellectꝰ eſt quodāmō vbiqꝫ: qꝛ intellc̄s ꝑ modū ſpūalem ibi eſt vbi eſt illud qđ intelligit̄: ſicut amās eſt ibi vbi eſt illud qđ amat̄. Si aūt vl̄ia ſint idee in mēte dīna: tūc vl̄ia vbiqꝫ ſunt per moduꝫ quo cā pma vbiqꝫ eſt. Si vō vl̄ia ſint rōnes rerū cauſales create que ſunt virtutes ſite in corporibꝰ celeſtibꝰ: tunc ēt ipſe vbiqꝫ ſunt: qꝛ virtutes corpoꝝ celeſtiū vbiqꝫ reperiunt̄. Quō aūt cā pma vbiqꝫ ſit: ⁊ quō virtutes corpoꝝ celeſtiū vbiqꝫ ſint: ⁊ quō intellectꝰ ſit ibi vbi eſt illud qđ itelligit̄: ⁊ amās vbi eſt illō qđ amat̄: altioris eſt negocij: ⁊ nō eſt noſtre poſſibilitatis explanare: verūtn̄ ꝙ ita ſit ſcimus. modū aūt comprehēdere nō ſufficimꝰ. ¶ Sed redeūduꝫ eſt ad ꝓpoſitū. Qm̄ igit̄ demr̄ones ſunt vl̄es. res aūt vl̄es nō ꝯtingit ſentire: cū ſola vl̄ia ⁊ demr̄abilia ſciant̄: manifeſtuꝫ eſt ꝙ nō cōtingit ſcire per ſenſum. Illud aūt facile concedit̄ de ꝯclōnibꝰ vl̄ibꝰ: quaꝝ ſingularia nō cognoſcūtur per ſenſuꝫ: ſed ſi ſingulare ſub ꝯcluſione vl̄i cognoſcat̄ per ſenſuꝫ: tūc vr̄ ēt ipſuꝫ vl̄e cognoſci per ſenſum

ᵃ ¶ Id ē vl̄e non ſibi determinat locum: neqꝫ tēpꝰ ⁊ q̄ eorū īdiuidua in varijs locis ⁊ diuerſis temporibꝰ exiſtere poſſunt.

ᵇ ¶ Si res ꝑticulares ſūt id qđ ſūt per formā. q̄ forma ē hn̄ᵐ indiuiduatiōis ⁊ vt volūt Auerroīs: ⁊ non eſt quātitas: nec mā ſignata vt voluerunt Albertꝰ ⁊ diuus Thomas. nec hecceitas ē hn̄ cipium indiuiduatiōis dicitur ſcdo ꝑ hecceitatē vt Scotꝰ id quo aliqd formaliter eſt hec qꝛ nō eſt hn̄ operādi. ergo neqꝫ eſſendi. Et etiā apud Scotū hecceitas eſt eēntia agētis: ⁊ non rō operandi.

ᶜ ¶ Eſt. n. vl̄e forma rei mā liber cap. 7ᵒ cōmē. 4ᵒ. dicēdū eſt: que in eſſe extra aīaꝫ eſt vl̄e in potentia: ⁊ qꝛ non eſt ſola de ſe abſtracta: ſꝫ abſtrahibilis ab intellc̄u agēte. Sed in eē abſtracto: eſt vl̄e in actu. Et h̄ vl̄e ſolū in intellectu poſſ. ē reperibile. Et ſi eſt in ſingularibꝰ ꝑ ſolaleꝫ inexiſtētiā: ſꝫ in eis: qꝛ eorū eſt v. e.

ſicut multi putāt. hoc aūt remouet Ari. dicēs. Et etiāſi
poſſe eſſet nobis ſentire ꝙ triangulus hꝫ tres angulos
eq̄les duob⁹ rectis: adhuc nō haberem⁹ demōnē. nec
ſciremus: qꝛ ſenſus nō ſentiret niſi ſingularē triāgulū ꝛ
ſingularē eq̄litatē. Scia aūt eſt in apprehenſione vlis:
neqꝫ ēt ſi ſentim⁹ aliqd ſil' cū cā ipſius: ꝓp hoc ſcim⁹ illō:
ſic ſi eſſem⁹ eleuati vſqꝫ ad lunā in hora eclipſis lune:
ꝛ viderem⁹ manifeſte eclipſiꝫ lune: ꝛ cāꝫ ei⁹. ſ. terrāꝫ in-
terpoſitā inter lunā ꝛ ſolē: nec. n. eſſet nobis ſic acq̄ſita
ſcia: qꝛ ſenſus nō oſtēdit nobis niſi hāc eclipſiꝫ: ꝛ hāc in-
terpoſitionē terre in hac hora: ꝛ nō oſtēderet nobis vlr
cāꝫ eclipſis. Sꝫ ex multiplici viſione terre' interpoſite
poſſe eſt nob̄ venari vle ꝑ modūꝫ quo ſupra diximus: ꝛ
ſic hrem⁹ demōnē ex vli qḋ dic̄ cāꝫ ſimplr. Et qꝛ hui⁹
vle ꝙ ſic venat̄ ex multis ſenſibilib⁹ dicit ſimplr cāꝫ:
cui⁹ nō q̄rit̄ cā alia: qꝛ ipm ſic venatū eſt pn̄ᵐ ſcie: ipſiꝫ
eſt honorabilius ꝛ digni⁹ cognitis in ſenſu ꝛ cogne ſenſi-
tiua ꝛ cogne ꝯnuꝫ nō ꝑ cām: verūtñ ipm nō eſt dignius
cogne itellectiua q̄ eſt dignitatū. Colligere itaqꝫ poſſu-
mus ex ꝑdictis ꝙ ſenſus nō facit ſcire ꝯneꝫ cuius ſubꝫ
ſolū eſt ſenſibile: ſicut ꝙ triāgulus hꝫ tres ꝛc. triāgulus
eniꝫ cognoſcit̄ viſu. Sed eq̄litatē triuꝫ anguloꝝ duob⁹
rectis ipoſſe eſt videre. Neqꝫ ſenſus facit ſcire ꝯclonēꝫ
cuius ſubm ꝛ ꝑdicatuꝫ ſunt ſenſibilia: ſicut ſi poſſe eſſet
videre eq̄litatē triū anguloꝝ duob⁹ rectis: nōdūꝫ ſcire-
mus ꝑ viſuꝫ ꝙ triāgulus hꝫ ꝛc. Neqꝫ ſenſus facit ſcire
ꝯneꝫ cui⁹ ſubꝫ ꝛ ꝑdicatū: ꝛ cā etiā ſunt ſenſibilia: vt eſt
luna: ꝛ eclipſis: ꝛ iterpoſitio terre: ſi eſſemus eleuati ad
lunā. Igit̄ māifeſtū eſt ꝙ ipoſſe ſit ſentiēdo ſcire aliqd
demōſtrabiliuꝫ: niſi velimus noiare ſenſibilitatē ſciaꝫ de-
mōſtratiuā: verūtñ quorūdaꝫ ſcia multotiēs deficit no-
bis ꝓp defectū ſenſus. qḋ pꝫ: qꝛ exiſte ſenſu illoꝝ nō du-
bitaremus de illis: ſꝫ ſcirem⁹ ea. tñ ſenſus nō eſt cā ꝓpe
faciēs nos ſcire: neqꝫ ſenſus illoꝝ eſt ipſa ſcia. Sꝫ quo-
rūdaꝫ ſingulariū ſenſus ſtatiꝫ ꝯſequit̄ apprehēſio ꝛ co-
gnitio vlis ipſius ſingularis: nō ergo ſentiēdo ſcim⁹: ſed
occaſione ipſi⁹ ſenſus coaccidit in nobis cognitio vlis: ꝛ
ſcia. v. g. qꝛ nō pñt hoies videre poros in vitro neſciunt
ꝓp qḋ lumē ꝑtrāſit vitrū: ꝛ ſi poſſibile eſſet eos videre
poros vitri: ſtatiꝫ ſcirent ꝓp qḋ lumē penetrat vitrū: ſꝫ
tñ per viſuꝫ nō ſcirēt niſi ſingularē cāꝫ in ſingulis: ſꝫ cū
viſione ſingularis cauſe coaccideret intelligē: ſtatiꝫ vle
qm̄ in oīb⁹ ſic eſt. Cuꝫ. n. videret hoc lumē tranſire ꝑ po-
ros iſtos: ſtatiꝫ cōciperet occaſione hui⁹ ſenſus hoc vle: ꝙ
omne penetrabile a lumie eſt penetrabile ꝑ poros eiꝰ.
Utrum vitrum ſit poroſum ꝛ ꝑſpicuū eſt vitrū ꝛ ſicut aer ꝛ aqua. Miruꝫ aūt vr̄ de hoc exēplo Ari. cū vitrū ſit ꝑſpicuū: ſic
aer ꝛ aqua: ꝛ per nāꝫ ꝑſpicui ſuſcipiat ꝑtrāſitionē a lu-
mine: quō inuit ꝙ per poroſitatē ſuſcipiat ꝑtrāſitionēꝫ
luminis: niſi forte more ſuo ꝑcultādi grā: poroſitatēꝫ vo-
cet vacuitatēꝫ a terreſtritate tenebroſa. Corpa que ob-
ſtāt lumini nō obſtāt ei: niſi qꝛ ſūt plena terreſtritate
groſſa tenebroſa: que autem vacua ſunt a terreſtritate
tenebroſa ꝑuia ſunt lumini: nō qꝛ vbi trāſit lumē ſit va-
cuitas ꝛ defect⁹ corporis oīo: qꝛ nō trāſit lumē niſi vbi
eſt corp⁹: ſꝫ qꝛ nō eſt ibi tenebroſitas nō recipiēs lumē.
Si igit̄ videremus in vitro abſētiaꝫ terreſtritatis tene-
broſe ſtatiꝫ cointelligerem⁹ ꝙ oē qḋ recipit ꝑtrāſitionē
luminis: recipit hoc ꝓp vacuitatē a terreſtritate tenebroſa.

Ut qui fieri nō pōt: vt oīuꝫ rōcinationū eadē prin-
cipia ſint. Qḋ qdēꝫ prius diſſerēdi mō ꝯtemplabi-
mur. Naꝫ ratiocinationum alie vere ſunt: alie falſe.
Quāq̄ꝫ eniꝫ fieri pōt: vt verū cōcludat̄ ex falſis: tñ
id ſemel efficit̄: veluti ſi. a. qdēꝫ vere de. c. ꝑdicetur:
mediuꝫ aūt. b. falſuꝫ ſumat̄. Tum eniꝫ neqꝫ. a. cōpe-
tit ipſi. b. neqꝫ. b. cōpetit ipſi. c. Sed ſi inter has ꝓpo-
ſitiones ſumant̄ media: falſe erunt: ex eo qꝛ ꝯcluſio
oīs falſa ex ꝓpōnibus ꝑficiſcit̄ falſis. Ex veris aūt
vere cōcluſiones emergunt. Ut patet a falſis vera
differre: ac eſſe diuerſa.

Eadēꝫ aūt eſſe pricipia oīuꝫ ſylloꝝ impoſ- T. cō. 113.
ſibile eſt: primū qdēꝫ logice ſpeculātibus: hi
qdem eniꝫ veri ſunt ſylli: alij aūt falſi. Eſt. n.
verū ex falſis ſillogizare: ſed raro hoc fit: vt
ſi. a. de. c. verū: ſit mediuꝫ aūt. b. falſum: neqꝫ
eniꝫ. a. in. b. eſt: neqꝫ. b. in. c. Sed ſi haꝝ me-
dia accipiunt̄ ꝓpōnum: falſa erunt: eo ꝙ oīs
cōcluſio falſa ex falſis ē: ꝛ vera aūt ex veris:
altere autem ſunt vere, ꝛ falſe.

Oſtendit Ari. in ꝯclō q̄uō ſe hꝫ demōſtratio ad ſubm in
via negationis. ſ. ꝙ demōſtratio nō caſualiū vl' ſenſibiliū:
cōpetēti ordie oñdit ꝯſter q̄uō ſe hꝫ demōſtratio i via ne-
gationis ad pn̄ᵃ ex qb⁹ eſt demōſtratio. Probās ꝙ non ex
eiſdēꝫ ꝑncipijs oīa demōſtrant̄. Et hec eſt. 31. ꝯclō hui⁹ 31ᵃ ꝯ.
ſcie. Et hac oſtēſa ꝓbat ꝯſter ꝙ vna ꝯclō quecūqꝫ non
demōſtrat̄ ex oīb⁹ ꝑncipijs. ꝛ hec eſt. 32. ꝯcluſio. Ad 32ᵃ ꝯ.
manifeſtationē aūt poris ꝯclonis premittit q̄dā cōia q̄
trāſcēdunt ſciaꝫ iſtā. ſ. ꝙ nō oīuꝫ ſylloꝝ eadēꝫ ſunt pn̄ᵃ.
Poſtea ꝙ nō oīuꝫ ſylloꝝ falſoꝝ ſunt pn̄ᵃ eadē. Deinde
ꝙ nec veroꝝ ſylloꝝ oīuꝫ ſūt eadē pn̄ᵃ: ꝛ ita deſcēdit ad
ſuā intētionē. ſ. ꝙ nec demōnē oīuꝫ ſūt eadē pn̄ᵃ. Dicit
itaqꝫ ꝙ eē eadēꝫ pn̄ᵃ oīuꝫ ſylloꝝ eſt ipoſſe: qꝛ qdā ſylli
ſyllogiꝫant verū ex veris: ꝛ qdam ſyllogiꝫant falſuꝫ ex
falſis: q̄uis ꝯtingat ſyllogiꝫare veꝝ ex falſis: hoc nō fit
ſemꝑ ſed raro. Quia ſi ponam⁹ ꝯnem vnā verā ꝛ ince-
demus ab ipſa ꝑ viaꝫ reſolōnis nō inueniem⁹ inq̄ntū
volueris longa reſolōne: niſi vnicū ſyllm ſyllogiꝫanteꝫ
verum ex falſis: vt ſi vera ſit ꝯclō: oē. c. eſt. a. ꝛ. b. ſit me-
diuꝫ in quo non ſit. a. neqꝫ ipm in. c. erit ſylls per. b. me-
diuꝫ ꝯcludēs veꝝ ex falſis. Sed ſi. b. a. ꝛ. c. b. ꝓpōnum
accipiāt vlteriora media per viaꝫ reſolōnis cum nō ſit
ſyllogiꝫare falſuꝫ ex veris erūt ꝓpōnes aſſūpte falſe: ꝛ
nō erunt ſylli ſyllogiꝫātes verū ex falſis: ſꝫ falſuꝫ ex fal-
ſis. Pꝫ igit̄ ꝙ ſunt ſyllogiſmi cōcludentes falſuꝫ ex fal-
ſis. Et ſilr ſunt ſylli cōcludētes verū ex veris: vere aūt
ꝛ falſe ꝓpōnes ex qb⁹ ꝯcludit̄ nō ſunt eedem. ergo nō
ex eiſdem ſyllogiꝫantur omnia.

Deinde neqꝫ ipſa falſa ex eiſdēꝫ ꝑficiſcunt̄. Sunt
eniꝫ ꝛ talia falſa: vt inter ſeſe ſint contraria: ꝛ ſimul
eſſe nō pōt: vt iuſtitiā ꝛ iniuſtitiaꝫ vel fortitudinem
eſſe: ꝛ hoiēꝫ equū vel bouēꝫ: aut equale maius vel
minus. Ex his aūt que iacent hoc pacto.

Poſtea neqꝫ falſe ex eiſdēꝫ ſunt: eſt. n. fal- T. c. 114.
ſas adinuicem ꝛ ꝯrias ꝛ impoſſibiles ſimul
eſſe: vt iuſtitiā eſſe iniuſtitiā, aut timorēꝫ; aut xii. ꝯ.
hoiem equū: aut bouē: aut equale maius: aut
minus. ex poſitis autem ſic eſt.

Conſequēter etiā dicit ꝙ nec oēs falſe ꝯclones ex eiſ-
dem ꝑncipijs ſyllogiꝫant̄: qꝛ cōtingit accipe falſas con-
cluſiones oppoſitas ex ꝑdicatis oppoſitis: ꝛ impoſſe eſt
eas ſimul eſſe veras: ſicut ſunt iſte ꝓpōnes. Iuſtitia eſt
cōfidentia iniuſtitie: ꝛ iuſtitia eſt timor: ꝛ iterum hō eſt
equus: ꝛ hō eſt bos. Et iterū qḋ eſt equale alicui eſt ma-
ius illo: ꝛ illud eſt minus eodē. Contrarias aūt ꝛ ipoſſes

ſimul

ſimul eſſe veras nõ eſt ſyllogiçare niſi ex talib⁹ quales poſite ſunt ipſe ɔ̃nes.i.ex falſis ⁊ ĩpoſſib⁹ ſil' eſſe ⁊ ɔ̃tra. pꝫ ḡ q̈ nec ſylloꝝ falſoꝝ oĩum ſunt eadẽ p̃n°.

¶ Neqꝫ enim rõcinationũ veraꝝ oĩuꝫ eadẽ p̃ncipia ſunt. Cõplurium nãqꝫ p̃ncipia diuſa ſunt gñe: neqꝫ qbuſuis accõmodanſ queuis. Unitates.n.nõ accõmodanſ pũctis. Ille nãqꝫ poſitione vacãt: his eadem cõpetit. Neceſſe eſt autẽ vt ad media accõmodari: aut ſupera ex parte: aut infera: aut alios intra alios extra terminorum habere.

T.c.115. ¶ Neqꝫ enim oĩum veroꝝ principia ſunt eadẽ: altera eniꝫ multoꝝ genere principia ſunt: neqꝫ ɔueniũt: vt vnitates pũctis nõ ɔueniũt. Hec qdeꝫ enim nõ hñt poſitionẽ. illa aũt hñt. Neceſſe eſt autem: aut in media ɔuenire: aut in ſurſum: aut deorſuꝫ: aut interius hic hos: illos autem exterius terminoꝝ.

¶ Neqꝫ etiã veroꝝ ſylloꝝ oĩum ſunt p̃n° eadẽ: ⁊ p̃cipue demſ̃atiõuꝝ: q: rerũ nõ cõicãtiũ gñe neceſſe eſt altera eſſe p̃n° ⁊ nõ ɔueniẽtia: ſicut p̃n° arithmetice ⁊ geometrice ſunt altera: eo q̈ vnitates nõ ɔueniũt cum pũctis: cũ vnitates nõ habeãt ſitũ: pũcta ꝟo habeãt ſitũ: ꝗ̃re neceſſe eſt vt mediũ ɔueniat cũ extremis cũ ſit nec̃io ordinatũ inter extrema in p̃° figura: vel ſup extrema in 2° figura: ° aut ſub extremis in 3° figura. ſi igiſ eẽt idẽ mediũ rerum nõ cõicantiũ gñe, ipſe res eẽnt cõicãtes gñe: qð eſt ĩpoſſibile. ꝟ.g. ſit.b. mediũ idẽ ad ꝓbãdũ.a.de.c. ⁊.d.de.e. cum igiſ.a.⁊.c. cõicent cum.b. ⁊ iteꝝ.d.⁊.e. cõicẽt cum.b. manifeſtũ eſt q̈ oĩa cõicãt adinuicẽ: ⁊ ita nõ cõmunicãtia cõicãt: ſi eadem ſunt p̃ncipia.

a ¶ Quia ſi dicatũ eſt ſup ſubtractũ.

¶ At neqꝫ fieri põt: vt principioꝝ cõiuꝫ vlla ſint ex qb⁹ cũcta demſ̃abũtur. Dico aũt cõia: veluti q̈õnis affirmãdũ aut negandũ eſt. Genera.n.eoꝝ que ſunt nõ eadẽ ſunt ſed diuſa: atqꝫ alia ſolis cõpetũt quãtis: alia ſolis hiſce que rõnẽ ſubeũt qualitatis. Cum qbus per cõia demſ̃ationes ɔficiuntur.

T.c.116. ¶ Sed neqꝫ cõiuꝫ principioꝝ pñt eſſe aliqua ex qbus oĩa demſ̃abunſ. Dico auteꝫ cõia: vt omne aut affirmare aut negare: gña.n.coruꝫ que ſunt altera ſunt: ⁊ alia quideꝫ in quãtitatibus: alia ꝟo in qualitatibus ſunt ſolis cum quibus demõſtratur per cõmunia.

¶ Et iteꝝ dico q̈ de cõib⁹ p̃ncipijs nõ ſunt aliqua ex qbus oĩa demſ̃anſ: q: res ſup quas erigiſ demſ̃atio ſunt altere abinuicẽ gñe: quedã.n. illaꝝ rerũ ſunt in q̃titatibus: vt vnitates ⁊ pũcta ⁊ linee: ⁊ quedaꝫ in q̃litatib⁹ vt multe rerũ nãlium: vt calor, frigus humiditas, ſiccitas: de qb⁹ fit demſ̃atio per cõia. Cum itaqꝫ res demſ̃abiles ſunt diuſe gñe ⁊ cõia p̃n° oporteat coartari circa genus ſubm cum actu veniũt in demſ̃ationẽ: ſicut preoſtẽſum eſt. manifeſtũ eſt q̈ nõ ſunt ſimpl'r eadeꝫ cõia p̃ncipia aliqua ex qbus oĩa demõſtrãtur.

¶ Preterea p̃ncipia non multo ſunt pauciora ɔcl'onibus. Principia eniꝫ ipſe ſunt ꝓpõnes. Propõnes aũt ſunt cũ aut addiſ aut interponiſ terminus. Preterea ɔcl'ones ſunt infinite: termini ꝟo finiti.

T.c.117. ¶ Amplius principia nõ multuꝫ minora ſunt ɔcl'onib⁹. p̃cipia qdẽ.n. ꝓpõnes ſunt. ꝓpõnes aũt aſſumpti termini aut immiſſi ſunt: ad huc ɔcl'ones infinite ſunt: termini auteꝫ finiti.

¶ Iteꝫ p̃n° nõ ſunt multo pauciora ɔ̃nibus: imo fere tot ſunt quot ſunt ɔ̃nes. Cuꝫ igitur ſint ɔ̃nes multe nõ erũt eadeꝫ p̃n° oĩum. Explanatio huius q̈ p̃n° nõ ſunt multo pauciora ɔ̃nibus talis eſt. Principia ſunt ꝓpõnes p̃ordinate in ſyllo. ꝓpõnes aũt ſunt termini aſſumpti ſup extrema vt in 2° figura: aut ſub extremis vt in 3° fig: aut intra extrema vt in p̃° figura: vbi fiũt ꝓpõnes ex terminis īterpoſitis īter extrema. ordinẽtur ḡ exẽpli grã termini immiſſi vſqꝫ ad immediata h̃ modo ɔtinue.a.b.c.d.e. f. ⁊ ſit ɔcl'o tõme.f. eſt.a. pꝫ ex ſuperiorib⁹ q̈ tot ſunt eĩnta ad hãc ɔ̃neꝫ quot ſunt media: ⁊ vno plura ſunt ꝓpõnes immediate ad hãc ɔ̃nem q̃ media: ſed anteq̃ꝫ p̃ueniaſ ad hãc per viam cõpõnis ɔcludeſ.a.de.c. ⁊ de.d. ⁊ de.e. Et iteꝝ.b.de.d. ⁊ de.e. ⁊ iteꝝ.c.de.e. Et ita erũt in via cõpoſitionis cuꝫ ɔ̃ne vltima ſeptẽ ɔ̃nes ⁊ nõ niſi 4°ͬ ɔ̃n'a: ⁊ quinqꝫ ꝓpõnes immediate ſiue p̃n°. Et ita erũt pauciora p̃n° ɔ̃nib⁹: nõ multũ tñ pauciora. Itẽ ɔ̃nes ſunt infinite: vt ſupra dictũ eſt: q: augenſ demſ̃ationes in infinitũ in poſt aſſumẽdo. verũtñ ad q̈ãlibet ɔ̃nem vnã ꝓbãdaꝫ ſunt termini immiſſi aut aſſumpti: per q̃s fit reſolutio in immediata finiri. Cum igiſ ſint ɔ̃nes infinite: ⁊ ad oẽꝫ ɔ̃nẽ ſint termini finiti: aut immiſſi: aut aſſumpti vnus: aut plures. ⁊ ſm nũm terminoꝝ ſit nũs elmtoꝝ aut p̃n°ꝝ: ⁊ ita ſint plura p̃n° q̃ ɔ̃nes vir° inuẽte: pꝫ q̈ neceſſe eſt p̃n° eẽ infinita: ⁊ ita nõ eadẽ erũt p̃ncipia oĩum ɔ̃num.

¶ Inſup p̃ncipioꝝ alia ſunt nec̃ia: alia contingẽtia. Hoc igiſ modo ɔſiderãtib⁹ fieri nõ poſſe porro videſ: vt eadeꝫ ſint p̃ncipia: aut finita: ſi ɔcl'ones ſint infinite. Or ſi q̈ſpiam alio modo dicat: veluti hec q̈dẽ geometrie: hec aũt arithmetice: ⁊ hec medicine: p̃ncipia eſſe: qd aliud erit qð dr: q̃ꝫ ſciẽtiaꝝ p̃ncipia eſſe. At ex eo dicere eadẽ eſſe: q: ipſa ſibiipſis eadeꝫ ſunt ridiculũ eſt. Hoc.n. pacto cũcta eadẽ fiunt.

T.c.118. ¶ Ampli⁹ p̃cipia hec qdẽ ex neceſſitate: illa aũt ɔtingẽtia ſunt. Sic igiſ in itẽtione his habitis ĩpoſſibile eſt eadẽ eẽ: aut finita cum infinite ſunt ɔcl'ones. Si ꝟo aliter quodãmodo dicat aliquis q̈ he quidẽ geometrie: alie ꝟo ſylloꝝ: alie ꝟo medicine: quid vtiqꝫ erit aliud qð dr niſi q̈ ſunt principia ſciarũ: ſed eadẽ dicere deriſio eſt: qm̃ eadem eiſdẽ eadẽ eſſent. oĩa nãqꝫ ſic erunt eadem.

¶ Iteꝫ quedã p̃n° vt illa que ſunt ſciẽtiaꝝ mathe°ͬ ſunt nec̃ia: ⁊ quedã vt p̃n° nãliuꝫ ſunt ɔtingẽtia nata. nõ ſunt aũt eadẽ ɔtingẽtia ⁊ nec̃ia. nec ḡ ſunt eadẽ p̃n° in mathematicis ⁊ nãlib⁹: ⁊ h̃ ɔiũgit Ari. nec finita cũ infinite ſint ɔ̃nes: more ſuo perturbãs ordinem. Or ſi dicat aliqs q̈ quedã ſunt p̃n° geometrie: ⁊ alia ſunt p̃n° artis ſyllogiſ̃di: ⁊ alia ſunt p̃n° medicine. intẽdens tñ q̈ in q̃libet iſtaꝝ ſciaꝝ ſint p̃n° oĩum ɔ̃nuꝫ illi⁹ ſcie eadẽ. nihil.n. aliud vere dr in ſuo ſmone niſi q̈ ſciaꝝ iſtaꝝ ſunt p̃n° aliqua: ſꝫ q̈ inuiceꝫ eadẽ eſſe deriſio eſt: q̈a ſi p̃n° eſſent eadẽ: ⁊ p̃ncipiata eadẽ ſunt. ¶ Uel aliter põt exponi cum Ariſ. nõ addat in lr̃a ſua h̃ nomẽ p̃ncipia: ſꝫ dicit alie: quaſi velit itelligere de ɔ̃nib⁹: ⁊ eſt ſenſus cuꝫ alie ſint ɔ̃nes geometrie: ⁊ alie artis ſylloꝝ: ⁊ alie artis medicine quid vtiqꝫ erit aliud dicere. ſ. alias eſſe ɔ̃nes q̃ꝫ dicere per ɔ̃ns p̃n° ſciaꝝ eſſe alia. q.d. nihil aliud: ſed dicere p̃n° eadeꝫ deriſio eſt: eo q̈ ſi p̃n° eadẽ ſunt: ⁊ p̃ncipiata eadẽ erũt.

Fere tot ſunt p̃ncipia quot ſunt ɔcl'ones.

Princ° nãlia ſunt contingẽtia nata.

Mos Ari. eſt p̃turbare ordinem.

¶ Atqꝫ vͦo neqꝫ h̃ eſt: ex oĩbus inqꝫ gd vis demõſtrari q̃rere oium eadeꝫ p̃ncipia eſſe. Eſt.n. iſignis ſtultitie ſane. Nã neqꝫ in manifeſtis h̃ fit ſcientijs: neqꝫ in reſolõne fieri põt. Propõnes.n. vacantes medio p̃ncipia ſunt: atqꝫ diuiſa plane ꝯcluſio fit aſſumpta vacãte medio ꝓpõne. Qꝫ ſi qſpiam ipſas p̃mas vacãtes medio ꝓpões oium eſſe p̃ncipia dicat: ſciat is vnã in vnoqꝫ gñe eſſe. Qꝫ ſi neqꝫ eadẽ oiuꝫ p̃ncipia ſunt h̃ pacto: vt ex oĩbus qduis opoꝛteat demõſtrari: neqꝫ ſunt adeo diuerſa vt vniuſcuiuſqꝫ ſciẽtie ſint diuerſa. Reſtat ſi p̃ncipia oium generis ſint eiuſdem: ex his tñ hec: ⁊ ex his hec demõſtrent̃. At pꝫ ⁊ h̃ eſſe nõ poſſe. Demõſtratũ eſt.n. ſciaꝝ que genere differũt p̃ncipia diuerſa genere eſſe. Principia nãqꝫ duplicia ſunt: ex qbus: ⁊ circa qd. Principia igit̃ ex qbus cõmunia ſunt. Principia vͦo circa qd propria: vt vnitas magnitudo.

T.c.119. ¶ At vͦo neqꝫ qd eſt ex oib⁹ demõſtrare qdlibet hoꝝ. hoc enim eſt q̃rere oiuꝫ eadẽ eẽ principia. Multuꝫ.n. inſipiẽs eſt. Neqꝫ.n. in manifeſtis hoc fit doctrinis: neqꝫ in reſolutione poſſibile eſt. Immediate eniꝫ ꝓpões principia ſunt: altera aũt ꝯcluſio fit accepta ꝓpõne imediata. Si autẽ dicat aliqs primas ꝓpões imediatas eſſe principia: vnuꝫ in vnoqꝫ gñe eſt: ſi vͦo neqꝫ ex oib⁹ vt opus eſt demõſtrari qdlibet neqꝫ ſic altera: q̃re erunt vniuſcuiuſqꝫ ſciẽtie altera. Relinquit̃ igit̃ ſi prima ſunt principia oiuꝫ: ſed ex his quidẽ hec: ex illis aũt illa. Manifeſtuꝫ aũt h̃ eſt: qm̃ nõ ꝯtingit. mõſtrat̃ enim ꝙ altera principia gñe ſunt differẽtiũ genere. Principia enim duplicia ſunt. ⁊ ex quibus. ⁊ circa qd ex qbus: qdem igit̃ cõia ſunt. Que autẽ ſunt circa qd: ꝓpria ſunt: vt numerus ⁊ magnitudo.

¶ Cõſequẽter oſtẽdit ꝙ nõ vnũquodqꝫ põt demõſtrari ex quolibet. nam dicere ꝙ qdlibet demonſtret̃ ex oĩbus: eſt dicere per ꝯñs ꝙ ex eiſdeꝫ demõſtrãtur oĩa: qd eſt ꝯtra primã oppõnem. Sint enim. a. ⁊. b. duo demõſtrãda. c. ⁊. d. ⁊. e. ſint tria p̃ncipia. Si igit̃ qdlibet demõſtret̃ ex oĩbus: tũc. a. demõſtrat̃ tam ex. c. q̃ ex. d. ⁊ ex. e. ſilr. b. demõſtrat̃ ex eiſdẽ tribus. igit̃ taꝫ. a. q̃. b. demõſtrat̃ ex. c. ⁊ ſiliter ex. d. ⁊ ita ex eiſdẽ oĩa. Et iterũ in doctrinis: quaruꝫ cognitio eſt nobis manifeſta nõ inuenimus ꝙ aliqua vna ꝯcluſio poſſit demõſtrari ex oĩbus: neqꝫ diuerſe ex eiſdẽ. Et iteruꝫ in via reſolutionis nõ ꝑuenimus ex vna ꝯ̃ne ad quelibet p̃ncipia: neqꝫ ex oĩbus ꝯ̃nibus ad p̃ncipia eadeꝫ: q̃ p̃ncipia ſunt ꝓpões imediate ex qbus cõponit̃ ſylls ⁊ ꝯcluſio altera ſequitur ex ꝓpõne imediata altera. Qꝫ ſi dicat aliqs principia eſſe non oẽs ꝓpões imediatas: ſed p̃mas imediatas: tũc ſequit̃ ꝙ in vnoquoqꝫ genere ſit vnicuꝫ p̃nm: ⁊ ita cum ex vno nihil ſequat̃: nõ erit ſciẽtia erecta ſupra genus illd. Vocat aũt Ari. hic imediatã p̃maꝫ ꝓpõnem que ſubijcit genus pm ſubm in aliqua ſcientia: ⁊ p̃dicat pm per ſe accidẽs illius ſubi qualis eſt hec in arithmetica: numerus eſt collectio vnitatũ. vel numerus creſcit in ifinitũ: talis aũt imediata in vna ſciẽtia non eſt niſi vna que dicit pm ⁊ per ſe accidẽs illius ſubti. vel ſi forte ſint plures pauce ſunt: ⁊ cum oẽs ſubijciãt idem non poterit ex eis aliqd vlr ſyllogiꝫari: vnde ex talibus p̃ncipijs nõ egredietur ſciẽtia: ꝓpter talẽ itaqꝫ notationeꝫ p̃ncipij nõ eſt poſſibile alicui vt dicat oĩa ex eiſdeꝫ: vel qdlibet ex oĩbus. Oſtẽſis itaqꝫ his duabus ꝯ̃nibus ex his nõ demõſtrat: ſed ꝯfirmat Ari. ꝙ vniuſcuiuſqꝫ ſciẽtie ſunt principia diuerſa ⁊ ꝓ p̃ꝫ: qd ſupra demõſtratuꝫ eſt. Dicit ergo ꝙ ſi nõ ꝯtingat demõſtrari q̃libet ex oĩbus per moduꝫ quo opoꝛtet demõſtrationeꝫ vere fieri: neqꝫ ꝯtingit demõſtrari rem vnius generis ex p̃ns alterius gñis. quaſi diceret. neqꝫ eſt demõſtrare oĩa ex eiſdeꝫ p̃ncipijs: q̃ ſi demõſtrarẽtur diuerſa ex eiſdẽ p̃ncipijs: tũc in vno genere demõſtraret res illius gñis. ⁊ ſilr res alterius generis. Si ita inqꝫ eſt: relinquit̃ ꝓpter qd erũt vniuſcuiuſqꝫ ſciẽtie p̃ncipia diuerſa: q̃ ꝓpter hoc ꝙ p̃ncipia oiuꝫ ꝓxima opꝫ eſſe illa: quoꝝ ſunt p̃n. Et ex qbuſdam p̃ncipijs demõſtrãtur ꝯ̃nes quedã ⁊ ex alijs alie. Et manifeſtuꝫ eſt ꝙ illud qd nũc dictũ nõ eſt res ꝯtingens: ſed eſt neceſſaria: q̃ demõſtratũ eſt ſupra ꝙ alia ſunt p̃ncipia generuꝫ differentiũ gñe. Principia nãqꝫ ſciaꝝ aut ſimplicia ſunt aut compoſita. Cõpoſita vͦo ſunt ꝓpões imediate ex qbus ꝯſtruit̃ demõſtratio: ⁊ hec ꝯtingũt eſſe cõmunia: appropriata tamẽ ſunt cum actu veniũt in demõſtrationeꝫ. Simplicia p̃ncipia ſunt genus ſubm circa qd fit demõſtratio ⁊ paſſiones que demõſtrantur. ⁊ hec ſunt ꝓpria in vnaquaqꝫ ſcientia.

Capitulum 19m.

Nteresſt aũt inter id qd ſub ſciẽtia ⁊ id qd ſub opione cadit: ⁊ iter ſciam ⁊ opionẽ. Nam ſciẽtia qdẽ vlis eſt cognitio ⁊ per neccia cõparat̃: neceſſariũ aũt aliter ſeſe hr̃e non põt. At ſunt quedã vera qdeꝫ: ⁊ numerant̃ iter ea que ſunt: tñ ⁊ aliter ſeſe hr̃e ꝑnt. Patet igitur circa hec nõ eſſe ſciam. Nã ea nõ poſſent aliter ſeſe hr̃e: que aliter ſeſe hr̃e poſſunt. At vͦo neqꝫ itellectũ. Intellectũ enim p̃ncipiũ ſciẽtie dico: neqꝫ ſine demõſtratione ſciẽtiã. Que qdẽ eſt exiſtimatio vacãtis medio ꝓpõnis. Eſt aũt itellect⁹ verus: ⁊ ſciẽtia: ⁊ opinio: ⁊ id qd per hec dr̃. Quare reſtat opinionẽ eſſe circa id qd verũ qdeꝫ eſt: aut falſum: aliter aũt ſeſe hr̃e poteſt. Hec aũt eſt exiſtimatio vacãtis medio: ⁊ non neccie ꝓpõnis. Atqꝫ hoc ꝯſentaneum eſt etiã his que apparẽt. Tã enim opinatio q̃ talis nã incertũ eſt ſane. Nemo p̃terea tum opinari qppiam arbitrat̃: cuꝫ illud putat aliter ſeſe hr̃e nõ poſſe: ſed ſcire. Sed cuꝫ eſſe qdẽ ſic putat: exiſtimat aũt ⁊ aliter ſeſe hr̃e poſſe: nihil ꝓhibet illũ tum opinari: propterea qd rei qdẽ talis opinio eſt: neccie vͦo ſcientia. Quõ igit̃ fit: vt idem vnus opinet̃: alius ſciat: ⁊ cur opinio nõ erit ſciẽtia: ſi quiſpiã poſuerit fieri poſſe: vt de eodẽ omni opinio habeat̃ ꝙ ſcit. Proficiſcet̃ enim ⁊ hiſce qui ſcit: ⁊ hiſce qui opinatur per media q̃uſqꝫ ꝑueniat ad ea que medio vacãt. Quare ſi ille ſcit: ⁊ qui opinat̃ ſcit. Fieri.n. põt vt queadmodũ ipm eſſe: ſcit ⁊ ipm ꝓpter qd eſt opinemur. Hoc aũt ꝯſtat ipm mediuꝫ eſſe. An ſi exiſtimauerit qdem ea que aliter ſeſe hr̃e nequeũt: ꝑinde atqꝫ hñt diffõnes ſeſe hr̃e: per quas ipſe demrãtiones cõficiunt̃: ſciet nõ opinabit̃. Sin aũt vera qdem eſſe crediderit: nõ

tñ hec

tñ hec ipſis putauerit cõpetere rõne ſubē atqȝ for-
me: opinabiť: nõ vere ſciet. Atqȝ ſi per ea qdēȝ que
medio vacãt ꝓceſſerit ipſm eſſe: ⁊ ꝓpter qd eſt opi-
nabiť. Sin võ nõ per ea que vacãt medio: tñ ipſuȝ
eſſe opinabiť. Opinio nãqȝ ſciaqȝ: nõ oĩno eiuſdeȝ
eſt. Sed vt eſt: ⁊ vera ⁊ falſa modo q̃dã eiuſdē opi-
nio: ſic ⁊ ſcia ⁊ opinio eſt eiuſdē. Etenim queadmo
dũ qdē opionē verã ac falſam (inquit qdã) eiuſdē
eſſe accidũt: aliaqȝ abſurda: ⁊ nõ opinari quēpiam:
qđ opinať falſo. Sȝ cum multiplr idē dicať partim
eē põt: ptim eſſe nõ põt. Nã opinari vere diametrũ
cõmēſurabilē eſſe: abſurdũ eſt ſane: ſȝ ſic eſt eiuſdē:
qa diameter circa quē ſunt ipſe opiniones eſt ideȝ.
Utriuſqȝ tñ ratio nõ eadē eſt. Pari mõ ſcia eiuſdē
eſſe atqȝ opinio põt. Illa nãqȝ ſic erit aĩalis exiſti-
matio: vt fieri nõ poſſit: veluti ſi illa qdem exiſtima
tio ſit homini ſubē rõne cõpetere. Hec aũt homini
qdē: ſȝ nõ illo cõpetere modo. Idē eſt. n. id circa qđ
vtraqȝ ſit. Eſt eniȝ hõ: ſed modus nõ eſt idē: vt pȝ.
Ex his aũt emergit fieri nõ poſſe: vt ſimul ideȝ opi-
neť q̃cq̃ ac ſciat. Nã ſimul exiſtimationē hẽet: ⁊ ali-
ter ⁊ nõ aliter idē ſeſe hẽe. Qđ qdē fieri negt. Eteiȝ
fieri qdeȝ põt: vt in alio atqȝ alio ſit eiuſdē vtrũqȝ:
ſicuti diximus: ſed in eodē ſi h̃ pacto fieri negt. Ha
beret. n. ſimul exiſtimatiões hoĩem per ſe aĩal eſſe: ⁊
nõ per ſe aĩal eē. Quoꝝ primũ eſt nõ poſſe: ſcđm ſit
poſſe hoĩeȝ nõ aĩal eſſe. De reliq̃s aũt quo nam pa-
cto diſtribuēda ſint: de mente inq̃: de itellectu: de
ſcia: de arte: de prudentia: de ſapiētia: aliĩs in locis
ꝑtractabiť. Quedã. n. ipſoꝝ ad nãleȝ: quedã ad mo
ruȝ magis ꝑtinet ꝯtēplationeȝ. Sollertia võ bona
quedã eſt ꝯiectatio medĳ in tpe admodũ breui: ve-
luti ſi quiſpiaȝ hoc viſo lunã eaȝ partē que eſt verſus
ſolem lucidaȝ ſemꝑ hẽe: cito ꝑcepit: ꝓpterea idipſm
effici qđ lumen ex ſole ſuſcipiat luna: aut ſi viſo pau
pere: diuiteȝ adeũte: hoc illũ ꝓpterea facere ꝙ mu-
tuo argētũ accipit: itellexerit: aut ſi cognouerit cur
hi ſunt amici: qa ſunt eiuſdē hoĩs inimici. Oēs eniȝ
medias cãs qui vidit: extrema cognouit. Lucidam
ꝑteȝ verſus ſolem hẽe ſit. a. Solis lucere lumine ſit. b.
luna ſit. c. Igiť ipſm. b. id eſt ſolis lucere lumine cõ-
petit. c. ipſi inq̃ lune. At ipſm. a. lucidã inq̃ ſemper
verſus ſolem habere partē ipſi. b. ineſt: quare fit vt
a. per. b. medium ipſi competat. c.

T.c.120. Scibile aũt ⁊ ſciētia differũt ab opi
nabili ⁊ opinione: qm̃ ſcientia vlis
⁊ per neccĩa eſt. ſunt aũt quedaȝ ve-
ra: vera quideȝ ⁊ entia ꝯtingētia: tñ
aliter ſe hẽe. Neccĩum autē nõ ꝯtingit aliter ſe
hẽe. manifeſtum igiť eſt ꝙ circa hoc ſcia non
eſt. Eſſent enim ipoſſibile vtiqȝ aliter ſe hẽe
poſſibilia aliter ſe hẽe. At võ neqȝ itellectus.
dico aũt itellectum principiũ ſcieȝ neqȝ ſcien
tia eſt indemrabilis: hec autē eſt opinio ime-
diate ꝓpõnis. Uerus aũt eſt itellect⁹: ⁊ ſcia:
⁊ opinio: ⁊ qđ per h̃ dr̃: quare relinquiť opi-
nionē eſſe circa veruȝ: aut qdē falſum: ſed cõ
tingens eſt aliter ſe hẽe. Hec aũt eſt acceptio
imediate ꝓpõnis ⁊ nõ neccĩe. Et certuȝ eſt ſic
apparētibus: qm̃ enim opinio incertum eſt ⁊
nã h⁹ eſt. adhuc aũt nullus opinať ꝓbare cuȝ
opineť impoſſibile eſſe aliter ſe hẽe: ſed ſcire.
Sed aliqñ qdem eſſe ſic: ſed tñ aliter nihil ꝓ-
hibet tũc opinari tanq̃ huiꝰ opinionē quidē
eſſe: ſed neccĩi ſciam. Qualr ergo eſt idē opi-
nari ſcire: quare nõ erit opinio ſciētia. Si ali-
quis poſuerit eē: aut nihil cõtingere opinari.
Cõſequeť hec quidē ſciens: ille võ opinãs ꝑ
media quouſqȝ ad imediata veniat: q̃re ſiqui
deȝ ille ſciuit, ⁊ opinãs ſciuit. Sic. n. ⁊ q2 eſt,
opinabilis: ⁊ ꝓp quid: h̃ aũt medium eſt: qui
ſiquidē ſic arbitrať nõ ꝯtingētia aliter ſe hẽe:
ſic ⁊ hñt diffõnes per q̃s ſunt demrõnes non
opinabiť: ſȝ ſciet. Si aũt vera quideȝ eſſe: nõ
tñ h̃ ipſis ineē ſcđm ſubam: ſed ſcđm ſpēȝ opina-
biť: ⁊ nõ ſciet vere. Et q2 ⁊ ꝓp quid ſiquideȝ
per imediata opinabiť. ſi võ nõ per imedia-
ta: ſoluȝ ipſm q2 opinabiť. Eiuſdē aũt opinio
⁊ ſcia nõ penit⁹ eſt: ſed ſic falſa opinio ⁊ vera
eiuſdē quodãmodo eſt. Sic ⁊ ſcia ⁊ opinio
eiuſdē. Et opioneȝ ⁊ verã ⁊ falſam: ſicut di-
cũt quidã: eiuſdē ineſſe incõuenieſ accidit ap
petere aliaqȝ ⁊ non opinari qđ opinať falſo.
Qm̃ aũt multiplr idē dr̃: eſt ſicut ꝯtingit. eſt
aũt ſicut nõ: cõmēſurabilē. n. eſſe diametruȝ
vere opinari incõueniēs eſt: ſȝ q2 diametros
circa quã ſunt opiones ideȝ ſic eiuſdē eſt: ſed
qđ erat eſſe vnicuiqȝ ſcđm rõnem nõ idem eſt.
Silr aũt ⁊ ſcia ⁊ opinio eiuſdē eſt. hec qui-
dē. n. ſic aĩalis eſt ꝙ nõ eſt ꝯtingē nõ eſſe aĩal:
ſed illa quidē qđ eſt ꝯtingere: vt ſi hec quidē
qđ hoĩs eſt. illa võ hoĩs quidē: nõ auteȝ veri
hoĩs. idē enim eſt q2 hõ: hoc aũt nõ ſicut idē.
Manifeſtum autē ex his eſt ꝙ neqȝ opinari
ſimul idē ⁊ ſcire ꝯtingit. Simul. n. vtiqȝ hẽe
opinioneȝ aliter hñdi ⁊ nõ aliter idē eſſet/ qđ
nõ ꝯtingit. In alio. n. eſſe ꝯtingit eiuſdē ſicut
dictum eſt: ſȝ in eo qđ eſt ſic neqȝ ſic põt eſſe.
hẽet. n. opinionem ſimul: vt ꝙ hõ eſſet ꝙ eſt
aĩal. h̃. n. erat nõ ꝯtingere eſſe nõ aĩal ⁊ nõ qđ
aĩal. Reliqua autē qũo opȝ diſtribuere in rõ-
nē ⁊ itellectuȝ ⁊ ſciam ⁊ artem ⁊ prudētiã ⁊
ſapiam: hic quidē phyſice: illa võ ethice ſpe
culationis ſunt magis. Sollertia aũt eſt ſub-
tilitas q̃daȝ in nõ ꝓſpecto tpe medĳ: vt ſi ali-
quis vidēs ꝙ ſplēdorē ſemꝑ habet luna a ſo-

le:ſtatim intelligi pp quid hoc ſit:q2 pp id qꝺ illuſtrat̃ a ſole:aut diſputãtes cum diuite:co gnouit qm̃ accõmodatus eſt:aut ꝓpter id qꝺ amici ſunt:q2 inimici eiuſdẽ ſunt. Oẽs enim cãs medias vidẽs cognit ⁊ vltimas:ſplendi dus eſſe ad ſolẽ ſit in quo.a.lucere a ſole.b.lu na.c.ineſt aũt lune quidem.c.qꝺ ipſi ineſt.b. qꝺ eſt lucere a ſole.ipſi autem.b.a.qꝺ eſt ad hoc eſſe ſplendidum a quo ſplẽdor:quare ⁊ ipſi.c.a.per.b.

In p̃cedẽtibus oſtendit Ari.cõditiones ſylli demr̃atiui abſolutas ⁊ relati uas:⁊ quõ aggregãdi ſunt in ↄſtõne ſcie vnius.in h aũt ca.vlt.hui⁹ p̃mi libri deter^{at} nob habitũ ale acceptiuus p̃moꝝ:ex qb⁹ ſunt ſylli demr̃atiui,⁊ habitũ acq̃ſitũ per demr̃onẽ ſupra ↄ̃nes:⁊ habitũ pceptiuũ medij:qui tres habit⁹ vocant̃ itell̃s,ſciaꝝ:⁊ ſollertia: Sciaꝫ nõ diffinit in h loco:q2 in p̃n⁰ diffinita eſt:ſꝫ determinat eã ſm cõ parationes quas hꝫ ad itell̃m ⁊ opionẽ. Tũc.n.cõpleta eſt cognitio rei cuꝫ cog̃ſcit̃ in ſe ⁊ ſm cõpationes q̃s hꝫ ad res alias:⁊ neceſſe hꝫ deter^{re} ſciaꝫ ſm dĩias quas hꝫ ad opinionem:ne putet̃ opinio habit⁹ acq̃ſit⁹ per demr̃a tionẽ.⁊ ſilr ne putet̃ opinio habit⁹ acceptiuus p̃n^{or}:opꝫ dicere dĩiaꝫ ipius ⁊ itell̃s. ¶ Ad explanationẽ aũt ſub ſeq̃ntiũ.dico φ opinio tripl̃r dĩ:cõiter.ſ.⁊ ꝓp̃e:⁊ magis ꝓprie.opinio aũt cõiter dicta eſt cognitio cuꝫ aſſenſu:⁊ ſic eſt ideꝫ φ fides.⁊ ſm h opinio eſt genus ſcie ⁊ opio nis ꝓp̃e ⁊ magis ꝓp̃e:⁊ q̃cq̃d ſcitur opinat̃ h modo.opi nio vo ꝓp̃e dicta eſt acceptio vni⁹ ptis ↄdictionis cum formidine alterius.⁊ ſm h non eſt ſcia opinio:tñ ſm h idẽ eſt ſcibile ⁊ opinabile:q2 nihil ꝓhibet qn neccĩuꝫ ſci bile credat̃ cum ſuſpitione:tñ φ ↄdictio eius poſſit eſſe vera:ſed ſm h nõ eſt poſſibile φ aliq̃s ſciat ⁊ opinet̃ ſi mul vnũ ⁊ idẽ:ſꝫ vnũ ⁊ idẽ eſt ſcibile ⁊ opinabile ſimul a diuerſis. Magis ꝓp̃e vo dĩ opinio acceptio veri ↄtin gẽtis inq̃tũ hꝫ.⁊ ſm h nõ eſt ſcibile idẽ ⁊ opinabile. Et iteꝝ dico:φ eſt viſus mẽtalis apphẽſiuus itelligibi liũ:⁊ ſunt res viſibiles ab illo viſu quas dicimus itelli gibiles ⁊ ſcibiles:⁊ eſt lumẽ qꝺ ſupfuſum viſui ⁊ viſibi li facit viſionẽ in actu:ſicut facit in viſu exteriori lux ſo lis. Et lꝫ iſtud lumẽ ſpũale ſit maxime ⁊ per ſe p̃^{m} viſi bile:ſicut eſt lumẽ ſolis ab oculo corpali:tñ eo modo quo dicimus coloratũ:eo φ eſt ꝓximũ receptiuũ luminis ſo lis:eſſe per ſe ⁊ p̃^{m} viſibile: Dicemus apud viſuꝫ iterio rẽ illud qꝺ ꝓximo ⁊ ꝑ ſe recipit lumẽ ſpũale eẽ per ſe ⁊ p̃^{m} viſibile:⁊ viſum iterioreꝫ p̃mi ⁊ per ſe viſibilis ite rioris dicemus itellectũ in trãſitu iſto. Et ſi per ſe viſibi le a viſu iteriori ſit eſſe cõplexũ:tũc ipm eſt p̃n^{m} demr̃a tionis:⁊ nihil ꝓhibet eſſe cõpõnis cõplexi:eſſe per ſe vi ſibile:cum tñ vtrũq̃ ſimpliciũ ex q̃bus eſt cõplexio nõ ſit per ſe viſibile. Eſt igit̃ itellectus ſicut viſus colorati. Scia vo eſt ſicut viſus colorati:figurati:magni:vel par ui moti:vel quieſcẽtis:quas dĩias non accipit viſus:niſi per coloratũ. Sꝫ itell̃s ⁊ ſcia ſunt ſicut viſus oculi ſani ꝑ mediuꝫ aeris puri colorato ſupfuſo lumine claro q̃ſ vr̃ coloratuꝫ ſicut eſt in ſe ⁊ nõ decipit̃ viſus:q2 nõ appa ret ei niſi coloratũ ſicut eſt in ſeipſo. Intell̃us.n.⁊ ſcia ap prehẽdũt res in puritate eẽntie ſue:ſicut in ſeipſis ſunt. ¶ Opinio vo ꝓp̃e dicta eſt viſus ale:qui cuꝫ cadit ſup res intelligibiles ⁊ ſcibiles nõ capit eas in puritate ſua: ſꝫ cõmiſcet cuꝫ eis phãtaſmata rerũ mãliũ trãſmutabi liũ:ex quoꝝ phãtaſmatũ ↄcretiõe ſuſpicat̃ poſſibilitas ꝓmutationis in his que in vitate ſunt i̾mutabilia:⁊ aſi milat̃ hec opinio viſui corpali qui trãſit ꝑ pupillã iſectã. vel per ꝑſpicuum iſectũ vſq̃ ad coloratũ,⁊ nõ apphẽ dit coloratuꝫ ſicut eſt in ſe:ſed apphẽdit ipm ſm diſpo ſitioneꝫ iſecti per qꝺ trãſit:ſicut viſus oculi cholerici iu dicat oĩa viſa citrina:eo φ trãſit per pupillam infectaꝫ cholera citrina:⁊ colorẽ qui eſt in oculo ↄcernit cũ colo rato ex̃.viſus igit̃ talis apphẽdit citrinũ ſic credit ſe ap prehẽdẽ:ſed in colorato ex̃ nõ eſt citrinũ ſic putat. Silr viſus ale ſub phãtaſmatib⁹ mãlib⁹ aſpicit res ſepatas a ↄditionib⁹ mãlib⁹:⁊ iudicat de illis ſm ↄditiões phãtaſ matũ mãliuꝫ.⁊ h ↄcretio phãtaſmatũ cũ rebus q̃b⁹ nõ ↄueniũt eſt p̃n^{m} oĩs erroris apud alaꝫ. Res g̃ in ſua pu ritate ꝑſpecte ſunt ſcibiles:⁊ eedẽ ſub phãtaſmatib⁹ vi ſe ſunt opinabiles. ¶ Opio aũt magis ꝓp̃e dicta eſt vi ſus rerũ mãliũ in ſuis ↄditiõib⁹ mãlib⁹ ſm q̃s ſunt trãſ mutabiles ⁊c̃. ¶ Sollertia vo eſt vis penetratiua qua viſus mẽtalis nõ q̃ſcit ſup rem viſaꝫ:ſꝫ penetrat ipſaꝫ vſq̃ ad reꝫ aliã ſibi nãlr ↄiũctã:ſicut ſi viſus corpalis ca dẽs ſup coloratuꝫ nõ q̃ſceret ibi:ſꝫ penetraret vſq̃ ad cõplonez corpis colorati a qua cõplone egredit̃ color.⁊ iteꝝ penetraret ipſaꝫ cõplonẽ donec apphẽderet elnta res q̃litates ex q̃b⁹ ꝓuenit cõplo.[a] Sic cuꝫ viſus mẽtis nõ q̃ſcit ſup reꝫ viſaꝫ:ſꝫ penetrat ipſaꝫ cito donec app̃ hẽderit cãm vel effectũ rei viſe.hec vis penetratiua ve lociter ſollertia eſt.pp h dicit Ariſ.φ ſollertia eſt ſbtili tas q̃dã:q2 ſbtile eſt corpus φ ↄtiguatũ alq̃ diuidit ſe in ptes graciles acutas ⁊ ingerit ſe ꝑ poros minutiſſimos ipi⁹ donec totũ penetrauerit:ſicut acetuꝫ ⁊ alia penetrati ua nõ q̃ſcunt donec penetrauerint totũ:cui ↄtiguant̃:⁊ iõ dñr ſbtilia. Dicit g̃ Ariſ.φ ſcibile differt ab opinabi li ⁊ ſcia ab opione:q2 ſcia eſt habit⁹ acq̃ſit⁹ ſup res vl'es ꝑ neccĩa ⁊ notiora q̃ non pñt alr ſe hñe.vñ manifeſt^{m} eſt φ ſcia nõ eſt circa res trãſmutabiles q̃ cadũt ſb ſignatiõe ſenſibili:q2 ſi circa eas ſcia eẽt ipſe eẽnt immutabiles. Opio vo eſt circa trãſmutabilia. At vo neq̃ itell̃s ẽ ſcia aut opio:q2 itell̃s eſt p̃n^{m} ſcie qꝺ nõ ↄuenit ſcie aut opio ni.⁊ iteꝝ ſcia nõ eſt indemr̃abilis:ſꝫ opio ime^{te} ꝓpõnis h eſt itell̃s eſt idemr̃abilis:⁊ ita itell̃s nõ eſt ſcia vl' opi nio q̃ eſt ime^{te} ꝓpõnis acceptio nõ necẽe ⁊ idemr̃abilis ſupple:⁊ in h differt a ſcia. Et iteꝝ itell̃s:⁊ ſcia:⁊ opio in h ↄueniũt φ qõlꝫ eoꝝ eſt veꝝ:⁊ circa res veras: verũtñ opio eſt nõ ſolũ circa veꝝ:ſꝫ ẽt circa falſũ poſſe:q2 opio eſt acceptio ꝓpõnis ime^{te} que nõ eſt neccĩa:⁊ ſic eſt opio mag̃ ꝓpa: vel eſt acceptio ꝓpõnis ime^{te} q̃ acceptio reci pit eã nõ inq̃tũ eſt neccĩa:ſiue ſit neccĩa:ſiue nõ.⁊ hec eſt opio ꝓp̃e dicta. Et credo φ Ari.has duas iten^{ce} ſil ↄiũ xit in ſmone vno. Quia mos eſt phõꝝ onerare vba q̃t ſentẽtijs pñt ad reꝫ ptinẽtib⁹ ad imitationẽ nãe:q̃ nõ fa cit plib⁹ inſtrũis:φ põt facẽ vno. Et φ hec ſit iterio opio nis:certũ eſt ex ſmonib⁹ vſitatis:q2 opio inq̃tũ hꝫ nõ eſt certa. Et p̃terea nullus exiſtimat ſe opinari cũ credat de re:q̃n ipoſſe eſt alr ſe hñe:ſꝫ tũc exiſtimat ſe ſcire. Sꝫ cũ credit aliq̃ñ eẽ ſic:⁊ tñ φ nihil ꝓhibet ſe hñe alr:tũc exi ſtimat ſe opinari:q̃ſi opio ſit non necẽ:⁊ ſcia necẽ. Qz ſi eſt:tũc eſt dubitatio q̃lr ↄtingit ſcire ⁊ opinari reꝫ eãdẽ. ⁊ iteꝝ ſi q̃s ponat eẽ h.ſ.φ ↄtingit ſcire ⁊ opinari eãdeꝫ reꝫ:tũc eſt dubitatio q̃re nõ erit opinio ſcia.h.n.vr̃ ſeq. Aut opꝫ dicẽ φ nihil ſcitũ ↄtingit opinari:q2 diuiſas vir tes eſſe acceptiuas eiuſdẽ ſimplr eſt ipoſſe:ſicut nõ eſt idẽ viſibile ⁊ tãgibile:niſi alteꝝ ꝑ accñs.[b] Sic ſi idẽ ſimp' ſit ſcibile ⁊ opinabile:tũc ſcia eſt opinio.⁊ iteꝝ ſeq vr̃ φ opio ſit ſcia:q2 vnus põt eſſe ſciẽs aliq̃d ꝑ media donec veniat in ime^{ta}:⁊ alius opinãs idẽ ꝑ eadẽ media donec veniat in eadẽ ime^{ta}:q̃re ſi ille qui dĩ ſcire vere ſcit:⁊ il

le qui

Opinio dĩ tripliciter.

Quid ſit ſollertia.

a ¶ Complexio nihil aliud eſt q̃ ipe qualitates elemtoꝝ:vt ſupra p⁰ cap. Anc. dixi.

b ¶ Et vr̃ p⁰ nũ verum eſt obiectio.

le qui opinaꝛ ſcit cum nouerit idē ex eiſdez medijs. Qꝛ aūt idē qđ ſcitur per aliq̄ media poſſit opinari per eadē media. manifeſtū eſt: qꝛ poſſibile eſt cognoſcē quia: ꝛ ppter qđ per media ppria. ꝛ ſi arbitraꝛ cognoſcēs ꝙ nō eſt poſſibile res aliter ſe hēre: ſicut diffōnes per quas fiunt demōſtrōnes ſunt īpoſſibiles aliter ſe hēre: tūc nō opinaꝛ in veritate: ſꝫ ſcit. Si aūt cognoſcēs idē ꝛ per eadē media arbitraꝛ hec vera eē: ſed nō arbitraꝛ hec īeē per ſe ꝛ neceſſario: tūc opinaꝛ ꝛ nō ſcit. Opinaꝛ quidē: ꝛ quia ꝛ ppter qđ ſi cognoſcit per īmediata. Si vero nō cognoſcit per īmediata opinabiꝛ ſolū quia. Has dubitatiōnes ſoluit Ariſt. dicēs: ꝙ opinio ꝛ ſcia nō ſunt eiuſdē rei ſimplr̄: ſicut viſus ꝛ guſtus nō ſentiūt idē ſimplr̄: ſꝫ hoc ſentit coloratū. illud vero ſapidū: idē tn̄ in ſubo eſt coloratū ꝛ ſapidū: ſꝫ nō ſcḋm eē ſunt idem. [a] Siľr vt ſupra dictū eſt ſcia cadit ſup rem ſcḋm ꝙ ipſa eſt in puritate ꝛ vitate eēntie ſue. Opinio vero eſt eiuſdē rei ſcḋm ꝙ ipſa vr̄ ſub cōditionibꝫ ꝛ phātaſmatibꝫ mālibꝫ ꝛ trāſmutabilibus: ſicut falſa ꝛ vera opinio eſt eiuſdē rei q̄dāmō: ſed nō eſt eiuſdē ſimplr̄: ſic etiā eſt ſcia ꝛ opio nō eiuſdē ſimpľr. Intelligit Ariſ. opionē verā: ꝛ opionē falſam eē eiuſdē rei, nō eiuſdē enūtiatiōis: aut eiuſdē dicti: qꝛ eiuſdē dicti ſiľ eē opionē verā ꝛ falſam eſt īpoſſe. Sꝫ de re q̄libet in cōpatiōe ad aliqđ p̄dicatū eſt opio vera: ꝛ de eadē re in cōpatiōe ad aliud p̄dicatuꝫ eſt opinio falſa: ſicut de diametro in cōpatione ad hoc p̄dicatū eē aſſymmetrū coſte eſt opinio vera. in cōpatione vo ad hoc p̄dicatū eē ſymmetrū coſte eſt opinio falſa. Opionē vero eiuſdē enūtiatiōis aut dicti eē verā ꝛ falſam: pter hoc ꝙ ipm̄ eſt incōueniēs in ſe: ſequūtur multa alia incōueniētia: quorū vnū eſt incōueniēs maximuꝫ. ſ. abnegatio eiuſdē a ſe: qꝛ ſeqꝛ nō opinari falſo ꝙ opinaꝛ falſo. Ponamus. n. aliqđ dictuꝫ opinari falſo ex hypotheſi, idē opinaꝛ vere. igiꝛ eſt in re: ſicut dicit opinio. ergo nō opinaꝛ falſo. Sꝫ qm̄ idē dr̄ multiplr̄: eſt ſic cōtingit eiuſdē opionē eē verā ꝛ falſam. eſt aūt ſic nō ↄtingit: qꝛ diameter nō eſt opinio vera ꝙ ipa ſit cōmēſurabilis coſte, ſꝫ falſa eſt hec opio: ſꝫ diameter circa quā ſunt opiones alie: idē eſt: ideo eiuſdē erit opinio vera: ꝙ diameter eſt aſſymmetrū coſte. verūtn̄ id ſup qđ cadit opinio falſa ſimplr̄ eſt hoc dictuꝫ diametrū eſſe ſymmetrū: ꝛ ſup qđ cadit opinio vera ſimplr̄ eſt hoc dictū diametruꝫ eē aſſymmetrū. vtraqꝫ igiꝛ opinio eſt diametri q̄dāmō. ſimplr̄ aūt nō eſt eiuſdem: ſic ſcia ꝛ opinio eiuſdē eſt: quia ſcia eſt rei vľis in veritate eēntie ſue ſcḋm ꝙ nō eſt poſſibile aliter ſe hēre. Opinio vera eſt vľis admiſſi ↄditionibꝫ mālibꝫ ſcḋm ꝙ poſſibile eſt aliter ſe hēre. Siľr ſcia eſt veri hoīs. opinio aūt eſt hoīs ſub mālibꝫ phātaſmatibꝫ. ergo eiuſdē eſt ſcia ꝛ opinio: qꝛ hoīs: ſꝫ hec eſt hoīs ↄſiderati in veritate ꝛ puritate eēntie ſue. illa aūt hoīs ↄſiderati ſub phātaſmatibꝫ mālibꝫ: que nō ingrediūꝛ puritatez eēntie. Et ex his manifeſtuꝫ eſt ꝙ nō ↄtingit eūdem hoiem opinari ꝛ ſcire idē: quia ſi ſcit arbitraꝛ nō poſſe alr̄ ſe hēre. Si opinaꝛ arbitraꝛ poſſe aliter ſe hēre: que duo ſiľ nō facit hō idē de eodē. Sed nihil īpedit quin vnus poſſit opinari ꝛ alius ſcire idē ſicut ſupra dictū eſt. De alijs vero viribꝫ aīe que nō ordinate ſunt ad opus demōſtrationis non eſt huiꝫ loci pertractare. Sꝫ quaſdā de alijs pertractat phyſica[b] in libro de aīa: quaſdā vero ethica. Sollertia vero eſt vis velociter penetrādi a cā in cauſatū: vel a cauſato in cām: ꝛ hec eſt bonitas ingenij inueniēdi mediū in tpe quo nō expectato: vt ſi aliqs videt ꝙ luna ſemp illuminaꝛ in pte illa que reſpicit ſolez per ſollertiā ſtatim decurrit ad intelligēdū cām huiꝫ. ſ. ꝙ hoc fit: qꝛ nō hꝫ lumē niſi a ſole: ꝛ ſic per vim penetratiuā que eſt ſollertia decurrit per oēs cās medias donec venerit ad cām vltimā ꝛ p̄mā.

❡ Poſteriorum liber primus finit.

a ❡ Quia eorū idē eſt ſubiecto ſed non ſunc eē ſūt idēs qꝛ vnuz nō eſt aliud.

b ❡ Hoc eſt ī alio pbia.

❡ Incipit liber ſecūdus.

EA que querūtur tot ſane profecto quot ſunt ea que ſcimus.

❡ Queſita vero ſunt equalia numero his: quecūqꝫ vere ſcimus.

SCita ſunt quatuor ſcḋm genus. Cū igiꝛ demōſtratio ſit ſylloᵹ faciēs ſcire. Oſtēſis in priori li° cōditionibꝫ demōſtrationis ſupeſt inueſtigare in hoc 2° an oīa ſcita ſint per demōſtrationem ſcita: ꝛ cuꝫ ↄſtet nobis ꝙ tria de numero quatuor ſcitoꝝ ſciāꝛ per demōſtrationē: tūc ſupeſt inueſtigatio: an 4ᵐ ſit ſcitū per demōſtrationē. Et poſtq̄ꝫ de eo poſuit Ari. rōnē ad vtrāqꝫ ptez oſtēdit nobis: ꝙ 4ᵐ. ſ. qđ quid eſt, nō ſcitur directe per demōſtrationē: ſꝫ poſſibile ſit vt eliciaꝛ ex demōſtratione ſic ecōuerſo ex ipſo eliciꝛ demōſtratio. [c] Cum igiꝛ qđ quid eſt nō ſciaꝛ per demōſtrationē ꝛ reliqua tria ſcita ſciātur per demōſtrationē: ꝛ intētio Ari. ſit hic cōplere artē qua omne dubitatū ſcibile fiat actu ſcituꝫ, neceſſe eſt vt tradat nobis in hoc loco artez qua ſciamus qđ quid eſt. ꝛ hec eſt ars diffiniēdi: ꝛ inueniēdi: ꝛ ſtabiliēdi rerū diffinibiliū diffinitiones. Et hec ars eſt lōge alia ab arte que traditur in topicis: ꝛ in Methodo diffinitiua: vt ſatis patebit poſt. Et iterū pter dictā cām eſt alia cā neccīa: quare opꝫ in hoc li° tradere artē diffiniēdi: qđ eſt: quia oīs demōſtratio eſt per mediū qđ eſt diffinitio. [d] Ad hoc igiꝛ vt habeaꝛ actu demōſtratio: opꝫ actu accipe diffōnez rei queſite: que ſi fuerit ignota nō inuenit niſi per artez diffiniēdi. vt igiꝛ ſit cōpleta ars demōſtratiua: opꝫ ſicut ptē eius interponere artez diffiniēdi. Iterū cum ſcita ſint quatuor, ſic ꝛ queſita ꝛ querēdo nō pauſamus donec apphēderimus quid eſt: vel ppter qđ eſt. idē aūt ſit qđ eſt ꝛ ppter qđ eſt: opꝫ cognoſcere id ſup qđ pauſamus in q̄rēdo. ꝛ hoc eſt mediuꝫ: nō ſolū ſcḋm qđ ipm̄ eſt diffinitio: ſed in rōnibꝫ cālibꝫ ſcḋm quas ordinaꝛ ad cauſatū queſitū: ppter hoc pter ea que dixit in hoc li° de diffōne. docet Ari. rōnes cāles ſcḋm quas ordinaꝛ mediū ad queſitū. Et in his eſt ↄtinētia duiꝫ libri in oſtēdēdo. ſ. quot ſunt ſcita per nūm queſitoꝝ. ꝛ ꝙ oīa queſita reducuntur ad qđ eſt: ꝛ ppter qđ eſt. ꝛ ꝙ hec duo ſunt vnuꝫ in re. ꝛ ꝙ ipm̄ qđ quid eſt nō ſcitur per demōſtrationē. Et in docēdo artē diffiniēdi per quā ſciꝛ qđ eſt. ꝛ per quā accipiꝛ mediū demōſtratiuū: ꝛ in oſtēdēdo rōnes cāles ſcḋm quas ordinaꝛ mediū qđ dicit ppter qđ ad ↄnem queſiti: verūtn̄ hūc ordinē nō obſeruat Ari. Sed poſtq̄ oſtdit ꝙ ipm̄ qđ eſt nō ſcitur per demōſtrationē, neqꝫ per alias vias qbus falſo opinaꝛ ſciri: vt. ſ. per inductionez: aut per diuiſionē, interſerit quedā de rōnibꝫ cālibꝫ: ꝛ deinde redit ad artē diffiniēdi tradendā. Et poſt reuertiꝛ ad cōplēduꝫ ſermonē ſuū de rōnibꝫ cālibus. ꝛ in his dictis cum his que p̄dicta ſunt in priori li° cōpleta eſt ſcia demōſtratiua, ꝛ vľr ars faciēs ſcire. Quia quicqd ſcitur aut per artez demōſtrandi aut per artē diffiniēdi ſciꝛ. Sed quia cuꝫ habuerimus artē cōpletā formatā apud intellm̄ noſtrū vt ↄſequaꝛ eius vtilitas: opꝫ nos coaptare eaꝫ opi. Cōpleta arte demōſtratiua initiū opandi docet nos Ariſt. in fine huiꝫ libri. ꝙ eſt: quia ipſe iſtruit nos qualr̄ ex multis ſenſibilibus memorie: ꝛ ex memorijs expimēta: ꝛ expimētis acqraꝛ nob̄ vľe qđ eſt p̄nᵐ ſcie. hec igiꝛ p̄nᵒʳᵘᵐ acceptio ingreſſus eſt in opus demōſtrandi: qbus acceptis per ſciam ꝛ artez in hoc li° traditā iam poſſumus inuenire ꝛ cōplere ſpāles ſcias demōſtratiuas. Dicit ergo ꝙ queſita ſunt equalia numero rebus ſcitis. ꝛ hoc eſt p̄nᵐ notū. ſ. tot in genere eſſe ſcibilia quot ſunt in genere dubitabilia: ꝛ

c ❡ Hoc de[...] clarat 2°. 14. [...] ſciē.

d ❡ Oīs demōſtratio ē per mediū qđ eſt diffinitio: qꝛ idēs eſt cā pria ꝙ diffinitio: vt in ſerius erit notum.

queſita ſunt quatuoꝛ ſm genus. ergo ⁊ ſcita ſunt eadem quatuoꝛ. Et hec eſt pᵐa ↄcluſio huius libri.

pᵐ ↄclo

¶ Querimus autẽ quatuoꝛ: eſſe: ꝓpter qd eſt: ſi eſt: atq3 qd eſt. Nã cu3 q̃rimus vtrũ hoc an h ſit plura cõplectẽtes hoc pacto: vtrũ ſol deficiat: an nõ deficiat: eẽ tum q̃rimus. Cui⁹ id indiciũ eſt. Hoc. n. inuẽto: ſole3 inq3 ipm deficere ſtatim ceſſamus. Atq3 ſi a ꝑncipio ſolẽ deficere ſcimus: nõ q̃rimus vtrũ deficiat ſol. Cu3 aũt ſcimus eẽ: tum ꝑꝑ qd eſt dicere cõſueuimus. Deficẽ nãq3 ſolẽ terrãq3 moueri ſciẽtes: cur deficit q̃rimus aut moueẜ. Atq3 hec hoc pacto. Quedã alio q̃rimus mõ. Querimus. n. ſi ſit: an non ſit: cẽtaurus aut de⁹. Si ſit aũt nec ne ſimplr̃ dico: h nõ ſi albus ſit: aut nõ albus. Hoc ꝑcepto. Deũ inq3 eſſe: vel hoiem: qd eſt poſtea querimus: vt quid eſt deus qd hõ. Hec igitur ⁊ tot ſunt que querere cõuenimus: ⁊ que iam ſcimus inuenta.

T. c. 2. ¶ Querimus aut quatuoꝛ: qa eſt: ꝓpter quid eſt: ſi eſt: quid eſt. Cu3 quidẽ. n. vtrũ hoc aut hoc ſit querimus in numeꝝ ponẽtes: vt vtrũ ſol deficiat aut nõ: ipm quia querimus. Signu3: inueniẽtes. n. q2 deficit: pauſamus. Et ſi in ꝑncipio ſciremus q2 deficeret: nõ quereremus vtrũ deficeret. Cu3 aũt ſciamus ipm quia: ipm ꝓpter qd querimus: vt ſcientes q2 luna deficit: ⁊ q2 moueẜ terra: ꝓpter qd deficit: ⁊ ꝓpter quid moueẜ terra q̃rimus. h quidem igiẜ ſic: quedã autẽ alio modo q̃rimus: vt ſi eſt aut non eſt centaurus: aut ſi eſt deus. Hoc autem ſi eſt aut nõ: ſimplr̃ dico. Sed nõ ſi album eſt aut nõ eſt. cognoſcẽtes aũt ſi eſt: quid eſt querimus: vt quid eſt deus: aut qd homo. Que quide3 igiẜ querimus ⁊ que inuenientes ſcimus hec ⁊ tot ſunt.

Qõnes due q̃ ſimplices appellanẜ: aut binarie ab Aui. 2⁰ ꝑuxeẜ. capi. ꝑ: q2 de 2ᵃ ad: tacẽte ſumuᵗ ad qdditate3 ꝑtinẽt. ꝑ⁰ .ſ. ſi eſt: ad vte3 rei qdditatẽ: ⁊ diciẜ ꝑ⁰: q2 vᵗa ſũt nob notioꝛa. ⁊ ꝑcicſerit coᵍnitio vte3 ꝑſupponit cum ſcientifica fuerit aut difficta ec ꝑ⁰ phy. tex. cõ. 4. Et ideo ꝑticularis cognitio ſcda vi eſt. Scda do q̃ſtio. ſ. queſtio qd eſt ad ꝑticulare rei cõſtitutiones ꝑtinet. Ideo per ꝑpoſitu3 rei q̃ſitu3 ⁊ p ꝑpeã ꝑ̃tia3 hanc ſatiſfie: ⁊ vt dicit Auer. 7⁰ meta. cõ. 43. ⁊ Ari. 6⁰ Top. capite ꝑ⁰.

¶ Oꝛ autẽ ſcita ſint 4ᵒʳ ⁊ que ſint iſta 4ᵒʳ ex inductione pꝫ. ⁊ ẽt ex diuiſione: q2 aut eſt q̃ſtio ſimpˡ. de eẽntia rei: aut eſt q̃ſtio de cõpõne. Et q̃ſtio que q̃rit ſimpˡ eẽntia3 rei: aut querit an res ſit: aut qd eſt res: ⁊ q̃ſtio que querit cõpõne3 rei: aut q̃rit aliqd de aliq: aut querit per qd h de illo. Ad itellectũ aũt ꝟboꝝ Ari. dico ꝙ h ꝟbu3 q̃ro recipit poſt ſe q̃nq3 determᶦᵃ3 ſignãte3 dubitabile ꝑ modũ dubitabilis: vt cũ di quero an ſol deficiat: vel ꝑꝑ qd deficiat: vel an ſit: vel qd ſit defect⁹: q̃nq3 poſt ſe recipit determᶦᵃ3 ſignãtẽ ipm dubitabile nõ per modũ dubitabilis: ſ3 ꝑ modũ ſcitꝭ: vt cu3 dicimus q̃rimus qa: rõne. n. finis mot⁹ qõnis q̃ſit⁹ eſt. ¶ Itẽ cu3 q̃riẜ an res ſit: vt an de⁹ ſit: vel an cẽtaurus ſit: hec q̃ſtio nõ h3 multiplᶦᵗᵃ3 rerũ: q2 de re penit⁹ ſimplici di eẽ: ⁊ itelligiẜ de eẽ abſq3 oi multiplicitate que accidat ei ꝑꝑ eſſe dictũ de ipſo. Eſſe nãq3 dictũ de eã p⁰ nõ ꝑdicat niſi ipam eẽntiã oino ſimplicẽ cauſe pᵉ. Dictũ ꝟo de aliqs nõ ꝑdicat niſi ordinaᶦᵒ3 ⁊ depẽdẽtiã coꝝ ab ente ꝑ qd ꝑ ſe eſt. ⁊ hec ordinatio ⁊ depẽdẽtia nihil multiplicat in eẽntia depẽdẽte. ꝑꝑ h ſiue queraẜ de ente p̃: ſiue de re dependente ab ente p̃: an ſit: hec q̃ſtio nõ ponit in nũm. Sed cu3 quærẜ aliqd de aliq vt an ſol deficiat: hec q̃ſtio ponit in nũm: q2 ratio et for ͣ rei ſubte. ⁊ ratio ⁊ for ͣ rei ꝑdicate ᵃ ſunt rões due: ⁊ forme due ordinate in ſubto vno ſi affirmatio ſit vera. vel ordinate non in ſubto vno ſi negatio ſit vera. vel forte q̃ſtio de eẽ ſimpˡ: q2 querit eẽ ſolũ di nõ ponere in nũm. vbi ꝟo q̃riẜ eſſe aliud vt an ſol ſit deficiẽs: q2 queruntẜ q̃dãmodo duo eẽ. ſ. ⁊ defect⁹: di talis q̃ſtio ponere in nũm. Dicit g̃ Ari. ꝙ cũ querimus ponẽtes in nũm: vt vtrũ ſol deficiat aut nõ. cu3 h inq3 q̃rimus vt dubitabile querimus ipm qa. vt finẽ. Et ſignũ hui⁹ eſt ꝙ inuenientes ꝙ deficit: quieſcimus ſup finẽ. nãq3 habitũ eſt quies omni mouẽti: ⁊ ſi in p̃n⁰ hẽremus hũc finẽ: nõ q̃reremus vt viam ad illũ. vtrũ deficiat. ¶ Itẽ cu3 ſciamus ipm: qa eo ꝙ hic põt ſciri et ignorari cã eius: q̃rimus ꝑꝑ qd: vt ſciẽtes per ſenſum ꝙ ſol deficit. vel q2 terra moueẜ: q̃rimus ꝑꝑ qd ſol deficit: ⁊ ꝑꝑ qd terra moueẜ. De igiẜ due qõnes erecte ſunt ſup cõpõnez. De re aũt ſimplici qõne q̃rimus: vt ſi eſt aut nõ eſt cẽtaurus. Et iſtud eſſe aut nõ eẽ cui nõ adiũgiẜ in ꝑdicato aliud eſt eẽ ſimplr̃: ſ3 nõ eſt eſſe ſimplr̃ cu3 queriẜ ſi eſt albũ aut nõ eſt albũ. Cogñſcẽtes aũt qm̃ res eſt: cũ adhuc ignoremus ipa3 rei qdditatẽ: q̃rimus qd eſt: vt qd eſt de⁹: aut qd eſt hõ. Igiẜ iam pꝫ que ⁊ quot q̃rimus. ⁊ ex h ꝙ 4ᵒʳ ſunt inueniẽtea ſcimus. Solet aũt dubitare de qõnib⁹ q̃rẽtib⁹ eẽ ſimplr̃: qd in eis ſupponiẜ ⁊ qd in eis dubitaẜ. cu3. n. tales qõnes metaᶜᵉ ſint: ⁊ ſubm metaᶜᵉ ſit ens: ⁊ nulla ſcia querat ſubm ſuu3: videẜ ꝙ eſſe nõ queraẜ in talib⁹. Et dico ꝙ ois ſcia accipit ſuu3 ſubm ſimplr̃ eſſe: vt metaᶜᵃ ens: ⁊ geometria magnitudinez: verũtñ de his que ſunt ſub ſbto nõ accipiẜ ſimplr̃: qm̃ ſunt ſub illo. vñ hñ queriẜ ipm ſubm de ſpẽbus que ſunt ſub ipo: ⁊ ſpẽs que noſte ſunt eſſe ſub ipſo: q̃nq3 queruntẜ de iferioꝛib⁹ ſuis.ᵇ ſicut in geometria oñdiẜ de figurã aliqua qm̃ ipa eſt parallellogramu3: ⁊ de figura aliqua quoniã ipſa eſt trigonus oꝛthogonus: cum tam parallellogramũ q̃3 trigonus oꝛthogonus ſint ſpẽs figure plane: ⁊ figura plana ſit ſpecies magnitudinis. Silr̃ in metaᶜᵃ de eo ꝙ foꝛmat intellectus aut imaginatio queriẜ eſſe actuale.

ᵇ ¶ Scia de aliq3 ſpẽz ſubi demſtrõne qa demſtrari poteſt et ignẽ eſſe 4⁰ cel. vt cõ. 32⁰. dixit Ari. demonſtrauit Polo.

ᵃ ¶ Ideſt rei ſigñate p ſubz ⁊ rei ſigñate p ꝑdicatum.

¶ Cũ aũt querimus eẽ: aut ſi eſt ſimplr̃: tu3 ſi ſit: nec ne ipi⁹ mediu3 q̃rimus. Atq3 cognitio vel eẽ: qui quidez modus aliq ex ꝑte rei cõplectiẜ qõnẽ: vel ſi eſt: q⁹ qdem ſimplex eſt rei q̃ſtio: rurſus ꝑꝑ qd eſt: aut qd eſt q̃rimus: qdnã ſit tũc ipm mediũ q̃rimus.

¶ Querimus aũt cu3 queramus qa: aut ſi eſt ſimplr̃: vtrum ſit mediũ ipſius aut nõ. Cum aũt cognoſcẽtes aut quia eſt: aut ſi eſt: aut in ꝑte: aut ſimplr̃: tũc iteꝝ ꝓpter quid q̃rimus: aut qd eſt: ⁊ tũc querimus qd ſit mediũ. T. c. 3.

¶ Cu3 ſit motio nature ⁊ diſtinctio intẽtionis eius in finem aliquẽ: nõ ſolũ appetiẜ ⁊ queriẜ finis ille: ſed etia3 queriẜ via ſupra quã ſit decurſus in finẽ illũ: vt ſi intẽdat nã facere ſanguinẽ puru3 in humano coꝛpe: neceſſe eſt ei vt querat ea ſup que decurrit eius operatio donec ꝑuenerit in finẽ iſtũ. Sic eſt in motionib⁹ aie. Cũ. n. intẽdit aia ad ↄ̃duꝫ aliqd quo ↄſecuto q̃eſcat ſup illud: neceſſe eſt nõ ſolũ q̃rere finẽ illũ ↄ̃duꝫ: ſ3 etiã illõ ſup qd decurrit donec apphẽderit finẽ appetitũ. Dico g̃ ꝙ cu3 querat ꝟtus ſcialis aie 4ᵒʳ: vt fines ſup q̃s quieſcat: cu3 eos fuerit ↄſecuta: neceſſe eſt ei vt ingſitiõe illoꝝ 4ᵒʳ vt finitũ: querat ea ſup que fiat inceſſus eius vſq3 in fines illos. Dico g̃ ꝙ cu3 queriẜ vt fines: ſi eſt ſimplr̃: at qa eſt ponẽs in numeru3: queriẜ vt illud ſup qd decurrat mediu3 ſi eſt, ꝟbi gr̃a. Cu3 queriẜ ꝟtus ſciẽtialis vt fines: ſi deus eſt, ⁊ vtru3 ſol deficiat: q̃riẜ vt illud ſup qd decurrat ratio in hos fines mediũ ſi eſt. Et nõ itelligo cũ queriẜ an ſol deficiat ꝙ queriẜ hãc qõnẽ: vtrũ mediũ ſit ad hanc

hūc ꝯcl'onez ꝓbandaꝫ. Sic.n. qrīt eſt mediū ad ipſaꝫ: ſꝫ querit definitū mediū hui' ꝯclonis ſuper qḋ poſſit decurrere in ſciaꝫ hui' ꝯclonis: vt hoc definitū mediū lunam interpont inter viſus nr̄os ⁊ ſolem: nec ſufficit ei ſi apprehēdat hoc mediū ſimplr̄ eſſe: ſꝫ opꝫ vt apprehēdat ipſuꝫ eē in ordinatiōe ad extrema: tūc.n. pōt decurrere ſup ip̄m in ſciaꝫ ꝯclonis. Silr̄ cū querit̄: an de' ſit vt finis quē appetit virt' ſcialis: querit̄ vt illud ſup qḋ fiat decurſus in hūc finē: mediū ſyllogiſticuꝫ hui' ꝯnis. Querētes ḡ duo vt fines. ſ. ſi eſt: ⁊ q2 eſt. nō querim' vt illud ſup qḋ fit decurſus in fines niſi mediuꝫ ſyllogiſticuꝫ ordiatū in eſſe debito ad extrema. Iterū finitis his motib' v̄tutis ſcialis: ħ eſt cognitis p decurſuꝫ ſup mediū ſyllogiſticū ſi eſt ⁊ ga eſt. Incipit iteruꝫ moueri vt apprehēdat gd eſt id de quo iaꝫ nouit qrī eſt ſimplr̄: vt apprehēdat pp gd eſt de q̄ iaꝫ nouit: q2 eſt qḋ eē ponit in numerū: igit̄ querēdo hec duo vt fines non q̄rit̄ ſup qḋ fiat decurſus in fines iſtos niſi mediuꝫ definitū qḋ explicat gd eſt res. Cū.n. q̄rimus gd eſt defect' nō q̄rimus vt illud ſup qḋ decurrat rō in cognem defect': ſed diffinitio explicās gd eſt defect'. Querit̄ igit̄ diffō que explicat gd eſt res: ſꝫ.n. nō cognoſcat̄ gd eſt ſyllus: vel ſyllogiſticū mediū: dico tm̄ ꝙ cognoſcit̄ p mediū: q2 mediuꝫ ħ vocat Ari. oē illud ſup qḋ decurrit rō in cognez prius ignoti. Cuꝫ aūt q̄rit̄ pp gd ſol deficit. q̄rit vt illḋ ſup qḋ decurrat rō in cognez hui' ꝯclonis mediū definitū: qḋ eſt diffō defectus: q2 q̄rit̄ mediū qḋ eſt cā defect': ⁊ idem eſt cā ꝓxia qḋ diffō: quapp in querēdo gd ⁊ pp gd eſt nō q̄rit̄ illud vt p qḋ ꝑueniat in hoꝝ cognez: niſi mediū qḋ eſt diffō. igit̄ querēdo q̄tuor vt fines nō q̄runt̄ niſi duo vt per que ꝑueniat̄ ad fines. ſ. ſi eſt mediū: ⁊ gd eſt mediū: ⁊ q̄rēdo hec duo nō q̄ro niſi mediū. Hec igit̄ ſic q̄ ꝯtinet explanat Ari. in ħ caplo. ſ. ꝙ q̄rētes ſi eſt ſimplr̄: aut q2 eſt: ponētes in numerū q̄rim' mediū

2ª ꝯ ſi eſt. Et hec eſt 2ª ꝯcluſio. Et iteruꝫ querentes gd eſt:

3ª ꝯ aut ꝓpter gd eſt: querim' mediū gd eſt. Et hec eſt 3ª ꝯ.

4ª ꝯ Ex his qōnib' trib' ꝯnib' ſeq̄t̄ hec 4ª ꝯclo. ſ. ꝙ in oīb' q̄rit̄ aut ſi eſt mediū: aut gd eſt mediū. Ex hac ſeqtur hec

5ª ꝯ 5ª ꝯ ꝙ oīa que q̄runt̄ ſūt qḋ mediū: ⁊ ſm hūc ordinē poſuit Ari. has ꝯnes: veruñ ordinē ꝓbationū iſtaꝝ multū ꝑturbat ſermonib' īplicatis. Dicit ḡ ꝙ cū q̄rim' ga eſt: ponētes in numeꝝ: aut ſi eſt ſimplr̄: vt fines quos appetit virt' ſcialis: querimus vt p quos fit decurſus in hos fines. ſ. definitū mediū ordinatū ineſſe medio ad extrema. Et iterū cognoſcētes: aut q2 eſt ponētes in numerū ⁊ in pte: aut ſi eſt ſimplr̄. Itē querēdo tunc pp quid: aut gd eſt querimus mediū diffinitū explicās gd eſt.

❡ Atqꝫ moduꝫ tum aliqua ex pte rei qōnem cōplecti dico: cum hoc dī pacto. Deficit ne luna: aut accreſcit: tuꝫ eniꝫ vt patet ſi quippiaꝫ cōpetat: inſitqꝫ cuipiam queritur. Simplicem hanc qōnez appello. Eſt ne luna: vel nox: vel dies.

T.cō.4. ❡ Dico aut ga eſt: aut ſi eſt in pte ⁊ ſimplr̄: in pte gdē: vtrū deficit luna aut augeṫ. Si.n. eſt aligd aut nō eſt aligd in h' iq̄rim': ſimpliciter aūt ſi eſt: aut nō eſt luna: aut nox.

❡ Poſitis his ꝯnib' duab' exponit Ari. ſermonē quem dixit: q2 eſt in pte: aut ſi eſt ſimplr̄: dicēs ꝙ itelligit eſſe in pte eē. ſ. ponēs in numeꝝ qḋ eſt: q2 ꝑ adiunctū pſituꝫ trahit̄ in pticularitatē: vt vtrū luna deficit: aut augeṫ in ſuo lumie: q2 h' qḋ nō q̄rit eē ſimplr̄: ſꝫ eē aligd aut nō eē aligd: vt eē deficientē aut nō deficientē: ⁊ intelligit p ſermonē ſuū ſi eſt ſimplr̄ eē abſqꝫ p̄dicato adiūcto: vt ſi luna eſt: aut nō eſt: aut ſi nox eſt: aut nō eſt nox.

❡ Fit igitur vt oībus in qōnib' queraṫ: aut ſi ſit medium: aut gdnam mediuꝫ ipſum ſit.

❡ Contingit itaqꝫ in oibus qōnib' quererē: aut ſi eſt: aut quid eſt mediuꝫ. T.cō.5.

❡ Hac expōne poſita ꝯcludit ꝯclonē q̄ ſeq̄t̄ ex duabus ꝓpoſitis ꝯclonib'. ſ. ꝙ in oībus qōnib' querit̄ vt illud ſup qḋ eſt via in ꝯclonē queſitā: aut mediuꝫ definitū ſi eſt: aut medium definituꝫ explicans quid eſt.

❡ Cauſa enim eſt ipſum mediuꝫ: atqꝫ vniuerſis hec querit̄: deficit ne luna: eſt ne huius aliqua cā.

❡ Cauſa gdeꝫ eniꝫ mediū eſt. In oibus autē talibus hoc querit̄: vt vtrum deficit: vtrū ſit aliquod medium aut non. T.cō.6.

❡ Deinde ſubiūgit ꝓbationē h' cū q̄rit̄ ga eſt: aut ſi eſt ſimplr̄ q̄rit̄ ſi eſt mediū. Hui' ꝓbatio talis eſt. Cū q̄rit̄ ga eſt aut ſi eſt q̄rit̄ cā faciēs ſcire: nō dico cā faciēs eē: cā tn̄ faciēs ſcire ga eſt: aut ſi eſt: mediū eſt ſyllogiſticū: nō.n. cog̃ſcit̄ verū cōplexū itellectiue poſtqꝫ fuerit dubiū niſi p mediū ſyllogiſticū: ⁊ ħ notū eſt ex libro poꝝ. Lꝫ aūt ſi eſt nō ponat in numerū: vn̄ v̄itas hui' de' eſt: ⁊ ſilr̄ hui' hō ē eſt in rōne v̄itatis cōplexe: nec ſcit̄ deū eſſe imediate niſi per ſylluꝫ. igit̄ in talib' qōnib' qualis eſt ſi eſt querit̄: vtrū ſit mediuꝫ definitū: aut nō.

❡ Poſtea cognito hoc: cām inquā aliquā eē: gdnā ſit illa cā querimus. Cauſa.n. tam eſſendi ſimplr̄: q̄ꝫ eſſendi qppiaꝫ eoꝝ que vel per ſe vel per accñs cōpetūt ipſuꝫ mediū eſt. Atqꝫ ſimplr̄ eē dico ſubiectū ipſuꝫ: vt lunā: aut ſolem: aut terram: aut triāgulum quippiā eſſe: vt defectionē ſi in medio vniuerſi cōſiſtat: an nō in eo cōſiſtat: equalitatē: inequalitatē: ⁊ huiuſcemodi. In his enim oibus patet idem eſſe gd eſt: atqꝫ ꝓpter quid eſt.

❡ Poſt hoc ſciētes ga eſt: gd igit̄ ħ ſit querimus. Cā.n. ipſius eſt eſſe. Nō hoc aut hoc: ſed ſubm ſimplr̄: aut nō ſimplr̄: ſꝫ aligd eoꝝ que ſunt per ſe: aut ſm accñs mediuꝫ. Dico aūt ſimplr̄ ſubm: vt lunā: aut terrā: aut triāgulum. gd aūt eſt defectū: equalitatē: ineq̄litatem: vel in medio ſit: aut nō ſit. In omnib' eniꝫ his manifeſtum eſt ꝙ idem ſit querere qḋ gd eſt: ⁊ propter quid eſt. T.cō.7.

❡ Poſt hec ſubiūgit ꝓbatiōeꝫ ſequētis ꝯnis h'. ſ. Querentes pp gd: aut gd eſt q̄rim' gd ſit mediuꝫ. Dicit ḡ ꝙ poſtqꝫ ſcim' p mediū inētuꝫ: q2 eſt ponētes in numerū: aut ſimplr̄ q̄rim' mediū ꝙ explicat gd eſt: q2 q̄rim' cāꝫ ipſi' eē ſimplr̄: aut ipſi' eē nō ſimplr̄: ſꝫ in pte. Cā autē ipſius eē eſt nō ħ aut hoc: ſꝫ ſubm ſimplr̄ eē. Et iteꝝ cā ipſius eē nō ſimplr̄: ſꝫ aligd eoꝝ q̄ ſunt p ſe: vt lunaꝫ eē deficiētēꝫ: aut aligd eoꝝ q̄ ſunt ſm accñs eſt mediū qḋ explicāt gd eſt: ⁊ dico p ſe notū eſt: ꝙ querētes gd ē res: q̄rimus ei' diffōnē: vt p quā ꝑuenim' in diffiniti cognitionē. ❡ Iterū p ſe notū eſt ꝙ querētes pp quid: querimus cāꝫ rei: cū igit̄ idē ſit cā ⁊ diffō rei: ꝯcludit̄ ꝙ querentes pp gd q̄rūt mediū qḋ eſt diffō. hui' igit̄ ꝯclonis cōpleta ꝓbatio hec eſt: querētes pp gd eſt: q̄rimus cāꝫ: ⁊ querētes cām rei: querimus eius diffōnez: q2 ideꝫ eſt cauſa rei ꝓxima ⁊ ei' diffinitio: et hoc poſtea explanat Ariſto. inductiōe. ❡ In medio aūt huius ꝓbatiōis interſerit expōnez exēplarez ei' qḋ dixit ſubꝫ ſimplr̄ aut nō ſimplr̄: ſed ſm gd. Dicens ꝙ ſimplr̄ ſubm dicit lu

nam: aut terraꝫ: aut triāgulū, ſubm aūt ſm qd dicit vt cuꝫ predicat defectū de luna: aut equalitatē triuꝫ angu-loꝝ duobus rectis: aut inequalitateꝫ eoꝝ de triangulo: aut cuꝫ dicit eſſe in medio mundi: vt de terra.

T.cō.8. Nunc terraꝫ aliq nō hīt.

❡ Hec qdē igiť hucuſqꝫ oppoſita ſūt: ipſius enīꝫ qd̄qdeſt vtruꝫ ſyll'ſ ſit aut demſ̄ratio eſt aut nō eſt ſicut rōneꝫ ſuppoſui: ſyll'ſ.n. aliqd de aliquo dm̄r̄at p mediū: ſꝫ qd̄qdeſt ꝓpriū eſt ⁊ in eo qd̄qdeſt ꝑdiceť. hoc autē neceſſ eſt cōuerti: ſi.n. ipſi.c.a. ꝓpriuꝫ eſt: manifeſtum eſt ꝙ ⁊ ipſi.b. ⁊ hoc ipſi.c. quare omnia ſūt adinuiceꝫ. At vo ⁊ ſi.a. in eo qd̄qdeſt oi.b. b. de omni.c. in eo quodquideſt diciť.

a ❡ Hic elicit ꝯclōnē nō eē de cāuſa ſyllogiſmi.

❡ His oſtēſis recapitulando dicit ꝙ q̄ōnes ad hūc nu-merū iam decē hñt diuiſiones p duas oppoſitas. Poſt hec aūt anteq̄ꝫ explanet ꝙ idē eſt cā ⁊ rei diffō: interpo-nit illud qd̄ eſt itroductio in ſequēs capl'ꝫ: q̄ſi diceret cū iam notū ſit quot ⁊ que q̄rimus: ac p hoc quot ⁊ q̄ inue-niētes ſcim⁹: ⁊ demſ̄ratio ſit ſyll'ſ faciēs ſcire ordine rō-nabili ſubſeqť iueſtigatio: vtrū ſciam⁹ qd̄qdeſt per de-monſtrationē: aut p ſyll'ūꝫ aut nō. Deide iducit mā̃ꝫ ex qua pōt ex̄hi rōcinatio ꝙ nō. dicēs ꝙ ſyll'ſ oñdit p me-diū aliqd de aliq̄: ſꝫ diffō eſt cā rei: ⁊ ꝑdicať de re: ita ꝙ explicat qd eſt res: ⁊ in h̄ innuiť ꝙ nō dicit aliqd de aliq̄ ſicut facit ꝯ ſyllogiſtica. talis aūt qd̄ explicat qd eſt res cū ſit ꝓpriū ꝯuertiť cū ipſa re cui⁹ eſt diffō: ⁊ ꝑꝑ h̄ me-diū p qd̄ ſyllogiçať cōuertibile eſt cū illis. Quia ſi ipſi a. accidit eē ꝓpriū.c. manifeſtū eſt ex ordinatiōe ſyllo-giſtica ꝙ.a. eſt ꝓpriū ipſi.b. poſito medio: ⁊.b. ipſi.c. q̄re oīa ſunt ꝯuertibilia: ⁊ cuꝫ diffinitio nō dicať niſi de ſuo diffinito: tunc ſi.a. eſt diffō ipm eſt diffō: taꝫ.b. q̄ꝫ.c. ⁊.b. erit diffō.c. ⁊ hos ſermones nō poſuit Ariſto. niſi vt ſint mā̃ ex qua eliciant̄ rōnes in ſequenti capitulo.

❡ Quid eſt lune defectio priuatio lune lucis ob in-terpoſitionē terre: ꝑꝑ qd eſt defectio: aut cur defi-cit luna: q̄ꝛ lux ei⁹ deficit obijciēte ſe terra qd eſt cō-cent⁹: rō numeroꝝ iter acutū ⁊ graue. Cur iter ſeſe graue atqꝫ acutū ꝯſona ſūt: q̄ꝛ nūeroꝝ iter ſeſe ſuſci-piſit rōnē acutū ipꝫ ⁊ graue. Eſt ne iter acutū ⁊ gra-ue ꝯcēt⁹: cōſiſtit ne rō ipſoꝝ in numeris. Qd̄ ſimul atqꝫ ꝑcepimus: quēnā ſit illa rō querimus.

T.cō.9. ❡ Amplius qd eſt defectus: priuatio lumis a luna ob terre obiectū: ⁊ ꝑꝑ qd eſt d̄fect⁹: aut ꝑꝑ qd deficit luna: ꝑꝑ defectū lumis oppoſi-ta terra: qd eſt ꝯſonātia: rō numeroꝝ in acu-to: ⁊ graui: ꝑꝑ qd ꝯſonat acutū graui: ꝓpter id qd̄ rōneꝫ habet numeroꝝ acutū: ⁊ graue: vtrum ſit in numeris ratio ipſoꝝ: accipentes aūt: q̄a eſt: qd ergo eſt ratio.

❡ Hoc ḡ poſito q̄ſi ſit igreſſus ſequētis capl'i: reddit ad explanādaꝫ ꝙ eſt ideꝫ in oīb⁹ qd eſt / ⁊ ꝑꝑ qd eſt / ſic qd eſt lune defect⁹: ꝑuatio lumis a luna ⁊ terre obiectu. Si q̄rať ꝑꝑ qd deficit luna: rñdeť ꝑdicta diffō pro cā: ꝑꝑ ꝑuatione lumis a terre obiectu. Sil'r cū q̄riť / qd eſt ar-monia rñdeť diffō: ꝙ armonia eſt numeralis ꝓportio hñ cōmēſurabilis media iter magnas ⁊ ꝑuas ꝓportio-nes. h̄ totū.n. intēdit Ari. ſigñare p hoc nomē rō. Sicut oñdiť in muſica: ꝙ armonia oīs eſt in multiplici: vl' ſup-ꝑticulari ꝓportiōe: q̄ꝛ nūeri haꝝ duaꝝ ꝓportionū ſunt hñ cōmēſurabiles. ❡ Et eſt ēt armonia in minis mul-tiplicū ⁊ maxis ꝓportionib⁹ ſupꝑticulariū: q̄ꝛ he ꝓpor-tiōes medie ſunt iter magnas ⁊ ꝑuas ꝓportiōes: ⁊ ea q̄ ſunt magnis ꝓportiōib⁹ nō cōmiſcet ſuauiter nā: eo ꝙ ꝑꝑ excellētiā alteꝛ corrūpit reliquū. Ea vo q̄ nō ſunt in ꝑuis ꝓportiōib⁹ adinuicē: iteꝝ nā nō miſcet ſuauit: q̄a ꝑꝑ ꝑuā excellētiā alterū eſt ipotēs agť in reliquū. Que-rentib⁹ aūt ꝑꝑ qd ꝯſonat acutū graui. rñdeť ꝑdcā diffō pro cā. Ex hac itaqꝫ iductiōe pꝫ ꝙ in oīb⁹ idem eſt cā ⁊ diffō: ꝑꝑ h̄ pꝫ ꝙ qd̄ que q̄rit ꝑꝑ qd: q̄rit qd ē. ❡ Sub-iungit aūt exēpluꝫ in q̄ poſſum⁹ cognoſcē ꝙ q̄ōnē ſi eſt ſimpl'r ſeqť: qd̄ qd eſt: vt ſi q̄rať vtrū numeralis rō acu-ti ⁊ grauis ſit: ⁊ accipiať qd̄ eſt ſimpl'r: ſeqť qd̄ qd ſit rō ꝑdicta. Uel pōt h̄ exē^m ꝯtinuari: vt ſit de ſuꝑiori indu-ctiōe q̄ manifeſtať ꝙ ideꝫ eſt q̄rere qd eſt ⁊ ꝑꝑ qd eſt: q̄ſi diceret / ſi q̄rať iteꝝ: vtrū rō acuti ⁊ grauis reperiať ꝑmo in numeris: ⁊ accipiať p ſyll'ꝫ q̄a ipoꝝ rō ꝑncipal'r eſt in numeris: tūc ſeqť qd̄ ꝑꝑ qd h̄ ſit: ⁊ in loco hui⁹ qd̄ debuit dīc ꝑꝑ qd eſt dixit vtrū ſit numer⁹ rō ipſoꝝ: vt oſtendat identitatē eius qd̄qdeſt ad ꝓpter qd eſt: que-rit quid eſt ratio ipſoꝝ in numeris.

Idem eſt cā ⁊ deſinitio.

❡ Indicat etiā ea quoꝝ mediū ſenſu ꝑcipi pōt: nos ipſuꝫ medium querere. Naꝫ nō ſentiētes lune defe-ctionē: ⁊ ne an nō eſt defectio querimus lune. Qꝛ ſi eſſemus in ipſa luna: neqꝫ ſi ſit: neqꝫ cur ſit defectio vtiqꝫ quereremus: ſed ſimul vtrūqꝫ ſe nobis vltro offerret: atqꝫ patefieret. Etenim ex ſenſus ꝑceptio-ne: ⁊ ipſum vniuerſale notum nobis fuiſſet. Senſu nāqꝫ terram nūc ſeſe obijcere lune cognoſceremus. Pateret enim viſu nūc deficere lunam: atqꝫ ex hoc ipſum emerſiſſet vniuerſale.

❡ [illegible] aūt ſit mediū qd̄ oſtēditur q̄ñcūqꝫ me-diuꝫ ſenſibile eſt: querimus.n. nō ſentiētes: vt defectū ſi eſt aut nō. Si vo eſſem⁹ ſuper lunaꝫ nō vtiqꝫ q̄rerem⁹ nec ſi ſit nec ꝑꝑ qd: ſꝫ ſil' manifeſtū eēt vtrūqꝫ. Ex eo.n. qd̄ ſentim⁹ ⁊ vl'e nobis factū eſt ſcire: ſenſus qdē eſt qd̄ nunc obijciť: ⁊ manifeſtū eſt qd̄ nūc deficit. Ex his aūt vtiqꝫ vl'e factum eſt. T.cō.10.

b ❡ Et ſi eſſem⁹ ſup lunaꝫ nobis eēt demſ̄ratio ſimplr'. ſ. demſ̄ratio dans cām ⁊ eſſe.

❡ Jam igiť cōplete ſunt ꝓbatiōes duaꝝ ꝯclōnū. ſ. ſcōe ⁊ tertie. Ex qb⁹ ſeqť ꝙ oīs qd̄ eſt qd̄ mediū: ⁊ ei⁹ per qd̄ dꝫ veniri in notitiā ignoti q̄ſitū: tñ Ariſto. explanat iſtaꝫ ꝯclōnē ſigno medij ſenſibilis: q̄ꝛ cū q̄ſitū dꝫ mediū ſen-ſibile ſi nō ſentiam⁹ ipꝫ q̄ſitū: nec mediū ei⁹: tūc nō q̄ri-mus ipm. Si vo ſentiam⁹ ipꝫ ⁊ mediū ei⁹: tūc nō queri-mus: neqꝫ ſi eſt: neqꝫ ꝑꝑ qd eſt: ⁊ iteꝫ māifeſtū eſt ꝙ nō q̄eſcit mot⁹ q̄ōnis niſi in hītu medij ſupra qd̄ diſcurriť in hītu q̄ſiti. Exēpluꝫ vo ꝙ ſentiētes me^m nō querimus qd eſt: vel ꝑꝑ qd eſt: ꝙ ſi eſſemus ſupra lunaꝫ ⁊ videre-mus terrā interpoſitā ſoli ⁊ lune: ⁊ videremus ꝑꝑ hanc interpoſitionē radios ſolis nō illuſtrare lunam: tūc nō quererem⁹ an luna deficeret: nec ꝑꝑ qd luna deficeret: q̄ꝛ vtrūqꝫ eēt nobis manifeſtū: nō tñ ſentirem⁹ defectū vl'eꝫ nec cāꝫ defect⁹ vl'eꝫ: ſꝫ ex occaſione ſenſus hui⁹ ſin-gularis defect⁹: ⁊ hui⁹ ſinglaris iterpōnis ſtatiꝫ itellige-remus vl'eꝫ cām oīs defect⁹: vñ ſciētes h̄ ſingulare non quereremus cāꝫ: eo ꝙ cointelligeremus ſtatiꝫ vl'eꝫ cāꝫ. Si vo nō cointelligeremus vl'e poſt ſenſum ꝑticularis: adhuc indigeremus querere cām vl'em.

❡ Ut igiť dicebamus idem eſt ſcire: qd eſt ⁊ ꝓpter qd eſt. Et hoc: aut ſimpl'r ⁊ nō aliqd coꝝ que inſūt: aut aliqd coruꝫ que cōpetunt: veluti duo recti: aut

maius: vel minus: ⁊ huiuſcemodi. Patet igitur oīa que querunt̄ mediū queſtionē eſſe.

T.c.11. ¶ Sicut igit̄ diximus qđ quid eſt ſcire idem eſt ⁊ ꝓpter quid eſt. Hoc autē aut eſt ſimplr̄ ⁊ non eoꝝ que inſunt alicui eſt: aut que inſunt: vt qm̄ duo recti: aut qm̄ maius aut minus. Quod quidem igitur omnia que queruntur mediū queſtio ſit: manifeſtum eſt.

¶ His dictis recapitulat que ſequūtur ex p̄miſſis: vt ex his que dicta ſunt an hoc exēpluꝫ de luna: ſequit̄ ꝙ idē eſt ſcire qđ eſt ⁊ ꝓp qđ eſt: ſed qđ eſt ꝓprie ꝑtinet ad eē ſimplr̄ ⁊ nō ad eē aliqđ: ⁊ ſequit̄ ꝓprie qōneꝫ que q̄rit eſſe ſimplr̄. ꝓpter qđ vō ꝓprie ſequit̄ qōnem que q̄rit eſſe aliqđ: tamē omne qđ eſt dicit ꝓpter qđ: ⁊ econuerſo. Deinde infert ꝙ ſequit̄ ex exemplo de luna. ſ. ꝙ oīa que queruntur ſunt queſtio medij.

¶ Capitulum 2m.

His itaqꝫ determinatis dicēduꝫ eſſe videt̄: qm̄ pacto oſtendit̄ ipſuꝫ qđ eſt: quis reductionis eſt modus: qđ eſt deniqꝫ ⁊ quoꝝ eſt diffinitio. Atqꝫ antea dubitādum eſſe videt̄. Idqꝫ initiuꝫ faciēduꝫ: qđ maxime dicendis erit accōmodatum.

T.c.12. Quomodo autē qđ quid eſt mōſtret̄: ⁊ quis modus introductionis: ⁊ qđ eſt diffinitio: ⁊ quoꝝ: dicam⁹ opponētes primū de ipſis. Principium autē ſit futuroꝝ qđ eſt maxime ꝓpriū continuarum rationum.

Huius capli cōtinuatio ſupra dicta eſt. Dicit igitur Ariſto. quō qđ quid eſt elicit̄ ex demrōne: ⁊ quis ſit modus: ⁊ que ſit ars inueniēdi diffōneꝫ: ⁊ qđ ſit diffinitio: ⁊ que ſint diffinibilia: vel ex qb⁹ ſit diffō: dicimus opponētes p̄mo ex his reb⁹. In p̄mis ergo oſtēdenduꝫ eſt illud qđ oſtenſuꝫ poſſit eſſe p̄n^m dicēdoꝝ poſt: ⁊ qđ ſit magis ꝓpriū p̄n^m oībus ꝯtib⁹: ⁊ hoc eſt: qm̄ nō oīs rei eſt diffō cui⁹ eſt demōſtratio: hoc eſt nō omne ſcit̄ ꝑ diffōnē qđ ſcitur per demrātionē. Et hec eſt ſexta ꝯcluſio huius ſcđi libri. Et nō intēdit Ariſto. in hoc ſermone dicere ꝙ aliqua paſſio demōſtrata nō diffiniat: ſed intēdit dicere ꝙ diffinitio facit ſcire rem ꝓprie ⁊ ſimplr̄: eandeꝫ nō facit ſcire demōſtratio: qꝛ diffinitio facit ſcire reꝫ incōplexaꝫ: demrātio vō oīs reꝫ cōplexā. Huius concluſionis ꝓbationeꝫ ſic aggreditur.

¶ Dubitauerit itaqꝫ quiſpiaꝫ: vtrum fieri poſſit: vt idem rōneqꝫ eiuſdem diffōne: demrātioneqꝫ: ſciat̄. An idipſum fieri nequeat. Etenim diffinitio ipſius qđ eſt eſſe vr̄. Omne autē qđ eſt: vl̄e eſt: atqꝫ affirmatiuū. At rōcinationes alias negatiuas: alias nō vl̄es eſſe pꝫ. Uniuerſe nāqꝫ rōcinationes ſcđe figure ſunt negatiue. Tertie aūt vl̄es non ſunt. Deinde nec eoꝝ oīuꝫ eſt diffinitio: que per primaꝫ affirmatiue demōſtrant̄ figurā: quale eſt hoc. Oīs triangulus hꝫ tres angulos duobus rectis equales: aliaqꝫ ſimilia. Huius aūt rō eſt: qꝛ id ſcire qđ demōſtrari poteſt nil aliud eſt q̄ȝ demonſtrationē ei⁹ habere: quare ſi eſt talium demonſtratio: patet eorundem ⁊ diffinitionem non eſſe.

T.c.13. ¶ Dubitabit eniꝫ vtiqꝫ aliquis: vtrū ſit idem ⁊ ſm̄ ideꝫ ſcire diffōne ⁊ demrātiōe: aut impoſſibile. Diffinitio. n. qđ quid eſt ſcire videt̄: qđ quid eſt aūt omne vl̄e eſt ⁊ p̄dicatiuū. Syllogiſmi qdeꝫ alij ſunt priuatiui: alij aūt non vl̄es puta qui qdem in ſcđa figura priuatiui oēs ſunt: in tertia vō non vl̄es. Poſtea neqꝫ eoꝝ qui ſunt in prīa figura oīum eſt diffō: vt ꝙ oīs triangulus duobus rectis equales hꝫ. Huius aūt rō eſt: qm̄ ſcire demrātiue eſt demonſtrationē hr̄e: q̄re ſi in talibus demrātio eſt: manifeſtuꝫ ꝙ ipſoꝝ nō erit diffinitio.

¶ Dubitabit aliqs vtrū ꝯtingat ideꝫ: ⁊ ſm̄ ideꝫ diffōne ſcire ⁊ demrōne: aut h̄ ſit ipoſ̄e: ⁊ ꝙ hoc ſit ipoſ̄e. ſ. idem ⁊ ſm̄ idē diffōne ſcire ⁊ demrōne oſtēdit̄: qꝛ diffō facit ſcire qđ eſt rei: ⁊ ſcia hec eſt ꝑ moduꝫ vl̄is affirmatiue. ſylli aūt ſcđe figure ſunt p̄uatiui oēs: in 3a figura pticulares: ⁊ ita ꝑ illos nō ſcit̄ qđ eſt rei. Eoꝝ aūt q̄ ſyllogizant̄ ꝑ p̄mā figurā nō oīum eſt diffō: nec facit diffō ſcire ea: vt h̄ ꝙ oīs triāgulus hꝫ tres angulos eq̄les duob⁹ rectis nō facit ſcire diffō. Et hui⁹ qdeꝫ ꝓbatio eſt: qm̄ h̄ ſcit̄ demrātiue: ⁊ ſcire aliqđ demrātiue eſt hr̄e demrātionē ſciti. Un̄ cū demrātio nō ſit diffō: nec ecōuerſo: ⁊ talia ſciant̄ per demrātionē: manifeſtuꝫ ꝙ nō ſciunt̄ ꝑ diffōneꝫ. Hec rōcinatio tn̄ non cōuincit ꝙ mediū ꝑ qđ ſcit̄ nō ſit diffinitio. Sed cōuincit qm̄ cū demrātio per ſe faciat ſcire hoc: diffō ꝑ ſe nō facit ſcire illud: qꝛ diffō nō facit ſcire h̄ niſi poſtq̄ȝ fuerit factū mediū ordinatū ad extrema: ⁊ ita hn̄s ſupra ſe ꝯditiones que nō inſūt ei ex pte ea que eſt diffinitio: ſꝫ aliunde acq̄ſitas.

¶ Quāto in uarupa ꝑmiſſe ſbe ſrut vl̄es nō tamē vl̄is eſt ſyllogꝫ qꝛ vt ſupertuo ouri vl̄io ſylli ꝑ vl̄e ⁊ pticulare ī uniſ̄ ex na tura ꝯcluſiōis ſequētis.

¶ Nam ſi eſſet: per diffinitionē etiā quiſpiam ſciret: demonſtrationē nō habēs. Nihil eniꝫ vetat: vt nō ſil̄ demrātio atqꝫ diffō hēat̄. Inductione ēt idē ſatis oſtēdi: crediqꝫ pōt. Nihil. n. vnq̄ȝ eoꝝ q̄ vel ꝑ ſe vel per accidēs inſunt diffiniētes cognouimus.

T.c.14. ¶ Scit. n. vtiqꝫ aliquis ⁊ ſm̄ diffōnē: nō hn̄s demrōnē: nihil eniꝫ ꝓhibet nō ſimul habere. Sufficit aūt fides ex inductione: nihil enim aliqn̄ diffiniētes cognoſcemus: neqꝫ eorum que per ſe ſunt: neqꝫ ſm̄ accidens.

¶ Itē aliqs ſcit qn̄qꝫ ſm̄ diffōneꝫ non hn̄s demrōnem ſicut accidit in principijs ſciaꝝ: ꝙ ſcimus qđ eſt anteq̄ȝ aliqđ demrēmus: qꝛ nihil ꝓhibet hr̄e diffōnem: ⁊ nō ſil̄ hr̄e demrātionē: ⁊ ad h̄ ſufficit fides ex īductione: quia nos diffiniētes aliqn̄ nihil adhuc cognoſcimus demrātiue ⁊ ſyllogiſtice eoꝝ q̄ inſunt ꝑ ſe: neqꝫ eoꝝ q̄ inſunt ꝑ accn̄s: velut in p̄n° geometrie diffinim⁹ lineā: ſuꝑficieꝫ: angulū: ⁊ circuluꝫ: ⁊ cetera hꝰ. Et ſcim⁹ qđ eſt vnūqđqꝫ eoꝝ nullaꝫ adhuc hn̄tes geometricā demrōneꝫ.

¶ Preterea ſi diffinitio ſubām explicat atqꝫ declarat: pꝫ talia nō ſubſtātias eē. Perſpicuū igit̄ eſt nō oīs eius diffōneꝫ eſſe cuius eſt demōſtratio.

T.c.15. ¶ Amplius ſi diffinitio ſubſtātie alicui⁹ notificatio eſt: manifeſtū eſt ꝙ nō eſt ſubſtātie demrātio. Quare quidē igit̄ nō eſt diffinitio oīs cuius eſt demonſtratio manifeſtū eſt.

¶ Itēꝝ diffinitio eſt explicatio eſſentie rei: ⁊ faciens cognoſcere eſſentiā: ⁊ manifeſtū eſt ꝙ demrātio non facit

cognoſcere eſſentiã rei: ſʒ facit cognoſcere ꝥ de illo. Ex his igiť olbꝰ mãifeſta eſt ꝑdicta ſexta ꝯclo: ꝙ nõ cuiuſlibet eſt diffinitio cuiꝰ eſt demrãtio: hoc eſt nõ oẽ ſciť ꝑ ſe diffõne: qᷦ ſciat per demonſtrationẽ.

At eſt ne eius ois demõſtratio cuiꝰ eſt diffinitio. At videť nõ eſſe: vna nãqʒ ⁊ eadeʒ de hoc etiaʒ ei ratio. Cõſtat eniʒ vnius ea rõne qua vnũ eſt: ſciaʒ vnaʒ eſſe: quare ſi id ſcire qᷦ demõſtrari poteſt: nil aliud eſt ꝙ̃ demonſtrationẽ eius habere: eueniet aliqd qᷦ fieri nequit. Sciet enim is qd diffinitionẽ habet ſine demonſtratione profecto.

T.cõ.16. Quid aũt cuius eſt diffinitio: nunquid ois demonſtratio eſt aut nõ: vna qdeʒ vtriqʒ rõ: ⁊ de hoc eadeʒ eſt: vnius eniʒ inquãtuʒ vnũ vna eſt ſcia: quare ſi ſcire demõſtratione eſt ſciaʒ hĩe: accidet quoddaʒ ipoſe: diffõneʒ.n. habens ſine demonſtratione ſciet.

Deinde querit Ari. An cuiuſlibet ſit demrãtio cuiꝰ eſt diffinitio: at nõ. Et ꝙ nõ ſic ꝓbať ꝑ vnaʒ de ꝑdictis rõnibꝰ. Quia vniꝰ inq̃ntũ vnũ vna ẽ ſcia: ⁊ vnũ ꝑ ſe faciẽs ſcire: q̃re poſito ꝙ cuiuſlibʒ rei ſit demrãtio cuiꝰ eſt diffinitio accidit ipoſe: qꝛ cuiꝰ eſt diffõ ſcimꝰ ipʒ hñtes diffinitionẽ eiꝰ: q̃re cũ vniꝰ ſit vna ſcia: ſcimꝰ ipʒ abſqʒ demonſtratiõe: ⁊ ita qᷦ ſcibile eſt ꝑ demrõnẽ ſciť ſine demonſtratiõe. Et ita oñdiť hec 7ᵃ ꝯ: ꝙ nõ queliʒ res ſciť per demonſtrationẽ que ſcitur per diffõnem.

Preterea demrãtionũ principia ſunt diffinitiões, Quoꝝ nõ eſſe demõſtratiões: antea demõſtrauimus. Aliogn in infinitũ eſſet proceſſio. Etenim aut principia demonſtranť: ⁊ principioꝝ ſunt ſemper principia: moduſqʒ nullus vnquã occurrit: aut in primis ſtetur neceſſe eſt: que qdem ⁊ diffinitiones ſunt: ⁊ demonſtrari non poſſunt.

T.cõ.17. Amplius pricipia demrãtionuʒ diffinitiones ſunt: quaꝝ nõ eſſe demrãtiões mõſtratũ eſt prius: aut erunt demõſtrabilia principia: ⁊ principioꝝ principia: ⁊ ꝥ in ĩfinitũ abibit: aut prime diffões erunt indemrãbiles.

Ad idem eſt rõ ſupius poſita: pñª q̃dã demrõnũ ſunt diffõnes: quoꝝ pñª nõ ſunt demrõnes: vt demrãtũ eſt in ꝑmo libro: qꝛ nõ abeunt demrãtiões in infiᵐ: igiť manifeſtũ eſt ꝙ aliqd ſciť diffõne qᷦ nõ ſciť demrõne.

At ſi nõ ois eiuſdeʒ: cuiuſdaʒ ne ſaltem diffinitio ac demõſtratio eſt. An neqʒ hoc eſſe põt. Nõ enim eius eſt demõſtratio cuiꝰ eſt diffinitio. Eteniʒ diffinitio eſt ipſius qd eſt: ſubſtantiãqʒ declarat. Demõſtratiões aũt id ipſuʒ ſubiicere ſumereqʒ videť. Mathematice nãqʒ qd eſt vnitas: qd par: qd impar accipiũt. Cetereqʒ demrãtiones ſilr.

T.cõ.18. Sed vtrũ ſi nõ ois eiuſdẽ: ſʒ alicuiꝰ eiuſdẽ ſit diffõ ⁊ demrãtio ſilr: aut impoſe: nõ.n. eſt demrãtio cuiꝰ eſt diffõ. Diffõ qdeʒ.n. ipſius qd eſt ⁊ ſubẽ eſt. Demrõnes aũt videnť ſupponẽtes oẽs ⁊ accipiẽtes qᷦ qd eſt: ⁊ vt mathematice qd vnitas: qd ipar: ⁊ alie ſilr.

Poſt ꝥ querit Ari. vtrũ cuiuſlibet eiuſdeʒ ſit demrãtio ⁊ diffõ: aut nulliꝰ eiuſdẽ ſit diffõ ⁊ demrãtio. Et oſtẽdit q̃ nulliꝰ eiuſdẽ eſt diffõ ⁊ demrãtio: ꝥ eſt nihil ſimplr idẽ ſciť diffõne ⁊ demrõne. Et hec eſt. 8. ꝯclo. Diffõ nãqʒ eſt explicatio ſubẽ rei. Sed oẽs demrõnes demõſtrant aliqd ordinatũ ſub aliq̃: ⁊ nõ explicãt rei ſubãm: ſed accipiũt diffões q̃ ſunt añ demrõnes: vt arithmetica qd vnitas: ⁊ qd ipar: ⁊ alie mathematice ſilr.

Preterea ois demrãtio aliqd demonſtrat de aliquo: vt eſſe: aut nõ eſſe. At in diffõne nihil de alio predicať: veluti neqʒ animal de bipede: neqʒ hoc de aiali: nec item figura de plano. Non eſt eniʒ planum figura: neqʒ figura planus.

T.cõ.19. Amplius ois demõſtratio aliqd de aliquo demrãt: aut qꝛ eſt: aut nõ eſt. In diffõne autẽ nihil alterũ de altero ꝑdicať: vt neqʒ animal de bipede: nec bipes de aiali: nec ẽt de plano figura: nõ.n.ẽ planũ figura: nec figura planũ.

Itẽ ois demrãtio ꝯcludit aliqd de aliq̃: in diffõne aũt nõ ꝑdicať alterũ de altero: qꝛ nec ptes diffõnis ꝑdicãť de ſeinuiceʒ in ipſa diffõne: neqʒ ipſa tota diffõ ꝑdicať de diffinito vt ſumiť diffinitiue: vt cuʒ dĩ aial greſſibile bipes aial nõ ꝑdicať de bipede: nec ꝯ̃: nec ꝥ totuʒ aial greſſibile ⁊c̃. de hoĩe: qꝛ cum ꝥ orõ ſumiť diffinitiue nõ intẽdit explicare niſi hoĩs ſubaʒ: ⁊ explicare ſubaʒ hoĩs nõ eſt enũtiare hoĩem eſſe aliqd: ꝯtamẽ hac eadem oratione põt quis vti enũtiatiue cuʒ nõ intendit explicare ſubſtantiaʒ: ſed dicere q̃m homo eſt homo.

Preterea differt qd eſt: ⁊ eſſe oſtẽdere. At diffinitio qdẽ qd eſt patefacit. Demõſtratio ṽo quippiaʒ ineſſe cuipiaʒ vel nõ ineſſe demõſtrat. Diuerſorum aũt diuerſa eſt demonſtratio: niſi qd totiꝰ ſit pars. Q̃dẽ ꝓpterea dictum eſt: qᷦ ſi demõſtratũ eſt: triãgulũ omnẽ duobus rectis angulos tres equales hĩe: demõſtratũ eſt etiaʒ triãguluʒ duoꝝ equalium laterum tres angulos equales duobus rectis hĩe. Iſte nãqʒ partis: ille totius rationẽ hĩe vr. At quid eſt: ⁊ eẽ: non ita ſeſe hĩe videntur. Quippe cum neutrũ ad alterũ partis hẽat rationẽ.

T.cõ.20. Amplius alterũ eſt ꝙ qd eſt: ⁊ q̃a eſt monſtrare. Diffinitio quideʒ igiť qd eſt oſtẽdit: demrãtio aũt quia ſi eſt ꝥ de ꝥ aut nõ: alteriꝰ aũt altera demrãtio eſt: niſi ſit tanq̃ ps q̃daʒ totiꝰ. Hoc aũt dico: qꝛ oñſuʒ eſt de iſocheles: q̃m hʒ tres angulos duobꝰ rectis equales: ſi oſtẽſus eſt ois triãgulus: ps.n. eſt ꝥ: hoc aũt totũ. hec aũt inuicem nõ ſe hñt ſic: ⁊ q̃a eſt: ⁊ quid eſt: nõ eſt eniʒ alterũ alterius pars.

Itẽ aliud eſt facere ſcire qd eſt res: ⁊ aliud q̃a eſt res: ⁊ diffinitio facit ſcire qd eſt res: ⁊ demõſtratio facit ſcire q̃a eſt. Sed alteriꝰ rei alterũ eſt faciẽs ſcire: niſi vnũ ſit ſub reliquo ſicut pars ſub toto. ṽ.g. vnũ eſt faciẽs ſcire ꝙ ois triãgulus hʒ tres angulos ⁊c̃. ⁊ q̃m ois iſocheles hʒ tres ⁊c̃. q̃m iſocheles eſt ps triãguli: ſʒ qd eſt: ⁊ q̃a eſt nõ ſic ſe hñt adinuicẽ ſicut ps ad totuʒ. Ex his itaqʒ rõnibꝰ ſequiť manifeſte ꝙ nullius eiuſdeʒ ſimpliciter eſt diffinitio ⁊ demonſtratio.

Pʒ igiť nec eius ois demrõnẽ eſſe cuius eſt diffinitio: nec eiꝰ ois diffõnẽ eẽ: cuius eſt demõſtratio. Quibꝰ efficiť: vt oino cuiuſq̃ eiuſdẽ vtriũqʒ habe-

ri nõ poſſit. Quare pſpicuũ eſt: neqʒ idẽ eẽ diffini tionẽ demõſtrationẽqʒ: neqʒ alterũ in altero eẽ. Naʒ ea que ſubijciunt ſilr pfecto ſeſe hñt. Sed de his hactenus: ſatis.n. de hiſce diximus dubitãdo.

T.cõ.21. ¶ Manifeſtũ itaqʒ ꝙ nec cui⁹ diffõ: hʒ oĩs ſit demõſtratio: nec cui⁹ oĩs eſt demõſtratio: hui⁹ oĩs ſit diffinitio: q̃re oĩno eiuſdeʒ nulli⁹ cõtingit vtrãqʒ hñe: q̃re manifeſtũ itaqʒ ꝙ diffinitio ⁊ demõſtratio: nec idẽ vtiqʒ erũt: nec alterũ in altero: ⁊ nãqʒ ſuba ſimilr ſe hñe: hic quidem igitur vſqʒ ad hoc oppoſita ſunt.

¶ Recapitulat aũt hic Ariſto. duas pcedẽtes ↄclones: ⁊ ↄſiter iſtã ex q̃ hr ſiĉ correlariũ: ꝙ nõ eſt diffõ ⁊ demõſtra tio idẽ: lʒ h̃ poſſit hñi ex diffõnib⁹ diffõnis ⁊ demõſtronis. vñ h̃ nõ eẽ idẽ ſupra poſitũ eſt: nõ.n. ſunt ſimplr idem: neqʒ ſiĉ ſpẽs ⁊ gen⁹ idẽ: q2 ſi eſſent idẽ ſiĉ ſpẽs eſt idem gñi: nũc ſubã quã explicat diffõ ſilr ſe hñet ad rẽ cõple xaʒ quã oñdit demõſtratio. ¶ Poſſum⁹ aũt breuit colligẽ ex pmiſſis ſyllm ad h̃ ꝙ nihil idẽ ſimplr ſcit diffõne ⁊ demõſtrone ppẽ ⁊ p ſe h̃ mõ. Oẽ ſcitũ diffõne ppẽ ⁊ p ſe eſt cõntia incõplexa: nulla cõntia icõplexa ſcit ppẽ ⁊ p ſe p demõſtronẽ: q2 oĩs demõſtratio ppẽ ⁊ p ſe facit ſcire cõ plexum: ⁊ ſolũ cõplexũ. nullũ igit ſcitũ per diffõnem ppꝛie ⁊ per ſe ſcit ppꝛie ⁊ per ſe per demõſtrationes.

¶ Nunc inueſtigemus opʒ vtrũ ipſius gd eſt: rõcina tio ſit demõſtratioqʒ: an non ſit: vt nunc ſermo noſter ſupponit. Pʒ.n. rõcinationẽ gdeʒ aligd p mediũ de aliquo ſemp oſtẽdere. Ipſũ aũt gd eſt ppꝛiũ eẽ: ⁊ hoc ipſo gd eſt pdicari. Hec aũt ↄuerti neceſſe eſt. Naʒ ſi.a. ſit ppꝛiũ ipſius.c. pʒ b. quoqʒ ipſius.c: ⁊.a. rurſus ipſius.b. ppꝛiũ eſſe. Quo fit vt oĩa cõuertãt mutuãqʒ pdicationẽ ſuſcipiãt. At võ ſi taʒ.a. cõpe tit ipſi.b, vt gd eſt ipſius q̃ʒ.b. cõpetat idẽtidẽ ipſi.c. neceẽ eſt taʒ.a. de.c. pdicet: vt gd eſt ipſius.

T.cõ.22. ¶ Ipſi⁹ aũt qõgdeſt vtrũ ſylls ſit: aut demõſtra tio: aut nõ eſt ſiĉ nũc rõ ſuppoſuit: ſylls gdeʒ eniʒ aligd de aliq̃ mõſtrat p mediũ: ſʒ qõgd eſt ppꝛiũ gdeʒ ⁊ in eo qõgdeſt pdicat. Hec aũt neceſſe eſt cõuerti: ſi eniʒ ipſi.c.a. ppꝛiũʒ eſt: manifeſtuʒ eſt qõ ⁊ ipſius.b. ⁊ hoc ipſi⁹ c. quare oĩa ſũt iuicẽ. At võ ⁊ ſi.a. in eo qõ gdeſt ieſt oĩ.b. ⁊ vlr.b. de oĩ.c. in eo qõgdeſt dr. Neceẽ eſt ⁊.a. in eo qõgdeſt de.c. dici.

¶ Cõtingit ſyllogiʒare ⁊ demõſtrare id qõ eſt diffõ de dif finito. Poſſum⁹.n. demõſtrare: qm̃ ira eſt accẽſio ſanguis circa cor: ⁊ ꝙ aĩa eſt numer⁹ ſeipʒ mouẽs: ⁊ cetera talia: verũtñ demõſtrones gb⁹ tales ↄnes demõſtrant nõ faciunt nos ppẽ ſcire niſi qm̃ hoc eſt hoc: ⁊ non faciunt nos ſci re quoniã h̃ eſt explicatio ſubſtantie huius: vel qm̃ hoc elicit gd eſt h̃. Et vt gd vnũ dicã demõſtratio que ↄcludit diffõneʒ de diffinito nõ facit nos cognoſcẽ orõnẽ diffi nitiuã ſm ꝙ ipſa eſt diffinitiua explicãs gd eſt res: ſed facit nos cognoſcẽ ſolũ ipſaʒ orõnẽ diffinitiuã inquãtũ ipſa eſt pdicatiua dicẽs qm̃ h̃ eſt h̃. Hoc eſt igit ꝙ ↄñr pbat Ari. ſ. ꝙ demõſtratio vel ſylls nõ facit ſcire diffõneʒ de diffinito p modũ q̃ eſt orõ diffinitiua explicãs gd eſt res vl gd eſt eẽ rei. Et h̃ eſt ↄ 9⁰. Et ibi ponit Ari. tales ſermones. b. eſt. a. in eo qõgdeſt: intendit dicẽ qm̃. b. eſt

a. nõ p viã pdicatiõis: ſʒ p viaʒ q̃. a. explicat ſolũ gd eſt b. Hec oñdit ſic per ipoẽ. Accipiat.n. qm̃.c. eſt.a. in eo qõgdeſt: ⁊ qm̃ dmõſtrabile ſit ꝙ.c. eſt.a. in eo qõgdeſt. Si igit accipiat.b. mediũ p qõ demõſtret: opʒ duplicare hãc dterminationẽ qõgdeſt vt ↄiũgat cũ.b. in minori ppõne: ⁊ cuʒ.a. in maiori. h̃ mõ.c. eſt.b. in eo qõgdeſt: ⁊.b. eſt.a. in eo qõgdeſt. g̃.c. eſt.a. in eo qõgdeſt: q2 diffinitio diffi nitionis eſt nec̃io diffõ diffiniti: verũtñ ſic non demõſtrat qõgdeſt: q2 petit pn̄m: petit.n. qõgdeſt pius q̃ʒ ↄcludat: vñ manifeſtũ eſt ꝙ ſylls talis nõ facit nos venire pmo in cognĩtõẽ orõnis diffinitiue ſm ipſa eſt diffinitiua: expli cans gd eſt res: q2 an ↄclonẽ ſylli talis neceẽ eſt paccipi orõneʒ diffinitiuã p modũ quo eſt diffinitiua a: vñ que renda eſt ars alia a ſyllo ⁊ demõſtratiõe: per quã accipiat pmo: ⁊ ſimplr orõ explicãs gd eſt res ſm ꝙ hʒ. Diffinitio dif finitionis ẽ ne ceſſario diffi nitio diffiniti. a ¶ Et ſic h̃ l loco clare pʒ quo ſic nõ de monſtrat qõ gdeſt: ſʒ petit principiũ.

¶ Qõ ſi nõ hoc pacto bis illud quiſpiam ſumpſerit: nulla ſane neceſſitas oĩno cõpellet vt.a. de.c. vt gd eſt ipſius dicat. Ut ſi.a. gdeʒ vt gd eſt ipſius.b. cõ petere dixeris.b. võ nõ eodeʒ mõ de quolibʒ.c. pdi caueris: quare nõ ſoluʒ.a. de.b. dicat opʒ: vt gd eſt ipſius: ſʒ.b. quoqʒ de.c. mõ eodẽ pdicet neceſſe eſt. Hec eniʒ ita ſint: ſi in vtroqʒ rõcinatiõis iteruallo ipſuʒ gd eſt quidditaſqʒ ſumat: quidditas nimiruʒ antea q̃ʒ cõcludat: in ipſo medio rõcinationis ter mino collocabit. Atqʒ oĩno ſi fieri põt: vt oſtẽdat gd naʒ ſit hõ: ſit.c. gdeʒ hõ.a. võ gd eſt ipſius: ſiue ſit aĩal bipes ſiue aligd aliud. Si igit huiuſce rõci natio fiet: neceſſe eſt.a. de quolibet.b. pdicet. Hoc autẽ erit alia media inter.a. ⁊.c. rõ: que gdeʒ etiã gd eſt ipſius hoĩs erit. Sumit igit id pfecto qõ demõ ſtrare opʒ.b. nãqʒ diffinitio ipſius hoĩs eſt. Id aũt ipſuʒ in duabus ppoſitiõib⁹: ⁊ primis medioqʒ va cantibus terminis conſideret opʒ.

¶ Si võ nõ aligs ſic accipiet duplicans: non neceſſe erit.a. de.c. pdicari in eo qõgdeſt. Si a. gdeʒ de.b. in eo qõgdeſt: ipʒ aũt qõgdeſt vtraqʒ h̃ hẽbit: erit g̃ ⁊.b. de.c. qõgdeſt. Si igit qõgdeſt: ⁊ qõgderateſſe vtraqʒ hñt in medio termio erit prius quodquideratẽſſe. T.cõ.23. Omnoqʒ ſi eſt mõſtrare gd eſt hõ: ſit.c. hõ.a. võ qõgdeſt: ſiue aĩal bipes: ſiue aliõ gd. Si ergo ſyllogiʒabit neceſſe.a. de.b. oĩ pdicari. Hui⁹ aũt erit alia media rõ: quare ⁊ hoc erit qõgdeſt hõ. aſſumit igit gd opʒ monſtrare: eteniʒ.b. eſt gd eſt hõ. Opʒ aũt in duab⁹ p poſitionib⁹ primis ⁊ imediatis ↄſiderare.

¶ Si võ non duplicet pdicto mõ hec determinatio qõ gdeſt: non ſegt ꝙ.c. eſt.a. in eo qõgdeſt. v.g. Si dicatur ſimplr qm̃.c. eſt.b. ⁊ qm̃.b. eſt.a. non ampli⁹ ſegt niſi ꝙ c. eſt.a. lʒ taʒ.b. q̃ʒ.a. ſint diffõnes ei⁹ qõ eſt.c. Silr ſi di cat qm̃.c. eſt.b. ⁊.b. eſt.a. in eo qõgdeſt: non ſegt ꝙ.c. ſit a. in eo qõgdeſt. Manifeſta eſt eniʒ inſtãtia in termis. Silr ſi ponat determinatio ad.b. ⁊ nõ eſt.a. nõ ſequit qm̃.c. eſt.a. in eo qõgdeſt. igit aut nõ conſequet neceſſa rio qõgdeſt: aut petet principiũ. Ordo autẽ vboꝝ Ari. eſt talis. Contingit.a. dici de.c. in eo qõgdeſt: ſed ſi aligs accipit hoc per rõneʒ nõ duplicans hãc determinatio nem qõgdeſt in maiori ⁊ minori: non neceſſe erit.a. in eo qõgdeſt predicari de.c. Neqʒ etiam ſi.b. mediuʒ ac

cipiat in eo q̄ꝺq́ꝺ eſt: ⁊ nō accipiat .a. ſilr in maiori:non neccio ſequet .a. in eo q̄ꝺq́ꝺ eſt ꝺe .c. Sed opꝫ ꝙ vtraqꝫ ꝓpōnuꝫ hēat hāc determinationē q̄ꝺq́ꝺ eſt: ꝓp hoc opꝫ vt .b. ꝺicat ꝺe .c. in eo q̄ꝺq́ꝺ eſt. igit cū vtraqꝫ ꝓpōnum hēat q̄ꝺq́ꝺ eſt: ṗus acceptū eſt cū meᵒ termino q̄ꝺq́ꝺ eſt in minori ꝓpōne q̄ ꝯcludat. v.g. ſi ꝯtingit ꝺemr̄are qꝺ eſt hō / ſit .c. hō .a. vō ſit diffinitio hoīs ſicut aīal bipes: ſiue aliq̄ alia eius diffō ſumpta ſm ꝙ ipſa eſt diffō. Si igit ſyllogiçat .a. in eo q̄ꝺq́ꝺ eſt ꝺe .c. neceſſe eſt prius .a. ṗꝺicari ꝺe .b. medio ⁊ erit .b. alia diffinitio minoris extremitatis. Et h̄ manifeſtiᵘˢ eſt .f. ꝙ opꝫ mediuꝫ eſſe diffinitionē minoris ſumpto vnico medio ⁊ duabᵘˢ ꝓpoſitionibᵘˢ primis cōcluſioni ⁊ imediatis: ⁊ maxime manifeſta erit intentio noſtra hoc modo.

¶ Maxime aūt id qꝺ dictuꝫ eſt eluceſcit. Qui igitur per ea ꝯuertunt: qꝺ ſit aīa: qꝺ homo: vel quoduis aliud conant oſtendere: hi petunt id ſine dubio qꝺ initio querunt: demōſtrareq̄ nitunt. Ut ſi qs cenſuerit id aīaꝫ eſſe: qꝺ eſt ſibi viuēdi cā: atqꝫ hoc numerū eſſe ſeipſuꝫ mouentē. Js .n. neceſſe eſt poſtulet adeo aīaꝫ numerū eſſe ſeipſuꝫ motu cientem: vt ideꝫ ſit aīa numeruſqꝫ ſeipſuꝫ mouēs. Nō eniꝫ ſi .a. qdeꝫ ipſum .b: b. vō .c. ipſum ſequat: .a. diffinitio erit ipſius .c. ſed ꝺe ipſo tm̄ vere ꝺicet: vt patet. Neqꝫ ſi rurſus .a. rōne ſubſtantie cōpetit ⁊ ꝺe oī .b. ṗꝺicat .a. cōtinuo diffinitio erit ipſius .c. Quāq̄ enim aīalis eē: ꝺe hoīs eē: ꝺicit: oē .n. aīal rōnis particeps ſubā vere eſt aīal particeps: que eſt principiū ſentiendi quēadmoduꝫ ⁊ oīs hō eſt aīal: nō tn̄ hoc ꝺi pacto vt vnū ſit. Si igit quiſpiaꝫ nō hoc pacto terminos ſumpſerit: nunq̄ .a. ſane q̄ꝺditatē ipſius .c. ſubſtantiāqꝫ eē ꝯcluſerit. Sin aūt h̄ acceperit mō: tn̄ antea ꝓfecto .b. ipſiᵘˢ .c. diffōnē ſumpſerit eē: q̄re nō ꝺemōſtrabit. Sumit .n. id qꝺ initio querebat.

T.cō.24. ¶ Maxie eniꝫ manifeſtū eſt ꝙ ꝺr ſic ꝑ cōuerſioneꝫ ꝺemr̄antes qꝺ eſt aīa: aut qꝺ ē hō: aut aliud qꝺcūq̄ eoꝝ q̄ ſūt: qꝺ ex pricipio eſt petunt. Ut ſi aliqs diffiniret aīaꝫ eāꝺeꝫ eiꝺē eē cāꝫ viuēꝺi. h̄ aūt numerū ipm̄ ſeipm̄ mouētem: neċe eſt .n. petere aīaꝫ numerū eſſe ipm̄ ſeipm̄ mouentē ſic: vt ideꝫ ens. Nō .n. ſi ꝯſequit .a. ⁊ hoc .c. erit .c. .a. ꝙ qꝺ erat eē: ſꝫ verū erat ꝺicē ꝙ erit ſoluꝫ. Neqꝫ ſi eſt .a. q̄ꝺq́ꝺ eſt: ⁊ ꝺe .b. ṗꝺicat oī: ſic aīalis eē ṗꝺicat ꝺe hoīs eſſe: ſicut ⁊ oēm hoīeꝫ aīal eē: ſꝫ nō ſic ſic qꝺ eſt vnū eē. Si qꝺē igit nō ſic accipiat nō ſyllogiçabit ꝙ .a. ſit ipſi .c. ꝑ qꝺ qꝺ erat. Si vō ſic accipiat priᵘˢ erit accipiēs qꝺ ipſi .c. eſt qꝺ qꝺ erat eſſe ipſuꝫ .b. Quare nihil ꝺemonſtratum eſt: qꝺ eniꝫ erat in principio accepit.

¶ Nos ꝺemōſtrātes ꝑ ꝯuerſionē h̄ eſt ꝑ termios ꝯuertibiles ⁊ ꝑ mediū ꝙ eſt diffinitio qꝺ eſt aīal: vel qꝺ eſt hō: aut qꝺ eſt aliqꝺ aliud ꝺe nuō entiuꝫ: repetemus qꝺ qꝺeſt ex ṗnᵒ: ⁊ nō ſyllogiçabimᵘˢ q̄ꝺq́ꝺ eſt: vt ſi aliqs diffinit aīaꝫ ipſaꝫ eē ſibiipſi cauſaꝫ viuēꝺi: ⁊ iterꝫ diffiniat reꝫ q̄ ſibiipſi eaꝺē eſt cā viuēꝺi eē numerū mouentem ſeipſuꝫ: neċe eſt petere ṗnᵘᵐ: ſi ꝯcludat aīaꝫ eē numeruꝫ ſeipm̄ mouentē in eo q̄ꝺq́ꝺ eſt: hoc eſt ſicut diffōnem ⁊ ideꝫ aīe ſimplr. Nō .n. ſeqt ꝙ ſi .a. ſit in .b. ⁊ .b. in .c. ꝙ .a. ſit in .c. in eo q̄ꝺq́ꝺ eſt: ſꝫ ſeqt ſoluꝫ ꝙ .c. ſit .a. ¶ Neqꝫ ēt ſi .a. ſit diffinitio: ⁊ ṗꝺicet ꝺe .b. oī: nō ſeqt ꝙ .c. ſit .a. in eo q̄ꝺq́ꝺ eſt: ſicut diffinitio aīalis predicat ꝺe diffōne hoīs quēadmoduꝫ aīal ꝺe hoīe: ſed nō ſic vt ꝺicāt eſſe vnuꝫ rei vnius vtpote hoīs. Si qꝺeꝫ igit nō accipiat per duplicationē huius determinationis q̄ꝺq́ꝺ eſt in maiori ⁊ minori ꝙ .a. ſit .i. c. qꝺ qꝺ erat eē nō ꝯcludit neceſſario. Si vō accipiat per taleꝫ duplicationē: tunc priᵘˢ eſt accipiens qꝺ in .c. eſt .b. qꝺ quid erat eſſe: quare non eſt ꝺemonſtratio: ſed petitio principij.

¶ Atqui neqꝫ per diuiſionis viaꝫ ſit rōcinatio vt in prioꝝ reſolutiuoꝝ diximus libro: nunq̄ eniꝫ in diuiſione ſit vt cū hec ſint neceſſario illa ſequant: ſed ſit perinde atqꝫ cū qſpiā inducit. Nō .n. ꝺemōſtrantē naꝫ nō interrogare ꝯclōnē opꝫ: nec quia data eſt: ideo ipſaꝫ eſſe opꝫ: ſed neceſſe eſt ipſaꝫ eſſe cuꝫ illa ſint: ⁊ ſi hiſce qui rn̄ꝺet nō ꝺicit nec aſſentit. Eteniꝫ ſi quiſpiaꝫ hoc interrogat pacto: hō animal ne an inaiatuꝫ eſt: ꝺeinꝺe accipit aīal: nullaꝫ prorſus rōcinationē facit vt pꝫ. Rurſus ſi oē aīal greſſibile eē: aut aquaticū dixerit. Deiꝺe greſſibile ceperit: nullam rōcinationē fecit ꝓfecto: nec hoīeꝫ hoc eſſe totuꝫ aīal inq̄ greſſibile neccio ex dictis emergit: ſꝫ h̄ quoqꝫ perinde vt illa ſumit. Atqꝫ nihil oīno refert ſiue in multis ſiue in paucis hoc pacto ſiat: eſt eniꝫ idem. Fit igit vt hiſce qui hoc ꝓceꝺunt mō inutilis ſit hic vſus: ⁊ ad ea quoꝝ ſieri rōcinatio pōt. Quid vō ꝓhibet vt illud totū vere qꝺem ꝺicat ꝺe hoīe: non tn̄ qꝺ eſt: neqꝫ q̄ꝺditatē ꝺeclaret.

¶ At vō neq̄ ꝑ diuiſionē via eſt ſyllogizare: ſicut in reſolōne circa figuras dictuꝫ eſt: nequaq̄ eniꝫ neċe eſt reꝫ illam eſſe cū hec ſint. Sed ſicut neq̄ inducēs ꝺemr̄at. Nō .n. opꝫ ꝯclōnē iterrogare nec in ꝯceꝺēꝺo eē: ſꝫ neċe eſt eſſe cum ſint illa: ⁊ ſi nō ꝺicat rn̄ꝺens. Ut vtrū hō aīal eſt: aut inaiatum: poſtea accipit aīal: naꝫ ſyllogizatū eſt. Jtē oē aīal aut greſſibile eſt: aut aquaticū: accepit greſſibile ⁊ hominē totū aīal greſſibile: non neċe eſt ex dictis: ſꝫ accipit ⁊ h̄. Differt aūt nihil in multis aut in paucis ſic ꝺicē: ideꝫ .n. eſt. Nō ſyllogiſticᵘˢ qꝺē igit vſus ſit ſic ꝓceꝺētibᵘˢ: ⁊ ꝺe cōuenientibᵘˢ ſyllogizari. Quid .n. ꝓhibet hoc verum quiꝺeꝫ omne eſſe ꝺe hoīe. Non tn̄ q̄ꝺq́ꝺ eſt: neq̄ q̄ꝺquiꝺ erat eſſe oſtenꝺens.

T.cō.25.

¶ Quia diuiſio via eſt in diffōneꝫ inueniēdaꝫ vt in arte diffiniēꝺi patebit: poſſet credi ꝙ ꝑ diuiſionē neccio inferatur diffō ꝺe diffinito ſm ꝙ diffō: ꝓp h̄ ꝯtter oñꝺit Ari. ꝙ ꝑ diuiſionē nō ſyllogiçat vel ꝺemr̄at diffō ꝺe diffinito inq̄tū explicās qꝺ eſt diffinitū. Et hec eſt .10. ꝯclō. Dicit igit ꝙ neqꝫ ꝑ diuiſiones eſt via aꝺ ſyllogiçāduꝫ q̄ꝺq́ꝺ eſt: ſicut ꝺcm̄ eſt in ṗoribᵘˢ analeticis: ꝙ diuiſio nō ſyllogiçat: q2 qꝺ accipit ꝑ diuiſionē nō neċe eſt eſſe ꝓp aliq̄ ṗmiſſā in ipſa diuiſione: ⁊ ita nō ſyllogiçat. Sicut neqꝫ ꝺemr̄at q̄ inꝺucit: ſic nec ſyllogiçat aut ꝺemōſtrat q̄ ꝺiuiꝺit: neuter .n. cām aſſert. Et ꝺico ꝙ ꝺiuiꝺens nō ꝺemonſtrat

mõſtrat aut ſyllogiſat:qꝛ ſi alterũ faceret nõ oporteret in fine dubitare de ꝯne ⁊ interrogare illã:neqȝ oporteret accipi p ꝯceſſionẽ ſolã ipꝰ:ꝫ neceſſe eẽt ꝯnez eẽ pp p̃miſſa:ſiue rñdẽs ꝯcederet ipaȝ:ſiue nõ. Exᵐ aũt ꝙ diuidẽs nõ ſyllogiſat:ꝫ ſolũ petit ⁊ accipit p̃aᵐ abſqȝ neceſſitate eſt:velut ſi dicatur bõ eſt aĩal aut nõ aĩal:poſtea accipit qm̃ aĩal nõ ſyllogiſãdo hoc. Itez omne aĩal aut eſt greſſibile aut aq̃ticũ:deide accipit qm̃ hõ eſt greſſibilis. ⁊ deide ꝯiũgit h̃ totũ qm̃ hõ eſt aĩal greſſibile:⁊ h̃ nõ accidit ex nec̃itate:ꝫ verũ ſit:ꝫ acceptũ eſt abſqȝ ꝯſecutione nec̃ia:et ſufficit hec ſpeculatio exẽplaris in his paucis terminis:qꝛ eadẽ eſt rõ in paucis ⁊ in multi. Manifeſtuȝ eſt itaqȝ ꝙ ſic ꝓcedẽtibꝰ per diuiſionẽ nõ ineſt vſus ſyllogiſticus:ꝫ eadẽ que accepta ſunt p diuiſionẽ poſſint ſyllogiſari et ſine de nũo eoꝝ que ꝯueniũt ſyllogiſari. ⁊ ꝫ h̃ totũ aĩal greſſibile ſit verũ de hoĩe:nõ diuiſione aut ſyllo oñdiť de hoĩe qðgdeſt vel qðgderateẽ. Et nota h̃ ꝙ Ariſ. qñqȝ ſumit hãc appellatiõez qðgdeſt pro oĩ diffõne gñalr:qñqȝ pro diffõne mãli ⁊ qðgderat eẽ pro diffõne formali. Et rõ huiꝰ exponeť in ſeq̃ntibꝰ.

Quodqdeſt qñqȝ ſumiť p omni diffõne gñaliter:qñqȝ pro diffinitiõe mãli:ꝫ qðqd erateẽ p diffinitione formali. ⁊ de hoc in ſ. de huiꝰ capli.

T.c.26.

¶ Quid iſuper obſtat:vt aut addať ſubſtãtie quippiam:aut auferatur:aut pretermittatur.

¶ Amplius quid probibet aut apponere aliquid:aut auferre:aut ſupergredi ſubſtãtias. Hec quidem igitur pretermittunť.

¶ Itez nihil ꝓhibet per talẽ diuiſionẽ accipe ſupflua in diffõne:vt ſi diuidať aĩal p dĩas ſbales ⁊ accñtales:aut auferre diffõni nec̃ia:vt ſi diuidať aĩal p dĩas nõ ꝓximas:aut accipenť res trãſcẽdẽtes que nõ ꝯueniũt in rei diffõne ſed relinquẽde ſunt: vt ſi qs ſic incipiat diuidẽ: vt qm̃ hõ eſt ens aut non ens:⁊ poſtea accipiat qm̃ ens. Uel h̃ qð dicit:Aut excelle ſbãs ⁊c. põt aliter exponi:vt ſit ſenſus nihil ꝓhibet acceptũ per diuiſionẽ eſſe maioris ambitus in p̃dicãdo q̃ȝ in diffiniendo:⁊ ita per diuiſionem nõ perueniet ad diffõnem.

Et hic dic nõ erit p ſe hõ eſt ens: cum oppoᵐ teneos qꝛ qð ſi eſt ad vltiȝ rei qddi tatez ptineret in ṗnᵗ hᵒ ſcōi durat. niſi qꝛ ſi eſt ſimplr demõſtraret pȝ in ſra circa ꝓdū tonē.

¶ Atqȝ hec qdẽ eueniũt:ſed ſũmã qſpiã dixerit vniuerſa ea que h̃ ipo qd eſt p̃dicanť. Et adhibita diligẽtia poſt p̃mi diuiſionẽ alteriuſue poſtulationem: ipſiꝰ rurſus poſtulare diſtributiõez deinceps faciã. Atqȝ adeo vt nihil p̃termittať qð qdẽ eſt nec̃ium. Si omne cadit in diuiſionẽ:⁊ nihil deeſt. Id ṽo eſt nec̃iũ. Indiuiduũ.n. iam eſſe opȝ. At q̃ȝ h̃ id fieri põt:nulla tñ h̃ pacto vnq̃ȝ efficiť rõcinatio. Sed ſi noſcere diuiſio facit:alio q̃daȝ id facit mõ. Atqȝ h̃ qdẽ nõ eſt abſurduȝ Neqȝ n. is qui vtiť inductione fortaſſe demõſtrat. Notũ tñ aliqd facit:rõcinationẽ aũt nõ dicit:qui diffõnẽ ex diuiſione dicit. Nam vt in ꝯcl'onibꝰ que ſine mediĩs iferunť ſi qſpiã dixerit hoc neceſſe eſt eẽ cuȝ iſta ſint:fit vt iterrogeť pp qd:ſic ⁊ in diffõnibꝰ cum per diuiſionẽ inueſtiganť fieri põt. Nã cũ hec ꝯficiť diffinitio hoĩs:aĩal mortale pedes hñs:bipes ac alis vacãs. Cur h̃ in vnaquaqȝ ꝑtiuȝ additione nimirũ iterrogatio fieri põt. Dicet.n. atqȝ oſtẽdet per diuiſionẽ:vt putat:omne aĩal aut imortale eẽ aut mortale. Talis aũt oĩo tota nõ per rõcinationẽ eſſe oſtendiť. Quare etiam ſi definitio per diuiſionem demõſtraretur:nunq̃ȝ tamen per ratiocinationem conficitur.

T.c.27. ¶ Cõtingit aũt ſoluere in accipiẽdo in eo qð quideſt oĩa:⁊ qð eſt ꝯũter diuiſionẽ facẽ q̃ſitũ pꝛiꝰ ⁊ nihil relinq̃re. h̃ aũt nec̃iuȝ eſt. Indiuiduũ.n. opȝ eẽ. Sȝ ſyll's tñ nõ ineſt:ꝫ ſi alio mõ cog̃ſcẽ facit:⁊ h̃ quidẽ nõ eſt inconueniens: neqȝ.n. qui inducit fortaſſe demrãt:ꝫ tñ manifeſtat aliqd. Syllm̃ aũt nõ dicit ex diuiſiõe dicẽs diffõnẽ:ſicut.n. in ꝯcl'onibꝰ que ſine mediĩs ſunt. Si aliquis dicat qm̃ exñtibꝰ his neceſſe eſt h̃ eẽ:ꝯtigit iterrogare pp qd ſit:⁊ in diuiſis terminis qd eſt hõ:aĩal mortale bipes hñs pedes ſine pẽnis pp quid ſm̃ vnãquãqȝ appõnez. Dicit.n. ⁊ mõſtrabit diuiſionẽ ſicut opinať ꝙ oẽ aĩal aut mortale aut imortale ſit: hꝰ aũt oĩs rõ nõ eſt diffinitio:q̃ȝuis demrãuerit diuiſione:ꝫ diffinitio vtiqȝ nõ ſyll's eſt.

¶ Sȝ iſta tripꝰ oppoſitio ſoluiť ſi oĩa accepta p diuiſionẽ p̃dicenť de diffiniẽdo in qdditate ipiꝰ:h̃ eſt ſi p̃ accipiať genꝰ diffiniẽdi poſtea diuidať p dĩas ſbales ſolũ: q̃rũ altera ſp ingrediť qdditatẽ diffitiᵒ:⁊ ita nõ apponeť accñtale ſupfluũ:⁊ ſi diuiſio nõ iterrupte fiat:ꝫ p dĩas ordine ꝯtinuo ꝯñtes:⁊ ita nõ erit ablatũ aliqd occaſiõe diuiſionis iterrupte. Et oportet itez nullã diuiſionẽ aut dĩã relinq̃re donec veniať ad ꝯũtibile cuȝ diffiniẽdo:⁊ ita nõ erit totũ acceptũ excedẽs ꝫ acceptũ:ſic p diuiſionẽ nec̃iuȝ eſt eẽ diffõnẽ:qꝛ diffinitio idiuiſa eſt ſm̃ p̃dicationez:⁊ ſm̃ eẽntiã a ſpecie diffinita:ꝫ ꝫ hac via ꝑueniať in illð qð eſt diffõ:tñ ſyll's nõ eſt adhuc ſm̃ p̃dicatiuã viã:ꝫ incõueniẽs eſt dicẽ diffõnẽ p p̃dicatiuã viã diuiſionis ſyllogiſari:qꝛ ſicut inducẽs nõ demrãt:tñ oñdit aliqd demrãbile:ſic p ſyllm̃ nõ dicit qui accipit diffõnẽ ex diuiſione:qꝛ ſic accidit in ꝯnibus que iferunť abſqȝ expſſa nec̃itate in ſmone:ſic eſt in ſyllis certatis. Si dicat opponẽs qm̃ neceſſe eſt ꝯnẽ eẽ p̃miſſis exñtibꝰ. Poteſt rñdens iterrogare rõnabilr:pp qd nec̃io ſeqť ꝯcl'o: cũ nõ ſit nec̃itas eiꝰ ꝯſecutiõis expſſa in ſmone. Sic cõtingit in diffõnibꝰ ſumptis p diuiſionẽ:qð põt rõnabilr q̃ri pp qd ſm̃ vnãquãqȝ ꝑticulã diffõnis:vt ſi accipiať p diuiſionẽ ꝙ hõ eſt aĩal mortale bipes ſine pẽnis:põt rõnabilr queri:q̃re hõ ſit mortalis:⁊ ſic de ceteris ꝑticulis. cũ nõ ſint niſi petita ſolũ de hoĩe ⁊ nõ accepta ṽtute ſylli:qꝛ ꝫ opineť ſe demrãre diuiſionez:eo ꝙ diuiſio tota eſt nec̃ia de q̃lȝ:ſic de q̃lȝ eſt nec̃iuȝ ꝙ ipm ſit mortale vel imortale:nõ tñ nec̃io iſert ipſaȝ diffõnẽ:qꝛ tota h̃ rõ h̃ eſt tota hec diuiſio:hõ aut eſt mortalis aut imortalis:nõ eſt diffinitio:ꝫ pars huiꝰ altera venit in diffõnez que nõ ꝯſeqť ex diuiſione nec̃io:ꝫ accepta eſt ſolũ q̃re q̃ȝuis diuiſione ꝯſequať h̃ vel illð nec̃io ſub diſiũctiõe: cuȝ diffinitio ſit acceptiõe ſola. Et nõ eſt ſyll's acceptꝰ p viã diuiſionis ad diffõnẽ. Uerba h̃ Ari. ſup̃dicta:ꝙ eſt ꝯũter diuiſioni facere q̃ſituȝ p̃us ⁊c. obſcura ſunt:ꝫ ſic erũt manifeſta. Cũ incipit diuidẽs accipe diffõnẽ p viã diuiſiõis diuidit p̃:ſic hõ eſt aĩal aut nõ aĩal. Deide q̃rit vtrũ:⁊ accipit p ꝯceſſionẽ ſolã qm̃ eſt aĩal:deide cũ diuidit aĩal p dĩas ſuas ꝓximas ⁊ nõ p dĩas lõginq̃s:tunc facit aĩal qð eſt q̃ſitũ p̃us ⁊ acceptuȝ eſt ꝯũter diuiſionẽ: qꝛ iter ipm ⁊ diuiſionẽ nihil eſt mediuȝ eiuſdẽ gñis. Et ꝯũter ſunt quoꝝ nihil eſt mediũ eiuſdẽ gñis. Si ṽo fieret diuiſio aĩalis per lõginquas dĩas eius ⁊ nõ per ꝓximas:tũc non eẽt aĩal ꝯũter diuiſioni ſue:qꝛ eẽt iter ipm ⁊ ſuã diuiſionẽ alia diuiſio p̃or. ¶ Itẽ qð dic Neqȝ inducens demrãt ⁊c. forte voluit itelligẽ ꝙ ſic diuiſione nõ demrãt qðqdeſt:ſic neqȝ inducẽs demrãt qðqdeſt.

¶ Sed nec fieri pōt vt ipm qd eſt: accōmodatū ſube demōſtraret: ex ſuppōne tn̄: h̄ pacto: vt accipiat̄ id qdez ꝓpriū qḋ ex hiſce ꝯſtat: que h̄ ipſo qd eſt: p̄dicant̄: diffinitionē eſſe: hec autem ſola dicto p̄dicari modo: totūq̄ʒ qḋ ex hiſce cōſtat ꝓprium eſſe. Id eſt enim illius nimirum ratio.

T.c.28. ¶ Sed vtrū ſit demr̄are qḋquideſt ſm̄ ſubaʒ ex ſuppōne accipiētē qḋquideratee. qḋ eſt ex his que ſunt in eo qḋqdeſt ꝓprijs. hec aūt in eo qḋqdeſt ſola: ⁊ ꝓpriū oīe: h̄.n.eē eſt illi.

¶ Sic vr̄ diuiſione poſſe demr̄ari qḋqdeſt / ſic vr̄ vel et magis poſſe demr̄ari qḋqdeſt / p Methodus diffi͞uaʒ: nō tn̄ verū eſt ꝙ p eā demr̄et oīo diffi͞ua ſm̄ ꝙ ipa eſt diffi͞ua explicās diffiniti. Hec igr̄ itēdit Ari. ꝯtter demr̄are: ꝙ Methodus diffi͞ua nō demr̄at oīonē diffi͞uaʒ p mo͞u q̄ eſt oīo diffi͞ua explicās ſbaʒ diffiniti. Et h̄ eſt 11ª ꝯclo. Et hāc oſ̄dit Ari. ponens rōnes ſūptas a Methodo diffi͞ua qb̄ʼ maxie vr̄ poſſe demr̄ari qḋqdeſt. ⁊ explanat ꝙ nec illis rōnibʼ explanat̄ qḋqdeſt: ⁊ ita ſimpʼ p Metho͞u diffi͞uaʒ nō demr̄at̄ qḋqdeſt. Methodus aūt diffi͞ua ꝯcludit oīones tales: aīal rōnale mortale eſt diffō hoīs. Et hec eſt ꝯ cōpoʼa ex ſcḋis itenʼ: ª ⁊ nō eſt hec oīo oīno diffi͞ua ſolū explicās qd eſt hō: ſʒ eſt oīo p̄di͞ua huiʼ 2ª itenʼ diffō de hac diffōne aīal rōnale mortale. Sʒ ſi Methodus diffinitiua demr̄aret: qm̄ hō eſt aīal rōnale mortale: ſʒ ꝙ h̄ oīo diffi͞ua accipit̄ ſoluʒ explicās qd eſt hō: tūc Methodus diffi͞ua demr̄aret qḋqdeſt: ⁊ nō egeremʼ alia arte ad inueniēdū diffōnes: ⁊ ſumendū qd eſt res. Querit itaq̄ʒ Ariſ. in p̄mis vtrū ꝯtingat demr̄are qḋqdeſt ſm̄ ſbaʒ h̄ eſt diffōnez ſm̄ ꝙ explicat ſolū ſbaʒ diffiniti: accipiēdo diffōnē diffōnis h̄ mō: diffō ſiue qḋqderateſſe eſt cōpoſita ex his ꝓprijs que intrāt in qddi͞uaʒ ⁊ eſt ꝯtitibile. hec aūt: demr̄atis ꝓprijs que itrāt in qddi͞uaʒ hoīs: que collecta ſunt ꝯtitibile cuʒ hoīe: ſunt in eo qḋqdeſt in hoīe. vt ꝓbi.g. aīal rōnale mortale eſt ex his ꝓprijs que ſunt in hoīe in eo qḋqdeſt. ⁊ h̄ totū eſt ꝯuertibile cuʒ hoīe. ergo aīal rōnale mortale eſt in hoīe in eo qḋqderateſſe: ⁊ vt diffinitio: q2 h̄ eſt eſſe ⁊ diffinitio diffōni. ſ. eſſe ꝯuertibile. Et ex his ꝓprijs que ſunt in eo qḋqdeſt.

¶ An ⁊ hic rurſus ſumitur diffinitio: neceſſe eſt eniʒ per medium ipſum oſtendere.

T.c.29. ¶ Aut iteꝝ accepit qḋquiderateſſe. ⁊ in h̄ neceſſe enim eſt per medium mōſtrare.

¶ Sʒ ſm̄ ꝟitatē iteꝝ etiaʒ in h̄ mō arguēdi acceptū eſt p̄n͞u ⁊ petitū qḋqderateē: q2 ex tali rōcinatione ſūpta ex Methodo diffi͞uaʼ: bene ſequit̄ ꝙ aīal rōnale mortale ſit diffō hoīs: ſʒ nō ſeqt̄ directe ex illa rōcinatiōe: ꝙ hō eſt aīal rōnale mortale: ſm̄ ꝙ h̄ oīo eſt ſūpta diffi͞ua ſoluʒ. ⁊ h̄ debuit oſ̄di: vn̄ ſi hec accipit̄ ex p̄dicta rōcinatiōe: cū nō ſequet̄ ex ea acceptū eſt ſolū: ⁊ nō demr̄atū. Preterea p̄dicta rōcinatio arguit accipiēdo diffōnē diffōnis: ⁊ ita petit diffōnez qḋqdeſteē anteq̄ oſ̄dat qḋqdeſteē: ⁊ ita talis rōcinatio nō eſt vīr via ad inueniēdū qḋqdeſt. Qꝫ aūt dicit. Neceſſe eſt.n.p me͞u monſtrare ⁊c̄. Sic eſt itelln͞u: dicit ꝙ in p̄dicta rōcinatiōe eſt p̄n͞u ⁊ nō demōſtratū qḋ itēdit̄: q2 demr̄atio eſt p me͞u ordinatuʒ ad id qḋ demr̄at̄: ſʒ in p̄dicta rōcinatiōe nō eſt me͞u ordinatū ad diffōnē. ⁊ ad diffinituʒ ſuū: ſʒ eſt me͞u ordinatū ad ꝓbādū hāc 2ª itētionez diffinitio de diffōne ꝓpoſita.

¶ Preterea queādmodū nec in rōcinatiōe ſumit̄ qd eſt rōcinari: ſp.n. tota vel pars eſt ꝓpō ex qbʼ rōcinatio ꝯſtat: ſic neq̄ʒ diffōne opʒ in rōcinatiōe ineē: ſʒ ſeorſuʒ a ꝓpōnibʼ eē. Atq̄ʒ vt ſiqs ambigat: ſi rōcinatio ſit ꝯfecta: nec ne obuiādū eſt aſſerēdo rōcinatiōez eē extructā: id.n. rōcinatio: ſic ⁊ ad eum qui dicit nō diffōnē eē ꝯcluſam aſſerēdū eſt diffōnē eē ꝯcluſam. Id.n. nobis ſupponebat̄ eē ratio diffōne. Quare neceſſe eſt ⁊ ſine rōcinatiōis ⁊ ſine diffōnis rōne: aliqd per rōcinationem ꝯcluſum eſſe.

¶ Amplius ſic nec in ſyllō accipit̄ qd eſt ſyllogiʒare. ſemp.n. aut tota: aut pars eſt ꝓpoſitio ex quibʼ eſt ſylls: ſic nec qḋquiderateſſe: opʒ ineē ſyllō. Sed ſeorſuʒ h̄ appoſitis eſſe. T.c.30.

Et ad dubitātē ſi ſyllogiʒatum eſt aut nō obuiare: qm̄ h̄ erat ſylls: ⁊ adhuc neq̄ʒ qḋquideratee ſyllogiʒatū eſt: qm̄ vtiq̄ʒ h̄ poſitū erat nob qḋqderateſſe: q̄re neceſſe eſt ſine eo qḋqdeſt ſylls: aut qḋqderat ſyllogiʒare aliqd.

¶ Aliā rōnē affert Ari. ꝙ nō oſ̄dit qḋquideſt p diffōnē diffōnis p̄dicto mō. Et rō eiʼ eſt talis. Cū itēdimus ſyllogiʒare aliqd nō ordinamʼ in illo ſyllō diffōnez ſylli: nec dicimus qd ſit ſyllogiʒare: q2 ſylls nō hʒ in ſe niſi duas ꝓpōnes ex qbʼ eſt ſylls: ᵇ qrū altera eſt vt totū ⁊ reliq̄ eſt vt pars: in qbʼ nō accipit diffō ſylli: ſic ēt in ſyllō demōſtrāte qḋqdeſt: nō opʒ ſumi diffōnē diffōnis: ſʒ diffinitio ſylli ⁊ diffō diffōnis ex̄ ꝯtextū ſylli ſunt: verūtn̄ cū ſyllogiʒata eſt aliq̄ ꝯclō. ſi dubitet aliqs de ſyllō illo an ſit ſylls vel ꝯdicat: qm̄ nō eſt ſylls: ad dubitantē ſic vel ꝯdicentē: vtēdū eſt diffōne ſylli: vt oſtendat̄ de ꝓpoſita argu͞u: qm̄ eſt ſylls. Silr̄ cū aſſūpta eſt p artē diffiniēdi vel p ſyllm̄ aut p demr̄ōnē: ſi poſſibile eēt: oīo diffi͞ua inquātū hʒ ad dubitātē de oīone ꝓpo͞u an ſit diffō: vel ad ꝯdicētē qm̄ nō eſt diffō vtēdū eſt ſup̄dicto mō diffōne diffōnis: ⁊ rōcinatiōe ſūpta a Methodo diffi͞ua. ⁊ h̄ eſt qḋ dicit. Sʒ opʒ diffōnē ſylli: ⁊ diffōnē diffōnis eē ſeorſum ab accepti in ſyllogiʒādo ⁊ diffiniēdo: ⁊ ad dubitātē ſi ſyllogiʒatū eſt an nō eſt ꝯdicē: p h̄ qm̄ ſylls erat h̄: oſtēſa diffōne ſylli. ⁊ ſilr̄ ad illū qui ꝯdicit: qm̄ nō ſyllogiʒatū eſt qḋqderateſſe. vel debito mō acceptū: obuiādū eſt oſ̄dēdo: qm̄ oīo ꝓpoſita eſt diffinitio per diffōnem diffōnis poſitā. Ex h̄ manifeſtū eſt ꝙ ſine diffōne ſylli eſt ſyllogiʒare aliqd: ⁊ ſine diffōne diffōnis eſt venire in oīonem diffinitiuā ſm̄ ꝙ huiʼ.

ᵇ ¶ Et ſic cōcluſio non eſt pars ſyllogiſmi oppoſita mali et cōcedimus et male.

¶ At.n. neq̄ʒ ſic hn̄ ſeſe hēbit ipſius qd eſt: ꝓbatio: ſi ex ſuppōne ēt qſpiaʒ ipm oſ̄dat h̄ pacto: ſi rō mali eſt diuiſibile eē: qbʼ aūt eſt ꝯriū: eoꝝ ⁊ ratio ꝯria eſt rōni ꝯrij atq̄ʒ bonuʒ eſt malo ꝯtrariū: ⁊ indiuiſibile diuiſibili: ratio boni nimirū eſt indiuiſibile eſſe. Et hic enim accipiēs: diffōnem oſtendit.

¶ Et ſi ex ꝯditione demōſtret: vt ſi malo ineſt diuiſibile eē. In ꝯrio aūt ꝯtrarij eſſe in quibʼ eſt quid ꝯtrarium. bonū aūt malo ꝯtrarium eſt: ⁊ indiuiſibile diuiſibili eſt: itaq̄ʒ boni eſſe qḋ indiuiſibili eſſe. etenim hoc accipiēs qḋquiderateſſe demonſtrat. T.c.31.

Hic Ariſ. vult qḋ ꝓbo oſtēdat nō eē poſſibile inuenire diffōnem per ſyllos ꝯditionales.

¶ Itē ſi aliqs demr̄aret p rōcinationē ſumptā ex Methodo diffi͞ua: vt p locū a ꝯrijs ſūptū ab illa Methodo: ꝙ oīo ꝓpoſita eſt diffō ꝓpoſiti: eo ꝙ ꝯriū eſt diffō ꝯrij. Erit iteꝝ accipiēs ſolū qḋqderateē: q2 tali rōcinatione nō venit in oīonez diffinitiuā ſm̄ huiʼ. Sed ſi eaʒ vult accipe petit eā: ſicut ſupra dcm̄ eſt. Et hec via vno modo pōt

do pōt eſſe via ad veniēdū in diffōne ſimplr:eo ꝙ acci pit diffōnem 3ꝫ anteꝗ̄ ꝯcludat:qm̄ ꝓpoſita oratio eſt diffinitio ꝓpoſita:ꝛ ita ſemꝑ accipit qḋ itēdit inueſtigare. Sed ad demr̄andū aliqḋ opꝫ accipe rem alterā a re demr̄anda per quā demōſtrat:ſicut ad demr̄andū qḋquiderateſſe:opꝫ accipe alteꝝ ab eo qḋqderateſſe:qꝛ in demōſtrationibus oībus hoc eſt. Accipit̄ enim maior extremitas de medio altero a ſe per quod demōſtrat̄: ſed nō ipſum ſeipſum demonſtrat.

ℭ Sumit aūt diffōnem ad oñdendā diffōnem. Et ſi aliquid aliud. Et in demr̄onib⁹.n.aliqḋ de alio dici ſumit̄. Nō tn̄ ipꝫ neqꝫ id cui⁹ eſt eadē rō atqꝫ ꝯūtit̄.

Te.c.32. ℭ Accipe aūt ad demr̄anduꝫ qḋquiderateſſe alterū quid ſit. Etenim in demōſtrationib⁹: qm̄ eſt hoc de hoc: ſed non ipſuꝫ: neqꝫ cuius eadem eſt ratio ꝛ cōuertitur.

ℭ Et iteruꝫ in nulla demr̄atione aut via ſciētifica ſumit̄ aliqḋ pro medio:ꝛ rōne alicui⁹ ſi id cuius poſita eſt ratio pōt equaliter cōuerti:[a] vt ipm̄ ſit mediū ꝛ ratio:ſed in tali rōcinatione qualis ſumit̄ in loco a ꝯ̄ꝑo ad oſtēdēdū:qm̄ hec eſt defini io huius:pōt equalr per vtriꝗ̄ definitionem vtriuſꝗ̄ ꝯtrariꝫ alterius definitio demōſtrari:vnde via illa nō eſt ſcientifica via.

[a] ℭ Dicit equaliter ꝯuertitur: qꝛ aliter hec non ualet demr̄atio/ omne aial rōnale eſt aial ſuſceptibile: omnis hō eſt aial rōnale.

ℭ At vtroſqꝫ aūt: quoꝝ alter diuiſione alter tali rōcinatione oſtēdit eadeꝫ eſt dubitatio: cur hō ſimul aial bipes greſſibile: ſꝫ nō aial ſeorſum: ꝛ bipes erit ſeorſuꝫ. Nulla nāꝗ̄ neceſſitas cogit vt ex hīs que ſumunt̄ vnū efficiat̄ qḋ ꝑdicetur: ſꝫ erit forſitan perinde atqꝫ ideꝫ hō ꝛ muſicus eſt ꝛ grāmaticus.

Te.c.33. ℭ Ad vtroſqꝫ aūt ſm̄ diuiſionē demr̄antem: ꝛ ad ſic ſyll'm eſt eadē oppoſitio: ꝓpter quid erit hō aial bipes greſſibile. Sed nō aial ꝛ bipes. et acceptis enim nec vna neceſſitas eſt vnuꝫ fieri qḋ ꝑdicatur: ſed ac ſi hō idem eſſet ꝛ grāmaticus ꝛ muſicus.

ℭ Et iteꝝ ad oñdēteꝫ qḋqdeſt per viaꝫ diuiſionis:ꝛ a ꝑdicto modo per Methodū definitiuā ſyllogiſātez vna eſt cōis oppoſitio.ſ.ꝙ poſt cōpletā vtriuſqꝫ oſtēſionem pōt queri:ꝑꝑ qḋ hō eſt aial bipes greſſibile. vtēs enim Methodo definitiua accipit h̄ in pn̄:ꝛ nō oſtēdit:neqꝫ qꝛ hō eſt aial rōnale ꝛc̄. neqꝫ ꝓpter qḋ. Silr̄ diuidēs accipit h̄ totū aial greſſibile bipes vt vnuꝫ:ꝛ nō multa ꝛ diuiſa ex qbus nō fit vnū. Quē ſenſum inuit Ariſ. per hāc lr̄aꝫ.[Sed nō aial ꝛ bipes ꝛc̄.] Veruītn̄ ex acceptis nō eſt neceſſitas aliqua ſic: ſꝫ idem hō ſit grāmaticus et muſicus: hec tamen nō ꝑdicant̄ de homine vt vnuꝫ. nō igit̄ diuidēs oſtendit animal greſſibile bipes eſſe vnuꝫ aliquid: ſed accipit ſolum.

ℭ Hec cū ita ſint quo nā pacto is qui diffinit ſubaꝫ: ꝛ ipm̄ qḋ eſt oſtēdet rei differende: neqꝫ.n. vt is qḋ demōſtrat ex hiſce que ꝯcedunt̄ notū faciet ipm̄: vt cuꝫ illa ſint neceſſario aliqḋ aliud ſit. Hec.n.eſt demr̄atio: neqꝫ etiam vt his qui per ſingula nota inducit vniuerſa. Ex eo ſic ſe hāc: quia nihil ſingulorꝫ ſeſe aliter habet. Non enim quid eſt: ſed eſſe: aut nō eſſe oſtendit. Quis igitur alius modus reſtat. Nō enim ſenſu vel digito demonſtrabitur.

Te.c.34. ℭ Qualiter igitur diffiniēs mōſtrabit ſubm̄: aut qḋqdeſt? Neqꝫ enim ſicut demōſtrās ex certis eſſe. manifeſtū faciet qḋ neceſſe eſt cuꝫ ſint illa alterū aliqḋ eſſe. Demōſtratio.n. hec eſt; nec ſicut inducēs per ſingularia cum manifeſta ſint: qm̄ omne cui ſic nō aliter eſt. Nō enim qḋ eſt demōſtrat: ſed qm̄ eſt: aut nō eſt: quis igit̄ eſt alius modus reliquus. Nō enim vtiqꝫ mōſtrabit ſenſu, aut digito.

ℭ His oſtēſis.ſ.ꝙ neqꝫ per viā diuiſionis:neqꝫ per Methodum definitiuā demr̄at̄ qḋqdeſt. Querit Ari. qualr̄ igit̄ mōſtrabit qs ꝛ explicabit rei ſbām: ꝛ qḋ eſt res aliqua: qꝛ explicās rei ſubaꝫ nō ꝓcedet ſicut demōſtrator ex certis ꝑncipiꝫ: manifeſtādo ignotū per h̄ ꝙ neceſſe eſt alteꝝ aliqḋ eē cum illa pn̄⁹ ſint. h̄.n. eſt ꝓpriū demr̄ationis: ꝛ oñſum eſt ſupra qḋ demr̄atio nō facit ſcire qḋqd eſt neqꝫ mōſtrabit qḋqdeſt: ſicut inducēs per ſingula manifeſta: qm̄ vlr̄ ſic eſt: cum nō vr̄ inſtātia in aliq̄. Inducēs.n. nō demōſtrat quid eſt: ſed qm̄ eſt, aut nō eſt ſolū: nec vr̄ eē modus alius a ꝑdictis. nō.n. cogſcit̄ qḋ eſt res cogne ſenſitiua. His igit̄ demr̄atis.ſ.ꝙ neqꝫ ſyll'o: neqꝫ ꝑ demr̄onē: neqꝫ ꝑ Methodū defi^{tiuā} demr̄at̄ qḋqdeſt. Et eiſdē recapitulatis breuiter cū qōne modi alteri⁹ veniēdi qḋqdeſt: cū nō venat̄ qḋqdeſt inductiōe aut ſenſu.

ℭ Preterea quo nā pacto ipm̄ qḋ eſt: oñdet. Neceſſe eſt.n. euꝫ qui ſcit: qḋ eſt hō: aut aliud qḋuis: ꝛ eſſe etiā ſcire. Id enim qḋ nō eſt in rōne: nemo ſcit vnqꝫ qḋ eſt: ſed qḋ nā oratio vel nomē ſignat: cum dico hippocētaurus hn̄ ꝑcipimus. Fieri vo negt vt ſciamus qḋ hippocētaurus eſt. At vo ſi qḋ eſt: oſtēderit: ꝛ eſſe qꝫ oñdet. Et quo nā modo rōne eadē oſtēdet. Nam vnū qḋdā diffinitio ipſa declarat. Et demonſtratio etiā vnū. Quid aūt eſt homo: ꝛ hoiem eſſe: diuerſa ſane: nō eadem ſunt.

Te.c.35. ℭ Amplius qūo mōſtrabit qḋquideſt. neceſſe eſt.n. ſciēteꝫ qḋqdeſt hō: aut aliud qḋcūqꝫ ſcire qꝛ eſt: qꝛ nō eſt: nullus ſcit qḋ eſt: ſꝫ quid ſignat diffinitio aut nomē: cū dico hircoceruus: qḋ aūt eſt hircocervus ipoſſibile eſt ſcire; At vo ſi demr̄abit: qḋ eſt: ꝛ qꝛ eſt: ꝛ eqliter eadē rōne mōſtrabit. diffinitio.n. vnū aliquid manifeſtat: ꝛ demr̄atio alteꝝ. Id autēꝫ qḋ eſt qḋ eſt hō: ꝛ eſſe hoiem aliud eſt.

ℭ Iteꝝ ōrit Ari. moduꝫ inueſtigādi qḋqdeſt opponēdo ꝑus. ꝛ deīde ꝙ hn̄ dictuꝫ eſt in oppōnib⁹ aſſumēdo. Explanat ꝙ id qḋ eſt diffinitio demoſtrat̄: ꝛ qḋ ꝑ diffōneꝫ demr̄at̄. ꝛ ex ol diffōne elicit̄ demr̄atio. ꝛ ex ol demr̄atione diffinitio: verūtn̄ non demr̄at̄ diffinitio ſm̄ qḋ eſt diffinitio ꝛ oīo explicās ſolū qḋ eſt res: ſic ꝑoſtēſum eſt: neqꝫ ēt ꝑ mo^{dū} hūc eſt me^{dū} demr̄atiuū: verūtn̄ id qḋ eſt oīo explicās ſolū qḋ eſt ꝑ mo^{dū} quo venat̄ per artē diffiniēdi poſt dōm eſt ꝯcl'o demr̄onis: ꝛ mediuꝫ demr̄onis ſm̄ qḋ eſt oīo ꝑdicatiua. Querit igit̄ Ari. cū nullo iſtoꝝ dictoꝝ modoꝝ mōſtret̄ diffinitio. qūo igr̄ demr̄abit qs qḋqdeſt? Eſt.n. difficultas ꝛ dubitatio in mō mōſtrādi qḋqdeſt: qꝛ ſi ſcit̄ qḋ eſt hō aut aliqḋ ali⁹: neceſſe eſt ſcire de ipo: qꝛ eſt: qꝛ de re que nō eſt nō ſcitur qḋ ipa eſt: poſſibile eſt tn̄ rei que nō eſt accipe rōne indicātem qḋ ſigt nomē: qꝛ ꝛ noiat̄ nō ens: ꝛ diffinit̄ diffōne explicāte iten^{tiōes} noīs. Tragelaphus qḋ latine ſonat hircocerui⁹ nō eſt aliqḋ in rerū nā: noiat̄ tn̄ ꝛ diffinit̄ diffōne explic

căſe qd ſigñat nomē:nō diffinit̄ cū diffōne ſignante qd eſt:ª nec eſt poſſibile ſcire qd eſt tragelaphus:eo ꝙ tragelaphus nihil eſt. Et dico ꝙ diffō que ſigt̄ qd eſt aliqd cōponit̄ ex ſmonib' ſignātib' res pdicabiles q̄ ſunt poſſibiles in nā:ꝛ q̄rū ordinatio ꝛ ꝯiūctio eſt poſſibilis in nā. p mo^m q̄ ordinant̄:ꝛ ꝯiūgunt̄ in ſmone diffi^{uo}. Et h̄ manifeſtū eſt ꝙ nō diffinit̄ niſi ꝙ h̄ꝫ eē in nā. ᵇ Rō ꝟo ꝛ ſi forte nō apphēdat niſi qd aliq̄ mō eſt in poſſitate:tñ eī' eſt al'r ordinare ꝛ cōponē res apphenſas q̄ꝫ eas ordinet vel cōponat nā. Cum aūt ſmo pōe ꝛ ꝓ ſit ſignūꝫ itellꝰ ſignari pōt omne p mo^m quo itellr. Vñ cū itellm̄ ſignat̄ aliqd:cōponēs illō ꝛ ordinās aliter q̄ꝫ ſit in nā. pōt illō ēt noīe vno ſigr̄e:ꝛ pōt ēt illud ſic eſt in itellu p ptes explicare. Sermo igit̄ cōpoſit' qui itēdit explicare p ptes ex qb' cōponit̄ apud itellm̄:ſiue ſit ꝯſilis cōpōni in reꝝ nā:ſiue nō:eſt diffinitio nō explicās qd eſt res:ſed ſoluꝫ qd ſignat nomē:h̄ eſt qd res ſigta eſt ſm eē qd h̄ꝫ apud itellm̄:ſiue habeat eē in nā:ſiue nō. ¶ Redeo itaq̄ ad ſmonē Ari. dicēt ꝙ ſi ſcit̄ qd eſt, ſcit̄ neſcio qa eſt. igit̄ ſi demrabit aliqs de re vna qd ipa eſt:ꝛ qꝛ ipſa eſt:nullo^u mōſtrabit illō vna ꝛ eadē rōne:qꝛ diffō eſt res vna per quā oñdit̄ qd eſt:ꝛ demrātio eſt res alia per quā oñdit̄ qa eſt. Et differūt hec duo ſic diñt qd eſt:ꝛ qa eſt. habemus ḡ ꝙ nō rōne vna ſciunt̄ hec duo. ſ. qd eſt:ꝛ qa eſt:ꝛ ita nō ſilr accipit̄ eoꝝ ſcia:quapp ſequit̄ cuꝫ neceſſe ſit ſcire qa eſt:ad hoc vt ſciat̄ qd eſt:ꝙ ſcire qa eſt:pꝰus eſt q̄ꝫ ſcire qd eſt. Sꝫ ꝯtra h̄ opponit Ariſ. h̄ modo.

¶ Deinde etiā dicim' omne qd'uis niſi ſit ſuba neſcio per demrationē eē oñdi. Eſſe ꝟo rei:nulli' eſt vt pꝫ ſuba. Jd.n. qd eſt:nō eſt gen'. Demrātio igit̄ id eſt quo gppiā oñdit̄ eē:qd qdē etiā nūc ipſe ſcie faciūt. Geometra nāq̄ꝫ qd ſignat qdeꝫ triāgulus ſumpſit. Eſſe aūt ipm demōſtrat. Quo mō igit̄ oſtēdet ipſe diffiniēs qd eſt triāgulus. Sciēs ḡ quiſpiaꝫ diffōne gppiā qd eſt:ſi ſit illō neſciet. At nunq̄ꝫ fieri pōt.

T.c.36. ¶ Poſtea ꝛ per demrationē dicimus neſciuꝫ eſſe demrare omne qꝛ eſt:niſi ſuba ſit:eē aūt nō ſuba nulla. Nō.n. eſt genus ens:demrātio vtiq̄ꝫ erit ipſi':qa eſt per qd qd eſt. Et ꝙ nūc faciūt ſcie. Quid eiꝫ ſignat triāgulus accepit geometra:ꝙ aūt eſt demōſtrat. qd igit̄ monſtrabit diffiniēs:quid eſt:vt triāgulū. Sciēs itaq̄ꝫ diffinitione aliquis quid eſt:ſi eſt non ſciet:ſed impoſſibile eſt.

¶ De q̄libet ſcimus:qa ipm eſt per demrōnē:niſi res de qua ingrimus eſſe ſit ſuba. Sꝫ ſi demrat̄:qa eſt ſcit̄ per cāꝫ. ḡ cogſcit̄ p diffōnē:qꝛ idē eſt diffinitio ꝛ cā. ḡ prius accepta eſt diffinitio que dicit qd eſt res q̄ꝫ ſciat̄:qa res eſt. ꝛ ita h̄r diffinitio ꝛ ſcitur qd eſt res. ꝛ nōdū ſcit̄ ſi eſt res:qd eſt ipoſe. ¶ Redeo aūt ad ꝟba Ariſ. qb' ꝯtexit̄ hec oppoſitio. ꝛ dico ꝙ eē demrat̄ de q̄libet niſi ſit ſbāꝫ qꝛ de ſuba p^a que per ſe eſt:ꝛ que eſt ſua eēntia:nō ſcit̄ p cām qꝛ ipſa eſt.ᵈ ꝛ h̄ itelligit Ari. hic per demrare. ſ. per cām ſcire. Demrat̄ tñ in metaph. per effectū de cā p^a:qꝛ ipſi i eſt.ᵉ Silr forte de h̄ gñe ſuba non ſcit̄ per cām:qa ſtꝫ:iꝫ habeat cām efficiētē cām p^{ta}:ᶠ ſꝫ eſt cuiuſlibet ſbe ſpālis:ꝛ eſſe accñtis pōt demrari per cām ꝛ diffōnē. ꝛ h̄ eſt qd dicit. Eſſe aūt nō ſuba nulla ꝛc. h̄ eſt de ſuba aliq̄ ꝯtingit demrare eē:iꝫ excepta ſit ſuba ſimplr. ꝛ dico ꝙ nō de oī ſuba pōt mōſtrari q̄ eſt:eo ꝙ ens nō eſt gen'. ſi.n. ens eēt genus cum pdicet̄ de cā p^a:ꝛ de h̄ gñe ſuba:

vtraq̄ꝫ illaꝝ eēt diffinibilis:ꝛ demrabilis p ſuā diffōnē qꝛ eſſet. Cuꝫ itaq̄ ſit demrare omne qa eſt:niſi ſit ſuba: demrātio que h̄ facit erit qd qd eſt:h̄ eſt cā demōſtrans erit diffinitio. ꝛ h̄ faciūt ſcie ſpāles:iaꝫ inuēte. ſ. ꝙ p cāꝫ ꝛ mediū qd eſt diffinitio demōſtrāt:velut geometra in p^{no} geometrie diffinit triāgulū itēdēs expone h̄ui' nois triāgulus:qꝛ nōduꝫ curat ſiue triāgulus ſit ſiue nō:ꝛ eadē diffinitio poſtea demōſtrat triāgulū qa:iꝫ nō vtatur geometri in p^{no} geometrie diffōnib' niſi itētione exponēdi noīa:eedē tñ diffōnes ſignant qd eſt:qa ois diffinitio explicās qd eſt res explicat qd ſignat nomē:ſed non ꝯūtit̄. Jtaq̄ꝫ diffiniēs qd eſt res demōſtrat illud eē per diffōnē:vt eq̄le vel triāgulū. igit̄ aliqs per diffōnē ſciēs qd eſt, nōdum ſcit ſi eſt:qd eſt impoſſibile.

¶ Patet aūt p iſtos etiā diffōnū:que nūc aſſignātur modos eos qui diffiniūt nō oñdere eſſe. Nā ꝛ ſi eſt medio qd eq̄le:tñ cur eſt ipm diffinitū. Et pp qd h̄ circulus eſt quæret̄. Poterit.n. illud dicere quiſpiaꝫ diffōnē oricbalci etiā eē. Neq̄ꝫ.n. id eē poſſe qd dt̄: ipſe diffōnes iſup faciūt manifeſtū. Neq̄ꝫ illud ꝛ nō aliud eē cui' inquiſit diffōnē eē:ſꝫ pp qd ſemp dicere licet. Si igit̄ is qui diffinit:aut qd eſt oſtēdit:aut quid ipm nomē ſignat. Si diffinitio nullo pacto eſt ipſi' qd eſt:erit ipa pfecto oro idē qd nomē ſignificās. At h̄ abſurdū eſt ſane. Primo nāq̄ꝫ ꝛ nō ſubarū:ꝛ eoꝝ que nō ſunt in rōne rerū erit vtiq̄ꝫ diffinitio. Nam ꝛ ea que nō ſunt ſignare noie licet.

¶ Manifeſtuꝫ aūt ꝛ ſm oēs nūc modos terminoꝝ qd qd nō demōſtrāt diffiniētes qꝛ eſt. T.c.37. Si.n. ꝛ eſt ex medio aliqd eq̄le:ſed pp qd eſt ꝙ diffinit̄:ꝛ pp qd eſt circulus. erit eiꝫ vtiq̄ꝫ ꝛ mōtis enei dicere eē ipam:neq̄ꝫ ꝙ poſſibile ſit eē ꝙ dt̄ cuꝫ ſignant termini:neq̄ꝫ pp illō eſt cui' dicūt eē diffōne:ſꝫ ſemp licet dicē pp qd. Si ḡ diffiniēs demōſtrat:aut qd eſt:aut qd ſignat nomē:ſi nō eſt vllo mō ipſi' qd qd eſt:erit vtiq̄ꝫ diffinitio ꝛ rō nois idē ſignans: ſꝫ incōueniēs eſt. Primuꝫ qdē.n. ꝛ nō ſubaꝝ vtiq̄ꝫ eēt ꝛ nō entiū:ſignare.n. eſt ꝛ nō entia.

¶ Ex hac oppōne oſtēdit iam Ari. ꝙ ſcire qd eſt pcedit ſcire qa eſt, cuꝫ per qd eſt demōſtrat̄ qa eſt. Et qꝛ aliqs nō h̄ret h̄ pro incōueniēti:ſꝫ ꝯcederet ꝙ ſcire qd eſt precedit ſcire qa eſt:ꝛ demōſtrat ipm. verūtñ ipm quid eſt nō dicit qd eſt res:ſed ſoluꝫ qd ſignat nomen. ꝛ ꝯſtat ꝙ ſcire qd ſignat nomen pcedit ſcire qa eſt. Jdeo oſtendit Ari. ꝙ ſcire qd ſignat nomē nō pōt demōſtrare eē:imo neſcio eſt incōueniens pſcire qd eſt per qd pōt demrari eē anteq̄ꝫ ſciatur qa. Dicit ḡ ꝙ manifeſtū eſt ꝙ diffiniētes qd eſt ſm oēs modos diffōnū pdictos nō demrant qa eſt. Predicti ſunt.n. duo modi diffōnū. vna que dicit qd eſt res:ꝛ altera que dicit qd ſignat nomen. ꝛ hec ſm ꝙ h̄ nō demōſtrat qa eſt:qꝛ ſi ponat̄ diffinitio circuli qd ipe eſt figura ex cuius pūcto. ſ. medio egrediunt̄ oēs recte linee eq̄les. ꝛ ſumat̄ hec diffinitio ſolū in itētione explicādi qd ſignat nomē. Adhuc reſtat q̄ſtio pp qd eſt illud qd definitum eſt. ſ. circulus. nō.n. eſt ſumpta cā ſui eē:qꝛ mōtis Enei qd nihil in rerū nā eſt:eſt dicere diffōnes talē que explicat ſolū qd ſignat nomē. Diffōnes.n. tales aſſignant̄ cuꝫ aſſignāt cās diffiniētes:nō qꝛ poſſibile ſit rem ſignatā eē:neq̄ꝫ qa res definita ſit actu:ſed

ſolū

solū vt faciāt itelligere itētionē nois. Et semp licet post talez definitionē q̄rere cām pp quā res est: q2 diffinitio inquātuz talis est nō dicit cām rei. Si ḡ diffiniēs qd est aut qd sigñat nomē demōstrat per diffōnem assumptā eē rei: sz nō est demr̄ans eē rei per diffōnē que dicit qd est: sic ꝯcedit adu'sariꝰ: erit diffinitio que est ratio nois sigñans idē cuz noīe ondēs eē rei: ⁊ erit talis ratio vera diffinitio. sz h̄ est incōueniēs: q2 rerū nō entiū s̄m h̄ eēt diffinitio vera p quā posset ostēdi eē: q2 ea que nō sunt ꝯtingit sigñari noīe ⁊ diffōne exponēte nomen.

¶ Deinde oēs oōnes diffōnes erūt sine discrimine vllo. Fieri nāq3 pōt vt cuiuis orationi nomen ponatur. Quare diffōnibus disseremus oēs atq3 loquemur. Et ilias ipsa diffinitio erit.

T.c.38. ¶ Amplius oēs oōnes diffōnes vtiq3 erūt. Erit enim vtiq3 nomen ponere cuilibet oōni: quare terminos oēs vtiq3 colloquemur: vel disputātes: ⁊ ilias diffinitio vtiq3 erit.

¶ Et iteruz ois oō: ⁊ ois rōcinatio vera eēt diffinitio: q2 omni oōni: ⁊ omni rōcinationi est iponere nomē vnū: ⁊ toti vni hystorie. Totus.n. s̄mo cōpositꝰ qui scribit̄ in lͦ Homeri ꝯtinēs hystoriā Troianā vocat̄ ilias. Unū si ois s̄mo qui explicat qd sigñat nomē eēt diffinitio: totꝰ sermo ꝯtinēs hystoriā Troianā esset diffinitio huiꝰ nois ilias: ⁊ tota vna rōcinatio qua disputamus eēt vna diffinitio cum ei possemus vnū nomē iponere.

¶ Preterea nulla scia demr̄abit. Hoc nomē h̄ indicare ac sigñare: ḡ nec diffōnes idip̄m indicant. Ex his igit̄ nec idem esse diffōnē rōcinationēq3 videt̄. Et insup neq3 diffōnez demōstrare qdnā sit ꝗcq̄: fieriq3 nō posse: vt ip̄m qd est demōstratione diffinitioneue vnq̄ percipiat̄: aut cognoscat̄.

T.c.39. ¶ Amplius nec vna scia demōstrat vtiq3 ꝙ h̄ nomen sigñat: nec diffōnes huiꝰ assignāt. Ex his igit̄ nec diffinitio: neq3 syll's videt̄ idem existēs: neq3 eiusdē syll's ⁊ diffinitio est: adhuc aūt qꝺ neq3 diffinitio nihil: neq3 demonstrat: neq3 qꝺquidest: neq3 diffinitiōe cognoscere est: neq3 demonstratione.

¶ Itē nulla scia demōstrat: neq3 qd sigñat nomē: neq3 p h̄ ꝙ nomē sigñat hoc: vñ cum demōstrat per diffōnes. manifestū est ꝙ assignat diffōnes per q̄s vult demr̄are s̄m ꝙ exponūt solū qd sigñat nomē. ⁊ pp h̄ talis diffinitio nō est vere diffinitio. Et ex his sequit̄ ꝙ si talis diffinitio esset vere diffinitio: nihil demr̄aret diffinitio: neq3 demōstret̄ diffinitio: neq3 cognosceret̄ qd est per diffinitionem: neq3 per demōstrationem.

¶ Uerū ꝯsiderādū est rursus: qd istoꝝ bn̄ ⁊ qd non bn̄ recteq3 dr̄. Et qd est diffinitio. Et vtrū aliq̄ modo sit ipsius qd est demōstratio diffōue: an nullo sit modo. Cū itaq3 scire qd est: ⁊ scire cām ipsius si est: idē sit vti diximus: fieri pōt: vt qd est ondat̄. Cuius qdez hec ratio est. Est.n. quedā cā: ⁊ hec aut est eadem: aut alia: ⁊ si sit alia: aut est demr̄abilis: aut indemōstrabilis. Si igit̄ alia sit demōstrariq3 pōt: cū cā sit mediū: ⁊ p̄ma figura rōcinationis ostēdat̄ necesse est: id qꝺ ostēdit̄ vlē esse ⁊ affirmatiuū: vt p3. Unus igit̄ is est modus: quem nūc inq̄rimus per aliud inq̄ ip̄m qd est ostēdere. Nā mediū ipsoꝝ qd est: necesse est esse qd est: ⁊ ꝓpriūm idē: idem ꝓpriū. Quare diffōnū eiusdē rei alia ostēdet: alia nō ostēdet. Atq3 hisce modus non est demōstratio ipsius quid est: vt antea diximus: sed ratiocinatio ad disserendi modum accōmodata.

¶ Iteꝝ aūt speculādū est qd hoꝝ dr̄ bn̄ ⁊ qd nō bn̄: ⁊ quid sit diffinitio: ⁊ ipiꝰ qꝺquidest: nūqd quodāmō est demr̄atio: aut diffinitio: aut nullo mō. Qm̄ aūt sicut diximus: idē est scire qꝺquidest: ⁊ scire cām ipiꝰ si est. Ratio aūt huiꝰ est: qm̄ est aliq̄ cā. ⁊ hec aut eadē aut alia est: ⁊ si vtiq3 alia est: aut est demr̄abilis: aut indemōstrabilis. Si igit̄ est alia ⁊ ꝯtingit demr̄are necesse est mediuz eē cām ⁊ in figura prima demr̄ari. vlē.n. ⁊ p̄dicatiuū est qꝺ mōstrat̄. Unus quidē igit̄ modus vtiq3 erit qui nūc exq̄sitꝰ est p aliud qꝺquidest mōstrare. eoꝝ.n. est qꝺ quid: necesse est mediuz esse quid est: ⁊ ꝓprioꝝ ꝓpriū: q̄re h̄ quidē mōstrabit. id ꝟo nō mōstrabit: eoꝝ que quiderat esse sunt eiusdē rei. Hic quidē igit̄ modus qꝺ nō vtiq3 sit demr̄atio dictus est prius. Sz est logicus syll's ipsius qꝺquidest. T.c.40.

¶ His itaq3 obiis ꝯuertit se Aris. ad speculādū qd in his oppōnibꝰ dr̄ bn̄: ⁊ qd nō: ⁊ qd sit diffinitio: verūtn̄ qdditas diffōnis plenꝰ explanabit̄ in his que sbsequēter in arte diffiniēdi. Et ꝯuertit se etiā ad speculāduz an id qꝺ qdest aliq̄ mō demōstret̄: aut nulloꝰ demōstret̄: sz solū sit diffinitio faciēs cogn̄ē qd est. Demōstrat itaq3 in p̄missis: qm̄ id qꝺ est diffinitio demōstrat̄ per mediū qꝺ est diffinitio. Et h̄ est 1ꝰ ꝯclō. nō tn̄ ondit demr̄atio diffōnē s̄m ꝙ est diffinitio explicās solū qd est res: sic supra dictū est. Huius ꝯnis ꝓbationē sic affert Ari. Sic supra dictū est: idē est scire qꝺqdest: ⁊ scire cām rei si est: q2 cā ⁊ diffinitio idē sunt. Ratio aūt demōstrās de re q2 est: est cā eius aliq̄: que cā aut est eadē rei: aut est alia a re. ⁊ si est alia a re: tūc aut ip̄a est demr̄abilis: aut indemr̄abilis. ⁊ si ipsa est alia demr̄abilis: tūc mediū per qꝺ demōstrat̄ iteꝝ erit cā: ⁊ erit demōstratio in pͣ figura: q2 talis demr̄atio que demonstrat cām que cā est diffinitio: demōstrat vlēz affirͥͥ: ⁊ necesse est mediū eē ꝯūtibile cuz extremis: cum ita sit ꝙ extrema ꝯuertant̄ adinuicez. Et ita cuz mediū sit cā ⁊ ꝯūtibile erit mediū diffinitio. Iaz igit̄ inuētꝰ est modus quō mōstret̄ diffinitio per meͫ: ⁊ h̄ mediū necesse est iteꝝ eē diffōnē: vñ diffinitio eiusdē rei demr̄at̄ per diffōnez eiusdē rei. ⁊ hic modus nō demōstrat qꝺqdest inq̄ntū h̄ē: sz syllogizat id qꝺ est diffinitio. Qꝺ aūt dictū est in hac oōne ꝙ cā aut est eadē rei aut alia: sic est itelligēdū. cā eadē rei est eius cā fo2alis: q2 fo2ͣ totum ⁊ verū eē rei in se habet: ⁊ si sit fo2ͣ que nō egeat mā ipa est vere res ipsa: ⁊ fo2ͣ que eget mā si posset subsistē absq3 mā esset verius res ip̄a q̄ sit res mōstrata: sic si figura statue posset eē sine mā eēt ipsa figura ꝟius ⁊ nobiliꝰ q̄ sit statua mōstrata. Cā ḡ formalis ⁊ diffinitio sumpta a cā formali hac rōne dr̄ eadē rei. Finalis ꝟo ⁊ efficiēs extͣ rem sunt. mālis ꝟo lz sit de itegritate rei, non est tn̄ de puritate eentie: sz assumpta pp necessitate: q2 vt forꝰ sit necesse est māz tale eē. ⁊ hac rōne he tres cause ⁊ diffōnes ab illis sumpte dicant̄ alie a re.

Cā eadem rei est eiꝰ cā fo2alis. Et fo2ā totū ⁊ veꝝ eē rei in se habens ⁊ sic p̄mͫ inde ꝯsiderāda erit forme.

¶ Quod h̄ velit Linc. q2 q2 fo2ā nō pōt eē sine mā ip̄a sua nō est veriꝰ res q̄ res hec

bẽc mãmq̃ð reputo falſuꝫ: q2 oẽ eẽ cõpo ſitū eſt eẽ fo2e: ⁊ nõ dat aliq̃d eẽ niſi cõpoſi to niſi potētia le: neq; eſt cõ poſitum nobi lius aut pfect9 ip̃a fo2ma ⁊ eſt opp̃m ex Ariſ. 10° ethi. ca. 9. ⁊ ad Alex. 2° de aĩa. cõ. 3. 8. ⁊ 9. ⁊ 2° phyſi. cõ. 4. 7. ⁊ 7° metaph. ⁊ 8°. cõ. 7°.

Probatio aũt p̃dicta ſic breuiter põt recapitulari. Ratio demõſtrãs de re q̃a eſt: eſt eius cã aliq̃: ⁊ eius diffinitio cū idẽ ſit cã ⁊ diffinitio. ⁊ hec cã ⁊ diffinitio aut eſt fo2ma/ lis ⁊ eadem rei: aut eſt alia a re. ⁊ illa cã ⁊ diffinitio que alia eſt: aut eſt demr̃abilis: aut non. Ↄſtat aũt q̃ illa que eſt alia demõſtrabilis eſt de re: niſi forte ſit cã finalis ⁊ diffinitio ſumpta a cã finali: ⁊ hoc totū plenius patebit poſt. Cã igit ⁊ diffinitio alia ⁊ demõſtrabilis: neceſſe eſt demr̃ari p mediū qd̃ iterū eſt cã ⁊ diffinitio. neceſſe eſt. n. cãm mediã eẽ ↄuertibilẽ cuꝫ demõſtret vlẽ affirmatiuū cõpoſitū ex terminis ↄuertibilib9. ſ. ex diffõne ⁊ diffinito.

¶ Quo autẽ modo fieri põt: vt q̃d eſt eliciaꝰ ex de/ mõſtratione: deinceps dicamus opꝫ: hinc rurſus initio ſumpto. Naꝫ vt querimus pp̃ q̃d eſt p̃us hñ/ tes eẽ: iterdū v̄o ⁊ ſimul nota nob̃ hec fiũt: ꝫ nunq̃ꝫ fieri p̃ꝫt: vt antea cog̃ſcamus cur eſt q̃ꝫ p̃cipiamus eẽ: ſic pari rõne neq; q̃d eſt querere: atq; cog̃ſcere poſſumus ſine p̃ceptiõe ipſi9 eẽ. Fieri. n. neq̃t vt q̃d eſt vnq̃ꝫ ſciamus: ſi ignoraremus ſi eſt. Habem9 aũt ſi eſt nõnunq̃ꝫ per accñs: nõnunq̃ꝫ aliq̃d hñtes ip/ ſius rei. Veluti tonitruū eſſe ſcimus: habẽtes ſonū quẽdã nubiū eẽ. Et defectiõeꝫ lucis eſſe quãdã p2i uationẽ. Hoieꝫ item q̃ddã aĩal eſſe. Et aĩaꝫ etiã id eſſe: q̃d ip̃m ſe motu ciet. Que igiꝰ per accñs eẽ ſci/ mus: neceſſe eſt ad eoꝝ p̃cipiẽduꝫ q̃d eſt nullo mo/ do nos q̃cq̃ꝫ hr̃e. Neq;. n. illa eſſe ſcimus: atq; q̃re/ re q̃d eſt nõ hñtes eſſe: p̃inde atq; eſt ſi nihil p2ius q̃ueraꝰ. Quoꝝ aũt habemus aliq̃d eoꝝ: q̃d eſt faci lius p̃cipe poſſumus. Quapropter vt habem9 ip̃m eẽ ſic ⁊ ad ip̃m q̃d eſt p̃cipiẽdū ſumus diſpoſiti.

T.c.41. ¶ Quo aũt modo ↄtingat dicemus dicentes iteꝝ ex p2incipio. Sicut. n. pp̃ quid q̃rimus hñ/ tes quia: aliq̃ñ aũt ⁊ ſimul manifeſta fiunt: ꝫ non p2ius pp̃ quid poſſibile eſt cog̃ſcẽ q̃ꝫ q̃a. manifeſtū aũt ſilr̃ ⁊ q̃d quid erat eẽ: nõ ſine q̃a eſt. ipoſſibile. n. ſcire quid eſt/ ignorãtes ſi eſt. Hoc aũt ſi eſt, aliq̃ñ quidẽ ſm accñs hẽmus: aliq̃ñ v̄o hñtes quid eſt ipſi9 rei: vt tonitruū: q̃m ſonus quidã nubiū eſt: ⁊ defectū: q̃m p2i natio quedã luminis: ⁊ hoiem q̃m q̃ddã aĩal eſt: ⁊ aĩam q̃m ſeip̃m mouẽs. Sed q̃cũq; quidẽ ſm accñs ſcimus q̃a ſunt: neceſſe eſt ſe nullo mõ hr̃e ad ip̃m quid eſt: neq;. n. q2 ſunt ſcimus. q̃rere aũt quid eſt nõ hñtes q̃a eſt: ni hil eſt q̃rere: de quib9 aũt habemus quia eſt: facile eſt q̃rere quid eſt. Quare queãdmodū habemus q̃a eſt: ſic habemus ⁊ q̃d quid eſt.

¶ Hoc oñſo redit ad modū q̃ ↄtingit ſolutꝭ p̃dcı̃s oppõ/ nes: ⁊ videre q̃d in eis vi hñ ⁊ q̃d nõ. Dicit igiꝰ q̃ ſicut hñtes q2 eſt reſpõdẽtes in ñũm/ q̃rimus adhuc pp̃ q̃d. Aliq̃ñ aũt ſcibile ſcimus q̃a ⁊ pp̃ q̃d: vt q̃ñ ſcimus q̃a p mediū q̃d eſt cã: ſꝫ nullo9 poſſibile eſt p̃us ſcire pp̃ q̃d q̃ꝫ q̃a: ita eſt circa q̃d eſt: ⁊ circa ſi eſt ſimpˡr: q2 q̃ñq; ſcimus ſi eſt, nõduꝫ ſciẽtes q̃d eſt: q̃ñq; aũt ſiĺ ſcimus q̃d eſt ⁊ ſi eſt: ſꝫ nõ eſt poſſibile q̃ p̃us ſciamus q̃d eſt q̃ꝫ ſciam9 ſi eſt. Sꝫ ſi eſt q̃ñq; cog̃ſciꝰ ſm accñs: ꝫ eſt per mediū accñ/ tale: ⁊ nõ p cãm. ⁊ hec cognitio nõ eſt cognitio demr̃ati/ ua: ⁊ ꝫ põt p̃cedẽ cog̃neꝫ q̃d eſt: ⁊ ſciaꝫ demr̃atiuã ſi eſt q̃ñq; v̄o cog̃ſcimus ſi eſt p mediū q̃d eſt diffinitio ipſi9 rei: ⁊ tũc ſiĺ ſcimus ſi eſt: ⁊ q̃d eſt: ⁊ hec cognitio ſi eſt, eſt co/ gnitio demr̃atiua. Poſſum9 igiꝰ ſcire ſi eſt p mediū accñ/ tale nõ hñtes q̃d quid eſt eiuſdeꝫ rei: ſꝫ ꝫ nõ eſt demr̃atiue ſcire: tñ ꝫ mõ opꝫ p mediū accñtale cog̃ſcẽ de re q̃a eſt: anteqũꝫ q̃raꝰ q̃d eſt: q2 non põt q̃ri q̃d eſt niſi p̃habeaꝰ p mediū accñtale ſi eſt. Sꝫ habito ꝫ mõ q̃a eſt: q̃rit q̃d eſt: ⁊ habito q̃d eſt ſcitur per q̃d eſt demr̃atiue q̃a eſt. Et ita q̃ñtū cog̃ſcimus q̃ddi9 rei tãtū hẽmus ſciaꝫ demr̃atiuã de eẽ ei9 ſimplr̃: ⁊ eꝯ q̃ñtū nouimus demr̃atiue de eẽ ei9 ſimpˡr: tãtū nouimus de q̃ddi9 ei9: q2 nõ ſcimus demr̃a/ tiue rem eẽ niſi p diffõnẽ ei9 que explicat q̃ddi9 ei9. Et in his dictis manifeſta eſt ſolo p̃dictaꝝ oppõnū que vi debanꝰ arguẽ q̃d q̃a eſt p̃ſciꝰ añ q̃d eſt: ⁊ iterū q̃d quid eſt p̃ſciꝰ añ q̃a eſt. vtreq;. n. oppõnes hñt in ſe p mõ ꝫ iaꝫ di ctū v̄itatẽ: q2 ſi eſt p̃cognoſciꝰ ſm accñs: ſꝫ nõ p̃cog̃ſciꝰ demr̃atiue. Et iteꝝ pꝫ iaꝫ quo idẽ eſt faciẽs ſcire q̃d eſt ⁊ q̃a eſt: ⁊ quo nõ ideꝫ. Diffinitio. n. ſumpta p mõ diffõ/ nis oñdit q̃d eſt: ſꝫ illud q̃d eſt diffinitio factū mediū ſyl logiſticū demõſtrat/ q̃a eſt: ⁊ ita q̃ddãmõ eadẽ rõ eſt que oñdit q̃d eſt: ⁊ q̃a eſt: ⁊ q̃ddãmõ nõ eadeꝫ. Ille v̄o oppõ/ nes que oñdebãt q̃ diffinitio explicãs itẽn9ꝫ nois inq̃ñ/ tuꝫ hõ eſt/ nõ põt eẽ mediū quo demr̃aꝰ ſi eſt ſimpˡr: ⁊ q2 talis diffinitio nõ eſt diffinitio vera nec ſcientifica ſunt oppõnes vere. Explanat aũt Ariſ. p exẽpla q̃ p q̃d eſt/ ſcimus ſi eſt ſimpˡr. Et hec eſt 13ª ↄclo. In eiſdẽ etiã exẽ/ plis manifeſtũ eſt/ q̃ q̃a eſt ponẽs in ñũm oſtẽdiꝰ ſilr̃ per diffõnẽ. Ratio aũt demr̃atiua huius ↄnis eſt: q2 ſcire ſi eſt/ vel ſimplr̃: vel in p̃te/ eſt noſce cãm. Cã aũt ⁊ diffini tio idẽ: vnde q̃ ſciꝰ demr̃atiue ſciꝰ per diffõnẽ. 13ª ↄclo

¶ Quaꝝ igiꝰ rerū aliq̃d habemus ipſius q̃d eſt: ea/ rū hec ſint exẽpla. Sit defect9 eo in loco quo ipſum eſt. a: luna in eo quo ip̃m eſt. c: iterpoſitio vel obiectio terre: in quo eſt ip̃m poſituꝫ b. Querere igiꝰ vtrum luna deficiat: an nõ deficiat nĩl aliud eſt: q̃ꝫ ip̃m. b. querere ſi ſit: nec ne. At idip̃m nĩl ab hac q̃õne dif/ ferre videꝰ ſit ne ratio eius. Qd̃ ſi ſit: ⁊ illud dicimus eſſe. Vel queraꝰ vtrius partiū ↄdictionis ſit ratio: vtrū hñdi duobus rectis equales: an nõ hñdi. Qd̃ cum inuenerimus: ⁊ eſſe: ſimul ⁊ p̃pter q̃d ſcimus: ſi mõ ſit mediū. Qd̃ ſi nõ ſit: eſſe q̃dem ſcimus: pp̃ q̃d autẽ neſcimus. Atq; idip̃m ꝫ exẽplo patefieri põt. Sit nãq;. c. luna: a. defectio: b. nõ poſſe: cuꝫ eſt tota refecta lumine vmbrã efficere itercedẽte manifeſto corpore nullo. Si igiꝰ. b. q̃dem ipſi. c. inſit: a. v̄o cõ/ petat ipſi b: lunam q̃dem deficere notum ſit nobis. Cum aũt deficit nõdum eſt notum. Atq; defectio/ nem q̃dẽ eſſe ſcimus: ſed q̃d eſt defectio neſcimus. Atq; cuꝫ. a. q̃dẽ ipſi ineſſe. c. pꝫ. queriꝰ aũt p̃pter q̃d ineſt. Nĩl aliud taꝫ queriꝰ q̃ꝫ q̃d. Nã ſit ip̃m. b. vtrū obiectio terre an ecõuerſo lune: an lucis ei9 extinctio. Hoc autẽ alterius extremi ratio eſt: vt ꝫ in exẽplo: ipſius. a. Eſt enim defect9 obiectio terre.

T.c.42. ¶ Quoꝝ igitur habemus aliquid ipſius q̃d quid eſt. Sit p2imuꝫ quidẽ defect9 in quo. a: luna in quo. c: oppoſitio terre in quo. b. vtrū igitur deficiat aut non. b. querere eſt: vtrum eſt aut nõ. Hoc auteꝫ nihil differt querere q̃ꝫ ſi eſt ratio ipſius: ⁊ ſi ſit hoc ⁊ illud dicimus

eſſe cuꝰ

eſſe cuius rō eſt: aut qualis ʒdictionis rō eſt: vtrū hñdi duos rectos: aut nō hñdi. Cū aūt inueniamus ſiľ q͞a eſt ⁊ pp q͞d: ſcimus ſi per media ſit. Si v͞o nō ſcim⁹ q͞a: pp q͞d autē nō. Sit igiť luna. c. a. defect⁹ plenā lunā vmbraʒ nō poſſe facere nullo noſtrū medio exiſtente manifeſto in quo. b. Si ḡ in. c. eſt. b. ꝙ eſt lunam nō poſſe facere vmbrā cū nullū noſtrū in medio ſit. In hoc autē. a. ꝙ eſt deficere: ꝙ quideʒ deficit manifeſtū eſt: ſʒ pp q͞d nōdū: ⁊ q͞r defect⁹ eſt quideʒ ſcimus. q͞d aūt eſt neſcimus: cū aūt manifeſtū eſt: q͞r. a. in. c. ſit: ſʒ pp q͞d eſt q̄rere. b. Eſt q̄rere q͞d eſt vtrum ſit obiectio aut cōuerſio lune aut extictio. Hec aūt eſt rō alteri⁹ extremitatis vt in his q̄ ſunt ipſius. a. eſt. n. defectus obiectio terre.

¶ Talis aūt exēplificatio per exēpluʒ eſt talis. Cuʒ cā defect⁹ lune ſit īterpoſitio terre ſm̄ lineā rectā īter ſolē ⁊ lunaʒ: querere an defectus ſit: vel an luna deficiat eſt querere ſi eſt mediū: an oppoſitio terre ſit ſm̄ lineā rectā inter ſoleʒ ⁊ lunā: ⁊ h̄ eſt q̄rere diffōneʒ defect⁹: deficere nāqʒ eſt hic vmbroſuʒ īterpoſitū q͞ꝺ ꝓhibeat receptionē luminationis: ⁊ cū ſcim⁹ ꝑ tale mediū. Tūc ſiľ cognoſcim⁹: q͞a eſt: ⁊ pp q͞d eſt: ⁊ ecōuerſo cuʒ ſiľ cognoſcimus hec duo: tūc ſcimus ꝑ mediū tale: ⁊ cū nō cognoſcimus ꝑ mediū tale cognoſcimus ſoluʒ q͞r ꝑ accidēs: ⁊ nōduʒ ſcimus pp q͞d: ſic cuʒ ſcim⁹ ꝙ luna deficit ꝑ hoc ꝙ ipſa in plenilunio nō pōt ꝑducere vmbrā: cū tñ nihil ſit mediū: manifeſtū ꝙ īterpoſitū eſt īter nos ⁊ lunaʒ ꝑ q͞ꝺ ꝓhibeať illuminatio ei⁹ a terra: ſcimus ſoluʒ q͞r deficit: ⁊ nōduʒ ſcimus pp q͞d: ⁊ ſiľr ſcimus q͞r defect⁹ eſt: ⁊ nōduʒ ſcimus q͞d eſt defect⁹. Sed poſſet adhuc q̄rere pp q͞d deficit: ⁊ q͞d eſt defect⁹: ⁊ q̄rere hoc eſt q̄rere mediuʒ q͞ꝺ eſt diffō defect⁹: ſicut obiectionē terre īter ſolē ⁊ lunā: aut oppōnē ſoli ſm̄ diametrū mūdi. Hoc. n. forte vocat Ari. ꝯuerſionē lune. ſ. oppōnē qua luna opponiť ſoli ſm̄ diametrū mūdi: vel reductionē lune ad oppoſitionē ſolis ſm̄ diametrū mūdi: mediū aūt ſupra dictū quo ſcimus: q͞r luna deficiat nō dicit cāʒ: ſed ſignū ſoluʒ. Q͞r eniʒ luna in hora plenilunij nō facit vmbrā reʒ erectaꝝ ſup ſupficiē terre: ⁊ cū tñ aer ſit purus īter nos ⁊ lunā ⁊ nō ſit nubes interpoſita: ſignū eſt defect⁹: ⁊ nō cauſa: īmo q͞r deficit: ideo nō pōt vmbrā facere.

¶ Preterea q͞d tonitruū eſt: extictio ignis in nube: pp q͞d tonitat: q͞r ignis ī nube extiguiť. Nubes ſit. c. Tonitruū. a. ignis extictio. b. Igiť ipſi. c. nubi inquā b. ipm̄ ineſt: extiguiť. n. ignis in nube. At huic. a. ipſ ineſt tonitruū ſeu ſon⁹. Atqʒ. b. rō ipſius eſt. a. primi inquā extremi. Q͞ꝺ ſi rurſus hui⁹ aliud mediū ſit: id ex hiſce rōnib⁹ erit q̄ reſtāt. Quo igiť pacto ſumiť ipſ q͞d eſt ⁊ ſit notū: ſatis iaʒ dixim⁹. Quare rōcinatio q͞dē ipſius q͞d eſt demſ̄ratioqʒ nō ſit: per rōcinationeʒ tñ īnoteſcit ⁊ demonſtrationem.

¶ Quid eſt tonitruū ignis extinctio in nube: pp q͞d tonat: pp extigui ignē in nube. Sit nubes. c. tonitruū. a. extinctio ignis. b. in. c. igiť nube eſt. b. extiguiť. n. in ipſa ignis: in h̄ autē eſt. a. ſon⁹: ⁊ eſt rō ipſius. a. b. primi termini.

Si aūt iteꝝ hui⁹ aliq͞d mediū ſit ex reliq͞s erit rōnib⁹. Sicut q͞dē igiť accipiť ꝙ q͞d: ⁊ notū ſit: dictū eſt: quare ſyll͞s quideʒ ipſius q͞d eſt nō ſit: neqʒ demonſtratio: manifeſtū tñ eſt ꝑ ſyllogiſmū ⁊ per demonſtrationē.

¶ Siľr ꝓbamus eē tonitruū per eius cāʒ ⁊ diffōneʒ tonitrui: ſicut ꝑ extinctionē ignis in nube: ⁊ ꝑ ſonū ꝯtinuū in nube. Et ſi opʒ demſ̄rare hāc cāʒ ⁊ diffonem tonitrui erit iteꝝ ei⁹ demſ̄ratio ex cā ⁊ diffōne alia. Manifeſtuʒ igiť eſt ꝙ demſ̄ratio eſt ꝑ mediū q͞ꝺ eſt diffō: ⁊ ex duab⁹ ꝑmiſſis ꝯclonib⁹. ſ. ꝙ ꝯtingit demſ̄rare diffōnē ꝑ mediū q͞ꝺ eſt diffinitio: ⁊ ꝙ ſi eſt ſimpliř: ⁊ q͞r eſt ponens in numerum ſiľr demonſtrať per mediuʒ q͞ꝺ eſt diffō.

¶ Quocirca neqʒ ſine demſ̄one fieri pōt: vt cognoſcať ipſ q͞d eſt cui⁹ eſt alia cā: neqʒ rurſus ipſius eſt demſ̄ratio: vt in dubitationib⁹ etiā diximus.

¶ Quare neqʒ ſine demſ̄one eſt cognoſcere q͞ꝺquideſt: cui⁹ eſt cā alia: neqʒ eſt demſ̄ratio ipſius ſicut ⁊ in oppōnib⁹ diximus.

¶ Sequiť hic. 14. ꝯclo. Q͞r ex oī demſ̄one pōt elici diffinitio: ⁊ manifeſta eſt diffō: ⁊ ēt ecōuerſo ex oī diffōne pōt extrahi demſ̄ratio. Quia ſi ex demſ̄one hita extrahať terminus medius: cū terminus medius ſit diffinitio: iaʒ extracta eſt diffō. Et iterum habita diffōne: ſi diffinitio illa fiat mediuʒ ſyllogiſticū: pōt demōſtrari de diffinito: q͞r eſt ſimpliř. Et ſic diffinitio formalis pōt demonſtrare mãleʒ de diffinito: vnde manifeſtū eſt ꝙ diffōnē mãleʒ que hʒ cāʒ nō cognoſcimus ſine demſ̄ratiōe: nec tamē cognoſcemus eā per demōſtrationē inquātuʒ eſt diffinitio: ſicut ſupra oſtenſum eſt:

¶ Eſt āt quorūdā q͞dē alia q̄dā cā: quorūdā aūt nō eſt. Quare pʒ vt ipoꝝ q͞d ē q̄dā vacare medio p̄ncipiaqʒ eē. Que q͞dē ⁊ eē: ⁊ q͞d ſūt ſupponē: vľ alio mō facē mãifeſta oʒ. Q͞ꝺ arithmeticus facit. Naʒ ⁊ q͞d ſit vnitas: ⁊ vnitatē eē ſuppōit. Eoꝝ āt q̄ mediū hñt: ⁊ quoꝝ ē aliq̄ cā: alia a ſub̄a ſit: vt ꝑ demſ̄onē ipm̄ q͞d eſt: vt diximus declareť: nō demōſtreť.

¶ Eſt aūt quorūdaʒ q͞dē altera cā: quorūdaʒ aūt nō eſt. Diffōnes q͞deʒ ſm̄ ſpēʒ facte nullum hñt mediū quo demōſtrenť: ſʒ diffōnes ſm̄ mãʒ facte p̄nt hr̄e mediū: q̄re manifeſtū eſt: q͞m eoꝝ que ſunt q͞d eſt: alia q͞dē ſine medio ⁊ principia ſunt: q̄ ⁊ eē: ⁊ q͞d ſunt ſupponere opʒ: aut alio mō mãifeſtū facē: q͞ꝺ vere arithmeticus facit: ⁊ nāqʒ quid eſt vnitateʒ ſupponit: ⁊ q͞a eſt: ſed habentiū medium ⁊ quoꝝ eſt q̄daʒ altera cā ſub̄e: ⁊ ipſius eē per demonſtrationē eſt: ſicut dictū eſt oſtēdere non quodquideſt demonſtrantes.

¶ Dm̄ oñſuʒ eſt iaʒ ꝙ diffō demſ̄rať ꝑ diffōnē: nō autēʒ explanatuʒ eſt q̄ diffō ſit demſ̄rans ⁊ q̄ demſ̄rata: ponit Ari. diuiſionē diffōnū ⁊ eaꝝ diũs vt oſidat q̄ ſit demōſtrās ⁊ q̄ demſ̄rata. Et demſ̄rat nobis ꝙ diffō fořalis eſt demſ̄rans diffōnē mãleʒ de diffinito: ⁊ non demſ̄rať formalis de diffinito ſuo ⁊c̄. Et hic eſt. 15. ꝯclo h⁹ libri ſcďi. Et ex hac ſicut correlariū manifeſtuʒ eſt ꝙ diffinitio cōpoſita ex diffōne mãli ⁊ fořali eſt demſ̄ratio in ſitu alterata. Et dico cū q̄tuor ſint cāe neceſſe eſt ꝙ a q̄libʒ eaꝝ ſumať diffōiʒ q̄daʒ cāe ſint eꝝ reʒ ⁊ diffō ſit explicans

quid eſt res. In oī eniꝫ cā prima q̄ exiſtente neceſſe eſt rē eē eſt tota rei deſcriptio: ⁊ hꝫ q̄dāmō rē totā in ſe: nulla.n.cā pͥa ⁊ p ſe cā dat niſi illud qd mō aliq̄ hꝫ in ſe:lꝫ ſmo iſte magis appropͥet efficiēti cāe. Finis aūt ⁊ cā efficiēs hñt in ſe deſcriptionē ⁊ eē cāti p modū nobilioꝝ q̄ ſit res in ſeipſa. Foꝛā vō vt ſupra dcm̄ ē:eſt vere res ipſa. Mā vō hꝫ in ſe deſcriptionē cāti p modū debilioꝛē ⁊ ignobilioꝛē:q2 foꝛā eleuat mā3 ⁊ ducit eam de iꝑfecto ad ꝑfectuꝫ[a]. Finis vō eſt cā foꝛe ⁊ foꝛa eſt cā māe:⁊ mā non eſt niſi occaſio foꝛe vt ſit:⁊ finis ē:eſt cā efficiētis inq̄tū efficiēs. Et ex his manifeſtuꝫ eſt q cā ⁊ diffō foꝛalis ꝓbat mālē3 de diffinito:q2 eſt cā ei9 ⁊ non ꝯuertiť. Et credo q Ari. in h̄ tranſitu ſub noīe diffōnis foꝛalis cōprehēdit tā diffōnē ſumptā a fine q̄3 diffōnē ſuptā a foꝛa q̄ eſt itra re:vł q̄ eſt exēplar foꝛe iterioꝛis. Finis.n.eſt act9 ⁊ opatio egrediēs a foꝛa iterioꝛi:⁊ ſcōa pfectio rei:vñ nō imerito noīe foꝛe cēſeri dꝫ. Diffōnes vō a māli ⁊ ab efficiēte tractas cōprehēdit ſub noīe diffōnis mālis. Sūt igiť duo gñā diffōnū.p̊.ſ.diffō mālis ⁊ diffō foꝛalis:⁊ eſt 3m genus qd cōponiť ex vtriſq3.ſ.ex māli ⁊ foꝛali:⁊ ꝑter has diffōnes eſt diffō 4a q̄ nō intēdit dīc qd eſt res:ſ3 ſolū qd ſigť nomē: vt ſupra dcm̄ ē. Et credo q diffō q̄ ꝯſtat ex gñe ⁊ dr̄ia q̄ eſt dcā ſimplr ⁊ maxie diffō eſt diffō foꝛalis:q2 iter intētionē gñis vel ſpēi:⁊ formā a q̄ res eſt id qd eſt:nō ē diuerſitas:niſi q foꝛa dī ſ3 q eſt ꝑs rei cū mā ꝯſtituēs totuꝫ:⁊ ſic non eſt ꝑdicabilis de re cū ſit ei9 ꝑs[b]. Intētio vō gñis vel ſpēi ē ipa eadē foꝛa ſ3 q ſub ipa ſpeculať res tota cōpoſita:⁊ ſic eſt ꝑdicabilis de re ⁊ totū rei[c]. ¶ Dicit igiť Ariſt. q quarūdā cāꝝ ⁊ diffōnū eſt cā ⁊ diffō altera:q̄rūda3 vō nō:ſič diffōnes foꝛales nō hñt mediū q̄ demrēť de diffinitis ſuis:q2 nō hñt cās. S3 diffōnes māles hñt mem: q2 hñt cā3:nā diffōnes foꝛales ſūt cāe mālium. Unñ manifeſtū eſt qm̄ de nuō diffōnū q̄dā ſt ſine medio q̄ demōſtrenť de diffinitis:⁊ hę ſūt pͥn a demrōnū q̄ ſupponunť eē ⁊ qd ſūt.i.qd ſignant. Aut ſi nō ſūt p ſe manifeſta per nīr9 aliq̄ leui dialectica explanatiōe abſq3 dmrōne ſiūt māifeſta a doctore:ſič arithmetic9 ſupponit vnitatē qd eſt ⁊ q2 ē. Et he diffōnes q̄ ſūt pͥn a ſūt diffōnes foꝛales ſ3 diffōnū hñtiū mediū quaꝝ eſt altera cāe:eſſentie ſue ⁊ eē:eſt oñſio p demrōnē nō tn̄ eſt demrāre qd qd eſt:in quātū hō ſič poſtēſuꝫ ē. Ia3 igiť hēm9 duas diffōnes.ſ. diffōnes formales que ſunt pͥn a ⁊ media demrātiua:⁊ diffōnes māles que ſunt ꝯcluſiones demōſtrate.

¶ Cuꝫ aūt diffō dicať eē oīo ipſi9 qd eſt: p3 quādā diffōnē oīonē3 eē:q̄ id explicat qd nomē ſignat: vł que noīs iterpͤtationē cōplectiť: veluti qd ſignat triāgulus noīe:quē hñtes eē q̄rimus:deīde ꝓꝑ qd eſt. Difficile aūt eſt h̄ pacto ſumē ea q̄ neſcimus eē: cāmq3 difficultatis antea dixim9:nā neq3 ſi ſint an non ſint ſcim9:niſi p accñs. At.n.oīo eſt vna dupl'r. Alia nāq3 ꝯiunctiōe eſt vna: vt ilias. Alia q2 vnū3 de vno declarat:nō p accñs. Una igiť hec eſt diffinitio diffōnis quā diximus. Alia aūt eſt diffō oīo q̄ declarat ꝓꝑ qd eſt. Quare ꝑoꝛ ſignat qdē:ſed non oſtēdit:poſterioꝛē aūt p3 q̄ſi demrōnē eē ipſi9 qd eſt:pōne differentē a demrōne. Intereſt.n.cum ꝓꝑ qd tonitat:atq3 qd eſt tonitruū dī. Quippe euꝫ ad primū hec accōmodeť redditio:q2 in nubib9 ignis extinguiť. Ad ſcōꝫ hec cōpetat:ſon9 cū extinguiť in nubib9 ignis. Quare eadē rō diuerſo dr̄ modo. Et illo qdē mō ꝯtinua eſt demrātio:hoc aūt eſt diffō. Preterea eſt tonitrui diffō ſonus in nubibus:atq3 hoc eſt demrōnis ipſius qd eſt poſitio.

¶ Diffō aūt qm̄ qdē dr̄ rō ipſi9 qd qd eſt:manifeſtū eſt:qm̄ aliq̄ qde3 erit rō ipſi9 qd quid ſignat nomē:aut erit rō altera noīs ponēs: vt qd ſignat qd triāgulus eſt ſ3 q triāgulus ē. Q̄ō hñtes q2 eſt:q̄rimus ꝓꝑ qd eſt:difficile eſt aūt ſic accipe q̄ nō ſcim9 q2 ſūt. Cā aūt dicta eſt pͥ9 difficultatis: q2 neq3 ſi eſt:neq3 ſi nō eſt ſcimus:ſ3 aut ſ3 accñs. Rō aūt vna eſt dupl'r:hec qdē ꝯiūctiōe eſt, vt q̄ eſt iliās:alia vō vnū de vno oſtendēs nō ſm accñs. Una qdē igiť ē termin9 termini q̄ dcā eſt. Alia vō eſt termin9 demrans ꝓꝑ qd eſt. Quare pͥā qdē ſignat qd eſt:nō aūt demrāt:que vō poſteri9 eſt manifeſtū:qm̄ erit: vt demrātio ei9 qd qd eſt:poſitiōe differēs a demrōne. Differt enim dīc ꝓꝑ qd tonat: ⁊ qd eſt tonitruū: dicet.n.ſic qdē ꝓꝑ id qd extinguiť ignis in nube:quid eſt tonitruū extinctio ignis in nube. ¶ Quare alio mō eadē rō dr̄:⁊ ſic qde3 demrātio ꝯtinua:ſic aūt diffō. Ampli9 eſt terminus tonitrui ꝯtinu9 ſonus in nubib9.

¶ Preter has duas diffōnes ſubinfert Ari. tertia3 q̄ eſt diffō noīs dicēs. Qm̄ qdē diffō oīs eſt id ſup qd decurrit rō in cognē3 qd qd eſt:hec aūt 2a eſt in ſe.ſ. ⁊ in itellu. Manifeſtuꝫ eſt qm̄ aliq̄ erit diffō ſup quā decurrit rō in cognē h9.ſ.qd ſignificet nomē ia3 iꝑoſitū:aut erit rō ſup quā decurrit in cognē qd ſigť nomē iꝑonēduꝫ:ꝑponimus eniꝫ diffōnē explicātē3 eē itellualē: vel vt faciamus intelligē qd ſigť nomē ignote ſignationis: vel vt p ipſa3 inſtituamus nomē ad ſignandum. Et hñtes diffinitionē tale3 poſt q̄rim9 an ſit ſimplr. Et hñtes q2 eſt p mediū accñtale poſtea q̄rimus ꝓꝑ qd eſt:⁊ difficile eſt accipe ꝓꝑ qd eſt q̄ neſcimus:q2 ſunt:q2 nō vere ſcimus ſi eſt aut nō eſt:de quo neſcimus ꝓꝑ qd eſt:ſ3 ſm accñs ſoluꝫ pōt ſciri q2 eſt:de quo neſciť ꝓꝑ qd eſt:ſicut ſupra dcm̄ eſt. Ia3 igiť manifeſtū eſt q diffō ꝑmo bifarie diuidiť:q2 aut eſt diffō noīs aut rei:illa que eſt diffō noīs eſt exprimēs cognē intellualē3: vt cū intēdimus diffinire hoc nomen illas. Diffō vō rei ꝑter duas ſpēs.ſ.diffōnem formale3:⁊ mālē3:hꝫ tertiā ſpēm que cōpoſita eſt ex duab9 ꝑdictis:⁊ hec eſt ſ3 re3 demrātio vni9 de vno: ſič ia3 explanabiť. Igiť de duab9 diffōnib9 nūc vltimo dictis: vna eſt diffō noīs: ⁊ alia eſt diffō demrōnis ꝓꝑ qd eſt:quare ꝑus dicta illaꝝ oſtēdit qd ſignat nomen:⁊ inq̄ntū hō nō demōſtrat. Que vō poſterius dicta eſt.ſ. que cōpoſita eſt ex diffōne formali ⁊ māli:eſt idem qd demonſtratio nō differēs a demrōne niſi in ſitu ⁊ ordine terminoꝝ:⁊ dico q diffinitio cōpoſita eſt ide3 cum demrātione:q2 cā ⁊ diffō idem:liꝫ differāt in mō:q2 differt dīc ꝓꝑ qd tonat ⁊ qd eſt tonitruū. Dicēs.n.ꝓꝑ quid dicit id ꝓꝑ qd extinguiť ignis in nubib9: ⁊ dicens qd eſt dicit:qm̄ ignis eſt extinct9 vel extinctio ignis in nubib9: ⁊ dicēs hāc diffōne3 ⁊ cā3:dicit diffōnē ⁊ cā3 cauſatā ⁊ mālē3:⁊ huius eſt alia cā.ſ.diffō ⁊ cā formalis tonitrui: hec.ſ.tonitruū eſt ſonus ꝯtinu9 in nube:quare hec diffō cōiuncta:tonitruū eſt extinctio ignis in nube ꝓꝑ ꝯtinuū ſonū in nube:ſi ꝯuertať ſitus ei9 erit cōpoſita demrātio demōſtrans diffōne3 mālē3 de diffinito. In diffinitiōe nāq3 cōpoſita ordiať diffinitio mālis añ formale3 ꝑdi.

Finis ⁊ cāa efficiēs habēt in ſe dſcriptionem ⁊ eē cauſati p modū nobilioꝛē3 q̄3 ſit res i ſeipa.

¶ Id eſt de ꝑfecto ad ꝑfectū.

Finis eſt opatio egrediēs a foꝛa iterioꝛi.

b ¶ In recto intelligit cōceꝑtū mō ꝑpōnit. q hō ē intellectus ſ3 formā.

c ¶ Et illo ſenſu exꝑōnēdū q intētio hūc gen9 aut ſpēs eſt idē q foꝛa rei:⁊ vt intētio lapidis eſt foꝛma lapidis.

Alia diffō cōpoſita ex māli ⁊ formali ſm rē eſt demonſtratio.

Hoc illo cops solo bus argumētis diffō cōposita ex mālī r formali sit rēt est demfanoī qr formalis ē pn cipiū r mālis ɔclusiō. Ꝗ cōclusio ē h ceñ sia demfonis.

cto mō: sed cū ɔuertit talis diffinitio in demfonē diffinitio formalis fit mediū r ordinat añ: r diffinitio mālis fit vltimū: r ecōuerso: r sic differūt in situ ordine terminoꝝ. Unde eadē vno mō est diffō: r alio mō cōtinua demfatio. Ordo aūt verboꝝ Aristo. hic pturbatus est. Sz credo ꝙ pdicto mō debet ordinari vt exponat eius intētio. Explanato iam tertio mō diffōnū rei recapitulat eosdem tres modos dicens.

C Est igit diffō vna qdē oro ipsi⁹ qd est ɔclo. Eoꝝ aūt diffō q̄ mediū vacāt indemfabilis est ipsi⁹ qd est positio. Est igit diffō vna qdē oro ipsi⁹ quid est indemfabilis. Alia vo rōcinatio ipsius qd est a demfatiōe differēs casu. Et tertia demfonis ipsi⁹ qd est ɔclo. Pz igit ex hisce q̄ diximus: quo pacto est: quo pacto nō est ipsi⁹ qd ē demfatio. Et quoꝝ est r quoꝝ non est: quotqz modis pterea dī diffinitio: quoqz pacto ipz qd est oñdit. Et quo pacto et non ostendit. Atqz quoꝝ est r quoꝝ nō est. Insup quō sese hz ad demfonēz: quo neqz mō fieri pōt: r quō fieri nequit: vt eiusdē sit diffō demfationis.

T. cō. 47. C Hoc aūt est que est ipsius qd est demfonis ɔclo: que autē immediā est diffinitio ipsius qōqdest r idcōmstrabilis: vna vo est syllā ipsius qd est casu differēs a demfone: tertiū aūt est q̄ est ipsius qōqdest demfonis ɔclo. Manifestū igit est ex dictis r qualr est ipsi⁹ qōqdest demfatio: r quō non est: quoꝝ est: r quoꝝ nō est. Amplius aūt diffō quot modis dī: r qualr qōqdest demonstrat: r quō nō est: r quoꝝ est: r quoꝝ nō est. Adhuc aūt r ad demonstrationē: quō se hz: r quō contingat eiusdēz esse: r quō non.

C Uel alia lrā: B aūt rc. Si aūt est in lrā B: tūc est ablatiui casus r demfat hāc diffōnēz tonitrui cōtinu⁹ sonus in nubib⁹. r est sensūz p hāc diffōnē est ɔclo demfata q̄ ɔclo est ipsi⁹ demfonis demōstrātis ipm qd est: r sz B posset hec lrā eē de ɔtinuitate supioris sensus: r nō esse de recapitulatiōe. Si vo est in lrā hec: tūc nō est demōstratiuū alicui⁹: sz est diuisiuū. q. d. vna est diffō q̄ est ɔclo demfonis: r alia est diffō q̄ est mediū demfonis: r ipsa est indemfabilis: r alia est diffō q̄ eadē est syllā demōstrās qd est: ordine differēs demfone: r castiga cū diffinitio dico extinctionē: cū demōstro dico extigui: q̄ duo differūt casu sic pn^le r sumptū. Tertia aūt est q̄ est ɔclo demfonis. Et ne bis idē dicat Arist. pp B abiectū vr ꝙ recapitulatio icipiat ibi. C Que aūt in medio diffō rc. Si vo recapitulatio icipiat ibi. Hec aūt rc. tunc est sensus hui⁹ lre. Tertia aūt rc. q̄si diceret: tres sūt diffōnes iaz dicte: sz illa q̄ est ɔclo demfonis q̄ enumerat in recapitulatiōe. Tertia est r vltia in ordine nālir: qr diffinitio formalis est pma r pn^m demfonis: illa aūt q̄ est ɔclo est vltia. Tertia aūt cū ɔstet ex vtrisqz media est inter hec extrema: sz oē mediū cōpositū ex aliqb⁹ extremis per modūz aliquē posteri⁹ sit vtroqz extremoꝝ. Post h recapitulat breuiter oīa dicta in caplo isto: q̄ recapitulatio p se manifesta est. Qd aūt dixi supi⁹ ꝙ diffō cōposita sic est ordināda. Tonitruū est extictio ignis in nube: pp ɔtinuū sonū in nube: vr eē falsūz: qr sonus ɔtinu⁹ vr pp extictionē r nō ecōuerso. Et dico ꝙ for⁹ ē finis māe r ꝙ mā in virtute nō efficit formā: sz ē occasio vere efficientis vt vere efficiēs agat r inducat formā in mā. Un hec dictio ppter sz ꝙ accipit in diffōne cōposita ordinās sit diffōnē mālē r diffōnē for^lē nō dicit circūstātiā cāe effi^lis: sz circūstātiā cāe finalis: pp B. n. extinguit nā vlis ignē in nubib⁹ vt pueniat ɔtinu⁹ sonus in nubib⁹: r si diceret cāz efficiētē nō eēt diffō: qr nō diceret ordinē essentialēz māe ad formā: r manifestū est ꝙ p se notuz est tonitruū eē sonū in nubib⁹: vn demfari nō pōt: sz nō pz ꝙ tonitruū sit extinctio ignis in nube: nisi his qui nouerūt gnōnē tonitrui: r quō sit sonus extīcto igne in humido: cū. n. per virtutē corpoꝝ celestiū ascēdat vapor frigidus humidus q est mā nubis r pluuie: r cū eo ascendat vapor frigidus sicc⁹ q est mā vēti: r pueniāt hi duo vapores ad mediā regionē aeris frigidā aggregantēz r inspissantē vapores: r sit calor mult⁹ in duab⁹ circūstātib⁹ regionib⁹ aeris: tūc frigus ɔgregās fugiēs suū ɔtriū cōgregat vehemēter cōgregatiōe vapores humidos: r solidat q̄si subito in nubē: r cōprimūt vehemēter in interiori nubis vapores siccos: r cōpressione illa nectio disgregat eos r cogit eos rumpere nubē r violēter exire: r in illo violēti exitu rarefiūt r iflāmāt: q̄ inflāmatio extiguit in vapore nubis residuo: r extīcta in ipso calefacit vaporē r subtiliat vētuz: inde ꝙ nece est ipz expirare: vn ille vapor subtiliat⁹ expirans p grossiores vapores circūstātes actio similat r sonat: r sonatio illa tremor ē in quib⁹ vaporis expirātis: quē tremorez efficit virtutis nālis sita in ipso vapore expirāte: q̄ ptes egressas a situ nāli p cōpressionē ei⁹ p quā expirat reinclinat ad situz nālez. Efficiens igit cā sonationis nō est ignis extictio: sz est necitas mālis quā nece est ad esse ad B vt sit pdicta sonatio. C Uocat aūt Ari. diffōnez multis noib⁹. dī. n. apud illuz tā syllā q̄ diffō. rō. eo ꝙ rō p mō dcā est vt⁹ cadēdi sup occultū: hec āt vt⁹ discurrit in cognēz occulti sup aliud notū: per qd venit in notitiā ignoti. Ea autē sup q̄ discurrit sunt syllā r diffō: p quoꝝ alterū venit in notitiā cōpleti ignoti: r p reliquū in notitiaz incōpleti: hec duo igit q̄ sūt q̄si via sup q̄ currit rō dicta sūt p⁹ vocant noie rōnis. dī et diffō termin⁹: eo ꝙ diffō exprimit totā rez: ita ꝙ nihil min⁹ aut nihil amplī⁹. Qd autē min⁹ est re nō attigit ad terminos rei: r qd ampli⁹ est re excedit terminos rei: sz qd pcise cōmēsurat rei terminat rez: ideo diffō dī terminus: eo ꝙ pcise cōmēsurat rei: r eadē rōne dī diffō: qr statuit fines rei vltra quos nō extēdit rez: nec citra quos sistit. vocat et hac appellatiōe qōqdest: eo ꝙ explicat de quouis qd ipz sit. Diffō autē formalis dī ostēdere qōqderatesse: eo ꝙ foīa est vere essentia ipsius rei: r dat eē ppe. Materia aūt dat ppe potentiā essendi: sicut supra plenius expressuz est.

Quō g̃ial ro nitruum.

Quare diffō dicat termin⁹ r qō qōqdest.

Quare diffō formalis dicat ostēdere qōqderatesse.

C Capitulum 3m.

Um aūt tum arbitremur scire cum cognoscimus cām. quatuor vo cāe sunt. vna qdēz qdditas: alia aūt que cū sint hoc esse necesse est: r tertia que primum mouit: r quarta gr̃a cuius cetera fiunt: oēs he per demfonis mediū ostēdunt. Naz id qd cum sit nece est hoc esse: nō est vna ppōne sumpta: sz saltē duabus. Hoc aūt est cū vnū mediūz hnt. Hoc igit vno sumpto necesse est cōclusionē esse.

T. cō. 48. Uoniā aūt scire opinamur cū sciamus cām: cause aūt quatuor sunt. Una qdēz qōqderatesse: vna vo que cū hoc sit necesse est hoc esse:

Qr mediū cō potest ex extre mis posteriꝰ est vtroqz ex tremoꝝ.

altera aũt que aliqd ṗmo mouet: quarta ṽo cã cuius oẽs hec per mediũ monſtrant: ⁊ hoc enĩ cũ ſit hoc neceſſe eſt eẽ: vna qdẽ ꝓpõne accepta nõ eſt: duab⁹ aũt ad minus: hoc aũt eſt cũ vnum mediũ habeãt: hoc ergo medio accepto neceſſe eſt cõcluſionem eſſe.

Iſtud eſt capl'm 3m. Oſtenſo itaqꝫ qd non ſcit̃ qd eſt per demõnẽ. vꝫ. p̱ vias alias ſupra enumeratas: ꝓpo eſt oſtẽdere viã q̃ cognoſcit̃ qd qd eſt: ⁊ qua venat̃ diffõ. Ante tñ q̃ hoc faciat Ari. interponit quaſdã ꝯditiões que accidũt medio demrãtiuo ex pte ea qua ipꝫ eſt mediũ demrãtiuũ: cui⁹ interpõnis rõ nõ ſatis manifeſtã eſt: cũ ex dicẽdis ꝓximo nõ depẽdeant dicẽda in arte diffiniẽdi: niſi forte hũc ordinẽ ponat: q̃ ſcie alternis gaudent demõſonibus. Eſt.n. ſcĩa vna ſicut arbor vna ex cui⁹ ſtibo vnõ ꝓcedunt ꝯões multe: ſicut ex radice vna multi rami: cũ igit̃ ex ſtibo vno extrahatur ꝯclo vna ſic ramus ex radice ſua: ⁊ iterũ ex illa ꝯclone extrahat̃ alia ꝯclo ſicut ramus ex ramo: ⁊ ſic deinceps donec cõpleta fuerit vna ꝯtinua extractio neceſſe eſt iterꝫ redire ad ṗn̄m ſic ad radicẽ vt fiat ex pte alia extractio alia nõ depẽdens a priori: ⁊ forte aliqñ anteq̃ cõpleat̃ extractio prior rediſt ad ſc̃bas extractionẽ: ⁊ iterꝫ fit reuerſio ad cõplemẽtũ prioris: vt ex tali alternatiõe oſtẽdat̃ neutrã extractionẽ ex alia depẽdere: qd forte h̃ facit Ari. Cũ.n. tot⁹ hic liber verſet̃ circa diffõnẽ ⁊ circa mediũ inquãtũ eſt cã: vtrũqꝫ iſtoꝝ tractatuũ p̱ alterũ interrũpit vt ſic oñdat eos quodãmodo equeuos. Demõſtrat igit̃ in ṗmis in hoc caplo q̃ cũ ſint q̃tuor cãe: vnaq̃qꝫ illaꝝ ẽ mediũ demrãtiuũ: ⁊ hec eſt .16. ꝯclo. Et mediũ demrãdañ hui⁹ ꝯclonis eſt diffõ eius qd eſt ſcire: ſicut breuiter tãgit Ari. in lr̃a. Poſtea ṽo inductiue explanat eã ponẽs exẽpla demõnũ in oĩ gñe cauſe: ⁊ ṗmo ponit demões vnã geometricã in qua eſt exemplũ cãe formalis q̃ cãe mãlis: eſt aũt exẽplũ hoc. Oĩs angulus ſup arcũ in ſemicirculo ꝯſiſtens eſt rect⁹: ⁊ ꝓbatio hui⁹ eſt in 3o Euclidis: q̃ angulus ſup arcũ cõſiſtens diuidit̃ in duos angulos per lineã ductã ad centrũ ⁊ vltra ꝓtractã quoꝝ angulorũ vterqꝫ eſt medietas extrinſeci ad centrũ exiſtẽs: ⁊ ita illi duo ſimul ſunt vnũ mediũ duoꝝ rectoꝝ: angulus aũt q̃ eſt medietas duoꝝ rectoꝝ rect⁹ eſt: g̃ angulus ſup arcũ in ſemicirculo conſiſtens rect⁹ eſt. Põt igit̃ ſic formari ſyllus: Oĩs angulus ſup arcũ in ſemicirculo ꝯſiſtens eſt mediũ duoꝝ angulorũ rectoꝝ: oẽ mediũ duoꝝ angulorũ rectoꝝ eſt angulus rect⁹: g̃ oĩs angulus ſup arcũ in ſemicirculo ꝯſiſtẽs eſt angulus rect⁹: ⁊ dico q̃ iſte ſyll's nõdũ factus eſt ex imediatis: hꝫ.n. maior ꝓpõ medium quo demõſtret̃. ſ. diffõnem formalem anguli recti q̃ ponit̃ iter ṗn̄a geometrie: erit itaqꝫ ſyll's ex imediatis talis. Oĩs angulus eq̃lis angulo ſibi alternato ꝯiuncto ſup vnã lineã ꝯtinẽtiũ ipm directe ꝓtractã eſt angulus rect⁹. Oĩs ṽo angulus q̃ eſt mediũ duoꝝ rectoꝝ eſt eq̃lis angulo alternato ſibi ꝯiuncto ⁊c̃. g̃ oĩs angulus q̃ eſt mediũ duoꝝ rectoꝝ angulorũ eſt angulus rect⁹. Mediũ in h̃ ſyll'o eſt diffõ formalis anguli recti. In priori aũt ſyll'o fuit diffõ mãlis anguli recti mediũ: ⁊ per illã mãlẽ põt demõſtrari de angulo q̃ eſt in ſemicirculo diffõ formalis anguli recti. Dico.n. q̃ vbi demrãt̃ diffinitũ de ſua diffõne nõ demrãt̃ niſi de ſua diffõne mãli ⁊ mediũ ꝓximũ quo oſtẽdit̃ diffinitũ de ſua diffõne mãli eſt cã ⁊ diffõ formalis diffiniti: ⁊ ſi egeat oñdi illa diffõ formalis de diffõne mãli demrãbit̃ per mediũ qd eſt diffõ mãlis reſpectu diffõnis formalis: ⁊ idẽ mediũ eſt diffinitio formalis reſpectu diffõnis mãlis: ſicut accidit in priori exẽplo in quo angulus rect⁹ demrãt̃ de ſua diffõne materiali: h̃ eſt de angulo ſup arcũ ꝯſiſtẽte in ſemicirculo: ⁊ mediũ ꝓximũ maiori extremitati: eſt diffõ formalis anguli recti: ⁊ mediũ ad illam diffõnẽ eſt diffinitio mãlis anguli recti: ⁊ mãlis re⁹ diffõnis formalis anguli recti: ⁊ eadẽ eſt formalis re⁹ minoris extremitatis: que eſt diffinitio anguli recti multũ remota ⁊ multũ mãlis. Qd igit̃ ſupra dictũ eſt q̃ diffinitio mãlis nõ ꝓbat formalẽ: intelligẽdũ eſt cũ demrãt̃ diffinitio de diffinito. Cũ aũt demõſtrat̃ diffinitũ de diffõne ṗmũ medium erit cã ⁊ diffinitio formalis diffiniti: ⁊ medium ad illud mediũ nõ erit cã maioris extremitatis: ſꝫ econuerſo maior extremitas erit cã formalis illius ⁊ illud erit cã formalis minoris extremitatis ⁊ erit mãle reſpectu maioris ſicut predictũ eſt. ¶ Dicit g̃ Ariſto. q̃ñ ſcire opinamur cũ ſciamus cãꝫ. Cauſe aũt ſunt quatuor. Vna qdẽ formalis: que dicit eẽ rei: ⁊ vna mãlis que neceſſe eſt eẽ ad hoc vt ſit for⁹: ⁊ tertia efficiẽs que eſt ṗmũ ṗn̄m mot⁹: quarta ṽo finalis cui⁹ grã res fit. Qñ inquã ita eſt oẽs he quatuor cauſe demõſtrant per hoc q̃ ipſa ſunt ordinata in mediũ ſyllogiſticũ: ⁊ in h̃ ſermone iãꝫ dixit Ari. ꝯclonẽ quã intẽdit ꝓbare cũ medio demrãtiuo ipſi⁹. ſ. qd ſcire eſt cãꝫ noſce. Deinde explanat q̃ dixit has cãs demrãre nõ quolibet mõ. ſ. cũ ordinate ſunt per modũ medij ſyllogiſtici dicẽs. Ex accepta vna ꝓpõne non eſt cõſecutio mãlis. ſ. cũ hoc ſit neceſſe eſt hoc eſſe. q. d. q̃ ex vna ꝓpõne nihil ſeq̇t̃: ſicut oſtẽſũ eſt in priorib⁹: ſed ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ ad minus: ⁊ hoc eſt cũ ille ꝓpoſitiones ꝯicant in medio vno. g̃ vno accepto medio cõi in duabus ꝓpõnib⁹ neceſſario ſequit̃ ꝯclo: ⁊ nõ alr̃. Quapp ex cã vna nihil demrãt̃ niſi cũ ipſa cã ordinat̃ per modũ medij ſyllogiſtici. Vel hoc q̃ dixit. hoc enĩ qdeꝫ cũ ſit hoc neceſſe eſt eſſe. Põt referri ad cãꝫ mãlẽ: quaſi diceret oẽs cauſe demõſtrant: ⁊ ṗmo manifeſtũ eſt illud exemplariter in cã mãli: hoc eſt in illa que neceſſe eſt eſſe hoc cũ ſit hoc: hoc eſt cũ for⁹ ſit: materie enĩ neceſſitas eſt: ſicut ſupra expoſitũ eſt: ſequẽtia ṽo nõ mutat̃.

¶ Patet autẽ ⁊ hoc pacto. Cur rectus his angulus eſt: qui in ſemicirculo deſignat̃: qd enĩ ſit rect⁹ eſt ille. Sit itaqꝫ rectus .a. Dimidium duoꝝ rectoꝝ .b. angulus deniqꝫ qui eſt in ſemicirculo deſignat⁹ .c. Ut igit̃ .a. id eſt rectus cõpetat ipſi .c. id eſt angulo qui eſt in ſemicirculo deſignat⁹: cã eſt ipſũ .b. Nã duoꝝ qdeꝫ rectoꝝ dimidiũ eq̃le eſt ipſi .a. Ipſum aũt .c. equale eſt ipſi .b. Angulus enĩ in ſemicirculo deſignatus duoꝝ rectoꝝ dimidiũ eſt. Cum igit̃ .b. duoꝝ rectoꝝ dimidiũ ſit .a. cõpetit ipſi .c. qd qdeꝫ eſt rectum eum angulum eſſe qui eſt in ſemicirculo deſignatus. Quidditas autẽ eſt idem qd hoc: ⁊ eo ſane: quia hoc ſignificat ipſa ratio.

¶ Manifeſtum eſt aũt ſic ⁊ pp qd ſit rect⁹ in medio circulo quo exñte rect⁹ eſt. Sit igit̃ rectus in quo .a. medi⁹ duoꝝ rectoꝝ in quo .b. qui eſt in medio circulo in quo .c: a. igit̃ rectũ eẽ in .c. q̃ eſt in medio circulo: cã eſt .b. hoc .n. ipſi .a. eq̃le eſt: qd ṽo eſt .c. ipſi .b. duoꝝ .n. rectoꝝ mediũ eſt. Exñte igit̃ medio duoꝝ rectoꝝ .a. eſt in .c. hoc aũt erat in ſemicirculo rectã eſſe. Hoc aũt idem eſt ipſi q̃ qd erat eſſe: cum hoc ſignificet rõ. At ṽo ipſius q̃ quid

Tot⁹ iſte liber verſatur circa diffinitionẽ.

Syllus

¶ Cõtra diffinitũ nõ ẽ ꝓdicatũ õ diffõne apud ꝓhs. q̃ nõ demrãt̃ de diffõne, patet

alioqꝫ ꝓdic aũ ſe hẽt ve formalr̃ ꝯſiderã.

Quomõ mãlis diffõ ſit eẽ medium in demõſtratione ⁊ eſt ꝓncipal.

Quid ſit cauſa formalis mãlis efficiens ⁊ finalis.

Lc. 49.

erat eſſe cā monſtrata: eſt medium.

Proponit vō poſt hec exēplū pdicati de angulo cōſiſtente in ſemicirculo: querēs pp qd eſt angulus rect⁹ in ſemicirculo. Deinde rn̄det pp mediū quo medio exiſte ops q ſit rect⁹. Qd autē Ari. in lr̄a ſua dicit exiſte recta forte eſt pp h q ita erat in greco ⁊ trāſlator mutare no luit. Deinde ponit mediū ⁊ extrema ſylli dicēs. Sit angulus rect⁹.a. angulus medius duoꝝ rectoꝝ.b. angulus in ſemicirculo exiſ.c. Qd igit̄.a. ſit in.c. cā eſt.b. Et qꝛ hec nō eſt cā pxia inuit Ari. cāz aliaz eē pximā. ſ.b. eſſe eq̄lez ipſi.a. h eſt angulo recto. Et h eſt angulaz mediū duoꝝ rectoꝝ eſſe eq̄lez angulo coaltrinſeco ſibi ex pte alia ſup eādez lineā pſtituto, q coaltrinſec⁹ eſt ⁊ rectus. Uel h qd dicit. [Hoc.n. ipſi.a. eq̄le eſt.] idez eſt ac ſi diceret.b. puertit̄ cū.a. Uñ ſubiūgit. [Qd vō eſt.c. ipſi.b.] quaſi diceret cōuertit̄ cū.b. ⁊ ita ordinauit ſyllm̄: vnde manifeſtuz eſt q angulo medio duoꝝ rectoꝝ exiſte.a. eſt in.c. hoc eſt angulus in ſemicirculo rect⁹ eſt. Hoc autē exēplū eſt de cā formali cū accepta ſit diffō formalis anguli recti ſicut ſupra dictū: ⁊ nō eſt ſoluz exemplum cauſe formalis: ſed etiā cauſe mālis: qꝛ ipſius cauſe formalis oſtenſa eſt aliqua cā media pbans.

Idez ſit cū querit̄ ppter qd aduerſus athenienſes perſicum belluz exarſit: que cā fuit: vt athenienſes bello vexent̄: qꝛ ptra ſardes ipſi cū eretrieſib⁹ irruerunt. Hoc.n. primū mouit: ſit itaqz bellū.a. priores irruiſſe.b. athenieſes.c: b. igit̄: priores inquā irruiſſe ipſi.c. id eſt athenieſes ineſt. A. quoqz.b. ipſi competit. Medi nāqz laceſſiti belluz aduerſus eos agunt qui priores iniuriaz intulerūt. A. igit̄ id eſt bellum: vexariqz bello: b. ipſi ineſt. i. hiſce q priores bellum geſſere. b vō ipſe.c. id eſt athenieſib⁹ ineſt. Hi nāqz tractare bellū cepere medoſqz laceſſiue re. Mediū igit̄ ⁊ hoc in loco cā eſt: atqz ea que pmū mouit.

T.cō.50. Hoc aūt pp quid medoꝝ belluz factum eſt athenis: que cā eſt preliari athenieſib⁹: qm̄ in ſardos cōmiſerūt: pp hoc.n. motū eſt pmū. Sit belluz in quo.a. prius cōmittēs.b. athenieſes.c. eſt igitur.b. in.c. prius eſt cōmittere athenieſib⁹.a. aūt in.b. debellant.n. prius iniuſtos: eſt itaqz in.b.a. debellari pri⁹: incipiētes.b. aūt pri⁹ in athenieſib⁹: pri⁹.n. iceperūt mediū: itaqz hec eſt cā primū mouēs.

Poſt hec ſubiungit exēplū de cā efficiēte: ⁊ exēplū ei⁹ eſt de bello medoꝝ qd factū eſt apd athenas: querit itaqz cāz efficiētē pp quā athenienſes debellant̄: vl pp quā medi debellant eos: eadē.n. eſt cā p⁹: ⁊ rn̄det q cā hui⁹ q athenieſes pus cōmiſerāt in ſardoſeq ſardi ſunt pars medoꝝ. Iniuria.n. pus illata apphēſa ab his qb⁹ eſt illata eſt cā impulſiua ⁊ motiua v̄tutis iraſcibilis ad

Syllus vindicāduz. Sylls aūt ſic format̄. Prius cōmittentes debellant̄: athenienſes ſunt prius cōmittētes. g athenieſes debellant̄. Qm̄ aūt iſte ſylls nō eſt ex vlib⁹: nō eniz eſt in ipſo pdicatio de pmo. Innuit Ari. ſubz p⁹ debellandoꝝ: qd ſubm pus eſt iniuſtitia: hec.n. eſt p ſe: iniuſti pus debellandi ſunt: ⁊ eſt iſte ſyllus ex vlib⁹. Prius cōmittētes debellandi ſunt: iniuſti ſunt pus cōmittētes. g debellandi ſunt iniuſti prius. Lr̄a aūt plana eſt.

Ea vō quoꝝ cā eſt id qd alicui⁹ eſt gr̄a: eundem ſubeunt modum: ceu ppter qd deambulat: vt valeat. Cur domus eſt: vt cōſeruet̄ ſuppellex. Nempe valitudinis deambulatio: ſuppellectilis pſeruande domus eſt gr̄a. Atqz inter hec ppter qd poſt cenaz ambulare ops: ⁊ cuius ops gr̄a: nihil intereſſe vr̄. Sit itaqz deambulatio poſt cenā.c. nō natare cibū cū occupet locū in quo eſt.b. valere ſit.a. Competit igit̄ deambulatiōi poſt cenā id efficere: cibū inquā ſumptū in ore vētris nō ſupnatare: atqz idipm ſanitatē pſeruet. Sic.n. vr̄.b. Igit̄ cibū inquā haud natare.c. ipſi ineſt: id eſt deambulationi poſt cenā. At.a. valitudinē inquā conſeruare.b. ipſi competit. Que igit̄ eſt cā: vt.a. gr̄a cuius cetera fiunt: ipſi cōpetat.c: nēpe.b. ipſiuz eſt: nō ſupnatare inquā cibū. Atqz hoc eſt tanqz ipſi⁹ rō: naz.a. h aſſignabit̄ pacto. Cur āt.b. cōpetit ipſi.c. Quia ſanū eē id nimirū eſt: ſic inquaz ſeſe hēe. Uerū mutent̄ rōcinationes opz: magis.n. hoc pacto ſingula elucceſcent.

T.cō.51. Quotienſcūqz eſt enīz cā pp aliqd: vt pp qd ambulat: vt ſan⁹ fiat: ⁊ pp qd eſt domus vt ſaluet vaſa. h qdē gr̄a cōualeſcēdi illō vō pp id qd ſaluet: ſed pp qd poſt cenā opz ambulare: ⁊ cui⁹ gr̄a opz: nihil differt. Ambulare poſt cenā ſit in quo.c. nō eminē cibos in quo b. ſanari in quo.a. Sic igit̄ in eo q ambulat poſt cenā eſt facē nō ſupeminere cibos iuxta os vētris: ⁊ h eē ſanū. Ur̄.n. ipſi ieſſe ambulare qd eſt.c.b. qd eſt nō eminere cibos. In h aūt q ē ſanatiuū. Que igit̄ cā eſt in.c. hoc.a. ſit: ppter qd eſt: ſit.b. nō eminere cibos: hoc aūt eſt ſic illi⁹ rō.a. enim ſic demrābit̄ pp qd b. eſt in.c. qm̄ h eſt ſanari. Opz aūt cōmutare rōnes: ⁊ ſic magis vnaqueqz apparebit.

Tertiū ponit exēplū de cā finali: ⁊ eſt ei⁹ exēplū de ambulante poſt cenā pp hūc finē pximū: vt nō ſupeminēāt cibi in ore ſtōchi: ⁊ hui⁹ finis eſt vt ſit ſanus: ⁊ finis ſanitatis eſt vt ſaluet̄ indiuiduū in eē. Et pōt ſic formari ſylls. Ois ambulās poſt cenā hz cibos nō ſupeminentes in ore ſtōchi: ois hn̄s cibos nō ſupeminentes in ore ſtomachi eſt ſanus. ergo omnis ambulās poſt cenā eſt ſanus. In h āt ſyllo eſt maior extremitas cā finalis minoris extremitatis: ⁊ ēt termini medij: terminus vō medi⁹ eſt cā finalis minoris extremitatis ⁊ nō eſt cā finalis maioris. Uñ nō ſit h demrātio p cāz finalez pdicati: ſz p cāz finalez ſubti: vt aūt fiat demrātio p cām finalez pdicati oꝫ puertere ppōnes: ⁊ fiet ſylls hoc mō. Ois ſanus hz cibos nō ſupeminētes in ore ſtōchi. Ois hn̄s cibos nō ſupeminētes i ore ſtōchi ambulat poſt cenaz. g ois ſanus ambulat poſt cenā. Uidet̄ aūt q in priori ſyllo: ſit demrātio p cāz efficientē: qꝛ nō ſupeminentia ciboꝝ in ore ſtomachi vr̄ cā effectiua ſanitatis: ⁊ ambulatio poſt cenam cā effectiua nō ſupereminentie ciboꝝ. Et dico ad hoc q ſola nā eſt cauſa effectiua per ſe ſanitatis: ⁊ ponderoſitas ciboꝝ eſt cā deſcenſus ciboꝝ in pfunduz ſtomachi: ſupeminētia aūt ciboꝝ in ore ſtomachi phibens eſt ſanitatē: ⁊ ppter hoc eiuſdez abſētia vr̄ p accīs cā effectiua ⁊ nō eſt p ſe cā effectiua. Silr ambulatio poſt cenaz nō eſt niſi occaſionalis efficiens: ſanitas tñ eſt per ſe finis q̄re deambulat poſt cenaz: ⁊ ſilr nō eminētia ciboꝝ. Uñ in pdicato termis nō

Syllus

Dubitatio

Solutio

Sola nā eſt cā effectiua p ſe ſanitatis ⁊ tñ ſanitas ē finis medici.

eſt exẽpluʒ niſi demr̃onis ꝑ cãm finaleʒ: cũ cãe accidẽtales inquãtum hᵒ ſunt nõ demonſtrent.

¶ Ordo aũt gñõnis ac ortus verſo modo ſeſe hʒ in his ⁊ in mouẽtibᵘ cauſis. In illis eniʒ primo mediũ fiat opʒ. In his aũt .c. ipſiuʒ extremũ pꝛimo: deinde id vltimũ gratia cuius cetera fiunt.

T.cō.52. ¶ Generationẽ aũt ecõtrario hic: ⁊ in cauſis ſm̃ motũ: ibi qdẽ eniʒ mediũ opʒ pmũ fieri: hic aũt .c. vltimũ: vltimũ aũt eſt pp̃ qd eſt.

¶ Cuʒ aũt ſit demr̃atio ꝑ efficiẽteʒ cãʒ: ⁊ cũ ſit demr̃atio ꝑ finaleʒ cãm eſt ordo reꝝ nãliũ ecõtrario hincinde ſe hñs: qꝛ mediũ qᵭ eſt cã efficiẽs pˀus eſt gñõne ꝙ ſit maior extremitas: finis vͦ poſterior eſt eo cuiᵘ eſt finis.

¶ Fieri aũt põt: vt ideʒ gr̃a ſit alicuiᵘ: ⁊ ex nec̃itate: veluti pp̃ qd per laternã penetrat lumẽ. Eteniʒ id qᵭ minores hʒ ptes: ſubtilioreſue: nec̃io ꝑ meatus maiores penetrat: amplioreſue. Siqdeʒ lumen ſit: quia tranſit. Et cuiuſnam gratia: vt nõ deuiemus: pedeſqȝ etiam offendamus.

T.cō.53. ¶ Contingit aũt vnũ ⁊ ideʒ ⁊ qᵭqdeſt ⁊ pp̃ qd ex neceſſitate: vt per lucerne pelleʒ lumẽ. Et nãqȝ ex neceſſitate diſgredit̃ ꝙ in parua partibilius per maiores poros: ſi qdẽ ignis ſit diſgrediẽdo ⁊ pp̃ aliqd: vt nõ offẽdamur.

17ᵃ ꝯ ¶ Oſtẽſo ꝙ per quatuor cãs ꝯtigit demr̃are ꝯſiter oſtẽdit ꝙ ꝯtingit ideʒ demr̃are ꝑ plures cãs. Et hec eſt .17. ꝯclõ. Dicit ḡ ꝙ ꝯtingit demr̃are vnũ ⁊ ideʒ per mediũ qᵭ eſt cã finalis: ⁊ per cãʒ mãleʒ que dr̃ neceſſitas: ſicut hec ꝯclo: ꝙ lumẽ diſgredit̃ per pelleʒ lucerne: demr̃at̃ per vtrãqȝ dictaꝝ cãꝝ: qꝛ nec̃itas mãlis ad digreſſioneʒ luminis ꝑ pelleʒ eſt poroſitas ipſius pellis: ⁊ nõ q̃lʒ poroſitas eſt nec̃itas mãlis ad digreſſionem luminis: ita vt poſſit dici vere lucerna: ſʒ cũ maiores ſũt pori in ipſo ꝑ quos digredit̃ lumen ꝙ ſint ipſa ſpatia ſolida inter poros: ⁊ cũ h̃ ẽt ſint pori parui minores corpe lumioſo ꝓiciẽte lumẽ: poris .n. exñtibᵘ talibᵘ ipm̃ lumẽ eſt digrediẽs: ſʒ ſit diuiſuʒ in loco egreſſiõis ſic̃ ⁊ pori diuiſi ſunt: tñ ꝓpe poſt egreſſionẽ ꝯtinuat̃ ⁊ ſit lumẽ ꝯtinuũ: ⁊ niſi fieret ex̃ ꝯtinuũ nõ illuminaret totũ ex̃: nec diceret̃ vere lucerna. Qꝛ aũt poris exñtibᵘ talibᵘ ꝯtinuat̃ lumẽ ex̃ pelleʒ lucerne: manifeſtuʒ eſt per h̃ ꝙ in quolʒ poro eſt ſic̃ conus luminis pyramidalis cuiᵘ baſis eſt corpᵘ luminoſuʒ itra pelleʒ: ⁊ cũ lumẽ ꝓgrediat̃ ſʒ lineã rectã: nec̃e eſt vt a q̃lʒ poro ꝓgrediat̃ cõſilis pyramis luminoſa ex̃: ⁊ illas pyramides nec̃e eſt cõcurrẽ ex̃. ⁊ hũc intellectũ inuit Ari. cuʒ dicit ꝙ lumẽ ex nec̃itate mãli digredit̃: eo ꝙ pellis ꝑ quã egredit̃ eſt multuʒ ꝑtibilis in parua ſpatia ſolida ꝑ poros maiores ipſius ſpatiȷ ſolidi. Et nõ itelligo h̃ ꝑ poruʒ niſi vacuitatẽ corpis eiuſdẽ gñis: ſʒ opoꝛteat in vitro: ⁊ in rebᵘ alqs ꝑſpicuis itelligẽ alr̃: ſic̃ ſupra dcm̃ eſt. Pellis .n. in vitate nõ eſt continua oĩo: qꝛ loco in qbᵘ fuerunt radices piloꝝ extractis pilis vere pori ſunt: ⁊ cuʒ in illis nõ ſit niſi aer ꝑſpicuᵘ digredit̃ lumen ꝑ poros illos. In vitro aũt eſt digreſſio lũis vbiqȝ: ⁊ ſi illud qᵭ eſt in pelle non porus forte ſit ꝑſpicuũ: alr̃ tñ digredit̃ lumen ꝑ poros eiᵘ: ⁊ alr̃ ꝑ illud qᵭ eſt in pelle ꝯtinuũ ꝑſpicuũ. ¶ Cã finalis vͦ digreſſionis luminis ꝑ pellem lucerne eſt vt nõ offendamur in tenebris. ⁊ forte Ari. in h̃ exẽplo voluit itelligẽ tres cãs ꝑ quas fieret eiuſdeʒ rei demr̃atio vtpote ꝑ duas cãs dictas: ⁊ iſtaꝝ cãʒ formaleʒ: ꝙ vr̃ innuere cũ dicit. Cõtingit vnũ ⁊ idẽ ⁊ qᵭqdeſt: ⁊ pp̃ qd eſt ex nec̃itate ⁊c̃. Ut .n. h̃ tres cãs dictas tãgere. Cã eniʒ formalis digreſſionis luminis per pellem lucerne eſt ipſa gñatio luminis ſm̃ inceſſuʒ rectum: ⁊ ꝓpter hanc cauſam digredit̃.

Pellis nõ eſt cõtinua: qꝛ loca in qbᵘ fuerunt radices piloꝝ vere pori ſunt.

¶ At vt eſt in hiſce q̃ ſunt: ſic ne ẽt eſt in hiſce que fiũt: vt ſi cũ ignis extiguit̃ tonitat: nec̃e eſt ſtrepitᵘ ſonuſqȝ fiat. Et vt pythagorici dicũt̃: terroris gr̃a quo pertimeant hȷ qui in tartaro degunt.

¶ Itaqȝ ſi eẽ ꝯtingit: ⁊ fieri cõtingit. Sicut ſi tonat extincto igne neceſſe eſt ſiſire: ⁊ tonare: ⁊ ſi ẽ quẽadmodũ pythagorici dicũt minarũ cã his q in tartaro: q̃tenus timeãt. T.cō.54.

¶ Aliud exẽpluʒ ponit de tonitruo qᵭ demr̃at̃ ꝑ cauſaʒ mãleʒ: ſilr̃ ⁊ finaleʒ: ⁊ nõ ſoluʒ demr̃at̃ eſſe ꝑ has duas cãs: ſʒ eiᵘ fieri demr̃at̃ ꝑ eaſdeʒ cãs: ſi tonat pp̃ ignẽ extinctuʒ nec̃e eſt fieri ſibilum: qꝛ ſibilus ⁊ ſonus in nube eſt tonitruũ. Sibilus .n. eſt pp̃ ſonũ aeris expirãtis: ⁊ nõ aliud eſt pͥᵐ ſonatiuũ ꝙ ipſe aer. Et dcm̃ eſt ſupra ꝙ aer expirãs gñatᵘ in nube ꝑ calorẽ ignis extincti in ipſa eſt pmũ ſonatiuũ cũ ſit tonitruũ. Cã vͦ finalis ſm̃ pythagoricos eſt: vt terreant̃ q ſunt in iferno: h̃ eſt hoies manentes in penalitate accñte ex corpe corrupto ꝙ aggrauat aĩaʒ. Forte aũt ꝙ nã fecit tonitruũ pp̃ mũdificationes aeris: ⁊ reꝝ aliaꝝ poſſibiliũ molliri: ⁊ cõcuti per cõcuſſionẽ aeris: qꝛ cũ ſonus nõ gñet̃ niſi ꝑ tremorẽ ſonatiui cũ quo tremore concidit in eiſdeʒ ꝑtibus ſonatiui frequẽs extẽſio ⁊ ꝯſtrictio ſm̃ diuerſos diametros: ⁊ in aere ꝯtiguo pmo ſonatiuo nec̃io gñat̃ tremor cõſilis ⁊ extẽſio ⁊ ꝯſtrictio ꝑtiuʒ ꝯſilis: ⁊ ita totᵘ aer circũſtãs minutiſſime cõcuſſus eſt ex illa cõcuſſione: nec̃e eſt accidẽ aeris depurationẽ ⁊ ſeparationẽ qualitatũ ex̃neaꝝ.

Propter qd nã fecit tonitruum.

¶ Atqȝ plurima talia ſunt: preſertiʒ in hiſce que nã talia fiũt ⁊ ꝯſtant. Altera nãqȝ nã alicuiᵘ gr̃a facit: altera nec̃itate. Nec̃itas autẽ eſt duplex. Alia .n. eſt ſm̃ nãʒ: ⁊ appetitionẽ. Alia violẽta: que qdem eſt ꝑter appetitionẽ. De nec̃itate extãt cuʒ lapis nũc ſurſuʒ nũc deorſuʒ mouet̃. Naʒ tametſi neceſſitate lapis vtroqȝ motu ciet̃. nõ eadeʒ tñ neceſſitate. In his aũt q̃ ꝓficiſci ſolent a mente: q̃dã nunq̃ ſunt a caſu: vt domus vel ſtatua: neqȝ nec̃itate: ſʒ alicuiᵘ gr̃a. Quedaʒ ſunt etiã a fortuna: vt ſanitas atqȝ ſalus. Maxie vͦ in qbᵘ ſit: vt ſic ⁊ alr̃ ſeſe habeant: cũ gñatio nõ eſt a fortuna. Quare ſi finis ſit bonᵘ: ea que ad illum ꝯſequẽdum efficiunt̃ alicuius gr̃a fiunt. Et aut a natura: aut ab arte. A fortuna vͦ nihil cuiuſq̃ fieri gratia ſolet.

¶ Plurima autẽ hᵒ ſunt: ⁊ maxie in his q̃ nã cõſiſtũt: ⁊ ꝯſtãtibᵘ gr̃a cuiᵘ hoc nã facit: alia vͦo ex nec̃itate. Nec̃itas autẽ duplex eſt: hec eniʒ ſm̃ nãʒ ⁊ motũ: ſicut lapis ex nec̃itate ⁊ ſurſuʒ ⁊ deorſuʒ fert̃: ſʒ nõ pp̃ eandẽ nec̃itatem: ſʒ in his que ſunt ab intelligẽtia: alia neq̃q̃ ſunt ab eo qᵭ per ſe fruſtra eſt: vt domus. aut effigies: neqȝ ex nec̃itate ſunt: ſʒ pp̃ hoc. Alia vͦo ſt̃ a fortuna vt ſanitas ⁊ ſalus. Maxime aũt in qbuſcũqȝ ꝯtigit: ⁊ ſic ⁊ alr̃ cũ nõ a fortuna gñatio ſit: quare finis bonus ꝓpter aliquid ſit: ⁊ aut a nã ſit: aut ab arte. A fortuna aũt nihil ꝓpter aliquid ſit. T.cō.55.

¶ Poſt

¶ Poſt hec docet nos Ari. in qbꝰ rebus maxime accidit idē poſſe ꝓbari ꝑ duas cās ꝑdictas.ſ. ꝑ mãlez ⁊ finalē: ⁊ dicit ꝙ in rebꝰ nãlibꝰ maxime accidit h̄: qꝛ res nãles nõ ſunt fruſtra: ſʒ q̄cũqꝫ facit nã facit ꝑꝑ finē aliquē: ⁊ finis rei eſt ad qḋ res apta nata eſt. ⁊ hoc eſt notũ in phyſico auditu. Et iterꝫ res nãles ſunt hntes forᵃˢ in mã quã neceſſe eſt eē ad h̄ vt forᵃ nãlis ſit: ⁊ vt ſalueᷓ. Neceſſitas aũt duplʳ eſt: aut ſm nãʒ: aut ſm violētiã: ad h̄.n. vt forᵃ nãlis ſit neceſſe eſt aliqḋ eē ſic mãʒ ſuſtinētē. ⁊ ſilr ad h̄ vt forma que eſt a violētia ſic nec̄ia eſt ei mã ꝓpa ſuſtinēs. Mã aũt approꝑata ꝯditionibꝰ oibꝰ qbꝰ eget ad ſuſceptiõez forᵉ ꝓpe neceſſitas vocaᷓ: hñt itaqꝫ res nãles has duas cãs manifeſtas: ꝑꝑ h̄ demſ̄ationes nãles vt in plibꝰ fiũt ꝑ has duas cãs: ⁊ maxime in naturis ſpãlibꝰ: vt in aĩalibꝰ ⁊ plãtis ⁊ ꝑtibꝰ eoꝝ: ſʒ in his que ſunt ab aĩa itelleᵗⁱᵘᵃ ſꝑ q̄dã fiũt ꝑꝑ aliquē finē ⁊ nequaq̄ ſunt ab eo qḋ ꝑ ſe fruſtra eſt vt domus quã facit itell's hoīs ⁊ ars: ⁊ ſilr ſtatua ꝑꝑ aliqḋ fiũt: ſʒ nõ facit hec itell's nec̄io: voluntaria.n. ſunt. Nã aũt non eligit nec põt nõ facē ea que facit: ſʒ ſꝑ aut freq̄nter facit ea: h̄ eſt ſꝑ niſi ꝓhibeaᷓ. In artificialibꝰ ḡ vr̄ eē a cã finali rõcinatio: ⁊ nõ a mãli: qa artifex nõ ſemꝑ dat forᵃˢ ꝑparate mãe: nã ꝯo ſemꝑ dat forᵃˢ mãe ꝑpate. Quedã ꝯo ſunt a fortuna: ⁊ nõ fiunt ꝑꝑ aliqḋ: ſic aliqs eger ambulãs nõ ꝑꝑ ſanitatē euacuauit mãm morbi ⁊ ſanus factꝰ eſt: maxime aũt res ille ſunt a fortuna ⁊ caſu que ſunt ꝯtingētes ad vtrũlʒ: ⁊ cũ nõ fiũt fortuita ſʒ ab itenᵗᵉ: ⁊ he res volũtarie: que ēt cũ fiũt ꝑ itenᵗᵉ ad vtrũlʒ ſunt: cũ ꝯo fiunt ꝑter itenᵗᵉ a fortuna ſiue a caſu ſunt. Manifeᵘᵐ eſt itaqꝫ ꝙ in his que fiũt a nã aut arte ſemꝑ eſt cã finalis id qḋ eſt eiꝰ perfectio ⁊ bonitas eius: ſʒ in rebus fortuitis nihil fit ꝑꝑ aliqḋ.

Demſ̄ratiões nãles vt ī pluribꝰ fiũt ꝑ cauſam mãlem ⁊ formalem.

Que a fortuna ⁊ caſu.

¶ Eadē aũt cã eſt in his que ſunt: ⁊ in his q̄ fiũt: ⁊ in his q̄ fuere: ⁊ in his itē que fiēt: futuraqꝫ ſunt. Mediũ.n. ipm cãm eē ꝯſtat. Uerũ diã q̄dã eē vr̄. Eoꝝ enĩʒ que ſũt eſt: eoꝝ que fiũt fit: eoꝝ que fuere fuit: eoꝝ deniqꝫ que fiēt erit. Nã vt he pateſiãt exēplo: cũ iterrogamur cur fuit: vel fit: vel erit: vel eſt: defectio lune: qꝛ fuit: vel fit: vel erit: vel eſt terra iter ſolē ⁊ lunã accõmodatiſſime rñdemus. Quid eſt glacies: ⁊ accipiaᷓ aquã ꝯgelatã ipam eē. Atqꝫ ſi aqua qdē. c. ꝯgelata aũt. a. cã deīde collocetᷓ in medio qḋ ipm occupat. b. abſentia penitꝰ ipſius caloris. B. igiᷓ ipſis. c. ineſt. a. q̄ʒ. b. ipſi cõpetit. Atqꝫ ſit glacies: cũ ipſum. b. fit: ⁊ fuit cum fuit: eritqꝫ cũ erit. Ea igitur que hoc pacto eſt cauſa fit: ⁊ eſt: ⁊ fuit: ⁊ erit vna cũ eo cuius eſſe cauſa dicitur.

Lec.56. ¶ Eadē aũt cã eſt in his q̄ fiunt: ⁊ factis: ⁊ futuris: que eſt ⁊ his que ſunt: media.n. cã eſt i his que ſunt q̄ eſt ipſis: aut que fiũt: que fit: factis aũt q̄ facta eſt: futuris q̄ futura eſt: vt ꝑꝑ qḋ factꝰ eſt defectꝰ ꝑꝑ id qḋ in medio fcã eſt t̄ra: fit aũt ꝑꝑ id qḋ fit. Erit aũt ꝑꝑ id qḋ erit in medio: ⁊ ēt aũt ꝑꝑ id qḋ ē ſilr. Quid eſt cryſtallus accipiaᷓ igiᷓ qm̄ aq̄ denſata eſt: ſit aq̄ in q̄. c. dēſata in quo. a. cã media i quo. b. defectꝰ caloris penitꝰ eſt. igiᷓ in. c. qdeʒ. b. in h̄ aũt denſatã eſſe: qḋ eſt in quo. a. fit aũt cryſtallus cum fiat. b. factꝰ eſt aũt facto. erit aũt futuro. Sic qdē cã ⁊ cuiꝰ eſt cã ſil' fiũt cũ fiãt: ⁊ ſunt cũ ſunt: ⁊ in eo qḋ eſt factũ: ⁊ futuro ſilr.

¶ Poſt hec oſ̄dit Ari. ꝙ cã que vere eſt cã eſſendi: h̄ eſt cã tota que nõ indiget ꝯditione ad h̄ vt effectꝰ eius ꝓueniat ex ea: eadeʒ eſt cã fiēdi ⁊ facti eē: ⁊ futuri eē. Et hec eſt 18ᵃ ꝯclo. Ipa tñ cã inq̄ʒtũ eſt: eſt cã eēndi: inq̄ʒtũ fit cã fiendi: inq̄ʒtũ facta eſt cã rei facte: ⁊ inq̄ʒtuʒ futura cã rei future. Et cã huiꝰ ꝯnis ⁊ meᵐ demr̄atiuũ eſt. Et cã vera h̄ eſt cã cõpleta nõ diminuta eſt ſil' cũ cãto. ſic ꝑʒ in cã eclipſis lune que cã eſt iterpoſitio terre iter ſolē ⁊ lunam recto diametro. Cũ.n. talis iterpoſitio eſt: eclipſis eſt: ⁊ cũ fit iterpoſitio: talis eclipſis fit: ⁊ cum facta eſt facta eſt: ⁊ cũ futura eſt iterpoſitio: futura ē eclipſis. Silr cã ⁊ diffinitio cryſtalli eſt aq̄ ꝯdenſata ꝑꝑ defectũ caloris penitꝰ: ⁊ cũ hec cã eſt: cryſtallus eſt: ⁊ cũ fit: cryſtallus fit: ⁊ ſilr ſe hʒ in facto: ⁊ futuro. Cryſtallus nãqꝫ non eſt niſi aq̄ ꝯgelata ⁊ indurata per multos annos ita ꝙ magnitᵒᵒ ⁊ diuturnitas ⁊ frigoris congelãtis deſtruxit in ꝯgelato calorē actualē ⁊ potētialē. Cũ.n. potētialis calor nõ remãſerit in ꝯgelato: iaʒ nõ eſt ſolubile ꝑ calorē. Cõgelata nãqꝫ non ſunt ſolubilia: niſi ꝑ h̄ ꝙ calor exterior actualis educit calorē potentialē de poᵃ ad actũ. In qbꝰ igiᷓ nõ eſt calor potētialis illa inſolubilia ſunt a calore. Cã aũt que nõ eſt cã cõpleta rei: ſed que eget cõditione aliq̄ ad h̄ vt egrediaᷓ ex ea effectꝰ eius: non nec̄io ſil' eſt cũ cãto: ſʒ poſſibile eſt vt ꝑcedat tꝑe cauſatũ ſuũ.

18ᵃ ꝯclo.

Cã completa nõ diminuta eſt ſil' cũ cãto.

Quid ſit cryſtallus.

a ¶ Hoc nõ credo.

¶ Sʒ in hiſce que nõ ſunt ſil': ſit ne vt in ꝯtinuo tꝑe. Queadmodũ nob vr̄ alia alioꝝ ſint cãe: ceu factuʒ facti: fiens fiētis: futuriqꝫ futuri. At ꝯſtat in his ab eo rõcinationeʒ extremē dã eē qḋ poſtea fuit: ꝑncipia aũt ⁊ eoꝝ ea ſunt: que ꝑus fuerũt. Quapꝑ ideʒ ⁊ in hiſce que fiũt ſuadus eſt modus. Sʒ ab eo qḋ ante fuit non extruiᷓ rõcinatio: vt qm̄ h̄ fuit: h̄ qḋ eſt poſteriꝰ ortũ eſt: ſilr ⁊ in futuro. Siue nãqꝫ determinatũ: ſiue indeterminatũ fuerit tꝑs: nõ erit vnq̄ʒ: vt cũ h̄ fuiſſe vere dicaᷓ: poſteriꝰ inq̄ʒ ipm. In medio.n. tꝑe falſuʒ erit, ꝑfecto h̄ ortũ fuiſſe dicere altero iam orto. Eadeʒ eſt ⁊ in futuro penitꝰ rõ: neqꝫ qm̄ h̄ fuit h̄ erit. Mediũ.n. ſil' habeat ortũ opʒ: vt ſit factuʒ factoꝝ futuroꝝqꝫ futurũ: ⁊ ceteroꝝ ſilr. At id qḋ fuit ⁊ id qḋ erit: fieri neq̄t: vt ortuʒ habeãt ſil'. Preterea fieri nõ põt: vt aut indeterminatũ: aut determinatũ ſit ipm mediũ tꝑs. Falſuʒ.n. erit in medio illḋ dicere tꝑe. Cõſiderandũ eſt aũt q̄nã ſit qḋ ꝯtinet: vt in rebꝰ poſt factuʒ eē ſit fieri. An pʒ facto fiens nõ herere: nec.n. facto factũ ēt heret. Sũt.n. fines ac indiuidua. nã vt pũctũ pũcto nõ heret: ſic neqꝫ facto factũ. Ambo nãqꝫ ſunt indiuiſibilia: nec igiᷓ ob idipm facto fiens herere põt. Fiēs.n. diuiſibile: factũ indiuiſibile ꝯſtat eē. Ut igiᷓ linea ſeſe hʒ ad pũctum: ſic fiens ad factũ. Nã in eo qḋ fit iſinita ſunt facta. Magis aũt de hiſce clarius eſt dõm in vlibus libris de motu. De eo igiᷓ ipſo q̄ſo ſeſe hʒ mediuʒ cum deinceps ſit gñatio: hec eo vſqꝫ ſumanᷓ. Nã ⁊ in his ipſis mediũ: ⁊ ꝑmũ neceſſe eſt medio vacare: velut. a. fuit cũ ſit factũ. c. Antea aũt fuit. a. Atqꝫ. c. ꝑncipiũ eſt ex eo qa ꝓpinquus eſt eo pũcto: qḋ eſt ꝑncipium tꝑis. Itē. c. fuit qm̄. d. fuit. Orto igiᷓ. d. neceſſe eſt. c. fuiſſe. c. ꝯo orto: neceſſe eſt. a. ꝑus ortũ fuiſſe. Atqꝫ ſi mediũ h̄ accepis mõ: ad id tãdeʒ acceſſeris qḋ nie

dio vacat. An ſemꝑ ob īfinitidēꝫ mediū cadet. Nō enīꝫ factū facto hēret: vt diximus: attamē a medio incipiēdū eſt: ⁊ ab eo qđ nūc eſt ꝑmū. Idē ⁊ in futuris ſeruādū eſt. Nā ſi veꝝ eſt .d. fore: veꝝ ſit ꝑus opꝫ .a. fore. Huius aūt cā eſt ipm .c. Eteniꝫ ſi erit .d. ꝑus .c. ipm erit. Et ſi .c. rurſus erit: .a. ꝑus erit. Silr autē ⁊ in his ipſis infinitio diuiſionis exiſtit. Futurū nāqꝫ futuro nō hēret. Atqꝫ ꝑncipiū ⁊ in ħis eſt ſumēduꝫ: qđ medio vacet. Hec aūt in ipſis opib⁹ ita ſeſe hñt: vt diximus. Nā ſi domus extructa eſt: lapides inciſos fuiſſe neceſſe eſt. Ad id ꝗ̄obrem: qꝛ neceſſe eſt fundamenta fuiſſe: ſi domus eſt facta. Si vō fundamēta iacta fuere: neceſſe eſt lapides añ fuiſſe. Rurſus ſi domus erit: pari ratione lapides prius erunt. Qđ quidē medium modo demōſtratur eodeꝫ. Iacientur enim antea fundamenta.

T.co.57. ¶ In his auteꝫ que nō ſil' ſunt: nūquid ſunt in cōtinuo tpe: ſicut nob̄ vr̄ alia alioꝝ cās eſſe: h̄ eſt: facti eſſe alteꝝ facta: ⁊ futuri: ⁊ futura: ⁊ eius aūt qđ fit, ſi aliqđ antea factū eſt. Eſt igr̄ a poſterius facto ſyll's: principiū autē ⁊ hoꝝ eſt: que facta ſunt. Vñ ⁊ in his que fiunt ſilr eſt: a priori aūt nō eſt: vt qm̄ h̄ eſt factū: qm̄ h̄ factū poſterius eſt: ⁊ in futuro ſilr eſt. Neqꝫ eniꝫ finiti, aut īfiniti erit tpis: quare qm̄ h̄ veꝝ erit dicere factū eſſe: h̄ veꝝ eſt dicere fcm̄ eſt poſteri⁹. In medio aūt dicere falſum eēt altero iam facto. Eadē aūt ratio eſt in futuro: neqꝫ .n. qm̄ h̄ factū eſt: hoc erit. Mediū .n. ſil' gēitūꝫ: opꝫ eſſe factoꝝ factū: ⁊ futuroꝝ futuruꝫ: cum his que fiunt fieri: cuꝫ his que ſunt eē: ſꝫ futurū eē ⁊ eē nō ɔtingit eē ſil' genitum. Amplius aūt neqꝫ īfinituꝫ ɔtingit eē mediū tpis neqꝫ finituꝫ: falſum .n. erit dicere in medio. Speculāduꝫ igit̄ eſt qđ eſt ɔtinuum: vt poſt id qđ fcm̄ eſt, ſit fieri in rebus: at manifeſtuꝫ eſt ꝙ nō eſt ɔtinuuꝫ cum facto eē: qđ fit: neqꝫ .n. fcm̄ eſt, cum poſt facto eē: termini .n. ſunt ⁊ athomi: ſicut ḡ neqꝫ pūcta ſunt inuicē copulata: neqꝫ que facta ſunt: vtraqꝫ .n. indiuiſibilia ſunt: neqꝫ .n. qđ fit cuꝫ eo qđ fcm̄ eſt ꝑꝑ idē: qđ .n. fit diuiſibile: qđ aūt fcm̄ eſt indiuiſibile eſt. Sicē igr̄ linea ad pūctū ſe hꝫ: ſic id qđ fit ad id qđ fcm̄ eſt: ſunt .n. īfinita facta in eo ꝙ fit: magis aūt manifeſtuꝫ .in vlib⁹ de motu: opꝫ dicere de his. De eo qdeꝫ igit̄ qđ eſt qñ cuꝫ eo qđ ɔñter fit ſe hꝫ media cā in tātuꝫ acceptū ſit. Neceſſe eſt .n. in his mediū ⁊ primuꝫ ⁊ ſine medio eſſe: vt .a. fcm̄ eſt: qm̄ .c. fcm̄ eſt: ante aūt eſt .a. principiū eſt .c. ꝑꝑ id qđ, primuꝫ eſt ipſi nūc: qđ eſt principiū tpis: ſꝫ .c. factū eſt: ſi factū eſt .d. igit̄ cuꝫ fiat .a. neceſſe eſt fcm̄ eē. Cā āt eſt .c. d. eiꝫ facto neceſſe eſt .c. fcm̄ eē. .c. aūt facto neceſſe eſt .a. prius fuiſſe. Sic aūt accipiēs aliqđ mediuꝫ: ſtabit alicubi imediatuꝫ: aut ſemꝑ ex̄ cadet ꝑꝑ īfinituꝫ: nō .n. ɔtinuū fcm̄ cuꝫ facto ſicē dcm̄ eſt: ſꝫ incipe inde neceſſe eſt a medio: ⁊ ab ipo nūc primo. Silr aūt eſt ⁊ in eo qđ erit. ſi .n. veruꝫ eſt dicere qm̄ erit .d. neceſſe eſt pri⁹ veꝝ dicere ꝙ .a. erit: hui⁹ aūt cā eſt .c. ſi qdē eiꝫ .d. erit: prius .c. erit. ſi vō erit .c. pri⁹ .a. erit. Silr aūt erit īfinita deciſio ⁊ in his: nō eniꝫ que erunt ſunt ɔtinētia inuicē. Principiuꝫ aūt ⁊ in his ſine medio accipiēdum eſt: hñt auteꝫ ſic ſe in opib⁹ ſi facta eſt domus neceſſe eſt deciſos eē lapides. Et factuꝫ h̄ eē: ꝑꝑ qđ: qm̄ neceſſe eſt fundamētuꝫ fcm̄ eē. ſi vō fundamētū eſt prius lapides eē factos neceſſe eſt. Itē: ſi erit dom⁹. ſilr ꝑmuꝫ erūt lapides. Demrant̄ aūt per mediuꝫ ſilr: erit .n. fundamētuꝫ prius.

¶ Querit Ari. an ſuccedāt ſibi ſm tpis ɔtinuitatē: ita ꝙ cām factā ɔtinue ſequat̄ cauſatū factū: ⁊ cāꝫ futurā cauſatū futurū: ⁊ an ei ꝙ fit: ɔtinuet̄ cā ꝑus facta. Si .n. hec nō ſequant̄ ſe ſm tpis ɔtinuitatē: ſꝫ interrupte: ita .ſ. ꝙ ſit tēpus mediuꝫ īter cām factā ⁊ cauſatū factū: ſemꝑ erit ſyll's a poſteri⁹ facto ⁊ nō a ꝑus facto. h̄ eſt a cauſato qđ ſit poſterius īferē ſyllogiſtice cā facta ꝑus: ⁊ nō eꝫ poterit ſyllogiçari a cā in cauſatū. Hec eſt 19ª ɔclo .ſ. ꝙ in cā ⁊ cauſato que nō ſil' ſunt: ita ꝙ ens cuꝫ ente: factū cuꝫ facto: futurū cuꝫ futuro: ſemꝑ eſt ſyll's a poſterius facto: ⁊ poſterius factū ſemꝑ eſt ꝑnᵐ ſyllogiſticū eoꝝ que facta ſunt ꝑus: ⁊ facta ꝑus ſunt ꝑnᵐ ſicē cā: ⁊ nō ſicē mediū ſyllogiſticuꝫ eoꝝ que poſteri⁹ ſunt: qꝛ a pori nō eſt ſyll's. Nō eniꝫ ſequit̄: qꝛ hec res facta ꝑus eſt: ꝙ hec res poſterior facta ſit: ſicē pꝫ in fundamēto ⁊ domo: qꝛ ſi ponat̄ tēpus mediū īter cām factā: ⁊ cauſatū factū: ſiue iſtud tps ponat̄ finitū ſiue īfinitū: manifeſtū qm̄ nō ſeqr̄ ex̄ cā facta cauſatū factū: qꝛ in medio tpe cā eſt iam facta: ⁊ falſum eſt dicere cauſatū eſſe factū: ⁊ eadē ratio eſt in aliis tpibus. Et iteꝝ cā que eſt mediū ſyllogiſticū īferēs cauſatum ſuū eſt diffinitio ei⁹: ⁊ tota cā cōpleta: ⁊ talē cām: vt oſtēſum eſt: opꝫ ſil' eē genitā cum cāto ſuo: ita ꝙ ſil' facta ſit cā: ⁊ cuꝫ futuro futura: ⁊ ſilr in ceteris. Patet igit̄ ꝙ ſi ſit īterruptio īter cām factā ⁊ cātuꝫ factū: ⁊ ſilr ſm alias diuiſiones tpis: nō ſeqr̄ ex̄ cā cātum. Ꝙ aūt nec ſit īterruptio oñdit Ari. qꝛ ſicē oſtēſum eſt in phyſico negocio: factū eē eſt terminus fieri: ⁊ terminus mot⁹: ⁊ eſt in īſtāti: vñ factū eē eſt in indiuiſibili. Fieri aūt diuiſibile in īfinita ſicē moueri. In omni .n. moueri ſunt infinita moueri: ⁊ īfinita mota eē: ⁊ ſilr in fieri īfinita fieri ⁊ infinita facta eē: ſicē in tpe vno īfinita inſtātia ⁊ linea pūcta. ſicut igit̄ nō eſt pūctuꝫ pūcto ɔtinuū: neqꝫ linea pūcto: ſic nec factū eē cuꝫ facto eē: neqꝫ factū eē cuꝫ fieri. Que igit̄ nō ſimul ſunt facta neceſſe eſt factū eē: eē poſt fcm̄ eē cum tpis īterpōne. Igit̄ tn̄ nunc accipiat̄ de cā media ſyllogiſtica in his que nō ſunt ſil' .ſ. cuꝫ ſint diuiſa per tps: mediuꝫ cā ⁊ cauſatū: a poſterius facto ſit ſyll's. Et in his neceſſe eſt reſoluē ad mediū ſyllogiſticū imediatū: ⁊ in his que facta ſunt ꝑnᵐ ⁊ imediatuꝫ eſt id qđ poſtremo fcm̄ eſt: ⁊ ꝙ ꝑpinquis eſt ipſi nūc p̄ñti: qđ manifeſtū eſt ſicē correᵐ in h̄ ꝙ a poſteri⁹ factis ſit ſyll's ⁊ nō a priori. Immediatū .n. ꝑnᵐ ſyllogiſticū in his ſemꝑ cadet eꝫ

q̄ꝛ erit vltimo fcm̄:nō ꝯtinuū cum ꝑus factis:ꝛ hec manifeſta ſunt in rebus artificialib⁹:nō.n.pōt oñdi ex eſſe fundamēti eſſe domus:nec ex fieri fieri: ꝛ ſilr ſm alias dr̃ias tp̄is:ſꝫ ecōuerſo per h̄ ꝙ domus facta eſt oſtēdit̄ ꝙ fundamētū factum eſt prius. ꝛ per h̄ ꝙ fundamētū factum eſt oſtēdit̄ lapides ꝑus eſſe deciſos.

℄ Sed qm̄ in hiſce que fiūt gn̄ationē quādā modo circuli ꝯūti videmus:fieri pōt:vt ip̄m fit:ſi mediū: ꝛ termini mutuo ſe ſequant̄. In his.n.ꝯſiſtit ipſa cōuerſio. Atq̄ꝫ idip̄m in ſmonib⁹ ꝑmis oſtēdimus:cōuerti inq̄ꝫ ipſas ꝯclōnes:h̄ eſt.n.circuli modo rōcinationē ꝯuerti. In rebus aūt ipſis h̄ vr̄ fieri modo. Humida facta pluuia terra vapor neceſſe eſt oriatur. Quo gdē orto:nubem ꝯſtare neceſſe eſt. Qua facta fieri aquā. Qua orta:terra pluuia neceſſe eſt humectet̄. Hoc autē id erat qḋ initio ſumpſimus. Quare modo circuli ꝯuerſio fuit. Quicqd enim ex hiſce ſumpſeris:aliud ſequitur gdem cum ſit aliud. Quod quidē cum ſit aliud item eſt. Qḋ rurſus cum ſit:primum ipſum emergit.

T.c.58. ℄ Qm̄ autē videmus in his que fiūt circulo quādā gn̄ationē eſſe. ꝛ ꝯtingit hoc eē ſiqdē ꝯſequant̄ ſe inuicē mediū ꝛ termini. In his eīꝫ ꝯuerti eſt. Oſtēſum eſt aūt h̄ in pmis ꝙ ꝯuertant̄ ꝯclōnes:circulo aūt h̄ eſt. In opib⁹ aūt vr̄ ſic:depluta t̄ra neceſſe eſt vaporē fieri: h̄ autē facto nubem:hac ꝟo facta neceſſe eſt terrā deplutā eē. Hoc autē erat ex principio: q̄re circulo circuit:cū.n.hoꝝ vnū q̄ölibet ſit: alteꝝ eſt:ꝛ cum illud eſt:alteꝝ:ꝛ cū h̄ pmū.

℄ Poſt hec oñdit Ari.ꝙ in rebus in qb⁹ eſt gn̄atio circularis eſt demr̄atio circularis. Et hec eſt 20ª ꝯclō. In his 20ª ꝓ
eīꝫ per mo^m aliquē eſt circulatio cāꝝ ꝛ q̄libet caꝝ pōt eē p^m notum ꝛ p^m acceptū ex ſenſu vel expimēto:ꝛ eſt in talib⁹ cauſis ꝯuertibilitas nec̄io:ꝛ ita pſit ex ſe inuicem ſyllogiſari:vñ cuꝫ demr̄atio ſit ſyll'o ex cauſis ꝛ imediatis:manifeſtū eſt ꝙ q̄libet taliū cāꝝ aliā demōſtrabit: ſicut eſt videre in opib⁹ nāe:ꝙ terra deplata eſt cā mālis vaporis:ꝛ vapor nubis.et nubes iteꝝ terre deplute.

Nōdūz ℄ Sciēdū aūt ꝙ lꝫ talis ſit circulatio nō accidit idē eē cām ſui ſimplr̄:q̄ꝛ ſi cōſideret̄ ꝙ vere ꝛ in ſe eſt cā.ꝛ ꝙ vere eſt cauſatū:inueniemus:ꝙ h̄ ſignata depluitio terre eſt cā hui⁹ ſingularis vaporis:ꝛ iſte ſingularis vapor eſt cā huius ſingularis nubis:que ꝯgregabit̄ ex h̄ vapore:ꝛ hec nubes eſt cā nō depluitionis illi⁹ ex qua venit h̄ nubes:ſed depluitionis alteri⁹ nūo. Vñ nulla depluitio ſuiip̄ius cā eſt:ſꝫ depluitio terre que hodie eſt:eſt cā alterius depluitiōis numero que cras erit. Et q̄ꝛ quelibet ſingularis depluitio eſt cauſa nō ſuiipſius:ſed alterius depluitiōis ſequētis:ideo vlr̄ vere dici pōt ꝙ oīs depluitio eſt cā depluitionis:nō idē tñ cā ſui ſimplr̄. Silr̄ manifeſtū eſt in nube ꝛ vapore:ꝛ cuꝫ acceptū ſit ex ſenſu ꝙ terra eſt depluta:pōt argui ex h̄ nubē eē venturā: ꝛ ſilr̄ cum accipit̄ ex ſenſu nubē eē pōt argui ex eo terrā eſſe cōpluēdā. Vñ hic nō fit circulo ab eodē in idē ſimplr̄:ſꝫ a terra cōpluta ad terrā cōpluēdā. Vñ qḋ hic dr̄ nō eſt ꝯ̄riū ei qḋ dixit Ari.circa p̄n^m hui⁹ libri.ſ.Circulares demr̄ationē nullā eē. Quia ibi īntellexit de circulo in quo reuertit̄ ad idē ſimplr̄ ꝛ in quo ꝓbās ꝛ ꝓbatū ſic ſe hñt ꝙ vtrūq̄ nō pōt eſſe p^m ꝛ imediatū acceptum per ſenſuꝫ. ℄ Sciēdū ꝙ cum ſm ꝓhos mūdus ſit infinit⁹ duratione:nō fuit p⁹ nubes/aut p⁹ pluuia/aut pmus vapor:vnde nihil hoꝝ pōt dici ſimplr̄ cā aliꝝ q̄n ſilr̄ poſſit dici eē de reliq̄. Veruntñ ſm veritatē terra p̄ erat madida nō dico depluta:irrigatione aquaꝝ venictiū a mari magno per meat⁹ occultos ſic ſanguis a corde veniēs per venas ꝛ arterias irrigat totū corpus aīalis. Et ex alia madidatione p̄ facta p calorē ſolis eleuabat̄ primus vapor.ꝛ ex vapore p̄ eleuato ad mediā regionem aeris per frigiditatē cōgregātem fiebat prima nubes. ꝛ ex prima nube prima depluitio:ꝛ deinde fiebant hec circulariter:ſicut nunc videmus. Nōdūz

℄ Sūt aūt rerum nōnulle que fiūt vlr̄:ſemp.n.ꝛ oēs aut eodē modo ſeſe hñt aut eodē fiūt pacto. Nōnulle ſunt rurſus:que ſemp gdē nō fiūt eodē mō:fiunt tñ plerūq̄ꝫ. Nā nō oīs gdē mas hō barbā emittit. Fit aūt plerūq̄ꝫ:vt hō mas:barbam emittat. Taliū igitur ꝛ mediū eſſe plerūq̄ꝫ neceſſe eſt. Nā ſi tam.a. de.b.q̄ꝫ.b.de.c.vlr̄ predicet̄:ꝛ.a.de.c:neceſſe eſt: ꝛ ſemper:ꝛ de quolibet p̄dicari. Id enim eſt vlr̄ p̄dicari:de omni ſemp̄q̄ꝫ dici. At ſupponebat̄.a plerūq̄ꝫ de.c.p̄dicari. Neceſſe eſt ḡ mediū etiā ip̄m.b. ꝯditionē eādē ſubire:ac eē plerūq̄ꝫ. Erūt igit̄ ꝛ eoꝝ que ſunt plerūq̄ꝫ ea principia vacantia medijs:que plerūq̄ꝫ ſic ſunt vel fiūt. At.n.quo nā pacto ip̄m gd eſt ad ratiocinatiōis terminos accōmodat̄. Et quo modo vel eſt ipſius:vel nō eſt demōſtratio diffinitione:ſatis antea pertractauimus.

T.c.59. ℄ Sunt aūt q̄dā que fiunt vlr̄:ſemp.n.que ꝛ in omni aut ſic ſe hñt aut fiunt:alia ꝟo ſemp gdē nō:ſꝫ ſicut freq̄nter ſunt vt nō oīs hō maſculus barbā emittit:ſꝫ ſicut freq̄nter. Taliū igit̄ neceſſe eſt ꝛ mediū ſicut freq̄nter eſſe:ſi enīꝫ.a.de.b.vlr̄ p̄dicat̄:ꝛ.b.de.c.vlr̄ neceſſe eſt.a.de omni.c. ꝛ ſemp p̄dicari. h̄ eīꝫ vlr̄ de omni ꝛ ſemp:ſꝫ ſuppoſitū eſt ſicut freq̄uēter eē:neceſſe eſt ḡ mediū ſicut freq̄uēter eſſe ꝙ eſt in quo eſt.b. Erunt igit̄ ꝛ eoꝝ que ſunt ſicut freq̄uēter principia ſine medio q̄cūq̄ꝫ freq̄uēter ſic ſunt aut fiunt. Quō igit̄ ſit qḋ gd eſt in terminos aſſignatū eſt:ꝛ eq̄lr̄ demr̄atio:aut diffinitio ſit ip̄i⁹:aut nō:dcm̄ eſt pri⁹.

℄ Cōſequēter demōſtrat Ari.ꝙ eoꝝ que nō ſemp ſunt: ſꝫ freq̄nter ſunt p̄n⁹ nō ſemp ſed freq̄nter. Et hec eſt 21ª ꝯclō.ꝛ huius ratio demr̄atiua eſt:ꝙ ex nec̄ijs que ſemp ſunt nō ſequunt̄ niſi nec̄ia ꝛ que ſemp ſunt. Eoꝝ ḡ que freq̄nter ſunt:p̄n⁹ ſunt ſic̄ frequenter:cuꝫ nō poſſint eſſe nec̄ia:nec ſunt ꝯtingētia erratica:eo ꝙ ꝯtingēs erraticū nō eſt cā ꝯtingētis nali:freq̄nter aūt ſunt res nāles que quātū eſt de nā:ꝛ circūſcripto ipedimēto ſemp ſunt:velut eſt hec:oīs maſculus cum puenerit ad etatē debitā pōt explere opus virtutis gn̄atiue ꝛc̄. 21ª ꝓ

Cōtingēs erraticū nō eſt cā ꝯtingentis nali.

Capitulum 4^m.

Hunc dicēdū eē videt̄:quo nam pacto venari nos ea opꝫ que hocipſo quid eſt p̄dicant̄. Eoꝝ itaq̄ꝫ que ſemp cuiq̄ꝫ cōpetūt:quedā extēdūt ſeſe quidē ad plura:nō tñ genus egrediunt̄. Atq̄ꝫ ea ſeſe

ad plura extēdere dico: que q̄q̄ vl'r cuiq̄ʒ compe-tūt: nō tñ ſoli: ſʒ etiā alij inſunt. Eſt.n.q̄dā qḋ omni cōpetit trinitati: ⁊ etiaʒ nō trinitati. Jd.n.qḋ eſt: tri-nitati ⁊ etiā nō numero cōpetit. At ipar ineſt ⁊ ipm̄ qdē trinitati: ⁊ alijs etiā pluribꝰ. Quinario nāq̄ʒ cō-petit: nō tñ genus egredit̄. Quinarius enim nume-rus eſt: ⁊ nihil eſt extra numerum impar.

T.cō.60. Quomodo autem opʒ venari in eo qḋ quid eſt p̄dicātia: nūc dicamus. Eoꝝ igit̄ que inſunt vnicuiq̄ʒ q̄dā extēdunt̄ in plus: nō tñ ex̄ genꝰ. Di-co autē in plus eē: quecūq̄ʒ qdeʒ inſunt vni-cuiq̄ʒ vl'r: at vo ſʒ alij: vt.n. aliquid qḋ omni trinitati ineſt: ſʒ nō omni trinitati: ſicut qḋ eſt ineſt trinitati: ſed ⁊ nō nūo: ſed ⁊ impar ineſt omni trinitati ⁊ in plus eſt. Et nāq̄ʒ ipis q̄nq̄ʒ ineſt: ſʒ nō extra genus. Quinq̄ʒ eniʒ nūs eſt: nullum autē extra numeruʒ impar eſt.

In capitulo iſto redit Ariſt. ad aſſignādā arteʒ definiēdi: ⁊ ipſemet ꝯtinuat nūc di-cēda de diffōne eis que ſupra dicta ſunt de diffōne. Ars aūt diffiniēdi eſt via inueniēdi diffōneʒ rei ꝓpoſite ſm̄ ꝙ explicat qd eſt res ꝓpoſita. Hec autē via duplex eſt: vna nāq̄ʒ eſt per cōpōnē: ⁊ alia eſt per reſolōnē. Uiam aūt veniēdi in diffōne cōponēdo p̄ docet Ariſ. eo ꝙ hec via eſt ſic ꝑgreſſio ab vl'ioribꝰ ⁊ ſimplicioribꝰ in magis cōpoſita. Uia aūt reſolōnis eſt ꝯ'rio illi. Ars autē diffi-niēdi ſm̄ viā p̄ꝰˢ ſic paucis pōt colligi. Primo ꝯſiderā-dū eſt ⁊ accipiēdū in quo gn̄e ſit res diffiniēda: deide di-uidēdū eſt genus ꝑ ꝑrimas eiꝰ dr̄ias diuiſiuas: ⁊ ꝯiūgē-da eſt altera dr̄iaꝝ cū gn̄e illa. ſ. ſub qua eſt res diffiniē-da. Et illḋ etiā ꝯiūctū ex gn̄e ⁊ dr̄ia: iteꝝ diuidēdū eſt ꝑ ꝑrimas dr̄ias eiꝰ: quaꝝ altera p̄dicto mō ꝯgregāda eſt cum toto diuiſo: ⁊ ſic deinceps eſt faciēda diuiſio: ꝯ'iter per ꝑrimas dr̄ias ſb'ales: quaꝝ altera aggregāda eſt cū toto diuiſo: donec totū ſic aggregatū ꝯuertibile ſit cum diffiniēdo: cum tñ q̄libet ptiū illiꝰ aggregati ſit in plus. Cum aūt acceptū ꝑ talē diuiſionē nō eſt notū per ſyll'm ſimpl'r ineē diffiniēdo: neq̄ʒ ineſſe ei in eo qḋ qd eſt: ſʒ ſo-lūmodo petitū eſt. Utilitas tñ diuiſionis talis dupl' eſt: q: per talē diuiſionē p̄ cognoſcit̄ qual'r ordināde ſunt ptes diffōnis. Opʒ nāq̄ʒ in diffōne id qḋ prius eſt: nā ⁊ vl'ius prius ordinari: ⁊ ꝯ'iter: qḋ ꝯ'iter eſt in ordine nāe. aliter eiʒ ordinata nō eſt diffinitio: velut ſi dicaʒ aīal mortale rōnale vel rōnale mortale aīal nō dico diffōnē hoīs: cū nā ſm̄ hūc ordinē nō ordinauerit ptes eſſentiales hoīs: ſʒ ordinauerit p̄ aīal: deide rōnale: ⁊ vltio mortale. Hūc aūt ordinē nālē manifeſtat diuiſio ꝯ'iter facta. Alia eſt iterū vtilitas ꝯ'iter facte diuiſionis. ſ. ꝙ nihil ponēdo ꝑ in definitiōe relinq̄t̄. Si.n. fiat diuiſio per ꝑrimas dr̄ias ſemꝑ ⁊ aggreget̄ altera illaꝝ cū diuiſo donec totū ag-gregatū ſit ꝯ'tibile cum diffiniēdo. manifeſtū eſt: ꝙ nihil de diffinientibꝰ relictū eſt. cognoſcit̄ aūt qn̄ ſit diuiſio per dr̄ias ꝑrimas per hāc artē. Sumat̄ diuiſum: ⁊ ꝯſideres an ei omni ꝯueniat alteꝝ diuidētiū ſub diſiūctiōe: q̄ ſi h eſt: tūc ſunt ipſe dr̄ie per q̄s diuidit̄ ꝑrime. ſi vo ipm̄ diuiſum ſit in plus q̄ ambo diuidētia: tūc nō ſunt ſum-pte ꝑrime dr̄ie. Ordinat itaq̄ʒ diuiſio cōpetenter facta ptes definitiōis: ⁊ facit nullā ptiū eē reliquā. Sed cū ꝑ diuiſionē nō ſint ſcita ea que accepta ſunt ſimpl'r ineſſe diffiniēdo: nec ineſſe ei in eo qḋ qd eſt: opʒ de q̄libet pte

In diffōne id qḋ eſt prius nā ⁊ vl'ius prius or-dinatur.

diffōnis aggregate: p̄dicto mō per diuiſionē oſtēdē per Methodū de accīte: qn̄ ſimpl'r ineſt rei definiēde: ⁊ ꝑ Methodū de genere qn̄ ineſt ei: ⁊ in eo qḋ qd eſt. Dr̄ia nāq̄ʒ quo ad hūc locū cum gn̄e ordināda eſt: ⁊ forte per Methoᵐ de ꝓpo oñdēdū: qn̄ totū aggregatū eſt ꝯuer-tibile cuʒ diffiniēdo: ⁊ ſic habet̄ ꝙ totū aggregatū ineſt ſimpl'r: ⁊ ineſt in eo qḋ qd eſt: ⁊ ꝯuerſim p̄dicat̄: q̄re ma-nifeſtū eſt ꝙ ſic accepta eſt diffinitio. Cōponūt igit̄ hāc artē diffiniēdi ars diuidēdi genus per ſuas dr̄ias ſuba-les diuiſiuas: ⁊ Methodus de accīte: ⁊ Methodus de gn̄e: ⁊ forte his annectit̄ Methodus de ꝓpo. Docens q̄ Ari. hāc artē p̄ demōſtrat: qn̄ p̄ accipiēdū eſt genus rei diffiniēde: ⁊ ea que ꝯ'iter: ſunt poſteriꝰ gn̄e in deſcēdēdo ſub ipſo gn̄e donec aggregatū ex his ſit ꝯuertibile cum re diffiniēda: cuʒ tñ quelibet ptiū totius aggregati ſit in plus. Et hec eſt zzᵃ ꝯcluſio. Dicit q̄ ꝙ eoꝝ que inſunt ali-cui quedā extēdunt̄ in plus: nō tñ extendunt̄ ex̄ genus eius: ⁊ in plus dr̄ extēdi que inſunt alicui omni ⁊ nō illi ſoli: ſʒ etiā alijs: ⁊ aliq̄d extēdit̄ in plus ⁊ trāſcēdit genus eius: ſic aliq̄d ineſt omni trinitati qḋ repit̄ etiā in nō tri-nitate: ⁊ in nō nūo: ⁊ trāſcēdit genus trinitat. ſ. numeꝝ: ⁊ aliq̄d repit̄ in plus q̄ trinitas: ſʒ nō trāſcēdit genus eiꝰ: ſicut impar: qḋ reperit̄ in alijs numeris q̄ in trinitate: nō tamen trāſcendit numerum. zzᵃ ꝯclō.

❡ Talia igit̄ euſq̄ʒ ſumenda ſunt: q̄uſq̄ʒ tot fuerint ſumpta p̄mo: vt vnūq̄ḋq̄ʒ qdem illoꝝ pluribꝰ cōpe-tat: cūcta aūt ſimul nō ad plura ſeſe extendāt. Hāc eniʒ neceſſe eſt ſubaʒ eē rei diffiniēde. Uelut omni trinitati cōpetit numerus ipar p̄mū vtroq̄ʒ modo: ⁊ q: nō mēſurat̄ numero: ⁊ q̄ nō ex numeris ꝯſtat. Jd igit̄ iam ipſa trinitas eſt: numerus inq̄ impar primus: atq̄ʒ hoc pacto primus. Hoꝝ enim prima ceteris etiam vniuerſis imparibus inſunt: vltimum dualitati etiaʒ cōpetit. At vniuerſa ſimul nulli pre-ter trinitatem numero competūt.

❡ Huiꝰ igit̄ accipiēda ſunt vſq̄ʒ ad h primuʒ T.c.61. quoꝝ vnūq̄ḋq̄ʒ quidē in plus ſit. Omia autem nō ſunt in plus: hāc enim neceſſe eſt ſubaʒ rei eē: vt trinitati ineſt omni nūs impar primus vtrobiq̄ʒ: ⁊ ſicut ꝙ eſt nō menſurari nūo: ⁊ ſicut ꝙ eſt nō cōponi ex nūis: hoc itaq̄ʒ iaʒ tri-nitas eſt nūs ipar primus: ⁊ ſic primus. Ho-rum.n. vnūq̄ḋq̄ʒ: aliud qdeʒ in paribꝰ oībus ineſt: vltimum autē ⁊ dualitati: oīa autē illi.

❡ Itaq̄ʒ talia que ſunt ſub gn̄e diffiniēde rei ꝯ'iter ordi-nata ſub ipſo gn̄e accipiēda ſunt: q̄uſq̄ʒ accipiant̄ tot q̄ꝝ vnūq̄ḋq̄ʒ in plus ſit: oīa aūt in plus non ſint ſit̄ collecta ſʒ ꝯuertibile. ⁊ hec eſt ꝯclō p̄ᵃ ꝙ h itēdit. Huiꝰ aūt ratio eſt: ꝙ opʒ diffiniētē accipe id qḋ indicat rei ſbaʒ: ſic aūt acceptū indicat rei ſbaʒ vt cum accipit̄ de trinitate: qn̄ trinitas eſt nūs ipar: vtrobiq̄ʒ p̄mus. i. dupl'r p̄mus. Dr̄ enim p̄mus: q: nō nūat̄ ab aliq̄ nūo p̄terq̄ ab vnitate.ᵃ ⁊ ſic dr̄ quinarius p̄mus ⁊ īfiniti alij ipares. Et dr̄ etiaʒ trinarius p̄mus: eo ꝙ nō cōponit̄ ex alijs nūis. ⁊ in hoc cōicat cum binario. Soli.n. binarius ⁊ trinarius nō cō-ponunt̄ ex nūis. Patet igit̄ ꝙ quelibet pars huiꝰ diffō-nis eſt in plus q̄ trinarius: totum aūt in eque.

ᵃ ❡ Nota q̄ vnitas ē nūs ſm̄ pu^m [illegible]

❡ Cuʒ aūt nec̄ia qdē ſint ea que h ipo qd eſt p̄ſūtur: vt antea pateſecimus: vl'ia nāq̄ʒ nec̄ia ſunt: trinita-ti vo vel cuiꝰ alij ſic cōpetunt ea que ſumunt̄: h mō

nec̄io

necio qdē trinitas ea que diximus erit. Subaꝫ aūt hec ei⁹ eē rōnē ex hiſce patere pōt. Nā ſi id qđ aſſignauimus nō ſit ipſi⁹ rō trinitatis: neceſſe eſt ipm ꝗſi genus qđdā ipius eē: aut noīe vocitatū: aut noīe carēs. Igit nō trinitati mō: ſed pter ipaꝫ alijs ēt cōpetet. Genus.n. huiuſcemodi ponat eē nāe: vt inſit potētia plib⁹: atqꝫ ad plura ſeſe extēdat. Quod ſi iſtud pter indiuiduas aliǰ nulli cōpetit rei: id erit ꝓfecto ipſa ratio trinitatis. Nam ⁊ hoc etiam ſupponat id cuiuſqꝫ ſubam eſſe: qđ vltimū de indiuiduis tali dr̄ modo. Quare ſilr ⁊ in qbuſuis alijs id erit cuiuſqꝫ ratio: qđ hoc oſtenditur modo.

Te.c. 62. ¶ Qm̄ autē oſtēſum iam eſt in ſupiorib⁹: qꝫ nec͞cia ſunt in eo qđquideſt p̄dicātia: vlia aūt nec͞cia ſunt. In trinitate autē ⁊ in quoqꝫ alio ſic accipiunt in eo qđquideſt accepta: ſic aūt ex neceſſitate erit trinitas hec. Quod autē ſuba ſit ex his: manifeſtū eſt. Neceſſe autē eſt niſi hoc eēt trinitati eſſe: vt genus aliqđ eſſe: hoc autē noīatum: aut nō noīatū: erit igit in plus ꝗꝫ trinitati ineſſe: ꝯceſſum enim eſt h⁹ eſſe genus quodcūqꝫ ſc̄m potētiā in plus. Si itaqꝫ nulli ineſt aliǰ ꝗꝫ athomis trinitatis: h vtiqꝫ erit trinitatis eē: ſupponat etenim hoc qđ eſt vniuſcuiuſqꝫ ſuba eſſe: que eſt in illius athomis vltimum p̄ntum. Quare ſilr ⁊ aliǰ cuilibet ſic mōſtratoꝝ eidem eſſe erit.

¶ Que aūt p̄dicto modo accepta indicāt totā ſbāꝫ: explanat Ariſt. ſic.n. accepta in eo qđqdeſt p̄ntur. Vn̄ p ſe inſunt vlia ⁊ nec͞cia. Que aūt nec͞ium eſt rei: ⁊ p̄dicat in eius ſbāꝫ ⁊ qdditatē: aut eſt pars ſbe ⁊ gen⁹: ⁊ tūc eſt in plus qꝫ nō ꝯtingit p̄dicto mō accepto. ſ. eē in plus: aut dicit totā ſubaꝫ rei: ⁊ eſt ꝯuertibile cū re p̄dicatū de ſolis indiuiduis illi⁹. Propter qđ aūt ꝯueniat oēꝫ dr̄iaꝫ diuiſiuā eē in plus ꝗꝫ diffi͞tu̅ dubitabile eſt. Et dico ad h qꝫ nā cuiuſlibet gn̄is gn̄aliſſimi eſt aliq̄ mō cōpoſita ex pte ſibi m̄ali: ⁊ ex pte ſibi for̄ali. Vn̄ ei accidūt nec͞io ad minus due diuiſiones p̄: q̄ꝝ vna ſit ex pte for̄: ⁊ reliq̄ ex pte m̄āe: ſic poſito qꝫ corpa celeſtia ſint aīalia: accidit aīali vna diuiſio p̄ ex pte for̄. ſ. rōnale vel irrōnale. ⁊ accidit ei alia diuiſio p̄ ex pte corpis. ſ. mortale vel imortale. Verūtn̄ dr̄ie que accidunt gn̄i ex pte for̄ali ſunt magis eēn͞les ⁊ p̄us ordināde in diffōne. ⁊ has 4ᵒʳ dr̄ias neceſſe eſt eē excedētes ⁊ exceſſas. Cū aūt oē genus ſbalternū cōpo͞m ſit ex gn̄e ſupiori: ⁊ dr̄ia vel dr̄ijs ſupadiūctis: neceſſe eſt ipm cōpo͞m recipe vnā diuiſionē p̄ ex pte gn̄is inquātū ipm hꝫ ſibi admiſtā nāꝫ dr̄ie: ⁊ aliā diuiſionē p̄ ex pte dr̄ie ꝯſtituentis ſc̄m qꝫ ei admiſta eſt aīatio. vtꝫ aīali accidit rōnale: ⁊ irrōnale ex pte aīe ſc̄m qꝫ ei adiūcta eſt corpeitas. Et dico etiā qꝫ alicui gn̄i gn̄aliſſimo: eo qꝫ ipm habet in ſe nāꝫ multiplicabilitatis accidūt due diuiſiones p̄. Sic manifeſtuꝫ eſt qꝫ huic gn̄i quātitas accidūt due diuiſiones p̄ ꝯtinuū ⁊ diſcretū. Et iteꝝ hr̄e poſitionē prius: vel nō hr̄e poſitionē: ⁊ forte in alijs gn̄aliſſimis idē accidit: lꝫ nō ſit nobis ita manifeſtū: qđ ſi eſt: manifeſtū eſt qꝫ oēs diffōnes fiūt ex pribus: quaꝝ quelibet eſt in plus ꝗꝫ diffinitū: totū aūt in eque.

Dubitatio notanda.

Dr̄ie que accidūt gn̄i ex pte for̄ali ſūt p̄us ordinande in diffōne.

¶ Opꝫ aūt cū totū aliqđ qſpiā tractat: genus in ea diuidē que ſunt p̄ma. Atqꝫ indiuidua ſpecie: veluti numerū in dualitatē ⁊ trinitatēue. Deide illoꝝ eniti diffōnes accipe: vt recte linee: ⁊ circuli: atqꝫ anguli recti. Poſt h ſumpto qdnaꝫ ſit genus: vtrū ꝗtitas: an q̄litas: ꝓprios affect⁹ p cōes p̄mos ꝯtēplari. Nā ea que ꝗs accidunt que cōponunt ex indiuiduis: ex diffōnib⁹ innoteſcēt: ꝓpterea qꝫ diffinitio ſimplex que p̄ncipiū eſt oium. Et ea que ſimplicib⁹ accidūt: per ſe qdē ipſis ſolis: per ipſa vō ceteris cōpetūt.

¶ Cōgruū autē eſt cum totū aliqđ aliqs negociet departiri genus in athoma ſpecie prima: vt eſt nūs in dualitatē ⁊ trinitatē: poſtea ſic diffōnes illoꝝ accipe tētare: vt recte linee: ⁊ circulari: ⁊ recti anguli. Poſt hec autē accipiēdum qđ genus ſit: vtrū quātitatis: aut qualitatis: ꝓprias paſſiones ſpeculari per cōmunia prima: cōpoſitis eniꝫ ex athomis ꝯuenientia ex diffōnibus erūt manifeſta: ꝓpter h, qꝫ principium omniū diffōnum ſimplex eſt: ⁊ ſimplicibus per ſe ineſſe cōuenientia ſolis: alijs autem ſc̄m illa. Te.c. 63.

¶ Dictū eſt p̄ꝯo qꝫ gen⁹ cū his que ꝯſequunt gen⁹ in deſcēdēdo aggregāda ſunt: donec totū aggregatū ſit ꝯuertibile cū re diffiniēda. Cōſeq̄nter oñdit mo͞m quo faciēda eſt h aggregatio: ⁊ modus iſte eſt diuiſio gn̄is p ſpecificas dr̄ias. Dicit igit qꝫ gen⁹ rei diffiniēde p diuidēdū eſt vſqꝫ ad ſpēs īdiuiduales: ⁊ aggregāde ſunt dr̄ie ꝯuenientes cū gn̄e donec ſumat p viā diuiſionis rei diffinitio. Et h eſt 23ᵒ ꝯcl͞o. Que aūt ſic eſt colligēda diffinitio: pꝫ ex hoc qꝫ oīs opatio logica eſt ſyllogiçare: aut diffinire: aut diuidē. Et manifeſtū eſt qꝫ talis aggregatio nō ſit ſyllo aut diffōne. q̄ ex diuiſione exhibet. Dicit qꝫ cū aliqs negociat circa diffōnē aſſumēdā: que diffinitio eſt totius rei: eo qꝫ īegrā rei ſubaꝫ cōprehēdit: ꝯueniēs eſt diuidē genus rei diffiniēde vſqꝫ ad p̄ indiuiſibilia ſpecie h eſt in ſpēs ſpāliſſimas: deide aggregāde ſunt diffōnes ſpēꝝ h modo. Primo accipiat genus in quo ponēda eſt res diffiniēda. Deide p cōia p̄ ſpeculari paſſiones ꝓprias rei diffiniēde: h eſt p genus qđ eſt p̄m cōe ſpeculari primas dr̄ias gn̄is que a nā ipi⁹ gn̄is egrediunt. Et deide ꝯſiter dr̄ias inferiores donec ꝑueniat ad vltimas ꝯſtitutiuas rei diffiniēde. Cōpōne nāqꝫ facta ⁊ aggregatiōe ex ſimplicib⁹. ſ. gn̄e ⁊ differētijs: manifeſte erūt diffōnes ꝯuenientes: qꝛ p̄m͞u p̄m qđ ponit in diffōne eſt oīum ſimpliciſſimū. ſ. genus ſup̄mū: ⁊ ꝯſiter faciūt diffōnē ea que cōueniūt ineē per ſe ſolū ſimplicib⁹. ſ. gn̄ibus: ⁊ hec per ſe inherētia ſunt ꝓprie dr̄ie generū ⁊ gn̄ibus que diuidūt inſunt per ſe: alijs aūt ſc̄m naturas generū.

23ᵒ ꝯcl͞o

Oīs operatio logica eſt ſyllogiçare: aut diffinire: aut diuidere.

Et ſi h eſt per ſe in pmo modo: hō eſt ſuba.

¶ At qui diuiſiones que p dr̄ias ꝓficiſcitur: vtiles ſunt ad diffōnes h pacto inueſtigādas. Ipas tn̄ nō oñdere dictū eſt antea. Vtiles aūt erūt h pacto ſolū ad rōcinandū ipm qđ eſt. Atqꝫ videbit ipa diuiſio nihil facere, prius: h vniūſa ſtatim accipe p inde atqꝫ ſi eadē ab initio ſine diuiſione qſpiaꝫ ſumeret. Refert aūt ea que p̄ntur p̄muꝫ ⁊ poſterius p̄dicari. Veluti ſi aīal mite bipes: animal bipes mite dicat. Etenim ſi ex duob⁹ oīs definitio ꝯſtet: ⁊ vnū qđ ſit ipm aīal māſuetū: atqꝫ rurſus ex h ⁊ dr̄ia ſiat vnū: homo inqꝫ: vel qcqđ tādem id ſit qđ vnum efficit: neceſſe eſt diuidētem petere ſemper.

T.c.64. ¶ Sꝫ diuiſiones que ſunt ſm dr̃ias vtiles ſūt in his vt ſic adeamus: ſicut tñ demóſtrãt dictum eſt in priorib⁹. Utiles aũt ſunt vtiqꝫ ſic ſolũ ad colligẽdum qꝺ q̇deſt: ⁊ etiã vr̃ vtiqꝫ nihil: ſed mox accipe oia tanq̃ ſi ex principio accepit aliqs ſine diuiſione. Differt autẽ aliqꝺ p̃dictoꝝ pri⁹: ⁊ poſteri⁹ p̃dicari: vt eſt dicere aial mãſuetũ bipes: ⁊ qm̃ bipes aial mãſuetuꝫ. Et iteꝝ ex hoc dr̃ia eſt h⁹ vt quolibet eſt. Un̄ ſic neceſſe eſt diuidẽtem repetere.

¶ Ad diffõnes autẽ ſic inueſtigãdas vtiles ſunt diuiſiones facte ſm dr̃ias diuiſiuas: lꝫ diuiſiões tales nihil demõſtrẽt: ſic̄ p̃dictũ eſt. Utiles nãqꝫ ſunt ad colligẽdũ p̃dicto mõ diffõnes: lꝫ videaẽ q̄ in eis nõ ſit vtilitas: ſꝫ q̄ mox ẽt abſqꝫ diuiſione poſſet eque bñ in p̃n° accipi totũ aggregatũ qꝺ eſt diffõ. Diuiſio nãqꝫ duplicẽ dat vtilitatẽ in diffiniẽdo vnã q̄ ordinat recte ptes diffõnis: ⁊ alterã q̄ facit nullã ptẽ diffõnis eẽ reliquã. Et hec eſt ꝯcl'o

24° 5 24°. ſ. q̄ diuiſio hãc duplicẽ affert vtili^{tẽ}. Dicit ḡ q̄ vtilis eſt diuiſio ad ſic colligẽdũ q̇ deſt: q2 multũ differt quid p̃us qd poſterius ordinet in diffõne. Partes nãqꝫ

Partes diffõnis nãlr ordiate vnũ ſunt. diffõnis nãlr ordiate vnũ aliqd ſunt ⁊ vnũ p̃dicatũ ſunt eedẽ ptes: alr ordinate nõ ſunt vnũ aliqd ſꝫ plura: nec ẽ ex illis p̃dicatio vna. Et iteruꝫ vtilis eſt diuiſio: vt nihil relinquaẽ eẽ de his que veniũt in q̇ddi^{tẽ} rei diffiniẽde: q2 cũ ſit diffinitio: ſꝫ per primas dr̃ias nihil relinqẽ eẽ.

¶ Preterea h̄ pacto dũtaxat fieri põt: vt nihil eorũ p̃termittatur que ſunt in diffõne ponẽda. Sumpto nãqꝫ genere p̃mo: ſi accipiaẽ aliqua diuiſionũ inferioꝝ: nõ omne cadet in illam: ceu nõ omne aial: aut ꝯtinuaꝝ: aut diuiſiuaꝝ alarum eſt: ſed volatile aial omne: huius eſt. n. hec dr̃ia. Prima aũt aialis ea eſt dr̃ia: in quã omne aial cadit: ⁊ cuiuſqꝫ ceteroꝝ ſilr generꝫ: ⁊ eoꝝ que ſunt extra aial: ⁊ eoꝝ que ſub ipſo ſunt collocata: ceu volucris ea eſt dr̃ia p̃ma: in quã ois volucris cadit: ⁊ piſcis itidem ea: in quã ois piſcis. Hoc igitur ſi ꝓficiſcaẽ quiſpiã pacto ſciat nihil prorſus p̃termiſiſſe q̄ ſi nõ h̄ modo ꝓcedat: ⁊ p̃termittere euꝫ neceſſe eſt: ⁊ idipm̃ qꝫ neſcire.

T.c.65. ¶ Ampli⁹ ad nihil relinquẽdũ in eo q̇ deſt: ſic ſolũmodo ꝯtingit. Cuꝫ. n. primũ accipiaẽ genus ſiqdem iferioꝝ aliquã diuiſionẽ accipiat: nõ incidet om̃e in h̄: vt nõ omne aial aut totũ pẽnatuꝫ eſt: aut diuiſum pẽnis: ſꝫ pẽnatũ aial eſt omne: hui⁹. n. dr̃ia hec eſt. Prima autẽ dr̃ia eſt aialis in quã omne aial incidit. Silr aũt eſt in vnoquoqꝫ alioꝝ ⁊ in his que eẽ genus: ⁊ que ſub ipſis ſunt: vt in aue in quã eſt ois auis: ⁊ piſce in quo eſt ois piſcis. Sic igiẽ ꝓcedẽti eſt ſcire qm̃ nihil relictuꝫ eſt: aliter relinquere neceſſe eſt ⁊ non ſcire.

¶ Cogſciẽ aũt ſi ſit diuiſio nõ ꝑ p̃rias dr̃ias: vt accipiaẽ genus ⁊ ꝯſideraẽ an illi oĩ ꝯueniat alteꝝ diuidẽduꝫ ſub diſiũctiõe: q2 ſi nõ ſit p̃ria diuiſio: ſꝫ aliq̃ iferioꝝ: genus diuiſuꝫ nõ vr̃ incidit in diuiſionẽ: ſic̄ ſi diuidaẽ aial per hñs pẽnas itegras aut pẽnas diuiſas: nõ eſt hec p̃° diuiſio: q2 nõ omne aial habet pẽnas itegras aut pẽnas diuiſas: ſꝫ omne pẽnatuꝫ aial incidit in hãc diuiſionẽ: q2 hec eſt p̃° diuiſio pennati aialis. Silr eſt p̃° diuiſio aialis: in quã incidit omne aial: ⁊ ſilr in alijs ſe hꝫ: ſiue diuidaẽ ꝑ dr̃ias accñtales que ſunt eẽ genus ſiue per dr̃ias ſbales que ſunt ſub gñe ſupra genus diuiſuꝫ: ſemꝑ omne gen⁹ diuiſum incidit in diuiſiõẽ p̃^{as}. igiẽ qui hac via ꝓcedit: põt ſcire de diffõne: qm̃ nihil relictuꝫ eſt extra. Alia v̉o via incedẽteꝫ neceſſe eſt: qñqꝫ aliqd relinquere: ⁊ neceſſe eſt ipſum nõ ſcire: qm̃ nihil relictum eſt.

¶ Non autẽ opꝫ eum qui diffinit ac diuidit oia ſcire que ſunt. Quod nõnulli cẽſent fieri nõ poſſe: vt qſq̃ vnq̃ differẽtia ad vnũqꝺqꝫ cuiuſqꝫ ſciat: niſi ſciert vnũqꝺqꝫ. Sine v̉o differẽtijs nunq̃ fieri poſſe: vt qcq̃ ſciaẽ. A quo nãqꝫ nõ differt qſpiam: idẽ qꝺ illud inquiũt eẽ: a quo v̉o differt ab eo diuerſuꝫ eſſe. Primo igiẽ h̄ eſt falſum. Nõ. n. quauis dr̃ia res ſunt diuſe. Cõplures. n. iſunt rebus eiſdẽ ſpecie dr̃ie: ſed nõ per ſubaꝫ: neqꝫ per ſe. Deide cum qſpiã accepit ea que opponunẽ: ⁊ dr̃iaꝫ: ⁊ omne: aut in hãc pteꝫ: aut in illã cadere: ſumpſeritqꝫ in altera pte rem eaꝫ quã querit eẽ ⁊ idipm̃ cog̃uerit: nihil refert ſi ſciat: nec ne: de qbus alie dr̃ie p̃dicanẽ. Patet. n. eum habituruꝫ eſſe rõnem ſube: ſi ſic ꝓficiſcẽs ad ea tãdem ꝑuenerit: quoꝝ non eſt vlterius dr̃ia.

¶ Nihil aũt opꝫ diffiniẽtẽ ⁊ diuidẽtẽ oia ſcire que ſunt: ⁊ tñ ipoſſibile qdã dicũt eẽ dr̃ias cog̃ſcere que ſunt ad vnũqꝺqꝫ: nõ cog̃ſcentẽ vnũqꝺqꝫ: ſine dr̃ijs nõ eſſe vnũqꝺqꝫ ſcire. A quo. n. nõ differt idẽ eſſe huic: a quo aũt differt alteꝝ ab h̄. Primũ qdẽ igiẽ h̄ falſum eſt: nõ. n. ſm oẽm dr̃iaꝫ alteꝝ ſunt eſt. Multe. n. dr̃ie in eiſdẽ ſpecie: ſꝫ nõ ſm ſubam neqꝫ ꝑ ſe. Poſtea ſi accipianẽ oppoſita: ⁊ ſm dr̃iaꝫ ⁊ cum omne incidit hinc aut inde: ⁊ accipiat in altero: ⁊ qꝺ queriẽ eſſe ⁊ hec cognoſcit: nihil differt ſcire aut neſcire in quibuſcũqꝫ p̃dicãtur de alijs differẽtie. Manifeſtum eſt enim qm̃ ſi ſic vadẽs veniat in hoc: quoꝝ non amplius eſt dr̃ia habebit rõnem ſube. T.c.66.

¶ Poſt hec inducit Ariſt. opinionẽ quorũdã deſtruẽtiũ artẽ diuidẽdi: ⁊ artẽ diffiniẽdi. dicebãt. n. q̄ diffiniẽteꝫ ⁊ diuidẽteꝫ: opꝫ cog̃ſcere dr̃ias per quas differt res diffinita vel diuiſa ab oĩbus alijs. Sꝫ ſic ipſi dicũt ipoſſibile eſt cog̃ſcere dr̃iaꝫ vnius ad aliud niſi cognito vtroqꝫ differẽtiũ: ex quo ſeqẽ q̄ diffiniẽtẽ vel diuidẽteꝫ aliqd: opꝫ oia cog̃ſcẽ. Dicit ḡ Ari. q̄ h̄ nõ eſt neccũ diffiniẽtẽ ⁊ diuidẽteꝫ ſcire oia que ſunt: ⁊ tñ dicũt qdã q̄ ipoſſe eſt cog̃ſcere dr̃ias vni⁹ rei ad oẽꝫ rem aliã niſi cog̃ſcat rem oẽꝫ. Et ſine differẽtijs ꝓprijs nõ eſt ſcire vnũqꝺqꝫ: q2 a quo nõ differt aliqd idem eſt ei: a quo autẽ differt aliud eſt. Hi ſunt ſmones ſic opinãtiũ. Et rñdet Ariſ. vl^{tm̃} ſermonẽ falſuꝫ eẽ: q2 nõ ſm oẽꝫ dr̃iaꝫ eſt res alia: q2 in eadẽ ſpecie ſunt multe dr̃ie accñtales que nõ ſunt dr̃ie ſꝫ ſbaꝫ neqꝫ per ſe: qb⁹ dr̃ijs nõ ſunt res abinuicẽ alie: cuꝫ res eiuſdẽ ſpẽi nõ differãt ſbali dr̃ia. Et põt h̄ ẽt eſſe rñſio ad h̄ q̄ nõ opꝫ diffiniẽtem oia ſcire: q2 nõ accñtales dr̃ias. Preter ea cũ diuidiẽ aliqd ꝑ dr̃ias opp^{tas} ſbaleſ ⁊ diuiſuꝫ oẽ incidit in h̄ vl' in illõ diuidẽtiũ: ⁊ accipiaẽ res diffiniẽda

diffinieda eſſe in altero diuidentiũ: ⁊ notũ ſit rez diffiniẽdaꝫ eſſe in ipſo nihil: differt ſiue ſciat ſiue nõ ſciat in qͥbus reb⁹ alijs ſint alie dr̃e. vꝫ. ſiue cognoſcat res alias: ſiue nõ: qꝛ ſiue ſciat ſiue nõ eque ꝯueniẽt ad ꝓpoſitũ: qꝛ manifeſtũ ẽ ꝙ icedẽs ꝑdicto mõ ꝑ viã diuiſionis do nec veniat in aggregatũ ꝯuertibile cuꝫ diffiniẽdo hẽbit illõ ſuꝑ qd ỏcurrit rõ in cognĩe ſubẽ: ⁊ ita hẽbit diffõnẽ.

¶ Omne aũt in ipſaꝫ diuiſionẽ cadere: ſi ſint ea oppoſita quoꝝ nõ eſt mediũ qcq̃ꝫ: nõ eſt poſtulatio. Neccẽ eſt. n. oẽ in altero ipſoꝝ eẽ: ſi illi⁹ eſt dr̃a.

T.c.67. ¶ Omne aũt incidere in diuiſionẽ ſi ſint oppoſita qͥbus nihil inter mediũ eſt nõ eſt repetitio: neceſſe enim eſt omne in altero ipſoruꝫ eſſe: ſi quid illius differentia erit.

¶ Dixit ꝑrimo ante hanc opionẽꝫ ꝙ ꝑma diuiſio eſt in quã diuiſuꝫ oẽ incidit: ⁊ illi dicto ſubiũgit qd nũc ſubinfert. (Omne aũt icidere diuiſionẽ ⁊c̃.) quaſi diceret in via diuiſionis petit ꝑncipiũ cuꝫ ſumit altera dr̃a de re diuidenda. Sed diuiſuꝫ omne incidere in diuiſionẽ: ſi ſit diuiſio facta per dr̃as oppoſitas imediatas: nõ eſt petitio ꝑncipij: qꝛ neceſſe eſt diuiſuꝫ omne in altero diuidentiuꝫ eſſe: ſi ſit ipſius prima diuiſio.

¶ Ad extruendaꝫ aũt ꝓbandamue per diuiſiones diffõnem hec tria ſunt obſeruãda. Primũ vt ea ſumant̃ q̃ hoc ipſo qd eſt ꝑdicant̃. Scõꝫ vt hec adeo diſponant̃: vt ꝑmũ in ꝑmo: ſcõm in ſcõo loco ponat̃. Tertiũ vt hec oĩa ſint. Atq̃ꝫ primũ iſtoꝝ erit ſi poſſumus queadmoduꝫ ad accidẽs rõcinari ipſum inquã cõpetere ⁊ per gen⁹ ꝓbare. Scõm fiet ſi ipm ꝑmũ ſumpſerim⁹. Hoc ãt erit ſi id accipiat̃ qd tale eſt: vt ipm qdẽ oĩa ſequat̃. Oĩa aũt ipm nõ ecõtra ſequant̃. Neccẽ eſt. n. aliqd eẽ tale: quo ſumpto ideꝫ iaꝫ erit ⁊ in iferiorib⁹ modus. Id. n. erit ſm qd ceteroꝝ eſt ꝑmũ. Et id etiam tertiũ: quid eſt herentium primoꝫ. Supero nãq̃ꝫ ſublato: id quod heret ceteroꝝ erit ꝑmũ: vt pꝫ. Et in ceteris eodeꝫ modo.

T.c.68. ¶ Ad ꝓbanduꝫ aũt terminũ ꝑ diuiſionẽ: tria opꝫ ꝯiecturari accipiẽtẽ predicãtia in eo qd qdeſt. Et hic ordiare qd ꝑmũ: aut qd ſcõꝫ: qm̃ hec oĩa ſũt. Eſt ãt hoꝝ vnũ ꝑmũ ꝑ id qd poſſum⁹ ſicut accñs colligere: qm̃ eſt: ⁊ ꝑ gen⁹ ꝓbare. Ordinare aũt ſicut opꝫ ſi primũ accipiat. hec aũt erit ſi ꝑmũ accipiat̃ ꝙ oib⁹ inheret: illi aũt nõ oĩa: necẽ. n. aliqd eſſe h⁹. Accepto aũt hoc iaꝫ in oib⁹ iferiorib⁹ idẽ modus erit: ſm. n. alioꝝ primũ erit: ⁊ tertiũ ſequentiuꝫ. Remoto. n. qd eſt ſurſuꝫ ꝯtinuũ alioꝝ primũ erit: ſimiliter autẽ eſt ⁊ in alijs.

25 ¶ Poſt hec ſubiungit Ari. ꝯcl'onẽ. 25. hãc. ſ. ad habẽdaꝫ diffõneꝫ accipiẽda ſunt ꝑdicãtia de re diffiniẽda in eo qd qdeſt: ⁊ accipiẽda ſunt eadeꝫ ſm ordinẽ nãlem. ſ. vt qd ꝑmũ eſt in nãͣ ſit ꝑmũ ordinatuꝫ in diffõne: ⁊ qd 2ᵐ ſcõo: ⁊ accipiẽda ſunt oĩa q̃ inſunt rei diffiniende. Has aũt tres ꝯditiões debere ineſſe diffõni manifeſtũ eſt ex diffõne diffõnis. Qm̃ diffõ eſt qd ineſt rei: ⁊ ꝯuertibilr̃ ꝑdicat̃ de re eſt: ⁊ in eo qd qdeſt. Et manifeſtuꝫ eſt ſi ꝑturbaret̃ ordo diffinientiũ nõ demõſtraret̃ qd eſt res: eo ꝙ alius ordo eoꝝudẽ cõponentiũ nõ idẽ efficit. Qm̃ aũt ea q̃ inſunt in diffõne inſunt rei diffiniẽde. Prio ac-

Tres ſunt ꝯditiones definitionis.

cipientiũ eſt per methoduꝫ de accidente per quã ſyllogizat̃ ſimplr̃ inherẽtia. Deinde per methodũ de gñe ꝙ inſunt in eo qd qdeſt. Tertio opꝫ ꝑtes diffõnis ordiare adinuicẽ. Ars aũt ordinandi eſt hec: vt id qd ꝑdicat̃ de oib⁹ alijs ꝑtib⁹ diffõnis vl'iter: ⁊ reliqua nõ de illo vl'r: ponat̃ primũ in diffõne: qꝛ illud qd eſt vl'ius eſt ꝑus in natura. Deinde in ſequentib⁹ partib⁹ diffõnis idem eſt modus: qꝛ qd inter ceteras partes eſt primũ: ⁊ vl'ius eſt ſcõo ponẽdũ. ⁊ tertiũ qd de reſiduis erit ſimilr̃ vl'ius. Remoto nãq̃ꝫ ſuperiori: conſequenter eſt conſiderandum qd primũ eſt inter ſequentia.

Que ſit ars ordinãdi partes definitionis et notãdũ.

¶ Patebit aũt hec oĩa eſſe: qd erat tertiũ: ſi ſumpſerimus primũ ipm per diuiſionẽ: omne aut hoc: aut hoc aĩal eſſe. Eſſe auteꝫ hoc: ⁊ rurſus totius dr̃aꝫ: huius extremi võ nõ vlterius dr̃aꝫ eẽ: vel etiã ſtatim cũ vltima dr̃a ab ipſo toto: nõ differre id ſpẽ. Patet eniꝫ neq̃ꝫ plus opꝫ quicq̃ꝫ additũ eſſe. Oĩa nãq̃ꝫ ſumpto hoc ipſo qd eſt ꝑdicant̃ neq̃ꝫ quicq̃ꝫ deeſſe. Naꝫ aut gen⁹ aut dr̃a eẽt. At gen⁹ eſt ipſuꝫ ꝑmũ: ⁊ hoc cũ dr̃ijs ſil' eſt ſumptũ dr̃e ẽt vniuerſe ſunt ſumpte: nulla. n. ꝑſus poſterior eſt. Spẽ nãq̃ꝫ differret ipm extremũ. At h̃ dictũ eſt nõ differre.

¶ Qꝛ aũt oĩa hec ſunt manifeſtum eſt ex eo ꝙ accipimus primũ ſm diuiſionem: qm̃ omne aut hoc aut hoc. Eſt ãt hoc ⁊ iteꝝ toti⁹ dr̃a a toto nihil differre ſpẽ: ampli⁹ h̃ manifeſtũ eniꝫ eſt: qm̃ neq̃ꝫ plus apponit̃: oĩa. n. q̃ ſunt in eo qd qdeſt accipiunt̃ hoꝝ neq̃ꝫ deficit nihil: aut. n. genus aut differẽtia vtiq̃ꝫ eſſet: genus qdem igit̃ eſt primũ: ⁊ cum differentijs prius acceptuꝫ eſt: dr̃e. n. oẽs cõtinent̃: non enim ampli⁹ ſunt vltima: ſpecie eniꝫ differt ⁊ vltimũ: hoc autẽ eſt dictum nõ differre. T.c.69.

¶ Poſt hec demõſtrat Ari. qm̃ oĩa ꝑdicta itegrãt artẽ diffiniẽdi ꝑ viã cõpoſitionis. ſ. diuiſio aggregãs ꝑtes diffinitionis: ⁊ methodus de accidente oſtẽdens ꝙ inſunt: ⁊ methodus de gñe oſtẽdens ꝙ in eo qd qdeſt. Et hec eſt 26. ꝯcl'o. Manifeſtũ nãq̃ꝫ eſt ꝙ ſic accepte ſunt omnes ꝑtes eſſentiales rei: ⁊ per ordinẽ quo igrediunt̃ eẽntiã: ⁊ cõſtituũt vnũ aliqd: ⁊ ſcit̃ ex ꝑdictis qm̃ ſumpte ſunt per moduꝫ hunc. Ex his igit̃ oib⁹ accipit̃ diffinitio per moduꝫ quo eſt diffõ explicãs integre rei eſſentiã. Dicit ergo ꝙ manifeſtũ eſt ꝙ hec oĩa ꝑdicta ſũt vna ars diffiniẽdi: ⁊ recapitulat ea dicẽs. Qd recipimus ꝑmo per diuiſionẽ: qm̃ eſſe eſt h̃ aut hoc: ſicut oẽ aĩal: aut eſt rõnale aut irrõnale. Deinde accipimus de re diffinienda: qm̃ eſt alteruꝫ hoꝝ: vt qm̃ hõ eſt aĩal rõnale. Et iterum huius totius aggregati accipit̃ dr̃a donec inueniat res diffinienda nihil differre ſpecie a toto aggregato: neq̃ꝫ inueniat̃ totũ aggregatũ in plus. Cum aũt ſic ſit aggregata diffinitio: manifeſtuꝫ eſt ꝙ nihil ſuꝑfluũ apponit̃: qꝛ oĩa accipiunt̃ ꝑ methoduꝫ accñtaleꝫ ⁊ gñaleꝫ ineſſe in eo qd qdeſt: ⁊ ita nihil ponit̃ accidentale: neq̃ꝫ deficit aliqd ſubale qd ſcit̃ per hoc ꝙ fiunt diuiſiones ꝯtinue nõ interrupte. Et iteꝝ ſi aliqd deficeret cũ oĩa ꝑdicẽtur in qd: totũ acceptũ eſſet genus vel dr̃a: ⁊ eſſet in plus: ſꝫ ꝑdicto mõ oẽs dr̃e accepte ſunt: ⁊ non ſunt ampli⁹ dr̃e vlteriores per quas poſſit diuidi totuꝫ aggregatũ: ita ꝙ maneat indifferens ſpecie cum re diffinienda: acceptuꝫ eſt autẽ predicto modo indifferens ſpecie. 26

¶ Querere aũt opꝫ inſpiciẽdo: ꝑmũ ad ea que ſunt

ſilia:ꝛ nullaȝ inter ſe dr̃iaȝ hñt:gd nam idē habeāt
vniuerſa. Deinde ad alia que ſub eodeȝ cū illis gñe
collocanť:ꝛ ſunt qdeȝ eiuſdē inter ſe ſpēi:ab illis āt
ſpecie ſunt diuerſa. Atqȝ ſi in his accipiať aliqd pe
nit⁹ ideȝ:ꝛ in alijs ſilr mō. Rurſus ꝯſiderādu ȝ eſt ſi
in his q̄ ſunt ſumpta ſit aliqd ideȝ:quouſqȝ ad vnā
rōneȝ fiat acceſſio. Hec.n.erit ipſius diffinitio rei.
Qz ſi nō ad vnā rōnem: ſed ad duas vel pl'es itur:
pȝ id qđ queriť nō vnū qd eſſe:ſed plura. Veluti ſi
querať qd naȝ ſit magnitudo animi: cōſiderādum
eſt in aliqbus quos qdeȝ ſcimus eſſe magnanimos
qd naȝ habeāt vnū oēs pacto quo tales eē dicunť.
Ceu ſi Alcibiades fuit magnanimus: ꝛ Achilles:
ac etiā Aiax. Quid vnū oēs habebant. Atqȝ id eſt
eos affectos cōtumelijs nō pferre. Naȝ pmus intu
lit bellū. Scđs irat⁹ ſe a ſocijs defendendis ſeiun
xit. Tertius ſibi mortē ꝯſciuit. Rurſus in alijs cōſi
derādū eſt: vt Lyſandro ac Socrate qd nā ꝛ iſtis
ineraт vnū. Atqȝ id eſt equabilr ſeſe hēe in ſecūdis
atqȝ aduerſis reb⁹ fortune. His ſumptis conſidero
qd naȝ idē habeāt hec:equabilitas inquā in rebus
fortune:ꝛ nō patientia cuȝ ꝯtumelie afferunť. Qz ſi
nihil habeāt idē:due pfecto magnanimitatis ſpēs
erunt. Oīs aūt diffinitio vlis eſt ſemp. Medicus.n.
nō diffinit ſalubre cuidaȝ oculo:ſed aut oi: aut ſpe
cie determinato. Atqȝ facilius eſt ſingulare diffini
re q̄ vle. Quapropter a ſingularib⁹ ad vlia opȝ
aſcendere. Equiuocatiōes enim in vlib⁹ magis la
tent: q̄ in ijs que non differunt.

Tcō. 70. ¶ Querere aūt opȝ intendentem in ſilia ꝛ in
dr̃ia:primū qdeȝ oia ideȝ hñt: poſtea iteꝝ in
alteris:q̄ in eodeȝ qdeȝ gñe ſunt in illis. Sūt
aūt ipſis qdē ideȝ ſpecie:illoꝝ aut alteri:cum
aūt in his accipianť qd oia idē: ꝛ in alijs ſilr.
In acceptis iteꝝ ſilr intēdenduȝ eſt:ſi idē ſit
quouſqȝ in vnā veniāt rōneȝ:hec.n.erit diffi
nitio:ſi vo nō vadit in vnā: ȝ in duas vel in
plures:manifeſtū eſt ꝙ nō vtiqȝ vanū aliqđ
qđ q̄rit:ſed plura: vt dico ſi qd eſt magnani
mitas q̄rimus:intēdenduȝ eſt in quoſdā ma
gnanimos quos ſcimus qd hñt vnuȝ oēs in
quātuȝ hͦ ſunt: vt Alcibiades magnanim⁹:
aut Achilles:aut Ayax:qd vnū oēs nō tole
rare iniuriā:hic qdē.n.dimicauit:ille vo inſa
niuit:hic aūt iterfecit ipȝ. Itē in alijs vt Ly
ſandro ꝛ Socrate:ſi iaȝ idifferētes pſperi
tati ꝛ iproſperitati: hec duo accipiēs intēdo
qd ideȝ hñt:aut ipaſſibilitas que eſt circa for
tunas: ꝛ nō tolerātia iniuriaꝝ. Si vo nullum
ſit:due ſpēs vtiqȝ erūt magnanimitatꝭ:ſemp
eniȝ eſt oīs diffō vlis:nō.n. in quodaȝ oculo
dicit ſanabile medicus:ȝ aut in oi:aut in ſpe
determināś. Facilius qdeȝ eſt ſingulare dif
finire q̄ vle ᵃ:vn̄ opȝ ex ſingularibus in vle
aſcēdere: ꝛ nāqȝ equocationes latent magis

ᵃ ¶ Id ē mi
nus vle q̄ ma
gis vle.

in vlibus: q̄ in differentibus.

¶ Cognita ſic arte diffiniēdi per viaȝ cōpoſitiōis:ꝯſiter
docet Ari. venari diffōneȝ p viā reſolōnis:hoc eſt p viā
accipiēdi pmo cōpoſitiora:ħ eſt inferiora:ꝛ aſcēdendi
ab ipſis p partitionē vſqȝ ad ſupiora ſimpliciora:eſt āt
ars talis. Conſiderāduȝ eſt pmo de qb⁹ dr̃ nomen diffi
niēduȝ:ꝛ accipiēda ſūt de reb⁹ illis maxie in dr̃ia vipo
te ea que ſunt in dr̃ia ſpē:ꝛ que hñt maiorē ſilitudinē in
accn̄tib⁹. Conſiderādū eſt qd he res indifferētes hēant
cōe ſm nomē diffiniēduȝ. Deinde ꝯſiderande ſunt res
alie que ſint eedeȝ cū pozib⁹ ſpecie:habeant tn̄ maiorē
dr̃iaȝ accn̄taleȝ cū reb⁹ pus acceptis: q̄ res pus accepte
habeāt inter ſe. Et ꝯſiderādum qd ſit cōe in rebus ſcđo
acceptis ſm nomē diffiniēduȝ. Et 3⁰ ꝯſiderādum qd ſit
cōe ſm nomē diffiniendu ȝ reb⁹ ſcđo acceptis: ꝛ rebus
pmo acceptis:ſi iaȝ ſumpte ſūt oēs res de qb⁹ dr̃ nomē
diffiniēduȝ:ꝛ cōueniant pdicto mō in vnā rōneȝ cōem
ſm nomē diffiniēduȝ:tunc ipſa rō cōis ſic aſcendendo
accepta erit diffinitio nōis propoſiti. Si vo fuerint res
differētes ſpecie:qb⁹ ꝯueniāt nomē diffiniēduȝ ſemper
pmo faciēda eſt ꝯſideratio in reb⁹ minus differētibus
ſpecie ꝛ accidēte:ꝛ ꝯſiter in rebus magis differētib⁹:vt
in his que nō differūt ſpecie:ſed multuȝ accn̄te. ꝛ tertio
in reb⁹ que differūt ſpecie ꝛ accn̄te:ꝛ videndum eſt qd
quelȝ rerū acceptaꝝ hēat inter ſe cōe ſȝ nomē diffiniē
dum:ꝛ tandeȝ qd oēs habeāt adinuicē cōe ſȝ illud no
men:ꝛ vnū ſic occurrēs erit rō aſſignata ſm nomē ppo
ſitū. Si vo in tali reſolōne aſcēdendo nō poſſit īueniri
vnū cōe in oīb⁹ ſm nomē aſſignatū:tūc illud nomē eſt
equiuocū:ꝛ vltime extremitates que occurrūt ſunt ſin
gularia plura ipſius nōis. v.g. Si querať diffō magna
nimi accipiať de qb⁹ pdicať magnanimus Herculem
Ayax:ꝛ Achilles:q ſūt idēptes ſpē:ꝛ multū ꝯueniētes ac
cidēte:ꝛ ꝯſiderať qd ſit i iſtis cōe ſȝ ꝙ ſūt magnanimi:
ꝛ inueniť in eis cōe. ſ. nō tolerātia iniuriaꝝ. Qz Ayax ſe
iterfecit: vt nō toleraret iniurias:ꝛ eadē de cā Hercules
inſaniuit in iterfectiōe Neſſi in oriēte:cū accepiſſet cami
ſiā Neſſi itinctā medicamie Medee:ħ eſt liquore q̄dā
q ex pua calefactiōe iſlāmať:ꝛ icēdit inextiguibilr reȝ
quā tāgit:ꝛc⁹ liquoris ꝯfectionē iuenit Neſſus:ꝛ ea cōbu
ſtus ē Hercules cū iduiſſȝ camiſiā trāſmiſſaȝ a Deiani
ra. Achiles vo dimicauit: vt nō pateť iniurias. Poſtea
accipiēdi ſt alij q dr̃r magnanimi ꝯuenictes cū pozib⁹
in ſpecie:ſȝ diſſiles illis accidēte: vt Lyſander ꝛ Socra
tes:ꝛ vidēduȝ eſt qd ſit eis cōe inq̄tū ſūt magnanimi:ꝛ
inueniť ꝙ eſſe indifferētes in pſperis ꝛ aduerſis. De
inde ꝯſiderāduȝ eſt qd hi ſcđo accepti habeāt cōe cum
pus acceptis inq̄tū ſunt magnanimi:ꝛ ſi qd poſſit inue
niri cōe vnū:illud eēt diffō magnanimi:ſȝ cū nō occur
rat cōe vnuȝ erūt due rōnes ꝓtracte hincinde due diffi
nitiōes magnanimi:ꝛ erit magnanimus nomē equocū
ꝛ nō erit ei⁹ diffinitio vna:eo ꝙ diffinitio nō dr̃ ꝑticula
riter:ſȝ vlr de diffinito. Nec ponēda eſt diffō nōis intē
tio reperta in aliq̄:ſed intētio reperta in oi:ꝛ dico ꝙ ex
ſingularib⁹ rōnib⁹ extrahēde ſunt pdicto mō rationes
vles:q2 facilior eſt inuētio ſingulariū rōnuȝ q̄ vliuȝ:eo
ꝙ vles rōnes multotiēs ſunt ambigue:ꝛ latet eoꝝ am
biguitas plus in vlib⁹ q̄ in ſingularib⁹:ꝛ indifferētib⁹.
Hec aūt ars ſic pōt colligi in vnā ppōneȝ ineſtigandi
diffōneȝ p viā reſolōnis:pmo accipiēduȝ eſt in quo cō
ueniāt ſm nomē diffiniēduȝ res maxie indifferētes de
qb⁹ pdicať nomē diffiniēduȝ:ꝛ deide accipiēduȝ eſt in
quo ꝯueniunt ſm nomē diffiniēduȝ res ſilr adinuicem
differētes:differentes vo a pus acceptis plus q̄ ille ad
inuicē:ꝛ tertio accipiēduȝ eſt qd ꝯuenit pmo ꝛ ſcđo ac
ceptis:ꝛ ſic deinceps ſi ſint res vlteri⁹ differētes conue

27° ꝯ nientes in noīe diffiniēdo. Et hec est. 27. ꝯclo.

¶ Ut aūt in demōnib⁹ rōcinādi formis: sic in diffinitionib⁹ dilucidatas inēe opꝫ. Que qdeꝫ fuerit: si seorsuꝫ id diffiniat qspiam qd̄ in plurib⁹ generibus est: per ea que in vnoquoqꝫ dicunt̃: veluti sil'e non oē: sed id qd̄ in colorib⁹ est ⁊ figuris: ⁊ acutū simil'r qd̄ est in voce: ⁊ sic ad ipsuꝫ cō. ꝓficiscat̃ cauēs ne equiuocationē offendat. Qd̄ si neqꝫ differere trāslationibus opꝫ. Patet neqꝫ diffinire oportere: aut trāslationib⁹: aut hisce que p̄ trāslationē dicuntur. Erit eniꝫ necessitas vt translationib⁹ differat̃.

T.cō.71. ¶ Sicut in demōnib⁹ opꝫ syllogizatū eē sic ⁊ in terminū certū: hoc aūt erit si per ea que singul'r dr̄ sit in vnoquoqꝫ gn̄e diffinire separatiꝫ: vt sil'e nō oē: sꝫ in colorib⁹ ⁊ figuris ⁊ acutū qd̄ est in voce: ⁊ sic in cōe ire timēteꝫ ne equiuocatio cōtingat. Sic aūt nec opꝫ disputare metaphoris manifestū: qm̄ neqꝫ diffinire: neqꝫ q̄cūqꝫ dr̄ in metaphoris: disputare eniꝫ necesse erit metaphoris.

¶ Densa arte diffiniēdi s̄m viaꝫ duplicē docet nos Ari. ꝙ sic syllo demōratiuo acqrit̃ in nobis habit⁹ q̄ est certa visio mentalis eē cōplexi ⁊ veritatis: sic p̄ diffonē acqrit̃ in nobis certa visio sube rei: ⁊ hoc est manifestuꝫ ex diffōne diffōnis. Quia cuꝫ diffō sit oīo q̄ indicat qd est esse: qd̄ aūt indicat eē est generās certā visionē in eo cui indicat subāꝫ rei quā indicat. Manifestū itaqꝫ ꝙ diffō facit certaꝫ visionē sube. Et hec est. 28. ꝯclo: ⁊ ex h̄ seqt̃

28° ꝯ ꝙ ambiguoꝝ nominū nō est querēda diffō vna: lꝫ eniꝫ nois ambigui intentio sit aliq̄ mō vna⁹: ipsa tn̄ intentio vl'is vaga est apud intell'm ⁊ nō finit̃ nisi p̄ cōparationem aliquā certā adductā: ⁊ supadiectā: ⁊ de diuersis dicuā intentiōes hꝫ diuersificatas. ⁊ sil'r diffōnes sicut sil'e dictū in colorib⁹ ⁊ in figuris: hꝫ aliq̄ mō intētionē vnā vagam tamē ⁊ incertā apud intell'm quā nccē est finiri per spāleꝫ adiectionē cū dr̄ in colorib⁹: ⁊ per aliaꝫ adiectionē in figuris: vn̄ diffōnes huic insunt sicut pꝫ in geometria vbi describunt̃ figure sil'es: ⁊ in scia nāli in qua cognoscit̃ qd sit silitudo q̄litatū nāliuꝫ: ⁊ hoc ēt ꝙ diffinitio acqrit in nobis visionē certā: seqt̃ ꝙ nō ē diffiniēdus aliqd metaphoricꝫ: eo ꝙ metaphora cā ē ambiguitatis: ⁊ hec duo q̄ sequūt̃ ex. 28. sunt. 29. ⁊. 30. ꝯclones.

a ¶ Vane est p terminum ad placitū significantes: nō p terminū nāl'r significantē.

29° ꝯ 30° ꝯ

¶ Ut aūt facultatē habeam⁹ medioꝝ ad ea demōstrāda: que ꝓponunt̃: puestigare opꝫ: ⁊ ea q̄ aiantib⁹ aptis ispiciunt̃: ⁊ ipsas quoqꝫ diuisiones: atqꝫ sic puestigare opꝫ suppositio gn̄e cōi oium. Ceu si aialia sint ea q̄ ꝯsiderant̃: que naꝫ oī cōpetūt aiali. Quib⁹ sumptis rursus idētideꝫ puestigare oꝫ: que naꝫ ceteroꝝ p̄mo cuilibet isunt: veluti si id sit auis: que naꝫ oēm auē sequūtur. Et sic semp̄ que naꝫ ꝓpinquissimo cōpetūt. Patet. n. nos posse iaꝫ dicere ꝓpter qd insunt ea q̄ cōpetūt hisce que sub ipso cōi sūt collata: vt ꝓpter qd homini cōpetūt aut equo. Sit aūt aial qdeꝫ. b: in. a. v° ponant̃ ea que aial oē sequūtur: his āt in locis in qb⁹. c. e. d. l'e designat̃: aialia singula collocent̃. Pꝫ itaqꝫ p̄p̄ qd. a. cōpetit ipsi. c: p̄p̄. b nāqꝫ cōpetit. Et simil'r ceteris. Eadem autē est semper ⁊ in alijs rō: atqꝫ nunc sic dicimus per tradita nobis noīa cōīa rebus.

¶ Ut habeamus aūt ꝓposita eligere opꝫ decisiones ⁊ diuisiones. sic aūt eligere subꝫ genus cōe oiuꝫ ꝯsiliū: vt si aialia sint que ꝯsiderant̃: qualia oī aiali isint. Acceptis aūt his reliquoꝝ oī q̄lia inherēt: vt si h̄ est auis: q̄lia oī inhereāt aui: ⁊ sic semp̄ ꝓrio. Manifestū. n. est: qm̄ habebim⁹ iaꝫ dicē p̄p̄ qd insunt inherentia his que sunt sub cōi: vt p̄p̄ qd hoi: aut equo insūt. Sit aūt aial in quo. a: b. aūt inherentia oī aiali: in qb⁹ aūt sunt. c. d. e. sint q̄daꝫ aialia. manifestū igit̃ est p̄p̄ qd est. b. in. d. ꝓpter. a. enim sil'r aūt ⁊ in alijs: ⁊ semp̄ in alijs deorsuꝫ eadem rō est. Nunc qdeꝫ igit̃ s̄m ea que assignantur cōīa noīa dicimus. T.cō.72.

¶ Ostēsa arte diffiniēdi itegre taꝫ p̄ viā diuisionis ⁊ cōpositionis q̄ꝫ per viā resolōnis docet nos Ari. ꝙ non ex ol diuisione neqꝫ ex ol resolōne exhibet̃ quenis diffō. Sꝫ opꝫ ad determinate rei diffōneꝫ p̄ viā diuisionis exhēdaꝫ determinatā eligere diuisionē ⁊ resolōneꝫ: velut si diffiniēda est spēs p̄dicata in qd nō est assumēda diuisio accn̄tis: vel diuisio vocis: sꝫ diuisio gn̄is p̄ specificas dr̄ias: ⁊ inueniemus p̄ taleꝫ diuisionē nō soluꝫ ipsaꝫ diffinitionē: sed ēt cāꝫ dr̄iaꝝ positaꝝ in diffōne rei diffiniēde. v̄. g. si velimus diffinire aliqd̄ aial spāle: vtpote hominē: opꝫ diuidere genus ei⁹: vtpote aial p̄ dr̄ias ꝓprias aiali: ⁊ ol aiali sub disiunctiōe inherētes: ⁊ sic p̄dictū est aggregabimus ex diuisione diffōneꝫ ⁊ habebimus cāꝫ p̄p̄ quā inest ois dr̄ia rei diffinite: ꝓpter gen⁹. n. diuisus inest dr̄ia diuidens rei diffinite. Gen⁹. n. cā est: ⁊ radix a qua egrediunt̃ dr̄e ⁊ spēs: qcqd. n. est aial p̄p̄ h̄ ꝙ ipm est aial rōnale vel irrōnale. ⁊ hō: q: ipse est aial rōnale. Et binarius q: est numerus par: sꝫ nō sic dicā cāꝫ ꝯuertibileꝫ. Genus. n. cā est dr̄e: sꝫ nō ꝯuertibile nec per quā possit syllogiçari dr̄ia diuisiua de specie. Hec igit̃ ē. 31. ꝯclo. s. ꝙ ad diffōnes intētas ⁊ ꝓpositas ⁊ hn̄das eligēde sunt diuisiones vl'iuꝫ ⁊ decisiones: hoc est resolōnes singulariū. Et explanatio huius est totū qd̄ sequit̃ vsqꝫ ad finē huius capl'i: sicut hoc de p̄mo dicit. Et ad diffiniendūꝫ spēm aliquā opꝫ eligere gen⁹ ei⁹ vniuocū vere noīabile: ⁊ ꝯsiderare quales dr̄ie p̄mo inhereant illi oī: ⁊ acceptis illis sic ꝯtiter ire diuidēdo p̄ specificas differentias: q: sicut p̄dictuꝫ est aggregabit̃ diffō ⁊ inuenit̃ cā ꝓpter quā differētie inhereant speciei diffinite: quia ꝓpter genus diuisum vniuocum noīabile.

¶ Opꝫ aūt nō solū in his ipsis dicto mō ꝯsiderare: sꝫ ēt sit aliqd aliud videat̃ cōe cōpetēs: ⁊ idipꝫ accipere: deide sumē ⁊ ea q̄ ipm sequūt̃: ⁊ ea que hoc sequūt̃ veluti cornigeris cōpetit eritiā hic: superioribusqꝫ vacare debēb⁹. Sumāt̃ igit̃ hec: ⁊ rursus accipiēda sūt ea qb⁹ cōpetit: seqturqꝫ gerere cornua. Pꝫ. n. ꝓpter qd illis cōpetūt ea que diximus. Nam ob idipsum illis inerunt quia cornua gerunt.

T.cō.73. ¶ Opꝫ aūt nō soluꝫ noīa ꝯsiderare: sꝫ ⁊ si aliquid aliud accipiat̃ cōe: accipiētes si h̄ aliqb⁹ inhereat ⁊ q̄lia hec sequent̃: vt cornua hn̄tia hoc habere ventres latos nō vtrobiqꝫ eē dentes. Itē cornua habere sequit̃ quedaꝫ. Manifestum eniꝫ est ꝓpter qd in illis qd̄ dr̄ propter id sunt ꝙ cornua habent.

ℭ Siĺr ſi diffiniẽdũ eſt accñtale aliqđ ꝯſiderãdũ ⁊ di uidendũ eſt cõe accñtale: ⁊ nõ ſolũ opꝫ ꝯſiderare vni uocũ gen⁹: ſꝫ ẽt opꝫ ꝯſiderare reꝫ cõeꝫ accñtaleꝫ extneã accipiẽdo illã ⁊ diuidẽdo p vãias ꝑtes ipſaꝫ: ſicꝫ hñteꝫ vẽtres plures ꝯſeqꝫ hĩe cornua: ⁊ ſiĺr nõ hĩe in vtraqꝫ mãdibula dẽtes: ſeqꝫ iteꝝ nõ hĩe cornua. Cõuertibilia nãqꝫ ſunt nõ hĩe vtrobiqꝫ dentes ⁊ hĩe vẽtres pl̃es: qꝛ aĩalia que nõ hñt vtrobiqꝫ dẽtes nõ bñ maſticãt in pri⁹ cibũ acceptũ nec preparãt ipm ꝙ ſufficiat ad digõnẽ: ⁊ ideo dedit eis nã ventrẽ vnũ in quo pmo recipiaꝫ cib⁹ indigeſtus: vt poſtea faciat aĩal cibũ idigeſtũ redire ad os: ⁊ ibi iterato maſticeꝫ: ⁊ hec iterata maſticatio voca tur ruminatio: ⁊ poſt ruminationẽ mittaꝫ cib⁹ in vẽtrẽ aliũ digerentẽ: ⁊ ſic pꝫ: qm̃ aĩal nõ hñs dentes vtrobiqꝫ hꝫ vẽtres pl̃es: ⁊ nõ ſunt vẽtres pl̃es niſi qt caret denti bus in ſupiori mandibula: ꝓpter quẽ defectũ nõ plene maſticat cibuꝫ. Qđ aũt caret dentib⁹ ⁊ hꝫ ventres vt in pl̃ib⁹ hꝫ cornua: qꝛ mã terreſtris dura q̃ debuit tranſire in dentes ſupiores trãſit in cornua: verũtñ cũ nã inge niauerit cornua ſicut armẽta: ea carent cornib⁹ qb⁹ ſuc currit nã per alia iuuamẽta: lꝫ careãt dentib⁹ in ſupiori mãdibula: vt ceruã ⁊ camelus: cũ careãt dentib⁹ in ſu periori mãdibula carent ẽt cornib⁹: ⁊ qꝛ nã loco cornuũ dedit ceruẽ iuuamẽtũ aliud. ſ. fugã velocẽ: ⁊ camello cor poris magnitudinẽ: ⁊ ẽt dedit camello loco dẽtiũ ſupio rũ palatũ durũ cartilaginoſum: qꝛ vtiꝫ cibo duro ſpi noſo. Si igiꝫ velimus diffinire hoc: accñtale nãle: hñs cornua: dicem⁹ qm̃ hñs cornua eſt nõ hñs dẽtes in ſupe riori mãdibula: cui nã loco cornuũ nõ dedit aliud iuua mentũ: ⁊ in hãc diffõneꝫ veniem⁹ p diuiſionẽ accidẽtis nãlis in coacctñria. Dicimus. n. qm̃ carẽtiũ dẽtib⁹ in ſu periori mãdibula q̃dã hñt cornua q̃dã nõ: ⁊ que carent cornib⁹ ſunt qb⁹ dedit nã iuuamẽtũ aliud loco cornuũ. Et que hñt cornua ſunt qbus nã nõ dedit iuuamentum aliud: hĩe aũt cornua cã eſt nõ habẽdi dẽtes vtrobiqꝫ: ⁊ nõ hĩe dentes vtrobiqꝫ cã eſt hĩe ventres plures.

Ideo ceruus ⁊ camellus carent cornib⁹: quia carent dentib⁹ in ſuperiori mãdibula.

ℭ Et inſup alius modus queſtigãdi per ſilitudineꝫ rõnis. Nõ. n. põt vnũ qppiã ideꝫ ſumi: qđ qdẽ ſepiũ ⁊ ſpina ⁊ os appellare opꝫ. Inerũt auteꝫ ⁊ his atqꝫ ſequenꝫ aliq̃: quaſi talis ſit vna quedaꝫ nã. Eadeꝫ autẽ ſunt nõnulla coꝝ que ꝓponunꝫ multipliciter. Quedaꝫ enim ex eo ſunt ea qa mediũ idem habẽt: veluti qa ſunt omnia antipariſtaſis.

ℭ Amplius alius modus eſt ſm analogũ eli

T.c.74. gere: vnũ. n. accipe nõ eſt ideꝫ ꝙ opꝫ vocare ſepion ⁊ ſpinaꝫ ⁊ os: ſunt aũt que ſequũtur ⁊ hic tanq̃ꝫ vna nã hꝫ exiſtente. Eadem aũt ꝓpoſita ſunt que quideꝫ idem medium hñt: vt qm̃ omnia cõtrarius ſtatus.

ℭ Itẽ q̃daꝫ diffinibiliũ ſunt q̃ nõ hñt genus vnũ vniuo cuꝫ noiatũ: ſꝫ hñt cõe ambiguũ analogũ inoiabile: ⁊ ad diffiniẽduꝫ illa eligẽda eſt diuiſio nõ gñis vniuoci: ſed cõis ambigui. Ambiguũ. n. analogũ ex pte aliq̃ eſt intẽ tionis vnius[a]: ⁊ ſequũtur ipꝫ dñe diuiſiue: ⁊ ex pte ea q̃ eſt vnũ ſicut nã vna vnita[b]: ⁊ he dñe diuiſiue ſiꝫ cũ cõi analogo accipiunꝫ in diffõne iferioris diffiniẽdi[c]: ⁊ ipa iferiora ſub analogo ſumpta in ipſo analogo ſũt vnũ[d]: ⁊ eſt demrãbile de eis vnico medio paſſio cõis analo ga[e]: lꝫ de vnoquoqꝫ ſit demrãbilis medio ꝓprio paſſio analoga appropata ſicut ſepion: ⁊ ſpina: ⁊ os: nõ conue niunt in genere vno vniuoco nominabili: ſed conue niunt in analogo vno. Quia qđ eſt os in aĩali greſſibili:

a ℭ In h̃ habes pmã ꝓpoſitiones ⁊ ſunt ſex.
b ℭ Hec eſt ſcda ꝓpõ.
c ℭ Hec eſt tertia.
d ℭ Hec eſt quarta.
e ℭ Hec eſt qnta: ⁊ ſexta ẽ que ſequiꝫ.

h̃ eſt ſpina in piſce: ⁊ hoc eſt ſepion in malacie. Eſt autẽ malacie aĩal dẽ mollis carnis cuius creatio eſt ex carti lagine tñr: ⁊ cui⁹ creationẽ poſuit nã inter carnẽ ⁊ neruũ: vt ſit molle ſicut caro: ⁊ hẽat extenſionẽ ſicut neruus: ⁊ eſt in tali aĩali mẽbrũ ꝯueniẽs ſpinis piſciũ: ⁊ illud mẽ brũ dꝛ ſepion. Sepia võ aĩal eſt marinũ. Os aũt in aĩali greſſibili eſt ſicut fundamẽtũ ſup qđ edificaꝫ corp⁹ ei⁹: ⁊ ſup qđ ſtabiliꝫ mollities carnis eius: ⁊ ſup qđ innitiꝫ in mouẽdo: qꝛ in neruis eſt robur motiuũ: in oſſibus võ eſt robur ſuſtentatiuũ: ⁊ hec eſt ſpina in piſce: qꝛ eſt funda mentũ corpis ei⁹: ⁊ ſtabilimentũ mollitiei: ⁊ fluxus car nis eius: ⁊ illud ſup qđ innitiꝫ modus ei⁹: ⁊ idẽ eſt ſepion in malacie. Et hoc cõe analogum innuit Ariſto. vbi dicit ꝙ hec oĩa ſunt cõtrarij ſtatus: qꝛ hec oĩa ſunt attinentia duritiei ⁊ ſtabilimento: ⁊ ſtatuunt: ⁊ figunt mollitiẽ car nis duritiei contrariam.

Quid ſit malacie.

ℭ Atqꝫ hoꝝ nõnulla ſunt eadeꝫ gñe quecũqꝫ dñas hñt: ex eo qꝛ ſunt diuerſoꝝ: vel alio mõ. Ut pp qd reſonat: aut pp qd apparet: ⁊ ꝓpter qd iris exiſtit. Uniuerſa eniꝫ hec idem ſunt ꝓpoſitũ gñe: omnia nãqꝫ ſunt plane reflexo: ſed ſpecie ſunt diuerſa.

ℭ Hoꝝ aũt quedaꝫ gñe ſunt eadem quecũqꝫ hñt differẽtias alioꝝ aut aliter eſſe: vt pp qd eccho: aut ꝓpter qd apparet: ⁊ pp quid iris: oĩa eniꝫ hec ideꝫ ꝓpoſitũ ſunt gñe: oĩa enim repercuſſio ſunt: ſed ſpecie altera. T.c.75.

ℭ Itẽ que ſunt ſub eodeꝫ analogo quedaꝫ ſunt ꝯuenien tia in ipſo ſicut in nã gñabili ⁊ dñia abinuicẽ ſicut ſpẽs oppoſite: quaꝝ nulla eſt cã alterius. Et q̃daꝫ ſunt ſic ſe hñtia adinuicẽ ꝙ vnũ eſt cã alteri⁹: ⁊ ſub alio in ordine cauſali. v. g. eccho ⁊ iris apparẽtia idoloꝝ in ſpeculis ſunt ſicut ſpẽs oppoſite ſub vno gñe analogo qđ eſt re percuſſio: ⁊ oĩa ſunt ſicut vnũ in gñe: de qb⁹ per mediũ vnũ põt oſtẽdi paſſio vna analoga: ⁊ de quolꝫ diuiſiꝫ p mediũ ꝓpriũ paſſio eadeꝫ appropriata ſicut diximus in pmo libro de q̃tuor ꝓportiõabilib⁹ qm̃ cõmutabiliꝫ ſunt: qđ demrãꝫ demrõne vna in 5⁰ Euclidis: ⁊ demon ſtraꝫ de lineis ſupficiebus numeris ⁊ ſolidis diuiſim in ſciẽtijs ꝓprijs. Eſt aũt eccho ſoni repcuſſio ad obſtacu luꝫ: ſicut apparẽtia idoli eſt repcuſſio radij viſualis ad ſupficieꝫ ſpeculi. ⁊ ſicut iris eſt repcuſſio vel fractio ra dioꝝ ſolis in nube cõcaua aquoſa. Lux nãqꝫ diffundẽs ſe ſm inceſſum rectũ cũ pueniꝫ ad obſtaculuꝫ ꝓhibens ei⁹ ꝓgreſſionẽ colligiꝫ in loco incidẽtie ſup obſtaculuꝫ: ⁊ quia ei⁹ nã eſt ſe diffundere ⁊ generare ſm inceſſum rectum: cum nõ poſſit ſe generare directe ꝓgrediendo: nec10 gñat ſe reuertẽdo ſolũ: ſi obſtaculuꝫ ſit corp⁹ ob ſcurũ: aut ſi obſtaculuꝫ ſit corp⁹ pſpicuũ gñat ſe reuer tendo: ⁊ etiaꝫ nõ directe: ſed angulariter pſpicuũ pene trãdo: ſicut radius ſolis cadens ſup aquã pſpicuã reuer titur a ſupficie aque ſicut a ſpeculo ⁊ penetrat aquã fa ciendo anguluꝫ in ipſa ſupficie aque: ⁊ h̃ ꝓprie vocatur fractio radij. Igiꝫ cũ nã luminis ſit reflecti vel frangi ad obſtaculuꝫ: iris eſt reflexio ſeu fractio luminis ſolis in aquoſa nube: ⁊ apparẽtia idoloꝝ cum reflexione radij viſualis ad ſpeculuꝫ. Radius nãqꝫ viſualis eſt lumen diſgrediens a ſpiritu viſibili lumioſo vſqꝫ ad obſtacu lum: qꝛ nõ pficiꝫ viſus in ſola receptiõe forẽ ſenſibilis ſine mã: ſed pficiꝫ in receptiõe dicta ⁊ radioſitate egre diẽte ab oculo. Sbã aũt ſoni eſt lux icorporata in ſub tiliſſimo aere: ⁊ cũ pcutiꝫ ſonatiuũ violẽter neceẽ eſt ptes ei⁹ diſgredi a ſitu ſuo nãli: quẽ hñt in toto ſonatiuo: virt⁹ aũt nãlis ptes egreſſas a ſitu nãli reinclinat ad ſituꝫ nã

Quid ſit eccho ⁊ qd iris.

Non pficiꝫ viſus in ſola receptione forẽ ſenſibilis: ſed q̃rũ hoc ſit verũ: cõſiderãdum eſt. Et ẽt quomõ radioſitas egrediẽs ab oculo pficiat viſum.

leꝫ: ⁊ forti⁹ reiclinatōis ſue facit eas iteꝝ ꝓgredi vltra ſitū nālez: ⁊ iteꝝ reiclinat eas ad ſitū nālez: ⁊ ſic fit multotiens donec tandē qeſcāt ptes. Itaqꝫ virt⁹ nālis ſonat in reinclinādo partes egreſſas a ſitu nāli: occaſione violentis ꝑcuſſionis gñat in eis tremorē: in ptib⁹ aūt tremētib⁹ cū recedūt a ſitu nāli ↄſeqᷓ extēſio diametri longitudinalis ⁊ ↄſtructio latitudinalis: ⁊ cū redeūt ad ſituꝫ nālez eſt in eis ↄſtructio ⁊ extēſio ꝑdictoꝝ diametroꝝ ꝑmutata hic mot⁹ itaqꝫ extēſionis ⁊ ↄſtrictiōis in eodē ſm diuerſas diametros cū ꝑuenerit ad nāꝫ lumis icorporati in ſubtiliſſimo aere qđ eſt in ſonatiuo ſonatio ē. Oē nāqꝫ corp⁹ nāle hꝫ in ſe nām celeſteꝫ luminoſam ⁊ igneū lumino ſuꝫ ⁊ ei⁹ p⁹ icorporatio eſt in aere ſubtiliſſimo: ꝑcuſſo itaqꝫ ſonatiuo ⁊ tremēte neċe eſt ↄſilem tremorē ⁊ ↄſileꝫ motionē fieri in aere cōtiguato circūſtante: ⁊ ꝓgredit̄ hec gñatio in ptē oēm ſm inceſſuꝫ rectum: cū aūt ꝑuenit hec gñatio ad obſtaculuꝫ in quo nō pōt aer ꝑdicto mō motus gñare ↄſileꝫ motionē: partes aeris itremētes in ſe retūdunt̄ vl̄ retrodant̄ ⁊ reuerberant̄ ⁊ gñant̄ ſꝫ viam reuerſaꝫ iteꝝ tremor ⁊ motio in aere ⁊ redit ſonatio ꝑꝑ obſtaculuꝫ: ſicᷓ radi⁹ viſualis: cū ſe nō poſſit gñare: ſꝫ iceſſuꝫ rectū regñat ſe reuertēdo. Partes.n. aeris itumeſcētes ⁊ collidētes ſe ad obſtaculuꝫ nescio via reuerſa itumeſcūt. hec igit̄ reꝑcuſſio ꝑueniēs vſqꝫ ad lumioſuꝫ qđ eſt in aere ſubtiliſſimo eſt ſonatio rediēs: ⁊ hec eſt eccho. Qōlibꝫ igit̄ iſtoꝝ triuꝫ ſm ſubāꝫ ⁊ veritatē eſt reuerſio lumis: ſed iris eſt reuerſio lumis in rōne nubis: apparētia eſt reuerſio luminis viſualis hoc eſt reuerſio lumis in corꝑali ꝑdicto mō.

Quid ſit ſonatio.

Hic dicit clementius ſm Linco. ſolis lū remanē in aiſſo.

Quedam aūt differūt: ex eo qꝛ mediū eſt ſub alio medio: veluti ꝓpter qd nilus decreſcēte menſe magis affluat aquis: qꝛ menſis decreſcens ſimilis magis hyemis eſt. Propter quid menſis decreſcens: ſimilis magis hyemis eſt: quia luna decreſcit. Hec enim ſic inter ſeſe habent: vt patet.

T. cō. 76. Altera aūt ex eo ꝙ mediū quidē ſub alterū mediū ē ꝙ dr̄ ꝓpoſitoꝝ. Ut ꝑꝑ qd nilus finiente mēſe magis fluit ꝑꝑ id qđ vernior finis mēſis. ꝑꝑ qd aūt vernior finis mēſis: qm̄ luna deficit. Hec quideꝫ.n. ſic ſe hñt inuicē.

Quedaꝫ vō que ſunt ſub vno analogo ſic ſe hñt adinuicē ꝙ alterū eſt ſub reliq̄ ſicᷓ cāuꝫ ſub cā: ſicᷓ nili flux⁹ ⁊ mēſis variatio ſm q̄tuor āni tpa: ⁊ decremētū ⁊ incremētū lune: hec tria ↄueniūt in vno analogo: qđ eſt non permanētia in ſtatu vno. Luna nāqꝫ ↄtinue creſcit: aut deficit lumie: ⁊ hac ſui ꝑmutatiōe ꝑmutat q̄litates tpis in q̄tuor quartis menſis: ipſa.n. mouet in ol mēſe q̄tuor anni tpa: qꝛ efficit p̄mā quartā mēſis calidā humidam lumie ſuo creſcēte: ſcđaꝫ calidaꝫ ſiccā ꝑ cōplemētuꝫ ſui lumis: tertiā q̄rtā efficit ſiccā ⁊ frigidā lumie deficiēte a cōpleſito: vltimā q̄rtā frigidā ⁊ humidā defectu ſui lumis: ⁊ ita in fine mēſis eſt humidior mēſis: nō tñ frigidior: ſꝫ eſt accedēs ad calorē. Pꝫ igit̄ ꝙ tā in mēſe ꝙ̄ in luna eſt ꝑmutatio ↄtinua ⁊ nō ꝑmanentia in ſtatu vno. Et ꝑmutatio in luna eſt cā ꝑmutationis in tpe mēſurato: cā vō ꝑmutationis in tpe eſt cā ꝑmutatiōis in naturis q̄tuor: ⁊ in reb⁹ mutabilib⁹ ꝑticipātib⁹ q̄tuor naturis: ſicᷓ humiditas finitatis menſis eſt cā augmētationis humiditatis in reb⁹ hūidis. Dico ēt ꝙ virt⁹ lune eſt vr̄⁹ humectās: ⁊ v̄tute ſua humectāte hūectat aera ⁊ augmētat humidū in aquis: ⁊ cuꝫ ↄiungit̄ ſoli vigorat̄ vr̄⁹ eius calidꝰ ꝑ v̄tutē ſolis: ⁊ virt⁹ ſolis calida v̄tuti lune humectāti fortiter admiſta nescio humore augmētato cū calore faciant aquas rareſcieri: ⁊ inturgeſcere: vñ nescio in fine mēſis cū luna ↄiungit̄ ſoli plus ſolito intumeſcunt aque: taꝫ ſalſe: ꝙ̄ dulces: ſꝫ nō ſic fit manifeſtuꝫ in dulcibus ſicᷓ in ſalſis: ⁊ ꝑꝑ hoc in fine mēſis ſunt fluxus mariū maiores: ⁊ qōdaꝫ mare eſt qđ nō fluit niſi in fine mēſis ⁊ in medio mēſis. In medio nāqꝫ mēſis plenitudo lumis ei⁹ qđ recipit a ſole ↄfortat v̄tutē ei⁹: ſꝫ hec cōfortatio ⁊ vigoratio nō ſit tanta quāta eſt ꝑ ↄiunctionē corꝑaleꝫ. Itaqꝫ oēs aque in fine mēſis plus inundāt: ſꝫ inundatio eoꝝ plus appet in qbuſdaꝫ ⁊ in qbuſdā minus ꝑꝑ alias cōcauſas adiunctas: ſicᷓ accidit in nilo ꝙ in fine menſis lunaris ꝓpingoris eqnoctio autūnali plus abūdat ei⁹ aqua: qꝛ nilus cadit in mare inter occidēteꝫ ⁊ ſeptētrionē: ⁊ ventus occidētalis flat in regione illa a maio vſqꝫ ad equinoctiū autūnale: ⁊ mouēs aquas maris ſm vias inceſſus ſui mouet ēt arenā: ⁊ obſtruit arena oſtia nili: ⁊ hec obſtructio ⁊ vēti occidētalis reluctatio faciūt aquas nili augmētari ⁊ inundare: cā ģ vera ⁊ p̄ma inundationis nili: eſt vis lune humectās ⁊ rareſaciens aquas que vigorata per ↄiunctionē ſolis plus facit B in fine mēſis: cuꝫ luna deficit: hec tñ cā non educit ex ſe ſuū effectū plene niſi cū cōcauſis ꝑdictis. ſ. obſtructione oſtioꝝ: ⁊ venti occidētalis ↄ̄ inceſſuꝫ nili reluctatione: ⁊ he cōcauſe accidunt circa equinoctiū autūnale. Unde virt⁹ lune augmētans aquas in fine illi⁹ menſis plus manifeſtat oꝑationē ſue virtutis in aquis nili. igit̄ ꝓxima cā fluxus nili in fine predicti menſis eſt: qꝛ finis menſis eſt humidior. Finis autem menſis humidior eſt ꝓpter lune defectū ⁊ ↄiunctionē eius cū ſole in ipſo defectu. Ordo nāqꝫ cauſalis eſt ꝙ cauſe celeſtes p̄mo mouent tempora: ⁊ tempora mouent naturas.

Virt⁹ lune eſt virtus humectatiua.

Propter qd in fine menſis fluxus mariū ſunt maiores.

Cā vera ⁊ prima inundatio nis nili.

Capitulum 5m.

Ambiget aūt qſpiaꝫ de cā ⁊ de eo cui eſt cā: ⁊ ne tuꝫ cā: cū eſt id cui⁹ eſt cā veluti cū frondes dedicūt: eſt ne tum ipſa cā defluēdi frondes latitudo inquā foliorꝫ: ſi idipſum illi⁹ ſit cā: vel cū deficit luna: eſt ne tuꝫ interpoſitio terre: nam ſi nō eſt aliqua alia: erit ipſoꝝ cā. Sin ſimul ſunt cā: ⁊ id cui⁹ eſt cā: ceu ſi intercedit terra: deficit luna: aut ſi latitudo eſt foliorūꝫ defluūt frondes. Tuꝫ mutuo ꝑfecte demōſtrabunt̄. Sit enim. a. frōdes deponit: b. plāta cuius ſūt folia lata: c. vitis. Si igit̄. a. cuilibet cōpetit. b. Ois eniꝫ planta cui⁹ folia ſunt lata frondes deponit: b. vō. c. ipſi cōpetit. Latas.n. frōdes queclibꝫ vitis hꝫ: a. etiā ipſi. c. cōpetit. Oiſqꝫ vitis frōdes ſuas deponit. Atqꝫ cā. b medium eſt: vt pꝫ. At lꝫ etiā ꝑ foliorū defluxū lata vitē hr̄e folia demſtrare. Sit eniꝫ. d. lata hr̄e folia: abiĳcere frōdes. e: vitis aūt f. E. igitur cuilibꝫ ineſt. f. Ois.n. vitis abiĳcit ſuas frōdes: d. vō cuilibet cōpetit. e. ois nāqꝫ plāta que frōdes deponit hꝫ folia lata: ois ergo vitis hꝫ folia lata: atqꝫ cā eſt folioꝝ deflux⁹. Qđ ſi fieri nequit: vt ſint ſibi mutuo cāe: cā nāqꝫ prior eſt eo cuius eſt cā: ⁊ deficiēdi qdeꝫ cā eſt in medio terrā eſſe. hui⁹ aūt nō eſt cā deficere lunā. Atqꝫ demſatio que fit per cāꝫ: eſt ꝑꝑ qd: demōſtratio vō que nō per cām fit: eſt ea ꝙ̄ qppiaꝫ tm̄ eſſe oſtēdit̄. Qui per defectuꝫ terram in medio eſſe ꝑcepit: is ſcit qdē idipſuꝫ eſſe: ꝓpter qd aūt eſt nō cognoſcit. Atqꝫ deficere lunā nō ē cām

vt ſit in medio terra:ſed ecõtra cãʒ eſſe: vt deficiat luna:inde pſpici põt. In rõne nãqʒ deficiẽdi:ineſt in medio terrã eẽ. Quare pʒ p hoc illũ:ſʒ nõ p illũ h inoteſcere. An fieri põt: vt vni⁹ plẽs ſint cãe.

T.cõ.77. Eſt cã ãt ⁊ cui⁹ cã dubitabit aliqs: nũqd qñ eſt cãtuʒ ⁊ cã eſt: vt ſi folia fluãt:aut deficit: ⁊ cã deficiendi: ⁊ folia cadẽdi erũt hui⁹. Ut ſi eſt lata hře folia:deficiẽdi aũt terrã in medio eſſe:ſi.n.nõ eſt:alia aliq̃ erit cã ipſoꝝ: ſiue cũ cã ſimul ſit ⁊ cauſatũ: vt ſi in medio terra eſt deficit:aut ſi latũ eſt foliũ folia fluũt. ſi autẽ ſic eſt ſil' vtraqʒ erũt. Et ſic demrãnt̃ p altera: ſit.n.folia fluere in quo.a.latũ aũt folium in quo.b.vitis ṽo in q̃ c. Si aũt in.b.eſt.a.oẽ eiʒ latũ folio folio fluit:cã aũt eſt.b.mediũ: ſʒ ⁊ qm̃ latis folijs vitis eſt pp id quod folio fluit demrãre. Sit.d.qdeʒ.n.latũ foliũ:e.ãt folio fluere:vitis ṽo in quo.ʒ.in.ʒ.igit̃ eſt.e. folio:fluit.n.ois vitis in.e.aũt.d:oẽ.n. folio fluẽs latũ eſt folio:ois ğ vitis latuʒ folio eſt. Cã aũt eſt folio fluere. Si aũt nõ ꝯtingit cãs eſſe adinuicẽ. Cã.n.prius eſt eo cui⁹ eſt cã: ⁊ deficiẽdi qdeʒ cã eſt in medio terrã eẽ:in medio aũt terrã eſſe non eſt cã deficere. ſi igit̃ p cãʒ demrãtio eſt:pp qd eſt. Qð aũt non per cãʒ:ipſius qa:qm̃ quidẽ in medio eſt cognouit:ppter qd aũt nõ:ꝙ aũt nõ deficẽ cã ſit in medio eẽ:ſʒ h deficiẽdi mãifeſtũ eſt. In rõne eniʒ ipſi⁹ deficere eſt qð in medio eſt:qre manifeſtũ ꝙ p hoc illud cognoſcit̃:ſʒ nõ hoc p illud. Aut ꝯtingit vnius plures cãs eẽ.

In hoc c⁰ caplo redit Ari.ad cõplendũ ſermonẽ ſuũ de ꝯditiõib⁹ cauſalib⁹ ſʒ quas mediũ demrãtiuũ cõparat̃ ad ꝯcl'onẽ. Et intẽdit in caplo iſto demrãre:qm̃ vni⁹ demrãti p ſe ⁊ nõ ſm accñs ẽ vna cã

32ᵃ ʒ ⁊ mediũ demrãtiuũ vnũ. Et h eſt.32.ꝯclo ⁊ in explanatiõe h⁹ ꝯnis: ⁊ qõnib⁹ tẽdẽtib⁹ ad hui⁹ explanationẽ cũ icidẽtib⁹ ex qõnib⁹ ꝯſiſtit h caplm totũ. In pmis nãqʒ querit. An ex cauſato ſequat̃ cã ſua ſic ex cã ſeqt̃ cãtuʒ. An ꝯtigat vni⁹ plẽs eẽ cãs. Si.n.ex cãto nõ ſeqt̃ cã vna determiata:cũ nõ ſit cauſatũ qn hẽat cãʒ aliquã:ſequit̃ ꝙ cãtuʒ cũ hẽat cãʒ vnã ſeqt̃ ẽt ꝙ hẽat cãʒ aliã: ⁊ ita ꝙ illi⁹ ſint plẽs cãe. Dui⁹ ꝯcl'onis p⁹ pte ppo⁰.ſ.an ex cauſato ſequat̃ cã añq̃ ppõnat ſcdaʒ ptẽ qõnis oſtẽdit qd ꝯſeqt̃ ex p⁹ pte qõnis ſi ſit vera.ſ.qð ꝯuerſiʒ demrẽtur ex cãto cã: ⁊ ex cã cãtuʒ. Uerũtñ altera illaꝝ demrõnũ eſt demrãtio pp qd: ⁊ altera eſt demrãtio qa. Deinde ppoñit alterã ptẽ qõnis: ⁊ ꝯñter oñdit quo exñte ſcda pe qõnis nõ erit vera.ſ.ſi demrãt̃ de ſubo vli pa⁹ ꝯuertibilis cũ ſubo:qr necẽ eſt mediũ demrãtiuũ eẽ cõuertibile cũ demrãto: ⁊ erit cã ſequẽs ex cãto:qr medium ex paſſione ſibi ꝯuertibili: ⁊ nõ erũt illi⁹ cãe plẽs:ſed vna demrãtiua. Quo oñſo redit iterũ ad ſcdaʒ ptẽ qõnis: ⁊ oſtẽdit ꝯcl'onẽ intẽtã.ſ.ſi vnũ ſit demrãtuʒ p ſe ⁊ nõ ſm accidẽs: vna erit ipſi⁹ cã demrãtiua ꝯuertibilis cũ demrãto. ⁊ demrãtio hui⁹ eſt:qr mediũ eſt diffõ termini pmi. vni⁹ itaqʒ paſſionis vniuoce erit mediũ vniuocũ: ⁊ equiuoce equiuocũ ⁊ analoge analogũ: vnũ tñ mediũ qñqʒ cõparat vt cã ad maiorẽ extremitatẽ ſolũ:qñqʒ cõparat̃ vt cã ad ꝯcl'onẽ cõpoſita ex maiore ⁊ minore extremitate. Si itaqʒ cõparet̃ mediũ: vt cã ad maiorẽ extremitatẽ ſolam: ⁊ maior extremitas ſit diuiſibilis p ſpẽs de qb⁹ plib⁹ poſſit demrãri vt de ſubis pmis:tunc ꝯuenit illi⁹ paſſionis eſſe cãs demrãtiuas plẽs:qr ꝯclo q̃ cõponit̃ ex pdicato magis vli ⁊ ſubo minus vli nõ demrãt̃ ſoluʒ p cãʒ ipſi⁹ pdicati in ſe ꝯſiderati:ſʒ p cãm ipſi⁹ inquãtuʒ eſt in ſubo illo. Unñ ⁊ idem pdicatũ inqñtũ eſt in ſubo iſto alio a pmo aliã hʒ cãʒ:ſicũt alia eſt cã vite longe in q̃drupedib⁹ ⁊ alia in volatilib⁹: vnica tñ cã eſt ſimp' ꝑpria in eodẽ ordine cãꝝ ei⁹ ꝙ eſt eẽ lõge vite. Si itaqʒ cõparet̃ mediũ ad compoſitũ ex maiore extremitate ⁊ minore:ipſi⁹ vni⁹ vna erit cã: ⁊ mediũ vnuʒ ꝑpimũ demrãtiuũ:lʒ in pmo libro dcm̃ ſit:ꝙ vni⁹ rei plẽs demrãtiões ſint p media nõ ſubalternata: ⁊ in h libro dcm̃ ſit idẽ poſſe demrãri p diuerſas eiuſdẽ cãs. Per ſe nãqʒ ⁊ ꝑpria demrãtio nõ eſt niſi vna vni⁹ rei:ſʒ demrõnes qꝝ altera ẽ dcã dmrãtio ſʒ pus ⁊ reliq̃ ſʒ poſteri⁹: vel hẽ ſʒ poſteri⁹ ꝑñt eẽ plẽs eiuſdẽ rei: ⁊ h ẽ ꝯtinuatio h⁹ capli. Dicit ğ dubitabit aliqs an cũ cãtuʒ ẽ:ſit nẽcio ei⁹ cã determinata. Sicũt an ſequat̃ ſi folia cadunt:aut luna deficit:ꝙ cã deficiẽdi lunã ſit: ⁊ cã cadẽdi folia:ſicut.ṽ.g.an ex defectu lune ſequat̃ terrã eẽ in medio iter ſoleʒ ⁊ lunã: ⁊ ſi folia cadũt:qm̃ ſunt lata. Cuʒ.n.nõ ſit cãtuʒ qn ſemp cã ei⁹ vera ſit:ſicũt oñſuʒ eſt in p⁹ phiar: ⁊ ſuppoſitũ in hac ſcia:ſeqt̃ nẽcio ſi cãtuʒ eſt aliq̃ ei⁹ cã eſt. Unñ ſi ex cãto determinato nõ ſequat̃ aliq̃ deter^{ta} cã:ſeqt̃ ꝙ aliq̃ ei⁹ cã alia:cũ vere ſint ſil' cã ⁊ cãtuʒ. Dico dubitabit aliqs ſi ex cãto ſeqt̃ cã ſicut ex cã ſequit̃ cãtuʒ: velut ex terra eẽ in medio ſeqt̃ lunã deficere:ꝙ ſi eſt.ſ.cõuerſio ꝯñtie iter cãʒ ⁊ cãtuʒ:tũc ꝯtingit vtrũqʒ demrãri p reliquũ. velut ſi folia cadere lata eẽ ꝯuertant̃ adinuicẽ ſm ꝯñtiaʒ:tunc vtrũqʒ põt demrãri de vite p reliquũ: ⁊ qa nõ ꝯtigit idẽ ſimplr eẽ cãʒ alicui⁹ ⁊ cãtuʒ ſimplr eiuſdẽ cũ nõ ſit idẽ pus ⁊ poſteri⁹ ſe:mãifeſtũ eſt ꝙ altera demonſtratio erit p cãʒ ⁊ pp qd:reliq̃ ṽo per effectũ ⁊ qa. Sic ğ demrãt de luna ꝙ deficit p interpõneʒ terre demonſtrat p cãʒ ⁊ pp qd. qui aũt demrãt iterpõnẽ terre per defectũ demrãt p effectũ ẽt qa. Que.n.ponuntur in diffõne alic⁹ ſunt cã ipſius. In diffõne ṽo defectus ponitur interpoſitio terre:quare hec eſt eius cauſa.

Etenĩʒ ſi ſit: vt idẽ pmo de plurib⁹ pdicet̃. Sit.a. qð qdẽ taʒ.b.q̃ʒ.c.cõpetat pmo:quoꝝ alterũ iſit.d. alterũ ipſi cõpetat.e. Inerit igit̃ ipm.a.illis vtriſqʒ: e.inquã ⁊.d. Atqʒ vt inſit qdeʒ ipſi.d.cã eſt ipſuʒ.b. Ut cõpetat aũt ipſi.e.cã eſt ipm.c. Quare ſi cã eſt: neceſſe eſt ⁊ reʒ eſſe. Si ṽo res eſt:nõ eſt neceſſe id eſſe qð eſt cã:ſed cãʒ qdeʒ eſſe:nõ tñ oẽm. Aut ſi ſp id qð ꝑponit̃ vl'e eſt:cã quoqʒ tota quedã eſt: ⁊ id cui⁹ eſt cã vl'e etiam eſt. Ueluti folijs ſpoliari:toti cuidaʒ ineſt determinato: ⁊ ſi ſpẽs ſunt illius: ⁊ his vl'iter aut plãtis:aut huiuſcemodi plantis cõpetit: quare ⁊ mediũ in his: ⁊ id cui⁹ eſt cã equa ſint oʒ: ⁊ cõuertant̃: veluti pp qd arbores folijs ſpoliantur. Quid ſi idipſʒ ob ꝯgelationẽ eſſe opʒ: ⁊ ſi ꝯgelatio nõ cui⁹ ineſt:ſʒ arbori:folijs arborẽ ſpoliari opʒ.

T.cõ.78. Sed nãqʒ ſi eſt idẽ de plurib⁹ primis pdicari:ſit.a.in.b.prio exñs: ⁊ in.c.alio primo: ⁊ hoc ſit in.d.e.erit itaqʒ.a.in.d. ⁊.e. Cã aũt

in.d.qdeʒ

Mediũ ẽ diffinitio maioris extremitatis.

Unius paſſionis equoce eſt mediũ equiuocũ eſt analoge analogũ.

Per ſe ⁊ ꝑpria demrãtio nõ eſt niſi vna vnius rei.

In diffinitiõe defect⁹ ponit̃ interpoſitio.

in.d.quidē.b.in.e.aūt.c.quare cum cā ſit neceſſe eſt rem eſſe. Re autē exīſte nō neceſſe eē omne cuȝ fuerit cā:ſed cām quidē neceſſe eſt eſſe:nō tñ oēm:aut ſi ſimplr̄ vlē ꝓpoſitū eſt: ⁊ cā totum qōdā: ⁊ cuius eſt cā vlē:vt folio fluere in toto quodam determinatuȝ eſt: ⁊ ſi ſpēs illius ſint: ⁊ ipſius vlr̄:aut plātis:aut hꝫ plātis:quare ⁊ medium eq̄le opȝ eſſe in his: ⁊ cuius eſt cā ⁊ ↄuerti:vt pp̄ quid arbores folio fluunt. Si igit̄ ꝓpter cōdēſatiōeȝ humidi fluit arbor:opȝ eſſe dēſitateȝ. Sed cōdēſatio nō eſt cuicūqꝫ:ſꝫ in arbore folio fluere: quare medium equale opȝ eſſe denſitatem.

℄ Hic redeūdum eſt ad p̄ᵃᵐ qōnem: ⁊ ↄiungēdū eſt ei ꝙ hic ſeq̄t̄. ⁊ eſt quaſi diceret. Nunqd cum cauſatū eſt cā eſt:aut ↄtingit vniꝰ plures cās eſſe. Et nāqꝫ ſi idē p̄dicat̄ de pluribꝰ ſubis p̄mis ↄtingit eiuſdē p̄dicati plures eſſe cās: ⁊ nō ſeq̄t̄ ex p̄dicato cauſato cā vna determ̄:ſequet̄ tñ cum res ſit cām eſſe:nō tñ ſequet̄ hāc vel illam cām eſſe. Sed ſi ꝓpoſitū eſt vlē B eſt de ſubo vli ↄuertibili: tunc cā ſilr̄ eſt totū vlē ↄuertibile:vt ſi ſumat̄ p̄ᵐ ſubm eius qd̄ eſt folio fluere ↄuertibile cum B p̄dicato:oportet cām ⁊ medium ſilr̄ eſſe ↄuertibile.

℄ At quereret q̄ſpiam rurſus ſi fieri poſſit:vt nō eadē eiuſdē ſit vniuerſis cauſa:ſed diuerſa:nec ne. An ſi per ſe q̄deȝ eſt demōſtratū: ⁊ non per ſignū aut per accidēs id fieri neq̄t:q̄ppe cum ipm̄ mediū extremi ſit ratio. Sin vō nō hoc pacto eſt demōſtratū:fieri pōt. Fit aūt id cuius: ⁊ id cui eſt cā:per accidēs ↄſiderent̄. Nō tñ ex numero eoꝝ eſſe vident̄ que ꝓponunt̄. Qd̄ ſi ita nō eſt:ſilr̄ habebūt ⁊ mediū. Si eniȝ equoca ſint:mediū habebūt equocum. Si ſint vt in genere:mediū habebūt ſilr̄:veluti ꝓpter q̄d etiā mutuo ordine ſilitudineȝ ſubeunt rōnum. Eſt enim alia cauſa in lineis: ⁊ in numeris. Atqꝫ eadem alia q̄deȝ eſt:vt lineaꝝ rōnem ſubit. Eadē autem vt ta le habet incremētum ⁊ eodē in oībus modo.

T.c.79. ℄ Utruȝ aūt ↄtingat nō eādē cām eſſe eiuſdeȝ oībus:ſꝫ alterā:aut nō. aut ſiquidē per ſe demōſtratum eſt ⁊ nō ſm ſignū aut per accñs: nō pōt eē. ratio enim vltimi mediuȝ eſt. ſi vō nō ſic eſt ↄtingit. Eſt autē ⁊ cuius eſt cā ⁊ in quo ↄſiderare ſm accñs:nō tñ videt̄ ꝓpoſita eſſe. ſi aūt nō ſilr̄ ſe habebit medium:ſiquidē equiuoca eſt equiuocū mediuȝ. Si vō vt in gñe ſit:ſilr̄ ſe habebit:vt ꝓpter quid cōmutabiliter analogum. alia.n.cā eſt in numeris. ⁊ in lineis ⁊ eadē:inquātum quidē linea eſt nō eſt eadem. inquātum autē habēs augmētum huiuſmodi eadeȝ:ſicut in oībus.

Ratio vltimi eſt mediuȝ.

℄ Poſt hec redit ad hāc 2ᵃᵐ partē qōnis querēs an ↄtingat nō eādeȝ eſſe cām:ſed plures eiuſdē p̄dicati in oībꝰ ſubis aut nō. Et r̄ndet ſi eſt demōſtratio per ſe: ⁊ nō ſm effectū aut ſm accidēs:tūc nō pōt eſſe nō eadē cā:quia mediū eſt ratio maioris extremitat̄ ſimplr̄:aut inquātum eſt in ſubto ſuo p̄. Si vō nō eſt demōſtratio per ſe

Mediū eſt rō maioris extremitatis. Et ita ſꝫ Linco. vbi legit̄ iſta vltimi debet legi primi.

ↄtingit nō eādē eſſe cām:q̄a mediū qd̄ eſt cā: ⁊ p̄dicatuȝ cuius eſt cā ↄtingit ↄſiderare in ſubo nō primo:ſed ſm accidēs:ſꝫ talia nō ſint ꝓpoſita in demr̄ationibꝰ: ⁊ taliū accitaliū ↄtingit plures eſſe cās. Si vō nō ſic ↄſideret̄ ſubm in p̄dicato ſm accidēs:ſed ſic p̄dicatio de p̄ ⁊ vlī: tūc ſilr̄ ſe habebit mediū cum vltimo. ſ. ꝙ ſi vltimū eſt vniuocū ⁊ mediū vniuocū. ſi vō equocuȝ ⁊ equocum: ⁊ ſi ſit analogum ⁊ mediū erit ſilr̄ analogum:vt hūtꝰ analogi ꝓpter q̄d quatuor quātitates ꝓportionales ſunt pmutatum pro ꝓportionabiles:vnū eſt mediū analoguȝ ſcilꝫ hēre que multiplicia. ſ. p̄mi ⁊ ſcdi tertij ⁊ quarti. ſilr̄ ſibi addētia vel diminuētia: vel ſe inuiceȝ equalia. in lineis aūt ⁊ numeris: ⁊ alijs q̄ntitatibꝰ ſpālibus eſt huius analogia approp̄ari alia ⁊ alia cā ꝓpa. Silr̄ vō in coloribꝰ ⁊ figuris equocū eſt: ⁊ ideo hincinde eſt eius cā alia ⁊ alia:q̄a in figuris eſt cā ſilitudinis hēre angulos eq̄les ⁊ latera equos angulos ↄtinētia ꝓportionabilia.

℄ Ut color aūt colori figuraqꝫ figure ſit ſilis. Alia erit alij cā. Silē nāqꝫ in his eſt equocum. In figuris enim in ſilitudine forſitan rōnuȝ ↄſiſtit:que iter latera ſunt: ⁊ anguloꝝ equalitate. In coloribus aūt in vnitatem ipſius ſenſus:aut aliquo tali.

℄ Silem aūt eſſe colorē colori: ⁊ figurā figu re aliā eſſe. equiuocuȝ.n.eſt ſile in oībus:hic quidē.n. fortaſſis ſm analogiam hēre latera ⁊ eq̄les angulos. In coloribꝰ aūt ſenſum vnuȝ eſſe:aut aliud aliquid huiuſmodi. T.c.80.

℄ In coloribꝰ aūt eſt cauſa ſilitudinis ꝙ eoꝝ eſt ſenſus vnus aut aliq̄d aliud hꝫ. ⁊ forte in hoc exēplo aliq̄d occultauit Ari. q̄a nō ſunt colores ſiles:q̄a eoꝝ eſt ſenſus vnus:niſi forte itelligat ꝙ illud qd̄ vere eſt vtus ſenſitiua cā coloris eſt. vtus enim viſiua eſt lumē radiās a ſpiritu viſibili lucēte: ⁊ cā coloris lumen eſt. nihil enim eſt color niſi lumē incorporatuȝ p̄ſpicuo. vnus igit̄ ſenſus cauſa eſt ſilitudinis coloruȝ. hoc eſt vnitas luminis qualis eſt in viſu indifferēte: cauſa eſt vnitatis in coloribus que eſt ſimilitudo.

℄ Ea vō que ſilitudine rōnuȝ eadē ſunt:mediū idētideȝ ſilitudine rōnū idem habebūt. Cauſa aūt ⁊ id cuius eſt cā:atqꝫ id cui eſt cā:ita ſeſe hñt ad mutuo ſe ſequēdū. Nam ſi hoc ſumas per ſingula:id cuius eſt cā ad plura ſeſe extēdit:velut externos angulos quatuor rectis equales hēre extendit triāgulum atqꝫ quadratuȝ. Et ſi oīa ſumas:equat̄. Sūt enim q̄cūqꝫ quatuor rectis equales externos angulos hñt. Similiter ſeſe habet ⁊ mediū. Eſt aūt ipm̄ mediuȝ extremi ratio primi. Quocirca ſcie oēs per diffōnem ſiūt:veluti ſpoliari frōdibꝰ ſimul ſeq̄tur vitem:atqꝫ excedit. Et ficum iteȝ atqꝫ excedit:ſed nō oīs ſupat: ſed equat̄. Si igit̄ p̄mū mediū ſumpſeris ratio illud erit abījciēdi folia. Erit enim p̄muȝ q̄dē mediū verſus extremū alteruȝ:tales inqꝫ vniuerſis eſſe:deinde medium huius ſuccum cōgelari:vel aliq̄d aliud tale. At ſi quiſpiam iterrogauerit q̄d eſt defluere folia:congelari reſpōdebimus eius ſuccum qui in ſeminis coniūctione conſiſtit.

℄ Scōm aūt analogiā eedeȝ ſunt: ⁊ mediuȝ hēbunt ſm analogiā. Hñt aūt ſic ↄſequi cām inuicē. ⁊ cuius eſt cā: ⁊ in quo eſt cā. vnum- T.c.81.

qđq3 quidē accipienti. ⁊ cuius e ā in plus: vt in quatuoꝛ eq̄les qui ex̄ ſunt in plus ſunt q̄3 triāgulis aut quadrāgulis: in oibus autem in eq̄ue. quecūq3.n. quatuoꝛ rectis equales exte rioꝛes ⁊ medium ſilr. Eſt autē mediū ratio pꝛimi extremi: ꝓpter qđ oēs ſcientie p diffō nē fiunt: vt folio fluere ſimul ſequit̄ vitem ⁊ excedit ficū3: ſed nō oia: ſed eq̄lū eſt. ſi itaq3 accipiat aliquis pꝛimu3 mediū: ratio fluendi folium eſt. erit.n. pꝛimū in altero mediū: qm̄ oia hui⁹ ſunt. ſit huius mediū q̄ ſuccus denſat aut aliquid aliud hui⁹. quid eſt autē folio fluere denſari in ꝯtactu ſeminis ſuccum.

Mediū eſt rō pmi extremi.

C Eadē aūt ſm analogiā hn̄t mediū idē ſm analogiā: ⁊ ꝓdicto mō ꝯītunt̄ adinuicē3 me^m qđ eſt cā. ⁊ maioꝛ extremitas cuius eſt cā, ⁊ minoꝛ extremitas in qua eſt cā. Sz ſi cōponat̄ ex ſubō nō ꝑ ⁊ maiori extre^e: tūc erit ꝑdicatū in plus velut oēs angulos extrinſecos eē eq̄les 4^or rectis in plus eſt q̄3 in triāgulis: vel q̄drāgulis. Sed cu3 dī de oib⁹ figuris polygonijs: tūc dī de ſubto ꝑ ⁊ ꝯītibili: q2 q̄libet fig^a polygonia h3 eq̄les angulos extrinſecos 4^or rectis ſic in ꝑoꝛi li^o demōſtrat̄: ⁊ mediū hui⁹ ſilr eſt ꝯītibile cum extremis: q2 me^m eſt rō ꝑmi termini. Silr folia fluere in plus eſt q̄3 vitis ⁊ q̄3 ficus: ſ3 nō eſt ī plus q̄3 oēs arboꝛes que ꝯueniūt in vna rōne ſm quā rōnem fiūt ꝑ^m ⁊ vl'e ſubm eius qđ eſt folia fluere: ſ3 de illo ibio ꝯītibil'r dicet̄. ſilr mediū eius ꝑ^m erit diffinitio fluēdi folij. ⁊ h mediū ꝑ^m erit mediū in alijs que ſunt ſub ſibo ꝑ qm̄ illa ꝯueniūt in rōne vna ſubi ꝑmi. Eſt aūt mediū et rō eius q̄ eſt folio fluere ſuccū denſari in ꝯtactu ſemis. Arboꝛes nāq3 hn̄tes ſuccū viſcoſu3 nō hn̄t caſum folioꝝ neq3 lati^{ne3}/lati^{ne3} nō h3 eo q̄ humoꝛ viſcoſus ꝑꝑ ſui viſcoſitatē ⁊ adherētiā nō recipit multam expāſionē. ⁊ ſilr ꝑꝑ ſui viſcoſitatē nō recipit multā exhalationē nec deſiccatiōe3 nec moꝛtificatiōe3 per frigus: vn̄ nō diſſoluīt cōpago in qua foliū gn̄atū ex humoꝛe viſcoſo adheret arboꝛi. Folia autē que gn̄ant̄ ex humoꝛe nō viſcoſo ſunt lata: ⁊ cadūt: q2 humoꝛ nō viſcoſus de facili expandit̄ in latū: ⁊ eſt multū expediēs ꝟtuti foꝛatiue folioꝝ: ⁊ humoꝛ nō viſcoſus facilē h3 exhalationē ⁊ ꝯdēſatiōe3 ⁊ deſiccationē ꝑ ꝟtutē maturatiuā ⁊ calefactiuā: vn̄ cū cōplet̄ digeſtio ſemis ⁊ fruct⁹ ꝟtus digeſtiua maturās fructu3 ⁊ ſemē decoquēdo ⁊ īſpiſſando humoꝛes crudos ⁊ fluidos decoq̄t ⁊ īſpiſſat humoꝛē crudū ⁊ fluidum ex q̄ gn̄abant̄ folia: ⁊ ſuccos folioꝝ ſpiſſus ſiccus ⁊ fragilis nō potēs ꝯglutinare foliū latū ⁊ pōderoſu3 cū arboꝛe. Dēſatio ig'r̄ ſucci in hoꝛa maturatiōis ſeminū cā eſt caſus folioꝝ. Et foꝛte hoꝛā maturatiōis ītellexit Ari. ꝑ hūc ſmonē: ſeminis ꝯtactū. Semē nāq3 nō ꝓꝑe dī ſemē donec ſit ex q̄ poſſit eē gn̄atio rei ſui gn̄is. ⁊ h nō eſt ante ſui maturitatē. hoꝛa igit̄ maturatiōis ſemis eſt hoꝛa in qua ꝯtingit eē vere ſemē: h dēſari in ꝯtactu ſeminis eſt dēſari dū ꝯtingit eē ſemē: vel cū foliū ſit n̄ale coopimētu3 ⁊ fruct⁹ ⁊ ſemis nectio idē eſt ꝑn^m ex ꝑte aliq̄ gn̄ōnis folij ⁊ ſeminis: ⁊ in ipo ꝑn^o aliq̄ mō ſe ꝯtingit. Et ꝑ^o cā caſus folioꝝ ⁊ maturatiōis ſemis eſt digeſtio ⁊ īſpiſſatio ſucci in ipſo ꝑn^o gn̄ōnis vtriuſq3. De folijs aūt floꝝ oiu3 maniſe^m eſt q̄ oꝛigo eoꝝ eſt in loco in quo ꝯiūgit̄ fruct⁹ cū eo a quo depēdet: q2 n̄a fecit folia floꝝ ad h vt dum adhuc fruct⁹ tener tot⁹ inuolueret̄ in folijs floꝝ. ⁊ ibidem dēſari ſuccū: eſt cā caſus folioꝝ floꝝ. Sz de his nō intellexit Ariſ. Latitudo ꝟo folioꝝ cā eſt aliq̄ caſus folioꝝ eo q̄ latitudo eoꝝ eſt cum pōderoſitate et cum reſiſtētia vētis impellētibus: eo q̄ per ſui latitudinē multum recipit de vēto. Pꝛimu3 igit̄ ſbm eius qđ eſt folio fluere eſt hr̄e ſuccum fluidum nō viſcoſum.

C In figuris aūt h pacto quiſpiā aſſignabit: q̄rētib⁹ quonā pacto ſe ſequunt̄ cā ⁊ id cuius eſt cā. Ponat̄ a. cuilibet ineē. b. ipm autē. b. cuiq3 cōpetat eoꝝ que ſunt. d. A. igit̄ vl'e hiſce fuerit que ſunt. d. Etenim id vl'e dico qđ nō ꝯuertit̄. id aūt vl'e vocito ꝑmū: cum quo vnūqđq3 q̄dē nō ꝯuertit̄: vniuerſa aūt ꝯūtunt̄ atq3 equant̄. B. igit̄ cā eſt vt. a. cūctis hiſce cōpetat que ſunt. d. Op3 g̊ ipm. a. ad plura ſeſe extendere q̄3 ipm. b. Nā ſi ita nō eſt: cur magis h erit illi⁹ cā? Nā ſi b. nō oib⁹ cōpetit. e. erūt vniūſa illa vnū q̄d aliud ab ipo. b. Alioq̄n quo nā pacto dicere licebit. A. q̄dem ipm oī cōpetē. e. ipm aūt. e. nō omni cōpetē. a. Cū ꝟo nō erit aliqua cā. nā ipm. a. cūctis cōpetit. d. at ipſis ēt. e. Et ipa igit̄ vnū q̄d erūt: atq3 id ꝯſiderare op3: ⁊ ſic. c. Fieri igit̄ pōt: vt eiuſdē: ſ3 nō eiſdē ſpecie plures ſint cāe: veluti vt lōge ſint vite q̄drupedes q̄dē cā eſt ipſas bili vacare: volucres aūt ipas eē ſiccas aut aliquid aliud. Nā ſi nō ſtatim accedūt ad indiuiduu3: ⁊ ſi nō ſolū vnū: ſ3 plura ſunt media: plures ēt ⁊ cāe ſunt. Utrū aūt medioꝝ ſit ſingulis cā: vtrū id qđ eſt ꝟſus vl'e pꝛimū: an id qđ ꝟſus ſingula collocat̄. P3 igit̄ ea eē que ꝓpinq̄ſſima ſunt vnicuiq3 cui eſt cā. na3 vt ꝑmū ſit ſub vlī: h eſt cā: veluti vt. a. cōpetat ipſi. d. cā eſt ipm. c. Ut igit̄. a. cōpetat ipſi. d. cā ipm. c. vt aūt. a. cōpetat ipſi. c. cā eſt ipm. b. at vt huic ipſū: idipm. At eni3 de rōcinatione q̄dem demſ̄atione q̄dnā vtrūq3 ſit. Et quo ſit modo ſatis iam patuit: ⁊ ſimul etiā demſ̄atiua ſcīa. Eſt.n. idem.

C In figuris aūt ſic aſſignabit aliquis q̄rētib⁹ ꝯſecutiōe3 eē cauſe. ⁊ cui⁹ eſt cā: ſit ei3. a. in. b. oī. b. aūt in vnoquoq3 eoꝝ que ſūt. d. in plus aūt. b. q̄dē. vl'r vtrq3 erit in ipſis. d. h ei3 dico vl'e. qđ nō ꝯūtit̄: ꝟn̄ oia ꝯūtunt̄: ⁊ excedūt. In ipſis igit̄ eſſe cā ipius. a. b. eſt: op3 itaq3. a. in plus q̄3. b. extēdi. ſi ꝟo nō: quid magis cā erit hec illius. Si igit̄ in oib⁹. e. eſt. a. erūt illa oia aliq̄d vnu3 aliud. a. b. Si.n. nō: qūo erit dicere: qm̄ in quo eſt. e. ſit. a. oī: in quo aūt. a. non omni ſit. e. ꝑꝑ q̄d ei3 erit aliq̄ cā: vtputa. a. ineſt oib⁹. d. Si itaq3 que ſunt erūt aliq̄d vnu3 ꝯſiderari op3 ⁊ ſit. c. Cōtingit igit̄ eiuſdē cās plures eē: ſ3 nō eiuſdē ſpecie: vt lōge vite eſſe quadrupedia cā eſt nō hr̄e cholerā: volatilia ſicca eē aut aliud aliq̄d. Si aūt in athoma nō ſtatim veniūt: ⁊ nō ſolū vnū mediū: ſed plura: ⁊ cauſe plures. Et q̄lis aūt cā eſt medioꝝ que ad vl'e pꝛimu3 eſt: aut q̄ ad ſingulare ſingularib⁹. Manifeſtū vtrq3 eſt q̄ que magis ꝓxime vnicuiq3 ꝓxima cā. pꝛimu3.n. que eſt ſub vlī. hec.n. cā: vt in. d. qđ eſt. c. ipius. b. cā eſt: in. d. q̄dē igit̄ eē. c. cā eſt ipſi⁹. a. ipſi aūt. c. T.c.82.

b. in h

b.in h aũt eſt eadez: de ſyllõ igĩ ꝛ demſone quid vnũqꝺqꝫ eſt: ꝛ quõ fit manifeſtum eſt. Silr autez ꝛ de ſcia demõſtratiua.

¶ Poſt hec manifeſtat Ari. ꝯſecutiõez cauſe ꝛ cauſati in figuris ſyllogiſticis: oñdẽs ꝙ ſi cõparet̃ mediũ ad maiorez extremitatẽ qꝺ dĩ de iferiorib⁹ ſubtis: ꝯtingit vni⁹ plures eſſe cãs: tñ vnius vna eſt cã ꝓxima. Cã.n. ꝓxima maioris extremitat vnica eſt in vno ordine cauſe. et cã cõpoſiti ex maiori extremitate: et minori ſilr vnica eſt. Dicit ĝ ꝙ in figuris aſſignabit̃ ꝯſecutio cauſe ꝛ cauſati h mõ. ſit.a. maior extremitas qꝺ ſit in omni.b. medio. c. aũt ſit in vnoqꝫ que aggregant̃ ſub.d. igĩ cum.a. ſit in plus qꝫ aliqꝺ eoꝝ que ſunt.d. erit etiã in plus qꝫ.b. ꝛ dicet̃ vlr tã de.b. qꝫ de ipſis.d. hec aũt dico vlẽ qꝺ ꝑdicat̃ de omni aliq̃: ꝛ nõ ꝯuertit̃ cuz eo: oĩa tñ de qbus dĩ ꝯuertunt̃ cuz ipſo ꝛ diuiſim excedant̃: cã itaqꝫ ꝙ.a. ſit in ĩpis d. eſt.b. igĩ.a. in plus eſt qꝫ.b. Si enĩz nõ ſit in plus: tũc nõ eſt.b. magis cã quare.a. ſit plus in vno qꝫ in alio: vt ſi aĩal ꝓbet̃ de hoĩe per.b. ꝯuertibile cuz aĩali: nõ erit magis cã ꝙ hõ ſit aĩal qꝫ ꝙ equus ſit aĩal. ĝ.a. erit in plus qꝫ.b. Igĩ ſi oſtẽdat̃ itez.a. de oĩbus.c. h eſt de aliqbus que ſunt ſub.d. Intelligit Ari. per ordinẽ lraꝝ ordinem terminoꝝ: tũc neceſſe eſt querere mediuz aliud qꝫ.b. in quo ꝯtineant̃ illa oĩa: qꝛ ſi nõ eẽt medium aliud, incõuenieñs eẽt cum.a. ſit in plus qꝫ.e. qꝛ oportet ꝙ.a. oñdat̃ de vnoqꝫ.d. per aliquã cãm ꝓpriã. igĩ oportet vt accipiat̃ aliud mediũ qꝫ.b. ꝙ.a. ſit in.e. ꝛ ſit illud mediũ.c. manifeſtũ eſt igĩ ꝙ ꝯtingit eiuſdẽ ſicut eius qꝺ eſt.a. plures eſſe cãs: nõ tñ eiuſdez ſpecie ꝯtingit plures eſſe cãs. Si enim maior extremitas eẽt ſpẽs indiuidualis nõ demõſtrabilis de pluribus iferioribus nõ eẽnt eius media demõſtratiua plura. Sicut eius qꝺ eſt eſſe longe vite alia eſt cã in quadrupedib⁹: ꝛ alia eſt cã in volatilib⁹: ꝛ etiaz alia eſt ſnipſius in ſe ꝯſiderati. Lõge enim vite cã ꝓxima vlis eſt humiditas nãlis multa non facile corruptibilis a rebus extraneis: ꝛ que ſimplr hñt h ſunt lõge vite: ꝛ que hñt h reſpectu rerum ſui gñis ſunt lõge vite in ſuo gñe. In diuerſis autez gñibus diuerſificãt cã huius. In qbuſdã.n. eſt humiditas nãlis diu incorrupta: qa nõ hñt calorẽ multũ ꝯſumẽtem eã. In qbuſdã ṽo: qꝛ ſicca ſunt nõ hñtia humiditatẽ accñtalẽ corrũpentẽ humiditatẽ nãlez. In alijs ṽo aliqua aliaꝝ quatuor qualitatũ ꝓ⁹ quas ſm lraz vnã vocat Ari. altera latera: imaginãtur enĩz quatuor q̃litates ꝑmc q̃ſi quadrãgulus ſpãlis: ꝛ quelibet q̃litatũ in ſeipſa imaginat̃ ſicut angulus vnus: vnde vocant̃ a phĩs quatuor anguli. ſm aũt ꝙ virtus vnius extẽdit̃ ad aliã: ꝛ cõmiſcet̃ ei imaginat̃ ſicut lat⁹ quadrati. igĩ cum vlis ꝑdicati ſit cã ꝓxima vlis: ꝛ eius in ſua ſpecie cã ſpãlis: que iſtaꝝ erit cã: ꝛ mediũ demõſtratiuũ. ſ. an que ꝓxima eſt vlr: an que eſt ſpãlis vlis in ſingulari. Et manifeſtũ eſt ꝙ magis ꝓximum vnicuiqꝫ erit eius ꝓxima cã: ſicut vlis ꝑdicati cuz demõſtrat̃ de ſibi ꝯuertibili cã: ꝛ mediũ eſt vnũ qꝺ eſt ꝓximũ ipſi vli ꝑdicato. Sicut ſi eſſe lõge vite demõſtret̃ de ſubõ ſecũ ꝯuertibili: vtpote de aĩali hñte ꝯceptionẽ lõgã erit mediũ hñs humiditatẽ nãlem multã difficile corruptibilẽ a rebus extraneis. Si aũt eſſe lõge vite demonſtrat̃ de quadrupedib⁹ qbuſdã: accipiet̃ mediuz ꝙ eſt cã longe vite in q̃drupedibus. Si aũt demõſtret̃ hoc ꝑdicatum eſſe lõge vite de ſubõ ſibi ꝯuertibili demſatione ꝑma ꝛ vli: relique demſationes qbus oſtẽdit̃ de ſubtis iferioribus nõ erũt demſationes ꝑmc ꝛ vlẽs: ſed demſatiões dicte per poſterius ꝛ de diuerſis ſubtis diuerſe cauſe ſicut eius qꝺ eſt ꝑ ſub vli prior eſt cã: ꝛ eius qꝺ eſt poſterius ſub vli eſt poſterior cã. Sicut qꝺ eſt.c. cã eſt ipſius b. in.d. ꝛ.c. dictũ de.d. cã eſt ipſius.a. in.d. b. aũt eſſe in.c. ꝛ in.b.a. imediate ſunt quo ad hunc ordinẽ. Cõpleta eſt igĩ ſcia de ſyllõ in priorib⁹: ꝛ demſatione: ꝛ ſcia demõſtratiua in hoc lĩ. Dĩ aũt ſcia demõſtratiua: cum habit⁹ ꝯnis acq̃ſit⁹ per ſyllm demõſtratiuũ: cum ꝯcluſio certa ꝑtinz eſſentialiũ ꝛ accñtiũ eẽntialiũ ſylli demõſtratiui. ꝛ hec tradita eſt in hoc lib⁹. Et hac ſ. ſcia habita facile eſt cog̃ſcere de ſyllõ ꝓpoſito: an ſit demſatiuus. Si.n. ſyllõ ꝓpoſit⁹ reſoluãtur in ptes e qbus eſt: ꝛ in accñtia: ꝛ inueniãtur in eo cõditiones dicte in lĩ⁹ iſto: tũc manifeſtũ eſt ꝙ eſt demõſtratiuus: ꝛ ſi deficit aliqua conditionũ eẽntialiũ. manifeſtũ eſt ꝙ nõ eſt demõſtratiuus. Ad hoc.n. ꝯcẽdit liber iſte vt cognoſcẽs ꝯditiones eẽntiales demõſtrationũ poſſit per reſolõnez ꝓpoſiti ſylli in ptes ſuas ꝛ accñtia eẽntia cog̃ſcere an cõpleant̃ in ipſo conditiones eẽntiales demſationis: an deficiat illarũ aliqua. Et ob hoc dĩ liber iſte reſolutorius ꝛ indicatiuus. Nõ eĩz intẽdit̃ in libro iſto intẽtio demſationis: ſꝫ inuẽti iudicatio. Inuẽtionẽ nãqꝫ habet demõſtrator cõem cũ dialectico: qa in ꝓpa mã inuenit demſator mediũ per locũ a diffõne ꝛ a cã: ſꝫ per ꝯditiones demſonis manifeſtas in lĩ⁹ iſto iudicat de inuẽto, an ſit cõpleta demſatio.

Quid ſit ſcia demſatiua.

¶ De hu... in gñe de ſubõ huius libri.

Capitulum 6m.

DE ṗncipijs aũt quo nã pacto nota nob euadãt: ꝛ qs habit⁹ ea cognoſcit hinc patefiet: ſi antea dubitabimus. Fieri itaqꝫ nõ poſſe: vt demſationẽ qſqꝫ ſciam ꝯſequat̃: ſi nõ cognoſcat ꝑma ṗncipia vacãtia medijs: ꝑus eſt dictũ ac explicatũ. Dubitauerit aũt qſpiam vtruz cognitio eoꝝ que medijs vacãt ſit eadem: an ante nõ eadẽ: ꝛ vtrũ ſcia ſit vtriuſqꝫ an aũ ſit: ſꝫ alterius qdẽ ſcia: alteri⁹ aũt aliqd aliud genus: ꝛ vtruz habit⁹ eoꝝ nõ inſint: ſed fiãt ac acq̃rant̃: an inſint qdẽ ſed lateãt. Si igĩ ipſos habemus abſurdũ eſt ſane. Fit enĩz vt lateat nos hñtes certiores demſatione cog̃nes has hĩe. Sin ṽo nõ hñtes prius acq̃rimus: quo nã pacto cog̃ſcamus atqꝫ diſcamus ex nõ antecedẽti cognitione. Id enim fieri nequit: vt de demonſtratione etiam dicebamus.

DE principijs aũt qualr fiãt cognita ꝛ quis eſt cognoſcẽs habit⁹ hinc eſt manifeſtum dubitãtib⁹ primũ. ꝙ qdez nõ ꝯtingit ſcire per demſationẽ nõ cog̃ſcẽtem prima principia imediata dictũ eſt prius. Immediatoꝝ aũt cog̃nem ꝛ vtrum eadẽ eſt aut nõ eadẽ dubitabit vtiqꝫ aliquis: ꝛ vtrum ſcia vtriuſqꝫ an nõ: aut hui⁹ qdẽ ſciẽtia: illius aũt alteꝝ aliqꝺ genus ſit: ꝛ vtrũ cum nõ ſit, habit⁹ fiãt: aut cum inſint, lateant. Siqdẽ igĩ habemus ipos incõueniẽs eſt: ꝯtingit.n. certiſſimas habẽdo cog̃nes demõſtrãtem latere. Si aũt accipiamus nõ habentes prius, qualr vtiqꝫ cog̃ſcemus ꝛ addiſcemus vt ex nõ ꝑexñti cog̃ne. ĩpoſſibile enĩz eſt ſicut ꝛ in demõſtratione diximus.

Capitulum 6m ꝛ vltimũ. Oſtẽſis ꝑfecte ꝯditionib⁹ demſationis vt poſſimus actu

opari ⁊ demõſtrare. Docet nos in vltimo qualr accipiã tur pncipia pᵃ demõſtrationũ: ⁊ qs eſt habitꝰ cognoſcẽs ea. Primo querẽs ⁊ dubitãs vtrum pnᵒʳᵘᵐ imediatoꝝ co gnitio eadẽ ſit cum cogne ↄnum: an nõ eadem. Et iteꝝ querit an ↄnum ⁊ pnᵒʳᵘᵐ ſit ſcia aut nõ: ſed ↄnuꝫ ſolum ſit ſcia: ⁊ pnᵒʳᵘᵐ aliqs alius habitꝰ. Et vtrum habitꝰ pnᵒʳᵘᵐ non ſint nati in nobis: ſed fiãt poſtq̃ nõ fuerũt in nobis. An fuerũt in nobis: ſed latẽtes. Oſtẽdit igiẽ in pmis: q̃ hoc vltimũ eſt incõueniẽs. ſ. habitꝰ pnᵒʳᵘᵐ eſſe in nobis ab initio latẽtes: qꝛ ꝯtingeret q̃ laterẽt nos res quaꝝ rerũ de neceſſitate habemus certiſſimas cognes. Si vᵒ accipiã mus cognẽꝫ pnᵒʳᵘᵐ cum p nõ habuerimus eã: tũc addiſci mus ipa pncipia nõ ex p̃exiſtẽte cogne: qꝛ pnᵃ nõ demõ ſtrantẽ ex alijs pͦoribus: ſꝫ ĩpoſſibile eſt addiſcẽ aliqd nõ ex p̃exiſtẽte cogne: ſicut in pncipio dictũ eſt.

C Cõſtat igiẽ fieri nõ poſſe: vt aut habeamus ĩpos: nõ enim ſane ignoraremus: aut ignari nulliq̃ ha bẽtes habituꝫ ↄſequamur. Neceſſe eſt itaq̃ vim q dem nos aliquã potentiãq̃ hẽe: nõ tñ talem vt his ipſis exactior ſit: ac certitudine p̃ſtabilior. Videtur aũt idipm aialibus cũctis ineſſe. Naꝫ hñt vim quã dam inſitam diſcernẽdi: quã qdeꝫ vniuerſi ſenſum appellãt. Inſito aũt aialibus ſenſu nã in qbuſdã fit forme ſenſibilis mãſio: in qbuſdam nõ fit. In qbus igiẽ nõ fit: hiſce p̃ter ipm ſentire nõ eſt cognitio: aut oino: aut eoꝝ circa que non fit forme mãſio. In q bus aũt fit: vt cauſa ſentiẽt vnum qd in aĩa habeãt. In his cuꝫ multa talia fiũt differẽtia quedã emer git: vt qbuſdã ex talium mãſione ratio fiat: qbuſdã nõ fiat. Ex ſenſu igitur fit memoria quẽadmodũ di cimus: ex memoria vᵒ ſepius eiuſdẽ facta: experiẽ tia naſcitur. Plures eniꝫ memorie numero vna ex periẽtia eſt. Expiẽtia vᵒ aut ex omni vlĩ quietẽ iaꝫ in aĩa ↄſecuto: qd̃ eſt vnum p̃ter multa qd̃q̃ in oi bus illis vnũ ineſt: ideq̃ pncipiuꝫ artis atq̃ ſciẽtie pullulat: artis ſi ſit circa gñationẽ: ſciẽtie ſi ſit circa id qd̃ eſt. Neq̃ igiẽ determinati habitꝰ inſunt: neq̃ ab alijs ad cognoſcendũ magis aptis habitibꝰ: ſed a ſenſu fiunt vt diximus: veluti in p̃lio facta fuga: ſi ſtetit vnus: ſtetit ⁊ alius: deĩde alius: donec ad pn cipium eſt peruentum.

T.c.84. C Manifeſtum igiẽ q̃ neq̃ hẽe poſſibile eſt: neq̃ ignorãtibus ⁊ nõ hñtibus habituꝫ fieri. Neceſſe itaq̃ eſt hẽe quidẽ quãdam potẽtiã. Nõ huius autem hẽe: aut erit his honorabi lior ſ̃m certitudinẽ. Videẽ autem hoc oibus ineſſe aialibus. hñt enim potẽtiã nãlem indi catiuã quam vocãt ſenſum. Cum inſit auteꝫ ſenſu his quidẽ aialium eſt mãſio: ſenſibilis: alijs auteꝫ nõ fit. in quibuſcũq̃ igiẽ nõ fit aut oino/aut circa que non fit nõ eſt in his cogni tio extra ſentire. in qbus auteꝫ eſt ſentiẽtibus habere vnũ quoddã in aĩa. multis aũt factis huius iam quedã dĩa fit: quare in his quan dã eſt fieri rõnem ex taliuꝫ mãſione. alijs vᵒ nõ. Ex ſenſu igiẽ fit memoria ſicut diximus/ ex memoria auteꝫ multotiẽs facta expimẽtũ: multe enim memorie numero experimẽtum vnũ ſunt. Ex expimẽto autẽ ex omni quieſcẽ te vlĩ in aĩa vno p̃ter multa/qd̃ cum in oibus vnũ ſit idem artis eſt principiũ ⁊ ſciẽtie. ſi q dem circa gñationeꝫ eſt artis: ſi vᵒ circa eſſe ſciẽtie. Neq̃ igiẽ determinati habitꝰ neq̃ ab alijs habitibꝰ fiunt notioribus: ſed a ſenſu: vt in machine ꝟſione facta: vno ſtante: alter ſte tit: poſtea alter quouſq̃ in principiũ veniat.

C Manifeſtũ eſt igiẽ q̃ neq̃ actu habemus pncipia ab initio: neq̃ penitus ignoranimus ea: ſꝫ ſunt in nobis ab initio in poᵃ: ⁊ exhunẽ in nobis de poᵃ ad actum: habitꝰ itaq̃ eoꝝ in nobis pmo eſt poſſibilis ⁊ mãlis paſſiuus: ⁊ nõ eſt actiuus: qꝛ ſi eẽt actiuus. tũc eſſet honorabilior ⁊ melior ⁊ certior q̃ habitꝰ actualis pnᵒʳᵘᵐ /eo q̃ actiuum eſt nobilius eo in qd̃ agit: ⁊ nobilius effecto. Habitꝰ aũt poſſibilis hoꝝ videẽ eſſe ſenſitiua cognitio. Senſus. n. particularis eſt apphẽſiuus ſingulariũ ⁊ ſenſus cõis in dicatiuus: ⁊ eſt ſenſus potẽtia receptiua: ⁊ in qbuſdã ha bẽtium ſenſuũ eſt potentia retẽtiua eoꝝ que recipiunẽ in ſenſu ⁊ intẽtionũ eſtimataꝝ ex formis ſenſatis. ⁊ hec retẽtiua vocaẽ memoria. Hic enim dicimus memoriã cõiter ad imaginatiuam que retinet formas ſenſatas: ⁊ ad memoriã ꝓprie dictã que retinet intẽtiones eſtima tas. In qbus igiẽ nõ eſt hec vtus retẽtiua non remanet cognitio aliqua poſt ſenſum. Et quoꝝ eſt hec virtus nõ eſt cognitio poſt ſenſum eaꝝ rerum quas nõ retinẽt in hac retẽtiua. In qbus aũt eſt ſenſus cuꝫ hac retẽtiua eſt colligere ex multis ſenſibilibꝰ vnaꝫ memoriã. ⁊ hoc eſt cõe brutis cuꝫ rõnabilibus: ſed in rõnabilibꝰ iam ꝯtin git ex multis memorijs excitata rõne fieri expientiã in brutis vᵒ non eſt hoc. ex ſenſu igiẽ fit memoria ex me moria multiplicata expimentũ: ⁊ ex expimento vlẽ: qd̃ eſt p̃ter particularia nõ quaſi ſeparatũ a pticularibus:ᵃ ſed eſt idẽ illis artis. ſ. ⁊ pnᵐ ſciẽtie. Inquãtũ enim eius finis eſt humane oparationis rectificatio: artis eſt pnᵐ. in quãtuꝫ aũt eius finis eſt ꝟitatis ſpeculatio. ſcie eſt pnᵐ. Ars nãq̃ oparionis eſt directiua: ſciẽtis ꝟitatis ſpecula tiua. Manifeſtum eſt igiẽ q̃ habitus taliũ principioꝝ non ſunt in nobis ab initio copulati: neq̃ generaẽ in no bis ab alijs habitibꝰ notioribus: ſed fiũt in nobis a ſen ſu per reductionẽ de potẽtia ad actum: ⁊ ſenſus eſt fun damẽtuꝫ eoꝝ quo exñte poterit eſſe cognitio vlĩum: et quo deficiente deficit in aĩa vniuerſalis cognitio: ſicẽ ac cidit in euerſione machine: q̃ ſtante debiliori per ſtatũ eius/ſtat ſecũdus fortior. ⁊ per ſtatum ſecũdi ſtat tertiꝰ. ⁊ ita deinceps vſq̃ ad primũ. Sic exiſtẽte ſenſu qui eſt debiliſſima virtutũ apphenſiuaꝝ: apprehẽdẽs res ſin gulares corruptibiles ſtat imaginatiua / ⁊ memoria/et tãdem itellectus qui eſt nobiliſſima virtutũ apprehẽſi uaruꝫ apphẽſiua vlĩum pmoꝝ incorruptibiliũ/hoc eſt qd̃ dicit: ſicut in machine euerſione ſtãte vno alter ſte tit: poſtea alter: quouſq̃ in pnᵐ veniat.

C Aia aũt ⁊ talis vt poſſit id pati. Qd̃ aũt dictuꝫ eſt antea: ſed nõ dilucide dictũ eſt: id rurſus dicemus. Nam cum ſteterit vnũ que nõ differunt: primũ vlẽ tuꝫ in aĩa naſcitur. Etenim ſentit illud qdẽ ſingula re. Senſus autẽ eſt ipſius vlĩs vt hoĩs: ſed nõ callie hoĩs. Rurſus in his ipis ſtat quouſq̃ ad ea ſtet que partibꝰ vacãt: atq̃ ad ipſa vlĩa: veluti tale aĩal do nec ſtet aĩal: ⁊ in hoc modo eodẽ. Neceſſe eſt igitur

Quid ſit me moria.

Colligere ex multis vnã me moriaꝫ eſt cõe brutis et rõna bilibus.

a C Quia vlẽ v. g lapidis eſt forã eius que hꝫ ↄuplẽ ẽxre ſe. ſ. ⁊ itẽtiona le: in q̃ eẽ intẽ tionali ꝑhẽ eſt vlẽ: ⁊ p̃ter ſin gularia.

Quõ vlẽ eſt pncipiũ artis ⁊ ſcie.

nob vt ex hiſce patet:ipſa pma inductiõe cogſcere. Sic.n.⁊ ſenſus efficit in nobis ipm vle.

T.c.85. ¶ Aia autẽ cum hꝰ ſit:qualis poſſit pati hoc. Nõ aũt dictum eſt olim:nõ autem plane dictum eſt:iterꝫ dicamus. Stãte enim indifferẽtiuꝫ vno primo quidẽ in aia vl'e eſt. ⁊ nãqꝫ ſentire quidẽ ſingulare. ſenſus aũt vl'is eſt:ᵃ vt hõis non callie hõis. Iterum in his ſtatur quouſqꝫ ipartibilia ſtent: ⁊ vniuerſalia: vtputa huius aialis quouſqꝫ animal. ⁊ in hoc ſiliter. Manifeſtuꝫ eſt:quoniã nobis prima inductione cognoſcere neceſſariũ eſt: ⁊ nãqꝫ ſenſus ſic vniuerſale facit.

ᵃ ¶ Id eſt cognitio ſenſus que ſingularis eſt:ꝑ hoc eſt cognitiõe intellectus que vl'is eſt.

¶ Cum aũt in aia ſit huius exempli ſiliitudo:⁊ vidẽdum eſt qualis exiſtens anima poſſit hoc pati.⁊ qđ dictuꝫ eſt exẽplariter ⁊ incerte dicẽdum eſt expſſe ⁊ certe. Et hoc eſt ſtante vno indifferẽtiuꝫ numero:id eſt aliquo ſingulari in apprehẽſione ſenſitiua:vniuerſale qđ eſt primuꝫ ⁊ ſupremũ ſtabit in animo: quia ſentire eſt ſingularius ſenſus:tamen prior eſt vniuerſalis.hoc eſt ſingularis in intẽtione vl'i:vt qui videlꝫ calliam a lõge prius ſentit qm eſt aial:deinde quoniã eſt homo: ⁊ vltimo quoniaꝫ eſt callias:qa pauciores differẽtias diſcernit viſus a lõge:⁊ magis diſcernit eas a prope. In his itaqꝫ ſingularibus ſtat prima cognitio ſenſitiua: ⁊ aſcẽdit ab his cognitio:donec perueniat in ſimplicia vl'ia. Et in hoc ſilr manifeſtuꝫ eſt:quoniã vl'ia primo cõpoſita ſicut ⁊ ſimplicia ex inductione a ſenſibilibus facta nobis ſunt manifeſta. Qũo autem ex ſenſu ꝑueniatur in vl'ia tam ſimplicia ꝙ̃ cõpoſita.⁊ quãtum cõferat ſenſus ſciẽtie in nobis:quoꝝ mẽtis aſpectus obnubilatus eſt corporis cõtagione in priori libro plenius dictum eſt.

Non intelligit ille ꝓpõ. ſenſus vl'is eſt.

¶ Cum aũt mẽtis habituũ qbus verũ ꝑſpicimus quidam veri ꝑpetuo ſint:vt itellectꝰ atqꝫ ſcia.qdaꝫ interduꝫ falſum ſuſcipiãt:vt opinio:ſubducẽdeqꝫ rõnis ꝑncipiũ:nulluqꝫ aliud genus exactius ſit ſcia ꝙ̃ itellectus:atqꝫ ꝑncipia notiora ſint demſationibꝰ: ſciaqꝫ cum rõne ſit ois:hec inqꝫ cum ita ſint:ſciẽtia qdẽ ꝑncipioꝝ nõ erit:ſed cuꝫ fieri nequeat vt aliud gcꝙ̃ verius ſciẽtia ſit ꝙ̃ itellectus ipe. Intellectus ꝑfecto principioꝝ habitus erit. Qđ ex eo quoqꝫ ꝑſpicuum fuerit:qa demõſtrationis principiũ nõ eſt demõſtratio. Quare neqꝫ ſciẽtia. Si igit ꝑter ſcientiam nullũ aliud genus verũ habemus ꝙ̃ itellectũ: itellectus ſane ſciẽtie principiũ erit:atqꝫ principiuꝫ quidẽ eſt ipſius principij. Scientia autem ad rem omnem ſeſe habet ſimiliter.

T.c.86. ¶ Qm̃ autem circa intellectuꝫ habitũ in quibus veꝝ dicimus:alij quidẽ ſemꝑ veri ſunt: alij autem recipiũt falſitateꝫ: vt opinio ⁊ ratio. vera aũt ſemꝑ ſciẽtia ⁊ itellectus ⁊ principia demõſtrationuꝫ notiora ſunt. Et nihil certius eſt ſciẽtia ꝙ̃ intellectus. Sciẽtia autẽ ois cum rõne eſt:principioꝝ ſciẽtia quidẽ nõ vtiqꝫ erit:quoniã auteꝫ nihil verius cõtingit eſſe ſciẽtia ꝙ̃ intellectꝰ. Intellectus vtiqꝫ erit principioꝝ.ex his ꝯſiderãtibus ⁊ qđ demõſtrationis principiũ nõ eſt demõſtratio:quare neqꝫ ſciẽtie ſciẽtia. Si igit̃ nulluꝫ aliud genus preter ſciẽtiam habemus: veruꝫ intellectus vtiqꝫ ſciẽtie principiuꝫ erit: ⁊ principiũ principij vtiqꝫ erit. hoc autem omne ſiliter ſe habet ad omne rerum genus.

¶ Determinata vltima queſtione determinat qđ ſit habitus acceptiuus principioꝝ:quia.ſ.intellectꝰ:⁊ ꝙ principioꝝ nõ eſt ſciẽtia. Et in hoc abſolute ſunt queſtiones rerum in principio huius capituli ꝓpoſite. Uoco auteꝫ hic intellectũ virtutem aie apprehẽſiuaꝫ rerum apprehẽſibilium receptaꝝ abſqꝫ medio. Sciẽtiaꝫ ꝟo apprehẽſiuam rerum apphenſibiliũ receptaꝝ per medium. Et iſte differẽtie etiam in priori libro plenius expreſſe ſunt. Oſtẽſio itaqꝫ Ariſ.ꝙ itellectus ſit acceptiuus principioꝝ talis eſt: habituum qbus apprehẽditur:verum quidã ſunt apprehẽdentes verum ſolum:quidã apprehẽdentes indifferẽter verum ⁊ falſum. Apprehẽdẽtes verum ſolum ſunt ſciẽtia ⁊ itellectus:quia apprehẽdũt res in puritate eſſentie:nõ cum admiſtione cõditionuꝫ materialiũ.opinio autẽ ⁊ ratio ſcḋm ꝙ ratio eſt vtens inſtrumẽto corporeo.⁊ determinata ad res corruptibiles apprehẽdũt res cum cõditionibus materialibus.⁊ hec admiſtio cõditionũ in apphẽſione cauſa eſt deceptionis ⁊ erroris. Oportet igitur ꝙ eoꝝ que veniunt in demõſtrationem ſint itellectus ⁊ ſciẽtia ſolum apprehẽſiua. Certior autẽ eſt intellectus ꝙ̃ ſciẽtia ⁊ principia notiora ꝙ̃ ꝯcluſiones. Igitur manifeſtum eſt ꝙ itellectus erit principioꝝ.ſciẽtia auteꝫ nõ erit ꝑncipioꝝ:eo ꝙ ois ſcientia eſt cum medio ſuper qđ decurrit ratio in acquiſitione ſciẽtie.principia aũt nõ habẽtur cum medio. Ex his manifeſtuꝫ eſt ꝙ principiũ demõſtrationis non eſt habitus acquiſitus per demõſtrationẽ. Neqꝫ ſciẽtia eſt primuꝫ ꝑncipiũ ſciẽtie.habitus enim certiſſimus oium erit principiuꝫ alioꝝ habituum. Nõ eſt aũt certior habitus ꝙ̃ ſciẽtia niſi intellectus.erit igitur itellectus principium ſciẽtie:⁊ principiũ principiatis:⁊ principiũ acceptiuum principiatoꝝ. Nõ eſt enim intellectꝰ effectiuus principioꝝ:ᵇ niſi forte dicatur ꝙ efficit ea que ſunt principia eſſe principia cognoſcẽdi ꝯcluſiones cum ordinat ea ad ꝯcluſiones. In ſe aũt ſine noſtra ordinatione ſunt ꝑncipia eſſendi. Uel forte voluit in hoc ſermone innuere ꝙ eadem natura que eſt virtus itellectiua eſt id ſcḋm ꝙ aliquid eſt principiũ primũ ⁊ ſine medio acceptum. Quia vt ſuperius dictuꝫ eſt lux ſpũalis per ſe viſibilis a mentis aſpectu eſt hec natura. In fine aũt huius ſcientie oſtendit Ariſto.ordineꝫ huius ad alias:⁊ vniuerſalitatem eis ⁊ poteſtatẽ eius in alijs:dicens ꝙ hec ſcientia ſimiliter ſe habet ad res oẽs taꝫ metaphyſicas ꝙ̃ naturales ꝙ̃ mathematicas:⁊ etiaꝫ logicas. Et nõ dico ſimiliter:quia in oibus eſt eque certitudo.cõprehenſio eniꝫ certitudinis nõ eſt ſolum a natura demõſtrationis:ſed per naturã rerum ſuꝑ quas erigitur demõſtratio. Res autem de quibus ſunt ſciẽtie ſunt magis ⁊ minus elongate ab apphenſione.⁊ ꝓpter hoc a certitudine ⁊ demõſtratione in omni ſimiliter ſe habẽte.

Quid per intellectum.

ᵇ ¶ Immo dicitur vl'is ab intellectu agente. Et ꝙ̃uis habitus terminoꝝ:intellectꝰ efficiatur ſꝑꝰ cõplexo ꝑ ſe noto. nõ tñ illa incõplexa ſunt nãliter habita:⁊ ẽ eiꝫ itellectus poſſibilis pure põe in gñe intelligibiliũ. ꝙ̃ nullaꝫ formã ſibi determinat.

¶ Expliciunt Cõmentaria elegantiſſima diui Roberti Linconienſis in Ariſtotelis Poſterioꝝ librum:cum additionibus in margine poſitis Excellentis artiuꝫ et medicine doctoris Pamphili de Monte Bononienſis: publice Theoricaꝫ medicine ⁊ ordinarie docẽtis. Ad honorem indiuidue trinitatis.

¶ Scriptuꝫ excellentiſſimi doctoris Magiſtri Gualterij Burlei ſup libros Poſteriorum Ariſtotelis feliciter incipit.

OMnis doctrina et oīs diſciplina itelle^ua fit ex p̄exiſtēti cognitione ⁊c̄. ¶ Oīs cognitio noſtra vl' eſt ſenſitiua vel itellectiua. Cognitio ſenſitiua eſt cognitio ⁊ nō fit ex p̄exiſtēti cognitione. Sed omnis cognitio noſtra intellectiua fit ex p̄exiſtēti cogn̄e. Sꝫ q̄uis oīs cognitio nr̄a itelle^ua fit ex p̄exiſtēti cogn̄e: tn̄ P̄hs hic nō loq̄t niſi de cogn̄e itelle^ua ꝯnā. Uñ p doctrinā ⁊ diſciplinā ſp̄e itelligit ſolūmodo cogn̄e itelle^ua ꝯnis. Doctrina ⁊ diſciplina idē ſunt in re ⁊ differūt ſolūmō rō^e: qꝛ doctrina eſt ſcia ꝯnis ꝓut eſt a Magr̄o. Et diſciplina ſcia eſt eadē ꝓut recipit̄ in diſcipulis. ¶ Uel pōt dici ꝙ doctrina et diſciplina realiter dn̄t: qꝛ doctrina eſt ſcia ꝯnis acq̄ſita ab alio ⁊ diſciplina eſt ſcia ꝯnis acq̄ſita p inuētionē. ¶ Due ſunt p̄cognitiōes. ſ. q̄a eſt: ⁊ q̄d ſignat̄ p nomē. Et tria ſunt p̄cognita ſ. ſubm / paſſio / ⁊ dignitas. De ſubo dꝫ cog̃ſci q̄d p nomen ſignat̄ ⁊ q̄a eſt: de dignitate dꝫ p̄cog̃ſci q̄a eſt: de paſſiōe dꝫ p̄cog̃ſci q̄d eſt. ¶ Intelligēdū eſt ꝙ in oī demr̄atiōe de ſubo dꝫ p̄cog̃ſci q̄a eſt: ⁊ q̄d ſignat̄ per nomē. Sꝫ nō in oī demr̄one dꝫ p̄cog̃ſci de ſubo q̄d rei: qꝛ in aliq̄ demr̄atione de ſubo ꝯcludit̄: ⁊ illō q̄ꝺ ꝯcludit̄ nō dꝫ p̄cog̃ſci: ⁊ ideo P̄hs ponit q̄d noīs eē p̄cognitio: ⁊ nō q̄d rei: qꝛ loquit̄ de p̄cog̃nib^9 cōib^9 ad oēm demr̄ationē. Uerū tn̄ in aliq̄ demr̄one p̄cognoſcēduꝫ eſt q̄d rei. Dr̄ia eſt iter q̄d rei ⁊ q̄d noīs. Quid noīs eſt qn̄ nomē refert̄ in ſuū ſignificatū. Quid rei eſt ꝯceptus per queꝫ res reſoluit̄ in ſua p̄n^a ēētialia. Uñ aliq̄s pōt hr̄e cog̃neꝫ q̄d noīs ⁊ nō q̄d rei. Uerbi gr̄a. Si dicat̄ puero ꝙ q̄rat equum poſito q̄ inueniat equū: tūc adducit illū equum ⁊ nō leonē: ꝙ nō eēt niſi ſciret q̄d ſignat̄ per hoc nomē equus: ita ꝙ puer hꝫ iſtā p̄cognitiōeꝫ que eſt q̄d noīs: ⁊ nō q̄d rei: q̄a neſcit q̄d eſt genus equi nec q̄d eſt dr̄ia equi. ¶ Intelligēduꝫ eſt aūt ꝙ eē p̄cognitū de ſubo nō eſt alicui^9 exiſtē^a ſꝫ eē eſt p̄hibituꝫ: qꝛ eē acceptabile eſt p̄cognitū de dignitate eſt ver. De dignitate .n. dꝫ p̄cog̃ſci: q̄ꝛ dignitas eſt. Uñ ⁊ de paſſionib^9 dꝫ p̄cog̃ſci q̄d eſt: paſſio eſt accn̄s: ⁊ accidētiū eē eſt ineē ſubo. nā ſi paſſionē eē p̄cog̃ſcimus: tūc paſſionē ineē p̄cognoſcit̄ ſubo: ⁊ paſſionē ineē ꝯcludit̄: quare idē eſſet ꝯcluſum ⁊ p̄cognitū: q̄ꝺ eſt incōueniēs. ⁊ ideo de paſſione q̄a eſt p̄cog̃ſci nō dꝫ. Premiſſe demōſtrationis cog̃ſcunt̄ ante ꝯneꝫ. Maior ꝓpoſitio p̄us tp̄e cog̃ſcit̄ q̄ꝫ ꝯcluſio. Minor ſilr̄ tp̄e cog̃ſcit̄ cum ꝯne: p̄us tn̄ nā cog̃ſcit̄ q̄ꝫ ꝯcluſio. ¶ Intelligēdum eſt ꝙ ꝯcluſio ſimul tp̄e cog̃ſcit̄ cuꝫ minore ſimultate imediatiōis, nō ſimultate adeq̄tiōis: nā imediate per cog̃neꝫ minoris cog̃ſcit̄ ꝯcluſio. Sꝫ minor ⁊ ꝯcluſio nō cog̃ſcunt̄ ſimul tp̄e: ſic ꝙ in eodē tp̄e adeq̄to: anteq̄ꝫ ꝯcluſio ꝯcludit̄ per demr̄oneꝫ eſt aliq̄ modo nota: ⁊ aliq̄ modo ignota. nam ante ſciaꝫ acq̄ſitā per demr̄ationē eſt ꝯcluſio cognita in vl'i ⁊ in po^a: ignorata in p̄ticulari ⁊ in actu. ſic igitur ex p̄ cap̄ huius libri pꝫ: qui modi ſunt: q̄b^9 ſcia nobis acq̄rit̄ per demr̄ationē: que acq̄rit̄ ex p̄exiſti cog̃ne. pꝫ etiā que ſunt p̄cognita anteq̄ꝫ acq̄reret̄ ſcia per demr̄ationē: q̄ꝛ ſubm / paſſio / ⁊ dignitas ſunt p̄cognita. Maioꝛ ⁊ minoꝛ que mediate per demōſtrationē demōſtrātur ſunt etiā p̄cognita: ⁊ ipa ꝯclō aliq̄ modo eſt cognita. Cap. 2^m.

¶ In p̄m ꝯdicās Auer. dicēs de ſubo ꝙ p̄cognoſcit̄ ꝙ ipa res ſit ſ. vēta. Irē ingt̄ Auer. cō. 14. in ſubo opꝫ p̄cedere ꝯcedere re ipſius q̄ſi ipm̄ eſt inuētū: neq̄ ingrē et inuētū eī^9 petit^9.

SCire aūt opinamur ⁊c̄. ¶ Quia ſcire eſt finis demr̄atiōis ad h̄ vt hn̄ ordinemus ea que ſunt demr̄atiōis: opꝫ p̄cognoſcere fineꝫ: ideo P̄hs hic in iſto cap̄ p̄ diffinit ſcire dicēs ſimpl'r ſcire: ⁊ nō ſophiſtico modo: opinamur vnūq̄dq̄ꝫ cuꝫ cām rei cog̃ſcimus ꝓp quā res eſt: ⁊ q̄ꝛ illius rei eſt cauſa: ⁊ q̄ꝺ nō ꝯtingit aliter ſe hr̄e. ¶ Intelligēdum ſm̄ Lincon̄. ſcire dr̄ 4^or modis. ſ. cōiter / ꝓp̄e / magis ꝓp̄e: ⁊ maxime ꝓprie. Scia cōiter dicta eſt app̄hēſio v̄itatis cuiuſcūq̄ꝫ indifferēter ꝯtingēt: vel nec̄ij. ⁊ iſto^o ſciēdi ſcimus cōtingētia ad vtrūlibet. Scia ꝓp̄e dicta eſt app̄hēſio v̄itatis que ſemꝑ vel in plibus vnifor' ſe habet. ⁊ iſto^o ſciēdi ſcimus ꝯtingentia nata in quacūq̄ꝫ mā. Scia magis ꝓp̄e dicta eſt app̄hēſio cuiuſcūq̄ꝫ neceſſarij indifferēter: ſiue illud nec̄iuм ſit p̄n^m: ſiue ꝯcluſio. Scia maxime ꝓp̄e dicta eſt app̄hēſio neceſſarij cuius veritas habet̄ per cās. ⁊ iſto^o etiā ſcimus cōcluſiones demr̄ationis. ⁊ vocat Ari. alios modos ſciēdi logicos. Poſita diffōne ipſius ſcire diffinit P̄hs demōſtrationē dupl'r. p̄ ſic. Demōſtratio eſt ſyll's faciēs ſcire. ⁊ hec diffinitio formalis demr̄ationis ſiue finalis: qꝛ eſt accepta a fine demr̄atiōis / qui eſt ſcire. Scd̄a diffinitio eſt mālis. ⁊ eſt iſta / demr̄atio eſt ex veris ⁊ p̄mis ⁊ imediatis: ⁊ notiorib^9: ⁊ priorib^9: ⁊ cauſis ꝯnis. Hec eſt p̄ma ꝯcluſio ſcie huius libri. Hec ꝯclō ꝓbat̄ ſic. Oīs ſyll's faciens ſcire eſt ex p̄mis ⁊ veris ⁊c̄. Demr̄atio eſt ſyll's faciēs ſcire. g̃ ⁊c̄. Et q̄a dictum eſt ꝙ demr̄atio eſt ex imediatis: ideo P̄hs diffinit ꝓpōnē imediatā dicēs: ꝙ ꝓpoſitio imediata eſt illa qua nō eſt altera prior. Et quia in diffōne imediate ponit̄ ꝓpoſitio: ideo P̄hus diffinit ꝓpoſitionē dicēs: ꝙ ꝓpoſitio eſt altera pars enūtiationis ſignans vnū de vno. Et qꝛ ꝓpoſitio diuidit̄ in dialecticaꝫ ⁊ demr̄atiuā: dicit q̄d eſt ꝓpoſitio dialectica: ⁊ quid demr̄atiua. ¶ Propoſitio dialectica eſt accipiēs q̄uālibet p̄tem ꝯdictionis ſiue ſit falſa dūmodo ſit ꝓbabilis. Propoſitio demr̄atiua eſt accipiēs alterā p̄te ꝯdictiōis tn̄. ſ. verā. Et qꝛ in diffōne ꝓpōnis ponit̄ enūtiatio diffinit enūtiationē dicens. Enūtiatio eſt aſſumens q̄uālibet p̄tē ꝯdictionis. Et qꝛ in diffōne enūtiationis ponit̄ ꝯdictio diffinit ꝯdictionem dicēs: ꝯdictio eſt oppoſitio cui^9 nō eſt mediū ſm̄ ſe. Notādum aūt ꝙ ꝯdictoria dicunt̄ imediata: ⁊ etiaꝫ aliq̄ ꝯr̄ia dicunt̄ imediata: ſꝫ diuiſimode. Nā ꝯr̄ia dicunt̄ imediata ſolū imediatiōe forme: ex hoc. ſ. ꝙ iter ꝯr̄ia imediata nō eſt aliqua forma participans nāꝫ vtriuſq̄ꝫ extremi. Uerbi gr̄a. iter ſanū ⁊ egrū nō eſt forma media que cōponat̄ ex ſanitate ⁊ egritudine: ⁊ tn̄ nulla ꝯr̄ia ſunt imediata imediatiōe ſubri: qꝛ nō ſunt aliq̄ ꝯr̄ia: ſic imediata ꝙ inter illa nō ſit ſubm medium per abnegationē. Unde iter ſanū ⁊ egrum nō eſt forma media: tn̄ iter ſanū ⁊ egrum ſit ſubm mediuꝫ: ꝙ pro tāto dr̄ mediū: q̄a vtrūq̄ꝫ remouet̄ ab eo ſicut lapis qui nō eſt ſanus nec eſt eger. Sed ꝯdictoria dicunt̄ imediata tam imediatione ſubri: q̄ꝫ imediatione forme: qꝛ iter ꝯdictoria nō eſt aliqua forma media participās nām extremi vtriuſq̄ꝫ: nec inter eadē eſt aliq̄ꝺ ſubiectū mediū a quo vtrūq̄ꝫ ꝯtradictorioꝝ remoueat̄. nō enim eſt aliq̄ꝺ ſubiectū q̄ꝺ nō ſit albū aut nō albū. Dico igit̄ ꝙ aliqua dicūtur imediata dupliciter: aut imediatione forme tn̄: aut imediatione ſubri ⁊ forme. Cōtraria ſunt imediata ſolū imediatione forme. Sed ꝯdictoria ſunt imediata

imediata imediatione forme ꝛ ſubti: ꝛ ideo ꝯdictio eſt
oppoſitio cui⁹ nõ eſt mediũ. Alio mõ ꝓncipiũ imedia-
tum diuidiť in poſitionẽ ꝛ dignitatez. Poſitio eſt ime-
diatũ ꝓnm qð nõ eſt neceſſe quẽlibet docẽduz hĩe: ꝛ tale
eſt imediatũ ꝓnm in geometria: vel in alia ſcia ſpãli. Di-
gnitas eſt ꝓnm imediatũ qð neceſſe eſt quẽlibz docẽduz
hĩe: ſicut hoc ꝓncipiũ. Nõ ꝯtingit idẽ ineſſe ſimul ꝛ nõ
ineſſe ſm idez. Poſitio diuidiť vlterius in ſuppõnez ꝛ
diffõnez. Suppoſitio eſt ꝓnm eſſe accipiẽs vel non eſſe.
Vñ ſic ſuppoſitio eſt ꝓnm cõplexũ vt hoc ꝓnm. Si ab
equalib⁹ equalia demas que remanent ſunt eq̃lia. Dif-
finitio eſt poſitio nec accipiẽs eſſe: nec accipiẽs nõ eſſe.
Unde diffinitio eſt poſitio: nec debet accipere eſſe: nec
2ª ꝯ nõ eſſe. ¶ Scđa ꝯcľo huius libri eſt iſta: ꝙ ꝓncipia ſũt
magis ſcita q̃ ꝯcľones. Hec ꝯcluſio ꝓbať ſic. Propter
quecũqz cũ ſint ſcita ſcim⁹ ꝯcľones: iſta ſũt magis ſcita
q̃ ꝯnes: ſꝫ ꝑꝑ ꝓnª cũ ſint ſcita: ſcimus ꝯnes. g̃ ꝓnª ſũt ma
gis ſcita q̃ ꝯnes. Uel ſic. Propter qð vnũqðqz: ꝛ illud
magis. Sꝫ ꝯnes ſciunť ꝑꝑ ꝓncipia. g̃ ꝓncipia ſunt ma-
gis ſcita q̃ ꝯcľones. ¶ Nota ꝙ hec regula dꝫ ſic intel-
ligi. Unũqðqz ꝓpter qð ꝛc. in cauſis efficientibus per ſe
ordinatis: ꝛ voco cãz efficientẽ per ſe ordinatã illã ſine
qua cauſatũ nõ põt agere: in quib⁹ cauſis eſt verũ ꝙ ſi
primũ nõ agit ꝙ nullũ poſterius agit: ꝛ talis eſt equi-
uoca reſpectu effectus: illo mõ ſol eſt per ſe cã effectiua
tui: ꝛ pater tuus eſt cã accidẽtalis tui inquãtũ eſt agẽs.
Dico igiť ꝙ in cauſis ordinatis eſſentialr: opꝫ ꝙ diffini
tio q̃ eſt in effectus cã: vľi pfecti⁹ inſit cãe q̃ effectui: ꝛ h̃
eſt ſi illa diffõ ſit cõis cãe ꝛ effectui: naz ſi iſta diffõ nõ
inſit cãe opꝫ ꝙ aliqd dignius hĩo diffõnẽ inſit cauſato.
Igiť. pꝫ ex h̃ ꝙ ſol eſt cã caliditatis iſtoꝝ īferioꝝ: ꝛ ſilr ꝙ
ſol eſt magis calidus: vľ ꝙ ſol hẽat aliã diſpõnẽ vľ pfe
ctionẽ in cãta caliditate in medio q̃ iſtã caliditatẽ cõti-
net in virtute. Et ꝙ hec ſit intẽtio Ariſto. pꝫ: naz cã non
ſemp denoiať ab eadez diſpõne a qua denoiať effect⁹:
ſed ab vľi ꝛ nobiliori cauſa. Phũs vult ꝙ ꝯcľo ſciť ſcia
maxime ꝓprie dicta: ꝛ ideo vult ꝙ nõ eodez mõ ſcian-
tur ꝓnª ꝛ ꝯcľones. Sed ex hoc ꝙ ꝯcľones ſciunť ꝓpter
ꝓncipia vult cõcludere ꝙ habitus ꝓncipioꝝ qui aliquo
modo nuncupať q̃ noie ſciẽtie ꝓpꝛiſſime dicte: perfe-
ctiorem habitũ ꝯcľonis hꝫ. Unde a cauſis eſſentialiter
ordinatis diſpoſitio ꝛ res que ineſt effectu per cãm ve-
rius ineſt cauſe q̃ effectui: ſꝫ aũt non ſit diſpoſitio cõis
vtriuſqz: ꝛ tunc aliqd pfectius q̃ iſta diſpoſitio conclu-
3ª ꝯ deres iſtã diffõnez virtutis eẽ cauſe. ¶ Tertia ꝯcluſio
huiꝰ libri eſt: ꝙ nõ põt aliqs magis ſcire ꝯcluſiones q̃
ꝓnª. Hec ꝯcľo ꝓbať ꝑ ꝓcedentẽ ꝯcľonẽ. Naz ſi neceſſe
ſit magis ſcire ꝓnª q̃ ꝯcľones nõ põt aliqs magis ſcire
4ª ꝯ ꝯcľones q̃ ꝓnª. ¶ Quarta ꝯcľo huius libri eſt ꝙ ipſis
ꝓmis ꝓncipijs nihil magis ſciť. Hec cõcluſio ꝓbať ſic.
Principia magis ſciunť q̃ ꝯcľones. Et qð eſt magis ſci
tum eſt ꝓus ꝛ maius ꝓnm. g̃ ſi ꝓmis ꝓncipijs eſſet aliqd
magis notũ: ſequereť ꝙ ꝓmis ꝓncipijs eſſet aliqd ꝓus:
hoc aũt eſt impoſſe. ergo ꝛc. Cap. III.

Quibuſdaz igiť ꝛc. ¶ Dictũ eſt ſupius
ꝙ ꝓnª magis ſciunť q̃ ꝯcľones: dictũ eſt ẽt
ꝙ oẽ qð ſcitur: ſciť per demõnẽ. Propter
illa duo inciderent aliqui in errorem: ideo
Phs in hoc caplo remouet duos errores qui accidunt
ꝓpter iſta duo. Quia qdaz dicũt ꝙ nihil ꝯtingit ſcire ꝑ
demõſtrationẽ: ꝛ qdaz dñt ꝙ oĩa ſcita ꝯtingit ſcire per de-
monſtrationẽ: ꝛ ꝑ ꝯcľones oĩa circulariter demõſtrare.
Rõ ꝓmi erroris fuit illa. Si aliquid ſcireť per demõſtra-
tionẽ opꝫ ꝙ ꝓnª illi⁹ demõſtratiõis fuerint ſcita. naz ſicut

dictũ eſt: ꝓnª ſunt magis ſcita q̃ ꝯcľones: igiť opꝫ ꝓnª
hui⁹ demõſtrationis ſcire per demõſtrationẽ: qꝛ oẽ qð ſcitur:
ſciť per demõſtrationẽ: ꝛ ꝓnª hui⁹ demõſtrationis opꝫ ſcire ꝑ
demõſtrationẽ: ꝛ ſic erit abire in infinitũ: ſꝫ nõ ꝯtigit ꝓcedere
ſic in principijs: nec in demõſtrationib⁹. igiť nõ ꝯtingit
aliquid ſcire per demõſtrationẽ. ¶ Alij dixerũt ꝙ oĩa
cõtingit circulariter demõſtrare: ipſi eniz dicũt ꝙ ꝯtin-
git oĩa ſcire per demõſtrationẽ: ꝛ tunc opꝫ ꝙ principia
ſciant per demõſtrationẽ: ꝛ ſic ꝓncipia hui⁹ demõſtra-
tionis: ꝛ ſic in infinitũ ſm circulũ: ꝛ illud eſt impoſſibile:
ꝛ tunc qðlibet qð eſt in ſuppoſito circulo: vel iſta via
ſciť per aliud: ꝛ ita dicunt ꝙ oĩa ſcita cõtingit circulari-
ter demonſtrari. Primũ errorem remouet Phs dicẽs
ꝙ ꝓncipia ſciunť: ſed nõ per demõſtrationẽ: ſed cogno-
ſcunť ex hoc ꝙ termini cognoſcũť. Unde nõ omne qð
ſcitur: ſciť per demõſtrationẽ: ſed omne qð ſciť ſciẽtia
ꝓpꝛijſſime dicta ſciť per demõſtrationẽ: ꝛ iſto mõ non
ſcimus ꝓnª: ſed ſunt cauſe talis ſcie. ſ. ꝓpꝛijſſime dicte: ꝛ
ꝓncipia cognoſcimus inquãtũ terminos cognoſcimus.
¶ Aliũ errorẽ excludit Phs: ꝛ ꝓbat ꝙ nõ oĩuz ſcitoꝝ
eſt demõſtratio circularis: ꝛ hoc ꝓbat per terminos ꝛ
rõnes. Prima eſt hec. Principiũ eſt notius q̃ ꝯcluſio: ꝛ
per ꝯñs idez eſſet notius ſeipſo. ¶ Scđa rõ eſt iſta. Si
ſic eſſet nihil eſſet demõſtrare: niſi diceret: hoc eſt hoc: ꝛ
ita eſſet facile oĩa demõſtrare. ¶ Tertia ratio eſt hec.
Syll's circularis ſoluz fit in terminis cõuertibilib⁹: ſed
de iſocheles põt demõſtrari hĩe tres ãgulos: ꝛ tñ iſocheles
ꝛ hĩe tres angulos nõ ſunt ꝯuertibiles. Cap. IIII.

Quoniaz aũt impoſſe ꝛc.
¶ In iſto caplo ꝓbať ꝙ oĩs demõſtratio
eſt ex neceſſarijs. Hec ꝓbať ſic. Oĩs ſyllo- 5ª ꝯ
giſmus faciens ſcire eſt ex neceſſarijs. Oĩs
demõſtratio eſt ſyll'us faciẽs ſcire. g̃ oĩs demonſtratio eſt
ex neceſſarijs. ꝓbatio maioris. Oĩs ſyll'us faciens ſcire
ꝯcludit illud qð impoſſe eſt aliter ſe hĩe: ſꝫ qð impoſſe eſt
aliter ſe habere eſt neceſſarium. ergo oĩs ſyll'us faciens
ſcire cõcludit neceſſariũ: ſed neceſſariũ nõ fit niſi ex ne-
ceſſarijs. g̃ oĩs ſyll'us faciens ſcire eſt ex neceſſarijs. Et
quia neceſſariũ prius ꝛ ꝓncipalr reperiť in ꝓpõnibus
hĩtib⁹ vniuerſaliter pfectã: ꝛ in alijs que ſũt ꝓmo vere: ideo
opꝫ ſcire qđ eſt. De omni: qđ per ſe: qđ vľe. De omni
ꝓut ſciunť in demõſtratione. De oĩ igiť eſt qð nõ ineſt in
aliquo qdez ſic: in aliquo aũt nõ: nec aliqñ qdẽ ſic: aliqñ
vo nõ: ſed qð eſt de omni ꝛ ſemp. Unde ad de oĩ ſm ꝙ
ſumiť a demõſtratore: reqriť vnitas tempoꝝ ꝛ vnitas
ſuppoſitoꝝ: ſed ad de oĩ ꝓut ſumiť in libro prioꝝ req-
ritur tñ vnitas ſuppoſitoꝝ. ¶ Per ſe dicũtur quatuor
modi. Duo quoꝝ ſunt modi dicendi ſiue inherendi ſm
Linconienſem ª. Tertius eſt modus eſſendi. Quart⁹ eſt
modus cauſandi. Unde ſm Linconienſez duo tñ ſunt
modi dicẽdi. Primus modus dicẽdi per ſe eſt qñ ꝓdi-
catuz cadit in diffõne ſubiecti ꝛ eſt vera diffinitio ſubi.
Ut hec/hõ eſt aĩal. Secũdus modus dicẽdi ꝑ ſe eſt qñ
ſubz cadit in diffõne ꝓdicati: vt hec: hõ eſt riſibilis. Vñ
qñ ꝓpria paſſio ꝓdicať de ꝓprio ſubo: tũc eſt ſcđs mo-
dus dicẽdi ꝑ ſe: qꝛ tũc ſubz cadit in diffõne ꝓdicati. Nã
in diffõne ꝓprie paſſionis ꝛ cuiuſlibet accñtis ponitur
ſuũ ſubz ꝓpriũ. Nec eſt ſemꝑ ſcđs modus qñ ſubm ca-
dit in diffõne ꝓdicati: qꝛ ſic ꝑ ſe eẽt illa: aĩal eſt hõ: ꝛ tũc
oẽ aĩal eſſet hõ. Sed ad h̃ ꝙ ꝓpõ ſit per ſe requiriť ꝙ
illud ſubijciať qð eſt natũ ſubijci ſimplr: nõ ſemper in
ſcđo mõ dicẽdi per ſe ſubm cadit ꝛc. qꝛ paſſio ſuperioꝝ
ꝓdicať de inferiori: ꝛ īferius nõ cadit in diffõne paſſio-
nis ſuperioris: ſed in ſcđo modo: vel ſubm addit in dif-

ª ¶ Et iſti: vt dicit in ꝓ ſubo hui⁹ libri: ꝑ ſe ꝓmo dicit de ꝓdicante.

finitione p̄dicati: vel eſt cōtentum ſub ſubo qḋ cadit in diffōne p̄dicati. Un̄ ſcḋo mō dicendi p ſe paſſio p̄dicatur de ſua ꝓprio ſubo: vel de aliquo ꝯtēto ſub ꝓpo ſubiecto[a]. Tercı᷑ modus dōi p ſe: eſt modus eēndi: ꝛ ſic dr̄ ꝙ p̄ᵃ ſuba eſt p ſe: qꝛ ſtat p ſe. i. ſolitarie. Quart᷑ modus eſt cauſandi. ꝛ eſt qn̄ in ſubo eſt cā efficiēs predicati: vt hec: vulnerat᷑ morit᷑: vel interfect᷑ interijt pp̄ interfectioné. Si. n. aliqs morit᷑ ex ſolo vulnere: tūc vulnus eſt cā mortis: ꝛ eſt q̄rt᷑ modus eſſendi ꝛc. Scḋm aūt expoſitionez doctoris eximij ſci Thome de Aquino ſic ſunt tres modi dicēdi p ſe. ſ. p̄mus: ſcḋs: ꝛ q̄rt᷑: ꝛ ipſe accipit modos ſic p ſe: aut eſt illud qḋ ſolitariū eſt: ꝛ ſic accipit in 3ᵒ mō q eſt modus eſſendi. Alij modi accipiunt ſm ꝙ ly /per/ denotat circūſtantiā cāe foꝛalis: vt hic. hō viuit p aīaz: ꝛ aliqn̄ ly /per/ denotat circūſtātiā cāe mālis: vt hec paries eſt alba p ſupficiez: ꝛ aliqn̄ denotat circūſtātiā cāe efficiētis: vt hec. aq̄ eſt calida p ignē. Si /per/ denotat circūſtantiā cāe formalis ſic eſt p̄mus modus: qa in p̄ mō dicendi p ſe p̄dicat᷑ diffō vel ps diffōnis de diffinito: qꝛ q̄lʒ ps diffōnis eſt cā re᷑ diffiniti. Si āt /per/ denotet hītudinē cāe mālis: ſic eſt ſcḋs modus: qꝛ in 2ᵒ mō p̄dicat᷑ paſſio de ſubo. nā ſubʒ eſt mā re᷑ paſſionis. Si v̇o /per/ denotet circūſtātiaz cāe efficiētis: ſic eſt q̄rt᷑ modus. Notādūz eſt aūt ſm p̄dictū doctoré ſcm̄ Thomaz ꝙ ꝓpō in q̄ p̄dicat᷑ paſſio de ſubo eſt p ſe duplici ꝓſeitate. Naʒ ſubm re᷑ ſue ꝓpe paſſionis eſt in duplici gn̄e cauſe. ſ. in gn̄e cāe mālis: ꝛ in gn̄e cāe efficientis. ſm ergo ꝙ ſubʒ eſt in gn̄e cāe mālis re᷑ ſue paſſionis ſic ꝓpoſitio in q̄ p̄dicat᷑ paſſio de ſubo eſt p ſe ſcḋo mō dicēdi p ſe. Et ſm ꝙ ſubm eſt cā efficiēs p̄dicati: ꝛ ſic iſta talis ꝓpoſitio eſt p ſe in quarto mō dicēdi per ſe. Ulter per hoc oñdit᷑ mō qd eſt dici per ſe: ꝛ quot modis: ꝛ qd de oī. Nūc ₚħs oſtēdit qd eſt vle: dicens ꝙ vle eſt qḋ eſt de oī ꝛ per ſe ꝛ p̄mo. Notādūz aūt ꝙ vle de quo loquit᷑ hic Ariſto. eſt paſſio adequata ſubo[b]: ita ꝙ ſit paſſio cōuertibilis. Unde paſſio reſpectu ſui p̄mi ſubiecti dicit᷑ vle: qꝛ eſt de oī per ſe ꝛ p̄mo. Paſſio. n. p̄dicat᷑ de ſuo ꝓpo ſubo vlr ꝛ per ſe ꝛ p̄mo: vt habere tres angulos ꝛc. ꝛ riſibile de homine. Cap. V.

a ℂ Sʒ qn̄ hec ſint ita cōſidera ex his q̄ dici in gn̄e d' ſubo h' libri.

b ℂ Quo 5 ſit verum dici ſtq̄ p̄mo.

Poꝛtet āt nō latere ꝛc.

ℂ In iſto caplo ponit ₚħs errores cōtingentes in acceptiōe vlis: ꝛ ſūt tres errores. Primus eſt. ſi aliqḋ cōe hñs vnū ſuppoſituʒ tm̄ ſi pp̄ h̄ paſſio iſtius cōis aſſignet᷑ ineſſe illi ſuppoſito tanq̄ p̄mo ſuppoſito: ſic eſt p̄mus error. Uerbi grã. hoc cōe ſol hʒ vnū ſuppo᷑ puta iſtū ſolem ſi paſſio ſolis aſſignet᷑ huic ſoli tanq̄ p̄mo ſuppoſito. Scḋs error eſt ſi aliqḋ cōe habeat multa ſuppoſita: ꝛ illi cōi non ſit nomē impoſitū: ſi ꝓpter hoc hec paſſio iſtius cōis aſſignet᷑ ineſſe alicui ſuppoſito tanq̄ p̄mo ſubiecto: ſic eſt ſcḋs error. Terti᷑ error eſt qn̄ paſſio ſupioꝛis aſſignat᷑ ineſſe iferioꝛi tanq̄ primo ſubiecto. Cap. VI.

I igit᷑ monſtratiua ſciē

6ª ʒ tia ꝛc. ℂ Cōclō ſexta eſt illa ꝙ demſtratio eſt ex per ſe inherētib᷑. Que ꝯclō ꝓbat᷑ ſic. Demſtratio eſt ex neceſſarijs: ſʒ ſola p ſe inherētia ſunt neceſſaria. g̃ demſtratio eſt ex per ſe inherentib᷑: maioꝛ huius rōnis pʒ per hanc ꝯclonē huius libri: ꝛ alie rōnes ponunt᷑ ad ꝓbandū hāc maioꝛē quas nunc omitto. Minoꝛ pʒ pro tāto: qꝛ illa que ſunt per ſe inherentia ſemp ſunt: ꝛ talia ſunt neceſſaria: ꝛ illa que ſunt per accidens nō pñt eſſe neceſſaria: igitur ſola per ſe inherentia ſunt neceſſaria. Cap. VII.

Q uoniā aūt ē neceſſe ꝛc.

ℂ Septima ꝯclō huius libri hec eſt: p̄mū 7ª ʒ
ineſt medio ꝛ mediuʒ ineſt tertio pp̄ ipſuʒ. Hec ꝯclō ꝓbat᷑ p ſextā ꝯclonē ſic. Demōſtratio eſt ex per ſe inherētib᷑. igit᷑ maioꝛ p̄miſſa demōſtrationis recipit alterū extremoꝝ in ſua diffōne: ꝛ per ꝯñs primū ineſt medio: ꝛ mediuʒ ineſt tertio pp̄ ipſuʒ: qa primū vel eſt cā medij vel ecōuerſo. Silr medium vel eſt cā tertij vl̄ ecōuerſo. ℂ Nota ꝙ aliqd di ineſſe alteri ꝓpter ipſuʒ qn̄ alterū p̄cedens non eſt cā alteri᷑: ita ꝙ nec eſt cā diminuta: nec hñs in ſe cōditionez que nō eſt cā: ſic eniʒ triāgulus eſt cā hui᷑ ꝙ eſt hr̄e tres angulos ꝛc. figura aūt cā eſt diminuta reſpectu huius paſſionis: ideo nō eſt eius p̄ciſa cā. ℂ Octaua ꝯclō hui᷑ li- 8ª ʒ
bri eſt hec: ꝙ nō ꝯtingit demōſtrātē deſcēdere ab vno gn̄e in aliud gen᷑: ꝛ ita intelligēdum ꝙ ex p̄ncipijs vni᷑ ſcie nō ꝯcludit᷑ aliqḋ in alia ſcia. Et ꝓbat᷑ hec ꝯclō ſic. In demſtratione opʒ mediū ꝛ extrema eſſe eiuſdē gn̄is. Sed ſubm in demſtratione de quo dʒ cōcludi paſſio eſt vnius gn̄is ꝛ nō alteri᷑: ꝛ per ꝯñs nō pōt in demſtratiōe mediuʒ eſſe de ꝯſideratiōe vnius ſcie ꝛ extrema vl̄ extremū de ꝯſideratiōe alterius: ꝛ per ꝯñs nō ꝯtingit demonſtrare deſcēdendo de gn̄e in aliud gen᷑. cū autē in demſtratiōe mediū ꝛ extremū ſunt alteri᷑ gn̄is: cū id qḋ eſt vnius gn̄is nō ꝓbet᷑ de eo qḋ eſt alteri᷑ gn̄is niſi per accñs. Sequit᷑ vel ꝙ ꝯclō demſonis eſt vera per accidens: vel ꝙ altera premiſſaꝝ eſſet vera per accñs: ꝛ ſic demſtratio nō eſſet ex per ſe inherētib᷑. ℂ Ad euidētiaʒ huius ꝯclonis diſtinguit Ari. ea que ſunt in demſtratiōe. In demſone eniʒ ſunt tria. ſ. ſubm: paſſio: ꝛ dignitas. Et dico ꝙ diuerſe ſcie bene poſſunt hr̄e eaſdeʒ dignitates: ſicut in geometria ꝛ arithmetica: hec dignitas cōis eſt vnicuiqʒ. Si ab equalib᷑ equalia demas que remanēt ſunt equalia: ſed diuerſe ſcie nō hñt ideʒ genus nec eandem paſſionē gn̄is ſubiecti niſi aliud ſubalternet᷑ alteri: ita ꝙ vera ſcia ſit ſubalternata: tunc eniʒ pñt hr̄e idē ſubiectū quodāmō: ꝛ qꝛ nō ꝯtingit deſcēdere de gn̄e in genus: ideo gn̄alr nō hʒ demſtrari ꝙ ꝯtrarioꝝ eſt eadeʒ diſciplina: nec ex ductu numeri cubici in numerū cubicū ſit numer᷑ bicubic᷑: nec ꝙ linea recta eſt pulcherrima lineaꝝ: ac ꝯtra circulari: qꝛ h̄ nō ineſt linee inquātuʒ linea: ſed ineſt linee rōne alicuius cōis. ℂ Nona ꝯcluſio 9ª ʒ
eſt ꝙ demſtratio eſt ex perpetuis. Hec ꝓbat᷑ ſic. Demōſtratio eſt ex vlib᷑: ſed vlia ſunt ꝑpetua. g̃ demſtratio eſt ex perpetuis. ℂ Decima ꝯclō eſt ꝙ demſtratio eſt ex in- 10ª ʒ
coꝛruptibilib᷑. Hec ꝯclō ꝓbat᷑ per nonā ꝯcluſioné ſic. Demōſtratio eſt ex ꝑpetuis: ſed ꝑpetua ſunt icoꝛruptibilia. g̃ demſtratio eſt ex incoꝛruptibilib᷑. Et ex his ſeq̇t᷑: ꝙ oīs diffinitio eſt incoꝛruptibiliuʒ: qꝛ diffinitio eſt /vel p̄n᷑ demſonis: vel cōcluſio demſonis: vel ipſa tota demonſtratio vna poſitiōe differēs. Tunc genus diffōnis ingredit᷑ demſtrationē: ſʒ oīs demſtratio eſt incoꝛruptibiliuʒ. g̃ oīs diffinitio eſt incoꝛruptibiliū. Et qꝛ dcm̄ eſt ꝙ demſtratio nō eſt niſi ex ꝑpetuis dubiuʒ eſt de his: q̄ frequēter ſunt qualr faciunt demſoné vt de defectu lune: pōt eniʒ aliqs demſtrare eclipſiʒ lune: etiā cum luna non ſp eclipſet᷑. Iſtā dubitationé ſoluit Ari. dicēs qn̄ ea q̄ frequēter ſunt ſm ꝙ ꝯueniūt in demſone ſemp ſūt. Sʒ illud nō dʒ ſic intelligi: ꝙ ex ꝓpōnib᷑ q̄ ſunt frequēter vere: debeāt fieri q̄ ſunt ſemp vere: ꝛ tūc ex illis debent fieri demſones. Uerbi grã: h̄ eſt ꝯtingēs luna eclipſat᷑: ꝛ ſic luna deficit: ꝛ hec. terra ponit᷑ inter ſoleʒ ꝛ lunaʒ: ꝛ ex iſtis pñt fieri demſones hoc mō. Qn̄cūqʒ luna deficit eclipſat᷑: ſed qn̄cūqʒ terra ponit᷑ inter ſoleʒ ꝛ lunam

deficit.ergo ⁊c̃. Et iſta ꝯclo eſt neceſſaria: qm̃ iſta luna
eclipſat̃ que eſt pars ſic cõtingens. Cap. VIII.

Voniã aũt mãifeſtũ ⁊c.

11ᵃ ꝫ ℭ Hec ꝯclo eſt vndecia. Nõ oẽ qd̃ demõ
ſtrat̃ ex veris ⁊ indemõſtrabilib⁹ ſcit̃ aut de
mõſtrat̃. Hec ꝯclo ꝓbat̃ ſic. In demõſtra
tione opꝫ ꝑmũ dici de medio ⁊ mediũ de tertio ꝑꝑ ipſꝫ.
Sed nõ in oi ſyllo ex veris ⁊ indemõſtrabilib⁹ dr̃ primũ
de medio ⁊ mediũ de tertio ꝑꝑ ipm̃. ḡ nõ omnis talis
ſyllus eſt demõſtratio: ⁊ per ꝯñs. Non oẽ qd̃ ſyllogiʒat̃ ex
veris ⁊ idemõſtrabilib⁹ demõſtrat̃ aut ſcit̃. ℭ Aſſumptũ.ſ.
ꝙ aliqd ſit ex veris ⁊ idemõſtrabilib⁹ ⁊ imediatis in quo
ꝑmũ nõ dicat̃ de medio nec mediũ de tertio ꝑꝑ ipſũ
declarat̃ ex hoc: qꝛ argũm Briſſonis per qd̃ voluit qua
drare circulum eſt ex veris indemõſtrabilib⁹ ⁊ imediatis
⁊ non eſt demõſtratio. Argũm ſuũ ſic formauit: vbi ꝯtingit
reꝑiri magis ⁊ minus ibi ꝯtingit reꝑiri equale. Sed cõ
tingit reꝑiri q̃dratũ maius ⁊ minus circulo. ḡ ⁊c̃. Illud
argũm nõ eſt demõſtratio: qꝛ elemẽta magis ⁊ minus exce
dunt circulũ ⁊ q̃dratũ. Unñ medium ꝑas ineſt ei q̃ illi
de quo ſit demõſtratio: ⁊ ideo nõ ineſt ſm̃ ꝙ ipm̃: ſine quo
nõ eſt demõſtratio. Deide excludẽdo quãdaꝫ dubitationẽ
dicit Phs ꝙ ſi mediũ nõ ſit in eodeꝫ gñe cũ ꝯclõne de
monſtrationis ſic ꝯtigit ꝙ ꝯclo minime demõſtrat̃ ꝑ me
diam: tũc ſcie iferioris eſt ſcire qa: ſcie ſuꝑioris eſt ſcire
ꝑꝑ qd: nõ.n.ſcie eſt ſcire ꝑꝑ qd: ad quã pertinet mediũ.
12ᵃ ꝫ ℭ Duodecia ꝯclo ẽ: ꝙ ois demõſtratio eſt ex appropriatis
ꝑncipiis ꝯclõni. Et hec ſeqt̃ ex 11ᵃ ꝯclõne hui⁹ libri. Si
eniꝫ ad demõſtrõneꝫ nõ ſufficit ꝙ ſit ex veris ⁊ imediatis
⁊ indemõſtrabilib⁹: ſꝫ reqrit̃ ꝙ ꝑm̃ inſit medio ⁊ medium
inſit tertio ꝑꝑ ipm̃: tunc opꝫ ꝙ demõſtratio ſit ex ꝑncipiis
13ᵃ ꝫ appropriatis ꝯclõni. ℭ Tertiadecia ꝯclo ẽ. Nullius ſcie
eſt demõſtrare ſua ꝓpria ꝑnᵃ. Hec ꝯclo ꝓbat̃ ꝑ õneꝫ pñteꝫ
ſic. Demõſtratio hꝫ eẽ ex ꝓpriis ꝑncipiis. Sed ꝓpria ꝑnᵃ
nõ hñt alia ꝓpria ꝑora. ḡ nulli⁹ ſcie eſt ꝓbare ſua ꝑnᵃ ꝓ
pria. Sꝫ q̃uis in iſta ſcia ꝑticulari ñ ꝺeant ꝓbari ꝑnᵃ ꝓ
pria: tñ ꝑhi cõis eſt explanare iſta: ⁊ iſte eſt magis ſciẽs
⁊ intelligẽs q hꝫ ſciam ex ꝑncipaliorib⁹ cauſis. Unñ ſcia
14ᵃ ꝫ ſuꝑior eſt magis q̃ ſcia iferior. ℭ Quartadecia ꝯcluſio
hui⁹ libri eſt: ꝙ neceẽ eſt ꝑnᵃ cõia cũ veniũt in demõſtrõne
in ſcia ſpãli appropriari cũ obiecto in iſta ſcia. Hec ꝯclo
ſeqt̃ ex ꝯclõne ꝑcedẽte: qꝛ ſi demõſtratio ſit ex ꝓpriis ꝑn
cipiis: tũc neceẽ eſt ꝓpria ꝑnᵃ cũ veniant in demõſtrõne fieri
ꝓpria. v̄.g. Unũ eſt ꝑnm̃ in ꝯclõne geometrie ⁊ aritbme
tice. Ut ſi ab eq̃lib⁹ eq̃lia demas q̃ remanẽt ſunt eq̃lia:
⁊ aritbmeticus vtit̃ iſto ꝑnᵃ ⁊ appropriat illud ad genus
ſuũ de quo ꝯſiderat. Ut ſi ab eq̃libus.ſ. numeris eq̃les
nũeros demas remanẽtes nũeri erũt eq̃les: poſtea po
nit Phs iter iſta q̃ ſoluꝫ ſunt ꝓꝑtates in demõſtrõnibus
cui⁹ ſũt dignitates petitiões ſuppõnes ⁊ pñt oia facilr̃
accipi. Oẽ qd̃ eſt in demõſtrõne aut eſt ꝑnm̃: aut eſt princi
piatũ. ſi ꝑncipiatũ: ſic eſt paſſio. ſi ꝑnm̃: aut eſt ꝓpriũ:
aut cõe. ſi cõe: ſic eſt dignitas. ſi ꝓpriũ: aut cõplexũ: aut
incõplexũ. ſi incõplexũ: ſic eſt ſubm̃. ſi cõplexũ: aut de
mõſtrabile: aut idemõſtrabile. ſi demõſtrabile: aut eſt ꝓbabi
le addiſcẽti: ⁊ ſic eſt ſuppoſitio nõ ſimplr̃: ſꝫ quodãmõ:
aut ẽ ꝯtrariũ opioni addiſcẽtis: ⁊ ſic ẽ qd̃. Si aũt ſit idemõſtra
bile ꝑnm̃: ſic eſt poſitio q̃ diuidit̃ in ſuppõnẽ ſimplr̃ ⁊ dif
finitionẽ. Si.n. accipiat eẽ vl̃ nõ eẽ: ſic ẽ ſuppõ. Si aũt
accipiat nec eẽ: nec non eſſe: ſic eſt diffõ. Cap. IX.

15ᵃ ꝫ

Ontingere aũt ⁊c.

ℭ Quin
tadecima ꝯclo eſt: ꝙ nulla demõſtratio recipit affirm̃onem ⁊
negationẽ eiuſdeꝫ ab eodeꝫ: niſi ꝯclo ſit ta
lis ꝙ nõ poſſit oſtẽdi niſi ꝑ affirmationem
eiuſdeꝫ de eodeꝫ. Hec ꝯclo ꝓbat̃ ſic. Soluꝫ in ſyllo ad
impoſſe nõ põt alr̃ ꝯclo oſtẽdi q̃ per affirmationẽ ⁊ ne
gationẽ eiuſdẽ de eodem. ḡ nunq̃ reperit̃ affirmatio ⁊
negatio eiuſdem de eodeꝫ: niſi ꝯclo ſit talis ꝙ nõ poſſit
alr̃ oſtẽdi q̃ per affirm̃õeꝫ ⁊ negationẽ eiuſdem de eodeꝫ.
Qualr̃ aũt accipiat̃ in ſyllo ad ipoſſe affirmatio eiuſdẽ
de eodeꝫ ⁊ negatio. pꝫ: qꝛ ſi callias eẽt nõ aial. eẽt arguẽ
duꝫ ſic: callias eſt aial. ḡ callias nõ eſt non aial. ⁊ per te:
callias eſt nõ aial. ſeqt̃ ḡ callias nõ eſt aial. ḡ callias nõ
eſt callias. Iſta ꝯclo callias nõ eſt callias: nõ ꝯcluditur
niſi per affirm̃õem ⁊ negatõem eiuſdẽ de eodeꝫ: ⁊ tñ ex falſi
tate iſti⁹ ꝯclõnis ꝯtingit ꝯcludere falſitatẽ alterius pre
miſſe. ℭ Decimaſexta ꝯclo eſt: ꝙ demõſtratio ducens ad 16ᵃ ꝫ
ipoſſe recipiat hoc ꝑnm̃: de quolꝫ eſt affirmatio vel nega
tio vera: ſꝫ appropriat̃ gñi ſubo. Qꝫ ſylls ducẽs ad ipoſſe
recipiat hoc ꝑnm̃ pꝫ ex libro priorũ: ⁊ ꝙ ſilr̃ hoc qd̃ eſt
ſcd̃m ꝑncipiũ. ſ. appropriat̃ gñi ſubo: pꝫ ex concluſione
precedente huius libri. Cap. X.

I aũt idem ⁊c.

ℭ Hec eſt 17ᵃ 17ᵃ
ꝯclo huius libri
que eſt iſta. Ois ꝯcluſio quã querit demõ
ſtrator eſt ex ꝓpriis: ſed illud qd̃ eſt ꝑnm̃ in
vna demõſtrõne: eſt ꝯclo in alia demõſtratione:
⁊ tũc arguit̃ ſic. Ois ꝓpõ ex qua demõſtrat̃ eſt ex ꝓpriis:
ſed ois ꝯclo quã q̃rit demõſtrator eſt ꝓpõ ex qua demõſtrat̃.
ḡ ois ꝯclo quã querit demõſtrator ẽ ex ꝓpriis. Sꝫ ex hac
ꝯclõne ſequit̃ correlariũ. ſ. ꝙ diuerſe ſcie nõ cõicant in
ꝯclõnib⁹: nec hꝫ aliqs artifex ſpãlis numerare ꝯclõnes
alterius ſcie: ⁊ ſic̃ quelꝫ ſcia hꝫ ꝓprias ꝯclõnes: qꝛ ad ean
deꝫ ſciaꝫ ꝑtinet iterrogatio ⁊ rñſio: ⁊ ideo ſicut ſcie hñt
ꝓprias interrogatiões: ita hñt ꝓprias rñſiones. Et qꝛ ex
interrogatione ⁊ rñſione ſit diſputatio: ideo ſicut quelꝫ
ſcia hꝫ ꝓprias iterrogatiões ⁊ ꝓprias rñſiones: ita q̃lꝫ ſcia
hꝫ ꝓprias diſputatiões: ſic̃ geometer diſputat ſm̃ ꝙ geo
meter cũ geometria diſputet de his q̃ ad geometriã ꝑ
tinẽt: manifeſtũ eſt ꝙ bñ ꝓcedit diſputãdo. Si aũt nõ
ſic diſputet: ꝫ in geometria diſputet nõ de geometricis:
nõ ꝓcedit diſputatio: nec eſt ꝯueniẽs: vñ de nõ geome
tricis in geometria nõ eſt diſputãduꝫ. Cap. XI.

Ed quia differt quia ⁊

ꝑꝑ qd ⁊c̃.] ℭ In iſto cap̃ cõparat Phs di
uerſa gñia demõſtrõnũ: ⁊ ꝑmo docet qualr̃ de
monſtratio qa: ⁊ demõſtratio ꝑꝑ qd differunt
in eadeꝫ ſcia. 2ᵒ qualr̃ in diuerſis ſciẽtiis. In eadeꝫ ſcia
differũt demõſtratio ꝑꝑ qd ⁊ demõſtratio qa: quia demõſtratio
ꝑꝑ qd ſemꝑ ſit ꝑ cãꝫ imediatã: ſꝫ demõſtratio qa nõ. Unñ
ad demõſtrõnẽ ꝑꝑ qd reqrunt̃ duo. ſ. ꝙ ſit ꝑ cãm ⁊ ꝑ ime
diatã: iõ ꝑ alis demõſtratio nõ ſit demõſtratio ꝑꝑ qd. Sꝫ qa
põt eẽ duplr̃: aut qa nõ eſt ꝑ cãm: aut qꝛ nõ eſt ex ime
diatis: ⁊ ſic eſt duplex demõſtratio: qꝛ vna nõ ſit ꝑ cãꝫ: ſed
per effectũ: alia eſt ꝑ cãm mediatã ad effectũ: ⁊ demon
ſtratio q̃ eſt ab effectu ad cãꝫ eſt duplex: qꝛ q̃daꝫ eſt ab
effectu ad cãꝫ imediate: q̃dã vo mediate. Unñ breuiter eſt h̃
diñia iter demõſtrõnẽ qa: ⁊ demõſtrõnẽ ꝑꝑ qd: quia demõſtratio
ꝑꝑ qd eſt a cã imediata ad effectũ: demõſtratio vo qa: vel eſt a
cã mediata ad effectũ: vel ab effectu ad cãꝫ. Exẽpla po
nit Phs in demõſtrõne a cã ad effectuꝫ vel ecõuerſo: ⁊ ar
guat̃ ſic. Oẽ corp⁹ lucidũ nõ ſcintillãs eſt ꝓpe. Planete
ſunt corpa lucida nõ ſcintillantia. ḡ ſunt prope. Hec eſt
demõſtratio qa: naꝫ hic ꝯcludit̃ cã ꝑ effectũ: nã eẽ ꝓpe eſt
cã hui⁹: iõ nõ ſcintillant: qꝛ ſũt ꝓpe: ⁊ ꝑꝑ h̃ ꝙ nõ ſcintil
lant ſunt ꝓpe. Si eniꝫ arguat̃ ſic. Omne exiſtẽs ꝓpe eſt
nõ ſcintillans, planete ſunt ꝓpe. ḡ nõ ſcintillant: iſta eſt
demõſtratio ꝑꝑ qd: qa eſt a cã imediata ad effectum. Alio
mõ differũt ꝑꝑ qd ⁊ qa: per h̃ ꝙ aliq̃ ꝑtinẽt ad diuer

ſas ſcias quaꝝ vna eſt ſubalternata:cuiuſmodi ſūt ſcia ſubalternās ⁊ ſubalternata:naȝ pp qd / ptinet ad ſciam ſupiorē:vt ad ſciaȝ ſubalternantē:⁊ qa/ ptinet ad ſciam ſubalternatā. Siſr pp qd ⁊ qa dīnt in cōpatione ad diuerſas ſcias:quaꝝ vna nō eſt ſub alia:ſiue nō ſubalternaṫ alteri niſi ſm ptē:quō nālis ſubalternaṫ pſpectiue q̄tū ad iſtā ptē ſcie que eſt de iride. Uñ ad ſciaȝ ſubalternantē ptinet ſcire pp qd /⁊ ad ſciaȝ ſubalternatā ſm ptē ptinet ſcire qa:q̄tū ad iſtā ptē ſm quā ſubalternaṫ. Adhuc pp qd ⁊ qa dīnt in diuerſis ſcientijs quaꝝ vna nō ſubalternaṫ alteri:nec ſm ptē:nec ſm totuȝ. Ut qñ vna ſcia vtiṫ aliqua ꝓpōne de qua dicit qa. Et alia ſcia de eadeȝ ꝓpōne dicit pp qd: vt medicina que dicit de iſta ꝓpōne:ꝙ vulnera circularia tardi⁹ ſananṫ tm̄ qa:⁊ geometria vō de ipſa dicit pp qd eſt vera: q: eſt in circulo cui nō eſt angulus:ideo ptes magis diſtant:pp hoc ptes nō cōtinuātur. Cap. XII.

Igurarū aūt ⁊c. ¶ In iſto caplō pbat phs hāc ꝯclōnē ꝙ pm⁹ modus pme figure magis facit ſcire q̄ aliqs alius modus:⁊ hec pbaṫ tripſr. Pmo p ſyllm̄ ſic. Manifeſtuȝ eſt ꝙ ſcie mathematice que ſunt certiſſime vtūṫ pma figura ⁊ pmo mō ei⁹: ex h itaqȝ appet ꝙ iſte modus magis facit ſcire q̄ aliqs alius modus. ¶ Secūdo pbaṫ ſic. demſtatio pp qd facit magis ſcire:q: cōcludit vlēȝ affirmatiuā:ſed talis ꝯclō vlis affirᵃ nō cōcludiṫ niſi in pmo mō prime figure. g ⁊c. ¶ Tertio pbaṫ:q: iſta figura magis facit ſcire cuȝ ipſa nulla indigeat:ſed alie indigeant ea. Et q: primus modus eſt potiſſimus: ideo ſequiṫ cōcluſio ⁊c. Cap. XIII.

Icut autē. a. ineſt. g. ⁊c. ¶ In iſto caplō intēdit Ari. explanare de qb⁹ ⁊ q̄lr accidit nobis ignorantia circa ea que eueniūt in demſone. Et q: ad oſtſionē hui⁹ rei indiget Ari. ſuppōne. ideo pmo oſtēdit Ari. qñ ⁊ quō ꝯtingit aliquā ꝓpōneȝ eſſe imediatā: ⁊ dicit ꝙ ſi predicatū ſit ſub aliquo vlī ſub quo nō eſt ſubm̄: vel ſi ſubm̄ ſit ſub aliq̄ vlī ſub quo ſit pdicatuȝ:vel ſi vtrūqȝ ſit ſub aliq̄ vlī ſub quo nō ſit reliquū:tūc nō erit ꝓpoſitio imediata:ſȝ mediata. Exēpluȝ pmi eſt h:nulla ſuba eſt linea:q: pdicatū eſt ſub aliq̄ vlī ſub quo nō eſt ſubȝ. Exēpluȝ ſcdi eſt h:nullus bō eſt q̄titas:hec eſt mediata:q: ſubȝ eſt ſub aliq̄ vlī ſub quo nō eſt pdicatuȝ. Exēpluȝ tertij ſic. Nullus bō eſt linea: hec eſt mediata:q: vtrūqȝ extremū eſt ſub aliq̄ vlī ſub quo nō eſt reliquū. Sed ſi pdicatū nō ꝯtineaṫ ſub aliquo ſub quo nō cōtineṫ ſubm̄ nec ecōuerſo:tūc eſt negatiua imediata:⁊ q̄lȝ negatiua in qua vnuȝ gen⁹ gnāliſſimū remoueṫ ab alio eſt imediata. Hec eniȝ eſt imeᵗᵃ. Nulla ſuba eſt q̄titas. Siſr ſi ſubȝ ꝯtineaṫ ⁊ pdicatū ſub aliquo cōi imediate: tūc negatiua in q̄ vnuȝ remoueṫ ab alio eſt imediata:⁊ ideo queliȝ negatiua eſt imeᵗᵃ in q̄ vna ſpēs in quā gen⁹ imediate deſcendit remoueṫ a ſpē in quā gen⁹ imeᵗᵉ deſcendit. Uñ queliȝ talis eſt imeᵗᵃ. Nulla ſuba corporea eſt incorporea:nulla q̄titas ꝯtinua eſt q̄titas diſcreta. His viſis docet phs q̄lr ꝯtingit deceptionē fieri circa ꝓpōnes mediatas ⁊ imediatas:⁊ dicit ꝙ ignorātia non ſm negationē:ſȝ ſm diſpōneȝ eſt deceptio fcā p aliqd. ⁊ pmittit auctor duplicē eē ignorātiaȝ. ſ. negationis:diſpoſitionis. Iſtā hȝ ignorātiā negatiōis de qua nihil ſcit oīno de iſta nec iſta:⁊ taleȝ ignorātiaȝ hȝ logicus reſpcū ꝯclōnis geometrie. Ignorātia diſpōnis de qua hic loqṫ Ari. eſt diſpoſitio ꝯria ſcie: vt opīo erronea:⁊ talis ignorantia pōt indifferēter acqri p ſyllm̄ ⁊ ſine ſyllō vt pn⁹ per ſyllm̄:⁊ tūc eſt deceptio abſqȝ ſyllō:⁊ tunc eſt deceptio ſimplr. Sed qñ eſt deceptio p ſyllm̄:tunc ſunt deceptiōes plres:q: tūc eſt deceptio circa ꝯcluſionē q̄ crediṫ eē vera:⁊ nō eſt vera. Et p ſyllm̄ nō crediṫ eē verū: ꝙ nō eſt veꝝ: niſi credaṫ ꝙ aliq̄ pmiſſa ſit vera que tn̄ eſt falſa:⁊ ꝙ aliqs curſus valeat qui non valet:⁊ iō ſi ſit deceptio facta p ſyllm̄:opȝ ꝙ ſint plures deceptiones. Deide docet Ari. quot modis pōt accipi talis deceptio ⁊ talis ignorātia cauſata taȝ circa ꝓpōnes mediatas q̄ imediatas:⁊ talis eſt ignorātia:ideo omitto q: ſatis facile eſt:deinde ibi manifeſtū eſt ꝙ ſi aliqs ſenſus explanat Ari. Uñ veniat dicta ignorātia negationis:⁊ primo ponit cāȝ verā:ſcdō cāȝ apparentē. Cauſa vera ignorātie ſm negationē eſt defect⁹ alicui⁹ ſenſus. Uñ deficiēte aliquo ſenſu neceſſe eſt illam ſciaȝ deficē q̄ nata eſt p illuȝ ſenſuȝ acqri. vñ deficiēte viſu neceſſe eſt deficere ſciaȝ de colore:⁊ iſta ignorātia q̄ eſt defectu: ſupius vocaṫ ignorātis negatiōis. Qō aūt deficiēte ſenſu neceſſe ſit deficere ſciaȝ circa ſenſuȝ illū natā fieri pȝ pro tāto: q: deficiēte ſenſu deficit iductio accepta ex ſingularib⁹ que ſenſus g deficit eſt apprehēdens: ⁊ deficiēte inductiōe accepta ex illis ſingularib⁹ deficit apud itellȝ cognitio vlis. Et qm̄ vle nō eſt acceptū niſi ex iductiōe:⁊ hoc loquēdo de vlī imeᵗᵉ. pnᵐ .n. pmū ⁊ imediatū nō cognoſciṫ:niſi ex iductiōe ſingulariū:⁊ deficiēte cognitiōe vlis apud intellȝ deficit demſtatio q̄ eſt ex vlib⁹:⁊ deficiēte demſone deficit ſcia:q: p ſolam demſonē acqriṫ. igiṫ a p⁹ ad vltimū ſi aliqs ſenſus deficit neċe eſt ſciaȝ deficē q̄ per illū ſenſuȝ nata eſt acqri. Cap. XIIII.

Et autem oīs ſyllꝰs ⁊c. ¶ In iſto caplō intēdit Ari. declarare cāȝ ignorātie opinātēȝ ſiue apparētēȝ ſolum:⁊ nō exiſtēȝ:⁊ ipſaȝ deſtruere. Hec aūt cā eſt. Figuraꝝ mediaꝝ:⁊ poſe eſt apud opionē:⁊ ipoſe in re: ⁊ mouet Ariſto. tres dubitatiōes. ¶ Prima dubitatio eſt iſta:an poſito ſubō in ſyllō qd nō hȝ ſub ſe ſubiectuȝ aliud ꝯtingat ꝓcedere in ifiᵐ aſcēdendo. ¶ Scda dubitatio eſt:an poſito pdicato in ſyllō de quo nō dr aliud pdicatū ſupius ꝯtingat ordinare ſub ipſo ſic deſcēdēdo in ifiᵐ. ¶ Tertia dubitatio eſt:an poſito pdicato ſupremo ⁊ ſubō infimo poſſunt eē ifiᵗᵃ media poſita: ⁊ in his qōnib⁹ reducit phs qōneȝ de medijs ad qōnes de extremis oñdēdo ꝙ ſi extrema ſit finita:me⁹ nō ſunt ifiᵗᵃ: ita ꝙ ſi nō ſit ꝓceſſus in aſcēdēdo ⁊ deſcēdēdo in ifiᵐ media erūt finita. Et hec pȝ ſic. Nā ſi media eēnt ifiᵗᵃ: tūc deſcēdendo a gnē ſupremo accipiendo mediū ſub medio eſſet ꝓceſſus in ifiᵐ deſcēdēdo. ſilr ſi media fuerint infiᵗᵃ accipiēdo a ſubō īfimo pdicatū ſupra pdicatuȝ eſſet ꝓceſſus in ifiᵐ aſcēdēdo ⁊ deſcēdendo. Sed ſi media ſīt finita nō eſt ſic ꝓcedere:⁊ ſic pȝ ꝙ extremis exñtib⁹ finitis non poſſunt media eē infinita. Similr ſi media ſunt ifiᵗᵃ cū nō ꝯtingat īfinita ptrāſiri: nō poſſet aliqs ab vno extremo ad aliud extremū ptrāſire. Uel arguaṫ ſic. Si media ſint ifinita cū qōlibȝ ſupius ſit in plus q̄ ſuū iferi⁹ neceſſe eſt vt anq̄ ꝑueniaṫ ad ſupremuȝ medioꝝ aliqd eē in plus q̄ ſupremū:hoc eſt ipoſſibile. g ⁊c. ¶ Deinde pbat Ariſt. ꝙ ſi in affirmatiuis demſonib⁹ nō ꝓcediṫ in infiᵐ:nec in negatiuis ꝓcediṫ in infinitū. Quia ſi in negatiuis ꝓcediṫ in infiᵐ:hoc eſt: q: negatiua que eſt pmiſſa eſt imeᵗᵃ:⁊ hȝ aliquā ꝓpōnē negatiuā poꝛē:⁊ tūc opȝ alterū extremū iſtius ſcie cōtineri ſub aliq̄ extremo negatiue poꝛis:ita ꝙ vnuȝ ſit ſuperius ad reliquū. Tūc q̄ro:aut iſta negatiua poꝛ ſit mediata aut imeᵗᵃ. Si imediata:tunc eſt ibi ſtat⁹:⁊ ſic non eſt ꝓcedere in infinitū. Si aūt ſit mediata: g aliā nega-

tinẽ cui⁹ alterũ extremũ eſt ꝑus ꝙ̃ alterius alteri⁹ nega-tiue: ⁊ arguo de negatiuis iſta ſic ꝑus: ⁊ ſi ſic ſit ꝓcedere in infi^m in negatiuis: op3 ꝙ ſit ꝓceſſus in affirmatiuis: q2 op3 ꝙ extrema vni⁹ negatiue ſint ſub extremo alte-rius negatiue: ⁊ iſtud ſub alio: ⁊ ſic in ifi^m. ℭ Deide de-clarat ꝙ nõ ſit ꝓceſſus in affirmatiuis in ifi^m. Naʒ poſi-to ſubõ alteri⁹ negatiue ſtat̃ in ſurſuʒ: q2 illud nõ eſt dif-ficile in diffõne cuiuſlibet vbi ponunt oĩa ſua ſubalia ſupꝛioꝛa q̃ ĩdicãt: ſʒ in diffõne ea ↄtigit ꝑtrãſire. ĝ nõ ſũt ꝑdicata ifi^ta in ſurſuʒ: ⁊ ꝑ ↄñs ifi^ta nõ ſunt in deoꝛſum. Unũ breuiter ſi eẽt ꝓceſſus in ifi^m aſcẽdendo ⁊ deſcẽdẽ-do: nihil ↄtigeret diffiniri qd̃ eſt inconueniẽs: ꝓbatio ꝙ nõ ſeqt̃: q2 nõ ↄtigit deſcẽdere niſi ad vltimũ: ⁊ aſcẽdẽ ad ꝑ^m. Sʒ nõ ↄtigit ifi^ta ꝑtrãſiri. ĝ ſi ſit ꝓceſſus in infi^m: aſcẽdẽdo vł deſcẽdẽdo nõ ↄtigit aliqd diffiniri. ℭ Ad-huc ꝙ ſit ſtat⁹ in ꝑdicatis aſcẽdẽdo ⁊ deſcẽdẽdo ꝓbat̃ ꝑ rõnes analeticas ſic. Si in demrõnib⁹ nõ accipiãtur ꝓpõnes niſi ꝑ ſe vere: nũc cũ ſunt duo modi dicẽdi ꝑ ſe eſt ꝓceſſus in ifi^m: q2 in ꝑmo mõ ſubm cadit in diffõne ꝑdicati: ſi igit̃ ſub aliq̃ ſubõ eẽt ſumẽ aliud de quo ꝑdi-cat̃ ꝑdicatũ ꝑ ſe: ⁊ ſub alio aliud: ⁊ ſic in ifi^m: ſeqt̃ ꝙ ifi^ta caderẽt in diffõne vni⁹: qd̃ eſt incõueniẽs. Silr in ſcd̃o mõ dicẽdi ꝑ ſe ꝑdicat̃ ꝓpria paſſio de ſubõ: ⁊ ita in illo mõ ꝑdicatũ ⁊ ſubʒ cõuertunt̃: ſʒ in cõuertibilib⁹ nõ eſt ꝓcedere in infinitũ: nec eſt ꝓceſſus in infinitũ in pꝛimo mõ: q2 ſubm cõtingit diffiniri vt ꝓbatũ eſt. ĝ nullo mõ eſt ꝓceſſus in infinitum aſcendendo vel deſcendendo.

Capitulum. XV.

DOnſtratis autez his ꝛc.

ℭ In iſto caplõ oſtẽdit Ari. vnũ qd̃ ime^te ſeqt̃ ex ipſo: ⁊ eſt ꝙ nõ omne qd̃ ꝑdicat̃ de duobus ꝑdicat̃ de eis ſm aliqd̃ cõe. Iſtud ꝓbat̃ ſic: ſit. b. in. c. ⁊ in. d. ſm aliqd̃ cõe: vt ſm. a. igit̃. b. eſt in. c. ⁊ in. d. ĝ eſt in eis ſm nomẽ aliqd̃ cõe: ⁊ ſic eſt ꝓ-ceſſus in ifi^m: ita ꝙ inter. b. ⁊. c. ⁊ ſilr inter. b. ⁊. d. erũt ifi-nita media: qd̃ ſupius iꝓbat̃. ĝ nõ op3 ꝙ aliqd̃ ꝑdica-tuʒ inſit duob⁹ quoꝝ neutruʒ ponit̃ ſub altero ꝙ ꝑꝑ h̃ inſit illis ſm aliqd̃ cõe: ⁊ per h̃ deſtruct̃ erroꝛ putãtiuʒ ꝙ ꝑdicatio vlis ⁊ de ꝑmo nõ ſit niſi in terminis paribus: qui. n. h̃ putãt hi credũt ꝙ ſi aliqd dicat̃ de duob⁹ non ſubalternatiʒ poſitis nec io dicat̃ de illis ſm nãm vnã cõem repertã in illis: ſicut hẽe tres angulos eq̃les duo-bus rectis dr̃ ꝙ iſocheli ⁊ iſopleuro cõtingit que nõ ſũt ſubalternatiʒ poſita ſm nãm cõem in eis repertã. ſ. ſm nãʒ triãguli. ℭ Notãduʒ ſm Linconiẽſem ꝙ eſt aliqd̃ ꝑdicatũ qd̃ ſi dicat̃ de multis nõ ſubalternatim poſitis ꝙ dicat̃ de eis ſm vnã nãʒ cõeʒ: ſicut p3 in exẽplo iam dicto ſiue poſito de h̃ qd̃ eſt hẽe tres angulos ꝛc. Et foꝛ-te oẽ per ſe accñs eſt tale ꝙ egredit̃ a nã ſubi: ſed in di-uerſis naturis ſubi: egredit̃ aliqd̃ vnuʒ accñs. ſ. vnũ aliqd̃ ꝑdicatũ qd̃ oʒ de diuerſis nõ ſubalternatis non ſm aliqd̃ cõe ſicut genus de ſuis ſpeciebus pꝛedicari.

Capitulum. XVI.

MAnifeſtum eſt autez ꝛc.

ℭ Oſtẽſuʒ eſt ſupius ꝙ media nõ ſunt in-finita: ⁊ h̃ oſtẽſo ꝓbat ꝙ tot ſint elementa ſiue ꝑn^a ad vnã ↄclõnẽ quot ſũt media ad eandẽ ↄclõnẽ. ℭ Hec ↄclõ appꝛopꝛiat̃ hoc mõ ad oẽʒ ↄclõnẽ demrãbileʒ. Tot elemẽta ſũt oꝛdinata quot ſũt

19ª ꝯ media demrãtiua ad illaʒ ↄclõnem. ℭ Et hec eſt ꝯ. 19. hui⁹ libꝛi: ⁊ ꝓbat̃ ſic: nã ſi aliq̃ ↄclõ demrãtiua: vt iſta/ oẽ. b. eſt. a. demrẽt̃ ex ꝑmiſſis mediatis op3 vtrãqꝫ pꝛe-miſſaꝝ ꝓbare ꝑ duas ꝑmiſſas imediatas: erũt igit̃ tres termini ⁊ q̃tuoꝛ ꝑn^a: ⁊ tria media: ⁊ ſic ꝑn^a ſunt plura ꝙ̃ media vł elemẽta. Silr in iſtis ſylłis ſũt qnqꝫ termini ⁊ q̃tuoꝛ ꝑn^a: ⁊ ita cõparãdo oẽs terminos termini ſunt vno plures ꝑncipijs cũ tot ſint elementa quot ſunt me-dia. ℭ Ad cuius euidentiã eſt notãduʒ ſm Linconien-ſem ꝙ tota virtus ſyłłi cõſiſtit in maioꝛi: ideo tam ma-ioꝛ ꝙ̃ minoꝛ que ſunt ꝓpõnes imediate maioꝛi debent dici elemẽta. igit̃ in ꝑdictis duobus ſyłłis ſunt due pꝛe-miſſe imediate ꝓbãtes maioꝛẽ mediatã: ita ꝙ in trib⁹ ſyllogiſmis erunt tria elemẽta: ⁊ certum eſt ꝙ non ſunt tria media. ergo non ſunt tot elementa quot media.

Capitulum. XVII.

CUm autez indigeat ꝛc.

ℭ Hec eſt. 20. ↄclõ hui⁹ libꝛi. Cʒ aliquod 20ª ꝯ
cõe neĉcĩuʒ eſt vnũ ſolũ negatiuũ elemẽtũ. Hec ↄclõ ꝓbat̃ ſic. Si ↄcludat̃ ↄcluſio de ꝑmiſſis mediatis: quaꝝ vna eſt affir^ua ⁊ altera negati-ua: ⁊ affirmatiua nõ poſſit demrãri niſi ex duab⁹ affir-matiuis: ⁊ ſi nega^ua debeat demrãri cũ nõ poſſit demõ-ſtrari ex duab⁹ negatiuis: q2 ex duabus negatiuis nihil ſequit̃ ſyllogiſtice. ergo op3 ꝙ demrẽt̃ ex vna affirma-tiua ⁊ altera negatiua: ⁊ ſi iſta negatiua ſit imediata hẽt ꝓpoſitũ: q2 ad ↄclõnẽ negatiuã eſt vnũ ſoluʒ elemẽtuʒ. Si aũt ſit mediata incipit demrãre. ĝ ne ſit ꝓcedere in infinitũ: op3 tandeʒ demrãri ad vnã ↄclõnẽ imediatã. ſ. negatiuã ex qua demonſtrat̃ negatiua mediata: ⁊ ſic nõ erunt plura elemẽta: nec ad vnã ↄclõnẽ negatiuã.

Capitulum. XVIII.

CUm aũt ſit demrãtio ꝛc.

ℭ In iſto caplõ intendit Ari. ꝓbare ꝙ de-mõſtratio vlis ſit potioꝛ ⁊ melioꝛ ꝙ̃ demõ-ſtratio ꝑticularis. Et hec eſt. 21. cõclõ q̃ ſic 21ª ꝯ
ꝓbat̃. ℭ Demrãtio vlis magis facit ſcire ꝙ̃ demrãtio ꝑticularis. ĝ ꝛc. añs p3. naʒ ſcire eſt cãm rei cognoſcere: ſed demrãtio vlis magis facit ſcire ꝑ cãm ꝙ̃ demrãtio ꝑticularis. ĝ demrãtio vlis ſimpłr magis facit ſcire ꝙ̃ demrãtio ꝑticularis. ℭ Intelligenduʒ ꝙ drĩa eſt inter demrõnẽ vleʒ ⁊ ꝑticulareʒ: q2 in demrõne vli cõcludit̃ ſua ꝓpria paſſio de ſubõ ſuo ꝑmo vt demrãtio in qua ↄcludit̃ hẽe tres ãgulos de triãgulo. ℭ 22ª ꝯ eſt iſta: ꝙ 22ª ꝯ
demrãtio affir^ua eſt ex potioꝛib⁹ ꝓpõnib⁹ ꝙ̃ demrãtio negatiua. ĝ ꝛc. ꝓbatio añtis. Nam demrãtio affir^ua eſt potioꝛ ꝙ̃ demrãtio negatiua: hec ↄclõ ꝓbat̃ ſic: demrã-tio affir^ua eſt ex potioꝛib⁹ ꝓpõnib⁹ ꝙ̃ demrãtio negati-ua. ĝ ꝛc. ꝓbatio añtis. naʒ demrãtio affir^ua eſt ex ꝓpõ-nib⁹ affir^uis: ſed ꝓpõ affir^ua eſt potioꝛ ꝙ̃ ꝓpõ negatiua: q2 affir^ua ꝓbat̃ nega^uã ⁊ nõ econuerſo. ĝ ꝛc. ℭ 23ª ↄclõ 23ª ꝯ
hui⁹ libꝛi eſt: ꝙ demrãtio oſtẽſiua eſt potioꝛ ⁊ nobilioꝛ ꝙ̃ demrãtio ducẽs ad impoſſe. Hec ꝯ ꝓbat̃ ſic. Illa de-mõſtratio eſt potioꝛ q̃ eſt ex potioꝛib⁹ ꝓpõnib⁹: ſed de-mrãtio oſtẽſiua ẽ ex potioꝛib⁹ ꝓpõnib⁹ ꝙ̃ demrãtio du-cens ad ĩpoſſe. ĝ ꝛc. ℭ 24ª ꝯ huius libꝛi eſt ꝙ ſcĩa q̃ eſt 24ª ꝯ
ex ꝑoꝛib⁹ eſt certioꝛ. Hec ꝯ ꝓbat̃ ſic: ſcire eſt ꝑ cãm co-gnoſcẽ: ſʒ iter illa q̃ ſũt ꝑoꝛa magis ſũt cãe. ĝ ꝛc. ℭ 25ª ꝯ 25ª ꝯ
hui⁹ libꝛi: ꝙ ſcĩa iſta q̃ fac̃ ſcire q2 ⁊ ꝑꝑ qd eſt certioꝛ ⁊ melioꝛ ꝙ̃ iſta que facit ſcire alterũ tm̃. Hec ꝯ ꝓbat̃ ſic. Illa ſcĩa eſt melioꝛ que magis facit ſcire: ſed illa q̃ facit ſcire q2 ⁊ ꝑꝑ qd magis facit ſcire ꝙ̃ illa que facit ſcire alteruʒ tm̃. ĝ ꝛc. ℭ 26ª ꝯ hui⁹ libꝛi eſt: ꝙ illa eſt certioꝛ 26ª ꝯ
que eſt de rebus ſimplicioꝛib⁹ ꝙ̃ illa que eſt de rebus compoſitis. Hec cõcluſio ꝓbatur ſic. Que ſunt ſimpli-cioꝛa ſunt pꝛioꝛa ſm naturam: ⁊ illa eſt certioꝛ ⁊ melioꝛ ſm naturã: ergo iſta ſcientia eſt certioꝛ ⁊ melioꝛ que eſt

27ᵃ ꝫ de reb⁹ ſimplicib⁹. ¶ Uigeſimaſeptia ↄcl'o huius libri eſt: que eſt de duabus ſcientijs que eriguntur: alia ſcientia eſt certior que erigitur ſuper res ſimplices ꝙ̃ ſuper res cõpoſitas: ⁊ hec probat̃ vt precedens. Cap. XIX.

Uia autẽ ſcia ⁊c. ¶ Uiſo quõ vna ſciẽtia ẽ certior alia. Declarat Philoſophus in hoc caplo ꝙ̃ requirunt̃ ad vnitatẽ ſcie. dicit ꝙ ad vnitatẽ ſcie requirunt̃ tria. ſ. vnitas ſubi ſup quã erigitur demõſtratio. Scdo requirit̃ ꝙ ſubm̃ habeat pn̄ª ex quib⁹ poſſit fieri demõſtratio. Tertio requirit̃ ꝙ ſubm̃ habeat ſpẽs: aut p ſe accñria: ex qb⁹ ↄſtituit̃ demõſtratio ſiue ↄcl'o demõſtratiua.

28ᵃ ꝫ ¶ Uigeſimaoctaua ↄcl'o eſt ꝙ vnius ↄcl'onis pñt eſſe plures demõſtrationes ⁊ plura media. Hec ↄcl'o pbat̃ ſic. Eadẽ res eſt ex qua dz res pn̄ª ordinata ſiue media ordinata accepta ab illis pncipijs: ⁊ ſic vna ↄcl'o põt hẽri per diuerſa media nõ ordinata: ⁊ per ↄñs eiuſdẽ ↄcl'onis eſſe poſſunt plures demõſtrationes.

¶ Ergo cõcluſio nõ ẽ de eſſentia demõſtrationis.

29ᵃ ꝫ ¶ Uigeſimanona cõcluſio eſt ꝙ ſupra res caſuales non erigit̃ demõſtratio. Hec ↄcl'o pbat̃ ſic. Ois demõſtratio aut eſt rei que eſt ſp aut rei q̃ eſt frequẽter: ſʒ caſualia nec ſemp nec frequẽter ſunt. g̃ rerũ caſualium nõ eſt demonſtratio nec ſcia.

30ᵃ ꝫ ¶ Trigeſima ↄcl'o eſt iſta. ꝙ ſup res ſenſibiles ex eadẽ pte qua ſunt ſenſibiles nulla erigit̃ demõſtratio. Hec ↄcl'o pbat̃ ſic. Demõſtratio eſt vliũ: ſed ſenſibiles res ſũt oẽs ſingulares: q2 ſenſus eſt ſingulariũ intell'o vliũ. g̃ ſup res ſenſibiles nõ erigit̃ demõſtratio.

31ᵃ ꝫ ¶ Trigeſimaprima ↄcl'o eſt ꝙ nõ eiſdẽ pncipijs cõtingit oia demõſtrari: que ſic pbat̃. Non oiũ ſyll'oꝝ ſunt eadẽ pn̄ª: q2 qdã ſunt ex terminis veris ⁊ qdã ex falſis: ſed eadẽ pn̄ª nõ ſũt vera ⁊ falſa. g̃ ⁊c. ¶ Itẽ nõ oiũ ſyll'oꝝ falſoꝝ ſunt eadem pn̄ª: q2 pn̄ª quorũdã ſyll'oꝝ falſoꝝ ſunt ↄ̃ria: ⁊ cõtraria nõ ſunt eadẽ. Silr nõ ſunt eadẽ pn̄ª oiũ ſyll'oꝝ veroꝝ ⁊ oiũ ſyll'oꝝ demõſtratiuoꝝ: q2 res nõ cõicant genere: neceſſe eſt pncipia eſſe altera: ſicut principia geometrie arithmetice ſunt altera: puta punctus ⁊ vnitas.

32ᵃ ꝫ ¶ Trigeſimaſcda eſt: ꝙ vna cõcluſio nõ demonſtrat̃ ex oĩbus principijs que ſic pbat̃: q2 ſi ſic tunc oia poſſent demonſtrari ꝙ eſt principalius improbatum.

Capitulum. XX.

Cibile aũt ⁊c. ¶ In iſto caplo determinat Ari. de habitib⁹ ſcie. ſ. de ſcia ⁊ opione: intell'u ⁊ ſollertia. Scia differt ab opione: q2 ſciẽtia eſt vliũ ⁊ neceſſarioꝝ: opio eſt ex ↄtingẽtib⁹ nõ neceſſarijs: ⁊ h̄ pʒ. Naʒ intellus q eſt habitus principioꝝ nõ eſt cõtingentiũ ſed neceſſarioꝝ: ſed cuiuſlibʒ veri vel eſt intellus: vel ſcia: vel opinio. Unde eſt cõtingentiũ opinio: q2 opinio ſm Phm eſt acceptio ppoſitionis imediate nõ neceſſarie. Sollertia eſt quedã ſubtilitas inueniendi medium in propinquo tempore.

¶ Expliciunt concluſiones primi libri.
¶ Incipiunt concluſiones ſecundi libri.

Ueſtiones ſunt eq̃les ⁊c. ¶ Poſtꝙ̃ declaratũ eſt de ſyll'o demõſtratiuo in pmo lib⁹: declarat Ariſt. ſiue determinat de principijs ſylli demõſtratiui: ⁊ pmo de medio demonſtratiuo ⁊ pn̄ª incõplexo. Et quia oĩs qõ eſt queſtio medij: ideo Phs pmo determinat de qõnib⁹: ⁊ ponit numerũ qõnũ di. ꝙ qõnes ſunt eq̃les nrõ his q̃ vere ſcim⁹: ⁊ iõ qõnes ſũt q̃tuor.

1ᵃ ꝫ ¶ Pria ↄcl'o hui⁹ libri eſt: ꝙ ſcita ſunt q̃tuor ſm genus. Hec ↄcl'o probat̃ ſic. Queſita ſunt quatuor: ⁊ ſcita ſunt eq̃lia nrõ: ⁊ q̃ſita ſunt q̃tuor ſm genus. g̃ ⁊c. Et q̃ſita ſint q̃tuor ſm gen⁹: pʒ. aliqñ. n. querimus ſi eſt: aliqñ qd eſt: aliqñ qa eſt: aliqñ pp qd eſt. De nrõ iſtarũ qõnuʒ due ſunt ſimplices nõ ponẽtes in numerũ: vt qõ ſi eſt: ⁊ qõ qd eſt: ⁊ due ſunt qõnes cõpoſite ponẽtes in numerũ vt qõ qa eſt: ⁊ qõ pp qd ẽ. ¶ Notãduʒ aũt ꝙ qõ qa eſt: nõ querit per hãc ↄiunctionẽ q2: naʒ hec ↄiunctio q2 nõ eſt nota querẽdi: ſʒ qõ qa querit per vtruʒ: ſic. vtrũ hõ ſit riſibilis: ſʒ hec coniunctio qa nõ eſt nota determinãdi qõnez: ſi. n. q̃rimus qa hõ eſt nihil: nõ q̃rimus: vtrũ hõ ſit nihil: ⁊ pp hoc qõ dr̃ qõ qa: q2 hec ↄiunctio qa nõ eſt nota determinãdi qõnez. ¶ Notandum etiã ꝙ qõ ſi eſt: ⁊ qõ qd eſt: ſunt qõnes ſimplices: q2 ille due qõnes q̃runt̃ de incõplexo: ⁊ icõplexũ eſt ſimplex: ſi eniʒ querat̃ qd eſt hõ: aut ſi eſt hõ de hoie fit qõ: ⁊ iã de incõplexo: ſʒ qõ qa: ⁊ qõ pp qd: dicunt̃ qõnes cõpoſite: q2 querũt de cõplexo: ⁊ cõplexuʒ eſt cõpoſitũ. Uel põt dici ꝙ aliqñ querit̃ aliqd de ſubo qõ eſt ex̃ eſſentiã ſubi. Si illud qõ q̃rit̃ ſit de eſſentia ſubi illius de quo q̃rit̃: tunc eſt qõ ſimplex non ponẽs in numerũ: q2 illud qõ eſt de eſſentia alicui⁹ nõ põt poni in numerũ cum ſubo iſto. Si aũt illud qõ q̃rit̃ ſit extra nãʒ illi⁹ de quo querit̃: tũc eſt qõ cõpoſita ⁊ ponẽs in numerũ: q2 illõ qõ eſt ex̃ eſſentiã alteri⁹ ponit in numerũ cũ iſto. Et q2 illõ q̃rit̃ p qõnẽ qd eſt: ⁊ ſilr illud qõ q̃rit̃ p qõnez ſi eſt: aut eſt de eſſentia illi⁹ de quo q̃rit̃: ideo qõ ſi eſt: ⁊ qõ quid eſt: ſunt qõnes ſimplices nõ ponentes in numerũ. Et q2 illud qõ q̃rit̃ p qõnez pp qd: ⁊ ſilr p qõnez qa eſt: eſt ex̃ eſſentiã illi⁹ de quo q̃rit̃: ideo qõ qd eſt: ⁊ qõ qa eſt: ſunt qõnes cõpoſite ponẽtes in numerũ.

¶ Scda ↄcl'o hui⁹ libri eſt: ꝙ qõ qa eſt: ⁊ qõ ſi eſt: q̃rũt de medio ſi eſt. Hec ↄcl'o pbat̃ ſic. Naʒ nihil aliud eſt q̃rere de aliq̃ an ſit ꝙ̃ q̃rere ſi eſt mediũ ↄcludẽduʒ ipm eẽ: igit̃ qõ ſi eſt q̃rit de medio ſi eſt. Iteꝝ ẽt nihil aliud eſt q̃rere: vtruʒ luna eclipſet̃ ꝙ̃ q̃rere ſi eſt mediũ ad ↄcludenduʒ lunã eclipſari: ⁊ ita qõ ſi eſt ⁊ qõ quia eſt: querit de medio ſi eſt. 2ᵃ ꝫ

¶ Tertia ↄcl'o eſt iſta: ꝙ qõ qd eſt: ⁊ qõ pp qd eſt: q̃rũt de medio qd eſt. Hec ↄcl'o pbat̃ ſic. Qõ qd eſt: ⁊ qõ pp qd eſt idẽ q̃runt: ſed qõ qd eſt q̃rit qd eſt mediũ. g̃ qõ pp qd: querit qd eſt mediũ: ꝙ iſte qõnes idẽ querũt pʒ. Naʒ ille qõnes idẽ querũt ad quas idẽ demõſtrat̃ p idez. iſte aũt ſunt hmõ. g̃ ⁊c. 3ᵃ ꝫ

¶ Quarta ↄcl'o eſt hec: ꝙ in oĩbus ↄcl'onib⁹: aut q̃rit̃ qd eſt mediuʒ: aut ſi eſt mediũ. Hec ↄcl'o pbat̃ ſic. Sicut ſeq̃t̃ ex p̃dictis: q2 qõ qa eſt: ⁊ qõ ſi eſt: querũt ſi eſt mediuʒ. qõ võ qd eſt: ⁊ qõ pp qd eſt querunt qd eſt medium: ſed oĩs qõ vel eſt qõ ſi eſt: vel qõ qd eſt. g̃ ⁊c. 4ᵃ ꝫ

¶ Quinta ↄcl'o huius libri eſt ꝙ nõ oĩs rei eſt diffinitio cuius eſt demõſtratio. Hec ↄcl'o pbat̃ ſic. Diffinitio indicat qõ qd eſt. Sed qõ qd eſt p̃dicat̃ vliter ⁊ affirmatiue de eo cui⁹ eſt. nõ oẽs aũt demõſtratiões ſunt demõſtratiue ↄcl'onũ affirmatiuaꝝ vliũ: ſed quedaʒ ſunt demõſtratiões negatiue: vt demõſtrationes que ſunt in ſcda figura: ⁊ quedaʒ ſunt pticulares vt ille que ſiũt in tertia figura. nõ ergo oiũ eſt demõſtratio quoꝝ eſt diffinitio. 5ᵃ ꝫ

¶ Sexta ↄcl'o eſt. nõ cuiuſlibʒ eſt demõſtratio cuius eſt diffinitio. Hec ↄcl'o pbat̃ ſic. Per vnã rõnez ſuperius factã que eſt iſta: ꝙ vnius inq̃ntuʒ vnum eſt vna ſcia: ⁊ vnum per ſe faciẽs ſcire. ſi igit̃ cuiuſlibet rei ſit demõſtratio cuius eſt diffinitio: cũ illud cuius eſt diffõ ſciamus in hñdo diffõnez ei⁹: ⁊ vnius vna eſt ſcia: ſeq̃t̃ ꝙ ſine demõſtratione ſcimus qd eſt ſcibile per demõſtrationem: qõ eſt ipoſſibile. nam ſcibile per demõſtrationẽ non ſcit̃ niſi per demõſtrationẽ. 6ᵃ ꝫ

¶ Septima cõcluſio hec eſt: ꝙ nõ quelibet res ſcit̃ per demõſtrationẽ que ſcit̃ per diffinitionẽ: qõ iprobatũ eſt principalius: q2 ſic ſequeretur ꝙ pncipia demõſtrationis eſſent demõſtratio: ⁊ ſic in infinitum eſſet 7ᵃ ꝫ

8ª ꝯ. tam eſſet ꝓducere:qḋ tñ eſt ipoſ̄e. ℭ Octaua ꝯ eſt hec.
Utrū eiuſdē alicui⁹ rei ſit diffō cui⁹ eſt demr̄atio. ⁊ ꝓ
baṫ ꝙ nō ſic. Diffinitio eſt manifeſtatio ei⁹ qḋ qḋ eſt ⁊
ſūbe. Sed demr̄ones nō manifeſtant qḋ qḋ eſt: ſ3 ſup
ponūt vt arithmetica ꝑſupponit qḋ eſt vnitas:⁊ qḋ im
9ª ꝯ. par. ḡ nō ei⁹ eſt demr̄atio. ℭ Nona ꝯclō eſt:ꝙ demr̄a
tio vel ſyllᵘ:nō faciūt ſcire diffōnem de diffinito ꝑ mo
dū quo eſt diffinitio explicās qḋ eſt res ⁊ qḋ eſt eē rei.
Hec ꝯclō ꝓbaṫ ſic:quia ſi bȝ ꝓbari ꝙ.b.eſt.a.in eo qḋ
qḋ:opȝ ꝙ in vtraqȝ ꝑmiſſarū ponaṫ iſta determinatio
qḋ qḋ eſt:ſi.n.in neutra ꝑmiſſarū vl̄ in altera nō ponaṫ
iſta determinatio:nō ſeqṫ ꝙ.b.ſit.a.ſ.ꝯclō in eo qḋ qḋ.
Nō.n.ſeqṫ.Oē.c.eſt.a:b.eſt.c. ergo.b.eſt.a. in eo qḋ qḋ.
Nō.n.ſeqṫ.b.eſt.a.in eo qḋ qḋ:c.eſt.b.ergo.c.eſt.a.in eo
qḋ qḋ.hoc bñ ſeqṫ omne.c.eſt.a.in eo qḋ qḋ oē.b.eſt.c.
in eo qḋ qḋ.ḡ oē.b.eſt.a.in eo qḋ qḋ. Ad hoc ꝙ ꝯclō ſe
quaṫ in eo qḋ qḋ: opȝ ꝙ iſta determinatio in eo qḋ qḋ
cōiungaṫ cū.a.in maiori:⁊ cū.c.in minori: ⁊ talis ſyllᵘˢ
nō facit nos ſcire ꝯclōnē:qꝛ ante ꝯclōnē talis ſylli necē
eſt ꝑaccipi orōnē diffinitā: ⁊ ita in tali ſyllō eſt petitio
ꝑncipij:qꝛ illud qḋ dȝ ꝯcludi:petiṫ in ꝑmiſſis:⁊ ſic pȝ ꝙ
nec per ſyllm̄:nec per demr̄onē pōt ꝯcludi per mediū
10ª ꝯ. qḋ eſt orō diffinitiua. ℭ Decima ꝯclō eſt hec:ꝙ via di
uiſiua nō ꝯcludiṫ diffinitio de diffinito ſm ꝙ eſt diffi
nitio. Hec ꝯclō ꝓbaṫ ſic:qḋ cōcludiṫ per diffōnē necē
eſt eſſe verū ſi ꝑmiſſe ſunt vere: ſed in oī demr̄one opȝ
ꝯclōnē eſſe verā ſi ꝑmiſſe ſunt vere. ḡ per diuiſionē nō
ꝯcludiṫ diffinitio de diffinito ſm ꝙ eſt explicās qḋ eſt
diffinitū nec demr̄aṫ nec ſyllogiẑaṫ: ſi.n.diuidēs ſyllo
giẑaret demr̄aret:nō oporteret in fine de ꝯclōne īterro
gare:ſ3 neceſſe eſt oēȝ ꝯclōnē eē ꝓp ꝑmiſſas:ſiue ridēs
11ª ꝯ. cōcedat ipſas ſiue nō. ℭ Undecima ꝯclō ē hec:qḋ orō
diffinitiua per mediū qḋ eſt in oſtēſione diffinitiua non
demr̄aṫ de diffinito per modū quo eſt methodus diffi
nitiua:cōcludit tales orōnes. Aial rōnale mortale ē dif
finitio hoīs:ſed hec orō nō eſt diffinitio explicās qḋ eſt
hō. Uñ ſi iſta diffinitio aial rōnale mortale que eſt dif
finitio hoīs debeat ꝓbari per orōnē diffinitiuā:tūc ꝓ
baṫ ſic. Oīs rō cōuertibilis cū hoīe cōſtans ex genere ⁊
dr̄ia hoīs:eſt diffinitio hoīs:aial rōnale mortale eſt hō.
ergo ⁊c̄. Sed iſto modo nō demr̄aṫ diffinitio de eo cui⁹
eſt.qḋ patet hoc:qꝛ in iſto argumēto eſt petitio ꝑncipij:
qꝛ petiṫ id qḋ debȝ ꝓbari:qꝛ diffinitio dȝ ꝓbari de dif
finito:⁊ in iſto argumēto petiṫ:qꝛ accipiṫ ꝙ oīs rō con
uertibilis cōſtans ex gn̄e ⁊ dr̄ia eſt diffinitio diffōnis:⁊
12ª ꝯ. cuȝ diffinitio deberet ꝓbari.ḡ ⁊c̄. ℭ Duodecima ꝯclō
huius libri eſt ꝙ diffō demōſtraṫ per mediū qḋ mediū
eſt diffinitio:nō tñ demr̄atio oſtēdit diffōnes ſm ꝙ eſt
diffinitio explicās qḋ eſt res vt ꝓbatū eſt ſupi⁹. Et hec
ꝯclō ꝓbaṫ ſic. Nam idē eſt ſcire qḋ qḋ eſt:⁊ cāȝ rei:qꝛ
cā ⁊ diffinitio idē ſunt. Sed aliqua diffō bȝ cām:quare
ineſt diffinito:ſed mediū demr̄onis eſt cā ⁊ cōuertibile
cū ſubō.ḡ diffō de ſubō demr̄abiṫ per diffōnē ſubiecti.
Unde ſubm̄ pōt hr̄e multas diffōnes:ſicut multas cās.
Nam a diuerſis cauſis ſumunṫ diuerſe demr̄atiōes. Et
ſicut cauſe ſibi inuicē ſunt cauſe. Sicut.n.forma eſt cā:
ita diffō accepta a cā formali eſt cā¹ diffōnis accepte a
cā mālī. Et ideo diffinitio que accepta eſt a cā mālī pōt
cōcludi a diffōne accepta a cā formali. Phs dicit in lr̄a
ꝙ cā aut eſt eadē rei:aut alia. Et Linconienſis dicit ꝙ
hoc eſt ſic intelligēduȝ:qḋ cā eadē rei eſt cā formalis:
qꝛ forma eſt totū verū eſſe rei qḋ in ſe hȝ⁹. Et ſi forma
nō egeat mā:ipſa eſt vera res ipa:⁊ forma que eget mā
ſi poſſet ſuſtinere abſqȝ mā:eſſet verius res ipſa ꝙ̄ res
ꝓp̄a mā:ſicut ſi forma ſtatue poſſet eſſe ſine mā eſſet

a ℭ Mā eſt pura potentia ⁊ nullo mō eſt niſi ꝑ formam.

verius ipſa figura ꝙ̄ ſtatua mālis.ᵇ Cauſa igiṫ forma
lis ⁊ diffinitio ſumpta a cā formali.hac rōne dr̄ eſſe ea
dē rei. Finalis igiṫ cā ⁊ efficiēs ſunt extra rem. Mālis
ꝯo lȝ ſit de neceſſitate rei:tamē nō eſt de ꝑtē eſſentie:
ſed eſt aſſumpta ꝓpter neceſſitatē:qꝛ vt ſoꝛ.ſit neceſſe
eſt talē mām eſſe. Et hac rōne hic tres cauſe ⁊ diffōnes
ab his ſumpte dicunṫ alie a re. ℭ Alij dicūt ꝙ materia
⁊ forma que ſunt ꝑtes itrinſece rei:dicunṫ eſſe eadē cuȝ
re:ſed efficiēs ⁊ finis que ſunt eē extrinſece ſunt alie re.
ergo ⁊c̄. ℭ Tertiadecima cōcluſio eſt ꝙ per qḋ eſt ſci
mus ſi eſt ſimplr̄.⁊ hec cōcluſio ꝓbaṫ ſic. Scire eſt per
cām:cā ⁊ diffinitio ſunt idem:igiṫ ſcire eſt per diffōnē.
igitur ſi eſt ſcitur per diffōnē:⁊ ita per qḋ eſt ſcimus ſi
eſt ſimplr̄. Et hꝫ declarat Phs in exēplo per 14ᵉᵃ ꝯnē
que eſt iſta. ℭ Ex omni demr̄atione pōt elici diffinitio:
⁊ ex omni diffōne pōt elici demr̄atio:ſed ex demr̄atio
ne habita diffōne:ſi illa diffinitio fiat mediū ſyllogiſti
cum pōt demōſtrari de diffinito:qꝛ ⁊ ſilr̄ ſi ſit diffinitio
formalis pōt demōſtrare diffōnē mālem de diffinito.
ℭ Quintadecima ꝯcluſio eſt:ꝙ diffinitio formalis eſt
demōſtrās diffōnē mālem de diffinito:⁊ diffinitio for
malis nō demōſtraṫ de diffinito: quia diffinitio mālis
demr̄aṫ de diffinito per diffōnē formalē. Et ex hꝫ ſeqṫ
ꝙ diffinitio cōpoſita ex diffōne mālī:et formali eſt de
mōſtratio in ſitu altera.⁊ hec ꝯclō ꝓbatur ſic. Diffinitio
formalis eſt cā diffōnis mālis:⁊ nō ecōuerſo. Sȝ cā de
mōſtrat cauſatū:igiṫ diffinitio formalis demōſtrat dif
finitionem materialem. Cap̄. II.

ᵇ ℭ Circa hanc litteram Lincon. dicit ꝙ eē eē actuale cōpoſiti eē for⁹.⁊ ꝙ ſola ꝑfectio eſt cōpoſito. Et hic modus perfectionis ſumit ex independentia eſſe ⁊ operationis for⁹:qꝛ cōpoᵐ dependet in eē ⁊ operari a forma:⁊ nō ecō. Contra. forma nō pōt operari ſine cōpoſito. ergo ipſa dependet a cōpoſito. 2ᵒ cōpoſituȝ icludit formā.ḡ pfectius. Solutio. Negant ꝯñ.
15ª ꝯ.

Quoniam autē ſcire opinemur ⁊c̄.
16ª ꝯ. ℭ In iſto cap̄.ꝑ ꝓbaṫ 16ª
cōcluſio que eſt iſta. Quatuor ſunt cauſe ⁊
vnaqueqȝ illarū eſt mediū demr̄atiuuȝ. hec
ꝯcluſio ꝓbaṫ ſic. Per diffōnē ſcire.nā vt pȝ
ex priori liᵒ ſcire eſt cām rei cogſcere.ex quo arguiṫ tūc
ſic. Quia tunc ſcimus cum cām cogſcimus:⁊ nō ſcimus
niſi cogſcēdo mediū demr̄atiuū:igiṫ quelibet cā eſt me
diū demr̄atiuū. Poſtea declarat Phs iſtā ꝓbationē in
ductione in omni gn̄e cauſe. Dicit igiṫ ꝑ ꝙ ex q̄libet cā
ꝯtingit demr̄are acceptis duab⁹ ꝓpōnibus:ex omni.n.
cā de neceſſitate ſeqṫ effect⁹:ſed hꝫ nō eſſet accepta vna
ꝓpōne:qꝛ ex vno nihil ſeqṫ:vt dicit Phus in liᵒ prioꝝ.
17ª ꝯ. ℭ Decimaſeptima ꝯclō hec eſt:ꝙ ꝯtingit idē demr̄are
ꝑ mediū ꝙ eſt cā finalis:⁊ per cām mālē que dr̄ eē ne
ceſſitas:ſic̄ hec ꝯclō ꝙ lumē digrediṫ per pellē lucer
ne demr̄aṫ per vtrāqȝ cāꝝ dictaꝝ:qꝛ neceſſitas eſt cāe
mālis ad digreſſionē luminis per pellē:igiṫ poroſitas
pellis ⁊ non q̄libet poroſitas eſt neceſſitas mālis ad di
greſſionē luminis vt poſſit dici vere lucerna. Sed cum
maiores ſint pori per q̄s lumē digrediṫ ꝙ̄ ſint iſta ſpa
tia ſolida iter poros:talib⁹.n.exiſtibus poris ꝯbiṫ lumē
exterius.pōt igiṫ demr̄atio fieri ꝑ cām mālē ſic. Omne
qḋ digrediṫ per rem maiorē ꝙ̄ ſint pori pellis lucerne
trāſit pellē lucerne ⁊c̄. ℭ Intelligēdū ꝙ pellis in rei ve
ritate nō eſt ꝯtinua oīno:qꝛ extractis pilis ſunt pori vbi
erāt radices piloꝝ:cā finalis digreſſionis ꝑ pellē lucer
ne eſt ne offendaṫ in tenebris.pōt ratio ſic formari. Omne
ꝯſeruatiuū faciēs ne offendamur in tenebris ꝑmittit lu
18ª ꝯ. men trāſire. Pellis lucerne eſt hmōi.ḡ ⁊c̄. ℭ Decimaocta
ua ꝯcluſio eſt iſta.ꝙ eadē eſt cā eēndi ⁊ facti eē ⁊ futuri
eē.hec ꝓbaṫ ſic:qꝛ cā vera nō diminuta eſt ſil̄ cū cauſa
to:ſic̄ pȝ in cā eclipſis lune que eſt poſitio terre iter ſolē
⁊ lunā recto diametro. Cū.n.talis eſt iterpoſitio eſt ecli
pſis:⁊ cū fit iterpoſitio talis,eclipſis fit:⁊ cū facta eſt fa
19ª ꝯ. cta eſt:⁊ cū facta eſt iterpoſitio facta eſt eclipſis. ℭ De
cimanona ꝯclō eſt.ꝙ in cā ⁊ in cauſato que non ſunt ſil̄

nō demrāt poſterius per ꝑus:ſʒ eꝯ. Hec ꝯclo ꝓbaꞇ ſic. Ubi iter cām ⁊ cauſatū cadit tēpus mediū ibi ex cā nō demrāꞇ cauſatū:ſed cā ⁊ cauſatū que nō ſunt ſiꝉ iter ea eſt tꝑs mediū.igiꞇ in illis nō demrāꞇ cauſatū ex cā. Uñ ex talib⁹ ex ꝑoꝛ:nō opʒ ſyllogiꝫare poſterius:qꝛ poſito ꝑoꝛi:nō opʒ ꝙ ſequaꞇ poſteri⁹:qꝛ nō opʒ. Iſte bibit potionē igiꞇ eſt ſanus:qꝛ in medio tꝑe iter ſuſceptionē potionis ⁊ ſanitatē adeptā eſt añs verum ⁊ ꝯñs falſum:tñ bñ ſeqꞇ. Iſte eſt ſanus igꞇ ſumpſit potionē:poſito ꝙ nō poſſit aliter ſanari niſi ꝑ ſumptionē potionis. Seqꞇ ex B ꝙ ſi domus eſt facta:opʒ fundamentū ꝑus fuiſſe. Sʒ ex B ꝙ fundamētū eſt nō ſequiꞇ ꝙ domus ſit:nec ꝙ do

20ª ꝯ mus ſit ꝑterita. ℂ Uigeſima ꝯclo eſt:ꝙ in reb⁹ in qbus eſt gñatio circularis eſt demrātio:qōlibet iſtoꝝ gñatoꝝ pōt eē cā alteri⁹ gñati:ita ꝙ ſint cauſe circulares ſibi inuicē. Cū ḡ demrātio ſit a cā ſic ibi ſunt cauſe circulares: tūc in illis pōt eſſe demrātio circularis. Ex⁼ eſt in opib⁹ nāe. Nā terra deplata eſt cā māl'is vapoꝛis:⁊ vapoꝛ nubis:⁊ nubes iteꝝ terre deplute. Sed ſciēduʒ ꝙ ex B nō ſeqꞇ idē eſſe cām ſuiipſi⁹:qꝛ nō fit reditio ad idē ſiue ad idē nūo:ſed ad idē ſm ſpēz. Uñ deplatio eſt cā hu⁹ ſingularis vapoꝛis.⁊ iſte ſingularis vapoꝛ eſt cā nubis.et iſta nubes eſt cā alteri⁹ deplutionis nō eiuſdē nūo que

21ª ꝯ in ꝑn⁹:ſʒ eiuſdē ſm ſpēm ⁊c̄. ℂ Uigeſimaꝑma ꝯcluſio eſt:ꝙ eoꝝ que nō ſemꝑ ſunt:ſʒ frequenter.ꝑn⁹ nō ſemꝑ ſunt:ſʒ frequēter. Hec ꝯclo ꝓbaꞇ ſic. Ex neceſſarijs que ſemꝑ ſunt vera non ſequunꞇ niſi nec̄ia:⁊ que ſunt vera. Nec̄ia igiꞇ nō ſunt ꝑn⁹:ſed frequēter ſunt vera vt ꝯtingētia ad vtrūlibet:ſed ꝑn⁹ eoꝛum que frequēter ſunt nō ſunt nec̄ia:qꝛ nec̄ium nō eſt ꝑn⁼ ꝯtingētis.igiꞇ eoꝝ que ſunt frequēter ſunt ꝑn⁹ frequenter vera. Cap. III.

Uomodo autē opoꝛtet venari ⁊c̄.]

22ª ꝯ ℂ Uigeſimaſcða cōclo eſt:ꝙ ad inueſtigādū diffōnē accipiēdū eſt genus rei diffiniēde cuʒ dijs oꝛdinatis cōuenientib⁹ rei diffiniēde ḋuſqʒ accipiātur tot quoꝝ vnūqḋqʒ ſit in plus. Et oīa ſibi collecta nō ſint in plus:ſʒ ꝯuertibilia. Hec ꝯclo ꝓbaꞇ ſic. illud aggregatuʒ qḋ ꝑdicaꞇ in qd de diffinito eſt genus eius vꝉ diffinitio. Sʒ nō eſt genus:qꝛ ſi ſic nō eēt ꝯuertibile.igiꞇ eſt diffinitio.igiꞇ aggregatū ex gñe ⁊ differentijs quoꝝ qōlibet eſt in plus q̄ꝫ diffinitū:⁊ totū ꝯuertibile eſt vera diffini

23ª ꝯ tio rei. ℂ Uigeſimatertia cōclo eſt iſta:ꝙ diffinitio eſt colligēda ⁊ inueſtigāda per mām diuiſionis. Hec ꝯclo ꝓbaꞇ ſic. Nā ois opatio logice eſt ſyllogiꝫare vel diffinire aut diuidere. Uñ manifeſtū eſt ꝙ talis aggregatio nō fit ex ſyllō aut diffōne:igiꞇ ex diuiſione eꝛ̄hiꞇ. Sed q̄uis diuiſiones ſcie ꝑ dr̄ias diuiſiuas nō ſint vtiles ad diffōnes inueſtigādas cuʒ tales diuiſiones nihil demōſtrarēt vt ꝑdictū eſt:vtiles tñ ſunt ad colligendū diffōnes ꝑdicto modo:lʒ videaꞇ ꝙ in eis nō ſit vtilitas:ſʒ ꝙ moꝝ etiā abſqʒ diuiſione poſſet eque bñ accipi totū ag

24ª ꝯ gregatū ꝙ eſt diffinitio. ℂ Uigeſimaquarta ꝯclo eſt:ꝙ diuiſio duplicē addit vtilitatēʒ in diuidēdo. Unā ꝙ oꝛdinat recte ꝑtes diffōnis. Et alteram ꝙ facit vnā partē diffōnis extra reliquā:ꝙ diffinitio habet duplicē vtilitatēʒ.patet:qꝛ diuiſio eſt vtilis ad colligēdū qḋquideſt: qꝛ dicit qd prius ⁊ qd poſterius ſm ꝙ oꝛdinanꞇ in diffinitione. Nā ꝑtes diffōnis nāliter oꝛdinate ſunt ad vnū ſubm̄ ⁊ vnū ꝑdicatuʒ. Et eedē partes aliter oꝛdinate nō ſunt ad vnū:ſed ad plura. Eſt etiā vtilis diuiſio vt nihil extra de his relinquaꞇ que veniūt in qdditatēʒ rei diffiniēde:⁊ cum diuiſio ſit ſemꝑ per primas dr̄ias:tunc ni

25ª ꝯ hil relinquiꞇ.igitur ⁊c̄. ℂ Uigeſimaq̄nta ꝯcluſio eſt:ꝙ ad inueſtigādū diffōneʒ per viam diuiſionis accipiēda ſunt ꝑdicata in quid de re diffiniēda. Et ꝙ iſta ſint oꝛdinata ſm oꝛdinē nāleʒ.ſ.vt illud qḋ eſt primū in natura ſit primū in diffōne oꝛdinatū. Scðm ꝙ accipiātur oīa que ꝑtinēt ad qḋ qd nihil ꝑtermittēdo. Unde iſte tres cōditiones reqrūtur ad hoc ꝙ aliqs īferat diffōneʒ per viam diuiſionis. Probatio huius eſt diuiſio eius qḋ ineſt rei:⁊ cōuerſim ꝑdicaꞇ de re in eo qḋquideſt. Et manifeſtuʒ eſt ꝙ ſi nō fiat debitus oꝛdo diffinibiliū nō demōſtraꞇ qd eſt res. ſi eniʒ illud qḋ eſt poſterius ꝑponimus nō eſt diffinitio. Ita ſi demōſtraꞇ diffinitio ſic eſt aīal bipes greſſibile hic poſterius ꝑponiꞇ:qꝛ eſſe bipes eſt greſſibile:⁊ nō ecōuerſo. Siliter tertiū reqriꞇ ꝙ oīa recipiātur que ꝑtinēt ad qd eſt:qꝛ aliter diffinitio eſſet diminuta:⁊ nō ꝯuerteretꞇ cum diffinito. Et ita pōt accipi per diuiſionē gñis in ſuas dr̄ias ꝑmas:addēdo differētiā generi:⁊ poſtea diuidēdo dr̄iam illi toti. Et ſic ꝯtinue quouſqʒ deueniaꞇ ad dr̄iam vltimā:⁊ ea que inſunt rei diffiniēde ſunt accipiēda per Methodū de accidēte. deinde per Methoduʒ diffinitā de gñe ꝙ inſit in eo qḋquid:⁊ ꝑtes debent oꝛdinari recte ꝑponēdo illud qḋ eſt prius:⁊ poſtponēdo illud qḋ eſt poſterius.igitur ⁊c̄.

ℂ Uigeſimaſexta cōcluſio eſt.ſ.ꝙ ꝑdicta tria ſufficiūt 26ª ꝯ
ad bñ diffiniēdū que ſunt diuiſio aggregās ꝑtes diffinitionis. Methodus de accñte:⁊ Methodus de genere. Hec ꝯcluſio ꝓbaꞇ ſic. Tūc eſt diffinitio aſſignata bene qñ nō eſt diminuta nec ꝯtinēs aliqd ſupfluuʒ:vt patet. igiꞇ ⁊c̄. ℂ Uigeſimaſeptima ꝯcluſio eſt:ad inueſtigan 27ª ꝯ
dū aliquā diffōneʒ per viam reſolōnis. Primū accipiēdum eſt in quo ꝯueniūt ſm nomē diffiniēdū res maxime indifferētes de qbus ꝑdicaꞇ nomē diffiniēduʒ. Deinde accipiēdum in quo ꝯueniūt ſm nomē diffinibilis res:ſiliter adinuicē indifferētes.differētes aūt a ꝑus acceptis plus q̄ꝫ ille adinuicē:⁊ tertio accipiēdū eſt qd cōuenit ꝑmo ⁊ 2° acceptis.⁊ ſic deincepſ q̄ ſint res vlteri⁹
differētes:⁊ ꝯueniētes in nōie diffiniēdo.igiꞇ ⁊c̄. ℂ Ui 28ª ꝯ
geſimaoctaua ꝯcluſio eſt:ꝙ diffinitio gñat certā cognitionē rei.⁊ hoc eſt manifeſtū per diffōneʒ diffōnis que eſt:ꝙ diffinitio eſt oꝛatio indicās qd eſt. cūꝫ id qḋ indicat qd eſt eſſe gñat certam cognitionē in eo.igiꞇ indicat
eſſe ⁊c̄. ℂ Uigeſimanona ꝯcluſio eſt:ꝙ ex B ꝙ diffini 29ª ꝯ
tio acqrit certā cognitionē:ſequiꞇ ꝙ nō eſt diffiniēdum aliqd metaphoꝛice dictū:eo ꝙ in metaphoꝛis eſt cauſa ambiguitatis. Hec eſt ꝯcluſio 30ª. Unde due ꝯcluſiōes
ſequūtur ex vna ꝯcluſione. ℂ Trigeſimaꝑma cōcluſio 30ª ⁊ 31ª ꝯ
eſt:ꝙ ad diffōnes inuētas ⁊ ꝓpoſitas.ſ.habēdas eligende ſint diuiſiones vliū:⁊ reſolōnes ſingulariū. Et iſta ꝯcluſio eſt in parte prius explanata:⁊ perfecta explanatio huius ꝯcluſionis pōt videri in Linconiēſis ſententijs ſuper iſtum librum. Cap. IIII.

Auſa autem ⁊ cui⁹ eſt cauſa ⁊c̄.]

ℂ Trigeſimaſecūda ꝯcluſio eſt:ꝙ demōſtrati vnius per ſe ⁊ nō per accidēs eſt vna cauſa:⁊ mediuʒ demōſtratiuū vnū. Uñ ꝓbatio huius ꝯnis ꝑʒ in Linconiēſis ſentētijs ſuꝑ iſtum libꝝ. Cap. V.

E principijs autem ⁊c̄.

Hoc eſt vltimū capitulū huius libꝝ:in quo Ariſt. declarat qualꝛ nobis fit cognitio primoꝝ principioꝝ.⁊ dicit ꝙ ex ſenſu multiplicato fit memoꝛia:⁊ ex memoꝛia multiplicata experimētū:⁊ exꝑimēto multiplicato fit vl'e qḋ eſt ꝑn⁼ artis ⁊ ſciētie.⁊ ex B exꝑimēto multiplicato fit in nob̄ cognitio ꝑmoꝝ ꝑn⁼. Et B patet alibi in iſto capl'o.

ℂ Expliciūt ꝯnes cū ꝓba⁰ⁿⁱˢ ſuis date a mag'ro Gual. Bur.

ℂ Pāphili

¶ Pamphili de Monte Bononienſis. De miſta ſyllogiſmi generatione.

VTruȝ modus in quibus ſequatur modus ppōnis maioris. ¶ Dub^m eſt. Nūgd in p^a fig^a ſi eſt maior ppō de inesse ſit ↄcl'o de ineē: ⁊ ſi nec̄ia ↄcl'o nec̄ia: ⁊ ſi poſſibilis ↄcluſio ſīliter. ¶ Et non p̄ arg^e. De quaicūq; p̄dicat̄ pars aliq̄ mō op; ⁊ totū de eodē, eodē mō p̄dicari. Totū aūt maior extremitas eſt: pars vo mediꝰ terminꝰ. ḡ q̄ñ mediꝰ terminus de minori extremi^te abſolute p̄dicat̄: maior extremitas de eadē, eodē mō p̄dicabit̄. ¶ 2°. Cōcl'o dȝ ſeq̄ viliorē ⁊ debiliorē modoꝝ ppōnū: ſȝ vilior ⁊ debilior eſt ppō de ineſſe q̄ nec̄ia. Ergo ſi maior ſit nec̄ia ⁊ minor de inesse erit ↄcl'o de ineē. Probat̄ maior: ex ſīte altera ppōnū negatiua: ↄcl'o ſit negatiua. Negatiua aūtē vilior affir^ua eſt. ¶ 3°. Nec̄io oē ambulās mouet̄, oīs hō, ambulat: Nec̄io oīs hō eſt aīal, ſor. eſt hō: ⁊ nō ſequit̄ ↄcl'o nec̄ia. ¶ 4°. Nec̄io oīs hō eſt aīal, oīe aīal mouet̄: ⁊ nō ſeq̄t̄. Nec̄io oē q̄ mouet̄ eſt hō. ¶ 5°. Poſſibile eſt oē albuȝ eē aīal, poſſibile eſt oēȝ hoīeȝ vel lapidē eē albū: ⁊ ſeq̄t̄ ↄcl'o nec̄ia vel īpoſſ^e. ¶ Itē poſſibile eſt q̄ oīe q̄ mouet̄ ſit aīal, oīs hō mouet̄: ſit ita. ⁊ ſequit̄ q̄ nec̄io oīs hō eſt aīal. Cōfirmat̄ oīe q̄ mouet̄ eſt aīal, poſſibile eſt q̄ oīs hō moueat̄: ⁊ ſeq̄t̄ q̄ nec̄io oīs homo eſt aīal. ¶ 7°. Poſſibile eſt oēm hoīem eſſe albuȝ, poſſibile eſt omne nigrū eſſe hoīeȝ: ⁊ nō poſſibile eſt omne nigrū eē albuȝ.

REſpōdeo. Primo ad intellm q̄ōnis ſunt aliq̄ nec̄io diuidēda. Scd'o q̄ſtio ſoluēda. Tertio mēb^m p̄n^{is} argumenti tractabitur.

¶ Pro p̄mo articulo dubitat̄ p̄^o. Quid ſit ppoſitio de ineſſe: quaȝ vocat Auer. abſolutaȝ .ſ. inuētam in actu. ¶ R̄ſideo per quattuor ppōnes. Primuȝ dictum: ppoſitio inuēta nō eſt ppoſitio poſſibilis. Probat̄: ppoſitio inuenta eſt ppoſitio in actu vera. Sed ppoſitio poſſibilis non eſt ppoſitio in actu vera. igit̄ ppoſitio inuēta non eſt ppoſitio poſſibilis. minor pȝ ex diffōne poſſibilis ab Auer. p̄ prioꝝ capite. 18. eſt id q̄ō nō eſt inuētuȝ in actu nō de nec̄itate: ſȝ q̄ñ ponit̄ inuētū nō ſeq̄t̄ ex eo īpoſſ^e. ⁊ capite 20. ppō que eſt ſm hāc diſpōneȝ nō hȝ eſſe ex^a aīam: q̄ nō hȝ eſſe vera in actu. Et capite. 4. ppōnes poſſibiles de q̄b^s dī nomē poſſibilis vere ſunt que ſunt poſſibiles vt inueniant̄ ⁊ nō inueniant̄ in t̄pe futuro. Et capite. 14. eſt illō q̄ō nō eſt in actu: ſȝ q̄ pōt eſſe ⁊ nō eē in futuro. Et capite. 20. illud eſt poſſibile q̄ō eſt nō inuētū actu: ſȝ q̄ō ordinat̄ inuētum in po^a. ¶ Et ſi dicas Auer. in p̄n^o capli. 18. ingt. ⁊ Ari^s. vult q̄ poſſibile ſit id q̄ō cōprehēdit rem inuētā in actu ⁊ p̄uatā. ¶ R̄ſideo Auer. capite illo dixit. Melior ſnīa expoſitoꝝ ex ꝑipatheticis in hac diffōne poſſibilis eſt vt ſit genuſ ly p̄uatū. i. ly nō inuētum. ⁊ id q̄ō dī q̄ñ ponit̄ inuētū: nō ſeq̄t̄ ex eo īpoſſibile erit dr̄ia vltima in hac diffōne que approp̄at ſp̄m poſſibile. Valet igit̄ illud eē dictū ſm ſnīaȝ Albumaſar volētis vt ſit genus huiꝰ diffōnis totū: h. ſ. inuētuȝ aut nō inuētuȝ. Et nō dr̄ia eius: dictū illud q̄ñ ponit̄ inuētum: nō ſeq̄t̄ ex eo īpoſſ^e. ¶ Scd'm dictū. ppoſitio inuēta nō eſt ppoſitio nec̄ia: q̄ꝛ ppoſitio nec̄ia eſt ppoſitio ſemꝑ vera: ppoſitio aūt inuēta nō eſt ppō ſemꝑ vera. Auer. eiȝ p̄ prioꝝ capite. 2. ingt. Dr̄ia eſt iter nec̄ias ⁊ inuentas in actu: q̄ꝛ in nec̄ijs inuenit̄ p̄dicatū oībus ſingularibꝰ ſubī omni t̄pe: ſȝ in illis in plimo t̄pis. Ideo dixit capite. 14. Et iſte ſunt res multe inuēte in actu p̄ter q̄ ſit inuentio eaꝝ nec̄ia. Tuȝ q̄ꝛ diuidit̄ ppoſitio per inuētā nec̄iaȝ ⁊ poſſibileȝ. Et ex diuiſione ppōnū diuidunt̄ ſylli. Unde Auer. capite. 14. dr̄ia iter ſyll'os ex abſolutis ⁊ ſyll'os ex nec̄ijs. Eſt in h̄, q̄ abſoluta dr̄r que ſunt in actu: abſq; eo q̄ ↄditionet̄ in eis inuētio nec̄itatis: ⁊ nec̄ia dr̄r que ſunt inuēta in actu: ⁊ ↄditionat̄ in eis hec additio. ¶ 3^m dictū. Propoſitio inuēta eſt ppoſitio vera omni t̄pe: vt oīs nix eſt alba: aut ſm plurimaȝ eius: vt oīs coruus eſt niger. Unū Auer. p̄ prioꝝ capite. 20. abſoluta vera eſt in qua certificat̄ p̄dicatū vl'e abſolutū. ſ. de qua teſtificat̄ ſenſus q̄ inuenit̄ p̄dicatū eius in oīb^s ſubīs in omni t̄pe: aut plurimo eius: ⁊ he ſunt ppōnes que oriunt̄ ex inductione: in qua inducunt̄ oīa p̄ticularia: ſic̄ eſt q̄ oīs coruus eſt niger: ⁊ oīs nix eſt alba. ¶ Cōtra Ariſt. p̄ prioꝝ capite. 13. dixit has eſſe nec̄ias. ſ. oīs nix eſt alba: nulla pix eſt alba. Et capite. 16. albuȝ cygno ex nec̄itate ineſt. R̄ſideo ppō inuenta eſt ppoſitio nec̄ia: ſumendo ppoſitionē nec̄iaȝ abſolute pro ppōne vera omni t̄pe: ſed ſi ſumat̄ ppoſitio nec̄ia ꝑp̄e pro ppōne cuius p̄dicatū nō eſt terminus accītalis: ſic q̄ ſit falſa pro aliq̄ t̄pe cogitetur: ppoſitio inuenta nō eſt ppoſitio nec̄ia. Iſto mō de ppōne nec̄ia dixit Auer. p̄ Prioꝝ capite. 20. Dr̄ia inter nec̄ias ⁊ inuētas eſt q̄ in iſtis cogitat̄ eſſe poſſibilē p̄uationē ipaꝝ in t̄pe futuro: ſed in nec̄ijs nō cogitat̄ illō in corde: q̄ꝛ mens exiſtimat in eis cōpōneȝ eēntialē que eſt iter p̄dicatum ⁊ ſubm. ¶ 4^m dictū. diuiſio ppōnis p̄ prioꝝ capite. 2. per ppōnē de ineſſe ⁊ nec̄iaȝ eſt diuiſio ſm ppōnes que p̄ ſunt ſcite nālīter ⁊ nob: pȝ ab Auer. p̄ prioꝝ capite. 2. q̄ō intēdit̄ hic eſt diuiſio ppōnis ſm diuiſiones inuētī: ⁊ ſm diuiſionē ſcitoꝝ p̄moꝝ inuētoꝝ nob pro nām in ppōnibꝰ. Et capite. 20. Intētio huius quidem eſt nūare modos ppōnū ↄuenientiuȝ ſp̄ebus entis ⁊ ſcitoꝝ p̄moꝝ.^a Ideo Theophraſtum et Themi. reꝑhēdit Auer. q̄a ſi eſt intētio Ari. ↄnumerare dr̄ias ppōnuȝ ex modis entis ⁊ ſciētie nō ↄfert abſoluta ſm ſnīaȝ iſtoꝝ: q̄ꝛ volūt vt ppoſitio inuēta apud Ari. ſit illa que cōprehēdit nec̄iam ⁊ poſſibilē: patet ab Auer. hic: ⁊ capite. 2. huius. Eſt. n. de intētione iſtoꝝ q̄ talis ppoſitio non diſtinguat̄ a p̄dictis. Sed ſit quaſi genus ad vtrūq; illaꝝ veluti q̄ōdā potētiale reſpectu vtriuſq;: eo q̄ ipa eſt talis vt ſupra eam addi poſſit modus neceſſitatis ⁊ modus poſſibilitatis. Et ſm iſtos modi faciūt ppōnes eē tales: vt modus neceſſariꝭ ppōnē nec̄iam: ⁊ modus poſſibilis ppōnem poſſibileȝ: ⁊ eoꝝ abſentia ppōnem de ineſſe. ¶ Ex quo ſequit̄ q̄ ppōnes de q̄bus dubitat̄. An ſint nec̄ie vel ne: que numerātur iter ppōnes inuētas: ſicut ſunt oīs nix eſt alba, oīs pix eſt nigra. Auerrois. n. p̄mo prioꝝ capite 2°. Et ſiīe eſt vt intrēt modū ppōnis inuēte ppōnes de q̄bus dubitat̄ an ſint nec̄ie vel ne: ⁊ he nō ſunt ppōnes ⁊c̄. Nō numerant̄ hic iter ppōnes nec̄ias. Ideo dixit Auer. capite 20°. q̄ cōnumerare hic dr̄ias ppoſitionū ex parte ſcitoꝝ p̄moꝝ que ſunt nobis per nām ↄfert: q̄ꝛ multa ſunt in q̄b^s ſcimus q̄ p̄dicatū ineſt ſubo ⁊ ignoramus verū ineſt ei ↄtingēter aut nec̄io. ¶ Scd'o ſequit̄ q̄ ppoſitio inuēta nō eſt ſicut rememorat̄ Alexāder. ſ. ppoſitio abſoluta vera in minori t̄pe. In h. n. ſp̄m reꝑhēdit Auer. q̄ꝛ ex illis nō cōponit̄ ſyll'ſ niſi per

a ¶ Inter ppōnes abſolute de ineſſe q̄ nālīter ſcite: ſunt que ſunt vere oīni t̄pe aut ſm plimū eiꝰ. Et iter abſolute nec̄ias p̄mo nālīter ſcite ſunt ppōnes: quaꝝ p̄dicata nō ſūt terminus accītalis: ſic q̄ ſint falſe pro aliq̄ t̄pe cogitet̄.

accidēs.i.in tpe determinato.ꝛ qñ miſcet cum poſſibili nō cōponet: nec erit ſyllꝰ penitꝰ. ℂ Dico igit̄ cū Auer. capite.20.ꝙ ꝓpoſitio inuēta accepta hic eſt illa que nō appropriatur tēpori abſq; alio tēpore: ꝛ equalr̄ ſcitur ex re ipſius ꝙ ipſa nō eſt neceſſaria: aut ignorat̄ illud: quia plurium eſt hec diſpoſitio.

Dubium 2m.

ℂ Utrū dictū de omni prioriſticū vel de nullo differat a ꝓpoſitione vli. ℂ Rñdeo Auer. tenet ꝙ ſic. ℂ Contra. ql̄ibet ꝓpoſitio vlis eſt de omni vel de nullo: ex diffōne dicti de omni ꝑ prioꝝ. cuiuſlibet eniꝫ ꝓpōnis vlis nihil eſt ſumere ſub ſubto de quo nō dicat̄ ꝑdicatum. ℂ Rñdeo. ꝓpoſitio vlis: ꝛ dcm̄ de omni re idē ſunt. Rōne aūt nō: alia.n. eſt ratio ꝓpōnis vlis in eo ꝙ vlis: ꝛ alia in eo ꝙ de omni: qꝛ ꝓpōnis vlis in eo qd̄ vlis ꝑdicatum nō denotat̄ niſi verificari de ql̄ibet ſuo ſubto vel ſingulari: ſic ꝙ ql̄ibet eius ſingularis eſt vera. Sꝫ vlis in eo qd̄ de omni vltra h̄ denotat̄ v̄ificari de q̄cūq; v̄ificat̄ ſubm̄. Sic itelligo Auer. ꝑ prioꝝ ca. ꝑ dātem dr̄iaꝫ iter dictū de omni ꝛ ꝓpoſitionē vlem dicētez. Et per dictū qdē de omni: vult Ariſ. qñ nō inuenit̄ aliqd in omni ſubto de quo nō ꝑdicat̄ ꝑdicatū: ꝛ illō eſt per h̄ vt ſit ꝑdicatū inuētuꝫ omni ſubo: ꝛ omni qd̄ diſponit̄ per ſubm̄. Et inuenit̄ in eo vt ſi ſit dictū noſtruꝫ: omne qd̄ eſt aīal eſt corpus: qñ volumus in eo intentionē dicti de omni: non eſt eius intētio: vnūqdq; ex aīalibus eſt corpus: ſed vnūqdq; aīaliū: et omne qd̄ diſponit̄ per qd̄ vis vnū aīaliū eſt corpus. Et hec eſt dr̄ia inter dictum de omni qd̄ agit̄ principiuꝫ in hoc libro ꝛ ꝓpōnem vniuerſalē: hec Auer.

Dubium 3m.

ℂ Utrum oīs ſyllꝰ in pᵃma figura actu dicto de omni reguleṫ. ℂ Reſpōdeo Auer. ꝑ Prioꝝ capite 7º: ingt. dictuꝫ de omni duas diffinit cōditiones: quaꝝ vna eſt vt maior ſit vlis qualiſcūq; ſit qualitatis. ſ. ſiue ſit affirmatiua ſiue negatiua: ſcd̄a vt minor nō ſit negatiua cuiuſcūq; ſit q̄ntitatis. i. ſiue ſit vlis aut pᵃticularis. ℂ Scd̄o in q̄cūq; repit̄ ratio dicti de omni: in eodeꝫ repit̄ ratio totius ꝛ ptis. Sed in quo repit̄ ratio totius ꝛ ptis: opꝫ vt in illo minor ſit affirmatiua ꝛ nō negatiua: ꝛ maior vlis. g̃ in quo eſt ratio dicti de omni: opꝫ vt in illo minor ſit affirmatiua ꝛ maior vlis. Sed in ſyllō in ſcd̄a figura minor non eſt affirmatiua: ꝛ in 3ª maior nō eſt vlis. ergo in illis non eſt ratio dicti de omni. minor eſt Auer. ꝑ Prioꝝ capite 15º. Experiētia totius ꝛ ptis in ſyllō ex parte qua eſt ꝯcludēs ſm̄ dictuꝫ de omni: eſt qdem in ꝓpōne minore: ꝛ ꝓpter h̄ cōditionat̄ in maiore vt ſit vlis ꝛ nō cōditionat̄ in ea vt ſit affirmatiua. ℂ Tertio ſylli in pᵃma figura pfecti ſunt: ꝛ ꝓpter hoc nolat̄ figura pᵃ. dixit Auer. capite 7º. pficiunt̄ autē ſylli per dici de omni vel de nullo. ℂ 4º Auer. capite 6º. ꝑ Prioꝝ ingt. Intētio dicti de omni qd̄ deſcripſimus in pᵃnº huius libri: vt huius omne. b. eſt. a. eſt omne qd̄ eſt. b. ꝛ diſponitur per. b. affirmādo eſt. a. ꝛ intētio dicti de nullo eſt: vt ſit. a. negatuꝫ ab omni eo ꝙ diſponit̄ per. b. diſpōne affirmatiua. ꝛ capite 7º. Intētio dicti nr̄i omne. b. eſt. a. eſt omne qd̄ diſponit̄ per. b. diſpoſitione affirmatiua eſt. a. ꝛ paulo īfra: ꝯditio dicti de omni eſt: vt ſit. a. ꝑdicatum affirmatiue aut negatiue de omni: eo qd̄ diſponit̄ per. b. affirmatiue tamē. Et capite 19º. ꝯditio dicti de omni eſt vt ſit extremitas minor diſpoſita per mediū diſpōne affirmatiua. g̃ in quo minor nō eſt affirmatiua nō eſt ratio dicti de omni. ℂ Cōtra. In omni ſyllō actu eſt ꝓpoſitio vlis. g̃ dictuꝫ de omni. ergo qlibet ſyllꝰ actu dicto de omni regulat̄. ℂ Scd̄o ſyllꝰ qlibet neceſſario ꝯcludit. ergo habet pᵃnᵐ quo cōcludit: ꝛ nō niſi dictum de omni vel de nullo.

ℂ Ad pᵐ negat̄ vltimā ꝯſequētia. Regulat̄ enim ſyllꝰ dicto de omni: cum nō ſolū ſubm̄ diſponit̄ per predicatum ꝙ ſit in maiori: ſed cum accipit̄ aliqd ſub ſubto: ꝙ ſit in minori: qd̄ poſtea diſponit̄ per ꝑdicatum: ꝙ ſit in ꝯne. In 2ª aūt figura ꝛ 3ª nihil ſumitur ſub ſubto qd̄ poſtea diſponat̄ per predicatū. ℂ Ad 2ᵐ ſylli ſcd̄e ꝛ tertie figure hñt. a. vel. b. pᵃnᵐ quo regulātur. Noluit tñ Phus vt ſuam doctrinā artificialr̄ redderet cuiuſlibet figure pᵃnᵃ ꝓpᵃ inuenire: cum tñ potuiſſet: q2 quanto pauciora ſunt pᵃnᵃ que ſit reductio: tāto artificialior eſt doctrina.

Dubium 4m.

ℂ Utruꝫ ratio dicti de omni in ꝓpoſitione inuēta: neceſſaria ꝛ poſſibili ſit vna ꝛ eadē. ℂ Rñdeo Auer. ꝑ Prioꝝ capite 14º inquit. Res cōditionate in ꝯne in abſolutis ſunt eedeꝫ cōditionate in neceſſarijs: ꝛ res que ſunt cā priuationis cōcluſionū in nō ꝯcludētibus in abſolutis ſunt eedeꝫ cauſa talis priuationis ꝯnum in neceſſarijs. Et paulo infra. Modus oſtēſionis in eo ꝙ ponit̄ ex ꝯcludētibꝰ in figura pᵃ ex neceſſarijs eſt idē cuꝫ modo oſtēſionis in eo ꝙ cōponit̄ ex cōcludētibus in figura pᵃma ex abſolutis. i. intētio dicti de omni vel de nullo. ℂ Scd̄m dictum eſt capite 20º: cōditio dicti de omni accepta in ꝓpōne maiori poſſibili accepta eſt per diuerſitatē cōditionis dicti de omni accepta in maiori inuēta aut neceſſaria. ꝛ capite 14º. Cōditio dicti de omni que ſit in mā poſſibili diuerſificat̄ a ꝯditione dicti de omni facta in his duabus materijs. ſ. neceſſaria ꝛ abſoluta. ℂ Cum g̃ vlr̄ dictuꝫ de omni ab Ariſ. deſcribat̄ per eſſe id ſub ſubto cuius nihil eſt ſumere de quo nō dicat̄ predicatū: ꝓprie in abſolutis ꝛ neceſſarijs deſcribet̄ per eſſe id ſub ſubto: cuius nihil eſt ſumere actu de quo nō dicat̄ ꝑdicatuꝫ neceſſario aut abſolute. patet ab Auer. capite 14º. Intētio dicti de omni: in ambabus qdeꝫ eſt ꝙ ſit aut dictū cum affirmatione: aut cum negatione de omni eo ꝙ eſt in actu. ꝛ equalr̄ ſiue ſit illud qd̄ eſt in actu inuētuꝫ cum additione cōditionis neceſſitatis: aut ꝑter additionē illiꝰ. Et capite 15º: Dictū de omni eſt veruꝫ in omni mā in ꝓpōne neceſſaria ꝛ abſoluta. Et eſt vt ſit. a. inuētum neceſſario aut abſolute ſuper omni ꝙ eſt in actu. b. ꝛ capite eodē. Oportet vt ſit cōditio dicti de omni in neceſſaria ꝛ abſoluta vt ſit extremitas maior predicata de omni eo ꝙ eſt mediuꝫ in actu. ſ. de omni de quo ꝑdicat̄ terminus medius in actu nō ꝯtingēter. ℂ Sed ꝓpᵉ in poſſibilibꝰ dictū de omni eſt id cuius nihil eſt ſumere ſub ſubto in actu: aut cōtingēter de quo nō dicat̄ predicatū ꝯtingēter. Ariſ. enim ꝑ Prioꝝ capite 12º: ꝯtingere hoc huic ineē duplr̄ eſt accipere: aut enim cui ineſt hoc: aut cui ꝯtingit ineſſe ipſum. Ubi Auer. capite 19º: Intētio dicti nr̄i: omne. b. eſt. a. cōtingēter: eſt omne qd̄ diſponitur per. b. ꝯtingēter: aut in actu eſt. a. id eſt omne qd̄ eſt. b. in actu aut potētia eſt. a. ꝯtingēter: id eſt. a. ꝑdicat̄ de ipſo ꝯtingēter. ꝛ capite 20º: Intētio dicti nr̄i: omne. b. eſt. a. ꝯtingenter eſt hec: id eſt omne quod eſt. b. in actu: aut poᵃ eſt. a. ꝯtingēter. ℂ Ex his patet Albumaſar volēs dictuꝫ de omni in oībus ꝓpoſitionibꝰ. ſ. neceſſaria abſoluta: ꝛ poſſibili eſſe vnū ꝛ idē. ſ. vt ſit predicatū ꝯtingenter neceſſario et abſolute dictum de omni qd̄ diſponit̄ per ſubm̄ ſiue neceſſario aut abſolute aut cōtingēter diſponat̄. Reprehēdi ab Auer. pᵃmo Prioꝝ capitulo 15º: Quia ſi ſic nulla eſſet vtilitas in cōditione dicti de omni. Quia nulla eſt vtilitas in cōditione que nō pōt ſup mās. ℂ Scd̄o patet: ꝙ nō eſt ſicut ꝯceſſit Alexāder. ſ. vt ſit ꝑdicatum neceſſario aut ꝯtingēter aut in actu de omni quod diſponit̄ per. b. in actu. Quia ſi ſic nō cōcluderet ille qui eſt ex duabus contingentibus ſm̄ dictum de omni. Ratio eſt Auer. digreſſione illa cap. 15º.

ℂ Cōtra

Quid ſit dictū de oī in neceſſarijs et abſolutis ſimul.

Quid ſit dictū de oī in ꝓpōnibus poſſibus.

a ℂ ꝑs ꝯtra: q2 dictū eſt de oī: ꝛ ꝓpō vlis idē ſunt realr ter et ſupra dictum eſt.

ad: Auerro: di: dco e dicap. 6. ...

¶ Cõtra Auer. primo Prioꝝ capite 20° inquit. In materia neceſſaria alique ſunt ꝓpoſitiones que ſunt vere de eo q̄ eſt actu ⁊ potẽtia ſimul: vt omne motũ eſt corpus. ergo ſeq̄tur. Neceſſario omne motum eſt corpus poſſibile eſt ſortem moueri. ḡ neceſſario ſor. eſt corpus. ¶ Reſpõſio Auer. capite 15°. cũ fuerit propoſitio minor poſſibilis: ⁊ maior neceſſaria aut abſoluta non erit ſyllogiſmus cõcludens ſm ſermonez de omni in omni materia: ſed erit cõcludẽs in quibuſdam materijs: que ſunt in q̄bus verificat̄ q̄. a. abſolute: aut neceſſario dicitur de omni qđ eſt. b. in actu: aut in potentia: ſed in eo qđ eſt propter materiã non eſt cõfidẽdum. ¶ Qđ ſi dixeris huius predicatuz verificari de eo q̄ eſt in potentia. ergo nõ de eo q̄ eſt in actu. ¶ Reſpõdet Auerr. q̄ cum. a. verificat̄ de eo qđ eſt in potẽtia. b. verificat̄ de eo qđ eſt in actu: ⁊ nõ ↄuertit̄: ſcilꝫ cum verificat̄ de eo qđ eſt in actu. b. verificat̄ de eo qđ eſt in potẽtia. b.

Dubium 5m. ¶ Utrum concluſio ſit pars ſylli. ¶ Rñdeo q̄ nõ. pro ↄcluſione iſta argumẽtat̄ ſic. ¶ Cum deſcribẽdũ eſt aliquid per ꝓpriã paſſionẽ nõ debet paſſio illa ↄuenire deſcripto per alterũ: ſed per ipſuꝫ: ſed demõſtratio deſcribitur per facere ſcire ꝑmo Poſter. textu cõmẽ. quinti. q̄ eſt ꝓpria paſſio ↄueniens ipſi. Ideo hec virtus nõ eſt demõſtrationi attribuẽda ratione partis integralis: ſed per ſe illi attribuenda eſt: aliter diffinitio Ariſto. nõ eſſet bona. igitur demõſtratio eſt due premiſſe que ↄcluſionẽ inferũt. Et ↄſĩter ↄcluſio demõſtrationem nõ cõponit tanq̄ pars. ¶ Cõfirmat̄ ratio hec ex diffinitione ſcire: ſcilꝫ per demõſtrationem intelligere: ſi enim ↄcluſio eſſet de eſſentia demõſtrationis: tũc ſcire eſſet per partem demõſtrationis intelligere: ⁊ ſic ꝓpria paſſio per ſe nõ ↄueniret totiꝰ ga ratione partis integralis: ſcilꝫ antecedẽtis. ¶ Adhuc ↄfirmatur ratio ex diffinitione ſyllogiſmi. Quoniã ipſum ſyllogiſmũ diffinit Ariſto. per eſſe cõcluſionis illatiuum. Ideo per ſeipſum ſyllogiſmũ eſt ↄcluſionis illatiuus: nõ autẽ per partem ſui. ¶ Ad hec reſpõdetur. premittẽdo q̄ aliud eſt ordo ſyllogiſmi: ⁊ aliud decurſus totalis ſyllogiſmi. Ordo nãq̄ ſyllogiſmi eſt debita triuꝫ terminoꝝ diſpoſitio: que terminoꝝ diſpoſitio niſi in premiſſis reperit̄: quem ſyllogiſmi ordinez explicat Auer. primo Prioꝝ capite 6°. dicens q̄ omne. a. eſt. b. omne. b. eſt. a. eſt ordo ſyllogiſticus: ſed ſyllogiſmi totalis decurſus eſt ille cui ↄuenit per ſe diffinitio ex primo Prioꝝ capite ꝑmo. Conuenit enim aggregato ex ꝑmiſſis ⁊ ↄcluſione: q̄ ſit oratio in qua quibuſdã poſitis ⁊c. Ergo nõ ſoluꝫ due premiſſe decurſum totalis ſyllogiſmi erũt: ſed aggregatuꝫ ex his ⁊ ↄcluſione. ¶ Premittitur ſecũdo q̄ ⁊ ordo ſyllogiſmi ⁊ totalis decurſus ipſius vere ſyllogiſmus poterit appellari: ordo quidẽ ſyllogiſmi ſyllogiſmus mãliter erit: quia materialiter ↄcluſionem cõtinet: iuxta Phm primo Prioꝝ capite 22°. concluſio enim eſt medietas premiſſaꝝ: ⁊ ſic ordo ille aggregabitur ex premiſſis ⁊ ↄcluſione mãliter. Quare ordo ſyllogiſmi ſyllogiſmus materialr poterit appellari: ſed quia decurſus totalis ſyllogiſmi eſt ex ↄcluſione ſm cõpoſitionem: formaliter ſyllogiſmus appellabit̄. ¶ Premittitur tertio Phm quãdoq̄ vti ſyllogiſmo materialiter: vt primo Prioꝝ capite 20°. cum oſtendit ſyllogiſmum omnẽ eſſe ſm aliquam trium figuraꝝ. ⁊ 22. vbi declarat ſyllogiſmũ quẽlibet cõſtare ex duabus ꝓpoſitionibus tñ ⁊ tribus terminis. Et iſto modo vtitur ſyllogiſmo Auer. primo Prioꝝ capite 5°: dicẽs: ⁊ quando cõponitur ſyllogiſmus cõpoſitione ex qua re ſequatur aliud id eſt ↄcluſio preter ipſum ſyllogiſmũ de neceſſitate. Et ſyllogiſmus queſitus in hoc libro eſt ſyllogiſmus cõpoſitus ſuper queſituꝫ determinatũ. Et ſecũdo Prioꝝ capite ꝑmo. Propoſitiones per quot erũt ſyllogiſmi ſunt due. Et infra ↄſequẽtia ↄcluſionis ex ſyllogiſmo nõ eſt alterna ↄſequentia. Quãdoq̄ autẽ vtitur Phs ſyllogiſmo formaliter: vt cum formalem diffinitionẽ: et primo Prioꝝ: ⁊ ꝑmo Topicoꝝ deſignauit. ¶ Ex his dicitur ad rationẽ q̄ demõſtratio facit ſcire: non quo ad totalẽ demõſtrationis proceſſum: ſed quo ad ordinem demõſtrationis qui demõſtratio materialiter appellatur. Et ſic ratio primo nil aliud ↄcludit: niſi q̄ cõcluſio que ſcitur in totali decurſu demõſtrationis que demonſtratio formaliter dicit̄ non eſt de eſſentia ſyllogiſmi materialiter. Et ſic ad ↄfirmationez vltimam dicit̄ q̄ virtus illatiua cõcluſionis nõ reſeruatur in ſyllogiſmo formaliter ſumpto: ſed materialr tñ: quia tũc tres ꝓpoſitiones inferẽtes eſſent ↄcluſionem: ⁊ per ↄſequẽs ſyllogiſmus formaliter eſſet ex quatuor ꝓpoſitionibꝰ: qđ eſt falſuꝫ. ¶ Cõtra ſupponitur ex primo ⁊ tertio premiſſo q̄ diffinitio ſyllogiſmi primo Prioꝝ capite ꝑmo: per ſe ↄueniat ſyllogiſmo formaliter ſumpto: id eſt aggregato ex premiſſis ⁊ ↄcluſione: qđ eſt ↄtra Auer. primo Prioruꝫ capite 5° dicẽtem. Dicamus ergo ex qua re cõponat̄ ſyllogiſmus qui diffinitus eſt prius ⁊ qualis eſt modus cõpoſitionis eius. Et cuꝫ cõponitur cõpoſitione ex qua re ſequatur aliud: id eſt ↄcluſio preter ipſum de neceſſitate. Sed per te: vt dixiſti in tertio ꝑmiſſo ſyllogiſmo hic cap. 5°. vtitur materialr: ſcilꝫ pro premiſſis tñ. Sed hic vtitur ſyllogiſmo qui diffinitus eſt. ergo ſyllogiſmo formaliter ſumpto per ſe non ↄuenit diffinitio ſyllogiſmi. Et paulo inſra dixit. Dicamus ergo q̄ ſyllogiſmus queſitus in hoc libro: eſt quidez ſyllogiſmus cõpoſitus ſup queſituꝫ determinatũ: id eſt ſuper ↄcluſionẽ: tũc ſic: ſyllogiſmus queſitus in libro Prioꝝ cõponitur ſup cõcluſionem. ergo ipſius ſyllogiſmi ↄcluſio nõ eſt pars. Et capite 6°. Et quando ſit hec cõpoſitio aliquando ↄcludẽs negatiuam: aliquãdo affirmatiuã non ſequit̄ ex ea aliquid aliud: id eſt ↄcluſio ex neceſſitate ⁊ ſemper: qđ acceptũ eſt in diffinitione ſyllogiſmi.ᵃ Ideo poſtq̄ Auer. primo Prioꝝ capite ꝑmo. declarauit oẽs partes diffinitionis ſyllogiſmi. Dixit ⁊ qđ remanet ad oſtendẽdaꝫ in ipſo eſt: q̄ oportet vt ponãtur in eo plus vna ꝓpoſitione. Et oſtẽditur quando oſtẽdit̄ q̄ ois quippe ſyllogiſmus cõponitur ex duabus ꝓpoſitionibus nõ pluribus neq̄ paucioribus. ¶ Secũdo arguo ſic eſſe orationem ex qua ſequit̄ cõcluſio non ↄuenit aggregato ex premiſſis ⁊ cõcluſione: ſed aggregato ex ꝑmiſſis tñ. Sed eſſe orationẽ ex qua ſequitur ↄcluſio ponitur in diffinitione ſyllogiſmi: hec ex Auer. ꝑmo Poſterioꝝ capite 17° in fine. Quoniã quidem dicitur in diffinitione ſyllogiſmi q̄ eſt oratio: ex qua ſequitur res aliquid eſt ↄcluſio neceſſario. ergo diffinitio ſyllogiſmi non ↄuenit aggregato: ex premiſſis ⁊ ↄcluſione. Ubi igitur diffinit Ariſto. hũc ſyllogiſmum. Et vbi diſtinxit: ſcilꝫ ſyllogiſmũ aliquando capi materialiter: ſcilꝫ pro duobus ꝓpoſitionibꝰ: aliquando formaliter. ſ. pro tribus. ¶ Dixit igitur Phs primo Prioꝝ caplo 22°. Quoniam ois demõſtratio ⁊ omnis ſyllogiſmus erit per tres terminos tñ. hoc autez manifeſtum palam: quoniã ex duabus ꝓpoſitionibus ⁊ non pluribus. Quã ſentẽtiaꝫ ſequit̄ Auer. primo Prioꝝ capite 29° dicẽs. Et oportet vt ſit ſyllogiſmus determinatus ad minus cõpoſitus quilibet ex duabus ꝓpoſitionibus cõmunicãtibus in termino medio ⁊ diuerſis in extremitatibꝰ queſiti. Et paulo inſra. Omnis ſyllogiſmus erit quidẽ ex duabus ꝓpoſitionibus ⁊ tribus terminis.

ᵃ ¶ Nota bene.

termino minori medio: ⁊ maiori. et de ſyllogiſmis quidem predicatiuis cōpoſitis ſuper queſitū determinatum eſt manifeſtum. Et ſecūdo Prioꝝ capite 14°. ſyllogiſmus ſimplex eſt qui eſt ex duabus propoſitionibꝰ tm̄. Et capite 4°. Dum oſtēderet in tertia figura ex falſis ſequi verū dixit. nō ſequitur quum auferatur ſyllogiſmus vt auferatur cōcluſio. Et exponit ſcilicet quum ſunt falſe propoſitiones. Et paulo infra quū inuenitur homo inuenitur animal: ⁊ homo eſt hic loco ſyllogiſmi. Erit igitur ſyllogiſmus antecedēs. ❡ Cōtra Auerꝫ. primo Prioꝝ capite primo. dans differētiam inter dictū de omni: ⁊ propoſitionē vniuerſalē. Inquit ad hoc ꝙ dicatur dictum de omni: nō ſolum oportet ꝙ predicatū inſit omni ſubiecto: ſed ⁊ omni qḋ diſponitur per ſubiectum: ꝙ autē diſponitur per ſubiectū minor extremitas eſt. Et quum predicatū nō inſit diſpoſito per ſubiectum niſi in cōcluſione. Quare dictū de omni importat totum ordinem ſyllogiſticū ex cōcluſione ⁊ premiſſis. Tale autem eſt principiū ſyllogiſmi intrinſecū. ergo ꝛc. ❡ Secūdo ex Phi primo Poſterioꝝ. caplo 7°. Tria ſunt in demōſtratiōibus: vbi Auer. ex quibus fabricatur natura demōſtrationis. Unum quidē qḋ demōſtratur ꝯcluſio. Alterum autē dignitates. Tertiū vo genus ſubiectū. ❡ Tertio plures ſunt cōcluſiones. ergo plures ſyllogiſmi. Cōſequentia eſt Philoſophi capite 12°. primo Priorū. ergo niſi cōcluſio eſſet de eſſentia ſyllogiſmi plurificatis ꝯcluſionibus nō plurificarētur ſyllogiſmi. premiſſe enī vt ſyllogiſmus plures poſſunt ꝯcluſiones ꝯcludere: vt ſecūdo Prioꝝ caplo primo. ❡ Quarto ſecūdus modus dicendi per ſe eſt de eſſentia demōſtrationis: ſed ſecūdus modus dicendi per ſe eſt ſemper in ꝯcluſione: quum ſit ratio potiſſime demōſtrationis propriā paſſionem de ſubiecto per diffinitionem ſubiecti ꝯcludere. ergo cōcluſio eſt de eſſentia demōſtrationis. ❡ Quinto anteq̄ſ ſit inducere aut accipere ſyllogiſmū habemus premiſſas. Et tūc non habemus ſyllogiſmū. ex textu Phi primo Poſterioꝝ caplo primo dicētis. Anteq̄ſ ſit inducere aut ſyllogiſmū accipere quodāmodo fortaſſe dicēdum eſt ſcire: modo autem alio nō: ſed anteq̄ſ ſit accipere ſyllogiſmū ſcimus concluſionem in ſuo vniuerſali. ipſam enim quodāmodo ſcimus: ſed ſcire cōcluſionem in ſuo vniuerſali eſt ſcire ipſam in principijs vniuerſalibꝰ ſyllogiſmi eiꝰ. principia autē ſyllogiſmi ſunt p̄miſſe. ergo premiſſe nō ſunt ſyllogiſmus. ❡ Sexto. ꝯcluſio ⁊ interrogatio idētificātur ſm̄ rem: ſed ſyllogiſmus ex interrogationibus cōponitur. ergo ⁊ ex ꝯcluſionibus. minor patet ex textu Philoſophi primo Poſteriorū. caꝑ. 11°. Secūdum vnamquāq̄ʒ erit vtiq̄ʒ aliqua interrogatio ſcibilis: ex quibus qui eſt ſm̄ vnāquāq̄ʒ ſciētiam proprius fit ſyllogiſmus. ❡ Septimo. illud qḋ eſt medietas ſyllogiſmi eſſentialiter ordinatur ad ſyllogiſmū: quoniam aliter pars accidētalem ordinem haberet ad ſuum totū: cuius oppoſitum ſcribitur in predicamētis. ꝯcluſio autem eſt medietas ſyllogiſmi ex primo Priorū capite 22°. Erūt ergo ⁊ ꝯcluſiones dimidietas propoſitionū. ❡ Octauo differētie iſte. ſ. naturale ⁊ artificiale ſunt ſyllogiſmo intrinſece. et ſyllogiſmus dicit̄ naturalis ⁊ artificialis reſpectu ꝯcluſionis. ergo ꝛc. ❡ Cōfirmatur de diuiſione ſyllogiſmi: per vniuerſale ⁊ particulare que ſumpta eſt penes ꝯcluſionē. ❡ Scḋo. ꝯcluſione variata variatur ⁊ modus: ⁊ ex cōſequēti ſyllogiſmus. patet q̄ barbara ⁊ baralipton ſunt ſyllogiſmi diſtincti. ❡ Nono ꝯñs eſt de eēntia ꝯſequētie: ſed ſyllogiſmus eſt ꝯſequētia. ergo ⁊ de illius eſſentia eſt ꝯſequens. ❡ Decimo. ꝯcluſio eſt de diffinitione ſyllogiſmi. ergo ⁊ de illius eēntia. ❡ Ad primū dictum de omni: ⁊ propoſitionē vniuerſalē eſſe idē ſm̄ rem dictū eſt in articulo primo dubio ſecūdo. ❡ Ad ſcḋm. Tria ſunt in demōſtratione. vnum quidē: Inquit Linconiēſis, ⁊ eſt predicatū qḋ demōſtratur in ꝯcluſione de ſubiecto cui per ſe ineſt. Ubi Auer. ⁊ eſt poteſtas queſita in illa arte: id eſt ſunt que oſtendūtur eſſe inuēta ſubiecto per ſe. Scḋm dignitates ex quibus eſt demōſtratio. Tertium genus ſubiectū cui per ſe inherentia demōſtrātur. ❡ Ad tertium. Intentio Phi p̄mo Prioꝝ. eſt loqui de ꝯcluſionibus que per ſe ⁊ p̄mo concludūtur. patet ab Auer. primo Prioꝝ. caꝑ. 7°. Et ſecūdo Prioꝝ. caplo p̄mo. ❡ Ad quartū Phi primo Poſterioꝝ caꝑ. 4°. Ea que dicūtur in ſimpliciter ſcibilibꝰ ſunt predicationes ſecūdi modi dicēdi per ſe. ſimpliciter aūt ſcibilia ſunt ꝯcluſiones demōſtrationis. ❡ Secūdo dico ꝙ maior ꝓpoſitio in demōſtratione eſt ſecūdi modi: q̄ hec eſt ſecūdi modi: aīal rationale eſt riſibile. ❡ Tertio dico ꝙ per ſe dicit̄ de paſſione: quia modi per ſe ſunt predicata: vt dixi in queſtione de demōſtratione. ❡ Scḋo: ratio potiſſime demōſtrationis eſt propriam paſſionē de ſubiecto per diffinitionē ſubiecti cōcludere. ergo ſecūdus modus nō ingreditur demōſtrationē. ❡ Ad quintū. Negatur aſſumptū. ſentētia autē Phi eſt. Cōcluſio anteq̄ſ ſit oſtēſa per inductionē ⁊ per ſyllogiſmū aliquo modo ignorat̄ ⁊ aliquo modo ſcitur. ❡ Ad ſextū. Cōcluſio ꝓpoſitio ⁊ interrogatio ſunt idē ſm̄ rem: vt dixit Auer. Poſterioꝝ primo capite 27°. Ex ꝓpoſitionibus autē fit ſyllogiſmus. Eadem enim oratio eſt interrogatio ꝯcluſio ⁊ ꝓpoſitio. Interrogatio aūt eſt oratio ſumpta ante actualem ſyllogiſationē. Intendit autē Phs ꝯcluſionē iſtam. Quelibet ſciētia habet ſcibiles interrogationes ex his ex quibus fit ſyllogiſmus in eadem ſciētia: quia in vnaquaq̄ʒ ſciētia ꝓpoſitiones ſunt ex his ex quibus fit ſyllogiſmus in eadem ſciētia. ❡ Ad ſeptimū. Cōcluſio eſt medietas ꝓpoſitionū: q̄ ſe habet in ſub dupla proportione ad ꝓpoſitiones: ſunt enim ꝓpoſitiones due: ⁊ ꝯcluſio vna. ❡ Ad octauum. Differētie iſte ſyllogiſmi. ſ. nāle ⁊ artificiale ſunt extrinſece ſyllogiſmo ⁊ nō intrinſece ſumpte. ſ. penes ꝯcluſionem ad quā ſyllogiſmus cōparatur que eſt extrinſeca ſyllogiſmo: q̄ ergo cōcluſio ad quam cōparatur ſyllogiſmus variatur: ratione ſyllogiſmus variatur. ſ. de naturali ad artificialē ⁊ nō re: quia vtraq̄ʒ premiſſarū manet que realiter ſunt ſyllogiſmus. Et ad ꝯfirmationē ſimiliter: q̄ diuiſio ſyllogiſmi per vniuerſale ⁊ particulare ſumitur ex natura ꝯcluſionis ſequētis: q̄ quum ſi contingat eſſe particularē particularis eſt ſyllogiſmus. Si autē vniuerſalē vniuerſalis. Nō autē ex natura p̄miſſarū accipiēda eſt hec diuiſio: quia ſtat vtraq̄ʒ premiſſarū vniuerſali exiſtēte particularem eſſe ſyllogiſmū: vt darapti inter naturales: ⁊ baralipton inter artificiales. Et tūc patet ad tertiā ꝯfirmationē: nec enūmerantur tres vocales: vt tres ꝓpoſitiones q̄bus ille tres vocales correſpōdēt ſint de eſſentia ſyllogiſmi. Sed tertia eſt reſpectu cuius premiſſe dicitur naturalis ſyllogiſmus: aut nō. ❡ Ad nonū. Admiſſo cōmuni modo loquēdi ꝙ ꝯſequentia ſit ꝓpoſitio rationalis cōpoſita ex antecedēte ⁊ ꝯſequēte: negatur ꝙ ſyllogiſmus ſit conſequētia. Sed certa ꝯſequētia eſt quid totū integrale ad ſyllogiſmū ⁊ ſyllogiſmus eſt pars ꝯſequētie. ❡ Ad vltimum ꝯcluſionē eſſe de eſſentia ſyllogiſmi dupliciter intelligitur. Primo: quia ꝯcluſio ſit pars ſyllogiſmi: aut cauſa: aut principiū eius. ⁊ in hoc ſenſu negatum eſt cōcluſionem eſſe de eſſentia ſyllogiſmi. Alio modo ꝙ cō-

cluſio ſit pars diffinitionis ſyllogiſmi,et in hoc ſenſu ve/rum eſt cõcluſionem eſſe de eſſentia ſyllogiſmi.

De ſecundo articulo.

Dico tres concluſiones.Quarum prima eſt hec.Cum fuerit propoſitio maior in figura prima neceſſaria:et minor nõ ſit poſſibilis erit cõcluſio neceſſaria:quia ſi maior ſit iſta neceſſario omne.b.eſt.a.et minor omne.g.eſt.b.in actu/erit cõcluſio hec.Neceſſario omne g.eſt.a.Probatur.Quãdo predicatur aliquid de toto aliquo modo:et de parte:eodẽ modo predicari habet.Sed.a.neceſſario de.b.predicatur.ergo.a.de.g.quod eſt pars.b.neceſſario predicabitur. ¶ Secundo intẽtio maioris ex intẽtione dicti de omni:in primo articulo dubio quarto:eſt vt ſit a.predicatum neceſſario de omni diſpoſito per.b.in actu:ſed.g.diſponitur per.b.in actu.ergo.g.necẽrio eſt.a. ¶ Secũda cõcluſio.Quãdo fuerit propoſitio maior inuenta:et minor nõ ſit poſſibilis erit cõcluſio inuẽta.probatur eodem modo quo et prima:ex terminis etiam patet quod cõcluſio nõ erit neceſſaria:ſi ponatur loco.a.mobile loco.b.animal:et loco.g.homo. ¶ Tertia cõcluſio.Quando fuerit propoſitio maior poſſibilis et minor ſit neceſſaria aut inuenta erit cõcluſio poſſibilis.patet ex intẽtione dicti de omni in propoſitione maiori poſſibili:que eſt vt ſit.a.predicatum cõtingenter de omni diſpoſitio per.b.in actu.ergo ſi.g.diſponatur per.b.in actu:cõtingẽter.g.erit.a.ſimiliter oſtẽditur ſi maior vniuerſalis fuerit negatiua poſſibilis.

De tertio articulo.

Sciẽdum ſicut dicit Auer.primo Priorum cap.15°.in digreſſione illa quod Theophraſtus et Adimes ex antiquis Peripatheticis:et Themiſtius ex nouis ipſorum:et qui ſequuntur eos.volũt ex propoſitione neceſſaria admiſta cum propoſitione inuenta quod modus cõcluſionis ſequatur modum propoſitionis inuente.quod probant tribus rõnibus. ¶ Prima ratio eſt.Secundum argumẽtum principale ſalum:quia modus cõcluſionis debet ſequi viliorem et debiliorem modorum propoſitionum. ¶ Secũda ratio.In omni ſyllogiſmo eſt aliquid currens curſu totius:et aliquid currens curſu partis:ſed quãdo maior propoſitio eſt inuẽta et minor neceſſaria:quod currit curſu totius eſt terminus medius:et currẽs curſu partis eſt terminus minor:ſed quãdo predicatur aliquid de toto quod eſt terminus medius aliquo modo:oportet vt de parte illius totius eodem modo predicetur.Et quãdo maior fuerit neceſſaria et minor inuenta:quod currit curſu totius eſt terminus maior:et currẽs curſu partis eſt terminus medius:ſed quãdo predicatur pars que eſt terminus medius de aliquo aliquo modo:oportet vt predicetur totum quod eſt maior extremitas de eodem eodem modo.ergo quomodocũque ſit:oportet vt ſit modus cõcluſionis ſequens modum propoſitionis inuente. ¶ Tertia ratio eſt.Tertium argumẽtum principale:quia nõ ſequitur.Neceſſario omne ambulans mouetur/omnis homo ambulat.ergo neceſſario omnis homo mouetur. ¶ Sed dicit Auer.quod cõfuſio manifeſta eſt in hoc ſermone:quia experientia totius et partis ex parte qua ſyllogiſmus eſt cõcludens ſecundum dictum de omni nõ inuenitur in propoſitione maiori:ſed eſt quidem in propoſitione minori.et propter hoc cõditionatur in ea vt ſit affirmatiua:quod nõ cõditionatur in maiore.Et ſic ſoluitur ſecũda ratio iſtorum. ¶ Quod autem dicitur quod oportet vt ſit modus cõcluſionis ſequens.debiliorem modorum propoſitionum ſic eſt in affirmatiua et negatiua:dicit Auer.quod ſyllogiſmus iſte eſt imaginarius:quia cõcluſio non ſequitur propoſitionem negatiuam ex parte qua negatiua eſt vilior affirmatiua:ſed ex parte qua eſt negatiua et abſolutae ſi eſt debilior eſt affirmatiua et non negatiua.

¶ Ex quo argumẽtantur etiam:quia nõ ſequitur ex minori abſoluta et neceſſaria maiori.Neceſſario omne ambulãs mouetur/omnis homo ambulat.ergo neceſſario omnis homo mouetur.Dicit Auer.quod error in hoc eſt:quia ambulãs non mouetur neceſſario in eo quod homo:ſed in eo quod ambulans.ergo quando cõditionatur hec cõditio in propoſitione maiore erit concluſio neceſſaria:quia neceſſario omnis homo mouetur in eo quod eſt ambulans. ¶ Cõtra cõcedit hic Auer.propõnem iſtam eſſe inuẽtam.ſ.omnis homo ambulat:cuius oppoſitũ dictum eſt in articulo primo dubio primo. ¶ Reſpõdeo propoſitio iſta non eſt propoſitio inuenta:quia quando miſcetur cum poſſibili nõ cõponetur:nec erit ſyllogiſmus cõcludẽs:vt dictum eſt.Nõ incõueniens autem apud Auer.vt fiat ſyllogiſmus cõcludens cum huiuſmodi propoſitiones miſcẽtur cum propoſitionibus neceſſarijs.

Ad argumenta principalia.

¶ Ad primũ ſecundum et tertiũ,patet in vltimo articulo. ¶ Ad 4m dixit Auerr.primo Priorum capite 12°.quod huiuſmodi ſyllogiſmi nõ numerãtur inter ſyllogiſmos de quibus eſt intẽtio in libro Priorum:cum ſint queſiti hic quidem ſyllogiſmi ſuper quos cadit cogitatio per naturã in cõparatione ad queſita determinata. ¶ Ex quo ſcias quod quarta figura poteſt imaginari duobus modis.Vno modo in cõparatione ad queſitum cuius ſubiectũ nõ ſit ſubiectũ per naturam et predicatũ predicatũ per naturã.et hoc modo poſſibilis eſt:ſed nõ naturalis:quia huiuſmodi ſyllogiſmi nõ cõcludũt cõcluſionem illã quam anima noſtra ex natura ſua eſt apta elicere:ipſos enim nõ producit cogitatio abſque cõſideratione,patet ex Auer.primo Priorum capite 5° et 6°. ¶ Alio modo in cõparatione ad queſitũ determinatũ:ſic quod ſubiectũ ſit ſubiectũ per naturã et predicatum predicatum per naturam.Et hoc modo nõ eſt poſſibilis:quia vt dicit Auer.cõtra Gal.primo Priorum capite 27°.diminutum eſſet dictum Ariſt.quia nõ docuit in illa generationem ſyllogiſmorum. ¶ Secundo:quia tũc ſequitur quod vnũ et idem eſſet predicatum de ſeipſo quod eſt impoſſibile:cõſtitiam deduxit Auer.primo Priorum capite 12°.et cap.28°.quia ex eo quod medium predicatur de predicato queſiti:vt in maiori,et ſubijcitur ſubiecto eiuſdẽ:vt in minori.Et queſiti ſubiectum eſt ſubiectũ per naturam,et predicatũ predicatũ per naturam,et quicquid predicatur de predicato predicatur de ſubiecto:veniet vt ſit idem reſpectu eiuſdẽ ſubiectũ et predicatũ:quod eſt abhorrẽdum. ¶ Ex his patet qualiter reprehẽdi habet quidam dicẽs de mẽte Auer.quod ſecũda et tertia figura nõ ſunt naturales:quia in ipſis nõ reſeruatur ordo trium terminorum ſecundum curſum rerum naturalium. ¶ Ad quintum dicitur quod maior inquantum de omni eſt falſa.Ex intẽtione enim dicti de omni cõditionata in propõne illa:ſignificat quod omne quod cõtingit eſſe album cõtingit eſſe animal:quod eſt falſum. ¶ Correlariũ.Nõ incõueniens aliquã propõnem inquantum vniuerſalem eſſe veram:et inquantum de omni eſſe falſam.patet de propoſitionibus poſſibilibus:quarum ſubiectum eſt terminus accidentalis et predicatũ terminus ſubſtantialis:patet etiam de aliquibus propõnibus in diuinis ſicut ſunt:omnis eſſentia diuina eſt pater:omnis pater genuit.[a] ¶ Ad ſextũ:et ad cõfirmationẽ dictum eſt quod propoſitio inuenta cum miſcetur cum propõne poſſibili debet eſſe propoſitio vera ſecundum omne tẽpus:aut ſecundum plurimum eius. ¶ Ad ſeptimũ dicit Albertus quod minor eſt diſtinguenda:quia aut accipitur iſte terminus niger pro qualitate primo et pro ſubiecto ſecũdario.et tunc falſa eſt:aut ecõuerſo.et tunc vera eſt:quia ſube que iam nigra eſt cõtingit ineſſe album:et eo modo quo minor eſt vera ſequitur cõcluſio vera:eo modo quo minor falſa et cõcluſio falſa.Et hec de queſtione ſint ſatis.Ad laudẽ oĩpotẽtis.

[a] ¶ Et ſic propoſito huius argumẽti/omnis eſſentia diuina eſt pater:vniuerſalis eſt:eſſentia diuina.et aliquis eſt pater:quia maior ſit de omni ipſa eſt falſa:ſignificat enim quod omne quod eſt eſſentia diuina et diſponitur per eſſentiam diuinam eſt pater.quod eſt falſum.Et ſi nõ ſit de omni:tunc ſyllogiſmus nõ regulatur per dictum de omni.

ℭ Pamphili de Monte Bononienſis. De demonſtratione.

Utrum libri poſteriorum demõſtratio ſit ſubiectũ. ℭ Reſpõdeo ꝙ ſic. Pro cuius declaratione erũt tres articuli. In quorum primo de ꝓcognitionibus erit ſermo. In ſcdo de queſito. In tertio dubitatur.

ℭ Quãtum ad pᵐ ꝓncipaliter ꝯſiderãdũ eſt circa illã ꝓpõnem: oĩs doctrina ⁊ oĩs diſciplina itellectiua ex ꝓexiſtẽti fit cognitione: que ſic a Modernis ꝓbaꝫ. Oĩs notitia itellectiua ex preexiſtẽti fit cognitione: oĩs doctrina ⁊ oĩs diſciplina itellectiua eſt notitia intellectiua. igiꝫ oĩs doctrina ⁊ oĩs diſciplina intellectiua ex ꝓexiſtẽti fit cognitione. maior ſic oſtẽdiꝫ: qꝛ cognitio itellectiua: aut eſt cõplexa: aut incõplexa. ſi complexa: aut ꝯcluſionũ: aut principiorum. ſi ꝯcluſionũ illa fit ex cognitione ꝓexiſtẽti principiorum. ſi ꝓncipiorum: illa ex preexiſtenti cognitione terminorum. ſi incõplexa ſicut notitia terminorum: illa fit ex ꝓexiſtẽti cognitione ſenſitiua iteriore. ſenſitiua aũt iterior fit ex ſenſitiua exteriore. ⁊ ibi eſt ſtatus. ℭ Sed ab Auer. ꝓbatur deducẽdo ad inconueniens: qꝛ ſi nõ: diſcipulo nõ eſſet poſſibile vt doceaꝫ aliquid. ℭ Hec tñ ꝓpoſitio ſm Joã. grãma. a Phõ nõ poniꝫ vt cõcluſio: ſed tñ vt maior ſyllogiſmi: cuius minor debet eſſe iſta: ſciẽtia demõſtratiua eſt doctrina vel diſciplina. ergo ⁊c. ℭ Sed huius ꝓpõnis veritas a Phõ inductiue oſtẽdiꝫ: vtꝫ in ſciẽtys mathematicis ⁊ doctrinalibus: ꝗ̃ in his: vt ingt Auer. quarum ꝓprietas eſt vt addiſcanꝫ per ſermonem: ſicut ſunt dialectica ⁊ rhetorica.

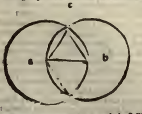
ℭ Doctrina aũt ⁊ diſciplina in ꝓpoſito nõ ſolũ ꝓ cõcluſionis habitu ſciẽtifico ſumiꝫ: ſꝫ pro notitia quacũꝙ de ꝯne acq̃ſita: ſiue illa per demõſtrationẽ: ſiue per ſyllogiſmũ: ſiue per inductionẽ aut exẽplum fuerit. ꝑꝫ iuxta Phi ꝓceſſum. ℭ Cum tñ demõſtratiua ſciẽtia ſit intellectiua ⁊ maxime ⁊ ꝓcipue ſit doctrina ⁊ iter oẽs magis ſit hoc modo dicta diſciplina: de ipſa ꝓcipue eſt vera dicta ꝓpoſitio. ℭ Sed hec tria/ſciẽtia/doctrina/⁊ diſciplina: vt magnus Alber. ingt. ſic differũt: qꝛ ſcientia eſt habitus ꝯnis. doctrina ſm ꝙ emanat ex principys: ſed diſciplina: qꝛ nõ niſi per mediũ ⁊ ꝓncipia eſt ſuſcepta: ⁊ ſine qbus nõ ſuſcipereꝫ. ℭ Per hoc aũt qđ diciꝫ /oĩs doctrina ⁊ oĩs diſciplina intellectiua achademicorum opĩ. excludiꝫ: qui omnia ignorari ⁊ nullã eſſe ſciẽtificam doctrinã intellectiuã poſuerũt. Et per hoc ꝙ diciꝫ fit: Platonicorum dicentiũ ꝙ ſcire nõ eſt ignotum addiſcere: ſed oblitũ reminiſci: illud eniꝫ fit qđ de nouo acq̃riꝫ. ℭ Fit aũt per poſitionẽ de pñti/⁊ nõ per remotionẽ.[a] ℭ Fit aũt oĩs doctrina ⁊ oĩs diſciplina ex ꝓexiſti cogñe tanꝗ̃ ex diſpõne ꝓuia ad illã acq̃rẽdam: qꝛ ad doctrinã acq̃rẽdã cum ipſa ſit habitꝰ ſciẽtificus req̃riꝫ habitus ſiue cognitio pñᵐ in illam per ſe ordinatꝰ: per talẽ aũt cognitionẽ diſponiꝫ ⁊ habilitaꝫ intellectus ad doctrine acq̃ſitionẽ. ℭ Fit etiam ex ꝓexiſti cogñe tanꝗ̃ ex termino a quo: qꝛ ex medio ſyllõ vel demõſtratiuo: qđ non ingrediꝫ ꝯnem. ℭ Nulla tñ doctrina vel diſciplina fit ex ꝓexiſti cognitione tanꝗ̃ ex cã efficiẽte nõ inſtrũali: qꝛ preexiſtẽs cognitio nõ ſic actiue ad notitiam ꝯnis ꝯcurrit: ꝓmiſſe enim ad notitiã ꝯcluſionis acq̃rẽdã inſtrũaliter ꝯcurrũt. Et ideo efficiẽtes ſunt vt inſtrũm: vt ꝑꝫ Phyſicoꝝ. 2º tex. cõ. 31. ⁊ 3º de aĩa cõ. 36º. Item omne per ſe actiue ꝯcurrẽs ad alicuius ꝑfectiſſimã oꝑationem qđ paſſiue ſolũ ad illam ꝯcurrit eſt illo ꝑfectius. ergo ſi ꝓmiſſe ad doctrine vel diſcipline ꝓductionem actiue ꝯcurrant: et intellectꝰ noſter ſolũ paſſiue: premiſſe erũt intellectu ꝑfectiores: qđ nõ eſt dicẽdum.[b] premiſſe igiꝫ inſtrũaliter ad ꝯcluſionis notitiam ꝯcurrũt: ſed intellectus agẽs qui: vt ingt Lincon. interius mẽtem illuminat ⁊ veritatem oſtẽdit effectiue ꝯcurrit: quicqd enim ꝓduciꝫ de potentia ad actũ per aliqđ actu vel virtute tale ꝓducitur. ſi enim calidũ in potẽtia ꝓduciꝫ actu calidum: per aliqđ aliud actu vel virtute calidũ ꝓduciꝫ: ſed itellectꝰ noſter de ſciente in potẽtia actu ſciens fit. igiꝫ per aliqđ ens in actu ſciens: ⁊ nõ de ſe: quum de ſe ſit in potẽtia. ℭ Nec aliqua doctrina vel diſciplina ex ꝓexiſtẽti fit cognitiõe tanꝗ̃ ex cauſa mãli ⁊ ſubiectiua: quia nulla cognitio eſt ſubiectiue in alia: ſed tñ in aĩa. ℭ Nec doctrina vel diſciplina fit ex ꝓexiſti cognitione tanꝗ̃ ex partibus ꝯſtitutiuis: licꝫ ꝯcluſio fit ex extremitatibus que nõ ſolũ ſunt partes ꝓmiſſarum ſed etiam ꝯcluſionis. ℭ Sed cõtra 2ᵐ dictũ ſolet ſic argui. terminus a quo nõ remanet in aduentu illius qđ fit ex illo: vt ꝓmo ⁊ 5º phyſic. habeꝫ. ſed in aduẽtu doctrine ⁊ diſcipline remanet ꝓexiſtẽs cognitio. ergo ⁊c. ℭ Ad qđ rñdeo ꝙ maior non eſt vliter vera: ſed de primo termino a quo ꝓcediꝫ: ⁊ iſte in ꝓpoſito eſt: nõ doctrina. i. priuatio doctrine.[c] ℭ Itẽ ꝯtra ꝓpoſitionẽ ſolet ſic argui. aut illa ꝓexiſtens cognitio de ſe ſufficit ad inductionem doctrine: vel aliqd aliud req̃riꝫ. ſi ꝓmum: ſequiꝫ ꝙ ſtatim habita notitia ꝓncipiorũ in aliqua ſciẽtia: ſcirentur oẽs ꝯcluſiones eiuſdẽ ſciẽtie: quod eſt falſum. ſi 2ᵐ maxime videꝫ diſcurſus: ſed ꝯtra intellectus ſubito diſcurrit: quare ſequiꝫ ꝙ ſtatim poſt ꝓncipia itellectus addiſcet oẽs ꝯnes. ℭ Scđo nulla eſt prima precognitio itellectiua: qꝛ quacũꝙ ꝓcognitione itellectiua data illa eſt aliquante intẽſionis: ⁊ per ꝯſequẽs nõ eſt dare pᵐ gradum illius in intellectu acq̃ſitũ: quare in ꝓcognitionibus ꝓcedeꝫ in ĩfinitũ. ℭ Tertio qcqd põt virtus inferior põt ⁊ ſuperior. ergo cum ſenſus qui eſt virtus inferior intellectu: poſſit hẽc notitiã nõ ꝓexiſtẽte aliqua notitia ſenſitiua infra etiã itellectꝰ poterit hẽc notitiã intellectiuã nulla notitia preexiſte ſenſitiua. ℭ Quarto oĩũ eorum que ſciuntur põt eſſe doctrina: ſed pñª ſciunꝫ. ergo pñᵐ eſt doctrina: ⁊ tñ pñª non ſunt ꝯnes. minor ꝓbaꝫ. ꝓpter qđ vnũqđꝙ illud magis eſt: ſꝫ ꝯnes ſciunꝫ per pñª. igitur pñª ſciuntur. ℭ Et ſi neges maiorem: qꝛ pñª ſciunꝫ ſciẽtia magis ꝓpe dicta: ⁊ tñ eorum ſciẽtia nõ eſt acq̃ſita per doctrinã: qꝛ vt ingt Lincon. nõ docemur neꝙ addiſcimus: niſi illud qđ cum ꝓ ꝯcipimus eſt nobis dubiũ vel apparet falſum. ℭ Cõtra. ſciẽtia maxime ꝓprie dicta ſciunꝫ ꝯcluſiones ꝓpter ꝓncipia. ergo ꝓncipia maxime ſciũtur. ℭ Ad hec reſpõdeo. ꝓmo ad ꝓmum diciꝫ ꝙ preter preexiſtẽtem cognitionẽ req̃ritur diſcurſus: ⁊ alia multa. Et ad argumẽtũ in oppoſitum: diſcurſus itellectus fit ſubito: ꝯcedo: quia habitis ꝓmiſſis itellectus ſubito infert ꝯcluſionẽ. ⁊ deinde negatur ꝯſequentia. ℭ Ad 2ᵐ nego aſſumptũ. ⁊ ad ꝓbationem: ꝯceſſo ꝙ illa ꝓma ꝓcognitio intellectiua ſit aliquãte intẽſionis: nõ ſequiꝫ quin ſubito ſit in itellectu acq̃ſita. lumen enim gradus habet: qꝛ lucidũ ꝓpinque magis illuminat ꝗ̃ remotum: ⁊ tñ ſubito acq̃riꝫ: nec aliqua doctrina eſt per ptem ante ptem acq̃ſita: q̃uis eſſet habitꝰ aliqualiter intẽſus. ℭ Ad 3ᵐ. di ꝙ in quocũꝙ ſenſibili poteſt ſenſus ſentiẽdo/in idem põt itellectus ipm per abſtractionem intelligẽdo percipe: licꝫ nõ ſiliter: qꝛ ſenſus nulla preexiſtẽte cognitione ꝑcipit ſenſibile: qđ nõ cõpetit intellectui. ℭ Ad vltimũ negaꝫ maior: qꝛ vt dicebaꝫ ꝓncipia ſciẽtia magis ꝓprie dicta ſciunꝫ: quorum ſciẽtia non eſt per doctrinã acquiſita. Et tũc ad argumẽtũ negatur ꝯſequẽtia: qꝛ ad veritatem ꝓdicte ꝓpoſitionis: ꝓpter qđ vnũqđꝙ

[a] ℭ Qñ ꝯtinuans tpe mẽſurãte nõ eẽt: ⁊ tpe mẽſurãte eẽt: ſcire illa ſiue imediata. Sꝫ ex dict. 8. phy. iſtãs mediũ ſe tenet ex pte poſteriori. Et ſic erit ꝓmum eſſe ſciẽte.

[b] ℭ Hoc ꝯtra quos ipoſit reputant Auerroiſte Ꝑ alpo linarie. Sed ꝯcedendũ eſt qꝛ ꝓmiſſe nõ ſe ab itellu ſ ſe actꝰ iter itellus põẽ: qꝛ eſt eaꝫ ſubm actꝰ aũt nobilior ẽ potẽtia.

[c] ℭ Sciẽs ꝙ mutatiõn qdã ſunt inter ꝯ̃rarios: qdã quaſi ꝑ ſe: qdã ꝑ accidẽs. termini ꝓmi ſunt priuatio ⁊ fora: q̃ ꝑ ſe: ſunt ꝯ̃riaꝫ inter ſe inimici poſitiui. termini ꝑ accñs ſit ꝯ̃dicti ꝯ̃rarꝫ. Exẽpli gſa. in gnõne equi: termini ꝓmi ſunt fora equi: ⁊ priuatio eiꝰ. termini ſecundi ꝗ̃ ꝑ ſe ſit fora ſpma ⁊ fora eq. Sꝫ termini ꝑ accñs ſunt termini ꝯ̃dictorij: vt equus ⁊ nõ equus.

vnūqḋqꝫ ⁊ illud magis regrit̄ ꝙ cauſa ⁊ effectus cōue-
niant in nōie⁹:⁊ hoc vniuoce:q᷑ non ſequit̄ tu es albus ¶ Regreſſ ſi nõ ſufficit.
ꝓpter albedinē.ergo albedo eſt magis alba:⁊ dico vni-
uoce:quia lꝫ calidum ſit in ſole: non tamē formalr̄:ſed
virtualiter:ideo non ſequit̄ tu es calidus ꝓpter ſolem.
igit̄ ſol eſt magis calidus. Et ſic nec ſequit̄:cōcluſiones
ſciuntur ꝓpter principia ſciētia maxime ꝓprie dicta.
ergo principia maxime ſciunt̄:quia ſcire maxime non
competit principijs:ſed vt magnus Albertus inquit:in
forma cōprehenſionis neceſſarioꝝ vno modo ſemper
exiſtentiū:vniuoca eſt ſciētia premiſſaꝝ ⁊ cōcluſionis
demonſtrate:ideo loquēdo de ſcire qḋ eſt apprehenſio
neceſſarioꝝ:ſiue ſint principia:ſiue ꝯcluſiones:iſto mō
ſcire vniuoce competit principijs ⁊ cōcluſionib⁹:⁊ hoc
mō principia ſunt magis ſcita ꝗ̄ cōcluſiones:⁊ ſic neqꝫ
ſciens neqꝫ melius diſpoſitus ꝗ̄ ſciēs poteſt magis ſci-
re cōcluſiones ꝗ̄ principia : ⁊ hic eſt intellectus Ariſto-
telis:vt expoſuit Linconienſis. ¶ Contra. Auerrois cō
mento 5⁰ ſuper textu illo. Non poteſt autē credere ma-
gis his que ſcit que non cōtingant ⁊c̄. inquit principia
ſciri ab homine ⁊ non ꝯcluſiones. ¶ Secūdo ignis eſt
cauſa per ſe totalis reſpectu caloris in ferro ⁊ vtrūqꝫ ca
lidum eſt formaliter:⁊ tamē non ſequit̄ ferrum eſt ca-
lidum ꝓpter ignem.ergo ignis eſt magis calidus:quia
ſenſu videmus ꝙ equalis quātitas ferri igniti vehemē
tius comburit ꝗ̄ equalis quātitas ignis. ¶ Ad primuꝫ
Auerrois non cōceſſit ſimpliciter cōcluſiones nō ſcire:
ſed eas nō ſciri dixit quia cōcluſa per ſeipſa ⁊ non per
aliud nō ſunt nota ⁊ ſcita ſicut principia que nō ſoluꝫ di
cuntur eſſe priora ⁊ indemōſtrabilia ⁊ ſciaꝫ eſſe ꝑmam
de ipſis:ſed etiam dicunt̄ eſſe principiū omnis ſciētie:⁊
vt magnus Albertus inquit:quia hec influentiā ſue lu-
cis intellectualis influūt ſuper omnia ſequentia:⁊ ideo
magis ipſa nota ſunt ⁊ ſcita omnib⁹ alijs:⁊ merito codeꝫ
cōmento inquit Auer. ꝙ que fuerint nota per ſe apud
diſcipulūꝫ ſunt que nominant̄ ſciētie nomine. Et cōmē
to 6⁰. inuentio principij eſt demonſtratio per ſe. ¶ Ad
ſcōm lꝫ ferrum quia magis denſum indicet̄ magis cali
dum ꝗ̄ certus ignis nō tamē eſt ita:ſed minor latitudo
caliditatis eſt in eo. Unde ſi eſſet aliqḋ calidꝫ nō hñs
niſi ſex gradus caliditatis qḋ ſine appoſitione alicuius
gradus caloris cōdenſaret̄ indicaret̄ calidus:ꝗ̄ certus
ignis per cōdenſationem ſue materie ꝗ̄uis eſſet minus
calidꝫ. Eſt igit̄ omnis doctrina ex p̄exiſtēti cognitiōe.
¶ Precognitio aūt ante demonſtrationē eſt duplex.ſ.
quid ⁊ quia:ꝓbat̄:tria ſunt precognita.ſ. dignitas:ſubiꝫ
⁊ paſſio:ſed precognitiōe q̄a eſt:precognoſcit̄ de digni-
tate q̄d eſt:⁊ q̄a eſt de ſubiecto:q̄d eſt de paſſiōe : pꝫ q᷑
non ſimilr̄ vnūqḋqꝫ hoꝝ eſt nobis cognoſcibile ad de-
monſtrationē. ¶ Sꝫ quia dignitates ꝑncipia cōplexa
ſunt:que vt ſic nō habent niſi eſſe verū:ideo ꝑcognoſcē
da ſunt tm̄:q᷑ ſunt in:q᷑ vera ſunt. ſubiectuꝫ aūt:vt vni-
tas:q᷑ incōplexuꝫ eſt:⁊ q̄d habet:⁊ cōplexionē facit cuꝫ
ſuo eſſe:⁊ independens eſt a ſua paſſione que in ꝯclōne
predicat̄ ꝑcognoſci opꝫ q̄d eſt:⁊ q̄a eſt:nec dico:q̄a eſt:
q̄a ſit tale de quo aliq̄d poſſit demr̄ari:hoc.n.mō ꝓpor
tionabilr̄ loquēdo ⁊ de paſſione ꝑſupponit̄ q̄a eſt:quia
demōſtrator ſupponit eā taleꝫ que poſſit de aliquo de-
monſtrari. Tūꝫ q̄a Auerroī hic cōtradiceret dicenti de
ſubiecto:ꝙ ꝑcognoſcit̄ ꝙ ipſa res ſit inuēta:⁊ cōmento
24. in ſubiecto quideꝫ opꝫ precedere ⁊ cōcedere ex re
ipſius:q̄ꝛ ipſum eſt inuentū:neqꝫ inquirere ex inuen-
tione eius penitus:clare eniꝫ pꝫ aſſuetis in doctrina ei⁹
ꝙ rem inuenirī eſſe apud ipſuꝫ nihil aliud eſt ꝗ̄ reꝫ eē:
predicatū aūt qḋ paſſio:vel per moduꝫ paſſionis ſe ha-
bens eſt:vt triāgulus:incōplexuꝫ q̄deꝫ ens eſt:⁊ quid ⁊
eſſe ꝓpriū cum quo cōplexionē facit habet : ſed q̄m ei⁹
eſſe querit̄:ſoluꝫ quo ad quid cognoſci opꝫ. ¶ Inquit
autem hic Linconiē.ꝙ Ariſto.attulit exēpluꝫ de paſſio-
ne queſita:q᷑ hoc eſt ꝑmū queſitū in geometria:eſt eniꝫ
hoc primū theorema ſuper oēm datā lineam locabilis
eſt triangulus equilaterus:⁊ ſunt duo ſylli ad oſtenden
dum primo ꝙ ſuper omneꝫ datam lineā eſt triāgulus.

¶ Primus ſit.a.b.recta:tūc circa.a.deſcriptibilis eſt cir
cūferētia vſqꝫ in.b.⁊ circa.b.deſcriptibilis ē circūferē-
tia vſqꝫ in.a.ergo iſti duo circuli equalr̄ ſe ſecāt. ¶ Se-
cundus ſit punctū ſectionis circuloꝝ.c. ſꝫ ab.a.in.c.tra-
hibilis eſt recta.ḡ locabilis eſt triāgulus.a.b.c.ſup.a.b.
linea. Et deinde alij tres ad oſtēdenduꝫ q̄m equilater⁹.
¶ Primus.a.b.⁊.a.c. exeūt ab eodeꝫ centro.a. recte in
circūferentiā eiuſdeꝫ circuli. ergo.a.c.⁊.a.b. ſunt eq̄les.
¶ Secūdus.a.b.⁊.b.c.exeunt ab eodeꝫ centro.b.recte
in circūferētiā eiuſdē circuli.ergo.a.b.⁊.b.c. ſunt eq̄les.
¶ Tertius.a.c.eſt equalis.a.b.⁊.b.c. eſt equalis eideꝫ
a.b.ergo triangulus ex illis eſt equilaterus. Inquit ſcōo
Linconiēſis. Exēpluꝫ ſubiecti eſt vnitas:q᷑ ipſa eſt p⁹ᵐ
ſubm̄ de quo cōcludit̄ in arithmetica. ꝑma.n. ꝓpoſitio
arithmetice ꝓbat̄ per ipoſe:⁊ ipoſe qḋ ꝯcludit̄ eſt hoc
vnitas numerat̄ ab aliq̄ nuō. ꝑtis ꝓpoſitio arithmeti
ce eſt hec. Si a maiore duoꝝ nūeroꝝ minor detrahat̄:
donec minus eo ſupſit:ac deīde de minore ipꝫ reliquū:
donec min⁹ eo relinquat̄. Itēqꝫ a reliquo ꝑmo reliquū
ſcōm:quouſqꝫ minus eo ſupſit:atqꝫ in huiuſcemodi cō
tinua detractiōe nullus fuerit reliquus:qui añ relictum
numeret vſqꝫ ad vnitatē:eos duos numeros ꝯ ſe ꝑmos
eē neceſſe eſt. v̄.g. ſint duo numeri.a.b.⁊.c.d.minor : de-
trahat̄.a.c.ex.a.b.quotiēs pōt:⁊ ſit reſiduū.e.b. qui erit
minor e.d. alioqn poſſet ex ipſo adhuc detrahi.c.d:de-
trahat̄ ⁊ ipſe.e.b.ex.c.d.quotiēs pōt:ſitqꝫ reſiduuꝫ.f.d.
ſꝫ ⁊.f.d. detrahat̄ ex.e.b.quotiens pōt:⁊ ſit reſiduū.g.b.
qḋ ſit vnitas:dico tūc duos numeros.a.b.⁊.c.d. eſſe ꝯ ſe
ꝑmos. Et h̄ ſic ꝓ ipoſe:ſi.n.a.b.⁊.c.d.ſint numeri cōpo-
ſiti:eos numerabit aliq̄s numer⁹ ꝑter vnitatē:q᷑ nume-
rus cōpoſit⁹ dr̄ quē alius numerus metit̄ : ⁊ ſit.h.g nu-
meret.a.b.⁊.c.d.⁊ q̄a.h.numerat.c.d.minor:qui eſt ſub-
tract⁹ a maiore.a.b.ideo ꝑ vltimā cōceptionē numera-
bit reſiduū:ſed vltimū reſiduū eſt vnitas. ergo.h.g eſt
numerus numerabit vnitatē:qḋ eſt impoſe. Et h̄ eſt qḋ
directe ꝯcludit̄ in arithmetica de vnitate.cū ḡ ꝯñs h̄.ſ.
vnitatē numerari ab aliq̄ nuō ſit falſuꝫ.añs ex quo ſeq-
tur erit falſuꝫ.ḡ oppoᵐ añtis erit verum:per h̄ ꝑnᵐ:de
quolꝫ dr̄ eē vel nō eſſe.ḡ.a.b.c.d.erūt ꝯ ſe ꝑmi. Et h̄ eſt
qḋ indirecte verificat̄.ſ. ꝓpoſitꝫ. ¶ Prima d⁰ q̄d eſt.
⁊ q̄a eſt:ſunt ꝑcognita.ḡ nō ꝑcognitiōes.añs ꝓbat̄:pre-
cognoſcit̄ q̄d ⁊ q̄a:de ſubo. ḡ q̄d ⁊ q̄a ꝑcognoſcuntur.ḡ
precognita. ¶ Scōo ꝑcognitio q̄a eſt ſubiecti qua pre-
cognoſcit̄ ſubm̄ abſolute eſſe eſt incōplexa : precogni-
tio v⁰ q̄a eſt dignitatis:qua ſic vel ſic eſſe cognoſcit̄ eſt.

notitia cōplexa. ergo hō notitie in nullo vniuoco conueniunt. ḡ plures q̄ due ſūt p̄cognitiōes. ¶ Tertio de ſubo precognoſcit̄ qd eſt ſimplr. Sed de paſſione qd eſt qō ſignificat̄ per nomē ꝛ nō ſimplr: quid eſt aūt ſimplr: ꝛ qd eſt qō ſignificat̄ per nomen, diuerſe ſunt p̄cognitiones. ergo. ¶ Et ſi dicas de ſubo nō p̄cognoſci quid eſt ſimplr. ¶ Cōtra. qō qd eſt ſubi mediū eſt in demr̄one ꝛ cā ↄclōnis ꝛ eſt ad quā opꝫ vltimo demr̄onem ꝑpter qd reſoluere: vt poſterioꝝ 2° dr̄. cā aūt ante effectū cognoſcit̄. ¶ Quarto. ꝯ eſt aliquo mō cognita añ demōſtratione. ḡ nō tm̄ tria ſunt p̄cognita: ſed quattuor. ſ. p̄ncipiuꝫ: ſubm: paſſio: ꝛ ↄclō. ¶ Quinto circa dignitatē: dignitatē eſſe verā ſciri nō pōt niſi termini illaꝫ cōponētes intelligant̄. Igit̄ cognitio: q̄ eſt dignitatis necceſſario p̄ſupponit cognitionē: qd eſt ipſius. Igit̄ non tm̄ de dignitate p̄cognoſcit̄: qa eſt. ¶ Sexto: poſterioꝝ p̄mo cōmento 2° inquit Auer. Iāqꝫ ſcit̄ nomē qd ſignificet ꝛ nō ſcit̄ inuētio ipſius, ꝛ nō ↄuertit̄ hoc: q̄ opꝫ illuꝫ qui ſcit inuētionē rei: vt ſciat ſignationē noīs. ḡ ſi dignitatis precognoſcit̄ inuētio: precognoſcet̄ qd ſignificet nomē ipſius. ḡ non tm̄: qa eſt. ¶ Septimo: in demr̄onib⁹ qb⁹ rēꝫ eſſe ſimplr demōſtrat̄ de ſubo ꝓbatur eſſe. Quare de ipſis ſubiectis nō precognoſcit̄: quia eſt. ¶ Octauo circa cāꝫ aſſignatā. Quare de paſſione nō p̄cognoſcitur qa: dictū eſt eniꝫ hoc eſſe ꝑpterea: qm̄ eē ipſius paſſionis per demr̄ationē querit̄: qꝫ non vr̄ vlſter verum: qm̄ experimur nos paſſionē eſſe cognoſcere: ꝛ querim⁹ an talis paſſio tali ſubiecto inſit: cōſtat aūt qꝫ tūc eē ipſius paſſionis nō querit̄: ſed ineſſe eius huic. nō ḡ paſſioneꝫ eſſe precognoſcere inconueniens nec eſt cā qꝫ de paſſione: quia eſt nō precognoſcit̄: qm̄ eſſe ipſius ↄcludit̄. ¶ Ad primū negat̄ ↄña. qa, quia eſt: ꝛ qd eſt ſubi: ſunt precognitiones ꝛ precognita: ſed diuerſimode: q̄ vt ſunt qb⁹ ſubm precognoſcit̄: ſunt precognitiōes: vt aūt ſunt que de ſubiecto precognoſcunt̄: ſunt precognita. ¶ Contra. dictū eſt tria eſſe precognita. ſ. ſubm: paſſio: ꝛ dignitas. ¶ Rñdeo tria ſunt p̄cognita mediata: q̄ ſunt de qb⁹ qd eſt: ꝛ qa eſt precognoſcunt̄. ¶ Ad 2m licꝫ precognitio qa eſt ſubiecti: rei incōplexe ſit precognitio: illa tm̄ non habet̄ niſi per aliqd complexuꝫ. ſ. per ꝓpōneꝫ de ſcdo adiacente: qua hoc eſſe ſcit̄. Quare ipſa cū p̄cognitione dignitatis cōicabit: poſterioꝝ. n. p̄mo cōmēto 2° inquit Auer. qꝫ hec precognitio qa eſt: eſt ſcia que dr̄ verificatio: q̄ cū ſcit̄ qꝫ omne totū eſt maius ſua pte: ſcit̄ qꝫ ita eſt ex pte rei: demōſtrādo ſignificatū illi⁹ ꝓpōnis: ſicut etiā ſciēdo hoieꝫ eſſe: ſcitur ita fore ex pte rei. ¶ Ad 3m dōm qꝫ de ſubo nō precognoſcit̄ quid rei. ꝛ hoc voluit ꝑhs dicēs. Alia nāqꝫ qd eſt ꝛ qō dr̄ intelligere opꝫ: vbi expreſſe appet qꝫ diffōneꝫ qd rei excluſit: dicēdo quid eſt qō dr̄. Ubi Auerrois. Et hec eſt ſcia ſup quaꝫ ſignat nomen rei: ꝛ eſt que nolat̄ formatio. Tum q̄ vt pꝫ poſterioꝝ 2°. definitio ſubiecti ꝓceſſu ſciētifico iueſtigat̄. Tum q̄ ex obſeruatiōe ipſius videt̄: in ſcia eniꝫ de aīa cuius ſubiectū eſt aīa inueſtigat qd eſt aīa ꝛ nō p̄ſupponit: definire eniꝫ aīaꝫ eſt ꝑhi nālis. Tum qa poſterioꝝ libro cuius ſubm eſt demōſtratiu⁹ ſyll's: inquirit qd eſt demōſtratio. ¶ Ad rōneꝫ in oppoſitū. Rñdeo qꝫ non eſt inētio ꝑhi qꝫ ſolū ſint tria precognita ante ↄclonē: ſed ante demr̄ationē. Et ideo anteq̄ ſit inueſtigatū medium demr̄ationis: ꝛ ↄñter anteq̄ ſint p̄miſſe formate: tam de ſubiecto q̄ paſſione ꝛ dignitate: habet̄ p̄cognitio: ſed nō de medio. ¶ Ad 4m rñdeo qꝫ q̄ ↄcluſio nō eſt dicēda ſine additiōe aliqua precognita: ſed cū cōditione diminuta dici debet precognita: aliquo modo ſcꝫ ſm qd vt in vltimerito illa non erit inter p̄cognita enumerata. Et iō ad formā argumēti negat̄ ↄña: cōmittitur eniꝫ fallacia a ſm qd ad ſimplr ꝛ p̄cognita eniꝫ enumerata ſunt precognita abſolute. ſ. abſqꝫ additiōe aliq̄. cōcluſio aūt nō eſt precognita abſolute: ꝛ ideo eoꝝ numeruꝫ nō ingredit̄. ¶ Ad 5m rñdet Albertus magnus qꝫ opꝫ vt demonſtrator ſciat qꝫ qd dicit̄ per noīa in dignitate poſita: tamē quia ſcia qd qō dicit̄ eſt per definitionē: ꝛ definitio precipue eſt incōplexoꝝ: ꝛ nō refertur ſciētia qd eſt ad cōplexa niſi per ↄſequens. merito Ari. dixit qꝫ opꝫ de dignitate precognoſcere: qa eſt: ꝛ tacuit de precognitiōe qd eſt. Dicēduꝫ aūt ſm Ioā. grāmaticū qꝫ de dignitate quātuꝫ ad ptes habet̄ precognitio quid noīs. ſ. cognitio qua ſcitur qd per nomen importat̄ q̄lis de cōmuniſſimis haberi pōt. Et vr̄ ſnīa Auer. cōmento 24. dum inquit qꝫ in ꝓpōnib⁹ opꝫ precedere ꝛ ſcire ex re ipſaꝝ: ꝛ quid ſignificent noīa ipſaꝝ: ꝛ qꝫ ſint inuēta. Ariſto. aūt de ipſa quid noīs precognitiōe nō fecit mentionē: q̄ illa a p̄cognitione: q̄ eſt ipſius: preſupponitur. ¶ Ad 6m loquit̄ Auer. de ſubiecto cuius qa eſt: in ſcia habita per doctrinā ipſiuꝫ qd eſt precedit: ꝛ cuius eſſe: ſiue qa eſt: ſimplr ꝛ per eſſentiaꝫ: vt magnus Albertus dixit ſciri non pōt niſi qd eſt ſubiectū precognoſcatur: queſtio eniꝫ que eſt ſi eſt ſciri nō pōt per ſe ꝛ per eſſentialia niſi ſciat̄ ꝛ cognoſcat̄ queſtio qd eſt: pōt tm̄ ſciri per accidētalia ſi eſt ſubiectū etiā non cognito quid eſt: ſicut etiā de paſſione nō ſcitur qa eſt niſi qd eſt ſciat̄: ſi per eſſentialia qa eſt: debet ſciri. Sed per mediuꝫ accidentale ſciri pōt qa eſt: nō precognito qd eſt per eſſentialia. ¶ Ad 7m licꝫ ante demr̄ationem per quā rem eſſe ſimplr demonſtrat̄: de ſubiecto non p̄cognoſcat̄ qa eſt: tm̄ ante quālibet demr̄ationē: qua ꝓp quid ꝓpria paſſio demonſtrat̄ de ſubiecto: de ſubiecto precognoſci debet qa eſt. pꝫ: q̄ niſi ipſuꝫ eſſe ſupponeremus: fruſtra intenderemus paſſionē illi ſubiecto ineſſe. ¶ Ad vltimū dr̄ qꝫ de paſſione ↄtingit loqui duplr. vno mō mālr pro re illa que eſt paſſio ꝓbanda de tali ſubto. alio mō formaliter pro re vt eſt paſſio. p̄mo mō paſſionē eſſe p̄cognitā qꝫ ſit nō incōueniēs: ſed nihil obſtat dictis eo qꝫ de paſſione formalr loquꝫ ſum: quo mō ſumpta paſſio vt paſſio ſubꝫ nō qōcūqꝫ: ſed ꝓpriuꝫ reſpicit ꝛ aliud eē vt ſic nō hꝫ niſi ineſſe ꝓprio ſubo: ꝛ ipoſſe eſt ipſam precognoſcere eē ante demr̄ationē terminantē qōneꝫ qa eſt: vt dictū eſt: qm̄ tale ineſſe querit̄. ¶ Sed querit̄ an de paſſione poſſit p̄cognoſci qd rei. ¶ Rñdeo qꝫ nō: quia paſſionis eē eſt ineſſe ꝛ ante demr̄onē ipſaꝫ ineſſe ignoratur: ꝛ ↄñter ipſam eſſe: ꝛ ↄſequēter qd eſt: qm̄ queſtio quid eſt preſupponit qōnem an eſt. ¶ Contra. vt ſupra nō ſequit̄: nō precognoſcit̄ paſſionē ineſſe tali ſubiecto. ergo nō precognoſcit̄ ipſaꝫ eſſe. Tum quia vt 2° poſterioꝝ pꝫ: alia queſtio eſt q̄ſtio an eſt: ꝛ alia qa eſt: quare de paſſione querit̄ quia eſt: ꝛ precognoſcitur an eſt: ꝛ cōſequenter quid eſt. ¶ Dicitur qꝫ ad habenduꝫ quid rei paſſionis non ſufficit qualitercūqꝫ ipſaꝫ eſſe cognoſcere: ſed paſſioneꝫ ineſſe primo ſubiecto opꝫ cognoſcere: quoniā ex principijs primi ſubiecti cauſatur ꝛ definit̄: ꝛ ideo valet in propoſito: non cognoſcitur ipſam ineſſe primo ſubiecto. ergo nec ipſam eſſe ita ſufficienter qō poſſit hāi qd rei. ¶ Ad id vō qō addit̄ de qōnib⁹: an ē ꝛ qa eſt: hoc dr̄ licꝫ diſtīcte ſignato etiaꝫ qꝫ qō, an eſt, queratur de paſſione: nihil aliud ſeqt̄ q̄ qꝫ cōtingit p̄cognoſcere paſſionē eē. nō tm̄ talr qꝫ ſufficiat ad definitionē qd rei. ¶ Diuidit̄ etiā p̄cognitio ꝑ pri⁹ ꝛ ſimul tpe. Qm̄ cōtingens eſt in aliqua demōſtratiōe ordine doctrine prius tēpore ſciri maiorē: minorē vō ſimul tpe cuꝫ ↄcluſione. v. g. in demōſtratiōe p̄ticulari cognitio pri⁹. Iſte trian-

gulus qui in hoc ſemicirculo deſcribit habet tres angu
los equales duob⁹ rectis depēdet ex ꝓcognitiõe huius:
oīs triangulus habet tres: ⁊ ex precognitiõe huius: hec
figura deſcripta in hoc ſemicirculo eſt triãgulus: quoꝝ
precognitoꝝ primū multo tpe ante cognouimus: ſcḋm
autē ſimul tēpore ſenſu: ⁊ nõ per mediū ꝓcognouim⁹:
ꝓpoſitio eni minor: vt ait Auer. in hac ſcīa ꝑuenit ex
ſenſu que eſt qḋ eſt triãgulus. Et ꝯcluſio que eſt ꝙ hui⁹
triãguli anguli ſunt equales duob⁹ rectis ꝑuenit nobis
ex ꝓpõne maiore que fuit apud nos ſcita ex principio
quū fuit adiuncta ꝓpõni minori: que ꝑuenit ex ſenſu.
Et hec eſt diſpoſitio: inquit Auer. oīum ſingulariū cum
ſuis vlibus nobis anteꝗ̄ ſciamus ea per ſenſuꝫ. ſ. q: ſūt
ignota ex pte. ſ. qua pticularis: ⁊ nota ex parte alia. ſ. rei
vlis cõprehēdētis ipſa. ℂ Sed dubitat. maior illa: oīs
triãgulus hꝫ tres: nõ eſt per ſe nota: ſed demõſtrabilis:
vt pꝫ. minor vō eſt per ſe nota ad ſenſuꝫ: hec figura de
ſcripta in hoc ſemicirculo eſt triangulus. ģ minor prius
ſciri dꝫ ꝗ̄ maior. ℂ Scḋo cuiuſlibet demõſtrationis pre
miſſarū cognitiões ſunt cauſa ꝯclõnis cognitionis. ģ in
quacūqꝫ demõſtratione ambe premiſſe prius nã cogno
ſcunt ipſa ꝯclõne: ſed ꝯñs eſt falſum: q: vbi fiat demõ
ſtratio ab effectu ad cāꝫ ꝑmiſſe nõ prius nã ſciunt cõ
cluſione: q: dato oppoſito: quū in illis ꝑmiſſis cõtineat
effectus ⁊ in ꝯclõne cauſa: ſequeret effectuꝫ natura eſſe
notiorē cā: qḋ eſt cõtra cõiter philoſophātes. ℂ Tertio
⁊ eſt argumētuꝫ cõmune. Ubi ꝑmiſſe tranſponant: vt
ex maiori fiat minor ⁊ ecõuerſo: nõ videt maiorē ꝑus
tēpore ſciri: ſed potius ecõuerſo. ℂ Ad ꝑmū dicit ꝙ lꝫ
illa ſit per ſe nota ad ſenſum: nulla tamē eſt talis deter
minata ſingularis cuius noticia ordine doctrine noticiā
illius vlis: oīs triãgulus hꝫ tres: ꝓcedere debeat: lꝫ vliū
noticia ex ſingularib⁹ acquirat. ℂ Ad 2ᵐ dōm ꝙ aliqḋ
prius nã cognoſci ꝗ̄ alterū: altero duoꝝ modoꝝ itelli
gi põt. Uno modo ſic ꝙ eius cognitio alteri⁹ cognitiõe
natura eſt prior. Alio modo: q: ipſuꝫ cognitione nature
ſit prius cognoſcibile. ꝑmo mõ veruꝫ eſt ꝙ in quacūqꝫ
demõſtratiõe ambe premiſſe ipſa cõcluſione prius nã
cognoſcunt: ſed nõ ſcḋo modo. Et ſic cõiter phi loquū
tur dicētes cām prius nãliter cognoſci. ℂ Cõtra. adhuc
ꝑmo modo loquēdo videt ꝙ cauſa pri⁹ natura cogno
ſcatur ꝗ̄ effectus: eo ꝙ vbi ecõuerſo ex interpoſitione
terre demonſtret lune eclipſis cognitio cauſe erit cauſa
noticie effectus. Quare illo modo ꝑmo nõ prius natura
cognoſcet effect⁹. ℂ Dicit cõceſſo añte negādo ꝯñtiā:
ſtant eni iſta ſimul: ꝙ cognitio. a. effectus ſit cognitio
ne. b. cauſe natura prior ⁊ ecõuerſo ꝙ. b. cauſe cognitio
ſit. a. effectus cognitione natura prior: non ex ſola cauſe
cognitione ad effectus cognitionē demõſtratiõe ꝓpter
quid ꝓcedimus: ſed ex alia. ℂ Ad tertiū dicit cõiter ꝙ
ꝑorīſtice ſemꝑ prima premiſſa vocatur maior: ⁊ ſcḋa
minor: ſed nõ poſterioriſtice: q: poſterioriſtice: vlis dꝫ
dici maior: ⁊ particularis minor. ℂ Sed hec riſio con
tradicit Auer. q: ꝑoꝝ ꝑmo capite. 5. 8. ⁊: 10. voluit ꝓpo
ſitionē illam denominari minorē in qua eſt extremitas
minor: ⁊ in qua eſt extremitas maior maioreꝫ. Tuꝫ q:
vt ex ꝓceſſu eius videmus: ſemper ꝓpoſitio prima eſt
minor ⁊ ſcḋa maior. ℂ Ideo dicit ꝙ quãtūcūqꝫ in ter
tio prime ꝑmiſſe tranſponant: vlis tamē ꝓpoſitio ſiue
ꝑoriſtice: ſiue poſterioriſtice loquamur: pro maiori ac
cipi debet ⁊ particularis pro minori. ℂ Scias tamē ꝙ
cõtingit tam demõſtratiõis vlis ꝗ̄ particularis maio
rem prius tempore ſciri ꝗ̄ minoreꝫ: ⁊ ecõuerſo: poſſuꝫ
eni dudum ſciuiſſe triãgulum habere tres: ⁊ nūc ꝑmo
ſcire ꝙ iſocheles eſt triãgulus: poſſum eni ecõuerſo

dudum ſciuiſſe iſochelem trianguli eſſe ſpēm: ⁊ nūc de
nouo demõſtratiue addiſcere: ꝙ oīs triãgulus hꝫ tres.
ℂ Contingit etiam cõcluſionē prius tēpore ſciri ꝗ̄ ali
quā premiſſaꝝ: q: vbi aliqua cõcluſio per media plura
ꝓbari poſſit: ſicut iſta: terra eſt ſpherica: põt tibi longo
tēpore demõſtrata fuiſſe per. a. mediuꝫ: ⁊ vbi nūc ꝑmo
per. b. mediuꝫ tibi demonſtret: cõcluſio erit longo tpe
prius nota ꝗ̄ premiſſe. b. mediuꝫ includentes. ℂ Con
ceditur tamē ꝙ cuiuſlibꝫ demõſtrationis vlis ⁊ ꝓpter
qḋ: qua ꝓpria paſſio de ꝓprio ſubiecto demõſtrat: mi
nor ordine doctrine debet eſſe prius tēpore vel natura
nota ꝗ̄ maior. Ubi maior non fuerit per ſe nota. Quia
vel mediuꝫ in demõſtratione potiſſima eſt definitio ſub
iecti: vel paſſionis: vel aggregatū ex his: vel paſſio pre
cedens: qua ſit demõſtratio ſequens ſm diuerſas opio
nes. Si primo modo tūc prius ordine doctrine mediū
ſubiecto intellectus applicare debet ꝗ̄ mediuꝫ paſſio
ni: prius eni animal rõnale homini applicari debet ꝗ̄
diſciplinabili: vel ꝗ̄ alicui tali paſſioni. Si ſcḋo modo:
quū illa cõiter ponat definitio cauſalis paſſionis: ſeqt
ꝙ ſicut tā ſubm ꝗ̄ illa cauſalis definitio ſunt nãlr ipſa
paſſione ꝑora: ſic intellꝰ illā definitionē ſubo ordīe do
ctrine ꝑus applicare dꝫ ꝗ̄ paſſioni. Eadē eſt rõ ſi aggre
gatū ex vtraqꝫ definitione ponat eſſe mediū. Si vō dr
vltimo mõ: tūc ꝑus ſubo p⁹ paſſio applicat ꝗ̄ ſcḋe paſ
ſioni: ſic prius ordine doctrine ſciri debet: ꝙ oīs hõ eſt
diſciplinabilis: ꝗ̄ ꝙ omne diſciplinabile eſt riſibile.
ℂ Ipſa cõcluſio autē anteꝗ̄ ſyllogizet eſt cognita ſm
quid: ignorata aūt ſimpliciter: pꝫ deducēdo ad impoſſi
bile: quia alter redit ambiguitas mēnonis. ſ. aut nihil di
ſcere: aut que nouimus: due eni extreme opiones circa
cõcluſionis precognitionē fuerūt: quaꝝ ꝑma fuit Pla.
dicētes cõcluſiones ſimplr ꝓcognoſci. Scḋa fuit alioꝝ
dicētiū cõcluſiones nullatenus precognoſci. media aūt
eſt Ariſto. dicētis cõcluſionē aliquo modo quideꝫ ꝓco
gnoſci: ſimplr aūt ignorari. Et lꝫ prima opinio ponens
nos: aut nihil diſcere: aut ea que nouimus multis fulta
ſit rõnibus: quas habes in Alberto: ab Ariſto. tamē po
ſterioꝝ ꝑmo tñ vna adducta eſt: quia vt alij dicūt: illā
logici negocij eſt diſſoluere: famoſa vō dubitatio quaꝫ
hoc in loco poſterioꝝ ꝑmo tetigit Auerrois: hec eſt cõ
cluſio quā querimus: aut eſt nobis nota: aut nõ. ſi nota:
ergo diſcimus ea que nouimus. ſi ignota: ergo quū inue
nerimus eā neſciemus nos ſcire illam. ꝯñtia pꝫ exēpla
riter de querēte ſeruū fugitiuū: ſi eni illum non nouis
quū inueneris neſciet ſe inueniſſe. Et ſoluitur dicēdo ꝙ
cõcluſio ſic quideꝫ precognoſcit. i. ſm quid: ſimplr aūt
non. Nec intelligo per hanc ſolutionē: ꝙ cõcluſio preco
gnoſcitur in potētia ⁊ neſcit in actu: vt alij intellexerūt.
Quū ſm hunc ſenſum nõ deijciant adnerſarioꝝ rõnes:
non eni ſufficit ad noticiaꝫ ſerui fugitiui ⁊ ſimiliuꝫ co
gnoſcere ea in potētia: q: hoc nihil aliud eſt ꝗ̄ poſſe illa
cognoſcere: vt pꝫ. Sed intelligo ſm Auerroiꝫ ⁊ Linco
nienſem ꝙ cõcluſio eſt precognita in vniuerſali: nõ aūt
in particulari: ſiue in ꝓpria forma: habent enim prius
precognitiones ſubiecti paſſionis ⁊ dignitatis que ſunt
vlis quedaꝫ cognitio cõcluſionis. Alij autē intelligunt
per hanc ſolutionē ꝙ cõcluſio eſt precognita virtualr
nõ autē cognita ſimpliciter: cognoſci eni virtualr plus
eſt ꝗ̄ cognoſci potētialiter: ſicut eſſe hominē plus eſt ꝗ̄
eſſe animal. Dicit autē cognita virtualr: q: eſt cognita
in eius principijs in quib⁹ virtualiter ꝯtinetur cõcluſio
ſicut in ſuis cauſis. Et hec de primo.

Quantum ad ſcḋm pars qõnis affirmatiua con
ceditur: quia ipſa eſt in illa ſcīa ꝑmo

conſideratū:patet ꝯſequētia ex definitione ſubiecti.Ex
primo enim poſteriorū textu cōmenti.24.tria ſunt in
ſciētia principalr̄ conſiderata:ſubiectum:paſſio: princi-
pium.ſ.cōplexū:nō enim cōcluſiones:quū de ſe euidē-
tes non ſint:horū triū ſubiectū eſt primo conſidera-
tum:paſſiones aūt ⁊ principia ſecūdario cōtemplant̄:
principioꝝ aūt complexoꝝ:vt cōmento.8.phyſi.pmo.
dixit Auer.aliud eſt cognitionis tm̄:⁊ eſt ꝓpoſitio per
ſe nota cōpoſita ex ſigno aut cāto:vt motus eſt:in phīa
naturali.Aliud cognitionis ⁊ eſſe:⁊ eſt ꝓpoſitio per ſe
nota compoſita ex cauſa ſeu principio:vt natura eſt:in
naturali.Et probatur antecedens:q2 in libro poſterioꝝ
principalius conſiderat̄ genus/ſpēs ipſius: vt demon-
ſtratio q2/⁊ ꝑꝑ qd : affirmatiua:negatiua:vlis: ꝑticula-
ris:oſtenſiua:⁊ ad ipoſſe ducens. Itē ꝓprietates ipſius:
vt pꝫ ꝯſiderāti:quecūqꝫ etiā ibi ꝯſiderant̄ per habitu-
dinē ad demonſtrationē cōſiderant̄:lꝫ enīꝫ in ſcḋo de
arte definiendi mentio fiat:hoc tm̄ fit pro q̄to definitio
demr̄ationis eſt pn̄m. Idem pꝫ per Linconiēſeꝫ in pn̄o
expoſitionis huius libri:quū inquit. Intentio Ariſto.in
hoc libro eſt inueſtigare:⁊ manifeſtare eſſentialia demō-
ſtrationis:quapꝑ in ſcia tradita in hoc libro eſt demr̄a-
tio genus ſubiectū. Nec modus reſoluendi huius libri
debet eſſe ſubm̄ eo q2 cōiter intitulat̄ liber poſterioꝝ
analeticoꝝ.dictus eſt autē liber poſterioꝝ analeticoꝝ:
q2 in eo de reſolōne agit̄ ꝯñtie. Eſt.n.reſolutio duplex:
ꝯñtie:ſeu ſylli in ſua pn̄a mālia ⁊ formalia:qua ſyllm̄ in
modū ⁊ figurā ⁊ terminos ⁊ ꝓpōnes reſoluimus:cōſe-
quētie ſeu rei cōcluſe in ꝑncipia ⁊ cauſas ꝑ quas cōclu-
ditur:qua qdeꝫ ꝯclōnē in ꝑmiſſas ꝑmas veras imedia-
tas priores notiores cauſaſqꝫ ꝯclonis reſoluim⁹:⁊ quiꝫ
reſolutio ꝯſequētie reſolutiōe ꝯñtis ſit prior:quū ꝯñtie
reſolo ꝯñtie reſolōnē preſupponat:ꝓpterea libri illi in
qb⁹ de reſolōne ꝯñtie tractat̄:nō imerito dicti ſūt poꝝ
analeticoꝝ.i.reſolōnū.At ea volumina in qb⁹ de reſo-
lutiōe agit̄ ꝯñtis: poſteriora analetica iure nūcupant̄.
⁋Contra.de ſubiecto ꝑſupponit̄ qd eſt:vt declaratū eſt.
Sꝫ de demr̄one poſterioꝝ libro nō ꝑſupponit̄ qd eſt:
quū Ariſto.demr̄onis duas ingrat definitiones.igit̄ ⁊c̄.
⁋Scḋo de demr̄one nō ꝑſupponit̄ q2 eſt.ergo demō-
ſtratio nō eſt ſubꝫ.pbat̄ añs:q2 demr̄onē eſſe ꝑſuppo-
ni nō poſſet niſi ſcire eſſe vel ſaltē poſſe eſſe ſuppone-
retur.Sed hoc nō ſupponit̄ ab Ariſt. poſterioꝝ libro:
imo vt in prohemio patet ab eodem probatur. igit̄ ⁊c̄.
⁋Tertio:hec eſt falſa:demr̄atio q2/eſt demr̄atio.ergo
demr̄atio cōiter accepta nō eſt ſubꝫ. pbat̄ añs. Nullū
ꝑdicatū vere cōuenit ei qḋ eſt vere tale ⁊ ſophiſtice ta-
le:pꝫ.aurū.n.non cōuenit vere auro vero ⁊ auro ſophi-
ſtico.i.apparēti. Sed demr̄atio q2:eſt ſophiſtica. ḡ de-
monſtratio nō vere dr̄ de demr̄one q2:⁊ ſic hec erit fal-
ſa:demr̄atio q2 eſt demr̄atio.pbat̄ minor:q2 eiſdeꝫ di-
uiſionib⁹ qbus diuidit̄ demr̄atio/diuidit̄ ⁊ ipſum ſcire
ex Linco.ca.12.Sꝫ ſcire acq̄ſitū ꝑ demr̄oneꝫ q2:eſt ſo-
phiſticū.ḡ ⁊c̄. ⁋Quarto:demr̄atio cōiter accepta eſt
equiuocū.ḡ.pꝫ ꝯñia:q2 ſcia eſt vnius q2 vnius gn̄is ſubi.
⁋Et ſi dicas ipſaꝫ eē analogū.Contra.ſcia de analogo
in ſe dꝫ ꝓcedere ſciaꝫ analogati pmi.2° phyſi. cōmē.3.
Sꝫ ſcia demr̄onis cōiter in libro poſterioꝝ nō ꝓcedit:
q2 ſtatim in pn̄o determinauit demr̄one potiſſima dādo
definitiōeꝫ ſcire potiſſimi:⁊ omnes ꝯditiones que ſunt
vndecim:vt dixit Linconiē.ca.12.que tm̄ cōueniunt de-
monſtrationi potiſſime.ḡ ⁊c̄. ⁋Quinto:illud eſt ſubm̄
in ſcia cuius pn̄a eſſentialia in ea inueſtigant̄.Sꝫ demō-
ſtrationis potiſſime tm̄ ꝑncipia eſſentialia inueſtigant̄.
ḡ ipſa tm̄ eſt gen⁹ ſubm̄. maior eſt Linconiēſis in ꝓhe-
mio.⁊ Auerrois in ꝓlogo pmi phyſicoꝝ. dū inquit:q2
res nāles ſunt ſubm̄:ideo opꝫ inueſtigare cās ⁊c̄.
⁋Ad primū dicit̄ ꝙ quid nois de demr̄atione ꝑſuppo-
nitur:quid rei aūt ipſius Ari.inueſtigat. ⁋Ad 2m̄ negat̄
añs.Unde quelꝫ ſcia ſuū ſubm̄ eſſe debet cōcedere:vel
q2 illud eſt notū in ſe:vel q2 accipit̄ tanq̄ notū ab alia
ſcia in q̄ declaratū fuit:vt Cōmentator phyſicoꝝ pmo
cōmēto vltimo dixit.Nec ſcire eſſe eo in loco demr̄ari
pōt:q2 vt Linconiēſis inquit nullius artificis eſt ſtabi-
lire ſuū ſubm̄:vel qḋ eſt ante ſuum ſubm̄. Sed vt anti-
quoꝝ opiones remouerent̄:modū quo ſcire ꝯtingit ⁊
aliqd addiſcere Ari.declarauit. ⁋Ad 3m̄ negatur añs.
⁊ ad ꝓbationē negat̄ minor. Et cū ꝓbat̄:q2 ſcire eſt ſo-
phiſticū:hoc negat̄. ⁋Ad 4m̄ negat̄ añs.nec demr̄atio
eſt analogū:ſed vniuocū. ⁋Contra.ḡ illius perfectior
ſpēs in libro poſterioꝝ erit ſubm̄. ⁋Rn̄deo negando
ꝯñtiaꝫ:q2 ſcie hn̄tis gen⁹ vniuocū pro ſubo:nō opꝫ illi⁹
gn̄is pfectiorē ſpēꝫ ſubijci in ſcia illi⁹ gn̄is tanq̄ ſubm̄
ꝑncipalr̄ pmū:niſi ab ea ſpecie alie ſpēs gn̄is illi⁹ depē-
deāt:vt numeri a binario:aut figure a circulo:aut recti-
linee figure a triāgulo.Et ſi ad eſſe principalr̄ intentū
ſolūmodo aduertis: tunc multa ſubiecta pones in vna
ſcia ꝑncipalia:vt inter demr̄ones demr̄onē ꝑꝑ qd : ⁊ inter
demr̄ones ꝑꝑ qd demr̄ationeꝫ ſimplr̄. ⁋Ad 5m̄ negat̄
minor.ſed ſicut demr̄atio potiſſima eſt ꝑncipalr̄ inten-
tum:ita ⁊ ei⁹ ꝑncipia eſſentialia ꝑncipalr̄ inueſtigātur.
⁋Circa hāc ꝓpōneꝫ Linconiēſis. Nullius artificis eſt
ſtabilire ſuū ſubꝫ ⁊c̄.nō intelligas ꝙ nullo modo illud
qḋ eſt ante ſubm̄ demr̄ari poſſit. Quia phyſicoꝝ pmo
māꝫ eſſe ꝓhs ꝓbauit.Eſſet ēt illud cōtra Auerroiꝫ plu-
ribus locis:vt phyſicoꝝ 2°.cōmē.22.Ubi inquit ꝙ cāe
ſubiecti in ſcia illi⁹ ſubi ſi latuerint poterunt demr̄one
ſigni demōſtrari.non aūt demr̄one ſimplr̄:nec demon-
ſtratiōe ꝓpter qd.Et cōmēto.26.eiuſdeꝫ libri. Dū inqt
ꝙ ipoſſe eſt aliquā ſciaꝫ:vleꝫ:⁊ ꝑticulareꝫ ſubiectū eſſe
declarare:ſiue per ſignū:ſiue per demr̄ationē:ꝙ nō eſt
ita in cauſis ſui ſubi:q2 ſi declarat eas ꝑ ſignū:non per
demr̄onē ſimplr̄.B idē ſentit metaphyſice.12.cōmē.5.
⁋Contra.ꝓhs in libro de aīa:cuius aīa eſt ſubiectū:
ex operationib⁹ aīe aīaꝫ eſſe ꝓbauit:ſicut ⁊ Auic̄.6.na-
nāliaꝫ. ⁋Scḋo phyſicoꝝ pmo ꝓbauit māꝫ eſſe. ergo
ꝑncipiū eſſe.pꝫ ꝯña ab inferiori ad ſuū ſupius ſine ipe-
dimēto:ſed ꝑncipium eſt ſubm̄ libri phyſicoꝝ.ergo ⁊c̄.
⁋Tertio.8° phyſicoꝝ ſubm̄:pmus motor eſt:⁊ ibi ꝓ-
bat̄ pmū motorē eē.ergo. ⁋Quarto. Ignē eſſe 4° celi
vt cōmē.32.dixit Auer.demr̄at ꝓhs.Et ꝯfirmat̄:q2 2°
de aīa demr̄at̄ eſſe ſenſus cōis.⁊ 3° de aīa demōſtratur
eē intellus poſſi:⁊ eē intellus agētis. ⁋Et ſi dicas ſpēꝫ
ſubiecti poſſe demr̄ari. ⁋Cōtra. oppoſitū dixit Auer.
2° de aīa.cōmē.27. ⁊ phyſicoꝝ.6.cōmēto pmo. ⁋Ad
primū dicūt aliqui ſubm̄ poſſe demr̄ari a poſteriori:qḋ
ꝓhs ꝯdicit:q2 tunc de ſubiecto nō ſupponeret̄ q2 eſt.Et
Auer.2° de aīa cōmē.27.⁊ phyſicoꝝ 2° cōmen.26. vbi
inquit nullaꝫ ſciaꝫ ſiue vlis fuerit:ſiue ꝑticularis ſuum
ſubm̄ eē aliquo gn̄e demr̄onis demōſtrare. Ideo dr̄ ꝙ
lꝫ ꝓhs eo in loco ex opationib⁹ aīe aliqd de aīa:vt eſſe
actū cōcludat:nunq̄ tm̄ aīam eē cōcludit. ⁋Ad 2m̄ ne-
gat̄ hec ꝯñtia:ꝓbat̄ māꝫ eē.ḡ ꝓbat̄ ꝑncipiū eē:q2 pn̄m
eſſe eſt per ſe notū:nec ſic arguēdo tenet cū illo verbo
ꝓbo. ⁋Ad 3m̄ demōſtrauit ꝓhs pmū motoreꝫ eſſe:vt
pmus motor eſt principiū in phīa nāli:nō aūt vt ſubm̄.
Solutio elicit̄ ex cōmē.22. ſcḋi phyſicoꝝ. ⁋Ad 4m̄.
Aliqua ſpēs ſubi demr̄one q2:in ſcia demōſtrari pōt.
Ignis aūt corporis mobilis qḋ in phīa nāli eſt ſubꝫ:eſt
pars ſubiectiua.cōtradictio autē Auerrois ſoluit̄:quia

ſpēs ſubiecti in ſcia nō poſſemꝰ a p̄oꝛi:nec a poſterioꝛi demōſtrari nō eſt vĺter veꝝ. Sed ſoluꝫ hoc verificaꝛ vt in pluribꝰ:qꝛ qñ latent ꝓbari pñt. merito 4° celi cōmento allegato dixit Auer. ꝙ ignē eſſe demōſtraꝛ:ꝛ eſt demonſtratio ſigni ad ſpecies ſubiecti:ꝙ raro cōtingit in ſciētia. Et dixit raro:quia vt in pluribus partes ſubiectiue ſunt note in ſcientia per ſe: aut ſumuntur tanq̄ note ex alia ſcientia:que ſoluꝫ poteſt illas demōſtrare. Sicut etiā p̄nꝰ ſubiecti qñ latent a poſterioꝛi in ſciētia cuiꝰ ſunt p̄nꝰ pñt ꝓbari:ꝛ pñt illa p̄nꝰ in ſcia ſuperioꝛi a prioꝛi demr̄ari:ſi in illa ſcia alia p̄nꝰ prioꝛa:que notioꝛa ſint habuerint. Et hoc totū qñ talia p̄nꝰ fuerint ignota. merito poſtq̄ Auer. phyſicoꝝ 2° cōmē. 22. Dixit p̄nꝰ ſubiecti poſſe demr̄ari a poſterioꝛi in ſcia cuiꝰ ſunt p̄nꝰ: vel a prioꝛi in alia ſcia ſuperioꝛi: modo habeāt cauſas prioꝛes in illa ſcia:addit vnā lineā ſup qua eſt ↄſiderādum:dicēs. Et hoc totū erit qñ cauſe ſubiecti latuerint.

⁋ Argumentū aūt cōmune quo de demōſtratione nō haberi ſciētia probaꝛ:qꝛ de demr̄atione eſſet demr̄atio ꝛ ſic in infinitū. Soluiꝛ cōcedendo ꝙ per. a. demr̄oneꝫ habeꝛ ſcia de demr̄atiōe cōiter ſumpta per ſe primo:ꝛ ↄſiter de. a. demr̄one ꝛ qualꝫ alia ſingulari per eandem per accñs tanq̄ de ſingularibꝰ contētis ſub aliquo vlī. ⁋ Nō ſi dicas ſequi ideꝫ notificare ſeipſum:ꝛ per ↄñs ideꝫ eſſe notiꝰ ſeipſo:ex quo per. a. demr̄ationē acq̄rimꝰ noticia. a. demr̄onis. ⁋ Diciꝛ ꝙ aliq̄d alterū notificare: vt ꝓpoſito ſpectat eſt dupl'r. Primo ſic:vt per noticiaꝫ ipſius tanq̄ notioꝛis in alteriꝰ noticiā veniamus. Scd̄o ſic:vt per ipſuꝫ tanq̄ per inſtr̄m noticia alterius nobis acq̄raꝛ. Et iſto mō per. a. demr̄ationeꝫ acq̄riꝛ noticia. a. demr̄onis:ꝛ nō primo modo. Et hec de ſcd̄o.

Quantum ad 3ᵐ dubitaꝛ p̄mo. Utrū. a. euidentia. b. ↄcl'onis poſſit eē maioꝛ ꝛ minoꝛ. ⁋ R̄ndeo ꝙ non. ⁋ Contra:ſtante euidentia. b. ↄcl'onis per. d. p̄miſſas vt 2° demōſtreꝛ eadeꝫ. b. ↄcl'o per. c. premiſſas in alio ḡnē vt tria euidētē:que ↄcl'onis noticiaꝫ vt duo ꝓducāt. Et ſeq̄ꝛ noticiā totam. b. ↄcl'onis eſſe vt q̄tuoꝛ. Ubi p̄us erat vt duo. ⁋ R̄ndeo negādo ↄñtiaꝫ:q̄a euidētia. b. ↄcl'onis per. d. p̄miſſas eſt vna:ꝛ euidētia eiuſdem ↄcl'onis per. c. p̄miſſas eſt alia. ⁋ Admiſſo tñ ꝙ euidētie ille poſſint remitti: vt euidētia. c. p̄miſſaꝝ ꝛ b. ↄcl'onis:hoc erit eque ꝓpoꝛtionabil'r ꝛ eque cito. Sꝫ non eque velociter. Quia al'r aliqñ eſſet p̄miſſaꝝ euidentia qñ nulla eſſet cōcluſionis:ꝙ eſt cōtra phi determinationē:quia ſtatim inducens cognouit.

Dubitaꝛ ſcd̄o. An demr̄atio quelꝫ ſit ex nobis notioꝛibꝰ. Nō vr̄:quia cauſe in ph̄ia nāli nō ſunt nobis notioꝛes: ſed effectꝰ:vt in ꝓhemio p̄mi phyſicoꝝ pꝫ. ḡ demōſtrādo a cauſa:vt p̄mus motoꝛ eſt eternꝰ. ḡ motꝰ eſt eternꝰ. aīa eſt nature notiꝰ ꝛ nō nobis. ⁋ Scd̄o:qꝛ ſi effectꝰ oñdit nobis cāꝫ ꝛ cā effectū:nūc ideꝫ eſſet nobis notiꝰ ꝛ ignotiꝰ. ⁋ Tertio:ſi cā oſtēdat de effectu ꝓꝓ q̄d eſt tñ:tunc effectꝰ erit nobis notioꝛ q̄ cā. ⁋ R̄ndeo: p̄mo p̄mitto ꝙ duplex eſt demr̄atio oſtēſiua. ſ. ꝛ ad ipoſſe ducēs. oſtenſiua:que ex veris veꝝ demōſtrat. Ad impoſſe ducēs. que ex vno ipoſſi aliud manifeſtius ipoſſe ↄcludit. Itē demr̄ationū oſtēſiuaꝝ quedā eſt ſigni:quedā cauſe:ꝛ quedā cauſe ꝛ eē. Demr̄atio ſigni eſt demr̄atio cōpoſita ex ꝓpōnibꝰ cōſtantibꝰ ex ſigno eiꝰ qd̄ demr̄aꝛ:ꝛ ſignū itelligiꝛ nūc effectꝰ vel cōmitans effectuꝫ. Demr̄atio cāe eſt demr̄atio oſtēdens ꝓꝓ q̄d effectꝰ:nō aūt oſtēdens ꝙ effectꝰ ſit. Demr̄atio cauſe ꝛ eſſe eſt oſtēdens effectū eſſe:ꝛ oñdēs cāꝫ ꝓꝓ quā effectꝰ eſt:pꝫ diſtinctio 2° celi. cōmē. 35. ꝛ 5° colliget capite. 24. ꝛ 8° phyſicoꝝ. ⁋ Sed qual'r bimembris Ariſtotelis diuiſio demr̄onis in ꝓꝓ q̄d ꝛ q̄a:ſe hēat ad trimembrē Auerrois diuiſionē demr̄onis in demōſtrationē:ſigni:cauſe:ꝛ cauſe ꝛ eē. Quattuoꝛ dictis declaraꝛ. Primū:oīs demr̄atio per effectū eſt demonſtratio ſigni ꝛ nō ecōuerſo:qꝛ daꝛ demr̄atio etiaꝫ per cōmitās effectū:vt vbi aīa:ſi ſcd̄a paſſio per p̄mā demonſtreꝛ:qꝛ taꝫ p̄ma q̄ ſcd̄a paſſio ex p̄ncipijs p̄mi ſubiti cauſantur. Scd̄o:oīs demr̄atio ſigni eſt demr̄atio q̄a:ꝛ nō ecōuerſo:qꝛ demr̄atio per cāꝫ remotā eſt demr̄atio quia:ꝛ nō ſigni. Tertio:oīs demr̄atio ꝓꝓ q̄d eſt demr̄atio cauſe:ꝛ nō ecōuerſo:qꝛ demr̄atio ꝑ cāꝫ remotā nō eſt ꝓpter q̄d: q̄uis ſit cauſe. Quarto:oīs demr̄atio cauſe ꝛ eſſe eſt demonſtratio ꝓꝓ q̄d: ꝛ nō oīs demr̄atio ꝓꝓ q̄d eſt cauſe ꝛ eſſe:pꝫ de demr̄one per cāꝫ ꝓpriā ꝛ adequatam cuius effectus ſit precognitꝰ eſſe. ⁋ Premitto ſcd̄o ꝙ per notius natura intelligiꝛ id a quo alterū depēdet:minus vō notum eſt quod dependet. ſ. cauſa:ꝛ quia apud Ph̄m a qualibet intelligētia oēs res ſublunaris dependent:oīs intelligētia eſt notioꝛ nā re ſublunari. ⁋ Notuꝫ vō nobis intelligiꝛ cognitū itellectu: euidētioꝛi mō q̄ alteꝝ: minus notum vō eſt minus euidēs:pꝫ ex textu 3° p̄mi phyſicoꝝ. ⁋ Ad q̄ōneꝫ igiꝛ pars affirmatiua cōcediꝛ: qꝛ al'r ↄñs nō notificareꝛ nobis ab aīte. ⁋ Ad primuꝫ argūᵐ in oppoſitū r̄ndeo negādo ↄñtiā:qꝛ aīs illud qd̄ eſt nāe notiꝰ eſt ꝛ nobis notius: eſt. n. nāe notius:qꝛ ab eo ↄñs depēdet:ꝛ eſt nobis notiꝰ:qꝛ eſt cognitū itellectu euidētioꝛi mō q̄ ↄñs. textus aūt p̄mi phyſicoꝝ dicens vl'r negatiue. Nō eadeꝫ ſunt nobis nota ꝛ nāe:eſt de rigoꝛe ſermonis falſus:qꝛ ↄdictoꝛia eius ꝑticularis affirmatiua eſt vera. Sed intelligiꝛ vt in pluribꝰ nō eadem ſunt nobis nota ꝛ nāe. Et ideo vt in pluribꝰ cāe nō ſunt nobis notioꝛes:ſed effectꝰ. ⁋ Ad 2ᵐ dr̄ ꝙ effectꝰ oſtendit de cā q̄a eſt:ꝛ cā oſtēdit de effectu ꝓꝓ q̄d eſt:ꝛ ſic nō eſt ideꝫ notius ꝛ ignotiꝰ niſi diuerſimode. ⁋ Ad 3ᵐ r̄ndeo ꝙ ſi cā oſtēdat de effectu ꝓꝓ q̄d eſt tñ:tūc lꝫ cā nō ſit nobis notioꝛ q̄ effectꝰ:eſt tñ nobis notioꝛ q̄ effectuꝫ eſſe ꝓꝓ taleꝫ cāꝫ. ſi aūt cā oſtēdat de effectu ꝓꝓ q̄d eſt ꝛ q̄a eſt:tunc cā eſt nobis notioꝛ q̄ effectꝰ:ꝛ q̄ effectū eſſe ꝓꝓ taleꝫ cāꝫ. ⁋ Correlariū. hec ↄña nō valet. a. demōſtratio eſt ex nobis notioꝛibꝰ ꝛ nāe. ergo. a. demr̄atio eſt demr̄atio ſimpl'r: pꝫ dato ꝙ. a. ſit demr̄atio ꝓꝓ q̄d tñ. ⁋ Contra. nā demr̄onis abſolute eſt ipſa nā inductionis:vt poſterioꝝ p̄mo cōmē. 6. dixit Auer. ḡ quia inductione oſtēdiꝛ qd̄ eſt magis notū apud nāꝫ per notius apud nos:demr̄one ſimpl'r oſtēdeꝛ qd̄ eſt magis notuꝫ apud nāꝫ. ⁋ R̄ndeo. Arguit Auer. ↄ opiōneꝫ aſſerentē oīaꝫ eſſe demr̄oneꝫ:ꝛ per ↄñs circulariter demōſtrari. Quia ſi effectꝰ demōſtreꝛ per cāꝫ:ꝛ cā per effectū:ſeq̄ꝛ vt ſit nā demr̄onis que eſt in vltimo certitudinis. ſ. demonſtrationis ſimpl'r ipſa nā inductionis:qꝛ inductiōe oſtēdiꝛ qd̄ eſt magis notū apud nāꝫ qd̄ eſt vl'e ꝑ notiꝰ apud nos qd̄ eſt ꝑticulare. Aut ꝙ altera demr̄onuꝫ nō eſt ſimpl'r demr̄atio. Et tūc nō bñ diffiniuiſſet ſcire ſimpl'r. ſ. ſcire eſt reꝫ per cāꝫ cognoſcere ꝛc̄.

Dubitaꝛ tertio. Quid per melius diſpoſitꝰ q̄ ſciens intelligendum. ⁋ R̄ndeo. Linconienſis: Albertꝰ magnus: ac. ſ. Thomas cōcoꝛditer intelligūt meliꝰ diſpoſitū ſciēte eē intelligētem. i. hñteꝫ habitū p̄moꝝ p̄ncipioꝝ:q̄ intellectꝰ vocatur. ⁋ Contra. ſciēs hꝫ vtrūq̄ꝫ habitū. ſ. principioꝝ ꝛ ↄcl'onis. intelligens aūt nō opꝫ ꝙ hēat vtrūq̄ꝫ. ḡ intelligens nō eſt meliꝰ diſpoſitꝰ q̄ ſciēs: ſed ſciēs eſt melius diſpoſitꝰ q̄ intelligēs. ⁋ Sequiꝛ etiā ꝙ ideꝫ ſit ſciēs ꝛ melius diſpoſitꝰ q̄ ſciēs: ꝛ ſic ſupflue Ari. addit. Neq̄ꝫ melius diſpoſitꝰ q̄ ſciens. ⁋ Et ↄfirmaꝛ:qꝛ habitus p̄n-

cipioꝝ cognoſcant̄ ꝯnes in poᵃ:habitu vo ſcientifico co
gnoſcant̄ in actu. actus aūt nobilioꝛ eſt ꝙ poᵃ. ergo ꝛc.
¶ Ad hec dicit̄ ꝙ ſciēs ꝛītelligēs pñt cōparari dupl'r.
Uno modo per modū totius ꝛ partis:vt.ſ. ſciēs eſt in
telligens ꝛ ſciens :ꝛ intelligens eſt intelligens tm̄:ꝛ ſic
nulli dubium eſt quis eoꝝ eſt melius diſpoſitᵒ ꝙ ſciēs:
clarꝫ eſt eniꝫ ꝙ ſciēs eſt nobilioꝛ ſicut totū ſua pte. Alio
mō pñt cōparari per modū duaꝝ rerū quaꝝ neutra
eſt pars alteriᵒ: ſumēdo intelligēteꝫ formal'r ꝛ pciſe:
vt.ſ.notit̄ pncipiꝫ: ꝛ ſic nobilioꝛ eſt itelligēs ſciēte.pmō
qꝛ qđ eſt p ſe nobilius eſt eo qđ eſt p aliud phyſicoꝝ.8.
tex.cō.39.ſed notitia pncipioꝝ eſt euidens: ꝛ certa ex ſe:
cōcluſionū aūt per pncipia.ergo.¶ Scđo:quia notitia
ꝙto certioꝛ ꝛ euidentioꝛ:tanto nobilioꝛ.notitia aūt pnᵒᵐ
nō ſolū quo ad nos:ſed ēt ſm nāꝫ eſt certioꝛ ꝛ euiden
tioꝛ.g.¶ Tertio:qꝛ in cauſis eſſential'r ordinatis cauſa
nāl'r pꝛioꝛ eſt pfectioꝛ:ſed notitia pnᵒᵐ ꝛ notitia ꝯclōnis
inuicem eſſential'r ordinant̄: ſic vt notitia pncipioꝝ ſit
pꝛioꝛ.ergo. ¶ Quarto:qꝛ ꝙto minus aliqđ dependet:
tanto eſt pfectius:ſꝫ notitia pncipioꝝ minus dependet
ꝙ notitia ꝯclōnis:qꝛ a quocūqꝫ dependet notitia pnᵒᵐ
dependet notitia ꝯclōnis:ꝛ nō ecōuerſo.ergo. ¶ Tum
quinto:qꝛ vt poſterioꝝ pmo ꝛ ſcđo colligit̄ pmis pn
cipijs humanᵒ intellectᵒ nō pōt diſſentire. Et qꝛ Linco
nienſis Albertᵒ magnus ꝛ ſanctᵒ Thomas ſic cōpara
uerant ſcientē intelligēti: merito dixerūt ꝙ intelligens
eſt melius diſpoſitᵒ ꝙ ſciens:ꝛ ideo ad pmā obiectionē
pꝫ rñſio:qꝛ argūᵐ loqt̄ de ſciēte ꝛ intelligēte vt vnᵒ in
cludit alterū:ꝛ non formal'r ꝛ pciſe. ¶ Scđa quoqꝫ ex
eodeꝫ fundamēto ſoluit̄. Et lꝫ ſciēs vt icludit intelligē
tem intelligētis additionē nō exigeret:tñ ſciēs formal'r
exigit ꝙ ſibi addat̄ intelligēs.ꝛ qꝛ Ari. poſterioꝝ libro
formal'r de illis loquebat̄. Ideo dixit neqꝫ ſciens:neqꝫ
melius diſpoſitᵒ ꝙ ſciēs.i.neqꝫ intelligēs. ¶ Et ad cō
firmationē dr̄ ꝙ habitᵒ pncipioꝝ ſm notitiā ꝯclōnum
que virtual'r ꝯtinet̄ in eo:habitui ſciētifico nō eſt cōpa
randus:ſed exercēda eſt cōparatio ſm notitias actual'r
in eis cōtentas. Un̄ lꝫ habitu pncipioꝝ habitᵒ ſcientifi
cus ſit nobilioꝛ: quo ad hoc qđ eſt cognoſcere ꝯclōnes:
qꝛ ille actu:iſte in potētia cognoſcit eas:habitus tñ pnᵒᵐ
ſimpl'r ſcientifico eſt nobilioꝛ: qꝛ notitia actual'r elicita
ex illo:ſimpl'r notitia actual'r elicita ex iſto eſt nobilioꝛ.
¶ Lꝫ hec ſubtil'r dicta ſint: credo tñ de intētione Ari.
ꝙ meliꝰ diſpoſitᵒ ꝙ ſciēs ſit hō felix:qꝛ felicitas in no
titia qua cognoſcimus ſubas ſeparatas per eaꝝ eſſentias
pꝓprias cōſiſtit:vt 2ᵒ de aīa cōmē.36.ꝛ 9ᵒ meta. cōmē.
vltimo. voluit Auer.qꝛ felicitas nō eſt aliqđ acquiſitum
per ſciās ſpeculatiuas: ſꝫ poſt ipſaꝝ acqſitionē acqrit̄.
Eſt.n.deᵒ felicitas pmo ethicoꝝ capite 4ᵒ.qꝛ felicitas
eſt bonū excellētiᵒ ꝛ altius oīuꝫ bonoꝝ. Et capite.8.qꝛ
felicitas eſt ſimpl'r pfectū ſm ſe eligibile:ꝛ capite.9.ꝛ
19.qꝛ felicitas eſt optimū. Et capite.11.qꝛ felicitas eſt
optimū pulcherrimū ꝛ delectabiliſſimū. Et capite.14.
qꝛ felicitas ē oīmode finis ꝛ pfectū oīno. Et capite.16.
qꝛ felicitas eſt pnᵐ bonoꝝ ꝛ cā ipſoꝝ: qm̄ eſt res diui
na. Et.10.ethicoꝝ capite.7.qꝛ felicitas nullo indiget.

Dubitat̄ quarto. An ꝓpoſitio hec / hō eſt:
ſit per ſe primi modi: Et
vr̄ ꝙ nō:qꝛ nō pdicat̄ definitio:nec pars definitiōis de
definito. ¶ Scđo:an hec/aīal eſt hō : ſit per ſe ſcđi mo
di: Et vr̄ ꝙ ſic:qꝛ ſubm̄ ingredit̄ definitionē predicati.
¶ Rñdeo pmittēdo pmo:ꝙ ꝓpōnes dicant̄ per ſe pmi
ꝛ ſcđi modi rōne predicatoꝝ:qꝛ per ſe pmo ꝛ ſcđo mō
dicit̄ de predicatis:iuxta modum loquēdi phi. ꝛ Auer.
hoc in loco poſterioꝝ primo.

¶ Premitto ſcđo:ꝙ ꝓpꝛie dicit̄ aliqđ de aliquo predi
catum:quum illud vere:ꝛ nō ſicut infer'ᵒ de illo predicat̄
qual'r rōnale ꝛ aīal dr̄ de hoīe pdicari:ꝛ vlter oīa eius
ſupioꝛa vſqꝫ ad gnāliſſimū:ꝛ iſte eſt modus ꝓpꝛius a
quo ſumpta eſt rō predicari: vt capite de ſpecie voluit
Porphyrius:dū inquit. Equū de equis pdicari:vt hinni
bile de equo:aut maioꝛa de minoꝛibus:vt aīal de hoīe:
minoꝛa vō de maioꝛibᵒ minīe:qꝛ aīal nō dicis eē hoīeꝫ:
quēadmoduꝫ dicis hoīeꝫ aīal. ꝛ Ariſto. in pdicamētis dī
cens:ꝙ a pma ſuba nulla eſt pdicatio. idē poſterioꝝ p.
ꝛ Auer. pꝛioꝝ pmo vocās pdicatiōes inferioꝝ de ſupe
rioribus:predicationes preter naturam.
¶ Premitto 3ᵒ ꝙ nulla pdicatio preter nāꝫ eſt p ſe pmi
aut ſcđi modi:pꝫ qꝛ tunc eſt pmus modus dicendi p ſe:
vt inquit Linconienſis:cuꝫ genus vel dīa ſubalis a qhᵗ
ſubal'r ꝛ non per accñs egredit̄ qdditas ſpēi:pdicat̄ de
ſpecie:ꝛ cuꝫ accidens qđ eſſential'r ꝛ nō per accñs egre
ditur a qdditate ſubi:pdicat̄ de ſuo ſubiecto:eſt ſcđs mo
dus dicēdi per ſe. ¶ Et ſi Auer. dicat ſcđm modum di
cendi per ſe eſſe pdicata quoꝝ ſubiecta accipiunt̄ in defi
nitionibᵒ ſuis:pꝫ ꝙ accipit̄ pdicatuꝫ ꝓpꝛie:ꝛ nō ſm ꝙ
eſt pdicatū preter nām. ¶ Et ſi adducas Auerroim ca
pite.11.pdicatū qđ nō pdicat̄ ex via qđ qđ eſt intrās eſt
quodāmodo in pdicationē p accñs. ¶ Rñdeo intelli
git Auerrois pdicatum nō pdicari ex via qđ qđ eſt cum
ipſuꝫ nō eſt de qdditate ſubi: nec ſubꝫ de qdditate eiᵒ.
Et hec ſunt pdicata que nec in pmo nec in ſcđo mō p ſe
pdicant̄: vt expſſe dixit capite 9ᵒ.ꝛ hūc accidētaleꝫ pdi
cationē tetigit phs poſterioꝝ pmo poſt duos primos
perſeitatis modos: quecūqꝫ vō neutral'r inſunt accñtia
ſunt ꝛc. ¶ Hec aūt ꝓpoſitio/hō eſt/eſt per ſe in primo
modo:ſicut ꝛ quelibet iſtarū/hō eſt ens/hō eſt corpus/
hō eſt ſuba:qꝛ pdicata ſunt de diffōnibᵒ ſuboꝝ:nō eniꝫ
ſolū pdicata que diffōneꝫ ſuboꝝ explicite ingrediunt̄:
de illis per ſe in pmo mō pdicant̄:ſed que īplicite igre
diunt̄. Nec ſolū definitio ſumpta a cā formali per ſe in
pmo mō pdicat̄ de diffinito: ſed ꝛ que dat̄ per cāꝫ effi
cienteꝫ:vel mālem:vel finaleꝫ:qꝛ vt inquit Linconienſis:
in hūc pmū modū dicēdi per ſe alterū de altero cadūt
oēs ille pdicatiōes que pdicant p ſe cāꝫ:vel efficienteꝫ:
vel mālem:vel finaleꝫ:vel formaleꝫ de ſuo cauſato. Eſt
eniꝫ definitio qdditatis expſſiua:ꝛ equiuocādo de foꝛa
ipſa forma declarās qdditatē dr̄: vt ex 2ᵒ phyſicoꝝ ab
Auerroe cōmē.31.colligit̄.ꝛ 7ᵒ meta.tex.cō.35.ſpeciem
aūt dico ꝙ qđ erat eſſe. ¶ Inter iſta aūt aſſignant̄ gra
dus:quia vbi tota diffō pdicet̄ de diffinito erit in pmo
gradu. Ubi vō genus imediatum aut dīa cōuertibilis
erit in ſcđo:ꝛ ꝯſiter vbi que ſupioꝛa ꝛ dīe alie ſupioꝛes
pdicent̄. ¶ Ex his ſeqt̄ ꝙ oīs ꝓpoſitio per ſe:eſt de oī:
vt Lincoñ. ꝛ magnus Alber. voluerunt dicētes hec tria
ſe per ordinē habere ſicut magis ꝛ minus vniuerſale.ſ.
neceſſarium:de omni:per ſe.

Ultimo queſtiūculaꝫ ipertinentē ſubnectā an ꝓ
poſitio ſingularis ſit ſyllogiſtica.
¶ Rñdeo pmo pꝛioꝝ tenet Albertus magnus ꝙ non:ꝛ
ideo pro ꝯclōne ſylli nō poſita : ꝛ ideo nō ꝓpꝛie hꝫ no
men ꝛ rōneꝫ ꝓpōnis:ꝙ ſi aliqñ in ſyllo ponit̄:nō poni
tur inquit vt ſingularis:ſed vt pticulare ad hoc vel illō
determinatū:particulare eniꝫ eſt ꝙ ſubal'r ſub vlī acci
pit̄:vt ſub oī hoīe qdā hō:ꝛ ſingulare aūt nec imediate
nec per ſe ſumit̄ ſub vlī:quia ſi dicat̄ oīs hō currit non
aſſumitur ſoꝛ.niſi per hoc ꝙ ſoꝛ. eſt quidam homo:nec
quidaꝫ homo determinat̄ ad ſoꝛ.niſi per hoc ꝙ accidit
cuidam homini ſoꝛtē eſſe:ꝛ pp hoc inquit Alber. pꝛioꝝ
primo nulla mentio fit de ꝓpoſitione ſingulari.

¶ Sed veritas ad oppoſitū: quia vt articulo primo pꝫ: iſte eſt ſyll'ſ: ois triangulus habet tres angulos equales duobus rectis: hic qui eſt in ſemicirculo eſt triangulus: cuius minor eſt ꝓpoſitio ſingularis: declarans.n. ꝓbs que ſint illa que ſimul tpe cognoſcunt cum cōcluſione: ſinquit ꝙ in talibus vltimū.i. minor extremitas cognoſcit eſſe ſub vli nō per mediū: ⁊ talia ſunt quecūqꝫ iaꝫ cōtingunt eſſe ſingulariū ⁊ nō de ſubo aliquo dicuntur. ¶ Itē vt ꝑoꝝ ꝑmo pꝫ expoſitio fieri dꝫ per hoc ſingulare ſenſibile. ergo ſingulare ponit in ſyllo exponente. ¶ Itē ſub ſubo vlis ad oia ei' ſingularia copulatiue fit deſcenſus. ḡ ſequit; ois hō eſt aial: ſortes eſt hō. ḡ ſortes eſt aial. ¶ Cuꝫ vō dr ꝙ prioꝝ ꝑmo nulla mentio fit de ꝓpōne ſingulari. ¶ Rñdeo ꝙ hoc eſt falſuꝫ: quia illa ſub indefinita cōprehēdit: alr definitio ꝓpōnis indefinite alteri a definito cōueniret: pꝫ etiā per definitioneꝫ indefinite dataꝫ ab Auerroe: qꝛ ꝓpoſitio indefinita eſt illa in qua nō ꝯiungit clauſura penitus: vbi p clauſurā intelligit ſignū vle ⁊ pticulare. ¶ Contra. indefinita ꝓpoſitio eſt illa in qua ſubycit terminus cōis ſine aliquo ſigno: vt ex cōi logica pꝫ: ſubm aūt ſingularis nō eſt terminus cōis. ergo. ¶ Scdō ſi ſingularis ꝓpoſitio ſit ſyllogiſtica: i quō reducet iſte ſylls in baroco ad barbara: ois hō eſt aial: iſte lapis nō eſt aial. igit iſte lapis nō eſt hō. ¶ Tertio auctē Auer. phyſi. primo. cōme. 5. indiuiduum nō eſt pars ſylli. ¶ Ad ꝑm negāda eſt maior ſm ꝓhm. ¶ Ad 2m ſylls ille ſic reducit: ois hō eſt aial: oē qō eſt iſte lapis ē hō. igit omne qō eſt iſte lapis eſt aial. ¶ Ad 3m ſingularis ꝓpoſitio cōpoſita ex termino nālr ſignificatiuo indiuidui nō eſt in intellu: qꝛ ſingulare nō hꝫ ſuā ꝓpriā ſpēꝫ apud intellectū: ſed intentio eſt vlis: ideo nō eſt pars ſyllogiſmi: ſꝫ ꝓpoſitio cōpoſita ex termino ad placitū ſignificāte ſingulare: in intellectu poni pōt: ⁊ ſic eſt in inductiōe apud intellm: ⁊ in demratione ſingulari poſterioꝝ ꝑmo. Et hec de qōne dicta ſufficiāt ad laudem Dei ⁊ virginis Marie. Amen.

FINIS.

Jacobus Moſcatinus Mutinenſis.

Haec quaecunqꝫ vides lima deterſa recenti
Scripta, putri infecit barbara turba nota.
Tantum tēpus edax valuit. ſed ⁊ ipſa recōdit
In latebris generans aurea dona phyſis.
Eruit haec naturae opifex induſtrius ille
Pamphilus, e celſo lumina monte leuās.

¶ Venetijs impenſa heredum quondaꝫ domini Octauiani Scoti Modoetienſis ac ſocioꝝ. Anno dñi. 1521. die. 20. Maij.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

Registrum

a b c d e f g h i k
k Quaternus. Alij Terni.

Circa prim. 2 post sur. q̄dā annotāda et p° de Inscriptione q. Secundū est nō eadem rōne liber 2us resolutoriūs appellari cū p° libro. nam in p° l°. considerabātur q.a actus sive signa ptinentia ad dem.m in p° actu sive signa ponebat inventio p̄sitī in 2° invent° causae in 3° regressio causae sub (affectu) in q̄ resolutio p̄sitī in sua cās et iste actus erat vere resolutorius seu nā facta dem.e insp̄iciebat sub p̄ditione regulāsitā dem.nis et p̄cognitam iudicium nec pp hoc sciā debebat sumere nomen à Iudicio cū ultimū atq nobilis existat qr ~~illud~~ nō ab oī sim et stabilire denom.° fieri debet sed asin intrin.co queadmodu est resolutio sed p̄ducitur: 3
p° prior sectione 3° m.s° textu. p.i aut Scdus liber post: resolutoriū qr pcessus in illo est resolutiuus nā in diffōnis investigatione via sedit p̄nus divisiue, ubi apps semp resolutio.

Circa inten.om l. 2i sur. discordiā Greci volut oēs Ari inte intendere tractare de desinitione ob id qr cū duo sint modi sciendi, atq oīa cognoscibilia cognoscēdi dem.° vz et deff. cū iā in p° absoluerit p̄mū modū q est dem.o nūc in p̄senti illum p̄tractare intendit q.d p̄tinet ad deffonem, et sic Aricō plete, ac p̄fectissime duos modos ad sciendū p̄sequos p̄tractabit. nā cū ea q̄ sciri possunt sit vel complexa vel incomplexa. Circa cōplexa versatur dem.° circa incōplexa deffo: et sic ambos in toto libro ēvocuntur. complexus indicabitur. huic opini ut Asseriter Ln.s in p° p° comentaris sup p.t huius. nā dicat q cū q.or sint scibilia, triaq sciri possint p̄ dem.em reliquū p̄ deffonem tm intenū fuit Ari p̄tractare modū illū sciendi qui ad deffonem p̄tinebat: verū lin.s amplior, ut in pa com.ne de inten.ne et p̄fecto clarus. Succedur. In latini p̄dus Albertus ac Dive Tho: aliā Ari intendisse oponionē circa intentioné 2i voluerūq cū Ari explorū iā h̄eret negociū dem.is, velle nūc id nūc in 2° cōsiderare q̄ ad mediū dem.is ptinere videtur qr cū in dem.ne mediū requirat ut completa fuisset dem.is doctrina nūc de medio illius cō siderationem intendebat. verū. pro nūc cū deffo et mediū dem.is dem sint, hec solū rōne differunt, parum immo p.re differt latinorū a grecorū opone sed, pōt utraq sn̄ſentiri ac conciliari ut faciūt modernores. s

quā ob rem male Alb.s paulus ac nō nulli latinorū Ari arguibat in prin° Artis veteris illū circa artem deffinitoriā, divisivamq, et diminutivā: volebāt, Ari debuisse ante doctrinā predicamentorū tradere debere artē divisivā ante sin. prores.as arte deffinitivā. q.d q male sentiant nō difficile est videre. Cum Ari hic tā de Arte deffinitiva q̄ divisiva tractulū faciat Ataad intendū q for Ari semp in (eis) suis op.ib. sūs p̄servatis, ob obscuritatem p̄ nexopta oat imitatorem: p̄tractauit hic in 2° de deffone tanq̄ nōcio regesitā ad dem.em de divisione tāq de ea q̄ p̄supp.r deffoni doctrine, verum brevissime ut sapit: q si q.s diceret Cur Ari nō posuit hac deffinis et divisivis cōsiderationes ut dicitur ante predicam.ta deffo ant. p̄res.as: lum ē nō sit max.a rōnes falsū for a p̄so. ob usari qr p̄iam pōt. nā cū dem.° et deffo et divio se mutuo consequant, qr dem.° fieri nō pōt absq deffone deffo hēri nō pōt absq divisione pp hoc Ari hic eorū posuit cōsiderationem tāqs summe necessariā qr hec sunt valde affinia, et

Et si quaeratur cur cum hic Ari de deffone tractaverit in 6° 7° pri. et 7° me de eadem consideratione
hunc: ad hanc qonem nec difficile est respondere. In hoc enim lo Ari de modo inveniendi ac indagandi deffo
nis pertractavit. In 6° 7° de iam inventa ac iam indagata deffone facere potema, ac cognoscere illo
posita, utrum sit deffo nec ne; at id quod dicit de consideratione eiusdem in 7° me est c. 42, et quod diversificat consideratione per diversam rationem formalem considerationis ut patet ibi, dicere
logice considerare de deffone scitur quod est instrumentum quod inducit intellectum ad intelligendum quidditates verum
metaphysicae significationes:

Lucidissimus Them in paraphrasi dubitationem removendo edocet quomodo quatuor qoniones considerare in
Cosfferant a quatuor qonibus topicis dicitque quones dialecticas a demonstrativis satis superque differre, nam ibi quod
movet de deffone sub complexione electionum utriusque partis semper deserens adversario, in demonstrativis minime quod demonstrator non quaerit captandi coarguendique studio sed sciendi quod quaerit, hinc est quod
ibi quod format de accnte quod hic introductum nam ser. hic quod rei quod ab eam est cum quod ibi: minime considerat.

BIBLIOTECA NAZ. ... EMANUELE